KÜRT SOLU

S. Bulut
S. Çiftyürek
Y. Demirer
E. Göksu
M. Ş. Güzel
D. T. Kaya
S. Kolusarı
S. Murat
M. Özcan
A. Parıltı
R. Şengör
H. Yurtsever
S. Yüce
S. Özbudun &
T. Demirer

21. yy'da Örgüt/Örgütlenme 1



Newroz Kitap Dizisi
7
GÜN YAYINCILIK

www.arsivakurdi.org

KÜRT SOLU

21. YY'DA

ÖRGÜT

ÖRGÜTLENME

GÜN YAYINCILIK

www.arsivakurdi.org

Gün Yayınları
13

Mart 2002

Derleyenler
Reşit Güçkıran
Mustafa Avcıl

Dizgi-Mizanpaj
Gün Yayıncılık

Kapak Tasarım
Gün Yayıncılık

Baskı
Özdemir Matbaacılık

Gün Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.
İnönü Mah. Babil Sok. No:27/3
Harbiye/İSTANBUL
Tel/Fax: 0 212 219 69 06

İş Bankası Parmakkapı Şb.
Hesap No: 1042 0584722

www.kurtsolu.8m.com
kurtsolu@mynet.com

www.arsivakurdi.org

İÇİNDEKİLER

Gelecek Kitapta 7

Kürt Solu'ndan 9

DOSYA

Yasal, Açık ve Meşru Birlikte Komünist Parti
S. BULUT 14

Marxizm ve Örgütlenme
S. ÇİFTYÜREK 34

Devrim Olma Zamanı
Yücel DEMİRER 74

Enternasyonalist Bir Örgütlenme Modeli Olarak Bolşevik Örgütlenme
Ertan GÖKSU 84

www.arsivakurdi.org

Gelecek Gelecek
M. Şehmus GÜZEL 108

Sivil Toplum Örgütleri -Örgütsüzlük-
Çözüm Önerileri
Doğan T. KAYA 131

Günümüz Kapitalizminin Nitelikleri,
Geçmişte ve 21.Yüzyılda Komünist Örgütlenme
Sadık KOLUSARI 155

Kürdistan'da Örgütlenmenin Tarihçesi ve
Yeni Dönem İçin Bazı Perspektifler (I)
Selim MURAT 180

Sosyalist Örgüt ve Önderlik
M. ÖZCAN 199

Artık Hiçbir Şey Eskisi Gibi
Olmayacak/Olmamalı
Aydın PARILTI 203

Onlar "Nesne Ol" Diyor Ya Biz
Rabia ŞENGÖR 216

Komünist Özne
Haluk YURTSEVER 220

Yeni Bir Aydınlanma Hareketi,
Yeni Bir Örgütlenme Kültürü
Serdar YÜCE 227

Örgüt(lenme) Üzerine
Sibel ÖZBUDUN&Temel DEMİRER 239

www.arsivakurdi.org

Gelecek Kitapta...

Yayınevimiz peş peşe hazırladığı Kürt Solu 5 ve 6'da aydınlanma sorununu ele almıştı. Elbette komünistler olarak soruna aydınlanmacı gelenekten farklı baktığımızdan, aydınlanmayı örgütlenme ile tamamlamayı amaçladık. Ve nihayet uzun bir çabanın ardından örgütlenme sorununu içeren Kürt Solu-7 hazırlandı.

Kürt Solu-6'da örgütlenme dosyasının sorunlaması yapılırken, "Böylesine ucu her kapıya açık örgütlenme bir mi yoksa yine peş peşe iki dosya da mı ele alınacak? Bunu soruna duyulan ilgi ve üretimin kapasitesi belirleyecek" demiştik. (Kürt Solu-6, sy: 9)

Kürt Solu-7'nin hazırlık çalışmaları sırasında, örgütlenme sorununa hem ilginin yoğun olduğunu hem de böylesine önemli bir sorunun bir dosya ile sınırlandırılamayacağını daha net olarak gördük. Ve Kürt Solu-8'de de dosya konusunu yine örgütlenme sorununa ayırmayı kararlaştırdık.

Örgütlenme sorununa ilişkin ayrıntılı bir sorunlamayı Kürt Solu-6'da "Gelecek Kitapta" başlığı altında yapmıştık. Dolayısıyla burada yeniden sorunlama yapmayı gerekli görmüyoruz.

Kürt Solu 8'de de örgütlenme sorunu üzerine sürdürülecek arayış ve tartışmaya katılacak olan yazarlarımız, gerek Kürt Solu-6'daki sorunlamayı gerekse Kürt Solu-7'yi irdeleyerek katkılarını yapabilirler. Sorun örgütlenme ve sorunla ilgili bir kitap (Kürt Solu-7) yayınlanmış durumda. Dosyaya destek sunacak yazarlar, Kürt Solu-7'de eksik bulup tamamlamayı düşündükleri bir boyutla ilgili düşüncelerini, eleştirel yaklaşılacak bir yazı veya konuya ilişkin tutumlarını içerecek makaleler gönderebilecekleri gibi, örgütlenme sorununun sınırları içerisinde kalmak kaydıyla kendilerinin belirleyeceği sorunlama etrafında katkı da sunabilirler.

Kürt Solu-8'de katkı sunacak yazarlarımızın yazılarını en geç mayıs sonuna kadar yayınevimize iletmeleri gerekiyor. Yazıların kitap sayfası ile 25 sayfayı geçmemesini umuyoruz.

www.arsivakurdi.org

KÜRT SOLU'ndan

Ulusal Harekette Bir Dönemin Sona Erişi

Bir dönemin sona erişi, siyasette Adalet Partisi kökenli olan Abdülmelik Fırat liderliğinde Hak ve Özgürlüklerin Partisi'nin (Hak-Par) kuruluşuyla resmen ilan edildi. HADEP bunu farklı biçimlerde bir adım önde zaten götürüyordu. Oldu olacak HADEP'in başına da yine Adalet Partisi kökenli Şerafettin Elçi getirilsin de tablo tamamlansın!

Kuzeyli ulusal hareketin belirli bir döneme özgü siyasal dinamikleri ya çürüyüp dağılarak ya da yeni politik yönelişlerle tasfiye edildiler. Bu devam ediyor. 1960'lı yıllarda filizlenen, 70'li yıllar boyunca gelişip güçlenen siyasal parti ve örgütlerin hemen tamamı 2000'li yılların başlarına doğru, bir biçimiyle tasfiyeye uğradılar ya da uğratıldılar. Bu ideolojik-politik tasfiyeyi örgütsel tasfiye izliyor. Tasfiyede ilk adım ideolojik alanda gelştirildi. Marksizm-Leninizm'in reddi ile birlikte sosyalizm savunusu da tamamıyla terkedildi. Gerçi, Marksizm-Leninizm ve sosyalizm savunusu

zaten Kürt devrimci demokratik hareketinde eğreti, yüzeysel bir savunuydu. Reel sosyalizmin yıkılışı, bu eğreti duruşun da sonunu getirdi. PKK, PSK başta olmak üzere 70'li yıllarda şekillenmiş olan devrimci parti ve örgütler peş peşe ve adeta birbiriyle yarışırcasına, ideolojik olarak Marksizm-Leninizm'i reddettiklerini ilan ettiler. Ve sosyalizm uğruna mücadeleye en olumlu bakanlar bile sosyalizmi bugünün değil geleceğin sorunu olarak görüp, politik mücadelede sosyalizmle bağlarını tamamıyla kopardılar.

Marksizm'den ideolojik kopuşu, kapitalist serbest piyasa düzeninin kutsanması ve emperyalist rejimlerin "uygar" dünya olarak ilan edilmesi izledi.

İkinci adım olarak, gerek uluslararası alanda gerekse içeride gericilikle politik olarak uzlaşmanın ötesinde bütünleşme sürecine girildi. Devrimci hareket gün gelir gerici politik güçlerle hatta tabir uygunsa can düşmanlarıyla da geçici ittifak ya da anlaşmalara gidebilir. Fakat kuzeyli Kürt ulusal hareketinin evrildiği yer, gerici güçlerle geçici ittifak ya da anlaşma değil, iç ve dış gericilikle ideolojik-politik olarak bütünleşme sürecine girmektir.

Kürt ulusal hareketi son yıllarda emperyalizmle kavgaya değil, işbirliğine, ittifak arayışına yöneldi. Emperyalizmin tarihinin en saldırgan politikalarını geliştirdiği bir dönemde PKK, PSK ve diğer milliyetçi demokratlarımız, emperyalist Batı'yı "uygar" dünya, emperyalist rejimleri "çağdaş demokrasiler" ve Bush, Blair, Chiracları da "çağdaş dünya liderleri" olarak tanımlayıp, tanıdılar. Buna paralel olarak TC rejimiyle, Kemalizm başta olmak üzere onun değerleri üzerinde uzlaşma ve işbirliği arayışını geliştirdiler. Bu adımların kaçınılmaz gereği olarak Abdülmelik Fırat, Şerafettin Elçi, M. Metiner gibi kökten dinci, muhafazakar, liberal milliyetçi ?ahsiyetler ve onlaryn değer ve siyasetleriyle bütünleşmeye yöneldiler.

Üçüncü adım örgütsel tasfiye sürecidir. Bu da bir süreden beri bir biçimiyle devam ediyor. PKK aldığı son kararla örgütsel tasfiye sürecinde de yeni ve ciddi bir adım attı. Bu konuda önce devletten "12 maddelik muhtıra" geldi. Ardından A. Öcalan'dan, "PKK kendini yeni çağa göre uyarlamalıdır" açıklaması geldi ve bunu PKK Başkanlık Konseyi'nin kararı izledi. Avrupa ve Türkiye'de PKK adıyla faaliyetin durdurulması kararı alındı. Başkanlık Konseyi, "Avrupa ve Türkiye'de bulunan PKK sempatizan ve taraftarlarının yasal ve demokratik çerçevede kurulan kurum ve kuruluşlarda kendilerini örgütleyip faaliyet yürütmesi"ni belirledi. Dolayısıyla PKK artık yok! Kurulduğu coğrafyada faaliyet yürütmemenin

bir başka anlamı yok. A. Öcalan'ın geliştirdiği ideolojik tasfiye, örgütsel tasfiyeye dönüştürülerek derinleştiriliyor.

Dün devrimci, radikal solcu olan, bugün liberal hatta tutucu, gerici olabilir. Bu, şahıslar için olduğu kadar, partiler hatta sınıflar için de geçerlidir. 1789'da radikal devrimci olan burjuva sınıf, iktidara adım atar atmaz gericileşti. Bizim radikal milliyetçiler ise iktidara gelmeden gericileşmeye başladılar. 1970'li yıllarda devrimci, radikal milliyetçi olan parti ve örgütlerin büyük çoğunluğu bugün de milliyetçiler, ama artık devrimci hele hele devrimci sosyalist hiç değiller. Bunu en çıplak şekliyle milliyetçi muhafazakar Abdülmelik Fırat'ın liderliğinde kurulan HAK-PAR'ın kuruluşunda görmek mümkündür. Abdülmelik Fırat, milliyetçi devrimci-demokratik çizgiye gelmedi. Tersine HAK-PAR'ın bünyesinde yer alan 1970'li yılların devrimci parti, grup ve İbrahim Güçlü gibi şahsiyetleri milliyetçi-muhafazakar-demokrat çizgiye evrildiler.

2000'li yılların başında kuzeyli ulusal hareket;

Bir yanda milliyetçi demokrat, belirli farklılıklarla milliyetçi muhafazakar siyasal çizgi; diğer yanda yurtsever-komünist siyasal çizgi. Başka bir ifadeyle, bir yanda burjuva milliyetçiliği; diğer yanda komünist yurtseverlik... Kalın çizgilerle ayrışma ve kopuş! Kürt Solu olarak, bu ayrışmayı doğru ve kaçınılmaz görüyoruz. Komünist yurtseverlik iddiasını taşıyan tüm şahıs, grup vb. dinamikleri komünist siyaset saflarında yerlerini almaya ve güçlendirmeye çağırıyoruz.

Çatışma, Mülkiyet Egemen Sanayi Uygarlığı ile Kültür Egemen Komünist Uygarlık Arasında

Tarihte mülkiyet egemen uygarlıklar ile mülkiyetsiz yani gerçekte kültür egemen uygarlık (ya da bu amaçlı yönelişler) çatışması hep yaşandı. Bugün de çatışmanın bir ucunda herkesin sahip olduğu mülkiyet kadar değerli ve güçlü olduğu sanayi uygarlığı; diğer ucunda ise karşılıksız dayanışma, yani mülksüzlerin temsil ettiği ya da temsil etmeye soyunduğu kültür egemen uygarlık yer alıyor. Daha geniş anlamıyla sermaye ile emek arasında, ezen ile ezilen, zengin ile fakir arasında bu çatışma var ve mülkiyet egemen sanayi uygarlığı tarihte yıkılıncaya kadar da devam edecek.

İstanbul'daki AB ile İKÖ Ortak Formu'nun toplantı konusu "Uluslar ve Kültürler Arası Diyalog" idi. Avrupa, Asya ve Afrika'daki egemen rejimlerin temsilcilerini bir araya getiren toplantı, mülkiyet egemen sanayi

uygarlığının temsilcilerinin kendi aralarında diyalog geliştirmelerini amaçlıyordu. Tarihsel ve sınıfsal açıdan bakıldığında, toplantı farklı kültürleri, farklı uygarlıkları değil, özünde aynı sanayi uygarlığının temsilcilerini bir araya getirmişti. Dolayısıyla, halklar arası kültürel diyalogu temsil etmekle ilgisi yoktur.

Gerçekten halklar/uluslar ve zengin kültürleri arasında diyalog mu isteniyor? O halde öncelikle ABD silah tekelleri olmak üzere dünyadaki tüm silah tekelleri ve tacirlerinin varlığına son verilmesi gerekiyor. Silah tekellerinin var ve etkin olduğu bir dünyada barış olmaz, savaşlar sürekli ve kaçınılmazdır. İkincisi; toplumlar, uluslar, ülkeler, kıtalar ve önemlisi de sınıflar arası mülkiyet merkezli hegemonik ilişkilere son vermek gerekiyor. Yani özel mülkiyet düzeninin ortadan kaldırılması gerekiyor. Üçüncüsü; ikinci şıkla bağlantılı olarak, dünyadaki zengin yerel maddi-manevi kültürel değerleri adım adım eriten, öyle ki bunu tüm insanlığa aynı köfteyi, aynı gazozu tüketmeye kadar vardıran emperyalist-kapitalist küreselleşmeye "dur" demek gerekiyor.

Ancak bu yolla dinler ve kültürler arası çatışmanın maddi temelleri ortadan kaldırılabilir. Çünkü tarihte gerçekleşmiş dinler ve kültürler arası çatışma görüntüsünün arkasında hep mülkiyet düzeninin ya da politik devletin çıkarları asıl yönlendirici olmuştur.

Bu temel sorunlar aşılmadan, sermaye dinler arası çatışmayı (dinleri etkisizleştirerek) aşabilir ama gerçekte dünyada ne barış sağlanır ne de halkların temsil ettiği zengin kültürler arası diyalog kurulabilir.

AB ile İKÖ Ortak Formu İstanbul Toplantısı'nın asıl hedefi politik İslama yeni bir kimlik bulmaktı. İslam ile modernizm, İslam ile düşük yoğunluklu demokrasinin sentezi arayışlarını içeriyordu. Bunu da en iyi biçimiyle İslam ülkesi olarak Türkiye temsil ediyordu. Türkiye'de zaten yürürlükte olan düşük yoğunluklu demokrasi ile İslamın uyumu sopa ile sağlanıyordu. Şimdi bunu diğer İslam ülkelerine taşımak istiyorlar. İstanbul'un seçilmesi bundandır. Fırsat bu fırsat, Türkiye de kendi modelini bölge devleti olma hevesiyle bol bol pazarlamaya çalıştı.

Emperyalizm, dün komünizme karşı kavgada radikal politik İslamı bizzat destekleyerek büyüttü. Fakat 1990'lı yıllardan bu yana emperyalizmin kendi elleriyle büyüttüğü politik İslam hem emperyalizmin çıkarları açısından işlevsiz kalıyordu hem de yer yer emperyalizmin çıkarlarına zarar veriyordu. Hem artık düşük yoğunluklu demokrasinin İslam coğrafyasına da taşınması gerekiyordu. Toplantının temel hedeflerinden biri de İslamın emperyalizmin çıkarları doğrultusunda yeniden ılımlı çizgiye çekilmesi ya da yeni konsepte uygun yeniden siyasal olarak terbiye edilmesini içeriyor.

ABD, İngiltere bloğunun dünya çapında geliştirdiği saldırı stratejisinin ilk adımları ve bunu izleyecek muhtemel adımların zeminlerinin yoklandığı toplantıda ABD yoktu, ancak İngiltere ve Türkiye başta olmak üzere ABD'den çok ABD'ci davrananların sayısı bir hayli fazlaydı. Bu bileşenden dolayı, ABD'nin "terörizmle savaş" stratejisine toplantıda doğrudan değil dolaylı, üstü kapalı değinildi. ABD kendisi yoktu ama stratejisinin test edilmesini sağladı. İzlediği politikalara gelebilecek tepkilerin nabzını ölçtü ve toplantının havası ile sonuçları, ufak tefek aykırı seslerin dışında istediği gibi geçti.

İstanbul'daki AB ile İKÖ Ortak Formu, çürümüş ve saldırganlaşmış sanayi uygarlığını temsil ediyordu; Brezilya'nın Porto Allegre kentinde ikinci toplantısını yapan Dünya Sosyal Formu ise sanayi uygarlığına karşıt yeni bir uygarlığın kimi verilerini veya dinamiklerinin en azından bir bölümünü içeriyordu. Mülksüzlerin kuracağı kültür egemen yeni uygarlık yolunda en azından bir arayış, bir çabayı içeriyordu. Burjuva basını bunu es geçti. Devrimci basın ise yeterince işleyemedi.

21.yy'da yeni bir uygarlığın kıvılcımları yine L.Amerika'da (Arjantin'de) tutuşturuluyordu. Arjantin halkı bir süredir sokakta. Arjantin'de aylardır devam eden ciddi bir sokak eylemliliği (Arjantin intifadası) gelişiyor. Emperyalizme ve IMF, DB şahsında uluslararası kapitalizme karşı tepkiler hem büyüyor hem de sertleşiyor. Porto Allegre ve Arjantin, küreselleşen kapitalizm karşıtı kavganın ilk ciddi filizlerini içeriyor. Halkımızı, halklarımızı, dolayısıyla bizi ilgilendiren ve dünya halkları arasında barış, kardeşlik ve kalıcı diyalogun tohumlarını içeren de Dünya Sosyal Formu, Arjantin intifadası vb. gelişmeler, toplantılardır.

21.yy dünyasında ideolojik, politik ve örgütsel olarak yeni bir devrimci dalganın mayalanmaya başladığı bir süreçte bizim ulusal demokratik hareket hızla gerek dışta gerekse de içte gericilikle bütünleşen bir trendle yol alıyor. Komünist siyaset, gerici, muhafazakar ulusalcı değer ve siyasetle yolunu başından beri ayırmıştı, bugün bu ayrım çizgilerini güçlendiriyor. Emperyalist saldırganlığın büyük tırmanış gösterdiği ve insanlığı dev bir militarist güçle terör baskısı altına aldığı bir süreçte, emperyalist batı ile "barışık" siyaset izleyen hatta bu yönelişe uygun olarak geçmiş tarihini inkar eden adımları geliştiren parti ve siyasetlerle birlikte yürüyemeyiz.

S. BULUT

Yasal, Açık ve Meşru

BİRLİKTE KOMÜNİST PARTİ

Parti, Hint-Avrupa diye benimsenen dillerde bir sözcüktür. "Taraf olan, kısım, parça" anlamlarına geliyor. Partiler toplumda değişik sınıfların çıkar, özlem ve amaçlarının ifadesi olarak kuruluyorlar. Sınıfın tüm unsurlarını değil, bu doğrultuda "bakış" sahibi, yani taraf olan bir kısım unsurları kapsıyorlar. Klasik bir sözcüktür: Parti, işçi sınıfının en bilinçli, en politik, en fedakar, en yaratıcı unsurlarından oluşan öncüsüdür. Bu tanımlama geleneksel komünist partiler için kullanılmıştır.

Ortaçağda partiler, resmi ve egemen ideo-kültür-inanç sistemi olan dine referanslı hareketlerdir. Bu dönemde ezilen sınıfların ayrık dinleri/dinaykırı mezhepleri partidir. Mezhep de sözcük olarak Arapça Hizb "parça, kısım, bölük" kökünden gelmektedir.

Ortaçağda klasik feodalite kavramıyla nitelenen düzende, ki Yunanistan-Balkanlardan Anadolu, Mezopotamya, Mısır, Basra, İran, Hindistan ve Ortaasya dahil doğu coğrafyasındaki toprak-kentsoylu düzenlerinde emekçi sınıfların anti-feodal özgürlükçü ve ütopik komüncü kavga ve düzen pratiklerine öncülük eden örgütlerine kesik kesik bakalım.

Dünyada ilk komünizm mezhebi, İslam'ın hemen öncesinde İran'da ortaya çıkmıştır. Mazdek adlı bir baş muğbet, hem Mecusi/Zerdüşti dinini hem de Yahudi, Hıristiyan ve Putperest dinleri geçersiz ilan etti. Her şeyde eşitlik ve ortaklık öğretisini İran/Sasani padişahı meclisinde, din ve devlet büyükleri arasındaki saygınlığından yararlanarak hakim kıldı ve uygulattırdı. Şüphesiz bunda Mazdek'in "adamları sayesinde" tapınakta bir hile gerçekleştirerek "kutsal ateş" ile konuştuğuna mucize diye padişah Kubad'ı inandırmasının da büyük payı olmuştu. Demek ki Mazdek "adamları" ile "derinden" örgütlenme yapıyordu. Ama komünist düzen tepeden ve Sasani devlet örgütü eliyle kuruluyordu.[1]

Miladi 10. yüzyılda Basra-Bahreyn ekseni merkezli çıkan Karmati komüncü hareketi ise miladi 983 yılında hem bir ansiklopedik bilgi felsefeli fikir hareketi hem de dernek olan İhvan-ül Safa ve Hillan-ül Vefa (Arınmışlık Kardeşleri ve Vefa Dostları)na dayanır. Mısır, Yemen, Şam ve Afrika ülkelerindeki İsmaili ve Karmati propagandası örgütlenmesi, Dar-ül Hicra "devrim ocakları" temelinde idi. İlk merkez Irak'ta Sevad-ül Kufe bölgesinde kurulmuş, öteki şehir ve kalelerde kurulan Dar-ül Hicralarda belli zamanlarda toplantılar yapılmakta ve harekete katılan köylü, işsiz, esnaf, genç, öğrenci vb. eğitim konferanslarına katılarak örgütleniyorlardı. Karmati komüncü hareketin örgütlenme modeli, en başta insan aklını temsil eden bir imam (teoriysen) bulunmakta ve onu Hüccet (imamın temsilcisi), Dai-ül Ekber (baş propagandacı), Dai-ül Mezun (baş örgütçü) ve Mümin Dai (prop-örgütçü)nün izlediği bir hiyerarşik yapıydı.[2]

1240'ta Mezopotamya'dan başlayıp Anadolu'yu saran Babailer toplumsal kalkışmasının teorik (fikri) önderi Baba İlyas Horasani'nin asıl olarak Tac-ül Arifin Ebul-Vefa izleyicisi olduğu anlaşılmaktadır. Amasya yakınlarında bir köye yerleşip orada ücret almadan ve boğaz tokluğuna köy çobanı olarak çalıştığı, böylece halkın sevgi ve saygısını kazanıp dağ üzerinde bir zaviye (ocak) yaptırtarak çevre köylülerden bile yeni eşitlikçi dini için müritler kazandığını kaynaklar belirtmektedir. Öyle ki "Menakıb'ı kudsiye"ye göre kadın-erkek müritlerinin sayısı yetmiş bine ulaşmıştır. Demek ki burada Zaviye, devrimci örgütün ocağı oluyor.

Baba İlyas, baş halifesi İshak-ı Şami'yi (kimi kaynaklarda Baba İshak veya Rum-i saac) Kefersud (Adıyaman), Urfa ve Şam'a gerek Paulicien komünist mezhep taraftarları olan Rum, Ermeni, Gürcü kent emekçileri gerek "İslami cila" düzeyindeki Kürt ve Türkmen köylü ve göçebeler arasında öğretisini yaymaya memur ediyor. İshak, Amasya'dan şeyhinin çağrısını aldığında taraftarları, karıncalar ve çekirgeler gibi çok, karar-

laştırılan günde ayaklanmışlardır. (st. Quentinli Simon). Açıktır ki böyle büyük kütle ancak uzun soluklu, sabırlı ve derinden giden bir örgütlenme çalışması yapılarak karar anında yek vücut harekete geçirilebilir.[3]

Aynı yüzyıllarda İran'da Pers ve Selçuklu aristokrasisine karşı "milli" (yurtsever) ve toplumcu kalkışmayı, en çarpıcı yöntemle yani "bireysel suikastları" da kullanarak gerçekleştiren Hasan Sabbah'ı tanıyoruz. İktidar olup yeni düzeni kurmaya girişti̇ğinde başta Alamut olmak üzere dağ kalelerinde fedailerini eğitmektedir. Kütlelerin karanlıkta kul (tebaa) olduğu ve hiçbir demokratik kırıntıya bile sahip olmadığı dönem ve koşullarda böyle yöntemler anlaşılabilir. Bu yüzden Cemal Kutay'ın Haşşaşiyan fedaileri için kullandığı "anarşist, yıkıcı, kahredici" suçlamaları günümüz koşullarından baktığı için temelsizdir. C.Kutay, Hasan Sabbah hareketi için "dünyanın eşini ne o gün bugün görmediği korkunç cezbeli dervişler tarikatı" diyor. Örgütlenme modelinin ise başta Şeyh-ül Cebel (dağlar hakimi), sonra El-Dai ül Kebir (bölge sorumlusu), Dailer (bilgiç propagandacılar), Refikler (yoldaşlar) ve Fedaviyye, yani Şeyh-ül Cebel'in talimatıyla kent-toprak soylu sınıf ve rejim mensuplarına bireysel eylem düzenleyen fedailer hiyerarşisine dayandığını yazıyor.[4] Hasan Sabbah'ın kendi dar-elit aydın çevreninde bilimsel olduğunu, eyleme gönderdiği fedaileri ise kendinden menkul doğruları içeren ezberci bilgilerle donattığını biliyoruz.

Tarihi kişiliği hakkında spekülasyon olsa da 16. yüzyılda Osmanlı despotik rejimine başkaldırıp Sivas-Banaz'da idam edildiği söylenen kırsal emekçi halk ozanı Pir Sultan Abdal'a bakalım. O da nasıl bir örgütçü olduğunu dizelerinde değişik ve mecazi kategoriler kullanarak dillendiriyor.

"Müminleri bir katara dizelim/Münkirlerin sarayını bozalım."

Burada dini kavramlarla kırsal emekçileri örgütleyip beylerin topraklı-servetlisiyle el koyup kamulaştıralım diyor. Bir başka dizede kah "gözlü" kah "aşık" dediği "aydın" mümin-devrimcileri örgütlemeye çalışıyor:

"Eğer gözlü isen dizil katara" ya da "Eğer aşık isen gel gir katara" diyor.[5]

İşçi Devrim Örgütleri ve Komünist Partileri

Görüyoruz ki feodal-kentsoylu rejimlerde emekçiler kurtuluşlarını dinaykırı mezhepler içinde arıyorlar. Ancak zengin örgütlenmeler var, tek biçim bir model yoktur.

Önce aydınlanma devriminden sonra sanayi devrimine dönüşen Avrupa kapitalizminin temel sömürülen sınıfı proletarya da çeşitli ve zengin örgüt modelleri miras bıraktı. Marx ve Engels döneminde dünya işçileri örgütlenmesi I. Enternasyonaldir. Bu dünyasal daha doğrusu Avro Amerikan proleter örgütlenme içinde, modern endüstri işçi sınıfının ülküsü Bilimsel Sosyalizm yani Marksizm ile küçük mülkçü emekçilerin özgür-eşit birlikleri olan komüncü ülküler yani ütopik ve anarşist sosyalizm akımları (Proudhonculuk, Bakününcülük, Blanquicilik, Lassallecilik vb.) hem biraradalıklarını hem ideolojik mücadelelerini görüyoruz. Bu yüzdendir ki dünyanın ilk işçi devrimi olan 1871 Paris Komünü'nde Marksizm azınlıkta olup tüm öteki "sosyalist mezhep"ler çoğunluktadır.

Paris Komünü'nden I. Dünya Savaşı sonu/Ekim Devrimi başına kadar proleter örgütlenme Avrupa Sosyal Demokrat Partiler birleşik örgütlenmesi diyebileceğimiz yapıdadır ve II. Enternasyonal diye bilinmektedir. Burada başlıca Ortodoks Marksizm'i Kautskyci kanat, reformcu ve revizyonizmi Bernsteinci kanat temsil etmekte. II. Enternasyonalin dünya savaşı karşısında tutarsız ve proletarya devrimi karşısında aciz ve ikili hatta hain tavrı Rusya'da iktidar olan sosyalist proletaryadan yükselen II. Enternasyonal (Komüntern) örgütlenmesine vardı. 1917 devriminde ayrıca gerek Ekim'in provası Rus 1905 devrimi gerek Ekim'in öncesi ve hemen sonrası Leninist öncü komünist (Bolşevik) parti yanında, dönem dönem "Tüm İktidar Sovyetlere"dir de. Sovyetler, yani işçi-emekçi, köylü meclisleri-şuralar. Bu döneme damga vuran Lenin'in, proletaryayı sosyalist devrime götüren örgüt ve devrimci siyaset sanatçısı olarak katkısı kalıcıdır. Komünist öncü örgütlenmenin kuramını bize veriyor Lenin, yoksa bir örgüt modeli değil. Çünkü çelik çekirdekli ve askerileştirilmiş disiplin partisinin, Rusya'nın toplumsal-siyasal rejimi olan çarlık otokrasisinin bir ürünü olduğunun da "Ne Yapmalı"da altını çizen bizzat Lenin'dir.

20. yüzyıl proletarya ve komünist hareketler, sosyalist devrimler pratiğinde ayrıca 1920'lerde Kafkasya-Ortaasya Müslüman Kızılordu'yu, 1940'lar Doğu Avrupa'da caydırıcı Rus (Sovyet) Kızılordu faktörünü, 1950'ler ve 1960'larda Küba-Latin Amerika'da Guevaracı kırsal gerilla hareketleri, 1974 Portekiz karanfil devriminde yüzbaşılar hareketini, 1970 Şili'de Marksist Salvador Allende'yi iktidara taşıyıcı demokratik parlamenter kurumlaşmayı, 1978 Afganistan halk devriminde Afgan silahlı kuvvetlerle birlikte Afganistan komünistlerinin "halkçı-demokratik parti"yi gibi zengin pratikleri görmekteyiz. Tek model örgüt yoktur bütün bunlarda. Ayrıca Türkiye sosyalist hareketinde aşkın bir kişilik vardır ki "Ben

Partiyim" diyebilmişti. Yalçın Küçük'ün Ankara "Aydın Konak"ta çağdaş "zaviye"si tipi örgütlenme modeli de vardır.

1940'lar ortasında "Tek Ülkede Sosyalizm" Partisinin anavatancı yurtseverliğine kurban edilerek Komünform danışma bürosuna dönüştürülen Komüntern, asıl olarak Lenin ve Stalin damgalıdır denebilir. Gerek Komüntern gerek onun asıl merkezi Rusya Komünist (Bolşevik) Partisi'nin içinde Lenin-Stalin yanında, zaman zaman değişik ve karşı saflaşmalar içinde yer aslalar da Troçki, Buharin, Zinoviyev, Radek, Tomsky, Preobrajensky, Kollantai gibi farklı görüş ve eğilimde komünistler birlikte yer almaktaydılar. Demek ki Stalin'in 1930'larda Sovyetler ülkesinde sosyalizmi zafere götürürken ayrık komünist unsurlara karşı asıl ideolojik değil de "ajan hain" suçlamalar ve fiziki tasfiye alanını kullanması, sosyalist demokrasi ve hukukun parti ve toplumda ihlali olarak değerlendirilmeli kanaatimce.

Türkiye Komünist Hareketi

TKP'nin 1973 atılım döneminin genel sekreteri, (hatta renegat Haydar Kutlu'dan komünist sıfatı TKP-İşçinin Sesi tarafından iptal edildiğinden) son genel sekreteri İsmail Bilen, muhtemelen 1930'larda yazıp illegal dağıttırdığı, Nazım Hikmet'in "Türkiye Komünist Partisinin hayat kitabından sayfalar" diye tanımladığı kitapçığa "Fotoğraf" ismini verebilmişti. Burjuva otoriter rejimin ağır baskı koşullarında dağıtırken kamuflaj için. Kitabın kapağında ise orak-çekiç yerine bir fotoğraf makinesi bulunmaktaydı. Nazım Hikmet, 1951'de yazdığı önsözde "Kitabı bilhassa genç işçiler, hapse girmek ve işkencelere katlanmak tehlikesini göze alarak memleketin bir çok yerinde dağıttılar" demektedir. Bu tür komünist yayınlar dağıtma yöntemleri o zamanlar mesela şöyle oluyordu: "Yunuslar avlamıştık, balık dolması yapmıştık bunlardan. TKP'nin gizli yayınlarını doldurmuştuk bunların içine." Kitaba "TKP'nin genç savaşçılarının zorunlu bir eki"ni yazan R. Yürükoğlu daha açıklıkla teyit ediyor: "Bir defasında balıkçı kılığındaydı (İsmail Bilen sb). Yunus balıkları avlayıp içini parti bildirileriyle 'Orak-Çekiç'le doldurmuştu." (6)

Şimdi düşünüyorum da. 1979'da "DİSK öncülüğünde tertiplenen 1 Mayıs'ta TKP'li işçiler" alana "Türkiye Komünist Partisine Özgürlük", "TKP'ye Özgürlük" ve TKP merkez yayın organı olan "Atılım Bizimle" diye haykırarak aynı şiarlı bez flamaları dalgalandırdılar ve alana diktiler. TKP özgür değildi ama meşrulaştırma mücadelesi açık veriliyordu. 1990'larda başta TKP-İşçinin Sesi olmak üzere Türkiye'de komünistlerin

örgütsel program, tüzük, belgeler, konferans kararları vb. içeren kitaplar açık ve legal düzlemdedir. Bugün 2000'ler Türkiye'sinde eski Sosyalist İktidar Partisi yandaşı "Komünist Parti" açık ve legal (yasal) olarak kuruldu. 2001 güzünde eski SİP ve yandaşı KP, bir kongre ile kendilerini yeni Türkiye Komünist Partisi'ne dönüştürdüler. Yine açık-yasal düzlemde haftalık çıkardıkları yayının adı da Komünist. "Eski Tüfek" Vedat Türkali'de ılımlı-demokrat formda yazdığı son kitabına Komünist adını açıktan verdi. Yani sınıf ve iktidar mücadelesi verilen toprakta komünist yayın-eylem-örgütlenme üzerindeki legalite yasağı kalkmış durumdadır. Adı yeni TKP olan parti, son Emek Platformu kütlesel eylemliliklerinde görüldüğü gibi proletaryanın iki büyük metropolünde bizzat sınıfın göbeğinde ve mücadelesi içinde yer alıyor. TV'lerden tüm ülkeye gövde gösteriyor. Hiç dudak bükülebilir, ciddiye almamak olabilir mi? Burada burjuva rejimin geldiği (gelmek zorunda kaldığı) demokratik siyasal aşamayı görmeyen ve adeta içe kapalı tarikat örgütlenmelerine dönüşen renk renk ML klasiği patentli bilmem ne KP adlı illegalitelerin örgüt teorisi boşlukta değil midir? Yine Kürt Solcularının "Açık Parti Tartışması"nda geçen "sınıf savaşının ihtiyacı için değil de birkaç yüz kadronun kendine meşgale bulmak için barınak" gibi sözlerle dile getirdiği görüşleri yaşanan pratik yanlışlamıyor mu?

Evet 2000'lerde Türkiye topraklarında komünistlerin mücadele etmek, sınıfa önderlik etmek ve sosyalizmin iktidarına varmak için örgütlü gücü olan partilerinin açık-yasal olması zorlanmakta, dayatılmakta ve gerçekleştirilmektedir. Türkiye'de İsrail ve Hindistan'la birlikte Asya'daki üç burjuva demokrasisi ülkesidir. Örgütlenme tezlerine dayanak siyasi-hukuki bir zemin bu realitedir. (Her ne kadar İsrail, Filistin karşısında Sabra-Şatilla katliamı sorumlusu Şoven'i başbakan yaptıysa da, ki halkının özgür iradesiyle yapmıştır, yine bir demokrasidir.)

Kürt Komünistleri

Osmanlı'da sendikalar ve ilk sosyalist-komünist örgütlenmeler, imparatorluğun mozaiğine uygun Türk, Rum, Ermeni, Bulgar, Laz, Yahudi vb. gibi unsurları içeren çokuluslu renk taşımaktadır. Kürt aydını hep aristokrat ve mülkçü ulus örgütlenmelerine hastadır. Bununla birlikte kimi Kürt aydınlarının çokuluslu sol-sosyalist örgütlerde birlikte yer aldığı varsayılabilir, hatta doğrulayan kimi araştırmalar cılız da olsa vardır. Şüphesiz ki TKF'nin 1920'deki I. Kongresinde ilk genel sekreter Mustafa Suphi'nin Türk amele ve rençberlerini mutaassıp ittihat ve itilafçılar ile hain "oportünistler" tesirinden kurtarmayı olduğu gibi Ermenilerin ezilenlerini

Taşnak-Hınçak Federasyonundan, Rumların ezilenlerini Etniki Eterya'dan ve Kürtlerin ezilen sınıflarını da Bedirxani Teşkilatlarından ayırarak sınıf çıkar ve amaçları için birleştirme perspektifi de bunda ete kemiğe bürünmüştür. Yine TKF ilk programında "Dil ve hars (kültür-sb) nokta-i nazarından her milletin tam hürriyetini temin" ettiği gibi "muhtelif milletlere mensup amele, rençber şuralar cumhuriyeti" teşkilini ve "hür milletlerin hür ittihadını (birlik-sb)" kabul etmesi "milliyet meselesinde" emekçi kardeşlik çözümüdür.[7]

Türk komünist önderlerden Hikmet Kıvılcımlı ise 1930'da Elazığ cezaevinde yazdığı ve yarım yüzyıl yayımlanamamış olan "Yol" adını verdiği özgün çalışmasında TKP'nin "Kürdistan"da %1.5 gibi cılız bir oranda olsa da bir Kürt proletaryasının ve köylerde amele, rençber, mirivyo gibi bölmelere ayırdığı %85 oranında bir Kürt yoksul köylülük varlığından hareketle bir "Kürdistan Komünist Partisini" kardeşçe hazırlamasını, hatta ağabeylik etmesini, ona Marksizm-Leninizm silahını ideolojik olarak vermesi tezlerini öne sürmüştür.[8]

Bu yüzdendir ki yeni TKP'nin genel başkanı Aydemir Güler'in, son yıllarda bu konularda özgün tezlerin sahibi olarak Kürt komünist dediği S. Çiftyürek imzasına işaret etmesi Türk komünisti Hikmet Kıvılcımlı'ya haksızlık demek oluyor.

Kürt komünist S. Çiftyürek'in "Kürt gerçeği" konusunda aşağıdaki maddeleri önemle vurguladığını görüyoruz:

- Kürt kökenli nüfusun yarısı batı metropollerine yerleşmiştir. Kürt aydın nüfusunun yarısı da buradadır. Bunlar geri dönmeyecektir.
- Türk ve Kürt işçiler birlikte aynı sendikalarda örgütlenmişlerdir. Son 30 yıldır Kürt aydın ve solcuları da hep Türkiye metropollerinde örgütlüdür. Keza Türkiye solu da Kürt nüfus yoğun kimi "doğu illerinde" örgütlenmiştir.
- Türkiye'de sol parti ve örgütlerde yaygın bir Kürt kadro ve kitle tabanı var.
- Türk burjuvazisinin belirleyiciliğinde Kürt burjuvazisi de ekonomik, sosyal ve siyasal tümleşiğe uğramış, kader birliği olmuştur.
- Ancak her türlü baskı ve asimilasyon politikalarına rağmen Kürt ulus bilinci yok olmamıştır.

S. Çiftyürek bunları söylüyor. Ancak eksiklerini ben tamamlayayım:

- Kürt nüfus ve aydınları gibi Kürt işçilerinin yarısı da batı metropollerinde ve Türk işçi kardeşleriyle iç içedir.
- Türk işçilerinin "belirleyiciliği" kavramı tartışılabilir, ancak Kürt işçileriyle aynı ekonomik sosyal tümleşiklik gerçek olmuştur.

- Türkiye toplumsal-ekonomik ve kültürel düzlemde hatta siyasal ve hukuki düzlemde Kürtlerin yaşadığı diğer komşu ülkelere göre ileri konumdadır. Bu durum Kürt işçilerinin İran, Irak ve Suriye'deki soydaşı işçilerle değil Türkiye işçileriyle sınıf birliğini şartlamakta ve,

- Türkiye devlet işletmeleri sosyal kapitalizmi temsilen, vahşi kapitalizmi temsil eden Kürt özel sektör işletmelerine göre üstün konumdadır. Bunun sonucu da Kürt işçilerinin Kürt kapitalistiyle "ulus birliğini" değil "sınıf karşıtlığını" şartlamaktadır.

Öyleyse bu nesnel saptamaların ideo-siyasal düzleme taşırsak Kürt komünistlerinin ayrı değil birlikte kurtuluş ideolojisini üretmeleri gerekiyor. Yani Kürt solu dinamiğimizin sınıf zemininde dayattığı, Türk solu ile açık-yasal-meşru olarak Birlikte Komünist Partisi örgütlenmesini oluşturmaktır.

Avrasya ve Yurtsever Sosyalist Devrimler

1917 Ekim Devrimi, Avrupa proletaryasının Almanya/Prusya ve Bavyera, Macaristan, Polonya'da barikatlı sınıf kalkışmalarına rağmen yenilgiye uğramasıyla Dünya devrimine büyüyemedi. Bunun da zorlamasıyla, Asya'nın sömürge ülkeler komünistleri doğu (Asya) devrimlerine işaret ettiler. Bu durum ise Sovyet komünistlerini I. Doğu Halkları Kurultayı'nı toplamaya, böylece batı proletaryası yerine doğu köylülüğünde müttefik arayışlarına götürdü. 1920 Eylül başlarında Bakü'de toplanan Kurultay, doğudan ve Müslüman ülkelerden gelen 1891 delegenin katılımı ile toplandı. Bunlar arasında 270 sayı ile Türkler en kalabalık gurubu oluşturuyordu. (Kürtler, İran'dan gelen sekiz delege ile temsil ediliyorlardı.)

Kurultay gerek tüm toplantı boyunca coşkulu havasıyla ve gerek "doğu halklarına" seslenen çağrısıyla doğu halklarını, asıl olarak "Avrupa ve Asya'nın tümerkli (süper-sb) efendisi" İngiltere şahsında emperyalist batıya karşı kutsal cihada çağırmaktaydı. Yine de "Türk, İranlı, Mısırlı, Hintli köylü ve işçiler" gibi seslenmelerle emekçi köylü sınıf dinamiğine de vurgu yapıyordu. Ayrıca sömürülen ve ezilen doğu ülkelerinin müttefiki olarak da Avrupa proletaryası gösterilmişti. Anti-emperyalist olarak benimsenen bu iki güç, birlikte Rusya'daki Bolşevik-sosyalist rejimin de ana destekçileri olarak görülmekteydi.

1917 Ekim sosyalist devrimi ortamında Rusya'da parlayan Türk-Tatar "Müslüman" komünisti Sultan Galiyef ise emperyalizmin batıda değil ancak doğuda sömürge halkların ayağa kalkmasıyla yenilebileceğini belir-

tiyordu. Ancak Galiyef, "Tüm sömürülen Müslüman halklar proleter halklardır. Müslüman toplumların bütün sınıfları proleterdir" diyor, "bu yüzden proleter milletlerin batı sömürgecilere karşı milli hareketleri sosyalist karakterdedir" diye bir devrim tezi üretiyor. Öyle ki İngiliz-Fransız işçileriyle Afganistan-Fars örneği işçiler arasındaki ayrımı ekonomik bakış açısından "muazzam fark" diye görece doğru saptamadan, batıyı tümden "burjuva" ve doğuyu tümden "proleter" diye gösteriyor, böyle aykırı-yanlış "sınıfsal" önermeler yaparak sömürge doğunun emperyalizmi tasfiye etmesiyle ancak dünya devriminin ete kemiğe bürüneceğini söyleyerek Marksizm'i nispeten deforme edici özgün tezler öne sürüyordu.

1920'lerin, iddia edildiği üzere "hiç proletaryası olmayan" kimi Asya (özellikle Ortaasya) ülkeleri somutluğunda teoriyi kendi toprağına uygularken, böyle aykırı görünen müdahaleler anlaşılabilir. Ancak bugün Asya tümden proleter midir, yoksa tüm ülkelere kapitalizm "azgelişmiş" yapıda olsa da artık yerleşmiş ve toplumlar burjuvazi (işbirlikçi veya milli) ve proletarya arasında temel sınıfsal bölünmeye mi uğramıştır?

Şunlar Türkiye'de ilk olarak TKP-İşçinin Sesi tarafından yazıldı, yirmi yılda benzerlerince de geliştirildi. Bugün kapitalizm, orman kanunlarının işlediği, sömürüye-zora dayalı, emperyalist ve az gelişmiş bağımlı ve hiyerarşik bir dünya sistemidir. Türkiye'nin de içinde yer aldığı az gelişmiş Avrasya/doğu ülkeleri kapitalizminde işçi-emekçilerin sömürülmesi kendi yerli burjuvazilerince gerçekleşiyor. Ve bu sömürüden bağımlı-hiyerarşik yapının nispetine göre büyük parçalar da batı emperyalizmi kasalarına akıyor. Yerli burjuvazi (iç dinamikli) kapitalizmi doğmuş ve gelişmesi giderek batı sermaye birikim sürecine de tabii olarak bağımlılıkları ve sömürülmeleri genişleyerek sürüyor. Böyle hem iç hem dış "çifte sömürü"lü bu tip ülkelerde baskıcı-şiddetçi otoriter rejimler, daha azıtmış enflasyon, devalüasyonlar, işsizlik, açlık, etnik boğazlaşmalar vb. ile bunalımı daha kapsamlı yaşıyorlar. Bugün globalist tefeci yeni sömürgeciliğin daha da azdırdığı bu koşullar bu tür ülkeleri emperyalist zincirden kopabilecek "zayıf halkalar" yapıyor. Yani az gelişmiş doğunun kapitalist ülkeleri bir bütün olarak "proleter ülkeler" oldukları için değil proleterlerinin katmerli sömürülmeleri bunalımları derinleştirdiği ve çok yönlü yaptığı için sosyalist devrimleri gündemdedir. Doğu/Asya ülkelerinin komünistleri özellikle bu yüzdendir ki milli olmakla, yani yurdunun tüm ilerici, tarihsel, ulusal, ekonomik, kültürel değer ve çıkarlarını da -sınıfsal çıkar- gibi savunmakla yüzyüzedirler. Enternasyonal komünizm tohumlarını ancak milli (yurtsever) olmakla kendi işçi-emekçi toprağına saçabilir ve yeşertebilirler.

İsterseniz Türk komünistlerinin tarih ve güncelliğine bakabiliriz. Örnek olsun Nazım Hikmet "TKP, Türkiye'nin biricik milli partisidir" diyor. Gerek Nazım gerek öteki TKP önderleri İsmail Bilen, R. Yürükoğlu "bizler proleter enternasyonalistleri olduğumuz kadar gerçek yurtseverleriz" diyorlar. Yeni TKP'nin Sol'u ise birlikteliğin üç sacayağını sıralıyor ve kamuculuk, aydınlanmacılık dedikten sonra yurtseverlik ilkesini ekliyor. Ancak Türk komünistleri yurtsever-millici pozisyon alırken üçüncü dünya devrimcisi Sultan Galiyef'e referans vermiyorlar.

Kısaca şablon-kalıp yapmamak şartıyla Galiyef'in tezleri biz Avrasya komünistlerine taktiksel düzlemde pusula olabilir. Ancak milli işçilerimizi milli burjuvaziye karşı harekete geçireceğimiz sınıf realitemiz, Galiyefçi-Milliciliğe ideolojik yanıt olacaktır her zaman. Örnek olsun, Yalçın Küçük ilk kez 1987 1 Mayıs'ında seslendirdiği "Doğu Sosyalist Cumhuriyetler Birliği" tezini, 28 Şubat sonrası süreçte 2001 yılında "Birleşik Doğu Devleti"ne doğru geriye çekti. Marksizm'in sınıf hattında doğruda duramadığı görülüyor. Yine D. Perinçek/İP şahsında Türk ulusçu solu, 11 Eylül ABD Dünya Ticaret ve militarist (Pentagon) merkezlere intihar saldırısı ve ardından gelen ABD-Avrupa'nın Afganistan kişiliğinde salt ilerici, devrimci-halkçı rejimler için değil azgelişmiş ülkeler nispi bağımsızlıkçı-millici rejimlere karşı-saldırı olgularını (fenomene) Haçlı-batı emperyalizmi ile mazlum Asya çelişkisi eksenine kayarak açıkladı ki tam bir Sultan Galiyefçiliktir. Aşağıda hemen geleceğim. D. Perinçek mülkçü Kürt milliyetçileriyle aynı stratejik tezi savunuyor. Yalnız burada bir parantez açıyorum ki bu dar-milli tipik tavrını bildiğimiz D. Perinçek, bir başka İP yöneticisine Mehmet Bedri Gültekin'e "Sultan Galiyef'e ret" konusunu işleyen bir kitap yazdırması tutarsızlığıdır. Dar-millici saplantısından D. Perinçek "milli birliği bozar" endişesiyle bir Afgan solunu Afgan gericiliği karşısında devrimci alternatif olarak gündeme getiremiyor. Hatta bırakalım Afgan Marksizm'i seçeneğini, Türk devrimi ideolojisi olan Kemalizm'in ilkelerini bile aynı kaygıdan Asya'ya, Afganistan'a taşıyamıyor. Trajiktir.[9]

Kürt milliyetçiliği de bir zamanlar "Ortadoğu Demokratik Federasyonu" diyordu. Tipik Sultan Galiyefçi projenin bölgesel varyantıdır. Son olarak 7. Gündem gazetelerinde şu sıralarda kimi unsurlarınca "Ortadoğu Demokratik Federasyonu" tezlerini yeniden seslendirmeye başladılar. Proje olarak tipik Sultan Galiyefçidirler. Ama emperyalizmi tasfiye hedefleri yoktur, aksine emperyalizmden demokratik kırıntıdan müdahaleye kadar medet umuyorlar ki Sultan Galiyefçi anti-emperyalist milli devrim stratejisiyle ilgileri yoktur. Tam gaz sağa savrulmuşlardır. Tıpkı D. Perinçek'in

Türk toplumuna baktığı gibi HADEP şahsında dar milliyetçilik de Kürt toplumunda "milli birliği" bozan Sol'a artık yabancılaşmıştır. Burada da ortak paydaları var.

Bu açıklamalardan sonra Avrasya/doğu ülkeleri somutluğunda komünist tezleri şöyle önerebiliriz:

Asya ülkeleri komünistleri, işçi-emekçilerin sınıf kavgasına önderlik ederek sosyalist devrimleri kazanmalıdırlar. I. Doğu Halkları Kurultayı'nı, üç çeyrek yüzyıl geçtikten sonra bugün gelinen noktada doğu ülkeleri işçi-emekçileri kurultayına büyütmelidirler. Doğu solu birliğini örmelidirler. Sultan Galiyef bu konuda "sömürge enternasyonali" demişti. Çünkü emekçisiyle mülkdarıyla tüm doğuyu "proleter, mazlum" görüyordu. O zaman bile tartışıldı. Çünkü Hintli komünist Roy'un "Sol" tezleri ortada. Bugün ise köprülerin altından ne sular geçti. Balkanlar-Yunanistan'dan Kafkaslar-Ortadoğu coğrafyasından geçip Ortaasya'yı hatta Kore'ye kadar kucaklayacak bir Avrasya komünist enternasyonali demek gerekiyor.

Bir de şu realite Avrasya'da da Türk-Kürt kardeşleşmesinde enternasyonal kilit oluyor. Asya/doğu halkları içinde en büyük ve kalabalık Türki ülke ve halklardır. Kürt solcu ve komünistleri dilde asimilasyona direnmelidirler ama Türkçe biliyor olmaları Bulgaristan'dan Kafkasya-Azerbaycan ve Irak'a oradan Hazar ötesine Afganistan, Özbekistan, "Türkistan"daki Türki sol ile iletişim açısından hem kazanç hem "birlikte devrim"de zenginliktir de.

Dünya devrimi/dünya enternasyonali gibi kavramlar da geçerliliğini koruyor. Ancak önce tarihi, toplumsal-ekonomik, kültürel, töresel ve coğrafik koşulları (kaderleri) benzer az gelişmiş doğu ülkeler sol-komünist güçleri birleşebilmelidir. Daha reel seçenektir. Türkiye solu, aynı benzer sonuçlara sahip Akdeniz ülkeler (Avrasya-Afrika) solu ile de enternasyonal birlik denemesine gidebilir. Burada Avrupa'nın azgelişmişi "güney"de Yunanistan, İtalya, Fransa, İspanya ve Portekiz'in iktidara bile teğet geçmiş "Ortodoks" komünist partileri de şanstır.

Komünist Enternasyonal'in 6. Kongresi'nde yapılan bir konuşmada Latin Amerikanizm adına şu öneri yapılmıştır: "Latin Amerika ülkelerinin Kuzey Amerika kapitalizmine karşı bütün devrimci mücadelesi birleştirilmeli... Kuzey Amerika Emperyalizmine karşı onların ortak mücadelelerinde Latin Amerika İşçi ve Köylü Cumhuriyetleri Federasyonu şiarı atılmalıdır."[10]

Hülasa, dünya proleter enternasyonaline kendi doğu/güney topraklarımız prizmalarından kırılarak geçilecektir. Ne var ki doğu ülkeler işçileri/

solu/ komünistlerinin enternasyonal fikir, kavga ve örgüt birliği konusunda yaşamda atılan herhangi bir adımları da görülmüyor henüz.

Komünistler, Türk Kurtuluş Savaşı ve Kemalizm

Türkiye komünist hareketinin ve onun Mustafa Suphi, Şefik Hüsnü, Hikmet Kıvılcımlı, Nazım Hikmet, İsmail Bilen, R. Yürükoğlu, Haluk Yurtsever vb. gibi önderlerinin tüm fikir ve duruşlarında, kimi değişken ifadelerle de olsa, şu saptamalar hep yapıldı:

"TKP, büyük Ekim sosyalist devriminin doğrudan etkileri altında ve (Türk) ulusal kurtuluş savaşının bağrında, onun ateşleri içinde doğmuştur."

"Lenin önderliğinde genç Sovyet rejimi, ulusal kurtuluş savaşımımızı her yönden desteklemiş, deyim yerindeyse kara gün dostu olmuştur."

Gerçekten de İngiliz-Fransız-İtalyan emperyalistleri ve kışkırttıkları Yunan işgalcilere karşı Türk işçi ve yoksul köylülerinin de desteğini alan kurtuluş savaşı, milli burjuva önderlikte de olsa dünya tarihinde ilk örnektir. Mustafa Kemal'in (Atatürk) önderliğinde gerçekleşmiştir.

TKF'nin ilk önderleri, Mustafa Suphi-Ethem Nejat ve diğerleri Türk kurtuluş savaşına, onu proleter sosyal kurtuluşa çevirmek haklarını saklı tutarak katılmak için katledilme bedellerini ödeyerek Anadolu topraklarına girdiler. Ondan sonra gelenlerin de farklı görüş ve yapıda oldukları söylenemez.

Durum bu olunca Kürtlerin ana gövdesiyle, başta TKP olmak üzere Türkiye sol hareketini "Kemalist olmak" ile suçlamalarının temelsizliği ortadadır. Ancak S. Çiftyürek Kemalizm'i Türkiye solunun sırtında kambur olarak niteliyor. Anlamak mümkün değil. Mülkçü-Kürt aydını diyelim ki "milli pazar" dar görüşü içinde böyle davranıyor. Peki ama komünist Kürt aydına ne oluyor?

Üçüncü dünyanın ezilen-mazlum uluslarına, Komüntern belgelerinde bile anti-emperyalist kurtuluş savaşıyla örnek teşkil ettiği yazılan Kemalizm bu düzlemde ilerici bir harekettir. Kemalist Cumhuriyet Türkiyesi milli ve devletçi bir ekonomi, aydınlanmacı laiklik ve bağımsızlık-yurtseverlik temelinde yükselmiştir.

Hangi komünist, solcu ve devrimci bu ilkelerin gerisine düşebilir?

İnkar etse, yok saysa da düşemez. Örnekleri sıralayabiliriz. Kemalizm'i es geçen eski SİP/yeni TKP, bugün solu "yurtseverlik, aydınlanmacılık ve kamuculuk" temelinde örmeğe çalışırken Kemalist ilkeleri sahiplenmiyor mu? Bir diğeri, "milli burjuvazi" diye niteleyerek Kemalizm'in haklı eleştirisini yapan, Türkiye komünist hareketini bileşik ve devrimci formda oluşturmak isteyen Sosyalist Yayınlar (Hasan Basri Gürses), işbirlikçi

Türkiye burjuvazisini teşhir ederken "bir elinde Türkiye bayrağı ve Kemalizm'i öteki elinde ABD bayrağı ve liberalizmi taşıdığını" yazıyor. Milli komünist H. Basri Gürses'in bu saflaşmada Türkiye bayrağı ve Kemalizm'i sahiplendiği, bütünsel tutarlılığı içinde, açıktır.

Elbette, bu ilkeleri aşacak bir perspektifle sahiplenmek başka şeydir, Haluk Yurtsever'in TKP yönetimine eleştirilerinde dikkat çektiği gibi Kemalizm'i taktik olarak desteklemenin ötesinde onunla özdeşleşmek başka şeydir. Eşyanın tabiatı gereğidir ki bağımsızlıkçı da gelişse, kapitalist milli bir ekonomi "kendi" işçi ve emekçilerinin yoğun sömürü ve ezgisi ile birikimini yaparken, sınıfın önderlerine, komünistlere, solculara yasak, baskı, zindan olacaktır. 1920'lerde, 30'larda "8 saatlik iş günü" ve "iş kanunu" isteyen TKP bildirilerini komünistler, işkence, zindan ve hatta ölümü göze alarak dağıtıyorlardı. Bunlar ve benzerleri biliniyor. Ancak politika duygularla değil objektivite merceğinden bakılarak yapılır.

Kemalistler, Kürtlerin özellikle Mezopotamya'daki gövdesini "anasır-ı İslam"ın birliği ve ortak kurtuluşu şiarıyla mücadeleye kattılar. Bizzat Mustafa Kemal ve İsmet İnönü, TBMM'nin, hükümetinin ve vatanın Türklerin ve Kürtlerin ortak-birlikte meclisi, hükümeti ve vatanı olduğunu değişik yer ve zamanlarda ifade etmişlerdir. Fransız üniforması altında Ermeni işgal kalkışmalarına karşı Maraş'ı "Kahraman", Urfa'yı "Şanlı" ve Antep'i de "Gazi" yapan Kürt aşiretleri, milisleriydi. Cumhuriyet kurulduktan sonraki süreçte kimi Kürt kalkışmalarının da neden olduğu olumsuz pratiğin yerleşmesi bu realiteyi değiştirmiyor.

Kemalizm Tanzimat, I. Meşrutiyet, II. Meşrutiyet'ten sonra gelen Kurtuluş ve Cumhuriyet rejimi ile birlikte Türk tarihinin ilerici dalgasını temsil ediyor. Elbette ki Türk solunun sahipleneceği bir akım oluyor. Duygusal bir anti-Kemalizm saplantısı Kürtlere, tarihin ve toplumların nesnel dinamiğini atlamayı ve şeriat-hilafet-liberalizm bulamaçlı gerici dalgalarla flörtü getirir ki çaresizliktir. Bugün cumhuriyet karşısında Fettullahçılığı, aydınlanma karşısında irticai dinelliği, devletçi-halkçı ekonomi karşısında mal-piyasacı liberalizmi, bağımsız Türkiye ekseni karşısında "demokratik" Avrupa'yı yeğleyebilen mülkçü Kürt milliyetçiliği içler acısı bir duruma gelmiştir. Hele Irak'ta, Yugoslavya'daki gibi mazlum milletleri parçalayan bir ABD açık müdahalesinden bile medet umar hale gelen psiko-trajik durumların vahameti ortadadır. Şu gerçeği hep akılda tutalım. Kürtler bugün olduğu gibi "sorun" çözüldükten sonra da bu topraklarda Amerikalılar, İngilizler, Fransızlar, Almanlarla birlikte yaşamayacak. En başta yine Türklerle birlikte yaşayacaklar. Kürtler ve Kürt solunun adresi Türk ilericiliği, soludur.

Bugün Türkiye'nin bağımsızlığı Dolar-Euro (Mark) imparatorluğunca ayaklar altına alınmış, özelleştirme taarruzu ile emperyalizm ve tekeller, Cumhuriyet devriminin kamu işletmelerini bir bir kapattırmaya, teslim almaya başlamış, ülkenin bütün tersanelerine girilmiş, yöneten burjuvazi gaflet ve ihanet içinde Türkiye insanının tüm maddi, moral ve kültürel değerlerini başta ABD patentiyle çiğnemekte ve kirletmektedir.

İsmail Bilen "Savaş Yolu" kitapçığında 1930'lardaki askeri-polis sorgusunda sorgucu subaylardan birinin şöyle dediğini yazıyor: "Bize Kemalist derler, komünistlik burada sökmez."

75 yıl sonra Cumhuriyeti bu hale getiren işbirlikçi Türkiye burjuvazisidir ve Aydemir Güler'in dediği gibi yegane temiz kalanlar komünistlerdir. Söz konusu subay, "bize Kemalist derler, komünistler ise şerefimizdir" öngörüsüyle konuşmalıydı.[11]

İşbirlikçi liboş rejimi, Cumhuriyetin ilerici, halkçı, kamucu tüm kazanımlarını bir bir tasfiye sürecinde Kemalizm'in özünü kemiriyor, görüntüde her tarafta heykeller dikerek şekilcilik yapıyor. Dolar-Eurocu, hortumcu, soyguncu burjuvazinin bunalımlarını işsizlik, yoksulluk açlık ve çürümüşlük biçiminde iliklerine kadar hisseden Türkiye emekçi insanına ise onu "beton mısta" diye algılatıyor. Ne kadar acıdır.

Bugün Türk ve Kürt işçilerin, solcuların ve komünist güçlerin ortak kavgasını örerek ortak sosyalist cumhuriyette kurtuluşu gerçekleştirmek gibi yakıcı görev, Kemalist ilkelere sınıfsal eleştiriyle sahiplenmekten de geçiyor.

Sosyalizm ve İslam Üzerine

Komünistler akla ve bilime bağlı olarak doğanın ve toplumun gelişme kanunlarına dayanarak kendi kurtuluşçu çözümlerini üretirler. Akla aykırı ve doğa ötesi bir üstyapısal olgu olan din, bilgi fukaralığıdır. Bu yüzden ateist propaganda hakkımız eşyanın tabiatı gereğidir.

Ancak binlerce yılın halk yığınlarının beyinlerine işleyen tortusu olan din olgusu bir çırpıda söküllüp atılacak bir şey değildir. Bugün sınıf ve iktidar mücadelesi perspektifi çizdiğimiz doğunun azgelişmiş kapitalist ülkeleri (III. Dünyanın önemli bir kesimi) ve halklarının bağlı olduğu en büyük dinlerden biri olan İslam konusunda daha da titiz olmak gerekiyor.

Sultan Galiyef şöyle demektedir: "Son yüzyıl içinde Müslüman dünyanın tümü batı emperyalizmi tarafından sömürüldü ve onun ekonomisine dayanak oldu. Bu olay Müslümanların dinini derinden etkiledi. Batı emperyalizmi başlangıçta Haçlı Seferleri biçiminde yayıldı, sonra ekonomik fetihlere dönüştü."

Türkiye, laik olan tek Müslüman doğu ülkesidir. Üzerinde yaşayan Türklerin ve Kürtlerin "anasır-ı İslam" özelliği Kurtuluş Savaşı'nda kaldıraçlardan biriydi, bugün de ortak değerlerinden biridir. Öyleyse bu dine karşı komünistlerin çok dikkatli ve doğru taktiklerle yaklaşmaları gerekiyor.

İslam'ın temel kitabı Kur-an'ın akla ve bilime aykırı yönleri aydınlanmacı Turan Dursun ve başkaları (İlhan Arsel vb.) tarafından ana hatlarıyla ortaya çıkarılmış ve eleştirisi yapılmıştır. Ancak emekçi insanın sınıf kavgası dışında yapılan bir aydınlanmacılık da sığlıktan kurtulamaz. Kur-an okunursa görülür ki ayetler, hep yerlerin ve göklerin mülkiyetinin Allah'a ait olduğunu söyler. Hititler Anadolu'sunda da yer, gök, her taraf Fırtına Tanrısı'nın idi ve Hitit toprak mülkiyeti de tanrı adına devlet mülkiyeti idi. Kur-an'da ayrıca yoksula, kimsesize, öksüze, çaresize, emeği ile geçinenlere toplumsal dayanışma ve yardım emreden ayetler doludur. Bilimsel gözle istenirse bunların ilk sosyal reformcu hükümdar Sümerli Uruganika'dan da geldiği söylenebilir. Ancak politik gözle Müslüman emekçi ve sosyal devlet denklemini çözerken ne yapacağımız, nasıl yanaşacağımız da önemlidir. İslam'ın kutsal kitabı hep toplumsal dayanışma kadar iyi ahlak, doğruluk, güzellik de dilemektedir. Kürt komünistleri bu sonunculardan Zerdüşti kalıt da çıkarabilirler. Ancak Kazım Karabekir gibi muhafazakar milli burjuvalar bile Kur-an'ı Kerim'in fukaraya, çaresize, emeği ile geçinenlere ait ne kadar Bolşevik prensip varsa ihtiva ettiği (bkz. "İstiklal Harbimiz") politik sonucu çıkarıyorlar. Rusya'da Sultan Galiyef-Mustafa Suphilerin önayak oldukları Türk Müslüman komünist akım ve örgütlenmeleri de bu meyan da anımsayabiliriz. Bu taktiğimizde kaygı, sunisi-şiisiyle İran-Afganistan-Endenozya'da görüldüğü gibi iktidar olduğu/iktidara dayandığı zaman şeriat gericiliğinin komünistlere nasıl kılıçtan keskin işlediğini unutmadan, sömürülen-yoksullaştırılmış işçi-emekçi Müslüman kütleleri nasıl kazanacağımız sorunuyla bağlıdır.

Aydınlarımız hep söylediler. Hıristiyanların peygamberi İsa, Sezar'ın hakkı ile İsa'nın hakkını ayırmış da böylece batıda Hıristiyanlık, devlet alanı ile din alanını ayıran laik devrime engel çıkartmamıştır. Oysa "Ben İslam ümmetinin Aristo'suyum" ve "İlim Çin'de de olsa arayıp bulun, öğrenin" diyen İslam'ın peygamberi Muhammed de din (Kur-an) alanı ile bilim, felsefe ve politika (devlet) alanını ayırıyor. Yani laiklik, İslam peygamberi Muhammed'den de referanslıdır. Öyle olmasaydı İbni Sina, Farabi, Ömer Hayyam, İbni Rüşd, İbni Haldun, Biruni, Harezmi gibi, inanç alanı dışında Yunan'dan Çin'e kadar felsefe-bilim birikimini omuzlayarak

sıçrama yapan dehalar ortaya çıkabilir miydi? Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey, 1030'da Bağdat'a girince devlet yetkisini dinden (Halifeden) ayıran "laik" uygulamayı başlatabilir miydi? Yine Muhammed'in "vatanını sevmeyen İslam'dan değildir" yollu hadisi, kökten dinci ümmet enternasyonalini güme götürüyor.

Bunun ötesinde, Anadolu ve öteki doğu toplumlarında tarihsel öteki kültürleri, dinleri İslam'la yoğuran ve ütopik komünizme de varan Batini hareketler (İslam öncesi Mazdek, Babek de dahil) ve onun Anadolu'da bugüne bile uzantıları Alevilik-Bektaşilik de dini espriye alan, giderek de dini folklorikleştiren bilgece-aydınca söylemleri, neşeli, ortakçı, dayanışmacı ilke ve yönleri, kardeşlik, hoşgörü, barış, sevgi kültürüyle ve Şeyh Bedreddin, Börklüce, Baba İshak, Hacı Bektaşi, Şeyh Suhreverdi, Fekiye Teyran, Yunus Emre, Pir Sultan toplumcu-özgürlükçü tarihi kişilikleriyle birlikte sosyalist kavgamızın yoğuracağı hamurdur ve buradan süzülüp gelenler yarının birlikte sosyalist cumhuriyetimizde yaşatacağımız kültürler arasında olacaktır.

Komünist Parti Norm ve İlkeler

Türk ve Kürt solu dinamiklerine ek olarak, Haluk Gergerin de parmak bastığı gibi Türkiye Marksist hareketinin parçalı durumu da veri alınınca yurtsever-sosyalist programlı Açık-Yasal Birlikte Komünist Partide örgütsel toparlanış önerisini tekrarlıyorum.

Keskin rejim tahlilinden farklı örgüt modeli çıkaranlar olabilir. Yine de İnan Kaspar bile şunları belirtmek gereğini duyuyor: "Günümüzde yasal bir parti, yasadışı bir partiden daha az politik üretim, özveri ve militanlık gerektirmiyor. Tersine daha çok enerji, üretim, militanlık ve ideolojik-politik sağlamlık gerektirmektedir."[12]

Türkiye burjuva demokratik politik rejimine faşist TC diye kestirme tanımlardan hoşlananlar görüşlerime iştirak etmeyebilirler. "Ulusal sorun" kaygısından hareketle böyle sonuca varanlar, Korsika sorunu nedeniyle 1789 burjuva demokrat ihtilalci Fransa'ya, İrlanda sorunu nedeniyle demokrasi beşiği İngiltere'ye, Bask sorunu nedeniyle Franko'yu yıkan demokratik İspanya'ya da faşist demelidirler. Tekelci polis rejimi kaygılarına da dünyanın en büyük ve derin polis devletinin, bir zamanlar demokrasinin işleyişi ile Kautsky'i sosyalizme parlamenter geçiş yolunda hayran bırakan Almanya, hatta Marx ve Engels'i aynı geçiş yolu ihtimalinde hayran bırakan ABD ile İngiltere olduğunu ileri sürebiliriz. Türkiye karşısında Avrupa'ya iltimas edilmesin. Yine de S. Çiftyürek'in önermesini revize ederek söyleyeyim: Ucu kapalı ama açık yasal parti.

TKP-İşçinin Sesi ile temel taşları yerine oturtulmuş, diğer kimi unsurlarca da açımlanmış olan aşağıdaki norm ve ilkeleri benimsiyorum:

İnsan kalbi ile beyni arasında nasıl ayrım yapılamazsa, komünist partide demokratik ve merkeziyetçilik ilkeleri arasında da yapılamaz. Aynı görüşte komünistlerin gönüllü birliği olan örgüt, aynı zamanda aynı biçimde davranış gerektirir. Devrimci davranışın ülke çapında olması için merkezilik, toplumsal tabanı genişletmek için de demokratiklik şarttır. Klasik ML'ci/komünist partilerde demokratik yan hep geriden gelmiştir. Oysa "demokratiklik öğesinin yerleşmesi komünist insanın kendini gerçekleştirmesinin, özgürlüğünün ve haklarının bilincine varması demektir. Demokratik öğe, bireyi sürü yapmamak, militanı robotlaştırmamak, örgütü aygıtlaştırmamak ve yönetimi kastlaştırmamak için zorunludur" (Onur Erk).

Komünist partide örgüt birliğinin çimentosu ideolojik birliktir. Ancak ideolojik birlik mutlaka her konuda kafa birliği değildir. Aksi din birliği olur. Farklı görüş ve eğilimler, ayrı örgütsel disiplinler, yani hizip ve fraksiyonlar yaratmıyorsa partinin forum (kongre, konferans), yayın ve en küçük örgüt birimlerinde bile açıkça tartışılmalıdır. Ancak farklı görüşler de süzülerek alınan merkezi kararlara uyacaktır. Aksi anarşist dejenerasyondur.

İlkeli-açık tartışmalar örgüte canlılık ve yaratıcılık verdiği gibi yığınlar önünde de yapılınca hem örnek davranış hem bilinçlenmeyi topluma yayıcı olur. Ancak Metin Çulhaoğlu'nun parmak bastığı gibi cevap kalıpları önceden verili sorular üzerinde sığ tartışmalar değil-kalıplardan bağımsız ve siyasal pratiğe girdi sağlayacak tartışmaları kastediyorum.

İlkeli-açık tartışmalar diyoruz. Fikri tartışmalardır. Kara çalmalar, küfürler vb. değil. TKP Genel Sekreteri İsmail Bilen'in Anarşistler, Troçkistler, Maocular, Kıvılcımcılar, vb. nitelendirdiği kimi ayrıksı güçlerin fikirsel eleştirisi yerine kanıtsız-gereksiz ajan, bozguncu, provokatör, manyak, deli saçması gibi söylemleri maalesef böyledir. Tersinden bir liberter sosyalist çiftin "oryantalist kurgulu zırva" tanımlaması, küfrettiği tanımı değil de H. Kutlu-R. Garaudy renagatizmi diye bir başka şeyi eleştirdiği için en hafifinden söylüyorum-sorumsuzluk örneğidir. Çünkü başlı başına bilimsel bir disiplin olan Oryantalizm, ayrıca "Doğu Sosyalist Devrimler" ütopyamızın arka fonunu da oluşturuyor.

Komünist partide fikirsel üretim süreçlerini gerçekleştirecek olan demokratiklik, Haluk Gerger'in dediği Marksist-sosyalist harekette teorik-ideolojik kendini tekrar ve donukluğun aşılmasına da katkı yapar.

Maalesef, Kemalist-sosyalist Alpaslan Işıklı'nın toplumumuzda aydınlar için söylemiş olduğu sadece kendi inanç ve ideoloji çevrelerinin yayın ve yapıtlarıyla kendini sınırlama, bu çevrenin dışındaki düşünceleri ise kendi inandığı kanallardan ve bu kanalların ulaştığı kadarıyla öğrenmesinin yenilenmeyi ve yeni ufuklara açılmayı engelleyici tavır olduğu saptaması doğrudur. Özellikle komünistler ve öteki devrimciler için geçerli olduğunun TKP-İşçinin sesi/R. Yürükoğlu'ndan teyidi: "Türkiye devrimci hareketinin örgütlü kadroları, kahır çekenler... asıl onlar okumuyorlar. Onlar, Marks'ı okumayı bırakın, kendi dergileri dışında hiçbir şey okumuyorlar. Varsa teorinin can alıcı sorunlarıyla ilgilenen, okuyan, onlar da örgütsüz, yüzer gezer yarım aydınlar. İşte, devrimci hareketimizin büyük bir çelişkisi buradadır."[13]

Marksizm bilime dayalı bir öğretiyse, bilim gibi çalışmayı yani çok yönlü okumayı, araştırmayı, eleştirmeyi, yeni tahlil, tez ve çözümleri üretmeyi şart koşar. Komünist hareket içinde Türkiye toplumu ile ilgili bilimsel incelemeler, somuttan çıkan özgün tez ve çözümlemelerin Hikmet Kıvılcımlı dışında işlenmediği söylenir. Sonuçta hem demokratik hem bilimsel yaratıcılık olmayınca 1920-30'larda dönemin somut koşullarında yazılmış Lenin-Stalin'in yazıları ayet hatmedercesine tekrarlanıyor, "kaya gibi sağlam örgütler", kendinden menkul dini tarikat ve tekkeleri andırıyor. (krş. Y. Küçük, H. Yurtsever, H. Basri Gürses, D. Perinçek.)

İşçi sınıfı hareketi ile bilimsel sosyalist hareket, aynı sürecin bileşenleri olsa da iki ayrı kanaldan gelişir -ki bugün ülkemizde iki ayrı mecradan akan bu kanalları nasıl bir sosyalist politikayla birleştirme kaygısı Murat Salmaner'in SİP'ten ayrılma gerekçesini oluşturmuştur- ve komünist partiye sosyalist sınıf bilinç ve siyasetini taşıma misyonu düşer. (Kautsky, Lenin). (Kimileri ideolojik aygıtlar düzleminden Gramsci-Lukas-Althusser vb. diyorlar.) Ancak kütlelerin kendiliğinden sınıf kavgasından çıkacak olan işçi-emekçi konsey (şura) ve komite tipi örgütlenmeler de yığın mobilizasyonu, işçilerin aktif-canlı katılımcılığı, işçi denetim organları dışında, Rosa Luxemburg sevdalı amaçlaştırılmamalıdır. Kapitalizmde bilimsel-teknolojik devrim nesnel temellerini ne denli yok ediyor görünse de başka bir biçimde üremesi kaçınılmaz kafa-kol emeği bölünmesi bir tarihsel dönemi kaplayan sosyalizm aşamasında da sürer ve komünist partinin öncü müdahalesi şarttır. İşçi sınıfı, öncü politik aydın komünistler ve teknik-bürokrat aydın vekilleriyle ve özgün denetim-katılım mekanizmalarıyla yönetir. Dışta emperyalist- kapitalizmin varlığı, içerde mülk ve piyasa kalıntıları, sosyalizm altında kapitalist restorasyonu yeniden üretecek

vakadır. Bu vakadan kaynaklanan Leninci-Buharinci NEP politikası, sosyalist ortak ülke ütopyamızda en seçkin komünistlerce bile (R. Yürükoğlu, S. Çiftyürek, C. Adalı, kısmen H. Yurtsever vb.) bir tarihsel dönemde savunuluyorsa, sosyalizmin zaferi için toplumun düzleştirilmesi (eşitlik) ve ekonominin planlanması için Stalinci kaleler inşa perspektifi de bugünden gündeme gelir. Çözülen ve çöken reel sosyalizm pratiği kanıtlamıştır ki değil ülke çapında hatta kıtasal ülke çapında değil, dünya çapında da sosyalizmin her alanda emperyalist-kapitalizme karşı geri dönüşsüz üstünlüğü sağlanmadan proleter zor erki olarak sosyalist devletin sönümleneceği hayaldir. Burada önemli olan kitabi olarak proletaryanın "hizmetkarı" olan devletinin, gerçek yaşamda da sosyalist sınıf ve kitle örgütlenmeleri ile aktif-canlı-üretken demokratik basıncı oluşturması, yönetim, denetim ve karar süreçlerine katılımcılığıdır.

Dünya ve Türkiye solu içinde devrimci sosyalizm ve reformcu sosyalizm (düzen içi demokratizm) saflaşması, hem de belli tartışma ve birikimden süzülerek oluşmuş görünüyor. Geleneksel komünist harekette durum böyledir. Bunun dışında halkçı-jakobenizm ve anarşist liberter "sosyalizm" hareketler de var. Muhakkak kesin sınırları olmayan muğlak geçişler de vardır. Bu saflaşmada geleneksel komünist harekette halkçı-jakobenliği de içeren yeni devrimci üretimlere ihtiyaç var. Özellikle doğu komünist harekette. Ancak bu bile, sosyalizm proje-ütopyasının işçi-emekçilerin sınıf kavgasına yaslanarak üretileceği bilimsel bakışını değiştirmiyor. Yoksa sosyalizm, bir sınıf hareketi yerine feminizm, çevrecilik, liberterizm, barışçılık, anti-militarizm, anti-ırkçılık, ezilen ulusçuluk gibi çeşitli mülkçü-demokratik akımların bileşik direnişleri temelinde çıkacak bir çoğulcu anarşizm değildir. Komünist harekete sızmalarının önünü kesmek için bütün bu akımlarla ideolojik mücadele esastır. Bunlarla aynı partide olunamaz. Gerek her kafadan her sesin çıkacağı ayrı ayrı bölmelerin oluşturduğu bir kompartımanı andırmamak için ve gerek Kürt ve Türk emekçi kardeşleşmesi mesajı için Bileşik Parti demedim Birlikte Komünist Parti dedim.[14]

Kaynakça

1- Nizamülmülk, "Siyasetname" - Dergah Y.
2- Faik Bulut, "İslam Komünculeri" - Doruk Y.
3- Ahmet Yaşar Ocak, "Babailer İsyanı" - Dergah Y. ; Ernst Werner, "Büyük Bir Devletin Doğuşu-Osmanlılar" Alan Y.
4- Cemal Kutay, "Tarih sohbetleri" - İst. 1966
5- Asım Bezirci, "Pir Sultan Abdal-Bütün Şiirleri"

6- İsmail Bilen, "Savaş Yolu" - Alev Y.
7- Mete Tuncay, "Eski Sol Üzerine Yeni Bilgiler" - Belge Y.
8- Hikmet Kıvılcımlı, "Yol 2" - Bibliothek Y.
9- Doğu Perinçek, 27 Ekim 2001-Elazığ Belediye Kültür Sarayı'nda konferansta sorulan bir soruya verdiği cevapta, 1978'de Afganistan'da Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin Afganistan silahlı kuvvetler içinde örgütlenerek gerçekleştirdiği anti-feodal ve halkçı demokratik devrimi, saur devrimini "Sovyetler Birliği Afganistan'da darbe yaptı" diyerek yalan söyledi.
10- Benningsen-Quelquejay, "Sultan Galiyef üçüncü dünyacı devrimin babası" - Sosyalist Y., s. 399. "Gezegenimizin kuzeyli 'uygarlığı', güneyin sefaleti üzerinde yükselen modern Mısır ehramları ya da Babil Bahçeleridir. Dünyamızda kuzeyin 'tek dişi kalmış uygarlığı'na karşı, güneyde patlayıcı madde biriktirmektedir." ("Toplumsal Dinamikler ve Örgütlenme Eksenleri, Sorun Y. S. 29) diye yazan Temel Demirer'in bu "mazlum dünyacı" Afro-Asyatik devrim perspektifine iştirak edebiliyorum.
11- "8 Ekim 2001 Elazığ Atatürkçü Düşünce Derneği adına FÜ Konferans salonunda "Kemalizm, Sosyalizm ve Din" (İmge Y.) kitabını imzalarken tanıdığım sn. Alpaslan Işıklı bu görüşüme katılıyordur, sanırım. Keza Kürt Solu/6'da yazan Jakoben Sol-Kemalist Server Tanilli de.
12- "Açık Parti Tartışması" - Gün Y.
13- TKP-İşçinin Sesi genel sekreteri R. Yürükoğlu'nunu, Nihat Akseymen, İngiltere'de ölümünü ve küllerini Marmara denizine Türkiye'de savrulduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Ölüsü önün de saygıya duruyorum. 1979-80 çıkışında biz komünistlere, Sovyet dış politika çıkarlarından bağımsız "özgür düşünmeyi" öğretti. Yaşayan sosyalizmi yaratıcı çözümleyerek ve bize kavratarak da 1991 Gorbaçov karşı-devrimci ihaneti ardından boşluğa düşmemizin ya da renegat-liboş haline gelmemizin önüne geçti fikirleri. Bugün Marksizm'i Anadolu-Mezopotamya topraklarında ve doğu da yaratıcı üretme denemesi yapabiliyorsa onun öğrettiği bu yoldan gitmeye borçluyum bunu. Ancak Y. Yürükoğlu yoldaşın sosyalizm altında devlet kontrolü de olsa emtia-piyasa mekanizmalarına özgürce yol açma politikasını, bu Leninci-Buharinci NEP politikasını savunmasını ve hele bu savunuyu yaparken bunu geçici geri çekilme taktiği bile değil, Bir tarih dönemi için geçerli ve evrensel ekonomi-politika diye sunmasını onun verdiği "özgür kafa" ile reddediyorum. (bkz. R. Yürükoğlu, "Sosyalizmin Çözülüşü Üzerine Üç Makale" - Alev Y.) Kuracağımız sosyalist düzende Buharinci ideoloji ve NEP politikası, kapitalist restorasyonculuğu üretebilecek ölü candırlar.
14- Parti norm ve ilkeler konusunda örneğin, "Toplumsal Kurtuluşta Yol Ayrımı" ve Haluk Yurtsever, "Sınıf ve Parti" - Dönem Y.; Zinoviyev, "Rusya Komünist Partisi Tarihi" (Akış Y. 1991) adlı özlü ve zevkli incelemesinde partinin oluşum sürecinde Marksizm'in halkçılara (Narodnikler'e ideolojik kavgasını da resmediyor. Şüphesiz ki jakoben halkçılığı içermek onunla ideolojik mücadeleyi dıştalamaz. Rusya'nın jakoben halkçıları (Narodniklerin devrimci-demokrat kanadı) Türkiye'de 68 kuşağının öne ittiği Mahir Çayan-Deniz Gezmiş politik örgütlenmelere benziyor. Zinovyev Rusya Marksistlerinin bunların ideolojilerini ve bireysel terör yöntemlerini eleştirirken halka bağlılık davaya inan, özverili davranışlar, kararlılık ve yiğitlik gibi değerlerine büyük saygı duyduklarını yazmaktadır. Narodniklerin/Halkçıların birde değersiz burjuva liberal kanadı bulunuyor. Bu, "tabandan liberal-demokratik tabanın" biz deki taklidi izdüşümleri HADEP, DBP, ÖDP, EMEP (li) ve "ötekiler", Birlikte Demokrasi Partisi'ni kursunlar ki komünist partiye açılan yolda saflar netleşsin, bulanıklık olmasın.

S. ÇİFTYÜREK

MARXİZM
ve
ÖRGÜTLENME

Fikirler de Yaşlanır...

Fikirler, doğru fikirler de olgunlaşır, yaşlanır ve gün gelir aşılır. Hiçbir olgu ve düşünce gelişme-değişme-yaşlanma evrelerinin kaçınılmazlığını içeren diyalektik yasadan kendi yakasını kurtaramaz. Eğer düşünce nesnelerin insan beynindeki yansımasıysa, nesnel koşullardaki her değişim ve gelişme bire bir anında olmasa da insan düşüncesini de değişime, yenilenmeye uğratır ya da buna zorlar. Örgütlenme sorununu irdelerken kılavuz olarak değerlendireceğimiz birinci nokta budur.

Dün doğru olan görüş ve yaklaşımlar bugün yanlış olmayabilir ama yaşlanmış ve aşılmış olabilir.

www.arsivakurdi.org

Değişim ve yenilenmeye en direngen sosyal olgulardan biri olan halklar bile kendilerini değişme, yaşlanma (yenilenmeyle yerlerini yeni halklara bırakma) trendinden ayrı tutamaz/tutamıyor. Bugünün x, y, z ulusunun, dünün onlarca farklı halk topluluklarının, etnik grupların, kabile, aşiret ve kavimlerin uzun yılları alan bir süreçte kendi bünyelerinde eritilip kaynaştırılmasının ürünü olarak şekillendikleri bilinir. Uzun bir tarihi süreçte aşiretten, kavimlerden, etnik topluluklardan, bölgesellikten giderek yeni bir uğrak ya da organizasyon olarak ulus ve ulusal devlete varıldı. Her halk ve ulus; onlarca etnik grup, kavim, klan, kabile topluluklarının oldukça uzun bir tarihi süreçte ve belirli bir coğrafyada gönüllü veya iktisadi, siyasi zorun sonucu olarak bugünkü durumlarına ulaştılar. Bugün ise değişme, yaşlanma ve yerini yeni bir olguya bırakma sırası ulus, ulusal devlete geldi. Ulusu birkaç adım geriden halk, halklar izleyecektir.

Tarihte kavgalarıyla ünlü iki ulus olarak Alman ve Fransız sermayesinin öncülüğünde Avrupa kıtasında ulussuzluğa doğru ciddi adımlar geliştiriliyor. Girilen yeni süreçte, Avrupa'nın farklı coğrafyalarındaki farklı uluslar, yerlerini Avrupa kıtasında yeni bir Avrupa halkı kavramı ile birlikte zengin yerel topluluklara bırakacak. Elbette Alman, İtalyan vb. ulusların halklarının yerlerini Avrupa kıtasında yeni halk/halklara ve zengin yerel topluluklara bırakması oldukça uzun yıllar alacak. Doğru, ama girilen süreç bu.

Halk ve ulus olgusundaki değişim ve yaşlanma yazının ana konusu değil, sadece inatçı bir sosyal olgu olduğu için burada örnek olarak verildi.

Değişme ve yaşlanma kuralı, örgütlenmenin teorisi (düşüncesi) ve pratik politikaları için de geçerlidir. Burada titiz olunması gereken temel sorun, söz konusu fikir ya da organizasyonların (örneğin; Marksizm-Leninizm özel olarak da Leninist partinin) nesnel koşullarının yerel ve evrensel düzeyde değişip değişmediğidir.Ya da ne oranda değişip değişmediğidir. Dolayısıyla sorun, Marksizm-Leninizm ve Leninist parti teorisinin yaşlanıp yaşlanmadığıdır. Gerek bu dosyada gerekse de gelecek dosyada bu sorun üzerinde duracağım.

Kürdistan komünistleri olarak 1990'lı yıllarda yöneldiğimiz ideolojik yeniden üretim sürecinde yer yer örgütlenme üzerinde de duruldu. Fakat bu ele alış, kapsamlı ve az-çok başı bağlanan bir ele alış değildi. Daha çok Türkiye işçi ve komünist hareketleriyle birlikte örgütlenme mi, ayrı örgütlenme mi sorunu üzerinde yoğunlaşılmıştı.1997 ve 1998'de peş peşe yayınlanan "Açık Parti Tartışması" ile "Kürt Solu Tartışıyor, 2000'li Yıllarda Marxizm'in Kürdi Programı Ne Olmalı?" belgelerinde İnan

Kaspar ve Ali Koyun imzalı yazılar başta olmak üzere, kimi yoldaşlar, örgüt, sınıfın öncüsü olarak Leninist parti ve demokratik merkeziyetçilik üzerinde durdular.

Ancak söz konusu yazarlar hem bu duruşun devamını getirmediler hem de bu duruş pratik yaşamla bağlantılı bütünlüklü bir yöneliş haline getirilemedi. Dolayısıyla örgüt/örgütlenme, teorik sorun olmanın yanı sıra pratik-politik bir sorun olarak da varlığını korudu.

Bu yazıda genel olarak örgütlenmenin nesnesi (yani üretim tarzı ile örgütlenme ilişkisi) ile öznesi üzerinde duracağım. Örgütlenmenin öznesini irdelerken, daha çok Leninist parti teorisi ve pratiği üzerinde duracağım. K. Kürdistan özeli ve bunun evrensel olanla bağının üzerinde durmayı sonraki dosyaya bırakacağım.

Örgütlenme sorunu gibi oldukça karmaşık ve ucu partiden sendikaya, devletten devletsizliğe uzanan geniş bir sorun, salt politik-pratik bakışla sınırlı ele alınıp çözümlenemez. Bütün genişliğiyle, ister geçmişin irdelenmesinde, ister geleceğin arayışında olsun, örgütlenmeyi pratik politikanın dar sınırlarının ötesinde ele almak gerekiyor.

Teorinin eylemle, yaşamla bağını ören örgüt/örgütlenmedir. Teorik-ideolojik üretim esas olarak bireyselken, politika ve özellikle örgütlenme, yapısı gereği kolektif olup takım çalışmasına dayanır.

Yaşamın defalarca bize öğrettiği gerçek şu olmuştur; öğrenciyi amacına ulaştıran pratiktir.

Örgütlenmenin teori ve pratiğinde doğrudan yürüyüşe geçmek gerekiyor. Geç kaldık!

Örgütlenmenin pratiği gibi teorisi de çıkarılacak bir iki dosya ve makalelerle geçiştirilemeyecek kadar süreğen bir çabayı gerektiriyor.

Bugünün Sorunlarının Nedenlerini Dünün Çözümlerinde Arayanlar Çoğaldı

Komünist örgütlenme ve mücadele tarihini bütünsel değil de kesitsel olarak ele alıp değerlendirirsek kesinlikle tökezleriz. Maalesef, içerisinden geçtiğimiz evrede, tarihe kesitsel bakıp değerlendirenlerin sayısının her gün arttığını görüyoruz. Bugün halen isimlerinde komünist, devrimci kelimeleri bulunan parti ve yapıların büyük çoğunluğu, bugünkü problemlerinin nedenlerini geçmişin çözümlerinde arıyorlar. Aradıkları günah keçisi işe belli: Leninizm ve Leninist parti örgütlenmesi. Hatta utangaç ve titrek de olsa bu saldırılardan Marx, Engels dönemi yani Marxizm de payını alıyor.

Sağ ve sol liberaller, "Lenin iradeciydi, Bolşevizm diktatördü, Stalin katliam yaptı, Rusya'ya özgü olan Leninist parti evrenselleştirilerek Komüntern aracılığıyla herkese dayatıldı, sosyalist rejimler diktatördü, Avrupa ve ABD kırsalı (köyleri) sosyalist ülkelerin kırsalından ileriydi..." gibi bir dizi laf salatasından sonra beylik sözlerle şunu ekliyorlar: "Bizler bugün geçmişin bu ağır günahları altında eziliyoruz."

Dün SSCB ve diğer sosyalist ülkeler ile komünist dinamikler zaferden zafere koşar adımlarla yürürken, bu bilumum revizyonist, oportünist baylar başarıların önünde selama durarak kutluyorlardı. Başarıları en çok bunlar alkışlıyorlardı. Fakat 1990'lı yıllarda reel sosyalizmin başarısızlıkları (sorunları) patlayarak ve çöküşle açığa vurunca, yani sarkaç tersine dönünce, Lenin, Stalin, Bolşevikler, hatta Marx, Engels birden koca bir tarihin günah keçileri oluverdi. Bugünün ağır sorunlarının nedenlerine dünün çözümleri yol vermiş oldu(!)

Tarihe bölünmez bir bütün olarak bakan İbni Haldun, bize "tarihe kesitsel değil, bütünsel bakma"yı önermişti. Eğer tarih bütünsel ele alınırsa; reel sosyalizm deneyiminin emeğin ve halkların özgürlüğünün, eşitliğin, büyük kardeşliğin uzun yürüyüşünde geçilmesi gereken geçici bir uğrağı temsil ettiği görülür ve yerli yerinde yani bütünsel tarihin bir kesiti olarak değerlendirilir. Tarihte bazen gelecekteki (sonraki) çözümlerin öne alındığı, bazen de geçmişteki çözümlerin sonraya sarkabileceği, evren ve doğada da ertelenmiş olayların olabileceği, tarihte işlerin her zaman belirli bir sıra konumda gelişmediği, bazen hatların karıştığı-karışabileceği görülürdü. Ve günah keçisi aramak yerine, tarih ve tarihi yaratan dinamikler eleştirel ama sorumlu ve gelecek bakışlı bir tarzda irdelenebilirdi.

Emeğin ve halkların tarihinde devlet; devletsizlikten devletsizliğe giden uzun yolculuğun aracıdır. Başlangıçta devlet yoktu, sonunda da olmayacak. Sosyalist toplumun belirli bir pratiği olarak reel sosyalist rejimler ise devletten devletsizliğe giden yolda tıkandı ve bu tarihsel görev geriden gelen/gelecek olan devrimci dalgaya bırakıldı. Sorun bundan ibarettir. Bu yazıda üzerinde duracağım diğer bir konu, bu tıkanmanın nesnel ve öznel nedenleri, daha özelde ise bunda parti, devlet ve bürokrasinin rolünün ne olduğudur.

Gelelim can alıcı soruna; Bush'ların, Blair'lerin yani emperyalist korsanların merkezileştirilmiş militarizm sopasıyla dünya halklarını sermayenin önünde 'hazır ol'a davet ettikleri, bu davete hayır diyenlere saldırdıkları bir evrede Leninizm'in iradeciliğini, proletarya diktatörlüğünün (demokrasisinin) otoriterliğini, Leninist partinin merkeziyetçiliği-

ni reddeden bir yöneliş ne kadar anlamlıdır? 21.yy'ın başında sermaye cephesinde politika dilinin tıpkı 20.yy'ın ilk yarısında olduğu gibi aşırı askeri kimlik kazanıp saldırganlaştığı günümüzde genel olarak devrimci hareketin, özel olarak da komünist hareketin bu saldırganlık karşısında tutum ve duruşu ne olacak? Yazıda üzerinde duracağım diğer bir sorun da bu.

EKONOMİK, SİYASAL MERKEZİLEŞMENİN BELLİ BAŞLI ÇİZGİLERİ

Kapitalist sistemdeki ekonomik, siyasal merkezileşme ve üretimin örgütlenmesindeki gelişmeler, komünist örgütlenmeyi belirlemez ama etkiler. Özünden çok biçimini etkiler. Bu açıdan 20.yy'ın başından 21.yy başlarına gelindiğinde neler değişti ya da değişmedi? Özetle üzerinde durmakta yarar var. Çünkü kimi ne amaçla, nasıl örgütleyeceğiz sorularının yanı sıra kime karşı örgütleneceğiz sorusu da önemlidir.

Lenin, 20.yy başlarında, kapitalizmde Marx sonrası değişimleri ekonomik ve siyasal düzlemde saptamış ve gerekli taktik-stratejik politikalarını üretmişti.

1- Sermayenin gelişmesinin belirli bir aşamasında serbest rekabetin tekele dönüşeceği tespiti, filiz halinde Marx ve Engels'te vardır.

"Yarım yüzyıl önce, Marx'ın Kapital'i yazdığı sırada, serbest rekabet, iktisatçıların büyük çoğunluğunca bir 'doğa yasası' gibi görülüyordu. Kapitalizmin teorik ve tarihsel bir tahlilini yaparak serbest rekabetin üretimin yoğunlaşmasına yol açtığını, bunun ise belirli bir gelişme aşamasında tekelciliğe götürdüğünü tanıtlayan Marx'ın yapıtını, resmi bilim sessizlik fesadıyla öldürmeyi denedi. Bugün ise tekel bir gerçek olarak ortadadır. İktisatçılar, tekellerin farklı belirtilerini göstermek için dağ gibi kitap yığıyorlar, hep bir ağızdan 'Marxizm'in çürütüldüğünü' ileri sürmeye devam ediyorlar." (Lenin, Emperyalizm, syf:26, Sol Yayınları)

Kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizmin belirgin karakteri olarak tekelleşme (merkezileşme) dünya ölçeğinde devam ediyor. 20.yy'ın son çeyreğine kadar belirleyici olarak ulusal/ülkesel merkezli gelişen tekelleşme yerini uluslar/ülkeler üstü tekelleşmeye bıraktı. Kapitalist üretim ve merkezileşme artık belirleyici yönüyle ulusal/ülkesel üstü olarak küresel düzeyde gelişiyor. Bu, emperyalist kapitalizmin niteliğinde yeni bir aşamayı değil, sermayenin ulus merkezli olmaktan ulus ötesine yönelişini içermektedir.

Sermaye birikiminde merkezileşme ve yerelleşme (desantralizasyon) tek bir sürecin birbirini tamamlayan halkaları olarak işliyor. Hem merkezileşme hem de yerelleşme halkası artık belirleyici yönüyle ulus/ülke merkezli olmaktan çıkıyor.

Kapitalizmin ulus/ülke üstü devasa şirketler yaratma eğiliminin bugün vardırıldığı boyut, sermayenin ve siyasal iktidarın birkaç kişi denilebilecek sınırlı sayıda sermaye sahibinin elinde tekelleşmesidir. Öyle ki 348 uluslararası sermaye grubunun sahip olduğu zenginlik, toplam dünya nüfusunun iki buçuk milyarının sahip olduğu zenginliğe eşittir. Özetle, emperyalist kapitalizmde yeni bir aşama değil, mevcut emperyalist aşamanın derinleşmesi söz konusudur.

2- Kapitalist üretimde nicelik denilebilecek kimi değişimler gelişti, gelişecektir ama bunlar nitel bir sıçrama ya da değişimi içermiyor. Bunu kapitalist üretim ve tüketimin belli başlı bütün çizgilerinde görmek mümkündür. Lenin'in emperyalist kapitalizmin temel bir diğer özelliği olarak gördüğü 'mali sermaye' bunun tipik örneğidir:

"Mali sermayenin bütün öbür sermaye çeşitlerinden üstünlüğü, rantiyenin ve mali-oligarşinin egemenliği anlamını da taşır; mali yönden 'güçlü' birkaç devletin bütün öbür devletler karşısındaki üstün durumunu da açıklar. "(age, syf: 71)

Dünyayı yöneten G-7'ler (zengin yediler) grubu, sahip oldukları mali sermaye ile diğer bütün geri kalmış, gelişmemiş ülkeler karşısında egemen, yönlendirici durumundalar. Dahası G-7'ler kendi aralarında da ekonomik, mali güçleriyle orantılı, gittikçe daralan karar mercilerini oluştururlar. Alınan kararın önemi ve mali girdisine bağlı olarak önce Kanada ve İtalya dışlanarak G-5'ler; sonra daha önemli karar çemberiyle ABD, Japonya, Almanya olarak G-3'ler; hatta bu daralmanın yer yer G-2'lere, G-1'e kadar daraldığı görülür. Benzer ekonomik ve siyasi karar mekanizmasının resmen olmasa da fiilen NAFTA, APEC, ASEAN ve AB gibi küreselleşen sermayenin bölgesel, kıtasal birliklerinde de işletildiği biliniyor.

Kapitalizm, mülkiyet (para) egemen düzendir. Mülkiyet, özellikle mali sermaye üzerinde böylesine merkezileşme, beraberinde siyasal merkezileşmeyi getirdiği gibi siyasal karar mekanizmalarının da gittikçe tekleşmesine yol açıyor. Öyle ki Bush'lar, Blair'ler, Chirac'lar dünyanın hangi ülkesinin ne zaman "demokrasi" ne zaman diktatörlükle yönetileceğine, hatta "demokrasi" ile yönetilecekse bunun "düşük yoğunluklu" mu yoksa normal yoğunluklu mu olacağına karar verecek kadar siyasal karar mekanizmalarına egemendirler.

3- Sermayenin "ya büyüyeceksin ya da yok olacaksın" ilkesinin de kamçıladığı kapitalist eşitsiz gelişim yasası tüm hızıyla işliyor. Bu hem uluslararası sermaye gruplarının hem de Kuzey ile Güney yarım küreleri arasında işliyor. Kapitalizmin genel geçer yasası olan eşitsiz gelişim yasası, en çıplak olarak Kuzey ile Güney arasında görülüyor.

Sermayenin daha ilk birikim evresinde, kapitalizm Batı Avrupa'nın (sonra buna Kuzey Amerika da eklendi) çıkarlarını merkezine alan bir çizgide gelişti. Zengin Kuzey ile fakir Güney'in tohumları böylece atılmış oldu. Kuzey'in sermayesi, başlangıçta Asya ve Afrika'nın zenginlik kaynaklarına el koyarak eşitsiz gelişimi lehine çevirmişti. Bunu ikinci adım izlemişti: Makineli üretimle Asya, Afrika ve L. Amerika Kuzey'in sanayi ürünlerinin pazarı haline getirilerek eşitsiz gelişim sürdürüldü. Ve bugün Kuzey merkezli küreselleşmeyle uçurum kapitalist uygarlık altında kapatılamayacak düzeyde derinleştiriliyor.

4- Kapitalizm "tarihin en gelişmiş, en çok yönlü üretim örgütlenmesini" yarattı. Daha fazla kar hırsıyla sermaye, sanayi ürünlerini dünyanın en ücra köşelerine kadar taşıdı. Başka bir ifadeyle, küresel düzeyde pazarlar sermaye birikim süreçlerine dahil edildi. Hızlandırılan küreselleşme sermayenin sömürü emisyonlarını dünyanın en ücra köşelerine taşıyor. En geri kalmış topraklara bile teknolojinin ürünleri ve tüketim toplumu kültürü taşındı, taşınıyor. Ama insanlığın ezici çoğunluğunun sorunlarını çözemiyor.

Makineli üretim, bilgisayarlı üretim süreçleri ve nihayet biogenetikteki gelişmeler, insanlığın yaşamsal tüm sorunlarını çözebilecek imkanlar sunuyor. Fakat sermayenin kendi yapısal iç engelleri ve daha fazla kar hırsı bunu engelliyor. Sonuç; 6 milyar insandan 5 milyara yakınının temel yaşamsal ihtiyaçları karşılanamıyor. Kapitalizme karşı küresel düzeyde büyüyen mücadelenin temelinde bu yatıyor.

5- Diğer önemli bir sorun; esneklik, yalın üretim hikayesi...

Emek sürecinde sermayenin katı disiplinini de içeren zoru, doğrudan ya da dolaylı olarak devam ediyor. Taylorist/Fordist emek rejiminde makineye bağlı rutin çalışma katı bir denetimi içeriyordu. Montaj hattı, denetçiler, içerde ve dışarıda saat tutulması ve işyeri rejiminin diğer katı kurallarıyla emek gücü denetleniyor ve işten kaytarması, hasta rolü yapması, sabotaj vb. yönelişleri engelleniyordu, engellenmeye çalışılıyordu. Fordizm, ayrıntılı bir dikey işbölümüne dayanırdı. İşletme içinde ve yan sanayide üretim dikey zincirler halinde organize edilmiş ve kalite ayrı yapılıyordu. Buna üretimin standart özelliği de eklendiğinde hatalı üretim riski büyüyordu.

Fordist standart seri üretim tıkandı ve adına yalın, esnek, kalite çemberleri vb. denilen emek rejimleri ile kriz aşılmaya çalışılıyor. Bu yeni değil, son 30 yılı aşkın bir süreden beri devam eden bir yöneliş. Ne hedefleniyor? Talepteki (üründe) farklılaşmaya yanıt yani az miktarda ama çok çeşitli ürün, sıfır hata, en az stokla çalışma, zamanında üretim ve bütün bunlarla kalite yarışına ve rekabete dayanma.

Esnek, yalın ve hatta yatay örgütlenme iddialarına karşın, kapitalist emek süreçlerinde özünde otoriter denetim mekanizmaları işliyor ve hiyerarşik örgütlenme sürüyor. Esneklik üretim sürecinde değil, işverenin işçiye karşı hareket alanında geçerli kılınıyor. Yoksa, esnek veya yalın üretimin ilk anayurdu olan Japonya'da işçiler kalite çemberlerinde sözde "gönüllü olarak" fazla çalışmaktan bir dizi mesleki hastalığa yakalanıyorlar. Hatta intiharlar artıyor. Esneklik ve kalite çemberleri de sermayenin emeğe karşı zorunu ve katı disiplinini içerir. Fark şudur: İşletilen zor ile katı disiplinin üstü, Fordizm'e oranla daha örtüktür. Kısacası yalın üretim, işçilerin "gönüllü" olarak kendi üzerlerindeki sömürü mekanizmasına daha fazla katılım sağlama amacını içerir.

Hem takım çalışması hem de bireysel çalışma ve takdiri esas alan ücret sistemi birarada olamaz. Sermaye soldan devşirdiği takım çalışması (kolektif çalışma) ile işçiyi daha çok nasıl çalıştırabilirim çabası içerisinde. Sorunun özü, dün Fordizm'le, bugün yalın üretimle hedeflenen, emeğin iliklerine kadar sömürülmesidir. İşçi dün makineye bağlı, bugün ise daha hassas denetim aracı olan bilgisayara bağlı üretim sürecinde yer alıyor. Özünde değişen bir şey yok.

6-) "Modern sonrası çağ", "sanayi sonrası toplum", "bilgisayar toplumu", "kapitalizm ötesi toplum" hele hele "ekonomi sonrası toplum" vb. söylemler ve bu söylemlerin kaynağı kapitalizme özgü sınıf çelişkilerinin aşıldığı, proletaryanın sınıf olmaktan çıktığı iddiaları aldatmaca. Burjuvazi ile işçi sınıfını karşıt sınıflar olarak üreten, geliştiren kapitalist üretimin yapısında nitel bir değişme yok. Kapitalizme özgü temel çelişki olarak emek-sermaye çelişkisi hem devam ediyor hem de diğer çelişkileri besliyor. Kapitalizmde gelişme var ama bu gelişme emek-sermaye çelişkisinin etki alanını genişleten bir gelişme.

21. yy'da Sermaye Daha Saldırgan

20. yy'da da emperyalist kapitalizmin ve siyasal iktidarlarının politik dili; zorbalık, saldırganlık ve hegemonyaydı. 21.yy başındayız, değişen bir şey yok. Tersine emperyalist saldırganlık daha da arttı/artacak.

ABD başta olmak üzere emperyalist merkezlerin başkentlerinde, iç ve dış siyasetinde gerici, ırkçı, faşizan çizgiler gittikçe güç kazanıyor. Bush yönetimi, 11 Eylül saldırısının hemen ardından, "Patriot Act"ı (yurtseverlik yasası) yürürlüğe koydu. Anayasanın yabancılara tanıdığı haklar bir bir kısıtlanıyor. CIA'ya uluslararası düzeyde suikast yapma yetkisi verildi. Bunu zaten fiilen yapıyordu, şimdi alenen yapacak. Ordu, dünyanın neresinde olursa olsun "terörist zanlıları" yakalayıp ABD'ye getirme, gizli mahkemelerde yargılama ve infaz yetkileri ile donatıldı. Guantanamo'da uluslararası "terörist"ler için cezaevi bile yapıldı.

ABD'de, içte ve dıştaki bu yönelişler gelip geçici değil, uzun erimli bir stratejinin ön adımlarıdır. ABD'nin yeni stratejisini ve saldırganlığını şu cümleler netçe ifade ediyor: "En az hür dünyanın komünizme karşı seferberliğindeki kadar güçlü bir bilişim stratejisi kurmak... tüm bunlar 40 yıl süren ve 10 trilyon dolarlık soğuk savaştan ne daha kısa sürecek ne de daha ucuza çıkacak." Böyle diyordu Beyaz Saray'a yakın bir kaynak. Eğer durdurulamazsa, ABD tam anlamıyla dünyanın baş belası.

Emperyalist saldırganlıkta ABD artı İngiltere bloğu başı çekiyor, fakat diğer emperyalist odaklar da benzer yönelişler geliştirecekler, geliştirmeye başladılar. Avrupa başkentlerinin meclislerinde "anti terör yasaları" geçmeye başladı bile. En azında hegemonya yarışında ABD'den geri kalmamak adına benzer yönelişleri geliştireceklerdir. II. Dünya Savaşı'ndaki Almanya'nın misyonunu bugün ABD üstlendi.

21.yy'da büyüyen emperyalist saldırganlığın iki temel nedeni bulunuyor: Avrasya enerji kaynaklarını denetlemek ve küresel kapitalizme karşı gelişen dinamikleri frenlemek, ezmek. Bugün saldırıya geçen ABD'nin gerekçeleri, dün saldırıya geçen Alman faşizminin gerekçeleriyle örtüşüyor.

ABD'nin bir adım önde geliştirdiği bu saldırganlık, üçüncü dünyada bir süreden beri egemen kılmak istedikleri çıplak sopalı demokrasi ile birbirini tamamlıyor.

Emperyalizm uzun yıllar Asya, Afrika ve L.Amerika'da "düzeni sağlamak" için gerici, faşist, dinci askeri diktatörlükler tezgahladı. On yıllarca halklara kan kusturdu. Son 15, 20 yıldan bu yana ise "düşük yoğunluklu demokrasiyi" tezgahlıyorlar. YDD, emperyalist sopanın eşliğinde bu kez Asya, Afrika ve L. Amerika'ya "düşük yoğunluklu demokrasi"yi ihraç ediyor. Tony Blair bunu çok net olarak, "Biz Irak'ı demokrasi ve özgürlük adına bombalıyoruz" diye ifade etmişti. Verilen mesaj gayet açıktır; emperyalist merkezler yeryüzünde herhangi bir yere saldırmayı, oraya

"demokrasi" götürme adına kendilerinde hak olarak görüyorlar. Demokrasi perdesinin altında ise sermayenin çıkarları ve burjuva üreticilerin özgürlüğünden ibaret olan sivil toplumun güvenliği(!) yatıyor.

20.yy'ın başlarına oranla bugün kapitalist sivil toplum örgütlenmesi daha yaygın bir boyut kazandı. Tam bu nedenle, burjuvazi "düşük yoğunluklu" da olsa demokrasi ile yönetmek istiyor. Burjuvazinin iktidarını daha geniş yığınlara ve onların sivil kurumlarına dayandırma yönelişi, beraberinde geniş kitlelerde demokratik özlem ve arayışları da adeta teşvik etti/ediyor. Elde sopa ile dayatılan "düşük yoğunluklu demokrasi" yönelişleri bile kaçınılmaz olarak yığınlarda demokratik özlem ve arayışları kamçılayacaktır. Buna, 5 milyara yakın insanın sağlık, eğitim, barınma, beslenme ve iş güvencesi gibi yaşamsal önemdeki sorunları nedeniyle kapitalizme karşı gelişen öfkelerini eklemek gerekiyor. İşte, küresel kapitalizm karşıtı dinamik bütün bu zeminlerde gelişerek büyüyor. Burjuvazi demokrasi ve özgürlük oyununu oynarken, yığınlarda gelişen gerçek özgürlük ve demokrasi dinamiği ile yüzleşecektir.

Güçlenen eğilim şu; kapitalizm ayakta kalabilmek için 21.yy'da daha fazla siyasal ve askeri zora başvurmayı temel bir strateji haline getiriyor. Bu saldırgan yöneliş, emperyalizmin özellikle soğuk savaş yıllarında sosyalist ülkelere karşı ideolojik-politik saldırganlığının temel argümanı olarak kullandığı siyasal liberalizmin artık emperyalist başkentlerde de inandırıcılığını yitirmesine yol açacak.

21.yy başlarında liberalizm özelleştirme ve kuralsızlaştırma ile özdeşleşti. Ekonomik olarak liberalizmin öne çıkan kurumları IMF, DB ve DTÖ oldu. Siyasi ve askeri koruyuculuğunu ise NATO ve emperyalist ordular üstlendi. Bugün liberalizm düne oranla daha fazla emperyalist orduların koruyucu kalkanına ihtiyaç duyuyor. Özetle, sermaye kendini koruyabilmek için kendi siyasal liberalizmini bile ayaklar altına alan bir yönelişte yol alıyor.

New York, Paris, Berlin, Londra'da... başka bir çatışmanın büyüyeceğinin verileri giderek güçleniyor. Bu Güney-Kuzey çatışmasının, emperyalist merkezlerin başkentlerinde de yaşanacağı gerçeğidir.

Güney yarım küreden zengin Kuzey'e kitlesel göçün kökeni 500 yıl öncesine dayanır. Ardından bunu günümüze kadar devam eden ekonomik göç izlemiştir. Ekonomik göçte Kuzeyli sermayenin ucuz ve genç işgücü talebi de önemli rol oynamıştır. Kuzey'in yaşlanan nüfusu, sermayenin Güneyli genç emek gücüne olan ihtiyacını sürekli besliyor. Sonuç; Kuzey'in içinde Güneyli nüfusun büyümesi sürüyor. Öyle ki bugün

Kuzey'in metropollerinde Güneyli varoşların (kentçiklerin) yani kentlerde iç kentlerin oluşumuna yol açıyor.

Kuzey'in içindeki Güneylilerin (Asya, Afrika, L. Amerikalıların) mevcut sınıfsal ve etnik sorunlarına geçmişin intikam hırsları da ekleniyor. Yüzyıllar öncesinden başlayan, sömürgeci politikalarla kanlı katliamlardan geçirilen ve zenginlik kaynaklarına el konularak açlığa, yoksulluğa mahkum edilen halkların torunları şimdi sadece bugünün haksızlıklarının değil, geçmişteki büyük haksızlıkların da hesabını sormaya hazırlanıyorlar. Eğer 21.yy'da emek-sermaye çelişkisi temelinde gelişecek sınıf mücadelesi, küreselleşme karşıtı hareketin esas dinamiği haline gelip diğer tüm muhalif dinamikleri etrafında birleştirip yönlendiremezse, Kuzey'deki Güney-Kuzey çatışması dramatik gelişmelere yol açabilir.

Sonuç olarak örgüt, parti sorunu yukarıda belli temel çizgilerini belirttiğimiz ekonomik, siyasal gelişmelere birebir bağlı olarak şekillenmeyecek ama bunları da dikkate alan bir örgüt kavrayışı gerekir.

Marx'tan Lenin'e Örgüt ve Merkeziyetçilik

Örgütlenmede merkeziyetçilikle, otoriterlikle problemi olanların geliştirdikleri eleştiriler Lenin, Stalin'le başlamıyor, daha gerilere Marx'a, Engels'e kadar uzanıyor. İç tutarlılıkları gereği bunu yapmak zorundalar. Çünkü merkeziyetçilik, devrimci zor, disiplin Lenin'den önce Marx'ın, Engels'in öne çıkardığı değerlerdi. Ve özellikle merkeziyetçilik Marxizm ile Proudhonizm arasındaki çatışmanın temel nedenlerinden biriydi. Öyle ki I. Enternasyonal'in bölünme ve parçalanmasına yol açan temel ayrım noktalarından biriydi. Bundandır ki Menşevik Oskar Anweiler, Carmen Siriani ve aynı çizgide olanlar Leninist merkeziyetçiliği eleştirirken, öncelikle Marx'ı hedef alırlar. Marx'a karşı Proudhon ile Bakunin'i ve Lenin'e karşı'da Martov ile Troçki'yi savunurlar.

O. Anweiler, "bu çatışma 50 yıl sonra Rusya'da bazı bakımlardan yenilendi" derken, Marx ile Proudhon arasındaki çatışmanın Bolşevikler ile Menşevikler arasında da sürdüğüne işaret eder. Şöyle:

"Lenin'in sonuçta konseyler sisteminin özünü boşaltan gerek ekonomik gerek devlet düzeyindeki merkeziyetçiliği, sanki Marx'ın ölümünden sonra Proudhon'a verdiği bir yanıt gibi görünüyordu." (Rusya'da Sovyetler, sy:35, Ayrıntı Yay.)

Lenin'in merkeziyetçilik savunusu, Proudhon ve onun ardıllarına Marx, Marxizm adına verilmiş yanıt, ancak yanıtla sınırlı değil. Aynı zamanda yaşadığı dünya ve Rusya koşullarında komünist örgütün amaçlarıyla bağlantılı bir savunuydu.

Merkeziyetçilik, devrimci zor, proletarya diktatörlüğü ve Leninist parti teorisini eleştirenlerin öncelikle Marx'ı, Engels'i hedef almalarında şaşılacak bir durum yok. Çünkü Lenin ve önderliğini yaptığı Bolşevikler, sıfırdan başlamadılar. Yaptıkları, daha önce atılan temelin üzerine duvarı örmek olmuştur. Leninizm'in yaptığı, az ya da çok, taş üstüne taş koymak (katkı yapmak) olmuştur. Temel, Marx ve Engels tarafından atılmıştı. Atılan temelin belli başlı nirengi noktaları şunlardı:

"Komünistler demek ki bir yandan, pratik olarak bütün ülkelerin işçi sınıfı partilerinin en ileri ve en kararlı kesimi, bütün ötekileri ileri iten kesimidirler; öte yandan ise teorik olarak proletaryanın büyük yığını üzerinde, hareket hattını, koşulları ve proleter hareketin nihai genel sonuçlarını açıkça anlama üstünlüğüne sahiptirler.

"Komünistlerin acil hedefleri, bütün öteki proleter partilerinkiyle aynıdır: Proletaryanın bir sınıf olarak oluşması, burjuva egemenliğinin yıkılması, siyasal gücün proletarya tarafından ele geçirilmesi.

"Proletarya, siyasal egemenliğini, tüm sermayeyi burjuvaziden derece derece koparıp almak, bütün üretim araçlarını devletin yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde merkezileştirmek için...

"Sermayesi devletin olan ve tam bir tekele sahip bulunan bir ulusal banka aracılığı ile kredinin devlet elinde merkezileştirilmesi." (K. Marx, F. Engels, Komünist Manifesto, sy: 127-136-137, Sol Yay.)

"Eğer işçi sınıfının politik mücadelesi -diye yazıyordu Marx, Anarşistlerle ve onların politikayı yadsımasıyla alay ederek- devrimci biçimler alırsa, eğer işçiler burjuvazinin diktatörlüğü yerine kendi devrimci diktatörlüklerini koyarlarsa... burjuvazinin direnişini kırmak için silahları bırakıp devleti ortadan kaldırmak yerine, devlete devrimci ve geçici bir biçim verirler." (Aktaran Lenin, Devlet ve Devrim, sy: 76, İnter Yay.)

Üstüne üstlük, Marx, Engels'in işçileri silahlanmaya ve "şeflerini, genel kurmaylarını kendilerinin seçtiği proleter bir muhafız birliği" kurma çağrıları eklenince, bütün Proudhoncuların, Bakunincilerin, Martovların ve günümüze kadar aynı çizgide ilerleyen ardıllarının tüyleri diken diken olur. Çünkü yukarıda Marx, Engels'ten uzun uzun aktardığımız alıntılarda birincisi; "Komünistler... en ileri ve en kararlı kesimi, bütün ötekileri ileri iten... teorik olarak proletaryanın büyük yığını üzerinde, hareket hattını, koşullarını ve proleter hareketin nihai genel sonuçlarını açıkça anlama üstünlüğüne sahipler" vurgularında, özünde öncü parti esprisi, partinin işçi sınıfına bilinç taşıma misyonu ve partinin pratik, teorik olarak işçi sınıfının

hem dışında (önünde) hem de içinde ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu şeklindeki yaklaşımları nüve (embriyon) halinde barındırır. İkincisi; parti ve siyasal iktidar ilişkisi ve iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi görevi hem net hem de ertelenemez acil görev olarak belirlenir. Üçüncüsü; proletaryanın siyasal egemenliği (devleti) altında üretim araçlarının merkezileştirilmesi ve sermayesi devletin (proleter devletin) olan ve tam bir tekel olarak ulusal bankada kredilerin merkezileştirilmesi, savunulur. Dördüncüsü; devrimci şiddet ve burjuva diktatörlüğe karşı işçilerin devrimci diktatörlüğü tam bir netlikle savunulur.

Daha da önemlisi bu savunuların, Proudhonculara, anti-otoriter savunucularına karşı geliştirilmesidir. Anarşizmin ve otorite karşıtlarının burjuva diktatörlük karşısında silahları bırakmakla özdeş olan devletsizlik tezlerine karşı işçilerin devrimci diktatörlüğünün (devletin), devletsizliğe giden yolda "devrimci ve geçici" bir nitelikte olacağında ısrar etmeleridir.

Burjuva devlete karşı, süreçte devletsizleşecek olan geçici devlet.

Marx, Engels'te, Manifesto'daki bu görüş ve tespitlere karşıt denilecek görüş ve tespitler yok ama yer yer geriye çeken, belirsizleştiren, görüşler var. Fakat bunlar Marxizm'de bir iç çatışmanın değil, karlı-sisli havada yeni çığır açanın kaçınılmaz sendelemeleridir. İlk çığır açılırken, yolun bir adım sağındaki bir adım solundaki değerlerle hem çatışarak hem de onlardan beslenerek ilerleme sağlanmıştır. Sonuçta ilk çığır açılmıştır, arkasından yolu pekiştirecek olan Leninizm gelmiştir.

Marx ile Engels genel olarak örgütlenme ve özel olarak da parti örgütlenmesinin üzerinde Lenin ve 20.yy komünistlerine oranla daha az durdular. Ya da özel bir önemle üzerinde durmadılar da denilebilir. Fakat Marx, Engels yaşamları boyunca örgütlü davrandılar, militan mücadelenin hep neferi oldular. Örgütlü davranışlarının ve yer aldıkları ya da doğrudan oluşumlarında rol oynadıkları örgütlenmelerin niteliğini ise belirleyici yönüyle komünizmin amaçları, sınıf mücadelesinin ihtiyaçları ve koşulları belirlemiştir.

Denilebilir ki örgütlenmeye dönük görüş ve yaklaşımlarının ucunu bilerek açık bırakmışlardır. İlk yıllardaki, parti ile sendika, komünistler ile proleter hareket ayrımı net değil. Fakat komünistlerin ilk örgütü olan Komünistler Birliği'nden (1847), I. Enternasyonal'e (1864) ve 1889 yılında bizzat Engels'in katılımıyla toplanan Uluslararası Sosyalist Partiler Birliği'nin (II. Enternasyonal'in) kuruluşuna giden yolda, komünist örgüt ve parti üzerinde giderek belli bir netleşme sağlanır.

1900'lü yılların başında Leninist parti teorisi ve örgüt modeli;

- Bir yandan bu tarihsel basamaklar (özellikle Komünistler Birliği ve programı olarak Komünist Manifesto esas olmak üzere) dayanak alınarak,
- Diğer yandan emperyalist burjuvazinin emperyal politikalarını 'anavatan savunusu' adı altında savunarak komünizm davasına ihanet eden II. Enternasyonal geleneğinden köklü kopuşu gerçekleştirerek,
- 20.yy başlarındaki dünya ve Rusya koşullarının yeniden tahlili ve Rusya işçi sınıfının mücadelesi göz önüne alınarak,
- son olarak, bütün bunlar komünizmin amaç ve stratejisi ile yoğrularak şekillenmişti.

Elbette aradaki tarihsel basamaklar nedeniyle Marx'ın sendikalara biçtiği misyon ile Lenin'in biçtiği misyon farklı olacaktı. Bu farklılıktan dolayı Marx'ı eleştirmek yanlış.

Toparlarsak, Leninizm'e merkeziyetçi, otoriter, monolotik vb. eleştirileri yöneltenlerin aynı zamanda Marxizm'i hedef almaları doğaldır. Çünkü Leninizm'e belli başlı noktalardan geliştirilecek her eleştiri, döner dolaşır, Marxizm'e toslar. Ya Marxizm'i eleştireceklerdir ya da Leninizm'i temel ve evrensel çizgileriyle savunacaklardır.

Fakat örgüt/parti teori ve pratiğinde Leninizm'i savunurken, Marx'ı, Engels'i eleştiren ya da kılçık atarak dolaylı eleştirenler haksızdırlar. Eleştirileri dayanaksız. Marx'tan Lenin'e örgüt/parti sorununda da kopuş yok, süreklilik var. Marxizm-Leninizm bir bütündür. Örgüt/parti sorununda Marx ve Engels'in ucu açık doğrularını, Lenin 20.yy başlarında derinleştirerek bütünlüklü bir örgüt teorisi haline getirdi. 21.yy başlarında ise Leninist örgüt/parti teorisinin yeni katkılara açık olduğu görüşündeyim. Bu katkı nerelerden, nasıl olur ve bir Lenin mi yoksa yetmiş Lenin tarafından mı yapılır, bu ayrı bir sorun. Ayrıca şunu da bilince çıkararak sorunları irdelemeliyiz: Bilim-siyaset adamı denkleminde Marx'ın bilim adamı kimliği belirleyiciyken, Lenin'in siyaset adamı kimliği belirleyicidir.

Leninizm Zafer Kazanırken Kısmen Kaybetmenin Sorunlarını Yaşadı

Genel kural olarak, kazanırken bazen kısmen kaybedersin, tersinden bazen de kaybederken (yenilirken) de kısmen kazanırsın ya da kazanabilirsin. Leninist teorinin rehberlik ettiği pratik (reel sosyalizm) süreç bu bakışla ele alınmazsa, teori ve pratiği ile Marxizm-Leninizm bütünlüklü kavranamaz.

Leninizm ve özel olarak da Bolşevizm önce muhalif akım olarak devrimin önünde yürümüş, zafer kazanarak iktidara gelmiş... Sonra savaş komünizminin tüm zorluklarıyla boğuşarak yol almış, İkinci Dünya Savaşı'ndan zaferle çıkmış, dahası komünizmin alt evresinin yani sosyalist kuruculuğun görevlerini az-çok yerine getirmiş... Ama büttün bunlara rağmen üst bir uygarlığa (komünizmin üst aşamasına) nihai (nitel) bir sıçramayla yüzleştiğinde tıkanmış ve yıkılmış bir pratiğin de adıdır. Bu tıkanmanın sorgulanması gerekiyor.

Ayrıca sanayi uygarlığı ve onun ürünü olan ya da onunla aynı sürecin olarak şekillenen kurumlar olan ulus devlet, çekirdek aile, temsili demokrasi, parlamento ve belirli farklılıklarla partiler, sendikalar doğdular, geliştiler, olgunlaştılar ve kimileri yaşlandılar. Hatta temsili demokrasi ve kurumları yaşlanmanın ötesinde yozlaşıp çürüdüler. Bu süreçten Leninist parti-örgüt-devlet modeli de payını aldı, yıprandı. Çünkü 70 yılı aşkın bir iktidar sürecini yaşadı. Bu süreçte bir çok büyük badireyi aştı, fakat esas büyük badire olarak kendi iktidarını aşamadı. İktidar süreci yıpratıcıdır. Hele devletten devletsizliğe evrilmesi gereken geçici iktidarın aşılamaması oldukça yıpratıcı oldu. Pratikten hareketle teoriyi sorgulayanlar çoğaldı.

Leninizm 1917 Ekim Devrimi'nde büyük bir zafer kazanmıştı, ama kazanırken kısmen de kaybetmişti;

1- Emperyalist kuşatma altında tek ülkede sosyalizmin inşasına girme zorunluluğu. Tam da bu nedenle, teoride öngörülen geçici proleter devlet eliyle devletsizliğin adım adım geliştirilmesi gerekirken, tersine devletin büyümesi gerçeğiyle yüzleşmesi.

2- Bu temel ayak bağına bağlı olarak devlette, partide, sendikada daha ilk adımda gelişmeye başlayan bürokrasi belası.

3- Burjuva demokratik evreyi yaşamadan sosyalizmin inşasına girişme zorunluluğu. Sosyalizm altında burjuva demokratik evreyi (NEP dönemi) yaşamanın beraberinde getirdiği dev sorunlar. Yüzü geleceğe dönük olan sosyalizmin bu nedenle sürekli geçmiş tarafından çelmelenmesi.

4- Sosyalist kuruluşun ilk adımında her alanda katı bir merkeziyetçiliği zorunlu kılan savaş komünizmi gerçeği. Ve yıpratıcı iç savaşın yaraları tam olarak sarılmadan, II. Dünya Savaşı'nda emperyalist faşist kuşatma ve işgalin ağır sorunlarıyla boğuşma. Dev boyutlardaki insan kaybının yanı sıra savaşın yol açtığı ekonomik, sosyal yıkım.

5- Proleter devlette, nicel olarak zayıf olan işçi sınıfının geniş köylü kitlesiyle kuşatılmış olmasının getirdiği sorunlar.

6- Bilim-teknoloji alanındaki büyük atılımlara karşın, kapitalist sanayi uygarlığının enerji düzeneğini aşamamak, kendini sürekli yenileyen enerji ile sınırsız enerji, sınırsız zenginliği üreterek mülkiyetin çekiciliğini yok edememek. Yeni bir uygarlık olarak komünist uygarlık inşasına, sanayi uygarlığının enerji düzeneği ile girişmeye kalkmanın getirdiği büyük tıkanıklık.

Leninizm zafer kazanırken kısmen kaybetmişti derken, belli başlı hareket noktaları bunlar. Bunlardan hareketle "1917 Ekim'inde Bolşevikler iktidarı almamalıydılar" ya da "Menşevikler gibi burjuva demokratik evreye takılıp kalmalıydılar" diyenlerden temelde farklı düşünüyorum. Bolşevikler iktidarı aldı, almalıydılar. Ama kazanırken kısmen kaybetmenin sorunlarını yaşadılar, bu da doğaldır.

Marxizm-Leninizm bir olgu değil bilimdir, ideolojidir. Sanayi toplumunun ürünü olan kurumlardan kökten farklı olarak devrimci değişimin bilimi ve ideolojisi olan Marxizm-Leninizm, kendini yenileme potansiyeliyle pratik yıpranmışlığın sorunlarını aşabilir.

Leninist parti, örgüt ve farklı coğrafyalarda büründüğü farklı devlet (proletarya diktatörlüğü) modeli sanayi uygarlığına özgü kurum ve olgularla aynı süreçte doğdular, ama sanayi toplumunun ürünü olarak doğup gelişmediler. Leninist parti ve devlet modeli, kapitalizme karşı devrimci dinamikler olarak doğdular, geliştiler. Bu nedenle Leninist örgüt modeli, pratik uygulamadaki tüm yıpranmışlığına rağmen kendini yeni koşullarda yenileyebilir.

Marxizm-Leninizm bilim ve ideoloji olarak yaşlanmadı. Bugün büyük çoğunluğu ile II. Enternasyonal partileri benzeri bir konuma düşmüş komünist partilerin gelenek ve değerleriyle köklü bir yeniden kopuş başarılırsa, geçmiş süreçteki pratiğin yıpranmışlığının sorunları da önemli oranda aşılabilir.

20.yy devrimci dalga işlevini üstlendi ve geri çekildi. 21.yy'da devrimci dalga hem nicelik hem de nitelik olarak şekilleniyor. Ve bu kez kaleyi kalıcı fethetmek üzere geliyor. Asıl buna hazırlıklı olmak gerekiyor.

Bolşevizm, Sınıf, Örgüt...

Lenin ve Bolşevikler ne komplocuydular ne de azınlığın diktasını kurma peşindeydiler. Bolşevizm'in belki de en belirgin özelliği; kitlelerle sarıp sarmalanmış, disiplinli, dinamik bir devrimciler örgütü öncülüğünde proletaryanın iktidarı ele geçirmesidir. Dün olduğu gibi bugün de sermayenin diktatörlüğünü yıkmak isteyen her devrimci hareket, kurumsal ve

politik tutarlılığı gereği, içe doğru disiplinli-merkeziyetçi-hiyerarşik, dışa doğru otoriter-hegemonik bir çizgide yürümek zorundadır. Her şey bir yana, bugünkü Bush'lar, Blair'ler, Putin'ler, Ecevit'ler temsil ettikleri siyasal rejim itibariyle dünkü Çarlardan, Hitler'lerden nitelik olarak farklı değiller.

Elbette parti de tıpkı bir iktidar biçimi olarak siyasal demokrasi gibi amaç değil, araçtır. Ama araçtan araca fark vardır. Kısa ömürlü araçlar olduğu gibi oldukça uzun tarihi süreçte işlevli araçlar da vardır. Proletarya partisi konjonktürel durumlara göre kurulan, şekillenen bir araç değil, devrime ve hedeflenen sosyalist devletten devletsizliğe uzanan süreçte işlev üstlenecek bir araçtır. Leninist örgüt (parti), böylesine uzun tarihi evrede işlev üstlenen, üstlenmesi gereken bir araçtır.

Leninist örgüt, bir ve belirleyici yönüyle devrimci iradenin ürünü olarak şekillenir. Öncelikle iradi bir müdahalenin ürünüdür, sonra devrimci iradenin dayanacağı ya da üzerinde hareket edeceği nesnel koşulların ürünüdür. Bu ikisi arasında çatışma değil uyum vardır. Leninist örgütlenmede engel tanımaz devrimci müdahale, taktik ve strateji bütünlüğündeki muazzam uyum, irade ile nesne arasında doğru kurulmuş ilişkiye dayanır.

Lenin ile Martov ya da Bolşevikler ile Menşevikler ve günümüzdeki ardılları arasındaki esas ayrım; genel olarak örgütün niteliği, özel olarak da partinin temel çekirdeğinin örülmesi üzerinedir.

Lenin, etkin, dar ve militan temel çekirdeğin (profesyonel devrimciler örgütü) etrafında örülmüş parti ve kitle hareketini savunur. Martov, temel çekirdeğin reddini içeren kitle partisini savunur. Lenin de devrim kitlelerin eseri olacak diyordu ama kitle hareketini her koşulda devindirecek güç olarak, sıkı örülmüş partinin yani hareketin genel kurmayının yaratılmasında ısrar ediyordu. Martov ve Menşevikler "yığınlar" demekle yetiniyorlardı. Martov'un ne idüğü belirsiz "gizli çekirdeği kitle partisi örtmeli" önerisine karşı Lenin, gizli olan ve olmayan parti örgütünü, geniş sınıf hareketinin, özel olarak da komünizan hareketin örtmesini savunur. Lenin ve Bolşevikler'de, parti yığınlardan kopuk değil, tersine yığınların içerisinde, onların kavgasının içerisinde örülür ama parti yığınlarla, yığın hareketiyle aynı şey değildir. Deyim uygunsa Leninist parti, yığınların içerisinde yığınların öncüsüdür. Yığınların öne çıkmış bilinçli, örgütlü sivri ucudur. Başka bir ifadeyle, atın başıdır. Gövde yavaşlasa da dörtnala tırısa da kalksa atın başı daima öndedir ve gövde ile ayrılmaz organik bir bütündür.

Bolşevikler, partinin yukarıdan aşağıya, dikey olarak örgütlenmesinde ısrar ediyorlardı. Bu yaklaşıma Menşevikler "işte diktacı, bürokratik örgüt" diye feryat ediyorlardı. Menşevizm, her grevci işçinin, devrimci protesto-

cunun ve her devrimci aydın veya öğrencinin parti üyesi olmasını istiyordu. Üyenin illa da bir parti örgütünde yer alması zorunluluğunu reddediyorlardı. Bunu tabandan tavana doğru örgütlenmeyle tamamlıyorlardı. Tabandan tavana ya da aşağıdan yukarıya doğru "demokratik" örgütlenmeyi savunanlardan biri de B. Ecevit'tir. Bay ve Bayan Ecevitler, DSP'yi kurarken sözde köy, kent, mahalle dolaşarak partiyi tabandan ördüler. Ama bu tabandan yukarıya doğru "demokratik" örgütlenmenin özünde nasıl katı bir merkeziyetçiliği doğurduğunun, en ufak bir eleştirinin bile partiden ihraç nedeni sayıldığının tipik örneği yine DSP'dir. Sadece DSP mi? Hayır, sağıyla soluyla bütün burjuva siyaset, hatta devrimci demokrat partiler, merkeziyetçi, hiyerarşik, hatta ölünceye kadar kalımlı yöneticilere sahiptirler. Bir yandan Lenin liderliğindeki partide süren yoğun iç tartışmalara bakın, diğer yandan Leninist partiye "monolotik", "diktacı" diyen Menşevik ve ardıllarının partilerindeki işleyişe bakın. Kimin ne olduğu iyi görünüyor.

Lenin'in yeni tip parti savusuna eleştiriler seçkin komünistlerden biri olan R . Luxemburg'tan da gelir. Rosa, "Rus partisi için, Lenin'in örgütlenme planından daha büyük bir tehlike düşünemiyoruz. İktidara susamış entelektüel bir azınlık karşısındaki genç işçi hareketini, hareketi kötürümleştirip onu Merkez Komitesince yönlendirilen bir otomata çeviren bu bürokratik deli gömleğinden daha çok hiçbir şey köleleştiremez... Bugün yalnızca Lenin'in düş gücünün yarattığı bir hayalet olan şey, yarın gerçek olacaktır" diyordu. (Irwin Silber, Sosyalizm- Yanlış Olan Neydi? Sy:147, Öteki Yay.)

Rosa'nın kehaneti doğrulandı mı doğrulanmadı mı? Önce benzer bir yaklaşımı Lenin'in kendisinden aktaralım.

"Her yıl kongresini toplayan (son kongrede bin üyeye bir delege düşmüştür) parti, 19 kişiden oluşan ve kongrede seçilen Merkez Komitesi tarafından yönetilir; Moskova'daki günlük çalışma Örgütlenme Bürosu ve Politik Büro diye bilinen beş Merkez Komitesi üyesinden oluşan ve Merkez Komitesi Plenumlarında seçilen daha da dar kurullar tarafından yürütülür. İşte size tam bir 'oligarşi'. Parti Merkez Komitesinin yönlendirici talimatları olmadan, Cumhuriyetimizin hiçbir devlet kurumunda hiçbir önemli siyasal ya da örgütsel sorun karara bağlanamaz."(Sol Komünizm, sy: 42, İnter Yay.)

Peki şimdi R. Luxemburg, Lenin'e dönük yukarıdaki eleştirilerinden dolayı haklı mı çıktı? Yanıt hem evet hem hayır! Haklı çıktı; "bürokratik deli gömleği" daha iktidarın ilk yıllarında parti ve devlette açığa vurdu.

Haksız çıktı; bürokrasinin sorumlusu ya da onu üreten Leninist model değildi. Tersine Leninist model, politik iktidar koşullarında bürokrasiye karşı panzehiri içerisinde taşıyan en ileri örgüt modeliydi. Bürokrasi nereden, hangi iklimden beslenerek gelişti, yazının ileriki sayfalarında üzerinde yine duracağım.

Rosa, Lenin'e dönük eleştirilerinde haksızken kısmen haklı çıktı, Lenin ise görüşlerinde haklıyken kısmen haksız çıktı. Tarih haksızın haklı, haklının da haksız çıktığı örneklerle dolu.

Rosa, Lenin'e dönük eleştirilerinde haksızdı. Çünkü o sadece bürokrasi tehlikesine işaret etmiyordu, Lenin'in örgüt modeline saldırıyordu. Ama iktidara yürüyen bir ideoloji ve politikanın bürüneceği örgütlenmede Leninist örgüt kuramının alternatifi yoktu. Olmadığını tarih de kanıtladı.

Tarihin yaratıcı dinamiklerinin öncü gücü olan Bolşevikler, ancak bulabildikleri malzemeyle tarihin yaratılmasında rollerini oynadılar. Bunun içindir ki Lenin kendi pratiklerini ve parti ile devlette daha iktidar sürecinin ilk adımında boy veren bürokrasiyi Rosa'dan daha ağır eleştirir, ama ideolojik olarak stratejik yönelişlerini savunur. Hem de aynı eserde bir sayfa sonra.

"Partinin tüm çalışması elbette meslek ayrımı yapmaksızın tüm emekçi kitleleri kapsayan Sovyetler tarafından gerçekleştirilmektedir. Keza Sovyet Konferansları, burjuva dünyanın en demokratik cumhuriyetlerinde bile şimdiye kadar görülmemiş ölçüde demokratik kuruluşlardır" der. Proletarya diktatörlüğünün nasıl gerçekleştirildiğini aktardıktan sonra, "Yukarıdan diktatörlüğün pratik gerçekleştirilmesi bakış açısından bakıldığından, proleter devlet iktidarının genel mekanizması budur. Umarız okur, bu mekanizmayı tanıyan 25 yıl içinde küçük, illegal yer altı çevrelerinden bu mekanizmanın nasıl geliştiğini gözlemlemiş bir Rus Bolşevik'ine 'yukarıdan' mı 'aşağıdan' mı, liderlerin diktatörlüğü mü kitlelerin diktatörlüğü mü vs. gibi bütün bu gevezeliklerin, neden ... çocukça saçmalık olarak göründüğünü anlar." (Lenin, age, sy: 43-44)

Leninist yeni tip parti savunusu ile diğerlerinin arasındaki fark; merkeziyetçilik, hiyerarşik dikey örgütlenme vb. değil, devrimin partisi olup olmamaktır. Leninist yeni tip parti her yeni döneme ayak uydurabilen partidir. Devrimci durum ve kabarış yıllarının taktik ve stratejisine anında yanıt verebilen parti olduğu gibi, yenilgi ve gerileme döneminde sürece ayak uyduran temel çekirdekle hareketin sürekliliğini sağlayabilen partidir.

Demokratik Merkeziyetçilik

Devletin varolduğu ve kamu işlemlerinde politikanın dilinin belirleyici olduğu her toplumda, siyaset ve örgütlenme merkeziyetçi olmak zorunda. Bu kural burjuva siyasette olduğu gibi komünist siyasette de geçerlidir. Ama merkeziyetçilikten merkeziyetçiliğe fark vardır. Bürokrasinin resmen ve fiilen sistemin bir öğesi olduğu burjuva siyasetteki bürokratik merkeziyetçilik ile muhalefette ve iktidarda bürokrasi ile mücadeleyi temel bir doğrultu kabul eden komünist siyasetteki demokratik merkeziyetçilik farklıdır.

Komünist siyasette merkeziyetçilik ile demokrasinin çatışması değil, uyumlu birliği söz konusudur. Bu uyumlu birlik, Leninist parti teorisi ve pratiğinde demokratik merkeziyetçilik olarak ifadesini bulur. Parti yaşamında özgür tartışma ve katılım demokrasiyi tanımlarken; karara bağlanmış ortak doğrular uğruna eylem birliği ise merkeziyetçiliği tanımlar. Burada merkeziyetçilik, ortak doğrular uğruna mücadelede parti yapısının disiplinli davranışıdır. Yukarıdan merkeziyetçilik, tabandan demokrasi ile tamamlanır ve dengelenir.

Leninist parti işleyişinde "ne demokratik işleyişin ne de merkeziyetçiliğin sonsuz sınırları yoktur." (Ali Koyun, Kürt Solu Tartışıyor, sy: 277, Gün Yayıncılık.) Doğru. Demokrasinin yani özgür tartışma ve sorunlamanın sınırı daima daha önce karara bağlanmış ortak doğrular uğruna geliştirilmesi gereken eylem birliğidir. Tersinden de merkeziyetçiliğe içerik kazandıran ve sınırını belirleyen; tüm parti yapısının en küçüğünden büyüğüne parti sorunlarına özgür katılımı, eleştirel yaklaşımıdır. Leninist parti yaşamında eleştirinin girmediği sorun ve mevki yoktur. Her parti üyesi özgürce her konuda görüş ve eleştirilerini geliştirebilir. Partinin karara bağlanmış doğruları uğruna eylem birliğini bozmadıktan sonra sorun yoktur. Partide demokratik işleyiş olmadan zengin ideolojik-politik üretim ve buna dayalı çoğunluğun iradesini yansıtan kararlar üretilemez. Tersi de doğrudur; yukarıdan aşağıya işleyen merkeziyetçilik olmadan da parti örgütlü bir güç olarak devrimci değişimde işlev üstlenemez.

Önce RSDİP'de, sonra SBKP'de Bolşevikler'in ve farklı coğrafyalardaki komünistlerin (örneğin; Vietnam komünistlerinin) geliştirdiği zengin pratik komünist siyaset ve örgütlenmede demokrasi ile merkeziyetçiliğin uyumlu birliğini kanıtladı.

Bu konuda en çok eleştirilen Stalin ve dönemine ilişkin birkaç şeyi belirteceğim.

Burjuva ideologlar ve son yıllarda devrimci cepheden de büyüyen bir eğilim olarak "katil", "diktatör", "katı merkeziyetçi" dedikleri Stalin'in pratiği, aslında diğer Bolşevik liderlerden farklı değil. Troçki hatta Lenin'le kıyaslandığında, önemli kararların alınmasında karar mekanizmasının işletilmesinde yani takım çalışmasında Stalin ağır bile basar. Bu, Stalin'in kişiliğinden değil, mücadele içerisindeki konumundan gelir. Stalin, partili mücadelenin, özellikle pratik-politik mücadelenin en küçüğünden en büyüğüne, en basitinden en karmaşığına ve ideolojik mücadeleden, partiye para için soygunların örgütlenmesine varana kadar yer aldığı yaşam içerisindeki çalışma tarzıdır. İdeolojik, teorik üretim esas olarak bireysel yeteneği gerektirirken, pratik politika ve örgütlenme, yapısı gereği takım çalışmasını gerektirir ve Stalin bu çalışma ile yoğrulur. Takım çalışmasında Stalin'den de bir adım önde olan Sverdlov'dur. Stalin'i putlaştıran sistemdir, sorgulanacak olan Stalin'den önce sistemdir. Stalin yerine Troçki olsaydı, kılıcının çok daha keskin olacağını düşünüyorum.

Stalin ve ekibinin, her şeyi katı merkeziyetçilikle ve KGB'nin gücüyle yaptığını iddia edenler, 1920'li yılların sonu ve 30'lu yılların sosyalist inşasındaki büyük atılımda milyonların coşkulu ve yaratıcı katılımını izah edemezler. II. Dünya Savaşı'nda toplam 22 milyon Sovyet insanının canına malolan emperyalist, faşist kuşatmaya karşı kazanılan zaferi hiç mi hiç izah edemezler. Alman emperyalizmini yenilgiye uğratan Kızılordu'nun ve Sovyet halkının salt merkeziyetçilikle harekete geçirildiğini iddia edenler gülünç duruma düşerler. Partide demokrasiye oranla merkeziyetçiliğin ağır bastığı doğrudur. Ama Lenin ile Stalin döneminin iç savaş artı emperyalist-faşist kuşatmayla geçtiği de bir başka doğrudur. Tam da bu nedenle Sovyet insanı gerek parti gerekse devlette ağır basan merkeziyetçi işleyişin arkasında durmuş ve hatta denilebilir ki bu duruşla işleyişe demokratik içerik kazandırmıştır. Komünistleri merkeziyetçilikle eleştirenler, 11 Eylül saldırısı sonrasında, "uygar" dedikleri emperyalist rejimlerin nasıl da alel acele önlem üstüne önlem almaya başladıklarını ve getirdikleri saldırganlığa baksınlar.

Komünist hareket ve özel olarak da Bolşevizm en ağır iç savaş ve emperyalist işgal koşullarında bile partide merkeziyetçiliği demokrasi ile dengeleme çabasını hep sürdürmüştür. Başka türlü kitlelerin yaratıcı katılımı ve zafer mümkün olamazdı. Güçlü bir merkeziyetçilik, sınıf ve halkla bütünleşmiş, onları harekete geçirebilen parti yapısı olmadan zaten düşünülemezdi. Parti yapısı sözünü ettiğimiz ağır koşullarda sıkı birleşmeye ihtiyaç duyuyordu. Ama bu sıkı birliğin harcı zor, diktacı

merkeziyetçilik değil, demokratik katılımdı. Çünkü parti yapısı o koşullarda bir bütün olarak "ne kadar sıkı birleşirsek, düşman karşısında o kadar güçlü olabiliriz" bilinciyle davranıyordu. Bu gerçeklerin bilincinde olduğu için Carmen Sıriani, Lenin ve Stalin'e yoğun eleştirilerine karşın, gerçeği şu sözlerle teslim etmek zorunda kalıyordu:

"Her ne kadar bürokratik merkezileştirme korkusu gerçekten varsa ve bir tür federalist merkezcilik karşıtı akıma ilişkin ideolojik dürtüler bulunmaktaysa da iç savaş koşulları merkezileşmeyi inanılmaz ölçüde gerektiriyordu." (C. Sıriani, İşçi Denetimi ve Sosyalist Demokrasi, Sovyet Deneyimi, sy: 285, Belge Yay.) Dünün Menşevikleri, oportünistleri bugünkülerden daha tutarlıydılar.

Kısacası Lenin, Stalin ve Sovyet rejiminin pratik uygulamalarında merkeziyetçi işleyişte düştüğü zaaflar, iç ve dış koşullarla bağı kurulmadan izah edilemez, izah etmeye kalkanlar ise kestirmeden Stalin ve Sovyet iktidarını "insan kasabı", "totaliter" ilan edip işin içinden sıyrılmaya çalışanlardır. Ki bu yaklaşım ne Sovyet rejiminin merkeziyetçiliğini ne de sonraki yıllarda büyüyen bürokrasiyi izah edemez.

Leninist örgüt teorisi, parti örgütlenmesinde merkeziyetçilikten yanadır. Tabandan tavana örgütlenme zırvalarını reddeder, örgütlenme dikey olmak zorundadır der. Fakat ideolojik-teorik üretimde ise olabildiğince özgür tartışma ve katılımdan yanadır. Yanadır demek hafif kalır, bunu bizzat işletir yapısında. Eğer ideolojik-teorik üretimde Lenin ve Bolşevik gelenek olabildiğince demokrasiyi işletmemiş olsaydı, Troçki'nin partiye (ve merkeze) gidip geri gelmeleri o kadar kolay olmazdı. Lenin, sıkı örülmüş ve hatta yer yer ordu vurgularıyla disiplinde ısrar eder ama düşünsel üretimde, sağ ve sol liberalizmin yanına bile yaklaşamayacağı düzeyde demokrattır, özgürlükçüdür. Lenin'in partisinde, kongre tarafından onaylanmış program ve kararlar, muhaliflerce kongreden çıkar çıkmaz hem kamuoyuna açık olarak hem de parti basınında eleştirilebilinirdi. Bunun önünde hiçbir engel yoktu. Tek şart vardı: Çoğunluğun kongrede onayladığı program doğrultusunda partide eylem birliğini bozmayın. İşte demokrasinin merkeziyetçilikle sınırlandırılması ya da uyumlu birliği dün buydu, bugün de budur. Leninist partide bu birbirini tamamlayan ikili işleyişten birini diğerinden ayırarak ele alır işletirsen ya Anarşizm ya da diktatörlüğe yol açar. Demokrasisiz merkeziyetçilik diktatörlüğe, merkeziyetçilikten yoksun demokrasi anarşiye yol açar.

Yasadışı partilerde, parti içi demokrasi yönünden kimi sorunların yaşandığı bilinir. Buna Lenin de diğer komünist liderler de yer yer işaret

etmişlerdir. Ama yasal parti olmak demek otomatikman eşittir demokrasinin uygulandığı, uygulanacağı sonucu çıkar mı? Hayır! Uzağa gitmeye gerek yok. ÖDP ve HADEP başta olmak üzere Türkiye'de de bunun somut örnekleri var.

Leninist parti ile ilgili çarpıtılan bir diğer sorun, merkeziyetçilikle bağlantılı disiplin sorunudur. Leninizm'i eleştirenler, Leninist partide disiplini, partide birliği ve düzeni zorla sağlamanın diğer adı ya da sonu gelmeyen cezalandırmalar olarak hep tarif etmişlerdir. Burjuva sistem için bu tarif doğrudur. Çünkü burjuva devlet, siyaset ve üretimde disiplini zor ile özdeşleştirir. Sisteme itaat etmek zorundasın, yoksa itaat ettirirler.

Fakat komünist örgütlenmede disiplin, cezalandırmayı hele zoru hiç mi hiç çağrıştırmaz. Leninist partide disiplin denilince ilk akla gelen soyut ve katı kurallar değildir. Disiplin, partinin en geniş işçi-emekçi kitlelerle ilişki kurabilme becerisi ve ısrarıdır. Partiyi bağlayıcı tüm temel sorunlarda piramidin tepesi ile tabanının aynı kararlılıkla, aynı yoğunlukla davranma dinamiğidir.

Sorunlu Bir Alan: Bilinç Taşıma ve Organik Aydın

"Sınıfa dışarıdan bilinç taşıma" üzerinde dün de bugün de tartışıldı, tartışılıyor. Devrimin kitlelerin eseri olduğu ne kadar doğruysa, kitlelerin siyasal devrime hazırlanmasının esas olarak ideolojik-politik bilinç sorunu olduğu da o kadar doğrudur. Kitlelerin kendi eylemliliği üzerinde ideolojik politik olarak bilinçlendirilmesi her devrimin temel sorunlarından biri olmuştur. Bu bilinçlendirmede komünistlerden anarşistlere varana kadar farklı siyasal akımların rolü olmaktadır. Sorun, kimin kaleyi fethedeceği, kimin başat oynayarak diğerlerini yedekleyebileceğidir.

Martov, "Partimiz bilinçsiz bir sürecin bilinçli sözcüsüdür" der. Lenin, "Tamamen doğru ve işte bu nedenledir ki 'her grev yapana' kendisini parti üyesi olarak ilan etme yetkisi tanınmasını istemek yanlıştır... Eğer parti, gerçekten bilinçli bir sözcü olacaksa, örgüt ilişkilerini düzene koymak, belli bir bilinç düzeyini güven altına almak ve bu düzeyini sistemli olarak yükseltmek zorundadır." (Bir Adım İleri İki Adım Geri, sy: 95, Temel Yay.)

Yığınlar, işçi sınıfı, ekonomik krizin tetiklediği kendiliğinden hareket... Tamam ama bunları devrimci bilinçle donatacak ve amaçlı hedeflere yöneltecek örgüt olmadan sosyal devrim yolunda ilerleyemezler. Lenin'in kilit sorun olarak gördüğü birbiriyle bağlantılı iki şey vardır: Bilinç ve bilinci sınıfın saflarına sistemli taşıyacak öncü örgüt. Yoksa devrimci felsefenin

maddi silahını proletaryada bulması ve tersinden de proletaryanın manevi silahını felsefede bulması kendiliğinden gerçekleşmeyecek.

Bilinçli sözcü olarak parti kavrayışı, komünistleri bilinç taşıma sorununda aydınlanmacı gelenekten ayırır. Salt aydınlanmacı misyonla davrananlar, "ben üretirim-anlatırım, alırsa alır" demekle yetinirler. Bir nevi, su tarlaya salınır, nereye giderse gitsin denilir. Bilinçli sözcü olan komünist örgüt ise bilinç üretme ve taşımayı gerçekleştiren ve tamamlayan adım olarak işçi sınıfı saflarında sistemli yürütüşle kadrolaşmayı ve sınıfla parti arasında durmaksızın genişleyen bir alan olarak örgütlenmeyi içerir. Leninizm işi tesadüflere, kendiliğindenciliğe bırakmaz; bilinç ve örgütü harmanlayarak devindirici dinamik olarak bilinçli sözcü olan örgütü öne çıkarır. Bütün bunlarla, devrime bağlı siyasallaşmış işçi hareketinin yaratılması hedeflenir.

"Siyasal sınıf bilinci işçilere ancak dışarıdan verilebilir, yani ancak iktisadi savaşımın dışından, işçilerle işverenler arasındaki ilişki alanının dışından verilebilir. Bu bilgiyi elde etmenin olanaklı olduğu biricik alan, bütün sınıf ve katmanların devletle ve hükümetle ilişkisi alanı, bütün sınıflar arasındaki ilişkiler alanıdır." (Lenin, Ne Yapmalı, sy: 89, Sol Yay.)

Lenin, işçi sınıfı saflarına siyasal bilinç ancak dışarıdan taşınabilir derken, üzerinde durduğu bilinci sınıfın saflarına kimin, kimlerin taşıyacağı değil, öncelikle taşınacak olan bilincin niteliğidir. İşçi sınıfının kendiliğinden ürettiği bilinç, ekonomik kavga ile sınırlı sendikal bilinçtir. Ekonomik mücadelenin kendisine işe siyasal, elbette devrimci siyasal nitelik kazandırılamaz. Lenin'in üzerinde durduğu esas sorun budur. Yoksa ekonomik kavga kendi mantığı ve dar ufku içerisinde kendiliğinden siyasal kavgaya dönüşebilir. Grevci işçiler kendiliğinden, militarist güçlerle çatışmaya da girebilirler ama bu kavga devrimci siyasal bilincin yönlendirdiği, amaç güden bir kavga değildir. Yani sorun kavga değil, kavganın niteliği, kavganın neyi amaçladığıdır.

Aşağıda sorunlu ve sorgulanması gereken bir alıntıyı aktaracağım.

"İşçiler arasında sosyal demokrat bilincin olamayacağını söyledik. Bu bilinç onlara dışarıdan getirilmeliydi. Bütün ülkenin tarihi göstermektedir ki işçi sınıfı kendi çabasıyla yalnızca sendika bilincini... geliştirebilir. Oysa sosyalizm teorisi, mülk sahibi sınıfların eğitim görmüş temsilcileri tarafından, aydınlar tarafından geliştirilen felsefi, tarihsel ve iktisadi teorilerden doğup gelişmiştir." (age, sy: 38) der ve birkaç sayfa sonra da K. Kautsky'den konuyla ilgili oldukça uzun bir alıntıyı onaylayarak alır, yorumlar. Buraya alıntıdan kısa bir bölümü alacağım.

"Ama sosyalizm ve sınıf savaşımı yan yana doğar, birbirinden değil, her biri farklı koşullarda ortaya çıkar. Modern sosyalist bilinç, yalnızca derin bilimsel bilgi temeli üzerinde yükselebilir. ...Bilincin taşıyıcısı proletarya değil, burjuva aydın katmanlardır. (İtalikler K. K.'nin) Modern sosyalizm bu katmanın tek tek üyelerinin zihinlerinden kaynaklanmıştır." (Lenin, age, sy: 47)

Birincisi; sosyalizm teorisinin, hatta genelde bilimin üretilmesi, geliştirilmesi, günümüzde "mülk sahibi sınıfların eğitim görmüş temsilcileri" ile sınırlı değil artık. Bilimsel araştırma-geliştirme belirleyici olarak bugün de mülk sahibi sınıfların yani sermayenin denetimindedir, ancak bilimin ve teorinin üretilmesi, sermaye sahibi sınıfların eğitim görmüş temsilcilerinin ya da "burjuva aydın katmanın tek tek üyelerinin zihinlerinden" kaynaklanmıyor artık. Beyaz veya mavi yakalı işçilerin çocukları da bilim adamı olabilir. Elbette bunlar da sermaye tarafından denetlenip kendi temsilcisi haline getirilebilir. Bu ayrı bir konu. Eğitimin tabanının 19. ve 20.yy'a oranla genişlemesiyle birlikte, gerek beyaz gerekse mavi yakalı emek gücü saflarından çıkmış organik aydının potansiyel zeminleri bir hayli güçlenmiştir. Eğitim ve sağlık başta olmak üzere beyaz yakalı emek gücü saflarındaki entelektüel emekçiler (organik aydın) damarı güçlenmiştir. Dahası iktisatçı, fizikçi, hukukçu, felsefeci yani aydın ve bilim adamı olabilmek, mülk sahibi sınıfların eğitim görmüş temsilcilerinin ayrıcalığı olmaktan çıktı.

İkincisi; genel olarak bilim özel olarak da modern sosyalizm kuramı, burjuva aydın katmanının tek tek üyelerinin zihinsel faaliyetlerinin ürünü değildir. Özgür ve bağımsız burjuva aydın kategorisi ya da katmanı çürümüş ve çökmüştür. Burjuva aydınının bıraktığı boşluğu organik aydın ya da entelektüel aydınlar kuşağı dolduruyor.

Üçüncüsü; modern sosyalist bilinç, yalnızca derin bilimsel bilgi üzerinden yükselebilir; doğru. Derin bilimsel bilgiyi aydınlar gerçekleştirebilir; doğru, ama tek tük sınıf intiharını gerçekleştirmiş burjuva aydınının yanı sıra bunu esas olarak artık organik aydınlar gerçekleştirebilir. Ayrıca, proletaryanın, günümüzdeki proletaryanın saflarında büyüyen bir damar olarak entelektüel emekçiler "derin bilimsel bilgi temeline" dayanarak, en azından sosyalist bilinç üretemezler mi? Üretebilirler, üretiyorlar da.

Bilim ile ideoloji, bilim ile bilinç aynı şeyler değil. Dolayısıyla bilim üretmek ile bilinç üretmek farklıdır. Daha somutta, sosyalizm teorisini üretmek ile buna dayalı sosyalist bilinç üretmek birebir aynı şeyler değil.

Vurgulamak istediğim şu; koltuğuna bilinç alıp işçi kahvesine ya da fabrikalara, bürolara giden aydınlar aramayalım artık. Ekonomik kavganın

dar sınırları dışındaki bilinci yani komünist bilinci, büyüyen organik aydın kuşağı üretebilir. Bilinç yine dışarıdan yani işçi ile işveren arasındaki ilişki alanın dışından üretilecek ama düne oranla daha fazla organik aydın tarafından, bizzat içeriden üretilecek. Bilinç, devrimci siyasal bilinç entelektüel emekçiler tarafından, sınıfın saflarında ama elbette ekonomik mücadelenin dar ufkunun dışından üretilecektir. Üretiliyordu.

Demokrasiden Demokrasisizliğe Geçmek Ya da Geçememek

Reel sosyalizm sürecinde bütün sorunların kaynağı ya da dönüp dolaşıp gelip tosladıkları ana sorun buydu. Leninizm'in zafer kazanırken kısmen kaybetmiş olmasının temel nedenlerinden biri de yine aynı sorundu. Leninist parti, örgüt ve devlet modelinde bürokrasinin gelişip büyümesi de aynı temel nedenden kaynaklandı.

Demokrasinin en genel tanımı; halkın egemenliği temeline dayanan ve halkın seçtiği temsilciler tarafından ya da doğrudan halk tarafından aracısız kullanılan (doğrudan demokrasi) yönetim biçimidir.

Demek ki amaç, halkın egemenliği ve özgürlüğüdür. Demokrasi ise halkın egemenliğinin aracıdır. Demokrasi bir devlet biçimidir. Ve her devlet gibi demokrasiye dayanan devlet de "insanlara karşı örgütlü, sistemli zoru içerir." Sorun, örgütlü zorun hangi amaçla ve kime karşı uygulandığıdır. Yani demokrasinin sınıfsal içeriğidir.

Devlet varsa, şu veya bu düzeyde özgürlükler kısıtlanmış demektir. Çünkü devletin olduğu yerde en başta yöneten ve yönetilen var demektir. Bu gerçek mutlakıyette, burjuva demokrasisinde ve hatta geçici bir devlet olarak proleter demokrasisinde de aynıdır. En demokratik burjuva demokrasisinden daha demokratik olan proleter demokrasisinde de (devlette) özgürlükler sınırlıdır. Devlet ile özgürlük özünde bağdaşmazlar.

Anarşistlerin bıktırıcı eleştirileri karşısında, "Devlet; mücadelede, devrimde devrim düşmanlarını bastırmak için yararlanmakta olduğumuz geçici bir kurumdan başka bir şey olmadığına göre, özgür halkçı bir devletten söz etmek saçmadır. Proletaryanın devlete gereksinmesi olduğu sürece, o, bunu özgürlük için değil, hasımlarını alt etmek için kullanacaktır. Ve özgürlükten söz edilmesi mümkün olduğu gün, devlet, devlet olarak ortadan kalkmış olacaktır" der Marx. (Marx, Engels, Gotha ve Erfurt Prog. Eleştirisi, sy: 55, Sol Yay.)

Demek ki devlet varsa, devlete egemen olan sınıfın adaleti, cezası da vardır. Demek ki son yıllarda bizim sol liberalleri de etkisi altına alan

"hukuk devleti" hikayedir. Çünkü sınıflar üstü, dolayısıyla devletler üstü hukuk yoktur. Tersine devletin, devletlerin hukuku vardır. Ve hukuk ile yasaların içeriği ise devlete egemen olan sınıfların çıkarları tarafından belirlenir. Eğer devlet hukuku yerine "hukuk devleti" belirlemesi geçerli olsaydı, 11 Eylül saldırısının hemen ardından ABD ve Avrupa'daki rejimler gerici yasaları hemen çıkaramazlardı. Yani hukukun içeriğini yeni gerici yasalarla anında değiştiremezlerdi.

Emperyalist burjuvazinin saldırılarını anlamak kolay, ancak son yıllarda demokratlardan, radikal milliyetçi ve devrimcilere hatta kimi kendine "komünistim" diyenlere varana kadar geniş bir sol yelpaze Leninizm'e hatta Marxizm'e dönük bir eleştiri yağmuru geliştirdi. Leninist parti ve proletarya diktatörlüğünün baskıcı, otoriter, özgürlükleri kısıtlayıcı vb. oldukları üzerine çokça eleştiri geliştirdiler. Doğru, bunların hepsi şu veya bu düzeyde vardı, olmak zorundaydı da. Çünkü sosyalist demokrasi de yani farklı ad ve biçimler altında uygulanan proletarya diktatörlükleri de birer devlettiler. Burada, sosyalist rejimdeki tüm uygulamalar yerinde, doğruydu demiyoruz. Sosyalist devletin de nihayet devlet olduğunu, örgütlenmiş egemen sınıf olarak proletaryanın çıkarları doğrultusunda zoru içerdiğini belirtiyoruz.

Her şey bir yana, kurulan proleter devletlerin (reel sosyalizmin) yıkılışları bile onların en demokratik burjuva iktidardan bile bin kez daha demokratik olduklarını kanıtladı. Kısmen Polonya hariç, SSCB ve diğerlerinin sözü edilir bir muhalif hareket ve eylemlikler olmadan yıkılmaları neyi kanıtladı? En başta, çokça eleştirilen devletin içe doğru baskıcı yönünün burjuva devletlerle kıyaslanamayacak boyutta küçüldüğünü gösterdi. Herhangi bir burjuva devletin, kanlı kavgalı devrimler olmadan yıkıldığına tarihte rastlanmadı. Demek ki en demokratik burjuva diktatörlüğü bile azınlığın çoğunluk üzerindeki egemenliğiyken, proletarya diktatörlüğünün ise çoğunluğun azınlık üzerindeki egemenliği olduğu görüşü teorinin ötesinde pratikte uygulanarak da doğrulandı. Ama devlet büyüyerek ve yıkılarak değil de eriyerek, süreçte küçülerek doğrulansaydı, bugün bu sorunları tartışıyor olmayacaktık.

Engels, 1875'te Bebel'e yazdığı mektupta, "Gerçekte ise demokrasi özgürlükle bağdaşmaz. Gelişmenin diyalektiği (ileriye doğru seyri) şöyledir: Mutlakıyetten burjuva demokrasisine; burjuva demokrasisinden proleter demokrasisine; proleter demokrasisinden demokrasisizliğe..." diyordu. (age, sy:137) Sorun, demokrasiden demokrasisizliğe geçmekte yatıyordu.

1- Komünistler, sermaye sözcülerinin soldan devşirerek içini boşaltıp emeğe karşı bugün kullandıkları esnekliğin dün farkındaydılar. Özellikle Bolşevikler iktidar sürecinde ekonomik gücün devlet ve parti siyasetine kazandıracağı esnekliğin bilincindeydiler. Kendi dinamikleri üzerinde sürekli ileriye doğru gelişecek olan sosyalizmin salt öncü parti ile inşa edilemeyeceğinin farkındaydılar. İşçilerin, emekçilerin, aydınların doğrudan ekonomik, siyasal, kültürel yaşama katılmalarıyla ancak kurulup ilerleyebileceğini biliyorlardı. 20.yy komünistlerinin, özellikle de Bolşeviklerin, kitlelere güvenmemek, onların bağımsız eylemlerinden çekinmek diye bir sorunları yoktu. Tersine önce devrimin zaferi, sonra sosyalist inşa süreci tam da kitlelere güven ve onların bağımsız eylemlerine dayanıyordu. Sorun/sorunlar iktidar olduktan sonra ve iktidar gerçeğinde başlamış, derinleşmiştir.

İşçilerin, emekçilerin uzun yıllar büyük bedeller ödeyerek iktidara taşıdıkları partiye ve kurdukları sosyalist devlete karşı mücadelenin teorik, pratik mantığı yoktu. Teorik olarak şekillenen burjuva devlet karşıtlığıydı. Proleter devlet hem kendilerinindi hem de sönümlenecek olan geçici bir devletti. Yani muhalefette şekillenen devlet karşıtlığı, sosyalist iktidarda devlet savunuculuğuna dönüştü. Dahası pratik olarak, "aman ha, mevcut emperyalist gerici kuşatma altındaki sosyalist devletimiz yıkılmasın" temel kaygısı, işçilerin hatta aydınların davranışlarının yönlendiricisi olmuştur.

Parti, sendika, Sovyet, cephe gibi kurumlarda, iktidarı yıkma hedefinden, iktidarı koruma sorumluluğu ile yüzleştiler. Önce yıkmak istedikleri gerici, faşist rejimlere karşı kitleleri harekete geçiren bu kurumlar, sonra kendi rejimlerine karşı muhalif dinamikleri bastırma gerçeği ile yüzleştiler. Ve bu yüzleşmede kurumun yanında yer yer yaş da yanıyordu. Sorun, tüfeği bir omuzdan öbürüne almak kadar kolay da değildi. Önce kurulu rejimi (düzeni) yıkanlar, ardından düzen kurmakla yüzleşmişlerdi. Ve yüzleşilen sorunlar, inşa etmenin yıkmaktan daha zor olmasından da öteydi.

2- Komünistler bütün karmaşıklığı ile devlet gerçeğiyle yüzleşiyorlardı. Devlet ki uzmanıyla, komiseriyle, müdürüyle, subayıyla hem profesyonelliği hem de bireysel yönetimi dayatıyordu. Başta Sovyetler olmak üzere, tüm diğer devlet kurumlarında tam gün (meslekten) çalışan personel sayısının hızla büyümesi, işlerin gittikçe rutinleşmesi ve ağırlıklı olarak profesyonel personel tarafından kotarılması, Sovyetlere, sendikalara olan ilgiyi zayıflatıyordu. Lenin, devlet ile yüzleşmenin sorunlarını çarpıcı olarak şöyle ortaya koyuyordu: "Toplumsal, ekonomik ve siyasal ilişkiler alanında 'ürkütücü' biçimde devrimciyiz. Ama iş, devlet dairelerindeki

kalıpların, alışılmış çalışma biçiminin gözlemlenmesine ve buna öncelik tanınmasına gelince, 'devrimciliğimiz' genellikle en köhne çarka takılıyor." (Son Yazılar, Ekim Yay. sy: 72)

Üstüne üstlük, devlet denilen mekanizmayı yönetebilmek için eski devletin on binlerce, yüz binlerce memur ve bürokratı sosyalist devlette işbaşındaydı ya da işbaşına çağrılmışlardı. Daha ilk adımda bürokrasi ile yüzleştiler ve önemlisi devlet devletleştikçe bürokrasi büyüyecekti; beraberinde komünizmin, komünist örgütlenmenin en temel değerleri olan paylaşım, kolektivizm ile yönetim tarzını da adım adım kemirecekti.

Sorun bir yanıyla Marx'ın tespitinde yatıyordu: "Burada karşılaştığımız şey, kendine özgü olan temeller üzerinde gelişmiş olan bir komünist toplum değildir. Tersine, kapitalist toplumdan çıkıp geldiği şekliyle bir komünist toplumdur. Dolayısıyla, iktisadi, manevi, entelektüel bütün bakımlardan çıktığı eski toplumun damgasını hala taşıyan bir toplumdur." (Gotha ve Erfurt Prog. Eleştirisi, sy: 29, Sol Yay.)

Diğer yanıyla sosyalist iktidarın daha ilk yıllarından itibaren, devlet ile devletsizleşme, demokrasi ile demokrasisizlik, merkeziyetçilik ile yerelleşme vb. değerler çatışma halindeydi. Doğrudan demokrasinin araçları olarak doğan Sovyetler, demokrasisizliği, doğrudan yönetimi gerektiriyordu. İç ve dış düşmanla kuşatılmış devlet gerçeği ise demokrasiyi, merkeziyetçiliği gerektiriyordu. Bu çatışmada galip çıkan; sönümlenen, eriyen devlet değil, güçlenerek devletleşen devletti. Devlet ve demokrasi zayıflayacağına gelişti, doğrudan demokrasi ve araçları Sovyetler ise tersine güçleneceğine gittikçe zayıfladı. Gelişmenin belli bir evresinde Sovyetler devletin kurum veya bileşenleri olarak güçlüydüler, ama doğrudan demokrasinin araçları olarak işlevli değillerdi.

3- Bolşevikler, muhalif akım olarak devrim mücadelesini geliştirirken; doğrudan demokrasi savunusunu memurların ve özellikle subayların halk tarafından seçilmesine kadar vardırıyorlardı. Düzenli ordu ve polisin lağvedilmesi, yerlerine halk milislerinin örgütlenmesi, yani her alanda konseylere dayalı devlet savunusu geliştirilmişti. Sosyalist iktidarın ilk yıllarında buna uygun adımlar atıldı. Asker Sovyetleri'nde bile subayların askerlerce seçilmesi ilkesi işletiliyordu. Görevlerini yapamayan veya askerlerin güvenini yitiren subaylar anında görevden alınıp yerlerine yenilerini seçiyorlardı. Doğrudan temsil ilkesinin ordu birliklerinde işletilmesi hem asker kitlelerinde coşkuyla destekleniyordu hem de komünizmin ileri bir değeri olarak uluslararası düzeyde propaganda ediliyordu. Çünkü en katı merkeziyetçiliği, hiyerarşiyi ve disiplini gerektiren bir kurumda, eşine rastlanmamış bir özgürlük, özgür birlik geliştiriliyordu.

Ancak bu uygulama iktidar sürecinde kısa sürecekti. Önce işçi milisleri (Kızıl Muhafızlar) düzenli ordu olarak Kızıl Ordu'ya dönüştürülüyordu. Bu bürokratikleşmenin ilk adımıydı. Bu adımı subayların seçimle gelmesinin kaldırılması izledi. Çünkü subayların askerlerce seçimi orduda disiplin ve emir-komuta zincirini bozuyordu. Nihayet, Asker Sovyetleri'nin yetkilerinin kısıtlanması gelecekti. Geldi de. Çünkü, gerek iç savaş gerekse emperyalist işgal ve kuşatma, güçlü, merkeziyetçi, disiplinli militarist bir yapıyı (ordu, polis ve istihbarat örgütünü) dayatıyordu. Sonuç, doğrudan demokrasi merkeziyetçiliğe yeniliyordu.

4- Lenin bürokrasinin, bürokratik eğilimlerin güçlendiğini görür, eleştirir ve karşı tutum alır. Fakat sorunlar bu cepheden haydi deyince aşılacak gibi değildi. Lenin bir yandan merkeziyetçiliğin başka faktörlerle birlikte bürokrasiyi güçlendirdiğini görür, diğer yandan ise ekonomide ve siyasette merkeziyetçilik olmadan genç sosyalist devletin ayakta kalamayacağını görür. Denilebilir ki Lenin ve Bolşevikler'in durumu tam anlamıyla "iki arada bir derede" deyimini hatırlatır.

Bu iki ucu berbat durumdan dolayı Lenin, zaman olur işçi muhalefetinin ve sendikaların merkezileşmeye karşı muhalif çıkışlarını yerden yere vurarak, Troçki'nin "ekonominin askerileştirilmesi"ne yaklaşır. Zaman olur, işçi muhalefeti ve sendikaların yanında yer alarak, işçilerin kendi örgütleri (sendika, Sovyetler, işçi komiteleri) aracılığıyla ekonominin yönetimini üstlenmelerini savunur. Lenin bürokrasinin panzehirini hem dünya genelinde hem de Rusya özgülünde iyi tahlil eder. Bürokrasinin geliştiği zemin ya da doldurduğu boşluk, "herkesin eşit yönetme yeteneksizliği"ydi. Daha doğrusu toplumun tüm üyelerinin ya da mevcut koşullarda en azından büyük çoğunluğunun devleti yönetmede, eşitsizlikte eşitliğin sağlanamamasıydı. Bürokrasinin panzehiri olarak; en yüksek memur ücretinin işçi ücretiyle sınırlandırılması, doğrudan seçim ilkesiyle kamu görevlilerinin derhal görevden alınabilmesi, herkesin denetim ve yönetim işlerini yapabilme düzeyine yükselmesi, böylece herkesin bir dönem için "bürokrat" durumuna gelmesiyle kimsenin bürokrat olamaması, tüm bunlarla kamu işlemlerinin politik (yani devletsel) olmaktan çıkarak sıradan yönetsel işlemlere dönüştürülmesi...vb. Aslında Lenin ve Bolşevikler bürokrasiye karşı ne/nelerin yapılması gerektiğini biliyorlardı. Ama bilmek, hatta bazen yapılacakları planlamak yetmiyor. Planlananın, öngörülen zaman ve koşullarda başarılıp başarılamayacağı bazen planlayıcının iradesinin sınırlarını aşabilir. Leninizm'in, Leninist partinin zafer kazanırken kısmen kaybetmesi bunu içerir.

5- İşçi Sovyetleri'nin doğuşunda, komünistlerin ve diğer devrimci demokrat akımların siyasal propaganda ve örgütlenme çalışmalarının rolü olmuştu. Fakat önceden planlanmış, öngörülmüş bir gelişme, bir örgütlenme biçimi değildi. İşçi Sovyetleri, proletaryanın doğrudan örgütlenmeleri olarak 1905 grev hareketi içerisinde kendiliğinden doğdular.

Lenin ve Bolşevikler, Sovyetleri "ayaklanmanın örgütleri", gelecekteki devrimci iktidarın "çekirdekleri" yani kalıcı örgütlenmeler olarak algılıyorlardı. Bu algılayışın doğal sonucu olarak, Sovyetlerin "partiler üstü" ve "siyaset dışı" kalmalarına, bırakılmalarına kesinlikle karşıydılar. Bolşevikler'in Sovyetler'e bu doğru, uzun soluklu bakışına karşın Menşevikler Sovyetler'e geçici örgütlenmeler olarak bakıyorlardı. Menşevik liderlerden Martinov,

"Biri sosyal demokrat parti, diğeri sosyal demokrat partinin etkisinde olmakla birlikte resmen siyaset dışı iki özerk proleter örgütün bir arada varolması, er ya da geç ortadan kalkması gereken anormal bir durumdur. Proletaryanın devrimci öz yönetim örgütlerini kurmasını tavsiye etmekle birlikte, bu örgütlenme biçimini geçici bir şey olarak görüyoruz" diyordu. (Aktaran: Oskar Anweiler, Rusya'da Sovyetler, sy: 110, Ayrıntı Yay.)

Menşevizm'in kavrayışına göre anormal durumun düzeltilmesi, geçici gözüyle baktıkları İşçi Sovyetleri'nin bir süre sonra parti lehine ortadan kaldırılmasıydı. Çünkü bu kavrayışta, Sovyetler sadece kitle partisinin ve sendikaların yokluğu veya zayıflığı koşullarında, boşluğu dolduracak örgütlenmelerdi. Kitlelere, onların bağımsız örgütlenme ve eylemlerine kimin güvenmediği çok açık.

6- Sovyet iktidarının (proletarya diktatörlüğünün) "görüntüden" ibaret olduğu ve "görüntünün" ardında "parti diktatörlüğü"nün bulunduğu iddiası hep tekrarlandı. Bu cepheden Leninist parti hep eleştirildi.

Leninizm teoride bu yöndeki eleştirilerin hiçbirini hak etmedi, çünkü Leninizm teoride de pratikte de proletaryanın iktidarında ısrar etti. İktidar yıllarında Lenin, "parti diktatörlüğü"ne yol verecek her eğilim veya çıkışın karşısında yer aldı, eleştirdi. Zaman zaman "işte size tam oligarşi" diyerek, partinin devlet kurumları üzerindeki katı merkeziyetçiliğini ağır eleştirdi.

Fakat gerek dışardan gerekse içerden Lenin başta olmak üzere Bolşevikler'in kendilerinin parti ile devlet (Sovyetler), parti ile sendikalar arasındaki ilişkilerin tek yanlı olarak parti lehine katı bir merkeziyetçiliğe bürünmesi üzerine geliştirdikleri tüm eleştiriler, uyarılar gelip kalın bir duvara çarparak etkisizleşiyorlardı. Bu duvar; 30 yıla yakın kesintisiz devam eden iç ve dış savaş (ve reel sosyalizm yıkılıncaya kadar süren

emperyalist-kapitalist kuşatma) koşullarının, parti ile devlet yönetiminin sürekli parti lehine iç içe geçmesini dayatan karakteridir. Hani derler ya "bekara avrat boşamak kolaydır"; yani dışarıdan Leninist partinin icraatını eleştirmek kolaydı, hatta Lenin kendisi zaman zaman dışarıdan gelen eleştirilerden daha ağır şekilde kendi icraatlarını eleştiriyordu ama evliydi, boşanmak da öyle kolay değildi. Çünkü her şeyden önce genç Sovyet iktidarının, aç kurtlar sofrasında ayakta kalması gerekiyordu. Bu ise başta ekonomi ile siyasetin parti lehine merkezileştirilmesini dayatıyordu.

Her alandaki merkezileşme, devlet yönetimi üzerinde (iktidarda da devam etmesi gereken öncü parti misyonunun ötesinde) partinin katı merkeziyetçi yönetimini ön plana çıkardı. İktidarın proletarya diktatörlüğü mü yoksa parti diktatörlüğü mü olduğu yönündeki tartışmalar, tam da söz konusu merkezileşmeyi dayatan koşullardan beslendi, büyüdü. Buna önce iç savaş, sonra Alman tanklarının Leningrad'ı kuşatması (3 yıl sürdü), Moskova'nın kenar mahallelerine dayanması ve güneyde Stalingrad'ı kuşatması karşısında büyük sosyalist anavatan savunmasının tek elden yönetilmesi zorunluluğu eklenince, proletarya diktatörlüğü ile parti diktatörlüğü arasındaki sınır çizgisi iyice zayıfladı. Genelde doğru, zorunlu olan "parti önderliği" savunusu, belirttiğimiz koşullarda kastını aşan bir içeriğe bürünebildi.

"Yani aslında biçimsel olarak komünist olmayan, esnek ve nispeten büyük son derece güçlü bir proleter aygıta sahibiz, onun sayesinde parti, sınıf ve kitleyle sımsıkı bağlıdır ve onun sayesinde partinin önderliği altında sınıfın diktatörlüğü gerçekleştirilmektedir." (Lenin, Sol Komünizm, sy: 43, İnter Yay.) Burada partinin değil, sınıfın diktatörlüğü kavrayışı hakim. Ve sınıf diktatörlüğünün pratiğinde parti önderliği dışarıdan ve üstünde değil, içeriden "kitleyle sımsıkı" ilişkilerin içerisindendir ve normal koşullarda sorun yaratmaz. Ya da teorik olarak öngörülen devletten devletsizliğe paralel partiden partisizliğe gelişecek her adım partinin içeriden önderliğini güçlendirerek "parti önderliği" vurgusunu rahatlatacaktı. Fakat normal olmayan koşullarda yani devletin güçlenmesiyle birlikte partinin de güçlendiği koşullarda "parti önderliği altında sınıfın diktatörlüğü" kastını aşan içeriğe bürünmeye açıktı ve giderek büründü de. Proletarya diktatörlüğü olarak devlet yönetiminde parti önderliği, içeriden bir önderlikten dışarıdan ve yukarıdan bir önderliğe büründükçe, beraberinde çözümü zor dev sorunları da yaratıyordu. Bu sorunların başında ise parti güçlendikçe her kademede parti yönetimine itaat, mevki ve yükselmenin esiri olan silik bir kişiliğin oluşması geliyordu.

Belirttiğimiz tüm sorunlar birbirini besleyerek, sosyalist rejimlerle birlikte komünist partiyi (partileri) de yıkıma sürükledi. Burada sorgulanacak olan, Stalin başta olmak üzere kişiler, kişilerin tarzı değil, sistemdir.

Sonuç olarak; burjuva ideologların, sosyalist devletlerin çözülmesinden hareketle, "gördünüz mü toplumlar kapitalist devletten başka bir şekilde organize olamıyorlar" türünden gültünç iddialar ileri sürmeye başladılar. Çok komik! Sorun, organize olmak, teşkilat yaratmaksa, komünistler 19. ve 20.yy'da sendika, parti, ordu ve devlette bunun mükemmel örneklerini yarattılar, geliştirdiler. Yine de geliştirebilirler ve 21. yy'da küreselleşme karşıtı kavganın zengin ve karmaşık dinamiği içerisinde geliştirecekler de.

20.yy komünist hareketinin sorunu kalıcı organizasyonlar (devlet, parti, ordu) yaratmak değil, geçici yani zaferin ardından adım adım sönümlenen-eriyen organizasyonlar yaratabilmekti. 20.yy komünistleri bunu başaramadılar ve başarısızlıkta öznel (iradi) yandan çok kuşatıcı nesnel koşullar belirleyici olmuştur.

Sorun, güçlü ve kalıcı devlet, parti yaratmak değil; devletten devletsizliğe, partiden partisizliğe geçememekti. Geçemediler ve yıkıldılar.

20.yy'da Devrimci Dinamik Sivil Topluma Evrildi

20.yy'da ve esas olarak da 20.yy'ın ikinci yarısında, gelişmiş kapitalist toplumlarda burjuvazi ekonomik gücünün de verdiği cesaretle muhalif devrimci dinamiklere yasal mücadele ve örgütlenmenin kapısını araladı. Sorun, sadece burjuva iktidarların bilinçli-amaçlı kapı aralamasından ibaret değildi. Öbür yandan başta komünist hareket olmak üzere, devrimci muhalif dinamiğin aşağıdan geliştirdiği kavga ile mevzi kazanması söz konusuydu. Meşru, açık mücadele ve örgütlenme giderek kazanılan mevziler haline geliyordu. Özellikle 20.yy'ın ilk yarısında işçi sınıfı, komünist hareket ile ezilen halkların devrimci dinamiği büyük mücadeleler geliştirdiler. Gerek sınıflar (iç) savaşında gerekse emperyalist işgaller karşısında komünist hareket çetin mücadelelerde büyük sınavlar verdi ve bu süreçte toplumda büyük etki ve saygınlık yarattı. 1950'lere doğru komünist partilerden kimileri devrimle iktidara gelmiş, kimileri (Fransa gibi) burjuvazi ile cephe hükümetleri oluşturmuş ve kimileri de ileri düzeyde yasal, meşru mücadele mevzilerini kazanmışlardı. Fakat 20.yy'ın son çeyreğine doğru, Batı Avrupa başta olmak üzere komünist partiler, çoğunlukla rejimin yasalarını aşan, zorlayan mücadelenin önünde yürümekten çok, sermayenin "özgürlükçü" sivil toplumunun yarattığı

siyasi iklimde yasalar çerçevesinde mücadele eden yapılara dönüşmeye başladılar. Böylece komünist partilerin başlangıçta sermayeye ve iktidarlarına karşı mücadelede kazandıkları açık, meşru mücadele mevzileri giderek sermayenin sivil toplumunun sınırları içerisindeki yasal mücadeleye dönüşüyordu. Burada sorunun özü komünist partilerin yasallaşması ve açık, meşru mücadeleye yönelmeleri değil, sivil toplumun birer parçası haline gelmeleri ve yasalarla sınırlı mücadeleyle özdeşleşmeleridir.

'İllegal mücadele araçları devrimci, yasal mücadele araçları reformisttir' genellemesi yapılamaz. Esas olarak program, tüzük ve stratejik duruş önemlidir. Dolayısıyla illegal örgütlenme her dönem ve koşulda evrensel geçerliliği olan bir ilke değil, fakat şu soruların yanıtları irdelenmelidir: Ezici çoğunluğuyla, daha doğrusu az sayıda parti hariç tüm komünist partilerin ve radikal devrimci demokratik hareketin yasallaşması mücadelenin kazanımlarının ürünü müydü? Ve gerçekten mücadelenin kaçınılmaz bir gerçeği miydi? Kazanılan mevziler devrim yolunda kazanılmış mevziler olarak mı kaldı, yoksa sermayenin istediği yasalar çerçevesinde mücadele zeminine doğru bir yönelişe mi evrildi? 20.yy'ın devrimci dinamiğine ilişkin irdelenip sorgulanması gereken temel sorunlardan birincisi budur.

İkincisi; 19. ve 20.yy komünist hareketi tarih yarattı. Ama çok basit görünen (ya da bugün basit görünecek olan) ancak önemli olan bir ayrıntıyı göze batırmakta fayda vardır: Tarih yaratan komünist hareketin önünde yürüyen belli başlı tüm liderler hatta kadro yapısı mülksüzdü. Mülksüz olarak kavgayı sürdürdüler, mülksüz olarak öldüler ve tabii tarih yarattılar. 20.yy'ın son çeyreğine geldiğinde belirginleşen ve giderek büyüyen gelişme ise şudur; komünist partiler olabildiğince mülkiyete bulaştılar. Devrim yoluyla iktidara gelemeyen komünist partilerin bir çoğu kapitalist toplumda sosyal demokrasi ile hükümet ortaklığına gitti. Kitlesel komünist partiler için bir yanıyla burjuva partilerle koalisyon hükümetinde yer almak, dayandıkları kitlelerin acil istemleri gereğiydi de. Bir yanıyla haklı nedenleri vardı, ama bu sürecin bedelleri ağır oldu. Fransa Komünist Partisi başta olmak üzere, uzun yıllar hükümet ortaklığı yaşayan komünist partilerin de (üyelerinin, yöneticilerinin) tekelleri, müteahhitleri, tüccarları çoğaldı. Derinlemesine özel mülkiyete bulaşan komünist parti/partiler devrimci değişimin önünde yürüyemezler. Bir kez olsun özel mülkiyeti kutsayanlar, sonra onu yıkacak eylemliliklere girişemezler. Mülkliler, mülkiyet egemen düzeni yıkamazlar.

Üçüncüsü; özünde uluslararası olan komünist hareket, Komüntern'in kendini feshi ile birlikte giderek birer ulusal öğeye dönüştü. Her işçi ve

komünist hareketin uluslararası boyutu olduğu geçmişte peş peşe kurulan üç ayrı enternasyonalle de kanıtlanmıştı. Bugün düne oranla zeminleri daha fazla güçlenmiş olmasına rağmen, komünist enternasyonal oluşamıyorsa, bunun nedenlerinin başında komünist partilerin sivil toplumun bir öğesi haline gelmeleri ve dolayısıyla ulusal sınırlara hapsolmaları gelmektedir. İlginçtir, ama sermaye çıkarları gereği ulusal sınırları aşarken, geleneksel komünist partiler ulusal sınırlara yapışıyorlar. Bunun yine en çıplak örneğini Fransız Komünist Partisi, Korsika sorununda verdi. Liberal burjuvaziden bile geri bir tutumla Korsika'nın özerkliğine tavır almakla, üniter ırkçı Fransız kültürüne sahiplenmek Fransız Komünist Partisi'ne kaldı.

Dördüncüsü ve sonuç olarak; şimdi 21.yy'ın başındayız ve geleneksel komünist hareket belirleyici gücüyle toplumsal devrimi hedefleyen partiler olmaktan çıkıp toplumsal reformların partileri haline geldiler. Bu süreç derinleşiyor. İlla da örnek vermek gerekirse, bunu en net çizgilerle Japonya Komünist Partisi temsil ediyor. Adlarında halen komünist sözcüğünün bulunması, onların demokratik reform partileri haline gelmelerinin önünde engel oluşturmuyor. Artık çoğu ülkede komünist parti, gerçekte sermayenin sivil toplumunun sivriliklerini törpüleyen birer sistem içi sivil dinamik haline geldi, geliyorlar.

20.yy'da şekillenen komünist hareket çoğunlukla sivil toplumcu çizgiye evrildiyse, aynı süreçte şekillenen radikal devrimci demokratik yapılar ile ulusal kurtuluş hareketlerinin bugün gelmiş oldukları yere şaşmamak gerekiyor.

L.Amerika başta olmak üzere, kent ya da kır merkezli silahlı mücadeleyi esas alan gerilla hareketlerinin büyük çoğunluğu da silahlı mücadeleyi bırakarak yasal partilere dönüştüler. Bu dönüşümde sorunun özü araç değişikliği değildi; ideolojik, politik olarak sistemle uzlaşmaya yöneldiler. Sonuçta, radikal sol parti ve yapılar da belirleyici güçleriyle dönüp dolaşıp sermayenin sivil özgürlükçü toplumunun muhalif dinamikleri haline geldiler, geliyorlar.

Bir dönem emperyalist sömürgeciliğe kök söktüren ulusal kurtuluş hareketleri ise öncelikle tarihi evre olarak sona erdiler. Az sayıda halkın/ulusun dışında biçimsel de olsa herkes kendi ulusal devletini kurdu. Bu süreçte Vietnam gibi az sayıda ülke dışında hepsi başlangıçta anti-emperyalist ulusal iktidarlar ya da kapitalist olmayan yoldan kalkınma adı altında sosyalist sistemin de desteğiyle bağımsız siyasal varlıklarını bir dönem sürdürebildiler. Fakat 1990'lı yıllarda başlayan süreçte hızla emperyalist-kapitalizmin pazar alanı haline gelerek dünya kapitalist sis-

temiyle bütünleştiler. Geriye halen çözümlenmemiş durumdaki Kürt ulusal sorunu, Filistin, Kuzey İrlanda sorunu vb. nedeniyle varlıklarını sürdüren az sayıdaki ulusal kurtuluş hareketlerinin konumu ise ortada. Salt ulusçu hareketlerin (parti ve örgütlerin) tümü emperyalist merkezlerle barışmaktan da öteye YDD'nin birer unsuru haline geldiler. Bu sürece en son ve sancılı bir şekilde dahil olan PKK oldu.

Sol liberaller tarafından çokça övülen Yeni Toplumsal Hareketler ise zaten sivil toplumun muhalif dinamikleri olarak doğdular. Ne olacaklarını beklemeye gerek yoktu, çünkü hangi sınırlar içerisinde hareket ettikleri peşinen belliydi. Başta yeşil hareket olmak üzere YTH, kapitalizmin kendisine değil, yol açtığı sonuçlarına karşı mücadeleyi benimsemişlerdi. İnsan hakları ihlalleri, cinsiyet ayrımı, doğal kaynakların tahribi ve çevrenin kirletilmesi, kadın ve çocuk emeğinin ağır koşullarda çalıştırılması vb. sorunlarda tutum almak elbette önemliydi ama esas önemli olan bunları sürekli üreten kapitalizmin kendisine karşı tavır almaktı.

YTH, ancak işçi sınıfı hareketinin güçlü olduğu, komünist hareketin bağımsız, sürükleyici dinamiğinin güçlü olduğu dönemde, devrimci değişimde rol üstlenebilirler. Yoksa, Batı Avrupa'daki Yeşiller hareketinde yaşandığı gibi burjuva sivil toplumunun birer dişlisine dönüşürler.

Sonuç; yeni bir mayalanma ve duruşla, eski olandan köklü bir kopuş gerekiyor. Tıpkı 20.yy'ın ilk çeyreğinde III. Enternasyonal'in doğuşuna yol açan kopuş gibi.

Sadece Merkezde Değil Örgütün Her Yerinde Güçlü Olan Parti

1- Demokratik merkeziyetçi bir örgütlenme. Doğru, fakat gücünü (enerjisini) esas merkezde (piramidin tepesinde) toparlamayan bir örgütlenme modelini yaratmakla yüz yüzeyiz. Program ve tüzük temelinde her parti biriminin yüzleştiği sorunların çözümünde kendisini merkez olarak görebildiği ve önemlisi böyle davranabildiği bir örgüt. Hiyerarşi, piramit var ve olmak zorunda. Fakat ideolojik-politik güç ve enerjinin (çekim merkezinin) parti yapısının her yerinde aynı yoğunlukta yaratılabildiği bir örgütlenmede ısrar etmemiz gerekiyor. Başka bir ifadeyle, merkezden örgüt tabanı algılanabilen, tersinden de tabandan örgüt merkezi algılanabilen bir örgütlenme. Bu demokratik merkeziyetçilikle çelişmez, tersine tamamlar, ona muazzam devindirici bir güç katar. Tıpkı insan anatomisi gibi, insanın neresi ağrırsa orasının o an için merkez olması...

İbni Haldun, "Devlet ülkesinin merkezinde, ülkesinin çevre ve sınır kentlerinde olduğundan daha güçlüdür. Sınırlarını artık daha ötesine vardıramayacağı bir sınıra ulaştırdığında merkezden sınırlara doğru güçsüzleşir, yetersizleşir ve bu nedenle daha öteye taşıyamaz." (Mukaddime, cilt 1, sy: 374, Onur Yay.)

21.yy komünist partisi, merkezden tabana doğru güçsüzleşen, yetkisizleşen bir örgütlenme ile yaratılamaz. Yaşanan deneyler, salt merkezinde güçlü olan partinin, merkezle birlikte tüm örgütünün yıkılışını bize gösterdi. Ayrıca doğrudan demokrasinin gittikçe burjuva sol tarafından, hatta özünden koparılmış biçimsel işleyişiyle Post Fordist üretim süreçlerinde de uygulamaya konulduğu bir tarihi evrede, gücünü sadece bir merkezde yoğunlaştıran örgütlenme ile yol alınamaz.

Eğer partinin, örgütün her yerinde aynı yoğunlukla güçlü olduğu bir örgütlenme sürdürülebilseydi, birincisi; SBKP'de bürokrasinin panzehiri daha güçlü ve süreğen olabilirdi. İkincisi; piramidin tepesini oluşturan merkez (Gobaçov, Yeltsin) partiyi dağıtmaya dönük karar ve yönelişlere giremezdi. Böyle bir karar verdiklerinde ise karşılarında yüzlerce, binlerce merkez bulacaklardı. Üçüncüsü; sorunların çözümü salt merkeze bırakılmaz ve sorunların birikip 1990'lı yıllarda patlayarak açığa vurması gündeme gelmezdi, gelmeyebilirdi.

İktidarı hedefleyen partide, örgüt ne kadar sıkı örülürse o kadar etkili olur. Doğru ama etkili olmanın (süreğen etkili olabilmenin) ve dinamik davranabilmenin tek kıstası, sıkı örülmüş hiyerarşik düzen değil. Aynı zamanda parti, merkezden tabana kadar örgütün her yerinde aynı yoğunlukla ne oranda bulunabilirse, o kadar dinamik ve etkili davranabilir.

Özetle, parti sadece ve esas olarak merkezde değil, örgütün tüm birimlerinde aynı yoğunlukla güçlü olabilmelidir. Bu yaklaşımın temel esprisi; yönetenin kendinden güçlü olanı yönetebilmesidir.

2- Komünist hareketin temel değerlerinden olan kolektivite ve takım çalışmasında sekreterin, yöneticinin her birimde gerçekte eşitlerin birliğinin sözcüsü olmalarını mı istiyor ve savunuyoruz? O halde ideolojik, politik taktisyenlik düzeyi bakımından parti, örgütün her yerinde aynı (ya da yakın yani eşitsizlikte eşitsizliği sağlayan türden) yoğunlukla bulunabilmeli. Yoksa ne yaparsanız yapın, sekreterler, yöneticiler eşitlerin birliğinin sözcüleri olacağına; şefler, dayılar, seroklar türerler, daha da önemlisi yapının kendisi çok geçmeden türetir.

Özgürleşmeyi, eşitliği, kardeşliği ve bunlarla bütünlüklü karşılıksız dayanışmayı topluma taşımak isteyen bir komünist örgüt, önce bunu kendi

yapısında gerçekleştirmeli. Bu değerlerin örgüt yapısında gerçekleştirilmesi, salık vermek, genelgeler yayınlamakla da olmaz. Bu değerleri içselleştiren örgüt ancak bunu başarabilir. Ki bu da tüm ama tüm sorunlarda örgüt yapısında öncelikle organik yani bütünsel bir dayanışmanın yaratılabilmesinden geçiyor. Her üye, yönetici ve piramidin tepesindeki sekreter ya da başkan kendisini organik birliğin eşit, özgür kolektif yaşamın bir parçası olarak görmenin yanı sıra bunu yaşayabilmelidir.

Parti üyesinin sadece görev ve sorumlulukları yok, hakları da var demek, hatta bunu tüzük hükmü haline getirmek de yetmiyor. Kürdistan komünistleri, bunu yıllar önce tüzük hükmüne koydular. Yani üyelere sadece görevleriniz yok, haklarınız da var denildi ve bu tüzük hükmüne alındı. Fakat haklarını kullanma bilincine sahip olmayan üyenin bu hakkının olması bir şeye yaramıyor. Burada hakkını kullanmak istemeyen üye suçlanamaz; sorun, bunu kullanabilecek üyenin (örgüt yapısının) yaratılabilmesidir. Görev ile haklar arasında bir uyum kurmak önemlidir ve önemli olan da bu uyuma canlı bir içerik kazandırabilmektir. Döntip dolaşıp aynı can alıcı soruna geliyoruz: Parti yapısının en tepesinden en tabanına varana kadar teşkilatın tüm dokusuna nüfuz etmiş, görevde sorumlu davranış ve hak arayışında özgür kişilik bilincinin hakim kılınması. Ancak o zaman eleştiri ve özeleştiri, 21.yy komünist örgütünde biçimsel bir uygulama olmaktan çıkar, özlü bir değer haline gelir.

3- 21.yy'da kendini sınırlayan donuk örgütlenme yerine ucu açık bir örgütlenmeyi, kendini sürekli yenileyerek sürdüren bir kavrayışla Marxist-Leninist örgüt teorisinin evrensel normlarını esas almalıyız. Evren ve doğanın ucu açık, bilimin ucu açık, ideolojinin ucu açık, yaşamın ucu açık... Yani sürekli değişim ve yenilenme halindeler. Örgütlenmenin de ucu açık olmak zorunda. Ucu açık yaklaşımından çıkarılacak sonuç, doğrularımızın olmayacağı değildir. İdeolojik, politik olduğu kadar örgütsel doğrularımız da var ve her zaman olacak. Marxist-Leninist örgüt teorisi en genel çizgileriyle bizim doğrularımızdır. Bu evrensel doğruların ülkesel kavga içerisinde kazandığı ve kazanacağı içerik bizim doğrularımızdır. Leninizm'i, Leninist örgüt teorisini, daha somutta demokratik merkeziyetçiliği, dikey-hiyerarşik örgütlenme yani öncü parti esprisini savunacağız. Öncü ama öncülüğü sadece merkezde (tepede) yoğunlaşmış bir parti yerine, tepesinde, gövdesinde ve tabanında aynı yoğunlukta motor gücünü barındırabilen bir öncü parti üzerinde kafa yoralım. Ancak o zaman 21.yy'ın organik birliğini temsil eden örgüt ve parti yaratılabilir.

Bütün canlılığı ve zenginliğiyle yaşam ve yaşama iradi müdahaleyi içeren devrimci kavga 21.yy'da Leninist örgüt teorisi ve pratiğine yeni ve zengin bir içerik ile biçim kazandıracaktır. Eğer buna inanıyorsak, Leninist örgüt teorisine ve evrensel doğrularına sahip çıkacağız, savunacağız, geliştireceğiz, en azından ülkemizdeki kavga içerisinde bir zenginlik katacağız. Katmayı varlığımızın bir gerekçesi olarak algılamalıyız.

4- Sermaye grupları ve onların sözcüleri 20.yy'ın sonu, 21.yy'ın başında gittikçe artan bir yoğunlukla;

- "insan doğasına uygun" organizasyonlardan;
- geleneksel organizasyonlardaki "yöneten, kontrol eden, örgütleyen" otoriter, dogmacı üretim tarzlarının aşılmasından;
- "merkezci olmayan" hatta "hiyerarşiye dayanmayan" ve çalışanların "refahını öne çıkaran" organizasyonlardan;
- Ve bilindiği gibi General Marcus Crassus tarafından Spartaküs ordusu ile birlikte çevrilir, ama Spartaküs fiziki olarak tanınmadığından General, isyancı kölelere "Spartaküs'ü teslim ederseniz cezanız bağışlanacak" der. Ama önce Spartaküs ayağa kalkar ve "Spartaküs benim" diye haykırır, arkasından sırayla köle ordusunun tümü "Spartaküs benim" diye haykırırlar. İşte kölenin Spartaküs "benim", "biziz" organik dayanışmasını (bütünün ayrılmaz parçalarının uyumlu birliğini, hareketini) emek sürecinde işleterek, sermaye ile emek arasında "ortak sorumluluk", "ortak kimlik" ve "paylaşılan vizyon" yaratmaktan bolca söz edip, bunlar üzerinde işçileri eğiten ciltler dolusu kitaplar yayınlıyorlar. Bunlardan biri olan Peter M. Senge, "öğrenen organizasyonlar" adı altında şunları söyler:

"Bu organizasyonlarda kişiler gerçekten istedikleri sonuçları yaratma kapasitelerini durmadan genişletirler, buralarda yeni ve coşkun düşünce tarzları beslenir, kolektif özlemlere gem vurulmaz ve insanlar nasıl birlikte öğrenebileceğini sürekli öğrenirler." (Beşinci Disiplin sy: 11, YKY)

Kapitalizm insan doğasıyla çatışan bir toplum, ama burjuvazi ve sözcüleri insan doğasına uygun üretim organizasyonlarından söz eder. Burjuvazi bireycidir, bireysel girişimcilik ruhu ile büyür ama bugün daha fazla kolektivizmden söz eder. Neden?

Çünkü gerek tarihi süreçte sermayenin demokrasiyi kuşa çeviren trendine karşın sivil toplumun yığınlarda demokratik özlemleri durmaksızın üretmesi; gerek Fordist üretimde işverenin görünmeyen kırbacının köle sahibinin çıplak kırbacından özünde farklı olmadığının giderek açığa vurması; ve gerekse Fordist standartlaşmış kitle üretimine göre biçimlenmiş hantal üretim kalıplarının anlık, değişken taleplere yanıt veremeyen katılık-

larının (rijitlerinin) esnetilmesi ihtiyacı... Bütün bu ve benzer sorunlar sermayeyi, emek sürecinde yeni arayışlara yönlendirdi. Yalın, esnek üretim rejimleriyle birlikte tarihi süreçte komünizmle, komünist örgütlenme ile özdeşleşmiş değer ve yaklaşımları (kolektivizm, takım çalışması, ortak değerler, öğrenen organizasyonlar, insan doğası ile uyumlu yapı, üretim vb. değerleri) gerçek özünden soyutlayarak kullanmak istiyor. Bu değerleri özünden kopartarak kullanıyor. Çünkü pratikte tam tersi yapılıyor:

- İşçinin işletme yönetimine katılmak istemesi hikaye; şirketin tüzel kişiliğinden hareketle işçinin sermayeye kölece sadakati geliştirilmek isteniyor. Karşılıklı bağlılık hikaye; işçinin ömür boyu sadakatle işletmeye bağlanması amaçlanıyor.
- İşçinin kas gücünün yanı sıra beyin gücünü de sonuna kadar kullanmak istiyor sermaye. Fakat yaratıcı olarak değil, bilgisayarlaştırılmış makine süreçlerine bağlı olarak.
- İşyeri sendikacılığı adı altında işçi sınıfının iş kolu düzeyinde TİS mücadelesini parçalamak, sendikaları işlevsizleştirmek istiyorlar.
- Takım çalışması ve dayanışma hikaye; bireysel beceriye göre ücretlendirme geliştirilerek işçiler arasında rekabet tırmandırılıyor. Bu, işçilerin çılgınca çalışması sonucu bir dizi mesleki hastalığa ve hatta intihara yol açıyor.

Sonuç; esneklik/yalın emek süreçleri sermaye lehine işletilen kuralsızlığı, işverene tam bir keyfiyet ve sınırsız yetki ile emek cephesinin ortaçağ karanlığına geri götürülmesini içeriyor. Kısacası, burjuvazi "öğrenen organizasyonlar" veya yalın emek süreci, kolektivizm, takım çalışmasının özünü saman altı edip sadece adını kullanarak, yararlanmaya çalışıyor.

Komünistler, sermayeyi bile biçimsel de olsa bu komünar değerleri sahiplenip kullanmaya zorlayan gelişmeleri dikkate almak zorundalar. Sorunun özü şu; 21.yy komünist örgütlenmesi 20.yy'a oranla daha komünar, yani daha fazla doğrudan demokrasi değerlerini içeren ve daha zengin organik iç bileşenli olmak zorunda.

Yücel DEMİRER

DEVRİM

OLMA ZAMANI

"Kalbinden başka mülkü olmayanların
yoktur rüyadan başka paylaşacağı."
(Akif Kurtuluş)

"Ey bilene bilene tükenen bıçak
Bir şeyler yap
Eskimeden gökyüzünün kutlu maviliği."
(Turgut Uyar)

Bu yazı Kürt Solu Dergisi'nin altıncı sayısı başına konulan "Gelecek Sayıda" notu/planı üzerinden düşünülmeye başlandı. İlk notlar, o bölümdeki iyi sorulmuş sorular ekseninde alınmaya başlandı. Ancak tüm dünyanın üzerine bir kabus gibi çöken 2001 Sonbaharı ve birtakım başka gözlemler, alınmış ilk notların bir bölümünün kullanılmaması ve editörlerin sorularının genişletilerek yorumlanması gerekliliğini beraberinde getirdi. Sonuç olarak örgütlenme sürecini, o süreci önceleyen tarihsel ve daha da çok zihinsel arka plana öncelik vererek işleyen bu metin ortaya çıktı. Yazı, ilk bakışta soyut ve ikincil gibi görülebilmesi mümkün olan ancak örgütlenme deneyimlerine yakından bakıldığında aslında çok belirleyici oldukları gözlenen birtakım duyarlılıklar üzerinden kurgulandı. Bu tercihin entelektüel bir jimnastikten çok, tüm yakıcılığıyla eksikliği hissedilen örgütlenme konusuna yaklaşımda yeni açılar arayışı olarak algılanmasını umuyorum.

Bir Anımsatma (Ya da Sözlük Tazeleme)

Reel Sosyalist Blok'un çöküşü ve onu izleyen dönemdeki ideolojik-politik kuşatma ve savrulma ortamında pek çok yeni sosyo-politik durumlar ortaya çıktı. Bu bağlamda Türkiye sol ikliminin payına düşen görüngülerden bir bölümü "iç" iletişim alanımızda kendini gösterdi. Tarihimizde belirli bir noktaya kadar işlevini sürdüren, aşağı yukarı her cinsten pratik ve entelektüel sol iletişimi içine sığdırabildiğimiz varsayımsal sözlüğümüz, politik yenilgi ve ideolojik geri çekilme ortamında geçerliliğini hızla yitirdi. Tarif edilen bu süreçte hem diyalektik bir dönüşüm sürecinin, bir yeniden harmanlanmanın sağlıklı izlerini ve hem de "sol" gündemimizdeki bulanık tez enflasyonunun izlerini birarada görmek mümkün. Bugün hoşnut olalım ya da olmayalım hem birbirimizle ve hem de siyasete katma uğraşında olduğumuz kitle çizgisi ile aramızda bir iletişim sorunu mevcut. Eskisine göre daha fazla parantez, tırnak işareti kullanıp daha fazla "ama, fakat" deme durumunda kalıyoruz. Meramımızı anlatmak için daha fazla enerji harcamamız gerekiyor. Sınıfsal mücadeleler tarihi boyunca pek çok geçiş süreci örneğinde gündeme gelmiş olan bu durum, bugün Kürt Solu'nun hitap ettiği kitlesel coğrafyayı da kapsamakta.

Bana göre, küresel düzeydeki savrulmanın yıpratıcı koşulları ve gündemdeki politik irade eksikliğinin geride bıraktığı bulanıklık en önemli tahribatı dil ve iletişim alanlarında üretti. Kafa karışıklığı ya da kolektif olarak kendini kötü hissetme hali "sol" söylemleri farklı uçlara savurdu. Kimileri her yeni ortaya atılan teze bir can simidi gibi sarılıp umudu "yalama olmuş bir yenilenme" de arıyor. Bu bakışa sahip olanlar, "eski" diye tarif ettiğinin tüm kötülüklerin anası olduğuna karar veriyor. Yersiz bir acele ve dikkatsiz bir okuma ile "yeni" ve "değişim" kavramlarının üzerine abanıyor, ruhunu aslında hiçte yeni olmayan bir "yenilikçilik"te kurtarmayı deniyor. Bu eğilimin karşısında duran kamp, 1970lerde ürettiği tezlerin tıpkı basımlarından medet umuyor. Kavrayamadığı, çözümleyip kitlesel eylem projeleri için formülleştiremediği gündemi, eskinin şanlı günlerine sığınarak karşılamayı deniyor. "Yeni"likçilerin çevirilerden aradığı çıkışı, sınıfçı bakışa sahip çıkanların bir bölümü "baba dinine dönerek" bulmayı umut ediyorlar.

Yukarda değinilen türden bir "serbest salınım" ortamında, iletişim alanı da yarılmış bulunmakta. Sözün içerdiği asgari anlam üzerinde, Türkiye sol cenahının o pek alışığı olduğu, cömertçe kullandığı oydaşma artık yok. Bu

yüzden, böylesi bir savrulma ve yeniden harmanlanma ikliminde, örgütlenme konusunda yazarken bir "en temel" noktaya, toplumsal devrim ve dönüşümlerde politik örgütlenmelerin olmazsa olmaz yerine ve önemine değinerek başlamak istiyorum diyeceklerime. Bunu yapmamın nedeni Türkiye söylemler haritasındaki verili karmaşa hali. Metinlerin ifade ettikleri ile değil de, belirli kod, isim ve anahtar kavramların kullanımı ya da kullanım sayısı üzerinden değerlendirildiği örneklerin çokluğu beni aşağıda tartışmayı düşündüğüm "hassas" konulara geçmeden önce örgütlenme anlayışım hakkında net bir kroki çizmek ihtiyacıyla karşı karşıya bıraktı.

Genel hatlarıyla dünyaya baktığımda gördüklerimi, Fidel Kastro'nun 1 Eylül 2001 tarihinde Güney Afrika'nın Durban kentinde gerçekleştirilen "Irkçılığa karşı Dünya Konferansı"nda yaptığı konuşmasını bitirirken sarfettiği şu sözlerle tanımlamak mümkün : "Bana göre, küresel düzeyde büyük bir ekonomik, toplumsal ve politik krizle karşı karşıyayız. Gelin bu gerçekliğin bilincinde olalım. Alternatifler doğacaktır. Tarih bize yalnızca derin krizlerden büyük çözümlerin çıktığını göstermiştir. Halkların yaşama hakkı ve adalet binlerce değişik biçimde kazanacaktır. Halk hareketlerine ve mücadelesine inanıyorum! Adil olan görüşlere inanıyorum! Doğruya inanıyorum! İnsana inanıyorum!"

Kastro'nun ifade ettiklerine ek olarak, inandığım, tarihi sınıf mücadeleleriyle şekillenmiş insanın haklı mücadelesinin ancak örgütlü, partili olarak toplumsal-siyasi bir etki yaratacağına, bir politik iradenin demokratik şemsiyesi altında bir anlam ifade edeceğine olan inancımı da burada ifade etmek isterim.

"Sol" + "Kürt" = "Kürt Solu"

Türkiye'de yaşayan halkların özgür ve mutlu geleceklerinin ancak partili-örgütlü mücadele ile kazanılacağına olan inancımı yineledikten sonra, biraz da üzerinde zihin alıştırması yaptığımız coğrafyanın ve onun tarihinin bize söylediklerine dair sesli düşünmek istiyorum.

Ben Kürt Solu'nun her yeni sayısını elime aldığımda, onun mutlaka çarpıcı bir fotoğraf ya da resimle bütünlenmiş kapağına bakıp düşünürüm. Sınıf mücadelesi eksenli sosyalist özgürlük projelerinin gerçekliği olmayan hayal olarak tarif edildiği, şu içinde bulunduğumuz kesitte, "sol" kavramına ve onun mücadele geleneğine sahip çıkar "Kürt Solu." Bu da yetmezmiş gibi mücadele alanının ulusal eksenine "Kürt" varlığını koyar. Dünya'nın efendisi ve tek hakimi olma vehmine kapılmış ABD'nin Ortadoğu'daki en yakın müttefiklerinden olan Türkiye Cumhuriyeti'nin arka bahçesinde

"Kürt" halkının mücadelesine sahip çıkar. TC'nin obsesif resmi tarih anlayışına ve sistemli baskısına direnir. Kürt halkının, çoğu zaman onun mücadele dinamiklerinin dışında belirlenen kaderine karşı çıkar. Onun gidişini değiştirmek, geliştirmek isteyen görüşlere açar sayfalarını. Dünyanın efendilerinin ABD-Avrupa Birliği çekişmesi, Ortadoğu'da Türkiye-İsrail ittifakı, eski Sovyetler Birliği coğrafyasında verilen egemenlik mücadelesi ve Orta Asya petrolü gibi pazarlık masalarında aldıkları ve "Kürt" varlığını doğrudan etkileyen güçlü rüzgarları alır karşısına.

Bu iki "imkansız", "hayali" ve "tehlikeli" bileşenden oluşan projeyi eksenine yerleştiren "Kürt Solu"nun işi çetindir. "Sol" ve "sosyalist" olana ilişkin bütün değer ve kavramlar bütün cephelerde ateş altındadır. Süregiden baskı politikaları, ideolojik bombardımanlarla desteklenmekte "Kürt"e dair olan her çaba beyhude ilan edilmektedir. "Kürt" olgusu, "iç"te tarihi TC tarihine denk düşen yanlış bir resmi politikanın nesnesi ve upuzun bir iç savaşın mekanı olarak hakları için çırpınmaktadır. "Dış"ta, Yeni Dünya Düzeninin mazlum halkları ve mücadeleleri yok sayan ikliminde diplomasi alanında, örneğin bir Filistin davası ile karşılaştırıldığında, cılız ve etkisizdir.

Değinilen koşullar ve imkansızlıklar bir yandan bir örgütlenme projesi üzerine yapılacak tartışmaları daha zihinde, cenin düzeyindeyken boğabilecek kadar ağırdır. "Dünya artık değişti, sosyalizm bitti"den tutun, "Kürtçe diye bir dil olmadığı"na, uzun iç savaşın içine girdiği tarifi zor evreden, "zaten yönelinmekte olan Avrupa Birliği'nin Kürt sorununu da çözüm getireceği" ham hayaline dek pek çok neden vardır bu "beyhude çaba"yı bir kenara bırakmaya. Ancak tam da bu nokta, bu dibe vurma hali, verimli bir yeni dönemin miladına da işaret etmektedir aslında. Devrimler tarihinde pek az rastlanır nitelikte bir "defter temize çekme" imkanıdır mücadeleye sunulan. Yoklukların ve yoksunlukların uzun listesi, reel politik boynu bükülükleri, borçları ve reel utançları olmayan, başı dik bir cesaretin kısa listesi ile dengelenir. Teorik ve pratik kaynakların darlığı, iyi gün dostlarını kovalayan kara bulutların sıklığı aslında bir imkan olarak ortaya çıkıverir: Zaman devrim olma zamanıdır.

Mahir Kaynak'a bile; "Türkiye çöken bir sosyalist düşünce ile aksaklıkların en yoğun biçimde hissedildiği kapitalist uygulamanın orta noktasındadır. Batı'nın gelişmiş ülkeleri sistemlerini yenileme şansına sahip değildir. Türkiye ise böyle bir çözümü yaratmaya uygun bir ülkedir. Gözümüzü borsa endeksiyle dolar kuruna dikerek bir yere varamayız. Bir ülke yıkılan bahçe duvarını onararak başarı kazanamaz. Yeni bir mimari ve yeni bir eve gerek var," dedirten bir süreç yokluk ve yoksunluklarına rağmen radikal doğumlara da gebedir.

"Defter Temize Çekmek" Ama Sahiden!

Yukarda değinilen türden bir manzara önünde hayata geçirilecek bir politik örgütlenme, yine yukarda değinildiği üzere tarifsiz zorluk ve risklerle de doludur. En önemlisi, yukarıdaki kolektif sözlük benzetmesinde de tarif edildiği gibi, yola kısıtlı bir politik ve devrimci-kültürel bir sermaye ile çıkılmaktadır. Tarihe, teoriye ve pratiğe ilişkin referans imkanlarının müthiş daraldığı bu kesitte, bir toplumsal ve politik proje ile kitlelerin önüne çıkmaya niyetlenen bir iradenin önü açık olsa da, elindeki kozlar sınırlıdır.

Nedir bu sınırlı kozlar? Çoğaltılması, mücadele içinde çeşitlendirilip artırılması mümkün olan konulardan burada derinlemesine tartışmak istediğim politik netlik kavramı çevresinde şekillenecek. Duvar ustalarına özgü bir netlik ve tezlerde, politik duruşta açıklık. Ama sahici bir netlik, sözünü ettiğim; geri çekilme, dibe vurma bulutlarını dağıtacak bir rüzgarın önünü açacak samimi bir yalınlaşma. Aşağıda odaklanmak istediğim ve "netlik, yalınlaşma ve soğukkanlı politika yapma" diyerek özetlediğim çerçevenin pek çok diğer alanı da etkilediğini ve uyarlanabilir olduğunu düşünüyorum. "Kürt"lerin selameti adına yürütüldüğü iddia edilen burjuva muhalefet politikalarına yönelik devrimci tavır bağlamlı kaygılarımdan, yürütülen burjuva siyasallığa karşı takınılması gereken sosyalist eylemsellige kadar, kültür ve tarih anlayışımızdan, Bölgede spor kulüpleri üzerinden yürütülen politikaya kadar soğukkanlı bir netliği mümkün ve gerekli buluyorum.

Mehmet Uzun Eleştirileri, Politik Mücadele ve Netlik

Yukarıda değindiğim son 10-20 yılın yerel ve uluslarötesi politik koşulları sosyalistleri birden çok cephede çetin bir mücadelenin içinde olmak durumunda bıraktı. Sosyalistler için birden çok cephede mücadele etmek şüphesiz ki ilk defa karşı karşıya kalınan bir durum değil. Yeni olan bu mücadelenin giderek daralan kaynaklarla, en temel, yaşamsal alanlarda verilmesi oldu. Politik baskı ve gündelik yaşamın ekonomik terörü ortasında sendika toplantısı örgütlemekten mitinge, dizgiden baskıya hemen her mücadele biçimi daha büyük özveriler gerektirir oldu. İzleyen paragraflarda tartışacağım konunun önemli bir gerekçesi, onu çevreleyen koşullar ve mücadele düzeyi ile yakından bağıntılı.

Daralma koşullarında daha da dikkat edilmesi gerektiğini düşündüğüm "netlik, yalınlaşma ve soğukkanlı politika yapma" konusunu, öyle çok uzağa gitmeden Kürt Solu'nun bir önceki (altıncı) sayısında yeralan S. Çiftyürek'in makalesi üzerinden tartışmak istiyorum. Paragraflarını dikkatinize sunacağım değerli Çiftyürek, yalnızca yazdıkları ile değil, mücadele

geçmişi ile de saygı duyduğum bir dost. Bu anlayış çerçevesinde de, yazacaklarımın bir polemik susamışlığı olmadığını, olsa olsa "dost acı söyler" atasözü ile birarada düşünülmesini dilediğimi belirtmek isterim. Ayrıca ne kadar iyi niyetle yapılırsa yapılsın her alıntı kararının bir seçme ve eleme demek olduğuna inandığımdan, okurdan, alıntılarımın sağlamasını Çiftyürek'in yazısının tamamını bir kez okuyarak yapmasını diliyorum.

Ben Mehmet Uzun'u yazar kimliği ve ürettikleriyle tanırım. TC resmi dil ve kültür politikaları ile yok sayılmış, acımasızca kösteklenmiş Kürt dili ve edebiyatına getirdiği yeni soluğu, yıllara yayılan aydın direncini ve üretim düzeyini takdir ederim. Okuyabildiğim dillerde yayınlanmış yazı ve kitaplarını kaçırmamaya dikkat eder, verimliliğine sevinirim. Uzun'un yapıtlarına olan sempatimin kökeninde bir okur olarak edebiyata düşkünlüğüm, onun yazılı kültür ile barıştırdığı sözlü kültüre olan ilgim, neredeyse bir akademisyen titizliği ile takip ettiği literatürde somutlaşan ciddiyeti ve yıllarını verdiği zahmetli yazı serüvenine olan saygım elbette önemli bir yere sahiptir. Ama bunların ötesinde ben onu yok sayılan bir ulusun, yok sayılan bir dilinin romancısı olduğu için önemli bulurum.

Kürt Solu'nda yazan bazı arkadaşların aksine ben onun politik olarak aktif olduğu dönemi bilmem. Bildiklerim ise birkaç cümle içine sığabilecek, çoğunlukla edebi söyleşileri ya da kitap kapaklarından süzülen genel çizgilerdir. Genellikle bu kaynaklarda edebiyat bağlamında gündeme gelir politik geçmişi Uzun'un. Bazen cezaevinde karşılaştığı bir dengbejden bahsederken hatırlarız geçmişini, bazen dört-beş cümlelik bir tanıtım paragrafı içinde. Saklamaz, reddetmez ama öne de çıkarmaz politik geçmişini Uzun. Türkiye'deki politik mücadele dönemi, cezaevi deneyimi ve yurtdışına çıkışı olarak bölümlenebilecek politik seyrüseferi hakkında eleştirenlerinki de dahil olmak üzere "alnında bir kara"dan sözeden bir metine bugüne kadar rastlamadım, bu bağlamlı bir duyumum da yok. Gördüğüm politik nedenlerle çıktığı sürgünlüğünü, gönüllü sürgünlüğe dönüştürmesi ve yaşamını belli bir noktadan sonra salt politika yapma yerine edebiyat ve sanata adamış olması.

Bu anlayışım çerçevesinde de benim Mehmet Uzun kavramsallaştırmam onun ürettikleri, yazılı ve görüntülü basına verdiği görüşleri; kısacası onun edebiyat adamı, aydın kimliği üzerinden gerçekleşir. Yalnızca ona ilişkin değil, herkese yaklaşımımda kullandığım bir yöntemle, eylemleri ve ürettikleriyle yargılarım onu. İçinde bulunmadığı politik oluşumlar, yapmadığı eylemler, olmadığı ya da vazgeçtikleri ile değil de, yaptıkları ve ürettikleri ile değerlendiririm ben Uzun'u. Çünkü sınıfsal ve her türden

kolektif aidiyet ilişkilerine olan derin inancıma rağmen, bilirim ki, bilinçli bireysel kararıdır kişiyi sonul olarak içinde bulunduğu noktaya getiren. Halayların, mitinglerin, sendika toplantılarının, cezaevi koğuşlarının buğulu insan kokusu kadar, yalnız odaların kokusudur da kolektif "biz"in "ben"ini üreten.

Böyle baktığım için anlamakta zorlanırım makalesinde; "Genel olarak Mezopotamya'nın özelde de Kürdistan'ın uygarlık tarihindeki kültürel değerlerini ya da uygarlığa katkılarını açığa çıkarmak önemlidir. Çünkü kültür bir halkın 'köküdür, tarihidir'... Yıkıcı sonuçların sadece barajlar altında kalan kültürel değerlerden ibaret olmadığını bilmemiz gerekiyor. Halen gün ışığına çıkarılmamış yazılı ve sözlü edebiyatımızın derlenmesi bu çerçevede önem kazanıyor," noktasını son derece yerinde bir biçimde işaret eden S. Çiftyürek'in şu satırlarını:

"Bizde son 30 yıldan bu yana Batı Avrupa'ya göç eden (salt ekonomik nedenlerle gidenleri saymazsak) muhalif aydın ve siyasetçileri ikiye ayırmak gerekir. Birincisi; uzun yıllar ülkesinde kavganın içerisinde yer almış ve bu yolda ağır bedeller ödemiş aydınlar, sanatçılar ve siyasetçiler. Gün gelmiş rejim bunlara yaşam hakkını, özellikle de mücadeleye dönük yaşam hakkını fiilen tanımaz olmuştur. Üstelik uzun mücadele sürecinde bunlar yaşlanmış, fiziki olarak yıpranmış ya da saldırılar sonucu yara almışlardır... İkincisi; sürgünü bilinçli seçenler. Ülkeden ayrılırken aydın veya sanatçı olmayan ya da Recep Maraşlı gibi ağır siyasal bedeller ödemiş siyasetçilerin dışındakiler... Yurtdışında aydın, sanatçı unvanını alanlar... Daha yirmili yaşlarda ve ciddi denilebilecek nedenleri olmadan Avrupa'ya iltica edenler... Başka ifadeyle Avrupa'da aydın, sanatçı olmaya karar verenler... İlla da isim vermek gerekirse, Mehmet Uzun ve daha niceleri..."

Kişilerin, ailelerin, toplumların olduğu gibi, ideolojik duruşların da kültürleri vardır. Kitle ya da grup kültürleri de doğar, dönüşür, varlığını sürdürür. Sevilen, övünülen parçaları da vardır, kökleşmiş, neden kökleştiği pek de tartışılmamış, hatta düşünülmemiş, öyle sürüp gidenleri, yakaya yapışıp kalanı da. Sol kültürümüzde bir türlü yerli yerine oturtamadığımız olgulardan bir bölümü de; "sürgün," "yurtdışı" ve "yurtdışındakiler"e ilişkindir. Bir türlü ne yapacağımızı bilemeyiz bunlarla. Orada olmanın bir bahtiyarlık olmadığını bilmemize, hatta oraya arada bir yurtdışına çıkıp oranın zorluklarını, orada insan kalmanın on kat çaba gerektirdiğini gözümüzle görmemize, oradaki "iyi elma"ların varlığını bilmemize rağmen, dayanamayıp arada sırada tribünlere dönerek dışarıdakileri kahreder, ruhumuzu kurtarırız. Oysa bal gibi biliriz orada da tıpkı ülke içinde olduğu

gibi tek bir sol politik canlı türünün yaşamadığını. Orada da, ülkede olduğu gibi yaşla kurunun birarada bulunduğunu biliriz, ama nakaratımızı tekrar eder ve çakarız kibriti hepsine birden.

Yukarıdaki paragraf sol kültürümüzün bir türlü netleşemediği "dışarı", "dışarıdaki"ne ilişkin sıkıntısının bir örneği. Sahi nedir burada Çiftyürek arkadaşı hiddetlendiren? Uzun'un ciddi denilebilecek "neden"i "olmadan Avrupa'ya iltica" etmesi mi, "Avrupa'da aydın, sanatçı olmaya karar" vermesi mi, yoksa yurtdışında yaşama kararı mı. Sahi sanatçı olmaya karar vermenin yerini ve zamanını düzenleyen "yasa gücünde bir kararname" var da ben mi haberdar değilim. Birgün Çiftyürek arkadaş "ben ressam olmaya karar verdim, politik kimliğim artık ressamlığımın arkasından gelecek" deyip Kürdistan coğrafyasının en seçkin örneklerini tuvaline yansıtsa, ben ona "yok değerli Çiftyürek, siz işlerin pek de iyi gitmediği bir dönemde resme merak saldınız, böyle olmaz" mı demeliyim yoksa onu kendini konuşlandırdığı alanın tanımına saygı duyup, onu bir sanatçıyı değerlendirir gibi mi değerlendirmeliyim.

İzleyen sayfadan bir başka örnek; "İskandinavyalı yazar Kerstin Ekman, M. Uzun'un 'Dengbejlerim' adlı eserine 'Tutkuların ve Direnişin Yazarı' başlığıyla yazdığı önsözde, "Uzun, kendisine 'tutkunun' hele de 'direnişin' yazarı denilmesinden doğaldır ki hoşlanıyordur. O da biliyor ki ancak ve ancak rejimlerin görülmedik baskıları karşısında direnen halkların kavgası içerisinde düşüncesiyle, pratiğiyle yer almış olanlar büyük aydın ya da yazar onurunu hakederler. Eserleri de öyle. M. Uzun tutkunun yazarı olabilir. Çeyrek yüzyıl uzak yaşamasına rağmen, ülkesine, ulusuna coşkuyla istekle bağlılığını sürdürebilir. Ama Kürt halkının direnişinin yazarı olamaz. M. Uzun'un kendisi, direnişin yazarı/aydını olduğunu düşünüyor mu? Eğer düşünüyorsa, M. Anter, İ. Beşikçi gibilerine haksızlık etmiş olmaz mı?"

Yine ressam Çiftyürek benzetmesi, izninizle. Varsayalım ressam Çiftyürek Kürdistan dağlarını resimliyor. Tabloları bir albümde toplanıyor ve bir resim erbabı da bu albüme "Tutkuların ve Direnişin Ressamı" başlığıyla bir giriş yazıyor. Sonra da birisi "Çiftyürek kendisine 'tutkunun' hele de 'direnişin' ressamı denilmesinden doğaldır ki hoşlanıyordur" diye, B'nin A için yazdığı yazı üzerinden A'yı eleştiren bir yazı kaleme alıyor. Burada duruyorum. Amacım bir Çiftyürek yazı tarzı eleştirisi yapmak değil. Genelimize yansıyan bir tarif ve tasnif problemine işaret etmek amacım. Bu değerli dostun satırlarını cenahımızdaki bir "düşünmede karmaşa" haline örnek olarak buraya taşıyorum. Yukarda ezop diliyle netlik

deyip durmamın altında yatan neden bu türden bir karmaşa. 2002 yılının kara koşullarında eline kalem alan Kürt aydınının, anadilinin edebiyatçısı Mehmet Uzun'u ele alırken daha titiz olmasını bekliyorum. Kendisini yurtdışında yaşayan bir edebiyatçı olarak tanımlayan bir kişi ile eski defterler ve çoktan kapanmış olması gereken muhasebe hesapları üzerinden yürütülen bir polemiğin işlevliliğini gölge boksundan ötede görmüyorum.

Çiftyürek'in; "Emperyalist ideologların ileri sürdüğü 'ideolojisizleşme' dogması, bizim köksüz aydınlarımız ve devrimcilerimiz tarafından da kısa sürede 'tartışılmaz doğrular' olarak kabul gördü," saptamasına gönülden katılıp bu aşağılık duruma en azından onun kadar hiddetlenmeme rağmen, hemen izleyen cümledeki aceleci hükmünü anlamakta güçlük çekiyorum. Nar Çiçekleri'ni tek bir cümle ile özetlemekten, oradan çektiği tek cümle üzerinden ağır bir hükmü duraksamadan verme tasasızlığından hayal kırıklığına uğruyorum. Nar Çiçekleri'nden alıntılanan bir cümle ile Uzun'un Yugoslavya, Ortadoğu, Kafkaslar ve Afrika'yı kasıp kavuran emperyalist talan ve kırıma kaygısız kaldığı sonucuna nasıl ulaştığını anlayamıyorum. Bu türden bir "amigo"luğun cenahımızın yakıcı olarak ihtiyacını duyduğu değerlendirme türünün soğukkanlılığından irak olduğu düşünüyorum:

"...O 'Nar Çiçekleri' eserinde baştan sona ideolojik davranarak 'ideolojisizleşmeyi' savunur(!). Daha dün göğsünü gere gere Stalin'i savunan hatta bıyıklarına varana kadar ona özenenler, bugün ezici çoğunlukla birden bire çark ettiler..."

"Bay Uzun 'niye bunca mücadele ettin, ey insanoğlu?' (Nar Çiçekleri sy. 31) gibisinden boş ve beylik laflar edeceğinize, bunlar niçin, neden oldu ve halen neden oluyor; Yugoslavya'yı parçalayan, Ortadoğu'yu kana bulayan, Kafkaslardaki zengin yeraltı enerji kaynakları nedeniyle yeni çılgınlıklar içerisinde olan, Afrika'yı iliğine kadar soyarak açlığın, yoksulluğun acımasızlığına terk eden siyaseti ve bu siyaseti durmaksızın üreten sermaye düzenini sorgulayın."

Devrim Yapmadan Önce Devrim Olmak

Yukarda da tekrar tekrar değindiğim gibi burada yaptığım bir üslup tartışması. Yoksa kimseyi savunmak ve sahiplenmek değil amacım. Dileyenin, dilediği konuyu, dilediği gibi işlemesinin bizi zenginleştireceğine, artıracağına olan inancım tam. Ayrıca, yazı yazma faaliyetini, yazarken üzerine kafa yorduğumuz konuyu yorumlamak olduğu kadar, kendimizi yenileyip, dönüştürmenin de bir aracı olarak görmek gerektiğine de inanıyorum. Siyaset denilen karmaşık faaliyeti anlama ve siyaseti

hakkıyla yapma imkanı önünde evrensel olduğu kadar yerel engeller de var. Düşünme tarzımızın kılcal damarlarına kadar girmiş bir dizi kanıksanmış geleneksellik olarak uç veren tarz benim şikayetçisi olduğum.

Devrim yapmadan önce devrim olunması gerektiğine ve bunun yolunun da 25 yıl öncesine saplanıp kalmayan, kızgın bir telaşın değil diyalektik materyalist bir olgunluğun bakış açısını genişlettiği, neyi ne için ifade ettiği açık olan kalem ve eylem ürünlerinden geçtiğine inanıyorum

www.arsivakurdi.org

Ertan GÖKSÜ

ENTERNASYONALİST BİR ÖRGÜTLENME MODELİ OLARAK **BOLŞEVİK** ÖRGÜTLENME

Uluslararası planda ve yaşadığımız topraklarda, devrimci bir önderlikten yoksunluğun belirlediği günümüz koşullarında komünistlerin örgütlenmesi sorunu, temel bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir.

Devrimci bir önderlik sorununun çözümü, devrimci bir örgütlenme sorununda ulaşılan açıklıktan, daha da önemlisi pratik bir sorun olarak devrimci örgütün inşasından ayrı düşünülemez.

Bugün, devrimci bir önderliğin inşasında program ve örgüt sorunu, temel iki kilit halkadır. Bu sorunları çözdüğü iddiasında olan onlarca özne bulunsa da bu, hareketin yaşadığı derin bunalım ve tıkanıklığı ortadan kaldırmamakta, bu nedenle de bu iddianın ciddiyetini tartışmalı hale getirmektedir. Kaldı ki asıl sorun bu sorunlarda açıklığa kavuşup kavuşmamakta değildir. Doğruların muhataplarına ulaştırılmasıyla, muhataplarıyla birleştirilmesiyle sorunu pratik olarak çözmektir. Bu gerçekleşmediği sürece herkesin doğrusu kendinedir. Herkesin doğrusunun kendine olduğunu söyleyerek sorunu burada bırakmak, günün temel sorunlarına kayıtsızlık anlamına geldiği gibi büyük bir sorumsuzluğu da içinde taşımaktadır.

Sorun çözülmemişse sorunun çözümü konusunda kayda değer görüşü olan herkes bu görüşünü ortaya koymak, muhataplarıyla tartışmak, öğrenmek ve öğretme amaçlı bir etkileşimi yaşama geçirmek sorumluluğu ile yüzyüzedir. Kürt Solu dizisinin bu konuyu tartışmaya açması bu bakımdan anlamlı ve sevindirici bir gelişmedir. Bunun devamını getirmek ve bu toprakların komünist birikiminin ortaklaşacağı bir ideolojik zemini ortaya koymak, bunun için gayret göstermek, komünist iddiasında olanların başta gelen sorumluluğudur. Örgütlenme sorunu gündeme geldiğinde ise kimsenin görmezden gelmeyeceği ana sorun; tarihteki yerini başarılı bir proleter devrime önderlik etme ve bu özelliği ile tüm bir yüzyıla damgasını vuran örgütlenme modeli olan Bolşevik örgütlenme konusunda ulaşılan açıklık; bu açıklık temelinde, dünyada ve bu topraklarda Bolşevizm'i de aşan bir önderliğin inşası olmaktadır.

Bolşevik Örgütün Güncelliği

Devrimci hareketin örgütsel bir tıkanıklık yaşadığı günümüz koşullarında örgüt sorununu temel bir sorun olarak görmeyen yok gibidir. Ancak, herkes için sorun olan örgütlenme konusunun sağlam bir bakışla ele alındığını söylemek de olanaklı değildir. Belki mevcut örgütsel özneler varlık zeminleri nedeniyle devrimci bir örgütlenme sorununun kendi teorisi ve pratiği temelinde çözüleceğini düşünmektedir. Ancak, bu anlaşılabilir duruma rağmen komünist örgütlenme adına bu topraklarda varlık sürdüren öznelerin pratiği esas alındığında bunun temelsiz bir yaklaşım olduğu da kendiliğinden görülecektir. Çünkü mevcut öznelerin her birinin on yıllara varan tarihsel pratiğine rağmen devrimci örgüt sorunu tüm ağırlığı ile gündemdeki yerini korumaktadır.

Durum böyle olunca, son 20 yıllık sürede bir kısım akımların sorunun temelinde Bolşevik örgütlenmenin temel referans alındığı iddiasında bulunması ve her konuda olduğu gibi bu sorunda da yenilik arayışını temel gündem olarak belirlemesi anlaşılırdır. Gerçekten de geçtiğimiz yüzyılın yaklaşık 70 yılında devrimcilik adına politik varlık sürdürenler, iddialara bakılırsa Bolşevik örgütlenmeyi temel referans almışlar ve pratiklerinde bunu gözetmeye çalışmışlardır. Bu durum, Bolşevik örgütlenme teorisi ve pratiğini sorgulamayı başa alarak çözülebilir mi sorusunu güncel hale getirmektedir.

Anlaşılabilir olan bu iddianın gerçekle ne derece uyuştuğunu görmek için öncelikle Bolşevik örgütlenmeden ne anlaşılması gerektiğinin, sonra da Bolşevizm adına hareket edenlerin gerçekte ne derece Bolşevizm'i referans aldıklarının sorgulanması gerekiyor.

Neden Bolşevik Örgütlenme?

Bolşevik örgütlenme, örgütlenme sorunu olan herekese gerekli bir araç değildir. Bolşevik örgütlenme, sermayenin uluslararası egemenliğini yıkma, Sovyetler temelinde proletarya diktatörlüğünü kurma ve sınıfsız bir toplum yaratma amacını benimseyenler için vazgeçilmez bir araçtır. Örneğin; amacı demokratik bir muhalefet yapmak, ulusal kurtuluşu sağlamak ya da burjuva demokratik bir politik rejim kurmak olan bir politik hareket için Bolşevik örgütlenme gerekli olmadığı gibi aksine bu örgütlenme böyleleri için bir ayakbağıdır da. Aynı şekilde kırları temel alan bir halk savaşı stratejisini, gerilla savaşını ya da parlamenter savaşım çizgisini esas alanlar için de Bolşevik örgütlenme gerekli değildir.

Bu gerçeğe rağmen komünizm adına faaliyet sürdüren akımların da neden Bolşevik örgütlenmeyi esas alması gerektiği sorulabilir. Örneğin; komünist devrim hedefini benimsediği iddiasında olanların bazıları, Bolşevik örgütlenmenin bir Rus özgünlüğü, en fazlası 100 yıl önceki dünya koşullarının ürünü, bugünün dünyasının koşullarının ise çok farklı olduğu, bu nedenle de örgütlenme sorununun da bugün farklı olduğu iddiasını ileri sürebilir.

Bu iddiaları ileri sürenlerin, gerçekte komünist devrimin önkoşulu olan bir proleter devrim gibi sorunları olmadığı açık olsa bile, yaratılan karışıklık ortamında iyi niyetli bir arayış içinde olup kafasında bu soru dolaşanların olduğu da kesindir.

Bu iddia ve sorulara çok değişik boyutlarıyla yanıt vermek olanaklı olsa da biz burada temel bir yaklaşım üzerinden bu sorulara yanıt vermenin yeterli olduğunu düşünüyoruz.

Proleter devrim teorisi, ne Marks ve Engels'in ne de Lenin'in veya bir başka dahinin icadı, zihinsel muhakemesinin mantıklı sonucu değildir. Proleter devrim teorisi, yüzyıllardır sınıflara bölünmüş toplumların tarihsel deneyimlerinden, özellikle de burjuva toplum koşullarında sınıfların birbiriyle ilişki ve çatışmalarının deneyiminden oluşmuş tarihsel bir gerçek üzerine inşa edilmiştir. Proleter devrim teorisinin temel taşları, bir dizi devrim pratiğinin deneyimlerinden çıkartılmıştır. Bunların başlıcaları ise; Fransız burjuva ihtilali, 1848 başarısız devrim deneyimleri, Paris Komünü, 1905 Rus devrimi, Birinci ve İkinci Enternasyonal Pratiği, I. Emperyalist Dünya Savaşı ve nihayetinde 1917 Şubat ve Ekim Devrimleri ve Alman devrimi deneyimleridir. Sonrasında da bir dizi devrimci deneyim ortaya çıkmış olsa da gerek bunların uluslararası düzeyde teoriye öncesini aşan

yeni bir katkıda bulunmamış olması, gerekse de bu deneyimleri devrimci teori ışığında ele alacak ve sonuçlar çıkaracak devrimci öznelerin bulunmaması nedeniyle şu anda konumuzun dışında bulunmaktadır.

Bu tarihsel deneyimler içinde evrensel sonuçlar yaratan, ortaya çıkışı, çözülüş ve yıkılışıyla 20. yüzyıla damga vuran Ekim Devrimi pratiğidir.

Devrimler ulusal çapta ortaya çıkar ve ulusal ölçekte bir dizi özgünlüğüne rağmen evrensel çapta ortaya çıkardığı etki ve özellikleri ile teorinin oluşumuna katkı yapar, onu biçimlendirir. Bu nedenledir ki Lenin, tüm Bolşevik deneyimden uluslararası sonuçlar çıkardığı eseri Sol Komünizm'de, "*Deneyim tanıtlamıştır ki proleter devrimin bazı başta gelen temel sorunlarında, bütün ülkelerin, Rusya'nın geçtiği yoldan geçmeleri kaçınılmaz bir şeydir.*"[1] diyordu. Lenin bu saptamayı yaparken eklemeyi de ihmal etmez, Ekim Devrimi'nin ortaya çıkardığı evrensel sonuçları daha ileri bir devrim deneyimiyle aşılabilir. Bunu söylerken de Lenin, bir Avrupa, özelde bir Alman devrimini kafasında canlandırmaktadır.[2]

Ne yazık ki, ne Avrupa'da ne de bir başka yerde Ekim Devrimi'nin evrensel çapta temel özelliklerini aşan, onun bir Rus özgünlüğü olarak tarihsel birikim içinde yer almasını sağlayacak bir başka devrim deneyimine şahit olmadık. İşte bu gerçek nedeniyle, proleter devrim teorisinin tüm temel taşlarında olduğu gibi devrimci örgüt teorisinde de proleter devrim amacını benimseyenler Bolşevik deneyimini temel referans olarak almak zorundadır. Çünkü Bolşevik örgütlenme, tarihin kaydettiği başarılı bir devrime öncülük eden bir örgütlenme tipi olduğu kadar, onu aşan bir başka örgütlenme tipinin olmadığı tek örgütlenmedir. Bir başka başarılı bir pratik deneyimle aşılmadığı sürece de temel referans ve örnek örgütlenme olarak kalmaya devam edecektir.

Bolşevik Örgütlenmeden ve Örgüt Teorisinden Ne Anlaşılmalı?

Bolşevik örgütlenmenin komünist devrim amacını benimseyenler için temel referans olması, onun hazır bir şablon olarak benimseneceği anlamına gelmediği gibi gerçekte ortada böyle bir şablon da yoktur.

Bugün, dünyada da yaşadığımız topraklarda da onlarca akım Bolşevik örgütlenmeyi örnek ve referans aldığını söylemesine rağmen herkesin kendine göre bir "Bolşevizm"inin olduğu da bir gerçektir. Öyleyse, Bolşevizm'i referans aldığı iddiasında olanlar ve bunu başkalarına da önerecek olanlar, Bolşevik örgütlenmeden ne anladıklarını, Bolşevik örgütlenme pratiğinin nasıl şekillendiği ve evrime uğradığını da ortaya koymak durumundadır.

Örneğin, Bolşevik örgüt teorisinin temellerinin, Lenin'in "Ne Yapmalı?" eserinde ortaya konulduğu doğru olsa da burada konulanlardan ibaret kalmamış, bir dizi evrim sonucunda, Bolşevik örgüt teorisi Komünist Enternasyonal'le evrensel bir model haline gelmiştir. Kaldı ki bu eserin yazarı olan Lenin de "Ne Yapmalı"da evrensel bir model çizmemekte, söz konusu örgütlenme modelini bir Rus özgünlüğü olarak kavramaktadır. "Ne Yapmalı"da ortaya konulan örgütlenme anlayışı; 1905 Devrimi, devrimin yenilgisi ile oluşan gericilik dönemi ile biçimlenmiş, en önemlisi de İkinci Enternasyonal'in çöküşüyle birlikte evrensel bir model haline gelmiştir. Ekim Devrimi pratiği ve Komünist Enternasyonal'in kuruluşuyla birlikte de dünya komünist hareketinin evrensel modeli olmuştur.

Bolşevik örgüt modelinin evrensel karakterinde, biri kuruluş süreci, biri ise kuruluş sonrası proletaryanın önderliği düzeyine yükselmesi boyutuyla evrensel sonuçlar öne çıkarılmış, bu evrensel sonuçlar Komintern'deki tartışmalar ve kararlarla kristalize olmuştur.

Kuruluş süreci, devrimci bir programın oluşturulması, proletaryanın öncüsünün komünizme kazanılması ve tüm komünist birikimin anti-marksist akımlarla savaşım sürecinde kazanılan kadroların demokratik merkeziyetçilik ve bağımsız-özgür varoluş temelinde örgütlenmesi boyutunu taşımaktadır.

Proletaryanın önderliğini kazanma süreci ise bir yandan ideolojik derinleşme, politik taktiklerde ustalaşma, organik olarak sınıfın bir parçası-önderi olarak şekillenme süreci olarak yaşanmaktadır.

a- İkinci Enternasyonal örgütlenme pratiği ve Bolşevizm

Bolşevik örgüt teorisinin şekillenmesinde temel önemde gelişme, İkinci Enternasyonal pratiği ile hesaplaşma sürecinde olmuştur. İkinci Enternasyonal pratiği de iki boyutlu bir süreç olarak saflaşmanın konusu olmuştur. Birincisi, II. Enternasyonal'in önde gelen partisi olarak Alman Sosyal Demokratları'nın pratiğinin bilince çıkarılmasıdır. Alman Sosyal Demokratları, komünizm adına faaliyet sürdüren ideolojik, politik ve örgütsel otorite durumundaydı ve tüm partiler onu örnek alarak kendi şekillenmesini sağlıyordu.

Tüm II. Enternasyonal üyesi partiler gibi Bolşevikler de örgütlenme modeli olarak Alman Sosyal-Demokratlarını örnek alıyorlardı. Ancak, Rus koşullarının Almanlardan farklı olması (legal örgütlenme olanaklı olmadığından) nedeniyle, farklı tarzda örgütlendiklerini söylüyorlardı. Legal örgütlenme olanağı yaratıldığında ise Alman Sosyal Demokratları modeline uygun olarak örgütleneceklerini söylüyordu Lenin.

Bu durum, II. Enternasyonal'in çöküşüne kadarki süreye kadar da devam etti. II. Enternasyonal'in çöküşü, Bolşevikler için sadece savaşa karşı tutum bakımından hesaplaşılması gereken bir durum yaratmadı, tüm temel sorunlarda Marksizm'in kavranışı bakımından da bir hesaplaşma konusu oldu.

Örgütlenme konusunda, Lenin'in II. Enternasyonal anlayışı ve pratiğine yönelttiği eleştiri üç temel noktada somutlaşıyordu. Birincisi; İkinci Enternasyonal'in ve onun bileşenlerinin demokratik merkeziyetçi temelde örgütlenmemesi, gevşek ve federal bir yapıya sahip olmasıydı. Bunun alternatifi, oportünizmden arınmış, merkezi ve homojen bir ideolojik-politik çizgi temelinde partilerin yaratılması ve bir enternasyonalin örgütlenmesiydi. İkincisi; II. Enternasyonal partilerinin legal tarzda örgütlenmiş olması ve burjuvazinin saldırıları karşısında özgür varoloşunu koruyacak ve savaşı süreklileştirecek bir yapıda olmamasıydı. Daha önce burjuva demokrasisinin olduğu ülkelerde legal örgütlenmeyi esas alma düşüncesinde olan Lenin, artık en demokratik ülkelerde dahi, illegal-gizli örgütlenmenin zorunluluğu fikrine ulaştı. Legal olanaklar bu temel üzerinden istismar edilecek bir konuydu. Demokratik özgürlüklerin varlığı ve sınırları, illegal temeli etkileyen bir sorun değil, legaliteden ne derece yararlanılacağını belirleyen bir kriterdi. Üçüncüsü ise; devrimci örgütün bir bütün olarak proletaryayla ilişkisi sorunu olarak somutlaşıyordu. II. Enternasyonal'in oportünizmin esiri olması ve en kritik dönemde burjuvazinin safına geçmesinin temel nedenlerinden biri; bu partilerin işçi sınıfının bütünsel çıkarlarını savunan bir program ve politik çizgi izlememesi ve işçi sınıfının ayrıcalıklı kesimlerine dayanmasıydı. Buradan çıkartılan sonuç ise, öncelikle işçi sınıfının en fazla ezilen, sömürülen, militan kesimlerine dayanarak işçi sınıfının bütünsel-tarihsel çıkarlarının savunulmasının yaşamsal önemi oldu.

b- Bolşevik örgütlenme anlayışının evrimi

Bolşeviklerin örgütlenme pratiği, kendileri bunu açıkça ortaya koymasalar da II. Enternasyonal pratiğinden köklü bir kopuş anlamına geliyordu. Sınıfla öncü arasındaki ilişki, dışardan müdahale, burjuva egemenliği altında hareketin sürekliliğinin nasıl sağlanılacağı ve öncü niteliği korumanın koşulu olarak üyelik niteliği bu kopuşun en temel halkalarını oluşturuyordu.

Bu düzeyde bir açıklık ve kopuş, yüzyılın başında ulaşılan açıklıktı; ancak bu örgüt modelinin olgunlaşması için yeni savaşım deneylerinin ve bu deneyler içinde açıklığın kazanılması gerekiyordu. 1905 Devrimi ve

arkasından devrimin yenilgisinin ortaya çıkardığı durum ve buna müdahale temelinde ulaşılan açıklıklar da Bolşevik örgüt modelinin şekillenmesinde temel bir rol oynadı. Partinin sınıfla ilişkileri, proletaryanın önderliğinin kazanılması, buna uygun olarak partinin örgütlenme tarzı ve üye bileşimindeki farklılıklar, demokratik merkeziyetçilik ilkesinin somut anlamı, 1905 Devrimi'nin ortaya çıkardığı koşullar temelinde şekillendi. Aynı şekilde, politik gericiliğin yoğunlaştığı koşullarda, hareketin sürekliliğini sağlama, legal olanaklardan yararlanma, tasfiyeciliğin değişik biçimleri konusunda açıklık da devrimin yenilgisinin ardından ortaya çıkan koşullar üzerinde şekillendi.

Bu ulaşılan açıklıklar ve pratik varoluş sayesinde II. Enternasyonal'le hesaplaşmak da yeni temelde örgütlenmek de zor olmadı. Bolşevikler için bütün sorun; yaratılan örgütlenme modelinin temel özellikleriyle evrensel bir model olduğunun bilincine varmak ve bu temelde yeni bir enternasyonalin örgütlenmesiydi. Savaş karşısında tutum, Şubat ve Ekim Devrimlerinin deneyimi içinde ulaşılan ideolojik açıklıklar da Bolşevik örgütlenmenin evrensel özelliklerini netleştirdi. Bu durum, Ekim Devrimi'ne başarıyla önderlik edilmesiyle sadece Bolşeviklerin farkına vardığı bir olgu olmaktan çıkarak, tüm Komünist Enternasyonal bileşenlerinin benimsediği evrensel model haline geldi. Ne var ki bu hiç de kolay olmadı. Avrupa partileri başta olmak üzere, tüm partilerin önce ideolojik olarak, sonra da örgütsel olarak kendilerini köklü biçimde yenilemeleri gerekiyordu. Oysa, bir dizi parti politik tercihlerini Komintern'den yana belirleseler, Ekim Devrimi'nin arkasından Bolşevizm'i benimsemiş olsalar da ideolojik önyargıları ve alışkanlıklarını devam ettiriyorlardı.[3] Bu durumdan, farklı düzeylerde de olsa Bolşevik partinin kendisi de muaf değildi. Bolşevik örgüt teorisinin mimarı olan Lenin, sadece diğer İkinci Enternasyonal partilerine karşı yoğun bir savaşım sürdürmekle kalmadı, Şubat Devrimi'nin arkasından başlamak üzere, ölümüne kadar Bolşeviklerin önder kadroları ile de ciddi bir hesaplaşma yaşamak durumunda kaldı. Bu nedenle, Komintern'in ilk kongreleri, bir kısım Bolşevik önderleri de kapsayan yoğun tartışma ve savaşımlara sahne oldu. Bu tartışma ve savaşım, sonuçta bir dizi ilkesel sorunda kararların alınmasıyla sonuçlandı.

Devrimci Hareket Hangi "Bolşevizm"i Referans Alıyor?

Bolşevizm'i örgütlenmede referans olarak benimseyenlerin, bu kadar farklı "Bolşevizm" yorumuna sahip olması, gerçekte temel bir referans kay-

naklarının bulunmamasından kaynaklanıyor. Bunlar, Lenin'in çeşitli dönemdeki yazılarını, çoğunlukla da değişik dönemdeki tespitlerin eklektik bir bileşenini temel referans olarak almaktadır. Ayrıca bunlar, uluslararası akımlarla ilişkilerine bağlı olarak da Bolşevizm'in ikinci, üçüncü el yorumlarını temel referans almaktadırlar. Stalin, Troçki, Mao, Dimitrov, E. Hoca vb. ikinci ve üçüncü el referans noktaları olarak benimsenebilmektedir.

Gerek Bolşevizm'i tek tek makale ve kitaplarda yazılı olan değerlendirmelerden ibaret olarak gerek bunların eklektik toplamı olarak almak, gerekse de ikinci ve üçüncü el yorumlardan hareketle Bolşevizm'i anlamaya çalışmak, bütünlüklü bir Bolşevik teoriye ulaşmayı sağlayamaz. Kaldı ki, tek tek makaleler de kopuş noktalarını görmezden gelen mekanik bir süreklilik anlayışı da devrimci bir teorik yaklaşımlar olarak değerlendirilemeyeceği gibi ikinci ve üçüncü el yorumlar, genellikle deforme olmuş yaklaşımları temsil ettiği için bunlardan hareketle de Bolşevizm'i anlamak olanklı olamamaktadır.

Oysa gerçekten de Bolşevizm'i temel referans olarak benimseyenler için bütünsel bir yaklaşıma ulaşmanın yolu, devrimci pratiklere eleştirel ve bütünsel bir yaklaşım içinde olmak, asıl önemlisi de tek tek otoritelerin söylediklerinden ziyade uluslararası komünist hareketin kolektif ve örgütlü birikimini temsil etmede zirveyi oluşturan Komintern'in ilk dört kongresinin kararlarını temel almaktır.

İlk dört kongreden sonraki süreç, burada ele alınamayacak kadar geniş bir değerlendirmeyi içermesi nedeniyle kısaca bazı noktaları vurgulamakla yetineceğiz.

Komintern için ideolojik olarak dönüm noktası, Altıncı Kongre'dir. Gerçekten de bu kongrede ortaya konulan program, Komintern'inde akıbetini ortaya koymuş, İkinci Enternasyonal geleneğinin devamı anlamında Üçüncü Enternasyonal kimliğine bürünmüştür.

İdeolojik olarak geriye düşüşün kendini politik ve örgütsel alanda da ifade etmemesi düşünülemezdi. Önce dünya devriminin müfrezesi olarak kurulan Komintern, ulusal çıkarları esas alan partilerin bir birliğine dönüşmüştür. Bu önce Sovyetler Birliği'nin çıkarları olarak gündeme gelse de zaten Bolşevikleşemeyen başta Avrupa partilerinin, kendi burjuvazisi ile uzlaşma çizgisi geliştirme birer devrim partisi olma konumundan çıkma konumuyla da üst üste düşmüştür. Çoğu zaman konulduğu gibi Üçüncü Enternasyonal partilerinin devrimci konumdan uzaklaşmaları, SBKP'nin tek yanlı bir etkinliğinin ürünü değildir. Karşılıklı bir etkileşim ve oportünizm bütün bünyeyi etkileyen bir sorundur.

Komintern'in kuruluş çizgisiyle tasfiyesi Bolşevik örgüt modelinden uzaklaşmanın temel kritik halkasını oluşturmaktadır. Bunu takiben ilgili partilerin; işçi sınıfının bütünsel-tarihsel çıkarları yerine, üzerine oturdukları işçi aristokrasisinin çıkarlarını başa alan bir politik hattı izlemesi, bu partileri ideolojik ve politik olarak da kendi burjuvalarına yaklaştırmış, hatta faşizme karşı birleşik cephe anlayış ve pratiği, İkinci Dünya Savaşı içinde görüldüğü gibi burjuvalarıyla işbirliği politikasına yolaçmıştır. Bir kısım Avrupa ülkelerinde, güçlü anti-faşist pratiklerin, hatta politik olarak devrimci deneylerin ortaya çıkması, bu deneylerin sonuçları hesaba katıldığında, ideolojik ve politik olarak işin özünü değiştirmemektedir. Hatta Çin, Yogoslavya, Küba gibi örneklerde görüldüğü gibi resmi komünist partilerden uzaklaşıldığı ölçüde, başarılı devrim deneyleri ortaya çıkmıştır. Ancak bu devrim deneylerine öncülük eden partiler de, Bolşevik geleneği canlandırmak yerine, resmi çizgiye tepki hareketleri olmanın ötesine geçememiştir.

Tüm bunlara birde SBKP içindeki dar iç çatışmaların yansıması olarak her türden muhalefetin, farklı görüşleri savunanların tasfiyesi de eklendiğinde, ilgili partiler birer bürokratik kasta dönüşen kurumlar haline gelmiştir. Son 80 yıldır, solun Bolşevizm adına örnek aldığı, örnekler gerçekte Bolşevik modelin kendisi değil, onun deforme edilmiş yorumlarına dayanan, sözkonusu uluslararası otoriteler olmuştur.

Bolşevik Örgüt Teorisi ve Günümüzdeki Örgütlenmeler

Bolşevik örgüt teorisinin temel taşı demokratik merkeziyetçilik temelinde örgütlenmedir. Demokratik merkeziyetçilik ilkesi ise en fazla çarpıtılan, biçimselliğe mahkum edilen bir örgütlenme ilkesidir. Demokratik merkeziyetçilik ilkesi o derece çarpıtılmıştır ki bu ilke bir dernek örgütlenmesinde de sendika örgütlenmesinde de rahatlıkla kullanılabilmektedir. Bu ilkenin yaygın olarak betimlenen içeriği ise, "azınlığın çoğunluğa, alt kademelerin üst kademelere uyması" olarak formüle edilebilir. Bu Leninist demokratik merkeziyetçilik ilkesini karikatüre dönüştürmektir.

Leninist demokratik merkeziyetçilik ilkesinin, olmazsa olmaz koşullarından biri, öncü örgüt niteliğidir. Öncülük ise ideolojik-programatik açıklıktan, sınıfla devrimci temelde kurulan ilişkiden, istikrarlı ve sürekliliğini koruyan örgüt yapısından, ona uygun bir kadro bileşiminden,

ideolojik ve politik dinamizmin sürekliliğini garanti altına alan örgütsel işleyişten ayrı düşünülemez. Bu içerikle ele alınmadığında, devrimci örgüt de onun temel ilkesi demokratik merkeziyetçilik de bir oyuna dönüşür.

Demokratik merkeziyetçiliğin en önde gelen boyutu örgüt niteliğidir; sağlam ve güçlü bir önderlik örgütü, istikrarlı ve öncülüğü yerel planda üreten bir yerel örgütler ağı, demokratik merkeziyetçiliğin olmazsa olmaz koşuludur. Böyle bir örgüt ise işinde ustalaşmış kadro birikiminden, sağlam bir işbölümünden, tüm örgütü aynı politik doğrultuda bir etkinliğe sürükleyecek ideolojik-politik açıklıktan ayrı düşünülemez.

Mevcut ideolojik tıkanıklığı bir yana bırakalım, gerek düşmanın saldırıları, gerekse diğer nedenlerle kadro kaybı nedeniyle bir türlü istikrarı sağlanamayan önderlik ve yerel örgüt gerçeği bile demokratik merkeziyetçiliği bugün yaşama geçirmeyi olanaksız kılmaktadır.

Öte yandan, gerek devrimci örgütün olabildiğince demokratik yapısı, gerekse de güçlü ve kendine yeten yerel örgütlerin inşasında temel rol oynayan seçim ilkesi, bölgesel ve genel kongreler, demokratik merkeziyetçiliğin olmazsa olmaz koşulunu oluşturur. Bugünkü örgüt yapıları ise bırakalım yerel örgütlerin seçimle işbaşına gelmesini, genel kongrelerini bile düzenli toplamayı başaramamaktadır. Bu koşullarda demokratik merkeziyetçilik ilkesinin yaşama geçtiğinden sözedilemez. Burada sorun biçimsel bir seçim ilkesinin yaşama geçirilmesi değil, örgütlerin etkinliğini-yeterliliğini sağlamanın aracı olarak özerk yapıların yaratılmasıdır.

Bu topraklarda komünist parti-örgüt iddiasındaki akımların, en başta programatik-ideolojik konumuyla bu iddianın gerektirdiği niteliğe sahip olmadığı tartışmasızdır. Ama bunun ötesinde, örgütsel nitelik bakımından böyle bir konuma sahip olamamalarının birkaç temel nedeni vardır.

Birincisi; en başta bu örgütler, gerçek bir Bolşevik hazırlık dönemini yaşamamışlardır. Bu durum, en başta parti değilken parti gibi davranmak gibi sürecin sonunda raşitik bir konumu kazandıran bir evrim yaşamalarında görülmektedir.

İkincisi; hazırlık döneminin başarıyla geçirilmemesi, sınıf hareketiyle ilişkilerde de kendini ortaya koymaktadır. Sınıfın öncüsünü kazanmadan, sınıfın kitlesini kazanma çabası, ilgili öznelerin sınıfla devrimci bir temelde ilişki kurmalarını engellemiştir. İlgili özneler, mevcut ideolojik ve örgütsel konumlarıyla devrimci kalmakta ısrarlı oldukları ölçüde ya bir türlü sınıf hareketiyle anlamlı bir ilişki geliştirememiş ya da sınıfla ilişki kurmayı başarmaları durumunda ise bu ancak ekonomist-reformist bir politik hat üzerinden başarılabilmiştir.

Üçüncüsü; ilgili özneler, bu topraklardaki komünist birikimi tek bir örgüt çatısı altında birleştirmekten uzak bir politik-örgütsel strateji izlemişlerdir. Komünist birikimi devrimci bir zeminde birleştirecek ne yoğun bir ideolojik savaşım geliştirilebilmiş ne de komünist hareketin, tüm diğer küçük-burjuva akımlar karşısında bağımsızlığı sağlanabilmiştir. Bu sürecin kaçınılmaz sonucu ise devrimci-öncü bir etkinliği yaşama geçirecek düzeyde bir deneyim birikimi ve işbölümü anlayışını yaşama geçirebilecek bir niteliğe ulaşamamak, dar bir sekt yaşamını içselleştirmektir.

Tüm bu koşulların ürünü olarak, Lenin'in daha baştan iddialı tarzda hareketin sürekliliğinin koşulları olarak koyduğu nitelikten yoksunluk ortaya çıkmıştır.

"Şunu iddia ediyorum: 1-Sürekliliği sağlayan istikrarlı bir önderler örgütü olmadan hiçbir devrimci hareket varlığını sürdüremez; 2-hareketin temelini oluşturan ve harekete katılan, mücadeleye kendiliğinden çekilen kitleler ne kadar geniş olursa, böyle bir örgüte duyulan gereksinim o kadar acil bir hal alır ve bu örgüt o ölçüde sağlam olmak zorundadır (çünkü her türlü demagogun kitlelerin geri kesimlerini peşinden sürüklemesi o kadar kolay olacaktır); 3-böyle bir örgüt esas olarak, devrimci faaliyeti meslek edinmiş insanlardan oluşmalıdır; 4- otokratik bir ülkede böyle bir örgüte üyeliği, ancak meslekten devrimciler, siyasi polise karşı mücadele sanatında profesyonelce eğitilmiş insanlar üye olabilecek şekilde ne kadar çok ***sınırlarsak,*** *örgütün ele geçirilmesi o kadar zor olacaktır; 5- gerek işçi sınıfından gerek diğer toplumsal sınıflardan, harekete katılma ve içinde aktif olarak çalışma imkanına sahip olacak kişiler çevresi de o kadar* ***geniş*** *olacaktır."*[4]

Böyle bir önderler örgütü, ucu ucuna gündelik faaliyete yeten bir avuç kadro ile değil, yoğun bir kadro potansiyeli içinden yaratılabilir. Baştan güçlü bir kadro potansiyeline oturmayan, düşmanın saldırıları ve başka nedenlerle boşalan görevleri yerine getirecek yedekler yaratılmadan, ne hareketin sürekliliği sağlanabilir ne de hareketin öncü niteliği korunabilir. Aksi durumda, sınırlı bir kadro potansiyeline dayanıldığı durumda, hareket vasat kadrolara dayanmakla karşı karşıya kalacak, görevler hakkıyla yerine getirilemeyecek, bu durum ise kaçınılmaz bir nitelik düşüklüğünü beraberinde getirecektir.

Kuşkusuz böyle bir kadro potansiyeli gökten zembille gelmeyeceği gibi bunun sayısı da görecelidir. Böyle bir kadro potansiyeli, daha baştan örgütün kuruluş sürecinde, komünizm adına hareket eden devrimci hareketin bünyesinden saflaşarak ortaya çıkacak, sonrasında ise örgütün

dinamizmi sayesinde yeni ve taze güçlerle beslenecektir. Bugünkü devrimci hareket ise, ne kuruluş sürecinde böyle bir kadro potansiyeli ile kurulmuştur, ne bunun sürekliliği sağlanabilmiş ne de dinamizminin sürekliliği sayesinde yeni ve taze güçlerle beslenebilmiştir. Yıllardır olan, sürekli bir kan kaybı ve hareketin vasatlaşmasıdır.

Ulusal ve Enternasyonal Örgütlenme İlişkisi

Bolşevik örgüt modeli genellikle ulusal parti modeli olarak ele alınıp yorumlanmaktadır. Oysa Komintern'de en yüksek ifadesini bulan Bolşevik örgüt modeli, dünya partisiyle ilişkilerden bağımsız olarak ele alınamaz. Bolşevik örgüt modelinde dünya partisi bir tercih, koşulları oluştuğunda kurulacak bir örgütlenme değil, tüm komünist örgütlenmenin enternasyonalist bir örgütlenme olması nedeniyle uluslararası bir örgütlenmeyle birlikte düşünülmesi gereken modelin zorunlu temel direğidir. Bu; Bolşevik örgüt modelinin İkinci Enternasyonal örgüt modelinden ayırtedici en önemli özelliklerinden biridir. II. Enternasyonal parti modeli; gerçek anlamıyla ulusal özellikler taşıyan, uluslararası yükümlülükler üstlenmek zorunda kalmayan, uluslararası çıkarları ulusal çıkarlara feda etmeye hazır bir parti modeliydi. Komintern partileri ise farklı olarak daha kuruluşundan itibaren enternasyonal yükümlülükler üstlenen, proletaryanın uluslararası çıkarlarını başa alan partiler olarak örgütlenen partiler olması hedefleniyordu. Örneğin, Lenin'in, Bolşevik partinin henüz mütevazı bir varlığının olduğu, Ekim Devrimi'nin önderi olma otoritesini kazanmadığı koşullarda, tek başına bile gerektiğinde Bolşeviklerin Enternasyonal örgüt olarak kendilerini ilan etme iradesi, bu bakışın ürünüydü.

"Gecikmeden yeni bir enternasyonal, devrimci, proleter bir enternasyonal kurmak, açıkça bize, açıkça bugüne düşüyor; daha doğrusu, bu enternasyonalin zaten kurulmuş olduğunu ve çalıştığını açıkça ilan etmekten çekinmemeliyiz. (....) Partimiz 'beklememeli'dir; hemen III. Enternasyonal'i kurmalıdır;"[5]

Bolşevik örgüt modelinde enternasyonal; sadece uluslararası bir irtibat ve tartışma merkezi, bir dayanışma örgütü değil, dünya çapında devrimci eylemler örgütleyen, uluslararası sınıf mücadelesine bilfiil müdahale eden bir dünya komünist partisi olmak zorundadır.

Bu tip bir dünya partisinin, herhangi bir ülkedeki devrimin sonucunda, onun bekçiliğini yapmak üzere değil, herhangi bir devrime maddi ve manevi ivme kazandırmak için önceden yaratılması gerekir. Bu bakış açısıyla, bir dünya partisinin yükselen mücadelelerin sonucunda kendili-

ğinden doğması beklenemeyeceği gibi; bir dünya partisi kurulmadan patlak veren bir devrime katılmak, öncülük etmek, dünya devriminin ileri karakolu haline getirmek, onu destekleyip ilerletmek için böyle bir örgütün eksikliğini bahane etmek, belli bir devlet sınırlarında sürdürülen savaşıma önderlik edecek enternasyonalist devrimci partiyi kurmayı ertelemek de kabul edilemez. Tek bir ülkede kurulacak komünist partisinin, ulusal sınırlar içinde savaşım sürdürerek enternasyonal görevlerini yerine getireceğini sanan veya ulusal düzeyde partileşmeyi uluslararası komünist partisinin kurulmasına kadar ertelemeyi savunan yaklaşımları, devrimci enternasyonalizm fikri ve pratiğinden sapma olarak değerlendirmek ve bunlarla sınır çizgisini belirginleştirmek, komünistlerin öncelikli görevleri arasında olmalıdır. Bu bakış temelinde, enternasyonalizm konusunda bugünün görevi; uluslararası düzeyde bir enternasyonalin kurulması için devrimci bir dalga beklemek, kendine benzeyen kardeş partiler aramak değil, dünya devrimine karşı sorumluluğunun bilincinde, öncelikle bulunulan topraklarda Leninist öncü örgütlenmeler aracılığıyla diğer ülkelerde dünya komünist partisinin yaratılması görevini birlikte omuzlayacak muhataplar bulmak veya yaratmaktır. Bunun kendine yeten, ufku en fazlasıyla ulusal çapta bir devrimle sınırlı partilerden temelden farklı bir enternasyonalizm ve örgüt anlayışı olduğu ise açık olmalıdır.

Ezen-Ezilen Ulus Gerçeği Işığında Bolşevik Örgütlenme

"...ulusal adaletsizlik kadar başka hiçbir şey proleter sınıf dayanışmasının gelişmesini ve güçlenmesini engelleyemez..." **(Lenin)**

Bolşevik örgüt modeli; herhangi bir ülkede değil, ezen ve ezilen ulus gerçeğiyle yüzyüze bulunulan topraklarda da komünist devrim amacını benimseyenler için en elverişli araç durumundadır.

Bu gerçeğin anlaşılması, üzerinde yaşadığımız topraklarda onlarca komünist iddiasıyla ezen ve ezilen ulusa mensup devrimci örgütlenmenin olduğu ama ulusal sorun gerçeğini hesaba katan, örgütlenme modelinde açıklık sağlayamadığı koşullarda özellikle önemlidir.

Kuşkusuz, ezen ve ezilen ulustan devrimcilerin asıl sorunu örgütlenme sorununda açıklık olup olmamadan öte olmaktan öte, ulusal sorun konusunda devrimci bir bakış açısına sahip olmamasıdır. Sosyal-şovenizm, kendini örgütlenme sorununda da ortaya koymaktadır. Ulusal sorunun en temel boyutu olan ulusların kendi kaderini tayin hakkı gerçeği kabul

edilemediği için, Kürt ulusunun bağımsız devlet hakkı da yadsınmakta, her durumda ezilen ulusun kaderi ezen ulusun insafına terkedilmektedir. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı, lafta bir söz kalıbı olmaktan çıksa ve içtenlikle şu basit gerçek kabul edilse örgütlenme sorununda da önemli bir yol alınmış olacaktır.

*"Ulusların kendi kaderini tayin **hakkı**, (...) bu sorunun merkezi parlamentoda değil, **ayrılan azınlığın** parlamentosunda, meclisinde ya da referandumunda kararlara bağlandığı anlamını taşır."*[6]

"Burjuva devrimi tarafından henüz çözülmemiş sorunların kalıntıları varolduğu ölçüde, bunların çözümünden yanayız. Ayrılıkçı hareket karşısında kayıtsız, tarafsız bir tutumumuz var. Finlandiya, Polonya ya da Ukrayna Rusya'dan ayrılırsa bunda bir kötülük yoktur. Bunda ne kötülük var? Bunda kötülük olduğunu söyleyen şovenisttir. Çar Nikola'nın politikasını sürdürmek istemek için insan aklını yitirmiş olmalı."[7]

Ezilen ulusun, kendi kaderini tayin hakkı lafta tanınsa da buna karar verecek olanın ezilen ulusun iradesi değil de "merkezi parlamento" olduğunu düşünen, ezilen ulusun ayrı bir devlet olma iradesini her durumda milliyetçilik olarak gören bir sol geleneğe sahip olan yaşadığımız topraklarda, doğal olarak ezilen ulusun komünistlerinin ayrı örgütlenmesi de hareketi bölen bir yaklaşım olarak görülerek mahkum edilmiştir. Kısacası; ezen ulustan devrimciler, her durumda, ezilen ulusun ve ezilen ulustan devrimcilerin iradesini baskı altında tutmayı enternasyonalizm, komünizm adına savunabilmişlerdir.

Sorunun en temel boyutu burada olsa da sorunun bundan ibaret olduğu sanılmamalıdır. Çünkü, örgütlenme sorununda Leninist bir bakışa sahip olmamak sadece ezen ulusun sosyalistlerine özgü bir sorun değildir; ezilen ulus devrimcileri de hiç de küçümsenmeyecek ölçüde, ezen ulusun devrimcilerinin bakışının etkisi altında kalmaktadır. Ezen-ezilen ulustan devrimciler arasındaki ilişki soyut bir dayanışma, kardeşlik, eşitlik kavramlarından arındırılarak proleter enternasyonalizm ilkesi gerçek içeriği ile ele alındığında sorun daha anlaşılabilir olacaktır. Burada Komintern'in ilkesel yaklaşımını anımsatmak gerekiyor:

"9. Devletler arası ilişkiler alanında Komünist Enternasyonal'in ulusal politikası, -kendilerine 'sosyalist' adı da takabilen- burjuva demokratların yeterli bulduğu, ulusların eşitliğinin boş, biçimsel, sadece lafta kalan ve pratikte hiçbir yükümlülük getirmeyen bir tarzda tasdik edilmesiyle yetinilemez.

Komünist partilerin gerek parlamento kürsüsünden gerekse parlamento dışında yürütecekleri propaganda ve ajitasyonda, ulusal azınlıkların güvence altına alınmış haklarına ve bütün kapitalist ülkelerdeki 'demokratik' anayasalara rağmen ulusların eşit haklara sahip olmasına indirilen sürekli darbeleri teşhir etmeleri yeterli değildir; ayrıca; birincisi, sadece önce proleterleri ve bunun ardından da bütün emekçiler kitlesini burjuvaziye karşı mücadelede birleştiren sovyet düzeninin, ulusların gerçekten eşit haklara sahip olmasını sağlayabileceğini ısrarla anlatmalıdırlar; ikincisi, bağımlı ve eşit haklara sahip olmayan uluslar arasındaki (örn. İrlanda'da, Amerikan zencileri arasında) ve sömürgelerdeki devrimci hareketleri, ***sözkonusu ülkenin Komünist Partisi aracılığıyla doğrudan doğruya desteklemelidirler.***

Bu sonuncu ve özellikle önemli koşul yerine getirilmezse, bağımlı ulusların ve sömürgelerin ezilmesine karşı mücadelede, onların bir devlet olarak ayrılma haklarının tanınması da yalan dolu bir ilan tahtası gibi kalır; İkinci Enternasyonal partilerinde gördüğümüz gibi..."[8]

Burada en kritik sorun, ezen ve ezilen ulusun komünistleri arasındaki ilişki ve ulusal harekete verilecek desteğin niteliğidir: "*...bağımlı ve eşit haklara sahip olmayan uluslar arasındaki (örn. İrlanda'da, Amerikan zencileri arasında) ve sömürgelerdeki devrimci hareketleri, sözkonusu ülkenin Komünist Partisi aracılığıyla doğrudan doğruya desteklemelidirler.*"

Bu durum, ezilen uluslara dönük desteği, biçimsel "eşitlik, kardeşlik" gibi ahlaki bir söylem ve davranış olmaktan çıkararak, proleter devrim amacına bağlanmasının gereği olduğu kadar sözkonusu ülkelerde komünist partilerinin olmadığı durumda da komünist partilerinin örgütlenmesinde, ezilen ulusun komünistlerine doğrudan yükümlülüğün de gereğidir.

Ulusal Sorun-Enternasyonalizm İlişkisinde Mazeretler ve Enternasyonalist Bakış

Önce, ulaşılan en son kavrayış bakımından Bolşeviklerin ulusal sorunla bağlantılı enternasyonalizm tanımını hatırlamakta yarar var.

"*Yalnızca bir ve tek gerçek enternasyonalizm vardır: o da insanın* ***kendi öz ülkesinde*** *devrimci hareket ve devrimci savaşımın gelişmesi için özveri ile çalışmasına, istisnasız* ***tüm*** *ülkelerde* ***bu aynı savaşımı,*** *bu aynı çizgiyi ve* ***yalnızca onu*** *(propaganda, yakınlık, maddi yardım aracılığıyla) desteklenmesine dayanır.*

Tüm geri kalanı, yalandan ve manilovizmden(layrukçuluk) başka bir şey değildir."[9]

Komünist Enternasyonal'de benzer bir içerikle tanımı tekrarlıyordu:

"*Küçük-burjuva milliyetçiliği, sadece ulusların eşitliğinin tanımlanmasını enternasyonalizm olarak nitelendirir ve (bu tanımanın sadece sözde kalması bir yana) ulusal egeoizme dokunmaz. Buna karşılık proletarya enternasyonalizmi:*

I. Bir ülkedeki proleter mücadelenin çıkarlarının bu mücadelenin bütün dünya ölçüsündeki çıkarlarına tabi kılınmasını;

II. Burjuvazisine karşı zafer kazanan ulusun, uluslararası kapitalizmi yıkmak için ulusal çapta en büyük fedakarlıkları yapmaya yetenekli ve razı olmasını gerektirir."[10]

Bu çerçeveden bakıldığında, burjuva egemenliği sürdüğü sürece ne ulusların kendi kaderini tayin hakkını ne de ulusların eşitliğini savunmaktan ibaret bir tutum enternasyonalizm olarak görülebilir. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı, burjuvazinin tarihsel gelişimi içinde çözemediği ve proletaryanın sırtına yıkılan ve kendi amaçlarına başarıyla ilerlemesi için savunmak durumunda kaldığı demokratik bir ilkedir. Ancak sorun tam da enternasyonalizm alanına girildiğinde, proletaryanın kendi ve dünya burjuvazisine karşı savaşımı sözkonusu olduğunda ortaya çıkmaktadır ve bu alandaki zaaflar, ulusların kendi kaderini tayin hakkının küçük-burjuva yorumlarına zemin oluşturmaktadır.

Bu zaafların en başta geleni ise proletaryanın enternasyonalist örgütlenmesinden ne anlaşılması gerektiği konusundaki kafa karışıklığında kendini gösteriyor. Yaygın ve egemen eğilime göre, ezen ve ezilen ulusun varlığından bağımsız olarak bir devlet sınırları içinde ezen ve ezilen ulusların proletarya ve komünistlerinin birlikte örgütlenmesi, enternasyonalizmin ve bununla ilişkilendirildiği ölçüde komünistlerin ulusal sorun karşısında tutumlarının zorunlu gereği olarak sunulmaktadır.

Doğrusu bu görüşü savunanlar, bağımsız bir düşünce ortaya koymaktan ziyade, bir dönem Marks ve Engels'in, hatta Lenin'in ulusal sorun konusundaki yaklaşımlarını tekrarlamakta, Bolşevizm'in ulusal sorun konusunda en olgun dönemini ifade eden Komintern'in ilkesel yaklaşımını, dolayısıyla komünistlerin soruna ilişkin yaklaşımlarının evrimini gözardı etmektedir.

Komünistlerin, proletaryanın enternasyonal örgütlenme sorununa öncü bir örgütlenme olarak değil, federatif, sınıfın bütün kesimlerini kapsayan bir örgütlenme olarak yaklaşımı; henüz dünya çapında tüm komünistlerin demokratik merkeziyetçilik temelinde örgütlenen dönemin ürünüdür. Aynı şekilde, bu düşünce emperyalizm gerçeğinin, tüm dünyanın nesnel koşullar bakımından bir bütün olarak proletarya devrimine hazır olduğu, dolayısıy-

la tek bir program, "*istisnasız tüm ülkelerde, **bu aynı savaşımı**, bu aynı çizgiyi ve **yalnızca onu***" yaşama geçirme temelinde bir savaşım sürdürmeleri gerektiğinin de bilince çıkartılamamasının ürünüdür.

Oysa Komintern'in yeni bir enternasyonal olarak örgütlenmesi gereğinin bilince çıkartılmasından bu yana, komünistler için ortak örgütlenme, mevcut devlet sınırlarıyla ilişkili bir örgütlenme olmaktan çıkmış, politik iradesini ortaya koyan tüm ulusların komünistlerinin bağımsız olarak, dünya partisinin seksiyonu olarak, kendi içinde örgütlenmesi ve uluslararası düzeyde bir enternasyonalde de tek bir çizgi ve irade temelinde birlikte örgütlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Özellikle de yüzyılın başında, ulusal devlet örgütlenmelerinin onlarla ifade edildiği bir dönemden, bugün 200 civarında bir ulusal devletin varlığının gündemde olduğu koşullarda, demokratik merkeziyetçilik temelinde işleyen tek bir dünya partisi gerçeği, somut bir gerçeklik ve acil bir gereksinim olarak gündemdedir. Teorik gerekçeler bir yana, bugün, ulusal iradesini bir politik hareket olarak şu veya bu biçimde ortaya koymuş ulusları, ezen ulus etiketiyle politik birliğe (üniter devlet örgütlenmesine), ezilen ulusun proletaryası ve komünistlerini de örgütsel birliğe zorlayan her yaklaşım sosyal-şovenizmin bir göstergesi olduğu kadar işçi sınıfının enternasyonalist savaşım ve birliğini engelleyen ulusal güvensizliği kışkırtan en temel faktörlerden biridir.

Bu ilkesel yaklaşımın ötesinde, pratik deneyimler de göstermiştir ki, ezen-ezilen ulus ilişkisinin olduğu ve tek bir devlet sınırlarında ortak örgütlenme pratikleri, daha baştan ezen ve ezilen ulusun proletaryası ve komünistleri arasında bir güvensizliğin yeşermesini de beraberinde getirmektedir. Çünkü doğası gereği, ezen ve ezilen ulusun proletaryası, onun bilinçli de olsa parçası olan komünistler arasında eşit koşullarda bir birlik olanaklı değildir. Bu tür bir birlik ayrıcalıklı olmanın avantajını kullanan ezen ulusun komünistlerinin izlerini taşımaktadır- taşıyacaktır.

Bugün artık Komintern'le ulaşılan bakıştan sonra, ezilen ulustan komünistlerin ayrı örgütlenmesini her durumda milliyetçilik olarak mahkum eden, geçmiş gerekçeleri tekrarlayanların iddiaları sosyal-şovenizmi gizleyen mazeretin ötesinde bir anlam taşımamaktadır.

Kominntern'le birlikte ulusal sorunun da dikkate alınarak, komünistlerin yeni bir örgütlenme modeline geçmesi sadece İkinci Enternasyonal teorisi ve pratikleriyle hesaplaşmanın bir sonucu değil, emperyalizm gerçeğinin de bilince çıkartılmasının ürünüdür. Kaldı ki yaşanan pratikler de Komintern'le ulaşılan örgütlenme modelinin doğruluğunu kanıtlamış, geçmiş gerekçelerin birer mazerete dönüşmesini sağlamıştır. Bu mazeretleri kısaca şöyle özetlemek olanaklı.

Birincisi; komünist-enternasyonalist bir ideolojik hatta sahip bir ezilen ulustan komünistlerin örgütlenmesinin, proletarya devrimine zarar verdiği kanıtlanmamıştır. Ancak her şey bir yana, yaşadığımız topraklarda, birlikte örgütlenme pratiklerinin başarılı olduğu görülmemiştir. Ne zaman ki küçük-burjuva ulusal zeminde de olsa, ezilen ulusun devrimcileri ayrı örgütlenmeyi kararlılıkla yaşama geçirmeye çalışmış, tam da bu noktada ezilen ulusun devrimci hareketi, bugüne kadar kendi tarihi içinde görülmemiş düzeyde ileri bir hareket haline gelmiştir.

İkincisi; ezen ve ezilen ulus arasındaki ilişki, geçen tarihsel süreçteki evrimle birlikte ekonomik-toplumsal düzeyde içiçe geçmiş olsa da bu nesnellik, ezilen ulusun bağımsız bir politik iradesinin ortaya çıkmasıyla beraber, birlikte örgütlenmenin gerekçesi olmaktan çıkmış, bir mazeret haline gelmiştir. En azından "nesnel ortak zemin"in, ezilen ulusun bağımsız hareketini engelleyecek düzeyde olmadığı pratikte kanıtlanmıştır.

Üçüncüsü; ezen ve ezilen ulustan komünistlerin kendi özgünlüklerini hesaba katan ortak bir programatik ve politik hatta sahip olduğu durumda, "ulusal" zeminde ayrı örgütlenmenin, uluslararası düzeyde ortak örgütlenmenin, her iki ulustan da proletaryanın savaşımına zarar vereceği safsatadan öte bir anlam taşımamaktadır.

Dördüncüsü; bu topraklarda, ezen ve ezilen ulustan devrimciler, ortak örgütlenmenin hemen her türünü (eşit üyeler olarak bir örgütte yer alma, özerk seksiyon örgütlenmeleri vb.) denemişler, hiçbirisinden başarılı bir sonuç alınmamıştır. Bu başarısızlıkta en önemli faktör ise bu türden örgütlenmelerin her durumda, ezen ulusun etkisini taşıması ve ezilen Kürt proletaryası ve devrimcilerinin güvensizliğini körükleyici etki yapmasıdır. Bu durum, sadece bu topraklara özgü bir durum değil, hemen tüm dünyada örnekleri görülen bir durumdur. Tarihte başarılı örnek olarak görülebilecek, Sovyetler Birliği deneyiminin ise ne tür sorunlar yaşadığı, hem kuruluş (Gürcistan sorunu hatırlansın), hem de yıkılış sürecinde (tüm ulusal toplulukların ayrı devlet olarak örgütlenmesi) görülmüştür.

Komünist-enternasyonalist bir zeminde kalındığı durumda, biçimsel olarak ayrı örgütlenmenin, ezilen ulusun milliyetçiliğini körükleyeceği, proletaryanın devrimci savaşımına zarar vereceği iddiası, komünist-enternasyonalist politikaya inançsızlıktan öte bir anlam taşımamaktadır.

En azından Ekim Devrimi ve Komünist Enternasyonal'in ortaya çıkışından bu yana enternasyonalizm; aynı amaç ve ilkelerden hareket eden, aynı programatik yaklaşımlar temelinde proletaryanın dünya devrim partisi olarak örgütlenmesini ifade eder. Komünistler Birliği'nin kısa

dönemli pratiği bir yana bırakılırsa, gerek Birinci gerekse İkinci Enternasyonal'de somutlaşan enternasyonalizm anlayışı; proletaryanın uluslararası devrimci birliğini, tek tek ulusların proletaryasının dayanışmasına, federatif birliğine indirgeyen yaklaşımlar olarak, Komünist Enternasyonal'le aşılmıştır. Çünkü bu türden enternasyonalizm anlayışı, proletaryanın ulusal çapta hareketini esas almakta, ulusal çapın ötesine geçtiğinde ise dayanışmadan ibaret kalmaktadır. Bugün yaşadığımız topraklardaki devrimci hareketin gündemine enternasyonalizmin, ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve halkların kardeşliği vesilesiyle girmesi; bir enternasyonalin ise homojen ve merkezi bir parti olarak değil de ideolojik-politik olarak homojen olmayan, sadece benzer tarihsel gelenekleri paylaşan grupların ulusal çapta güçlenmesi temelinde dayanışması veya gevşek birliği olarak gündeme gelmesi, Komünist Enternasyonal'i vareden ilke ve pratiklerin ise adeta unutulması böyle bir kavrayışın ürünüdür.

Yaşadığımız topraklarda da dünyada da günün temel sorunu; biçimsel bakımdan ulusal komünist örgütlenmelerin, dünya devrimi için öncelikle kendi burjuvazisiyle hesaplaşmak üzere komünist parti olarak örgütlenmeleri ve aynı zamanda ve aynı süreçte, tüm komünistlerin uluslararası çapta merkezi devrimci birliğini sağlayarak dünya komünist partisinin inşasıdır. Böyle bir bakıştan yoksunluk, yaşadığımız topraklardaki devrimcilerin yıllardır, ulusal özgünlükleri gözeten devrimci bir programa yoğunlaşması, uluslararası düzeyde ise enternasyonalist devrimci bir önderliğin oluşturulması çabasına yoğunlaştırılması yerine, "ayrı mı örgütlenmeli, birlikte mi örgütlenmeli" gibi çarpık bir enternasyonalizm anlayışına dayanan tartışma ile enerji tüketmesine, ulusal önyargıların kökleşmesine neden olmuştur. Bu durum, eşitsiz bir gelişme gösteren Türkiye ve Kürdistan devrimlerinin (60-70'lerde Türkiye'deki devrimci gelişmenin, 80-90'larda ise Kürdistan devrimci hareketinin öne çıkması) özgünlüklerinin yakalanmasını da engelleyen bir faktöre dönüşmüştür.

Bolşeviklerin yaşadığı deneyleri de hesaba katarak, Lenin'in yaşamının son döneminde Gürcistan'daki olaylar vesilesiyle konuya ilişkin hassaslığı ve bu konuda Stalin'e dönük eleştiri, ezen ve ezilen ulus ilişkisi konusunda komünistlere düşen ödevin altını çizmesi bu açıdan öğreticidir.

"*Ulusal sorun konusundaki yazılarımda genel olarak milliyetçilik sorununun soyut bir biçimde konuluşunun hiç bir yararı olmadığını söylemiştim. Ezen bir ulusun milliyetçiliği ile ezilen bir ulusun milliyetçiliği arasında zorunlu olarak bir ayrım yapmak gerekir.*

(...)

İşte bundan ötürü, ezenlerin ya da (salt şiddetlerinden, salt büyük zorbalar olmalarından ötürü büyük olmalarına karşın) 'büyük' uluslar diye adlandırılanların ***enternasyonalizmi, yalnızca ulusların biçimsel eşitliklerini kabul etmekle kalmamalı, ezen ulusun, büyük ulusun eşit olmayan davranışlarını da günlük uygulamada görülen eşitsizliği giderecek biçimde kucaklamalıdır. Bunu anlamayan bir kimse, ulusal soruna karşı gerçek proleter tutumu kavramamış demektir, görüşleri açısından henüz esas olarak küçük-burjuva görüşe sahiptir*** *ve bu yüzden de burjuva görüş açısı düzeyine indiğinden kuşku yoktur.*

Proleter için önemli olan nedir? ***Rus olmayanların proleter sınıf savaşımına mümkün olan en büyük güveni duyacakları konusunda kendisine güvence verilmesi, proleter için yalnızca önemli değil, aynı zamanda, mutlaka gereklidir.*** *Bunu güvence altına almak için neye gerek vardır? Bunu yalnızca eşitlik formülü ile değil, 'emperyalist' ulusun hükümetinin, başka soydan gelenlerde tarih boyunca doğurduğu güvensizliği, kuşkuyu, şikayetleri, şu ya da bu biçimde takınılacak bir tutumla ya da ödünlerle gidermek de gerekir.*

Sanırım bunu, ayrıntılarıyla, bolşeviklere, komünistlere açıklamanın gereği yoktur. Gürcü ulusu sözkonusu olduğu kadarıyla, bu olayın bizi tipik bir durumla, gerçek proleter tutumun derin dikkati, anlayışlılığı ve uzlaşmaya hazır oluşunun bizim için bir zorunluluk haline getirdiği bir durumla karşı karşıya getirdiğini sanıyorum. Sorunun bu yanına kayıtsız kalan, ya da (bizzat kendisi asıl ve gerçek 'sosyal-milliyetçi' ve hatta kaba bir Büyük-Rus zorbası olduğu halde) dikkatsizce sağa sola 'sosyal-milliyetçi' suçlamaları yağdıran bir gürcü, ***özünde proleter sınıf dayanışmasının çıkarlarını ayaklar altına alıyor; çünkü ulusal adaletsizlik kadar başka hiç bir şey proleter sınıf dayanışmasının gelişmesini ve güçlenmesini engelleyemez;*** *'küskün' uluslara mensup olanlar, salt ihmal ya da tavırdan ötürü olsa bile, eşitlik duygusuna ve bu eşitliğin çiğnenmesine -bu eşitliğin proleter yoldaşlar tarafından çiğnenmesine- olduğu kadar başka hiçbir şeye karşı böylesine duyarlı değillerdir. İşte bu yüzdendir ki bu durumda, ulusal azınlıklara gereğinden fazla ödün vermek ve yumuşak davranmak, gereğinden daha az ödün vermekten ve yumuşak davranmaktan daha iyidir. İşte bu yüzdendir ki, bu durumda* ***proleter dayanışmanın temel çıkarı*** *ve bunun sonucu olarak da proleter sınıf savaşımı, ulusal sorun karşısında hiçbir zaman biçimsel bir tutum takınmamamızı, her zaman ezilen (ya da küçük) ulusun proletaryasının, ezen (ya da büyük) ulusa karşı özgün tutumunu hesaba katmamızı gerektirir."*[41]

Bu değerlendirmelerin bize öğrettiği en önemli gerçek, ezilen ulusların özgürleşmesi sağlanmadan, en azından bu konuda güven verici bir pratik ortaya koymadan, ezen ve ezilen ulustan proletaryanın her düzeyde birliğini sağlamanın olanaksızlığıdır.

Türkiye devrimci hareketinde, enternasyonalizm ve ulus sorununda, ulusalcı ve sosyal şoven yaklaşımlar hala egemenliğini koruyor. Sosyal-şovenizm, en açık bir şekilde kendini, Kürdistan komünistlerinin-devrimcilerinin ayrı örgütlenmesini milliyetçilik olarak değerlendiren ve Misak-i Milli sınırları temelinde bir örgütlenmeyi enternasyonalizm olarak sunan yaklaşımlarda gösteriyor.

Yaşadığımız topraklar somutunda konuşursak, Türk soluna egemen olan yaklaşım, her şeyden önce, ezilen bir ulus olarak Kürt ulusunun bağımsız olarak kendi kaderini tayin hakkını, politik bir sorun olarak reddetmektir. "*Eğer, Kürt ulusal sorunu politik bir sorunsa, doğal olarak iktidar sorunuyla ilişkilendirilmesi ve bağımsız bir Kürdistan hedefinin meşruluğunun kabul edilmesi gerekiyor. Bu meşruluk kabul edildiğinde, Kürt işçi sınıfının ve devrimcilerinin de ayrı örgütlenmesinin meşruluğu da kabul edilmek zorundadır. Bu meşruluk kabul edildiği durumda, her türden ayrı örgütlenme anlayış ve pratiğinin milliyetçilik olarak mahkum edilmesinin yanlış olacağı açıktır. İdeolojik-politik niteliğinden bağımsız olarak, ezilen ulusun devrimcilerinin ezen ulusun devrimcilerinden ayrı örgütlenmesini milliyetçilik olarak değerlendirmek, tersinden ezen ulusun ayrıcalıklarını korumayı esas alan şovenizmin bir yansımasıdır.*"[12]

Enternasyonalizmin üç temel ilkesel boyutu vardır: Birincisi; bir ülkenin proletaryasının çıkarlarının uluslararası proletaryanın çıkarları karşısında ikincil bir önem taşıması; ikincisi; dünya devriminin başarısı için, öncelikle kendi burjuvazisiyle hesaplaşmak; üçüncüsü ise; biçimsel olarak ulusal özellik taşıyan proletarya hareketinin uluslararası devrimci bir parti önderliğinde birleştirilmesi zorunluluğudur. Bir milliyetçilik aranacaksa, bu kriterlerden uzaklaşmayla ilgili olarak aranmalıdır.

Son yıllarda Kürt ulusal hareketinin baskısıyla Türkiye devrimci hareketinde Kürt hareketine karşı bir hoşgörü, hatta ilkesiz bir kuyrukçuluk düzeyine varan yaklaşımlar görünse de yıllardır egemen olan sosyal-şovenizm özü itibarıyla korunmakta, PKK hareketinin reformist bir hatta karar kılmasıyla da daha bir pervasız hal almaktadır. Bu yaklaşıma göre, ulusal kurtuluş sınırlarında da olsa, "Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını kazanmasının olanaklı olmadığı ortaya çıkmıştır, ayrı örgütlenme anlayışının çıkmazı görülmüştür, PKK hareketinin en büyük hatası

Türkiyelileşememektir" gibi sosyal-şovenizmin en kaba biçimleri, Marksizm, komünizm adına rahatlıkla savunulabilmektedir.

Çağımızda, ulusal kurtuluşla toplumsal kurtuluşu birleştirecek, Sovyetlere dayanan bir devrim stratejisi temelinde bir proletarya devrimi olarak gelişmediği oranda, her ulusal hareketin son tahlilde büyük açmazlarla, başarısızlıklarla yüzyüze gelmesi kaçınılmazdır. Ancak bu böyledir diye, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkını eline alması, gerektiğinde bağımsız bir devlet olarak örgütlenmesi hakkını ve olanağını yok saymak, komünist hareketin tarihinde mahkum edilen bir teorinin, emperyalist ekonomizmin yeniden canlandırılmasından başka bir şey değildir. Bir ulusal kurtuluşun, gerçek bir kurtuluş olması için, toplumsal kurtuluşla birleştirilmesi zorunluluğunu ortaya koymak başka şeydir, bir ulusal hareketin asgari talebi olan bağımsız bir devlet kurma hakkını kazanmasını reddetmek bir başka şeydir. Birincisi komünizmin bakış açısının, ikincisi ise, ezen ulusun ayrıcalıklarını mutlaklaştıran burjuva bakış açısının bir göstergesidir.

Sosyal-şovenizmin bir diğer yansıması da komünizm, enternasyonalizm adına, ezen ulusun proletaryası ve devrimcilerinin, ezilen ulusun proletaryası ve devrimcileri ile ortak örgütlenmesinin mutlaklaştırılmasıdır. Ancak burada işin püf noktası, ortak örgütlenmenin değil, ezen ulusun damgasını taşıyan bir ortak örgütlenmenin savunulmasıdır.

Bilindiği gibi, son 15 yıllık sürede, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi ile, Türkiye devrimci hareketi arasında uyumsuz, eşitsiz bir gelişimin olduğu, hemen tüm devrimci ve sol çevrelerin kabul ettiği gerçektir. Ancak bu gerçekten hareketle, hiçbir devrimci grubun, Kürt hareketiyle, Kürtlerin damgasını vurduğu bir örgütte, örneğin PKK'de veya başka bir Kürt örgütünde birlikte örgütlenmeyi savunduğu görülmemiştir. Çünkü egemen olan mantığa göre, Kürtlerin devrimci hareketi ne kadar gelişirse gelişsin, onlar her zaman bir müttefik, Türkiyeli örgütler ise, ne kadar zayıf olursa olsun her zaman öncüdür. Bu ezen ulusun ayrıcalıklarının, ezen ulusun devrimcilerinin ayrıcalıkları olarak formüle edilmesinden, sosyal-şovenizmin açıkça dile getirilmesinden başka bir şey değildir. Öyle ya, ortak örgütlenme doğruysa, bunun Kürt veya Türk orjinli olmasının önemi yoktur; önemli olan başarısını pratikte kanıtlamış bir hareketin çatısı altında birleştirilmesidir. Ama bizim sosyal-şovenizmin etkisinden kurtulamayan devrimcilerimiz böyle düşünmez. Onlar için, burjuvazinin belirlediği sınırlar ve hukuk onun için devrimci savaşımın çıkarlarından daha önemli bir veridir.

Enternasyonalist-devrimci örgütlenme anlayış ve pratiğinden yoksunluk sadece Türk soluna ilişkin bir anlayış değilir. Birçok Kürt politik hareketi de gerek güçsüzlük duygusuyla gerekse de geleneksel sosyal-şoven yaklaşımların etkisiyle ayrı örgütlenme konusunda tok bir tutum içinde olmamıştır. Seksiyon örgütlenmesi vb. adıyla kendini vareden Kürt sol hareketleri, tam da bu özellikleri nedeniyle savaşım sürdürdüğü toprakların devrimci dinamiği ile de birleşememiştir.

Kürt solunun bu tutumunda, enternasyonalizm kavrayışının çarpıklığı, geleneksel örgütlenme anlayışını koruması da önemli bir rol oynamaktadır. Mevcut kavrayış ayrı örgütlenme dediğinde, Türk devrimci-komünist örgütlenmelerle tümüyle bağlarını koparmak ve yabancılaşma anlaşılmaktadır. Örneğin, bölgedeki diğer ulustan komünistlerle eşit koşullarda uluslararası düzeyde, merkezi, tek bir programa sahip bir partide birleşmek ya gündeme gelmemekte ya da bir temenninin ötesine geçmemektedir. Oysa böyle bir davranış, komünistlerin varlık zeminiyle uluslararası proletarya hareketini dünya devrimi hedefi doğrultusunda eğitme ve birleştirme görevini bir yükümlülük olarak almaktan uzaklık ve enternasyonalizmi, soyut bir dayanışma, kardeşlik ilişkisine indirgemek anlamına gelir.

Bir başka çarpıklık ise, Kürt devrimci örgütlenmelerinin ulusal ölçekte ayrı örgütlenme pratiklerini, dünyanın neresinde olursa olsun tüm Kürtleri kendi örgütsel yapısı içinde toplama olarak yorumlama yaklaşımıdır. Bu ezilen ulus hareketini iktidar perspektifi temelinde ve toplumsal kurtuluş hedefli bir hareket olarak ele almak yerine ulusal ve kültürel bağları esas alan bir savaşım stratejisini savunmak anlamına gelmektedir. Bu, tarihte örneği bilinen tipik bir Bundcu yaklaşımı günümüzde tekrarlamak anlamına gelmektedir.

Bu sorun gündeme geldiğinde, genellikle Türk solu; ortak örgütlenme zeminine sahip bir Kürt örgütlenmesinin, Kürt solu ise; muhatap Türk örgütlenmesinin bulunmamasını gerekçe göstermekte, ulusal-kültürel bağ veya iki ulusun görece içiçe geçişi öne çıkarılmaktadır. Böyle bir nesnellik yadsınmasa da bu durum, sorunları proleter sınıf bakışından ele almanın önünde bir engel olamaz-olmamalıdır. Böyle bir durum, en fazlasından, ilgili komünist-enternasyonalist öznenin, kendi ulusal sınırlarının ötesinde de bir komünist örgütlenmenin yaratılması konusunda ek sorumluluklar alması anlamına gelir.

Sonuç olarak örgütlenme sorunu; komünistlerin teorik ve pratik boyutuyla çözmesi gereken acil sorunların başında gelmektedir. Bunun yanında, yaşadığımız toprakların özgünlüğü, örgütlenme sorununda, ezen ve ezilen

ulustan proletaryanın bağımsız-enternasyonalist temelde örgütlenmesi gibi, ek sorumluluklar da yüklemektedir. Bu sorunda açıklığa kavuşmak, sadece Türk ve Kürt devrimci hareketine değil, bölgesel devrimci dinamiklerin gelişmesine de ayrı bir ivme katacak, uluslararası devrim sürecine dönük sorumluluklarını yerine getirmede, yaşamsal bir gücün ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Bu açıdan bakıldığında, sorunun sadece bir örgütlenme sorunu değil, gelenek-gelecek ve komünist ideolojik-örgütsel atılımın tüm temel başlıklarında bir açıklıklık sağlama sorunu olduğu açıktır. Son olarak, karşı karşıya olunan görevler hesaba katıldığında, Kürt Solu'nda örgütlenme konusunda alt başlıklardan sonuncusu olarak sorulan soruyu başa alarak, rahatlıkla ve tüm açıklığıyla "evet" yanıtını vermek gerekiyor: "*Mevcut komünist partiler ya da bir bütün olarak komünist hareket I. Dünya Savaşı sürecinde uğradığı köklü bir ayrışmaya yeniden gebe midir?*" Günün sorunu, böyle bir ayrışmayı sağlayacak bilinç açıklığını ve cüreti ortaya koymaktır.

Kaynak ve Notlar

1- Bolşevizm Tarihinin Bellibaşlı Aşamaları, "Sol" Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı, s. 20

2- "Rusya'da proletaryanın iktidarı ele geçirmesini (25 Ekim [7 Kasım] 1917), izleyen ilk aylarda bu geri Rusya ile Batı Avrupa'nın ileri ülkeleri arasındaki muazzam fark nedeniyle, bu ülkelerde proleter devrim, bizimkine pek benzemeyecek gibi görünüyordu. Bugün artık önemli bir uluslararası deneyime sahibiz; bu deneyim, bize açıkça, devrimimizin bazı temel çizgilerinin, yerel değil, özgül ulusal değil, sadece Rusya'ya özgü değil, uluslararası bir önemi bulunduğunu göstermektedir. Ve burada, uluslararası önemden sözcüğün geniş anlamında söz etmiyorum: Devrimimizin tüm ülkeleri etkilemesi anlamında sadece bazı özellikler değil, bütün temel özellikleri ve birçok ikincil özellikleri uluslararası önemdedir. Hayır, ben burada sözcüğün en dar anlamında uluslararası öneminden söz ediyorum, yani devrimimizin uluslararası öneminden, ülkemizde olup bitenlerin uluslararası gerçekliği, ya da uluslararası yinelenmesinin tarihsel kaçınılmazlığı anlaşılıyorsa, devrimimizin bazı temel özelliklerinin böyle bir dönemi olduğunu kabul etmek gerekir.
"Bu gerçeği abartmak ve devrimimizin bazı temel çizgilerinin ötesinde genişletmek kuşkusuz büyük yanlışı olur. Tek bir ileri ülkede de olsa proleter devrimi zaferinden sonra, büyük bir olasılıkla, durumda ani bir değişikliğin meydana geleceğini ve dolayısıyla Rusya'nın örnek bir ülke olmaktan çıkıp ("Sovyet" ve sosyalist anlamda) yine geri bir ülke durumuna geleceğini gözardı etmek de aynı şekilde yanlış olacaktır." ("Sol Radikalizm" Komünizm Çocukluk Hastalığı, SE, C. 10, s. 72-73 İnter Yay.)

3- Lenin, haklı olarak, Ekim Devrimi'nin arkasından Bolşevizm'i benimsemiş olanlara karşı bir güvensizlik duyuyor ve onların Bolşevikleşmesinin, Komintern'in geleceği bakımından yaşamsal önemde görüyordu. Bu güvensizliği bir vesile ile açıkça ortaya koymaktan da geri durmamıştı: "*...Ve ben Bolşevizm'e ancak Bolşevizm'in Rusya'da zaferinden ve uluslararası arenada bir dizi zaferinden sonra gelenlere karşı belli bir güvensizlik duymaktan kendimi alamıyorum.*" (Alman Komünistlerine Mektup, SY, C. 10, s. 321) Bu güvensizliğin temelsiz olmadığı, daha sonraki süreçte ne yazık ki ortaya çıktı.

4- Ne yapmalı?, Seçme Yapıtlar, c. 2, s. 144, İnter yay.

5- Nisan Tezleri, s. 57-58, Sol Y.

6- Lenin, RSDİP'in Ulusal Programı-1913, Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı, s.11-12

7- Lenin, RSDİP Nisan Konferansı Ulusal Sorun Üzerine Konuşma. SE, C. 5, s. 348

8- Komünist Enternasyonal'in Milliyetler ve Sömürge Sorununa İlişkin İlkeleri. Komünistler Ne İçin Nasıl Mücadele Etmeli? s.182 -kitabın Ek'i- Maya Kitapları-1 abç

9- Devrimimizde Proletaryanın Görevleri- Proletarya Partisi İçin Platform Tasarısı. Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi, s. 59. Sol yay. Vurgular Lenin'in

10- Komünist Enternasyonal'in Milliyetler ve Sömürge Sorununa ilişkin ilkeleri. Bak: Komünistler Ne İçin Nasıl Mücadele Etmeli? s. 183

11- Ulusal-Topluluklar ya da "Özerkleştirme" Sorunu, 31 Aralık 1922. Ulusların Kendi Kaderi Tayin Hakkı, s. 242-244. Sol yay. abç

12- Ertan Göksu, Marks'dan Lenin'e Ulusal Sorun ve Enternasyonalizm, Parti Yolunda, Sayı: 2, s. 67

M. Şehmus GÜZEL

GELECEK gelecek

Bugün yeni tür mücadeleler gerektiğini herkes kabul ediyor: Küreselleşmeye karşı gösteriler bu konudaki örneklerden biri. 2001 yılı içinde, Fransa'da emekçilerin bizzat düzenledikleri kimi eylemlerde, örneğin; Lu Buskuvi fabrikasında işten çıkarılmaları olası kadın ve erkek işçilerin gösteri ve yürüyüşü ile kısa süreli grevler yanında Danone şirketi ürünlerini boykot etmeleri. Ve herkesi boykota katılmaya davet etmeleri/çağırmaları. Fransa'da önce polislerin ve onlardan bir süre sonra jandarmaların yasaları da aşarak gösteri ve yürüyüşler düzenlemeleri de. Yasalara göre sendika kurmaları ve gösteri düzenlemeleri yasaklanmış olan jandarmaların önce eşleri dernekleri aracılığıyla seslerini duyurdular, değişik gösteri ve yürüyüşlere katıldılar ve kimi gösteri ve yürüyüşü bizzat düzenlediler. Ama eşleri olumlu bir sonuca ulaşamayınca, jandarmalar bizzat eyleme kalktılar: Ve resmi adını "viziteye çıkmak" olarak koydular. Günlerce süren gösteriler ve yürüyüşler bütün ülkeye yayılınca Milli Savunma Bakanı, jandarmaların temsilcileriyle çok geniş bir toplantı düzenledi ve isteklerinin tümünü kabul etti.

Yeni tür eylem biçimi konusunda, 1989'da Türkiye'de "İşçi Sınıfının Baharı" bağlamında düzenlenen ve her biri işçi sınıfının yaratıcı özelliğini vurgulayan eylemler de anımsanabilir. İspanya işçilerinin eylemleri de: Örneğin işçilerinin isteklerini karşılamakta direnen bir belediye başkanının her yerde sembolik bir tiple izlenmesi. Bu bir yerde "ayı"ydı: Ayı kıyafetine girmiş bir aktör. Ve sonuçta belediye başkanı pes etmek zorunda kaldı.

Türkiye'de yeni tür eylem biçimi yanında yeni tür örgütlenme konusunda da bir çok örnek verilebilir: Kamu emekçilerine sendika yasaklanmasına karşın sendikalaşmaları: Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu'nu oluşturmaları. Hemen hemen her kentteki "Emek Platformları", "Demokrasi Platformları", kadın derneklerinin bir araya gelerek oluşturdukları pek çok "birlik" ve "platform" gibi. İşçi sendikalarının kamu emekçileri sendikalarıyla, derneklerle, değişik meslek temsilcilerinin odalarıyla meydana getirdikleri ortak örgütlenmeler de anılabilir.

Yeni tür birliklere ve yeni tür eylemlere ihtiyaç olduğunu biliyoruz. Bunların nasıl yapıldıkları konusunda ise değişik ülkelerde değişik ve pek çok deneyimler de bulunuyor: Bunların hepsi daha sonra, **birlik, eylem ve ortak eylemde**, yapılacaklar konusunda bilgi ve deneyim yüklüler. Yeni tür bir mücadele, eylem, eylemler dizisi, yeni tür bir program, yeni tür bir hat/çizgi/yol ve yöntem oluşturmak gerekiyor. Ama nasıl? Bu konuda nelerin yapılması ve yapılmaması alanında da Türkiye'de ve başka ülkelerde dünya kadar örnek var: Türkiye'de 1960'ların başından günümüze geçen dönem içindeki başarı ve başarısızlıkların bilançosu yeterli olacak. Bunu ayrıca a'dan z'ye kadar burada ayrıntılı bir biçimde yeniden ve tek tek anlatmaya da ihtiyaç yok: Yanlışların ve eksiklerin sıralanması yeterli olacaktır.

Bu bağlamda ülke dışında yaşayan bir bilim adamı ve aydın nasıl yardımcı olabilir? Hiçbir somut siyasi çalışma deneyimi yaşamamış biri hele, nasıl yol gösterici olabilir? Belki bildiği, okuduğu, uzaktan bile olsa yaşadığı kimi olaylardan elde ettiği izlenimleri yansıtarak. Burada bunu yapmaya çalışıyorum. Dolayısıyla bu makalenin mütevazı olmaktan başka bir iddiası yoktur.

Sen-dik-açılık

21. yüzyılın başında, geçmiş iki yüzyılın deneyimlerini göz önüne alınca, ülkemiz için bu deneyimin geçmişi yüz elli yıl olsa bile, sendikacılık konusunda şunu söylemek hiç kimseye hakaret anlamına gelmemeli: Sendikacılık bugün artık bir tür geçim aracı, bir tür meslek biçimine

dönüştürülmüştür/dönüşmüştür. Sendikaların yöneticileri bir çok alanda artık zenginlerle, patronlarla birlikte hareket edebiliyorlar. Arjantin örneğini verelim isterseniz: 1940'ların ikinci yarısında seçimle gelen ama özünde "halkçı bir diktatör" olan Peron'un oluşturulmasını sağladığı işçi sendikalarının yöneticileri, patronlar ve toprak ağaları gibi varlıklarını, özellikle mali ve parasal varlıklarını ülke dışına çıkardılar. İşçilerden uzak, hatta onların çalışma ve yaşam koşullarına taban tabana zıt bir çalışma (?!: Buna çalışma mı demeli? İşçilerin sömürülmesinden pay almak mı?) ve yaşam biçimine sahip sendika yöneticilerinin varlık nedenlerinden koptukları kesin. Bu arada Arjantin'de, Türkiye'de, Fransa'da ve başka ülkelerde "milli" ve "milletlerarası"/veya gayri milli şirketlerden rüşvet alan, toplu görüşmelerde işçileri "satan" sendikacının sayısının haddi hesabı yok

Bugün sendikacıların ve sendikaların çoğunluğunun asli görevi işçilerin çevresine BİR SUR ÖRMEKTİR: Sendikaların ve sendikacıların asli görevi işçilerin sosyalist, komünist, devrimci partilerle, derneklerle, sendikalarla ilişkiye girmelerini önlemektir. Grev yapmalarını engellemektir. Onlar işçileri DENETLEMEKLE görevlendirilmişlerdir: Türkiye'de bunu 1947'den itibaren CHP (Cumhuriyet Halk Partisi) yaptı. Arjantin'de Peron'un partisi. Arap devletlerinde Baas partilerinin değişik versiyonları.

Sendikaların ve sendikacıların bugün patronlar/işverenler ve devlet için bir yerde milislik ve hatta polislik görevini üstlendiğini de söylemek olası. Tarih arşivleri gün yüzüne çıktığında bu söylediğimi isim isim yazabilmenin mümkün olacağını tahmin ediyorum/biliyorum. Şimdiye kadar kimi sendikacının otuz yıllık, kırk yıllık geçmişini izlemek bilmek olanağımız bulunduğu için bunu bu şekliyle ispatta olası: Kim hangi partiden ne zaman ve nasıl milletvekili seçildi örneğin; bu bir ölçüt olabilir. Kim hangi grevde hangi tarihte nasıl davrandı, neler söyledi: Bunları da tarihi zaman çizelgesinde ortaya koymak mümkün. Son örneklerden biri olması açısından maden emekçisi ve bugün emekli Erol Çatma'nın 1965 Madenci **Direnişinin Öyküsü, Kömür Tutuşunca** başlıklı kitabını örnek vermek istiyorum (Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 1997). Çatma, Zonguldak Maden İşçileri Sendikası (ZMİS) yönetim kurulu üyesi Hasan Yaman'la 1965 direnişi konusunda yaptığı bir söyleşiyi yayınlıyor (s.151-156): Söyleşide adı geçen sendikacının ilk işçilik gününden 1965'e ve günümüze yaşamının izlerini bulmak olası: Kim tarafından işe alındığı da: Aslında madende çalışmadığı anlaşılıyor. "Puvantör olarak işe" alınıyor. Sonra işyeri temsilcisi seçiliyor. Sonra ZMİS yönetim kurulu üyesi oluyor. Ve bu arada kendi ağzından aynı zamanda lokanta sahibi olduğunu da öğreni-

yoruz. Direniş üzerine gelip kendisini arıyorlar: "Benim bir lokantam vardı. Orada oturuyordum" diyor. Greve müdahalesi ise GREVİN DURDURULMASI YÖNÜNDE. Kitabı okuduğumuz zaman ZMİS'in ne işe yaradığını çok iyi saptıyoruz: İşçileri avutmak ve işçilerin kendi haklarını savunmalarının önüne geçmek. Buyurun okuyunuz bu kitabı: 1965'te Türkiye'de bir sendikanın ve yöneticilerinin ne işe yaradığını bütün açıklığı içinde göreceksiniz.

Elbette dürüst sendikacılar ve elbette işçilerin haklarını ve çıkarlarını savunan işçi sendikaları bulunuyor. Ama genel eğilim 1947 ve sonrasında bizzat CHP'nin ve CHP-Devletinin kurduğu işçi sendikalarının alışkanlıklarında yatıyor: DENETLEMEK, ENGELLEMEK, İZLEMEK-MİMLEMEK, gerekirse TASFİYE ETMEK...

Gelecekten ve işçi sınıfından, işçi ve/veya emekçi sendikalarından umudumu kesmiş değilim. Burada bugün varolan durumdan ve bunun nedenlerinden söz ediyorum. Ve şunu saptıyorum: İşçi sendikalarının ve bilhassa işçi sendikalarının yöneticilerinin "ipleri" hükümetlerin, işverenlerin/patronların, klasik sağ veya orta sağ siyasi partilerin ellerindedir. Bunun neden ve niçinini, nasılını ve örneklerini değişik çalışmalarımda belirtmeye uğraştım. (Bu konuda bir örnek olarak şu kitabımı zikredebilirim: **Türkiye'de İşçi Hareketi, 1908-1984,** Kaynak Yayınları, İstanbul, 1996).

Sendikalar ve bilhassa sendika yöneticileri 19. yüzyıldaki ve daha sonra efsaneleştirilen güçlerinden, mücadele arzularından ve mücadele yeteneklerinden çok şey yitirdiler. Kimi bu arzu ve yeteneklerinden hiçbir iz saklamak bile istemedi. Başkaları, kimi işçi, emekçi ve sendikacı arzu ve isteklerini ve yeteneklerini kuşaktan kuşağa iletmeye çalıştılar: Bu da ayrıca incelenmesi gereken bir konu.

Bu bağlamda şu soru her zaman güncelliğini koruyor/koruyacak: Liberal, çok liberal, tamamen liberal, totaliter liberal ekonomik sistemlerde/yapılarda yoksulluğa, işsizliğe, sömürüye, doğanın; hayvanın ve insanın sömürüsüne kim karşı koyacak? Karşı koyucu mücadeleyi kim, nasıl örgütleyecek? Kimlerle işbirliği, ittifak yapacak/yapılabilir? İki yüzyıl ve yüzyıl önce de aynı sorular soruluyordu.

İşçi sınıfının zaman zaman efsaneleştirilen, alışılmış, gelenekselleşmiş ve bu nedenle neredeyse kanıksanmış görüntüleri artık maalesef pek çok kimseyi etkileyemiyor. Gelecek için ikna edici olamıyor. Geleceği yönlendirecek konumda olduğunu iddia edemiyor. Neden?: Sıkılı yumruk havada işçi veya işçiler topluluğu görüntüsü duygulandırıyor elbette. Her l

Mayıs gösteri ve yürüyüşlerine katılıyor ve inanç tazeliyoruz. Ama sonra hiçbir şey olmuyor: İhtilal hep başka bir bahara erteleniyor sanki. Neden? Ve bu durum Türkiye örneğini alırsak en az elli yıldır sürüyor. Elbette bu elli yılda defalarca "geriye dönüşler", "tasfiyeler", "tevkifat", kırılmalar, kopmalar olduğunu anımsıyoruz/anımsamalıyız: Geçmiş ama gelecekte gelmesini bile kuşkuya düşürmüş ütopyalarımızı kim(ler) taşıyacak(lar)? Rüyalarımızın yeni sahipleri kim(ler)? Yeni tür toplumsal pehlivanlara ihtiyacımız var. Fikirlerimizin burjuvalaşmasına/ burjuvalaştırılmasına karşı mücadele edebilmek gerekiyor. Kendini "en iyi", "en doğru" olarak tanımlayan her türlü "en"in dayatmalarına karşı mücadele etmeye zaman ayırabilmek. Burada bilineni bir kez daha yinelemek gerekiyor: Bir insan rüyalarıyla değil, eylemleriyle insandır. Bir insan eylemleriyle yaşar/vardır, rüyalarıyla değil. Veya en azından rüyaları onun var olmasına yeterli olmaz diyelim. Yaşamaya önem katan, yaşamayı yaşanılır kılan eylemdir: Küçüklüğümüzdeki yaşam mücadelesinden günümüzdeki küreselleşmeye karşı mücadeleye kadar. Öyle bir yaşam biçimi yaratabilmeliyiz ki her gün yeni bir mücadele biçimi üretebilelim. Toplumsal kavgada, işçi eylemleri içinde sürekli yaratıcı olmanın yollarını zorlamak ve bulmak. Bu nedenle toplumsal pehlivandan/toplumsal güreşçiden söz ediyorum: O zaman işte ben yaşıyorum demek olası. Yirmi birinci yüzyılda kavgaya özverili atılan, kendisinden çok öbürünü düşünen yeni kahramanlara ihtiyacımız var: Cesur, özverili, bilinçli, içten, inançlı, kararlı. Başkalarının yerine konuşan değil, başkalarına konuşma olanağı yaratan ve başkalarının mücadelelerinde onlarla birlikte, yan yana yürümesini bilen kahramanlara. Yol arkadaşı yani, çok bilmiş değil. İşte böyle kahramanlarla toplumsal mücadelelerin yeni saati çalabilir artık.

Mücadele Edenler

Sendikalar ve yöneticileri varlık nedenlerine ihanet etmiş durumda olsalar bile bugün mücadele edenler var elbette:

İşçiler, emekçiler, çalışanlar mücadele ediyorlar: Dünyadan, yakın coğrafyamızdan bin bir örnek verilebilir. **Köylüler mücadele ediyorlar.** Meksika Birleşik Devletleri'nde Zapatistalar gibi.

Kadınlar mücadele ediyorlar: Analar, kız kardeşler/bacılar, sevgililer, eşler, halalar, teyzeler her zaman, her bölgede, hep en önde bulundular: 12 Eylül 1980 sonrasında Türkiye'de tutuklu ve mahkumlar için düzenlenen gösteri ve yürüyüşler, toplantılar, örgütlenen dernekler kimi örnekler. Sadece bu kadar da değil. İnsan Hakları Derneği denince bugün hemen ilk

akla gelen Eren Keskin'dir örneğin. Cinsel tacize karşı mücadelede Asiye Zeybek Güzel'in kararlı kavgası da anılmalı/ (O'nun **İşkencede Bir Tecavüz Öyküsü** isimli kitabı mutlaka okunmalı: Ceylan Yayınları, İstanbul, 1999). Siyasetçi kadınlar içinde Leyla Zana akla geliyor: Eşi Mehdi Zana'nın **Sevgili Leyla, Uzun Bir Sürgündü O Gece** başlıklı kitabı (Belge Yayınları, İstanbul, 1995) bu mücadelenin bir bölümüne ışık tutuyor. Anaların eylem yapanları arasında ve mutlaka en başta Arjantinli analar akla geliyor: MADRES DE PLAZA MAYO (Mayıs Meydanı Anaları): 1970'lerin sonundan itibaren kanlı askeri diktatörlüğün katlettiği, kaybettirdiği çocuklarının bulunması için her perşembe Arjantin'in başkenti Buenos Aires'te Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nın tam karşısındaki bu ünlü meydanda yaptıkları gösterilerle bütün dünya kadınlarına örnek oldular. Daha sonra İstanbul'da Cumartesi Anaları gibi... Arjantin, ilk kez tümü kadınlardan oluşan bir siyasi parti kurulan ülke olması açısında da akla geliyor: 1949'da oy verme hakkını elde eden kadınlar Başkan Peron'un eşi Eva öncülüğünde Le Partido Peronista Femenino'yu oluşturdular. Benzer bir partileşme örneğini son yıllarda Kürt kadınları verdiler: PJA (Özgür Kadın Partisi) adıyla.

Gençler ve çocuklar mücadele ediyorlar: En bilinen örneği Filistin'in "küçük generalleri" yani "intifada"yı başlatan ve yürütenler. Onların bütün dünya televizyonlarınca aktarılan görüntüleri başka bir çok coğrafyada yeni küçük generallerin, yeni küçük toplumsal pehlivanların kendilerini göstermelerine yol açtı: İstanbul'da, Diyarbakır'da, Nusaybin'de, Bask ülkesinde çocuklar ve ilk gençlik yıllarını yaşayan delikanlılar artık kavganın en önündeler. Nisan 2001'de Cezayir'in Kabil bölgesinde, Berberistan'da Berberi gençlerin başlattıkları ve günümüzde hala süren eylemler dizisi de yenilikleri bakımından son derece önemli: Berberi gençlerin kendi klasik siyasi partilerinden bağımsız tavır takınmaları, örneğin ilginç: Sadece Cezayir Cumhuriyeti merkezi iktidarının siyasetçilerini değil, Berberi halkını temsil ettiklerini iddia eden siyasi partileri ve yöneticilerini de sorguluyorlar. Berberi halkının seçip Millet Meclisi'ne temsilcilerini gönderdiği ve hatta birinin iki bakanla hükümete katıldığı berberi ağırlıklı iki partinin sorunların üstesinden gelememesi üzerine gençler kendi yarattıkları örgütlenme ve mücadele biçimleri, gösteri ve yürüyüşlerle kendi yanıtlarını, kendi çözüm önerilerini dillendirmek istediler/istiyorlar. Gençler zenginliğin dış belirtileri olan "butiklere", lüks mallar satan mağazalara, çok pahalı otomobillere hücum ederek isyanlarının kimlere ve nelere yönelik olduğunu sergilediler/sergiliyorlar.Yine aynı mücadele içinde gençlerin

kimi kasaba ve kentlerde kaymakamlıkları, valilikleri ve jandarma karakollarını basmaları iktidarla ve onun yerel sembolleriyle ciddi bir hesaplaşma arzusunun öncül işaretlerini veriyor. Gençlerin ayaklanmalarının geçmiş eylemlerden farklı boyutlar taşıdığı artık ortada.

Bu durumda, yani eylemlerin değişik kümeler, sınıflar, tabakalar tarafından farklı biçimlerde örgütlendiği ve yönetildiği günümüzde genellemeler yerine somutlamalara gitmek zorunlu artık. Bilinenler, binlerce kez yinelenen beylik sözler, basma kalıp formüller, yuvarlak laflar anlamsız artık. Çünkü artık yeni şeyler söylemek lazım: Ve bu yeni şeyleri bizzat mücadele içindeki işçiler, köylüler, kadınlar, gençler, çocuklar söyleyebilirler: Onun için onları konuşturmak, mikrofonları onlara uzatmak daha yerinde olacak. Onlarla söyleşiler yapmak işimize daha çok yarayacak: Çünkü onların SÖZLERİNDE UMUT VAR. Bunun somut örneklerini **Fıratta Yaşam** gibi yerel haftalık bir yayında, **Atılım** gibi ülke çapındaki haftalık bir dergide bulmak olası. Ve bu yayınları çekici ve okunur kılan özelliklerinden biri de burada bulunuyor. Evet sayfalarımızı konuşan eylemcilere ayırmalıyız: Daha çok söyleşi, daha çok deneyim, DAHA ÇOK UMUT için.

Ne Tür Eylem

Bugün her ülke, her bölge için kesinkes geçerli olacak bir eylem reçetesi yazmak mümkün değil. Her köy, her kasaba, her kent, her bölge, her ülke kendine özgü, tarihinden, yakın geçmişinden kaynaklanan eylemleri yaratabiliyor. Kendi önderleriyle. Kendi militanlarıyla.

19 Aralık 2001'den itibaren Arjantin Federal Cumhuriyeti'nin başkentini, Buenos Aires eyaletini ve geri kalan yirmi bir eyaletinden (aslında her biri birer federe devlet) bir çoğunu sarıp sarmalayan eylemler dizisini alalım: Ne sadece grev, ne genel grev. Göstericiler alışılmış sendikal ve/veya siyasi gösteri ve yürüyüşlerdeki gibi ne bayrak taşıdılar ne de bandrol. Geleneksel davullar bile yoktu bu kez: Peki ne vardı? EYLEMLER DİZİSİ VARDI:

Orta tabakanın, küçük ve orta burjuvazinin, yeni işsiz, yeni yoksul tabakanın "tencere konseri". Arjantinliler buna **"cacerolazo"** diyorlar.

İzinsiz gösteri ve yürüyüşler dizisi. Bazen bitirim gençlerin motosikletleriyle Cumhurbaşkanlığı Sarayı çevresinde tur atarak korku salmaları.

Yolları ve otoyolları ele geçirmeleri, ulaşımı yavaşlatmaları, mücadele nedenlerini kamuoyuna mal etmek umuduyla dertlerini sürücülere, yolculara anlatmaları.

Cumhurbaşkanı'nı makam otomobilinin içinde taşa tutmaları. Kasaplara, dükkanlara, bakkallara, fırınlara ve süpermarketlere, çok şık mağazalara hücum etmeleri, pazarda bulamadıkları veya bulsalar bile olanaksızlıktan satın alamadıkları mallara el koymaları. Burada bir nokta dikkat çekiyor: Televizyonlarda herkes gördü: Müdahale için olay yerine gelen polisler kimi zaman elleri, kolları, cepleri mallarla dolu çıkan insanları her zaman ille yakalamak istemiyorlardı: Bu kimi polisin yurttaşların yaşadıkları perişanlığın farkında ve onlarla dolaysız dayanışma içinde olduklarının göstergesidir. "Toplum Polisi" veya "Çevik Kuvvet" ismi verilenlerin, "robotların" tavrı farklıydı: Gaz bombaları ve kurşun sıkanlar bu sonunculardı: Çatışmalar oldu: Ölenler ve yaralananlar da. Ancak olaylar polislerin tümünün aynı "tarafta" bulunmadığını da ispatladı.

Eylemler SENDİKALARIN ve KLASİK SİYASİ PARTİLERİN, GÜYA SOL PARTİLER DE DAHİL, DIŞINDA DÜZENLENDİLER: Bu bağlamda Cezayir'deki eylemlerde ve zaman zaman küreselleşme karşıtı gösterilerde olduğu gibi, geleneksel örgütler dışlandılar. Bağımsız ve kendiliğinden oluşturulan kümeler eylemleri düzenlediler.

Ultraliberalizmin işsiz bıraktığı ve yoksulluğa ittiği eski emekçiler/yeni işsizler, eski memurlar/yeni yoksullar ayaklandılar: Zaman zaman arkadaş grupları, mahallelerdeki futbol kulüpleri, küçük çocukların kendi hallerindeki çeteleri örgütleyici rolünü üstlendiler. Siyasi, sendikal yönetici takımıyla radikal bir biçimde kopmuş kesimler işi götürdü. Arjantin'in kendi tarihi geleneğinde yer alan "gömleksizlerin" günümüzdeki benzerleri kısacası: Ülkede yazın en yakıcı günlerinin yaşanması dolayısıyla gerçek anlamıyla da göstericiler, eylemciler gömleksizdiler. Arjantinliler kendilerine zorla kabul ettirilen ekonomik modeli reddediyorlar. Onunla birlikte bu modeli IMF'den aldıkları emirlerle uygulayan siyasi, sendikal yöneticilerini de.

Arjantin'deki eylemler, geleneksel ve tarihten gelen mücadele biçimlerinin SÜREKLİLİĞİNİ/KALICILIĞINI göstermeleri bakımından da anlamlı. Ve üzerinde durulmayı hak ediyorlar: Arjantin'de öteden beri SOKAĞA İNMEK halkın en geniş kesimlerinin birincil protesto ve isteklerini dile getirme yöntemidir. Hatta kimi tarihçi buna "SOKAĞIN İKTİDARI" adını takıyor. Yasama, yürütme, yargı güçleri yanında bir de sokak gücü var deniyor. Tarihine kuş bakışı ile baktığımızda, sokak iktidarının defalarca siyasi iktidarı ve darba girişimlerini tersyüz ettiğini görebiliyoruz. İki örnek: 1945'te halk, kendisine yönelik toplumsal politika

önlemleri getiren dönemin Çalışma Bakanı Peron'un tutuklanması ve sürgüne gönderilmesi üzerine 7 ekimde ayaklandı: Yine Plaza de Mayo'da elbette: Buenos Aires kentinin güney mahallelerinin "gömleksizleri" Peron dönene kadar meydanı terk etmeyeceklerini seslendirdiler. Sonuç: Peron sürgünden dönebildi. Ve şubat 1946 seçimlerinde %54 oy oranıyla başkan seçildi.

1987'de seçimle gelen başkan Alfonsin'e karşı darbe girişimi olunca, Buenos Aires halkı yine Plaza de Mayo'da toplandı: Demokrasiye desteklerini sergiledi. Bandrollar, Arjantin bayrakları, davullarla: Meydanda hoplayıp zıplamaya başladılar ve şunu söylediler: "El que no salta es un militar!" (Hoplayıp zıplamayan bir askerdir!) Gelin de hoplamayın bakalım. Gün bitiminde darbeciler pes ettiler, silahlarını da teslim ettiler.

Arjantin'de gelenek bu işte: Siyasi yaşamın/mücadelenin önemli bir parçası sokakta olup bitiyor. Bundan korktukları için askeri cuntaların ilk yasakladıkları hep sokak gösterileri oldu. Sokak gösterileri yasaklanınca halk o zaman duvar yazılarına ağırlık veriyor: DUVARLARI KONUŞTURUYORLAR O ZAMAN.

Arjantin eylemler dizisi aynı zamanda öncülerin, liderlerin, yol göstericilerin kalıcı olduğunu da ispat ettiler: Arjantin dünyanın tanıdığı en ünlü ve en büyük devrimci Ernesto Che Guevara'nın ülkesidir çünkü: Unutulmamalı. Anısı, fotoları, posterleri, kitapları herkesin, bilhassa gençlerin aklında ve odalarında sürekli. Aklında ve bilincinde. Che'nin gençliğinde önce bisikletle sonra motosikletiyle Güney Amerika turlarını anımsamak: Motorlarıyla gösteri yapan günümüz gençlerini görünce Che hemen akla gelmez mi? Gelmiyor mu? Che sözcüğü en has Arjantin sözcüğü değil midir?

Ernesto'nun bütün dünyaya mal ettiği yol notları, seyir defterleri ezbere bilinmiyor mu? Eğer Che dünyada bir efsane biçimine dönüştüyse, kendi ülkesinde daha fazlasıdır: Herkese her gün yol gösteren bir "aziz", bir "yıldız"dır. O'nun hele ne denli yerleşik iktidar, vurguncu ve hırsız bürokrasi düşmanı olduğunu biliyorsak. Arjantin'de herkes O'nu "bir baba ve bir oğul gibi seviyor" çünkü. Che'nin macerası bitmemiş bir ütopyadır: ÖZGÜRLÜĞÜN VE HALKLAR ARASINDAKİ DAYANIŞMANIN ÜTOPYASI: "El pueplo unida jamas sera vencido!": Halk birlik olursa asla yenilmez. Birleşen halk asla yenilmez. (Bu konuda bakınız: Roberto Mero: **Moi, Le Che,** Le Temps des Cerises Yayınları, Paris, 1997).

Siyasi Örgüt

İsyanların, ayaklanmaların, alt üst edişlerin siyasi örgütler olmadan da yapılabilirliği/ yapıldıkları biliniyor: Tarihi pek çok örnek bulunuyor. Ancak sonrasında, başarıyla sonuçlandırılan isyanlar sonrasında siyasi yapılara mutlaka ihtiyaç var: Yeniden kurmak için. Türkiye'de sol, sosyalist ve devrimci siyasi oluşumlar (parti, örgüt vb.) geçmişi bir yana bıraksak bile altmışlı yıllardan bu yana bu konuda önemli bir deneyim sahibidirler. Türkiye'de tek tek geçmiş ve bugün varolan siyasi partiler ve örgütler incelenebilir: Gerekli dersler çıkarılması için. Yaygın ve devrimci örgütlenmede örnek olarak en ilginçlerinden birinin Devrimci Yol olduğunu sanıyorum. Bunun pek çok nedenleri bulunuyor: Merkezi bir yönetim mekanizması bile elastiki olan bu örgütün özellikle gençlerle, işçilerle, esnaf takımıyla, kadınlarla, köylülerle ilişkilerinin niteliği ders çıkarılacak unsurlar taşıyor. Klasik, alışılmış siyasi parti yapısında olmayan bu örgüt kimi kentte bir gösteri ve yürüyüş için onbinleri bir araya getirebiliyordu. Bunu nasıl başarıyordu? İncelenmesi gerekiyor. Bir çok köy, kasaba ve kentteki değişik derneklerin desteğini nasıl elde ediyordu? Bu derneklerin çalışma biçimi nasıldı? Benzer bir biçimde Uruguay'daki Tupamaros örneği de incelenmeye değer özellikler taşıyor: Geçmiş tarihi mücadele biçimlerini çağdaş zaman dilimine uygulamasını bilmeleri ve yine örgütlenmelerindeki farklılık açılarından. Bu örgütün zaman içinde nasıl ihtilalci eylemlerinden vazgeçerek seçim yöntemini benimsemesi ve seçimlerde başarılı sonuçlar alması da ilginç derslerle doludur. Bunların dışında Türkiye'deki deneyimleri göz önüne alarak da kimi öneriler yapmak olası. Elbette hep mütevazı birer öneri yaptığımı önceden belirterek. Yani bunlar hem eleştirilmeliler hem de ille bunlar tek doğrudur veya yanılmazlıkları ateşten sınavda saptanmıştır diye bir iddiam yok. O zaman şu birkaç öneriyi sıralayalım:

Türkiye'de sosyalistlerin en başta "Yenileceğiz... tekrar deneyeceğiz. Yenileceğiz... tekrar deneyeceğiz" deme lüksü yoktur. Defalarca yenilenlerin artık yerlerini başkalarına bırakmaları şarttır. (Buradaki yinelemeyi ünlü ve yetenekli karikatür ustası Metin Üstündağ'ın bir çizgisinden alıyorum: **Cumhuriyet Dergi,** 6 Ocak 2002). En basit örneğiyle iki kez üç kez dükkan batıran birinin yeniden aynı dükkanı açması nasıl mümkün değilse, defalarca "yenilenlerin" yeniden "denemeye" hakkı olmamalı. Başkaları hele başka şeyler söylemeye ve yapmaya adaysa.

Sosyalizm yeni bir insan yaratmak için de çabalıyor: Yeni bir insan, yeni bir insanlık. Ama bu sadece söylemde/sözde kalmamalı ve yaratıla-

çağı söylenen insanlık EYLEM İÇİNDE YAŞANMALI. Yeni tür insanlık eylem içinde kendini bizzat göstermeli. Sözde yeni tür insanlığı göklere çıkarmak ve hemen ilk fırsatta binbir yıllık "insanlık" örnekleri vermek çelişkidir. Ve vazgeçilmelidir.

Bugün, nerede olursa olsun, bir devrimcinin örgütü veya partisi içinde konumu ne olursa olsun, yan gelip yatması nefret doğuruyor. "Ben şefim, şöyle biraz inzivaya çekilip düşünüp strateji saptamam gerek" denmesi ayıp oluyor artık. Che örneğini burada da verebiliriz: Eylem içinde kendi yöntemini ve yolunu buldu: Sürekli çalışarak. Bakan olduğu günlerde hafta sonunda bütün bakanlık takımını toplayıp tarlaya, fabrikaya çalışmaya gittiğini biliyoruz. Bu arada babalık yapmayı da ihmal etmedi: Perulu ilk eşinden bir, Kübalı ikinci eşinden dört çocuk sahibi oldu. Burada, "nüfus planlaması" safsatasının batının doğuyu kandırmalarından biri olarak gördüğümü belirtmek isterim: Dolayısıyla devrimcilerin çok çocuk yapmalarının, yapabildikleri kadar çocuk sahibi olmalarının akıllıca bir eylem olduğunu da vurgulamak isterim.

Devrimciler, halka, halklarına karşı asla ama asla kibirli davranmamalı: Sadece bizden "olanlara", "bize taraftar" olanlara yönelik değil, diğerlerine karşı da mütevazı, dost ve içten olmak gerekiyor: Kibirli, emir verici ve zorlayıcı insanlar hiçbir yerde sevilmezler. Zaten egemenler, toprak ağaları, onların yetmeleri, burjuvazi ve onların devletleri ve devlet kurumlarınca ezilen, emir ve zorlamalar altında inim inim inletilenler bir de devrimciler tarafından yani tanımı gereği halktan ve ezilenlerden yana olduklarını söyleyenlerce horlanmak istemiyorlar.

Halkı devrimin yanına çekmek ille güzel söylem, iyi nutuklarla olmayabilir. Bazen bir insanın çok sıradan bir isteği nedeniyle devrim trenine bindiği de olabilir. İlle insanların fırsatçı yanlarını sömürerek devrime taraftar bulunmalı demiyorum. Ama böylesi bir çıkar, sıradan ve basit bir çıkar sonucu devrim trenine binenleri de dışlamamalı diyorum. Bunların pek çok örneği var: Burada iki örnek vermek istiyorum: **Biri Sergio Leone'nin Bir Zamanlar Devrim (İl Etait Une Fois la Revolution)** isimli filmindeki "tavuk hırsızı" diye aşağılanan köylünün (Rod Steiger'in oynadığı "kahraman") süreç içinde gerçekten devrim için vazgeçilmez bir kişiye dönüşmesi. İkincisi de yine bir filmden örnek: Sydney Pollack'ın **Havana** isimli filminde Robert Redfort'un canlandırdığı "kumarcı"nın değişimi ve aşık olduğu devrimci kadına yardım etmeye kadar gelişimi.

Zenginlerin de devrimci olabileceklerini benimsemek gerekiyor. Tarihten örnekler seçebiliriz: Engels en bilineni. Rusya'dan Tolstoy örneği-

ni verebiliriz: Tolstoy aristokrat ve ilericiydi: Yapıtları bunun izlerini taşıyorlar. Türkiye'den bilinen örnekleri sıralayacak olursak: Önce "paşa torunları" akla geliyor: Nazım Hikmet ve Abidin Dino. Sonra yine onlara akraba Mehmet Ali Aybar. Başka ülkelerden de örnekler verilebilir. En son artık Türkiye'de de tanındığı için anabileceğimiz hem "zengin" hem de "fırlama" Frederic Beigbeder sırada: "Diren ki var olasın!" diyebiliyor: Kişisel düzeyde her şeyi olan, düzenden ve yarattığı olanaklardan en iyi ve en aşırı biçimde yararlanan adı geçen yazar, televizyon sunucusu ve yaratıcısı bu genç, düzeni en iyi yerinden vuracak şeyler de yazıyor ve söylüyor.

Türkiye'de her şeyi "işçi sınıfının yaratacağı ve yapacağı" tezine çok bel bağlanılıyor. İşçilerin ve hele sendikalaştırılmış işçilerin her zaman KİTAPTA yazıldığı gibi ihtilalci olmadıklarını artık biliyoruz. Dolayısıyla, işçiler arasından da ihtilalcilerin çıkabileceğini kabul etmekle birlikte, her şeyi de onlardan beklememek yerinde olacak. Türkiye örneğinden söz ediyorum: Tarihe, çok yakın tarihi geçmişe baktığımız zaman komünist ve sosyalist harekete ilgi gösterenler arasında ESNAF TAKIMININ başta geldiğini saptamak olası. Kerim Korcan'ın kişisel yaşantısının izlerini taşıyan yapıtlarına bakılabilir: Örneğin **Ter Adamları**'na. 1940'ların ikinci yarısında İstanbul'da kurulan iki sosyalist partiye ve onlara yakın sendikalara ilgi gösterenler o günlerin kunduracıları vb. esnafıdır yine. Devrimci Yol'un Fatsa'daki belediye başkanının terzi olması da vurgulanabilir: "Terzi Fikri'nin" yaşamı, siyasi mücadelesi ciddi bir araştırma konusu olmaya adaydır.

Siyasi parti veya örgüt, programı, tüzüğü, üyeleri, taraftarları ve bilhassa yaptığı eylemleriyle vardır. Yani onun varlık nedeni bunlardır: Ama bilhassa yaptıkları. Yaptıklarını nasıl ölçebiliriz? Partinin yayın organları çıkarması ve bunlarda yaptıklarını aktarması yeterli mi inandırıcı olması için? Bugün bir siyasi partinin yaptıklarını ölçmeye yarayacak neredeyse somut veriler bulunuyor: Yani bir partinin örgütlenmesi ölçülebilir: Nasıl?:

En önce üye sayısıyla. Taraftarlarının sayısıyla: Bunu düzenlenen bir gösteri ve yürüyüşte, bir toplantıda çıkarsamak olası.

Seçimlerde aldığı oy oranıyla: Eğer seçimlere katılıyorsa. Bence her parti, gizli bile olsa, şu veya bu biçimde bir yolunu bulup, örneğin bağımsız bir adayla veya başka bir biçimde seçimlere katılmalı: Belli bir mekandaki varlığını bilebilmek için.

Seçimler ille milletvekili, senatör, belediye meclisi seçimleri olmak zorunda değil: Muhtarlık seçimlerine de girilmeli. Türkiye'de en küçük siyasi örgüt bile en önce merkezi devletle hesaplaşmak niyetinde olduğu

için yerel seçimleri ve hatta yerel siyasi mücadeleyi (bu bazen ekolojik, bazen tarihi varlığın savunulması gibi değişik biçimler alabilir) ihmal edebiliyor. Bu bazen biraz mazeret koksa bile hiç doğru değil. Eylemler çok radikal derecede merkezi devlete yönelmek yanında şu alanlarda da yürütülmelidir:

Seçimlerde: Dediğim gibi, her düzeydeki ve bilhassa yerel düzeydeki seçimlerde. Muhtarlık seçimleri ihmal edilmemeli. Seçimlere girilince alınan oy miktarı, çıkarılan muhtar, milletvekili, senatör, belediye başkanı, belediye meclisi üyesi, bölge kurullarına seçilen temsilci sayısı gibi son derece somut verilerle partinin gücü ölçülebilir. Bu herkes için yararlı olur: Çünkü gücü belli olan güçüne göre konuşur, güçüne göre ağırlığını hissettirir...

Toplumsal alanda: Televizyonun günümüz toplumlarında aldığı yer sonucu bu iletişim aracı ihmal edilemez. Burjuva televizyonları eleştirilerek yaratılması istenen televizyonun örneği verilebilmeli. Sadece dağıtım yayın alanında değil. Üretim alanında da: Film üreterek, belgeseller sunarak: İlle kendi televizyonu olmasa bile, bu yolla bir takım şeyler söylemek olanağı bulunabilir. Yine toplumsal alanda, masal, efsane, türkü, şarkı, her türlü tarihi ve yerel zenginlikleri sahiplenerek (mutfak alışkanlıkları, yemek türleri, giyim ve kuşam biçemleri de) tanıtılmalılar. Saklanmalılar: Müzeler için değil sadece.

Ekonomik alanda: Sadece işçi olmak zorunda değiliz. İş sahibi de olabiliriz. Esnaf da.

Partinin, siyasi örgütün ismi değişik nedenlerle ve değişik açılardan sorunlar yaratabilir: Kime hitap etmek isteniyorsa o kesimin nabzı yoklandıktan sonra uygun bir isim bulunmasının daha akıllıca olacağını sanıyorum. Halktan bizim hiç aklımıza bile gelmeyen son derece çarpıcı öneriler gelebilir: Kulaklarımızı açmamız yeter. Parti ismi yeni korkulara yol açacak cinsten olmamalı.

Örgütün veya partinin yönetimi ile "tabanı" arasında kopukluk bulunmamalı. İlişki ise sadece üstten gelen emirleri uygulamakla yükümlü bir alt konumdan çıkarılmalı. "Kitleye" veya tabana karar yetkisi verilmeli, üstte alınan kararlara gerçekten KATILMA OLANAĞI tanınmalı/verilmeli.

Örgütlenmede kır ve kent ayrımı sert sınırlarla belirlenemez. Yıllarca ve yeniden yıllarca bunun tartışması gereksiz: Nerede örgütlenme olanağı varsa orada örgütlenmeli. Sonra ille öncelik şu veya bu coğrafyaya verilecekse ağırlıklar o tarafa kaydırılmalı: Bir gösteri, bir toplantı, bir yürüyüş

için herhalde merkezi yönetim bu tür şeyleri ayarlamak için vardır: Strateji, taktik o zaman önem kazanıyor işte.

Devletler, geçmiş sosyalist hareketlerden, eylemlerden dersler çıkararak son derece sınırlayıcı, denetleyici, yasaklayıcı tüzel düzenlemeler getirdiler: Bunları aşabilmek için siyasi parti her şeyini apaçık ve ortada yapmak zorunda değil. Neyi, nerede ve nasıl yapacağını iyice tartmalı. Günümüzde Türkiye'de özellikle sol " Ben artık demokrat oldum" deyip polisin de devletin de "demokrat" olmasını bekliyor: Olmaz! Bu arzu ve umut gerçekleşmeyebilir. Dolayısıyla demokrat alışkanlıktan yoksun, hatta bunu resmen reddeden bir devlet ve onun bir kurumundan birden bire değişiklik beklemek yanlıştır. Bu nedenle örneğin "aydınları başkentin en görünen bulvar veya meydanında toplamak"la ders verilemiyor. Ders alınıyor: Saygınlıklarıyla katıldıkları mücadeleye dokunulmazlık kazandırmaları beklenen saygı değer aydınların polisler tarafından dövülmesi devlet ve kurumu açısından yüzkarasıdır. Ama bu, eylemi düzenleyenler açısından da bir kayıptır: Evet saygınlıkların ayaklar altına alınmasında onların da sorumluluğu vardır. Bu tür eylemler için daha akıllıca yöntemler gerekiyor. Dolayısıyla kimi eylemler yarı gizli veya tümüyle gizli mi yapılmalı? Öyle yapılacaksa nasıl düzenlenmeli? Burada şunu da eklemek istiyorum: Polis kurum olarak devletin ve onun temsil ettiği egemenlerin yönetimindedir. Bu artık çok bilinen bir gerçek. Ancak polislerin de emekçi olduklarını unutmamak şart. Polisler içinde de devrimcilerin bulunduğunu/ bulunabileceğini bilmek gerekiyor. Bunun pek çok örneği bugünden ve tarihten verilebilir. Fransa'da Nazi işgaline karşı mücadele veren direnişçiler arasındaki cumhuriyetçi polisler örneği anımsanabilir. Paris'in kurtuluşu için Nazilere hücum emrini verenlerin de polisler olduğunu bilmeliyiz. Dahası birkaç on yıl önce Türkiye'de polis içinde ilerici nitelikli örgütlenmeyi de biliyoruz. O halde?: Polis kurumunu yakından tanımak gerekiyor. Polis okullarında nelerin nasıl öğretildiğini de. Polis yatakhanelerinde ne tür yayınlar yapıldığını da.

Devrimcilerin dillerine dikkat etmeleri gerekiyor: Konuşurken ve yazarken: Örneğin "ücrete zam" denemez. Zam sözcüğü tarihi gelişimi içinde daha çok fiyat artışları için kullanıldı ve olumsuz bir anlam yüklendi. Yine aynı bağlamda "ücret emeğin fiyatıdır" da denemez: Bu bir kolaylık taşıyor. Ama olumsuz yönü ortada. Ücret işçinin alın teri ve göz nurunun karşılığıdır. Yetersiz karşılığıdır. Yine burjuva medyadan kopya alınarak söylenen "sokaklara dökülmek" kavramı: İşçiler, emekçiler, gençler, kadınlar niçin sokaklara dökülsünler? Burjuva medyanın ağzıyla

konuşmamalı, yazmamalıyız. Bu konu aslında başlı başına incelenmeye değer nitelikte: Tek tek kopyalanan kavram ve sözcükleri alıp onların doğrularını belirtmek için. Burjuva dili kırılmak için kullanılmalı. Hele bugün kendi dillerini bile akıl almaz bir mirasyedi gibi kullandıkları bilinirken.

Küreselleşmenin Ayağı Kaydı

Aristokratların, toprak ağalarının, burjuvazinin temsilcilerinden halka, topluma hiçbir yarar gelmeyeceği deneyimlerle ispatlı. Ve her geçen gün bunun yeni örneklerini görüyoruz: Milletvekili, senatör, belediye başkanı, belediye meclis üyesi maaşlarının ekonomik gerçeklerle ilintisiz bir biçimde artırılmaları. Arjantin Federal Cumhuriyeti'nin ocak başında seçilen başkanı Duhalde, milletvekili ve senatörlerden üç ay süreyle maaş almamalarını ve böylece "iyi birer örnek vermelerini" istediğinde söz konusu "halk temsilcilerinden" kesinkes bir ret yanıtı aldı. Arjantin halkının yoksullukla boğuştuğu günlerde bu hayır yanıtından daha öğretici örnek bulabilir miyiz? Bugün siyasetin kişisel zenginleşme aracı olarak kullanıldığını bundan daha güzel ne gösterebilirdi? Türkiye'deki örnekler mi?: Evet haklısınız, bir Tansu Çiller, bir Süleyman Demirel, bu alanlarda elbette bütün rakiplerini fersah fersah geçiyorlar. Yine Türkiye'de milletvekillerinin kendi maaş artışları, akıl almaz kolaylıkları da zikredilebilir. Arjantin'de gösteri yapan gençler şunu haykırıyorlardı: "Fernando (o andaki başkan) oğlun lüks içinde yaşarken halkın aç!" (20 Aralık 2001'de). Aralık 2001'de Arjantinli siyasetçilerin, patronların ve sendika yöneticilerinin ülke dışına çıkardıkları servetin 120 milyar doları bulduğu biliniyordu. Bu neredeyse Arjantin dış borcu kadar. Dolayısıyla halk bu adamlara "siyasi hırsızlar", "siyasi vurguncular" adını uygun buldu. Sadece 2001'de yurtdışına kaçırılan servet 15 milyar dolardı. Buna vergi kaçakçılarını eklemek gerek: 1998'de kaçırılan 40 milyar, devleti vergi gelirlerinin yarısından yoksun bıraktı. Buna Buenos Aires'in dünyanın en pahalı beş kentinden biri olduğunu ekleyelim. Arjantin'de ilaçların dünyanın en pahalısı olduklarını da. Yapay ilaç kıtlığı yaratıldığını da: O zaman isyan çıkmaz mı? O zaman IMF'nin bu "en gözde öğrencisi"nde ayaklanmaz mı açlar ve yoksullar?

Arjantin'de olup bitenler IMF'nin, Dünya Bankası'nın ve onların bir numaralı yönetmeni ABD'nin vakti gelince en iyi öğrencisini bile DEFTERDEN SİLEBİLECEĞİNİN, GÖZDEN ÇIKARABİLECEĞİNİN, TATSIZ KADERİYLE BAŞ BAŞA BIRAKABİLECEĞİNİN İSPATIDIR: Anlayana.

IMF belli bir sınıra gelen bir devleti kendi halkıyla baş başa bırakabilir: Bugün Arjantin örneğinden çıkarılan en önemli ders budur. IMF, Dünya Bankası, ABD ve yan kuruluşları ve bilhassa akılsız burjuva basını/medyası Arjantinlilere ekonomik tek yöntem ve tek model olduğu yalanını savurdular: Halk buna kandı. Arjantin'in 2001 sonunda vardığı noktanın başlangıcı on-oniki yıl öncesine gidiyor: 1989'da "kurtarıcı rolünde seçimle gelen Menem yıllarına. Suriye kökenli "El Turco" lakaplı sahtekar seçilme olasılığı üzerine Müslümanlığı bırakıp Katolikliği seçti: Önce kendi "seçti": Sonra halkını kandırdı: Söylediklerinin ve seçim vaatlerinin tam tersini yaparak. Hiçbir denetime tabi olmadan kamu kurumları elden çıkarıldı. Haraç mezat satıldılar: Elbette yabancı şirketlere. Artık devletler üstü olan şirketlere. Devlet denetiminden bağışık ultraliberalizm yani. Komşu Şili'de bile "ülkenin kendi çıkarları liberalizmle dengeye getirilirken, devlet ve özel sektör işbirliği ciddi bir denetim içinde sağlanırken". Dahası Arjantin'e yatırım yapan, devlet iktisadi kuruluşlarını yok pahasına satın alan devletler üstü şirketler benzer hizmetler ve benzer ürünler için Arjantinlilerden komşu halklarla kıyaslanınca daha yüksek tarifeler almaya koyuldular: Sanki aceleleri vardı. Sanki bu işin uzun boylu sürmeyeceğini bildikleri için o az yatırımlarını bile en kısa zamanda amorti etmek, geri almak isterlercesine. Çünkü Arjantin halkının nasıl isyancı olduğunu devletler üstü şirketler mutlaka herkesten daha iyi biliyordu. Arjantin on yılda küreselleşme içinde bozuldu. Kendi kendini yitirme konumuna getirildi: İsyan bundan kaynaklandı. Küreselleşmenin ayağı böyle kaydı. Ultraliberalizm iflas etti.

Böylece küreselleşmenin ne tür olumsuzluklar yarattığı/yaratabileceği en sert ve en dramatik biçimiyle bütün dünyanın önünde sergilendi: Küreselleşmenin bugünkü biçimiyle, son on-oniki yıldır geldiği durumla artık eşitsizliklerin yaratıcısı, derinleştiricisi olduğu apaçık. Küreselleşme on yıllara, daha fazlası dönemlere dayalı iç ve ülkeler, bölgeler arası dengeleri daha beter hale getiriyor: "Yoksul coğrafyalardan" "zengin coğrafyalara" insan akımı dengesizliklerini daha çok artırdı: Almanya Federal Cumhuriyeti (AFC), Hindistan Birliği'nden bilgisayar uzmanı ithal ediyor. Türkiye'nin en akıllıları ABD'ye, AFC'ye, Fransa Cumhuriyeti'ne koşuyor. Güneyden kuzeye, doğudan batıya beyin göçü hızlanıyor. Dahası var: İstanbul'da Fransızlar bir üniversite kuruyorlar: Buna eski devrimciler, eski sosyalistler katkıda bulunuyorlar: Ama kısa bir süre sonra bu üniversiteye Fransa'dan nitelikleri tartışmalı "öğretim üyeleri" gönderiliyor: Yeniden ve yeni tür bir sömürgeleştirme mekanizması işletiliyor: O zaman

o çok radikal aydınlarımız berhava oluyorlar. Berhava. Bu arada o zengin coğrafyalarda yoksul coğrafyalara benzeyen bölgeler ortaya çıkıyor: Fransa örneğini alalım: Paris ve çevresinde ve benzer metropollerde, son derece "ileri teknolojilere" hakim mahallelerde yoksulluk yanıbaşlarında ve aynı zamanda bu ülkede okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı çığ gibi artıyor: İnanmayacaksınız ama bugün, yani 2002'nin başında, Fransa'da nüfusun onda biri, yani 6-7 milyon insan, cahil. Evet kapkara cahil: Okuma-yazması yok. Yaşadığı köy, kasaba veya kentten çıktığında kaybolan türden insanlar: Bir haritaya bakıp çözemeyen tipler. Benzer şeyi Birleşik Krallık'ta, İtalya'da bulmak da olası. ABD'yi artık yazmıyorum: Onca ABD filmi, dizisi ve televizyon filmi izleyen herkes bunu artık çok iyi biliyor. Bir farkla, filmlerde ırkçı bir yaklaşımla gösterilen cahiller, kabalar, "kötüler" sadece "esmerler" değil: Bilhassa "beyazlar"da.

Küreselleşmenin yarattığı zenginlikler belli mekanlarda ama aynı zamanda benzer insanların ceplerinde/kasalarında toplanıyor: Ve bu varolan bütün eşitsizlikleri ve dengesizlikleri altından kalkılmaz bir boyuta getiriyor. Kimi, özel doktorlarına özel uçaklarla gidebiliyor. Kimiyse sosyal sigortalar kaldırıldığı için en basit hastalık için doktor bulamıyor...

ABD İflas Edecek

Küreselleşme şampiyonu ABD bugün TEK SÜPER GÜÇ konumunda. Ancak bu konumun zorunlu kıldığı giderleri sınırsız bir süre taşıması mümkün değil. Ve bir gün mutlaka iflas bayrağını çekecek. Bu tek süper güçlük ve buna bağlı olarak ortaya çıkan ABD'nin de bizzat istediği dünya jandarmalığı ABD'ye de ÇOK PAHALI OLMAYA BAŞLADI: Afganistan savaşını alalım: Dünyanın en yoksul devletine ve en yoksul halklarına dayatılan bu savaş ABD'ye çok yüksek giderler yükledi. Bir uçak yitirmesi bile milyonlarca dolara mal oluyor. ABD'nin saldırma (buna artık "savunma" giderleri denemez) giderleri ABD bütçesinin ve halkının/halklarının olanaklarını zorluyor. Ve yakında ABD'nin kendi olanaklarıyla bu işin altından kalkması olanaksızlaşacak. Bu arada ABD'de halkların bu gidişi sonsuza kadar kayıtsız ve şartsız desteklemesini beklemek de bu halklara hakaret olacaktır. Çünkü başka halklar gibi ABD'dekiler de sözlerini söyleme yollarına sahipler: Ve bu, şu veya bu biçimde bir gün ortaya çıkacaktır: Bir toplumsal patlama biçimine bile bürünebilir. ABD'de toplumsal patlamaların hiçbir zaman meydana gelmeyeceğini söylemek toplumbilime, siyaset bilimine ve tarihe haksızlık olacaktır. Bu açıdan bakılınca, 11 Eylül 2001 olayları, Bush gibi savaşçı dilli, savaş yanlılarının ve petrol şir-

ketlerinin temsilcisi bir başkana ABD halklarının desteğini neredeyse yüzde doksandokuz oranında sağlaması sonucunu doğurması nedeniyle kuşkulu bir biçime dönüşüyorlar. Zaten Orta Asya'ya girmek, Afganistan'ın ve komşusu zayıf devletlerin yeraltı ve yerüstü zenginliklerine el koymak, bu bölgeye yerleşmek ve ileride Çin Halk Cumhuriyeti ile Hindistan Birliği gibi bugünkü dünya nüfusunun üçte birini barındıran coğrafyada etkisini artırmak isteyen ABD, savaştan ve sonuçlarından kazançlı çıkıyor, çıkmayı arzuluyor: Bunu önümüzdeki günlerde göreceğiz. Ancak oralarda onca üs, onca asker, onca tank ve top, uçak ve radar bulundurmak çok pahalıya mal olacak. ABD bu giderleri ne zamana kadar karşılayabilir. Ve ABD kentlerinde, kasabalarında yoksul, sigortasız, okulsuz (evet okulları bile yeterli değil artık), yarı aç yarı tok veya tamamen aç insanlar ne zamana kadar bu duruma göz yumabilirler?

Öte yandan 11 Eylül 2001 sonrasında ABD'de zenginlerin ve yoksulların ama bilhassa "korunacak varlıkları" bulunanların devletten, özellikle güvenlikten ve hele dış güvenlikten sorumlu FEDERAL DEVLET beklentilerinin arttığını da eklersek. ABD'liler 11 Eylül'le birlikte dokunulmazlık zırhıyla sarılı olduğunu sandıkları ülkelerinin, evlerinin, binalarının güvenliğinin göreceli olduğunu en dramatik yöntüyle anladılar. Dolayısıyla daha çok güvenlik istiyorlar: ABD federe devletleri polis birimleri, CIA, FBI ve adı çok bilinmeyen federal çaptaki diğer güvenlik kurumlarının giderleri daha artacak: Sadece güvenlik için de değil. Dolayısıyla bütçeden giderleri daha çok, daha çok artacak. Bu yükün altından ABD nasıl kalkacak. Ve bu ne zamana kadar sürebilir?

"Karl Marx İs Back..."

ABD'de 1990'ların başından bu yana "üretici sermayenin çok ciddi bir biçimde biriktiğini" biliyoruz. Ancak bugün vardığı düzeyden sonra, sermayenin rantabilitesi/kar getirme yeteneği düşüyor. Yani kar payı azalıyor. Kar payını aynı düzeyde tutmak meraklısı ABD sermayesi ve sermaye sahipleri çözümü işgücünün maliyetini aşağıya çekmekte arıyorlar. O zaman önlerinde iki yol kalıyor/var:

Bir: "işsizler ordusu"na çağrı yapmak: Bu açıdan bakınca ABD'de sermaye karlılığı için, sermaye karlılığını "dengede" ve "istikrar"da tutmak için "arzulanabilir" işsizlik oranı yüzde yedidir. Dolayısıyla işsizlik aşağıya çekilmeli. Clinton dönemindeki "büyüme" sayesinde işsizliğin yüzde beşe düşmesi bu açıdan tercih edilir bir durum olmuyor. Yurtdışından kaçak işçi getirilmesi de arzulanıyor.

İki: İşçi istekleri aşağıya çekilmeli: Ancak ABD işçilerinin yıllardır alışkın oldukları bir yaşam, yemek, içmek ve harcamak biçimleri var. Bundan vazgeçmelerini beklemek olası mı? Günde on kez atıştırmaya, on beş kez yemek yemeye alışkın ABD'li işçileri, emekçileri nasıl ikna edecekler? "**İsteklerinizi lütfen azaltır mısınız**" diyerek mi? ABD işçi ve emekçileri eylemlere kalkmasınlar sakın? Kim bilir: Belki pek yakında televizyon ekranlarımızda. (Bu konuda şu kaynağa bakılabilir: Patrick Artus: "Karl Marx is back...", **Flash**, 4 Ocak 2002).

Küreselleşme sadece ekonomik bir olgu olarak algılanmamalı. Siyasi ve toplumsal boyutları ihmal edilmemeli. Dolayısıyla küreselleşmeye karşı mücadele toplumsal ve siyasi alanlarda da yapılmalı: Toplumsal alanda bilhassa kültürel açıdan ve yaşam biçimi, giyim-kuşam alışkanlıkları, yemek zenginliği konularında varolanlar, "moda" veya "züppelik" uğruna küreselleşmeye kurban edilmemeli:

"Coca-Cola" ve "Pepsi-Cola" diye satılanların içeriği artık daha "meçhul": Gerçekten ne sattıkları bilinmiyor. Bunlara karşı ayran ve meyankökü şerbetini tercih etmeli. Bunu yaparsak bizimle amma tutucu diye alay edilir diye çekinmemek şart. Tutuculuk hiç değil: İyi ve bilineni kötü ve bilinmeyene tercihtir bu. Dahası son yıllarda bu Amerikan şuruplarının tüketimi akıl almaz ölçülerde artınca kendi özüne aykırı unsurlarla üretiliyorlar: Şişmanlatıcı binbir kimyasal madde ile. Bugün ABD'liler arasında aşırı şişmanlığın aldığı boyutlar tedirgin edicidir: Bunun sonucu yeni tür hastalıklar ortaya çıkıyor. Eski hastalıklar yeni boyutlar kazanıyor. Yani aç gözlüler, kara doymazlar, önce insanların, hatta kendi insanlarının sağlığıyla alay ediyorlar: Sermayenin, kar daha çok kar meraklılarının, insanı değil kasalarını düşündüklerinin başka bir örneği. Aynı şekilde, isimleri birbirinden farklı ama hepsi birbirinin aynısı Amerikan "köftelerine" karşı da mücadele etmeliyiz: Hem yine sağlık meselesi vesilesiyle, hem de yemek alanında giderek tekelleşmeye çalışmaları tehlikesi sonucundan. Bu "markalarla" ve onların şartlandırmalarıyla mücadele aralıksız sürdürülmeli. Doğrudan reklamları biliniyor/görülüyor. Bir de dolaylı reklamları/şartlandırmaları var: Filmlerde, televizyon dizilerinde neredeyse antik çağda bile bu bela şurupların ve bu kötü köftelerin içilip yenildiğini ispat etmek istiyorlar. Pes doğrusu. Ama pes etmemek gerekiyor: Çünkü lahmacun, kebap ve döner, ayran ve meyankökü tümüyle alanı boş bırakmıyorlar.

Her halk, her devlet, her bölge kendine özgü yemek, içmek, giyinmek ve kuşanmak özelliklerini korumalı: Niçin herkes Amerikan kovboyları

(İngilizce'den gelen bu sözcük, cow-boy, yani inek-çocuk/genç anlamı taşıyor. İnek çobanı diyelim Türkçe'de) gibi giyinmek zorunda kalsın? Burada şunu anımsatmama izin veriniz: Afganistan halkına güya yardım etmek için gökyüzünden paket, "hediye paketi" yağdıran ABD giysi olarak "blucin" "gönderdi": Afganlar "mavi-pantolon" giysinler. Bayanlar da unutulmadı: Onlara da etek gönderdi ABD. Doğal, çünkü ABD'nin Afganlardan ve diğer halklardan istediği budur: Bizim ürettiğimiz giysileri giyin, bizim ürettiğimiz köfteleri atıştırın, bizim şuruplarımızı için. Bizim dilimizi konuşun: ABD'liler bir ülkeye vardıklarında en çok şaşırdıkları bu ülke halklarının İngilizce konuşmamasıdır. Nasıl olur? ABD'liler kısacası "Bizim gibi olun" diyorlar. Ama "petrolünüzü, yeraltı ve yerüstü zenginliklerinizi bize bırakın" demeyi de ihmal etmiyorlar. İşte mücadele edilecek şeylerden bir bölümü: Günlük yaşamdan, günlük yiyip-içmelerden seyredeceklerimize kadar. ABD çıkışlı filmlerle, televizyonlardaki aptallaştıran dizilerle de mücadele etmek şart: İlerici, devrimci yayın organlarında bile ABD çıkışlı bir film eleştirildikten sonra bir cümle ekleniyor ve bütün eleştiriye tuz biber ekiyor: O cümle aşağı yukarı şudur: "Filan aktörün oyunu feşmekan kadın oyuncunun çekiciliği için seyredilebilir." Olmaz. Belki en iyisi bu filmlerden hiç söz etmemek.

Küreselleşme kendi içinde kendi başını yiyebilecek unsurları da taşıyor: Bu sistem kendi haline bırakılsa bile çıkacak bir "kaza" ile kendi kendini yok edebilir: ABD'nin değişik federe devletlerinde ve bilhassa en çok gelişmiş olduğu iddia edilen Kaliforniya'da bir-iki kez nitekim "kaza" oldu: Elektrikler yetmedi ve sigortalar attı. Evet artan aşırı derecedeki elektrik ihtiyacı sonucu "hatlar karıştı" ve bütün "makineler", bütün bilgisayarlar stop ettiler: Sistem kendi kendini felç etti. Buna benzer bir rezaleti Birleşik Krallık'ta demiryolu bakım ve onarımında gördük: 1979'da başbakanlığa atandıktan sonra özelleştirmenin şampiyonluğunu üstlenen ve kimselere kaptırmayan Bayan Thatcher'in, sendikaların güçlü olduğu kamu hizmetlerine özel olarak saldırması sonucu, özelleştirilen demiryollarında hiçbir özel sektör şirketi bakım ve onarıma gereken ilgi ve özeni göstermeyince birkaç yıl içinde tren kazalarında yüzlerce insan öldü. Son aylarda "İşçi Partisi" hükümeti bu işe bir çare bulmaya çalışıyor. Ama bu ve başka ülkelerdeki benzer örnekler küreselleşme ve liberalleşmenin ne tür baş belaları olduklarını ispatlıyorlar. Sadece başkalarına değil, kendi kendilerine de... Bugün hiç kimse küreselleşmenin kendi kuyusunu kazamayacağını, kazmakta olmadığını garanti edemez. 11 Eylül 2001 olaylarında, başka bir boyutuyla, küreselleşmenin kendini yaratanların "aleyhine" işletilebileceği-

ni canlı yayınla doğrudan doğruya izledik: Uçakların ikiz kuleye hücumunu neredeyse anında BÜTÜN DÜNYAYA YAYANLAR işte küreselleşmenin bizzat yarattığı medyalar değil miydi? Kimin reklamını yaptılar?

ABD'de elektrik dağıtımı özelleştirildi: Defalarca arızalandı. Ve bir gün yeniden pat diye yine arızalanabilir.

Birleşik Krallık'ta demiryolu taşımacılığı özelleştirildi: Bir gün bunun tatsız sonuçları yeniden en dramatik boyutlarıyla gündeme oturabilir.

Örnekler uzatılabilir: Özetle küreselleşmenin pek çok sorunun kaynağı olduğunu bir de bu yönden ispatlamak olanağını bulabiliyoruz.

Küreselleşmeye karşı yerelleşmeden yanayım. Aynı çerçeve içinde yerel ve bölgesel yayınların asla ihmal edilmemesini öneriyorum. Aynı çerçevede herkes artık bilgisayara geçtik, daktilolarımızı çöpe atalım demememeli: Çünkü bilgisayarın enerji kaynağı bir arızayla bitebilir. Daktilonunki bitmez. Daktilo bir anlamda BİTMEZ YAZI OLANAĞIDIR. Bu olanağı yitirmeyelim. Bugünkü aşırı teknikleşme, aşırı makineleşmeye fazla bel bağlamayalım: Çünkü her an yeni bir kaza olabilir. Her an bunlar bir kazaya kurban gidebilirler.

Bugünkü Türkiye 1989 ve hemen sonrasındaki Arjantin'i anımsatıyor. Arjantin'de liberalleşmenin ve ülkeyi satışa çıkarmanın bedeli on yıl içinde acı bir fatura gibi yöneticilerin önüne konuldu: Türkiye'yi de böyle bir hesaplaşma anı bekliyor. Her altı ayda bir Afganistan seferi, bir Irak'a müdahale yaratamazlar: Yani bir gün gelir IMF ve/veya Dünya Bankası musluğu kapayabilir: Arjantin'de bu son düşüşün başlangıç vuruşunun Aralık 2001 başında IMF'nin 1.264 milyar dolarlık krediyi reddetmesi olduğu unutulmamalı. Arjantin gibi "model", "uslu" bir "öğrencisini" feda etmekte çekinmeyen IMF, günü gelirse Türkiye'ye de aynı "numarayı çekebilir". IMF'de, Dünya Bankası'nda vb. kuruluşlarda her ülkeden birer numune/tip ekonomist bulunuyor: Hani son çare olarak piyasaya sürülmeleri için. Arjantin'deki bütün pis işleri yapan Cavallo 1989'dan itibaren Menem'in gölgesinde ülkesini satıp soğana çeviren adamdır. Bu bakımdan Derviş'e benziyor. Derviş bakalım ne kadar dayanacak?

Türkiye'de yöneticilerin yiyicilikleri artık bir devlet sırrı değil: Değişik boyutlarda ve niteliklerde de olsa hepsi şu veya bu biçimde "yiyorlar": Bu bakımdan Türkiye'nin bugünü Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarını çağrıştırıyor: O yıllarda yiyici vezirler ve vezir-i azamlar aldıkları "komisyonları" (batılılar buna "BAHŞİŞ" diyorlardı) Fransa'nın Akdeniz kıyısında villalar, bağ ve bahçeler satın alarak yine BATIYA YATIRIYORLAR-

DI. Yani oradan gelen paralar yine oraya gidiyordu. Ve bir kısım yönetici savaştan önce, bir kısmı savaş sırasında, kalanları da savaş sonrasında kaçıp oralara sığındılar: Zamanla mal ve mülklerini satıp, beş parasız, bir otel odasında yaşama veda ettiler: O arada olanlar Balkanlar'ın, Anadolu'nun, Ortadoğu'nun halklarına, çocuklarına oldu. Bugün benzer bir durumdayız: Tansu Çiller vb. çaldıklarını, komisyonlarını ABD'de yatırıyorlar: Tarih yeniden aynı yerde bunları yakaladı. Bakalım bu kez derslerini nasıl verecek. Tarih bu iş için kimi veya kimleri görevlendirecek? Bu konuda **bizim** söyleyecek bir sözümüz olacak mı? Olması için mücadele etmeliyiz. Tarih treni istasyona gelip bütün yolcuların trene binmesini beklemez: Trenin geleceği saatte orada bulunmak gerekiyor. Bu kadar. Bir anlık bir mesele. Anı ve eylemi iyi seçmek: Bütün işbilirlik burada.

Türkiye'de son günlerde eski bir terim yeniden piyasaya çıkarıldı: "Devletin ağzı süt kokmaz!" Peki ne kokar? Bunu yazan ve söyleyenler "devletin ağzı kan, barut kokar, devlet ağzını açtı mı sert konuşur, küfür eder" vb. şeyleri söylemek veya anımsatmak istiyorlar. Ayıp ediyorlar. Devletin ağzı biraz da süt koksa kötü mü olur? Bugün Türkiye'de milyonlarca çocuk süt nedir bilmezken. Devlet her sabah, her çocuk için her kapıya bir litre süt koysa fena mı olur? Ben böyle bir devletten yanayım. Ağzı süt kokan devletten. Ağzı rakı kokmayan bir devletten yanayım. Devlet korkutucu olmaktan çıkmalı: Çünkü korku oldukça özgür olunamaz. Özgürce düşünebilmek için özgür olmak gerek. Özgür olmak için de korkunun yok edilmesi şart. Devlet işte bu işi üstlenmeli: Korkunun yok edilmesi işini. Özgürlük tohumu ekileli çok oluyor: Her yerde yeşermesi ve herkese yetecek kadar büyümesi için adil, **eşitlikçi**, toplumsal ve özgürlük yanlısı devlet şart.

Doğan T. KAYA

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ

-ÖRGÜTSÜZLÜK-

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

"Türkiye'de burjuva demokrasisinin araçları olması gereken kurumlar, mekanizmalar, söylemler vb. rejimin 'ne olduğunun' göstergesi değildir. Tam tersine 'ne olduğunu' gizlemek içindir. Her dönemde rejim kendini örtülü veya açık bir terör rejimi olarak üretebilmiştir."
Fikret BAŞKAYA

Sivil Toplum Örgütleri

Örgüt; temel anlamda, bireylerin ortak çıkarlarını gerçekleştirmek için oluşturduğu topluluktur. Örgütlenme ise bu topluluğun daha fazla üye kazanmak ve beklentilerini gerçekleştirmek için izlediği genel politikalar bütünü olarak kabaca tanımlanabilir. Günümüzde çağdaş anlamda, bütün toplumların genel olarak örgütlülüğü yadsımayan fakat batı toplumlarından doğu toplumlarına doğru gidildikçe ivmesi düşen bir örgütlülük portresiyle karşılaşmaktayız.

Çağdaş toplumların örgütlü olmalarıyla övündükleri ve kendilerini ifade etmek, taleplerini daha iyi duyurmak, yaşamlarını anlamlandırmak gibi sebeplerle çeşitli sivil toplum örgütlerine yöneldiklerini söyleyebiliriz. Bu anlamda örgütlülük rejimin güvencesindedir. Sistemin dinamiklerinin STÖ'leri rejimin adeta bir güvencesi olarak görüp gelişimini desteklediklerini de Avrupa kamuoyunun yapısında rahatlıkla görebiliriz.

Bu anlamda ülkemizde de kimi anlayışların STÖ'leri demokrasinin bir kalesi gibi görüp sivilciliğe soyunmaları da burjuva demokrasisinin ideolojik yansımalarından birisidir. Fakat çelişkili olan yön, hem sistem karşıtı olmak hem de sistemi üstü kapalı da olsa meşrulaştıran örgütleri yaygınlaştırmaktır.

"...Sivil toplum, çeşitli toplumsal öznelerin mücadeleleri sonucunda kurulabilecek bir alan değil, kapitalist gelişmenin doğasına uygun olarak gelişen bir ilişkiler bütünlüğüdür." (Solda Sivil Toplum Söylemi -Metin ÇULHAOĞLU, Can SOYER-Özgür Üniversite Defterleri sayı: 6 Ekim 2000 - sy: 14)

Bu anlamda sosyalist söylemlerle sivil toplumculuğun uyumsuzluk problemi olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü kapitalist sistemlerin temel özelliği sisteme uyumlu bireyler yetiştirmektir. Bu uyumun temel okulları da bilindiği gibi bu toplumlardaki çeşitli dernek ve örgütler olmaktadır. Kapitalist sistemin birey üzerinde geliştirdiği kendi özüne ve değerlerine yabancılaşması, bireylerin yaşamını anlamsızlaştırmakta ve bunalımlara sürüklemektedir. Birey bu bunalımın kökenini çözümleyecek sınıf bilincinden yoksunsa, eğilimlerini yönlendirecek dernekler ve örgütlerde aktif potansiyelini tüketir. Bu potansiyelin sınıfsal anlamda çatışmaya dönüşmesini engellemek için sistem her türlü STÖ'leri destekler, bunları korur, varlıklarını devam ettirmeleri için yasal güvence altına alır.

"Konuya strateji açısından bakıldığında ise sivil toplumcu söylem, birincisi, sınıf mücadelesi ve siyasal iktidar hedefini dışlar; ikincisi, bütün siyasal etkinliğin sonal amacını demokratikleştirme ile sınırlar." (age sy: 26)

Muhalif anlamda örgütlülüğü temele alan bir anlayışın STÖ'ler aracılığıyla mücadelesi ancak sistemi bütünleyici bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle ülkemizdeki işveren örgütlerinin hatta bazen devlet yetkililerinin de destek sunduğu demokratikleşme(!) için anahtar olarak gördükleri sivil toplumculuk anlayışı, rejime eklenmeci mantığın üstü örtülü ifadesinden başka bir şey değildir.

"... STK (Sivil Toplum Kurumu) olarak tanımlanan bir form içindeki bu örgütsel anlayış ayrıca önümüzde aşılması gereken yeni ve önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. STK'lar, demokrasi, katılım ve dönüştürücü eylemin tek aracı olarak topluma sunulmakta, toplumun içindeki her sınıf ve gruptan insan bu yapılar içinde bir araya gelerek, sınıflar üstü bir kimlik ve statüde tarihsel kimliklerinden uzaklaştırılmaktadırlar. Geleneksel örgütlenmelerin yozlaşmışlığı ve çürümüşlüğü de bu süreçte katalizör olmuştur." (Özgür Üniversite Forumu -Sayı:15-sy: 64)

Osmanlı'dan kalan ve Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren de devlette etkin güç olan askerlerin toplumda yarattığı otoriter yapılanmanın demokratik bir makyajla örtünmesi için sivil yani askerden bağımsızmış gibi görünen fakat rejimin varlığının güvenilir bekçileri konumunda olan bu örgütlülükler sivil toplum örgütleridir. Kimi zaman bir işveren örgütü (TÜSİAD, TİSK, TOBB), kimi zamanlar da bir kitle derneği (ADD) olarak toplumda yaygın bir kitle desteğine sahip olarak varlıklarını devam ettirebilirler.

Fakat burada önemli olan bir nokta, STÖ'cülüğü sol değerlere sahip çıktığını iddia edenlerin savunmasıdır. Sistemin meşrulaştırma araçlarına, sınıf savaşı adına yola çıktığını söyleyenlerin sahip çıkması hayli çelişkili bir durum yaratmaktadır. Rejimin içten içe örgütlenmesi için rahatlık yarattığı bu anlayışlar zamanla kitlelerin bilincinde reformizme kayışı örgütleme yoluna gitmektedirler. Kendi siyasal gerilikleriyle rejime eklenerek ya da kendilerini legalize ederek kavram kargaşası yoluyla sol değerleri tüketme yarışına girmektedirler .

"...Demokrasi, çeşitli toplumsal mücadeleler, sınıf çatışmaları vb. sonucunda kurulabilir, dolayısıyla demokrasiyi geliştirmek adına verilecek bir mücadelenin anlamlı tarafları vardır; ama sivil toplumu geliştirmek adına bir mücadele yürütmenin anlamlı olduğu pek söylenemez. Çünkü sivil toplum, uğruna yürütülecek toplumsal mücadeleler ve çalışma sonucunda kurulabilecek, geliştirilebilecek bir alan değildir; vardır o kadar." (age:sy:46)

Sistemin kirli ilişkilerini açığa çıkarıp teşhir edecek yapılanmalardan yoksunluk, rejimin daha da güçlenmesini sağlamaktadır. Temel anlamda devletin politikalarından bağımsız, rejime muhalif olması gereken STÖ'ler, Fikret BAŞKAYA'nın deyimiyle Devlet Kitle Örgütleri(!) olma konumuna doğru hızla yol almaktadırlar.

"Devletten mutlaka bağımsız olmaları gereken kitle örgütlerine gelince, onlar da son tahlilde 'devlet örgütüdür', devlet kalk deyince kalkıyorlar, otur deyince oturuyorlar. Bir kere, devlet hakkında aynı devlet gibi düşünüyorlar. Resmi tarih ve resmi ideoloji tarafından 'serbestlenmiş' durumdalar. Zaten çoğu biçimsel olarak da yarı resmi devlet kuruluşudur. Ama hepsinde ortak payda, resmi ideolojiden bağımsızlaşamamış olmalarıdır. Kurumsal ve ideolojik olarak devletten bağımsızlaşamamış kitle örgütlerinin bir şeyler yapması da süreci etkilemesi de mümkün değildir. Bugüne kadar Türkiye'de ne yapıldıysa egemenlerin bir maniplasyonu olarak yapılmıştır." (Yenilgi Tuzağı-Fikret BAŞKAYA-Ütopya Yayınevi-sy: 142)

Alternatif bir örgütlenme biçimi olarak Demokratik Kitle Örgütlerini (DKÖ) geliştirmek bir zorunluluk halini almıştır. Kısmi olarak varolan fakat kitleselleşemeyen bir çok DKÖ, alternatif örgütlenme biçimleriyle halka ulaşabilmenin, politika üretebilmenin anahtarı olmalıdır.

Bu örgütlerin temel amaçları net olarak konmalı, eylemlilik tarzından, üye örgütlenmesine kadar net bir bilinç kitlelere yansıtılmalıdır. Kendi iç yapısında demokrat olamayan bir yapı, toplumu değiştirme öznesinde alternatif olma anlayışında samimi değildir. Bu anlamda demokrasinin tüm ilkeleriyle yaşatılacağı, üyelerinin özgürce taleplerini iletebileceği ve tabanın iradesi ve denetimine sürekli açık olan bir örgütlülük anlayışı kitlelere güven verebilecektir.

Mevcut sorunlara akılcı tespitler koyan, çözüm üretme çabasını bilimsel kriterlere dayandıran, devletin politikalarından tamamen bağımsız, tabana dayanan, kararları demokratik mekanizmayla işleyen bir örgütlülük ancak muhalif bir örgütlülük olarak sayılabilir. Bu örgütlülüğü siyasi partilerden, derneklere ve sendikalara kadar her çeşit kurumsallıkla ifade edebiliriz. Unutulmamalıdır ki kendi tabanını dönüşüme hazırlayamayan bir örgütlülük, sistemi dönüştürme adına hiçbir şey üretemez. DKÖ'ler ülkemiz açısından yaşamsal bir zorunluluktur. Bu örgütlerin, eylem pratiğiyle, tüzükleriyle, ilkeleriyle birlikte toplumsal dönüşüme katılması yaşamın ve geleceğin değerlerinin örgütlenmesi açısından hayati önemdedir.

Örgütsüzlük

"Sistem karşıtı toplumsal güçler,
katışıksız sermaye mantığının dışında
ve bundan bağımsız kısıtlamaları sermayeye
dayatmaya kadar (ve dayatmadıkları sürece)
krize çözüm olmayacaktır."
Samir AMİN

Küreselleşmenin genel anlamıyla emekçilere dayattığı temel koşul örgütsüzlüktür. 1980'li yıllardan itibaren kapitalizmin yeni versiyonu olarak tüm dünyaya sunulan ABD kaynaklı küreselleşme sloganı, dünya halklarına barış, hoşgörü, adalet, eşit paylaşım, uzlaşma ve sınıfsal uçurumları sona erdirme amacıyla sunulmuştu. Oysa bu tablonun günümüzde görünen yüzü; daha fazla yoksulluk, savaş, hoşgörüsüzlük, örgütsüzlük ve sınıflar arasındaki büyük uçurumdur.

Emek cephesi açısından dayatılan en büyük sorun sendikal örgütsüzlüktür. Küreselleşme ile birlikte emekçilere örgütsüzlük ve buna bağlı

olarak hak gasplarının arttığını görmekteyiz. Amerikan İşgücü İstatistikleri Bürosu'nun yayımladığı bir araştırmaya göre sendikalı işçi sayısı 2000 yılında % 13.5 oranıyla son 60 yılın en düşük düzeyine ulaşmıştır. (Evrensel Gazetesi-13-11-2001)

"1985 ve 1995 yılları üye sayıları elde edilebilen ülkeler açısından Afrika'da 7 ülkede artarken, 3 ülkede düşmüştür; Amerika'da 6 ülkede artarken, 7 ülkede düşmüş ve bir ülkede de değişmemiştir; Asya'da 12 ülkede artarken 3 ülkede azalmıştır; Avrupa'da 8 ülkede artarken 23 ülkede azalış göstermiştir." (97-99 Petrol-İş Yıllığı sy:733)

Yukarıdaki sendikalaşma oranlarındaki en dikkat çekici yön, 3. Dünya ülkeleri adı verilen sömürge ülkelerde sınıfsal çatışmaların etkisiyle emekçilerin örgütlenmeye doğru yönelimi artış gösterirken, medeniyetin ve insan haklarının beşiği(!) sayılan Amerika ve Avrupa'da belirgin bir düşüş tespit edilmektedir. Kapitalist sistemin, reel sosyalizmin yıkılışıyla birlikte kendi halklarına sağladığı refah döneminin de sona ermeye başladığını gösteren bir tabloyla karşılaşmaktayız. Küreselleşmenin kapitalist ülkelere vaat ettiği, gelecekte daha fazla sendikasızlaştırma (örgütsüzleştirme) ve yoksulluğun artması olacaktır. Bu anlamda örgütlülük kavramı, dünya ve kendi özelimizde hayati önemde tartışılması zorunlu olan bir alandır. Türkiye'de de sendikalaşma oranı 1985-1995 yılları arasında % 15.7 arasında gerilemiştir. (age. sy: 729) Bu anlamdaki gerileyiş günümüzde de hızla devam etmektedir.

Türkiye tarihinde çok fazla görünen 'örgütlenmede çekingen tavrın' toplumda yaygın olması, yıllardır yaratılmaya çalışılan tek tip, örgütsüz toplum çabasının sonuçlarından birisidir. Ülkemizde gerek sendikal alanda emek cephesinde, gerekse yaşamın diğer alanlarında demokratik kitle örgütleri bazında yaygınlaşamamasının bir çok nedeni sayılabilir. Bunlardan bazılarını genel başlıklar halinde aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

a) Küreselleşme

Yukarıda kısaca değindiğimiz küreselleşme kavramı, temel anlamda uluslararası kapitalizmin emek sömürüsündeki yeni yapılanmasının adıdır. Reel sosyalizmin yıkılmasıyla dünyada egemen güç konumuna gelen ABD, kendi hükümranlığını tüm dünyaya dayatmak amacıyla, karşısında tek güç olan emekçi sınıfının örgütlülüğünü ortadan kaldırmak ya da denetimi altına almak için milyonlarca doları sendikalara paravan kuruluşları aracılığıyla dağıtmaktadır. Bu aktarımı, kurduğu çeşitli kurumlar aracılığıyla az gelişmiş ülkelerin sendikalarına 'yardım' veya 'eğitim' adı altında

meşrulaştırmaktadır. Bu anlamda TÜRK-İŞ, kuruluş sürecinden günümüze kadar sürekli bu yardımların aktarıldığı bir konfederasyon konumundadır.

"Yalnızca kapitalist metropollerde değil geri bıraktırılmış ülke sendikacıları da ABD'de eğitimden geçirilir ve hepsine partiler üstü politika zihniyeti yerleştirilir. Bilindiği gibi bu partiler üstü politikaların hedefi, işçi hareketinin sosyalist hareketin rotasına girmesini önlemektir. Türk sendikacılığı da aynı süreçten geçmiştir. Bilindiği gibi TÜRK-İŞ -ki varlığından beri en büyük işçi konfederasyonu olma özelliğini korumaktadır- yöneticileri de ABD'de sendikal eğitimden geçirilmişlerdir. Kuruluşundan bu yana izlediği 'partiler üstü politika' ABD'nin sendikal alanda yerleştirmeye çalıştığı işbirlikçi, uzlaşıcı sendikacılığın üstünü örten örtüden başka bir şey değildir." (Türk Solu Ve Sendikal Hareket-Yüksel IŞIK-Öteki Yayınevi-1995-sy:27)

Küreselleşme temel anlamda kitlelerde bilinç çarpıklığı yaratarak, alternatifsiz bir konumdaymış, başka kurtuluş seçeneği yokmuş yanılsaması yaratarak, sosyalizmin çöktüğü, iflas ettiği gibi politikaları işçi sınıfı üzerinde sürekli propaganda ederek, umutsuzluğu ve bununla birlikte amaçsızlığı, yoksulluğu dayatmaktadır.

"Küreselleşmenin emekçilere dayattığı iki temel anlayış vardır. Bunlar:

1) Sınıf mücadelesinin hatta sınıfların önemini ve etkisini yitirdiğinden hareketle, toplumsal değişim ile sınıf mücadelesi arasındaki bağları tümüyle reddeder.

2) Devletin ve ulusal ekonomilerin öneminin ortadan kalktığından hareketle sınıf mücadelesi açısından ulusal ekonominin ve devletin etkin bir alan olmaktan çıktığını, mücadelenin etkin olabilmesi için uluslararası çapta yürütülmesi gerektiği sonucuna ulaşır.

Sonuçta her iki yaklaşım da enerjilerin boşa harcanmasına ve mücadelenin sonuçsuz bir sürece dönüştürülmesinde buluşurlar. Buluştukları noktada artık küreselleşmeye karşı direnmek için; işçi haklarını, işçi sınıfının sınıfsal çıkarlarını sermayeye karşı korumak, direnmek imkansızlaşır." (age sy:70)

Böyle bir yapılanmada alternatif örgütlerin güçsüzlüğü ya da olmaması kitlelerin bilincinde küreselleşmenin karşı konulmaz bir güç olduğu yanılsamasını yaratmaktadır.

"İşçi hareketinin ve solun küreselleşmeden ya da kapitalizmin evrenselleşmesinden çıkarması gereken esas sonuç, kapitalizmin şimdi her zamankinden daha fazla kendi iç çelişkileriyle kalbura çevrildiği ve bunun anti kapitalist mücadeleden değil vazgeçmek daha da arttırmak için bir sebep olduğudur. (Özgür Üniversite Forumu-Sayı:15 -sy: 9)

Emekçilerin küreselleşmeye karşı örgütlenmesinin temel noktası küreselleşmeyi ve yaratanları iyi tahlil etmelerinden geçer. Bu anlamda küreselleşmenin emekçilere günlük yaşamdan tutun da çalışma koşullarına, yaşam standartlarına, sendikal ilişkilere yansımasının tahlili sermayenin hedef noktasında netleşmesini de beraberinde getirecektir.

b) Reel Sosyalizmin Yıkılması

Ekim devrimiyle birlikte sosyalizm tüm dünya emekçilerinin kurtuluş ümidi olarak soğuk savaş yıllarında sendikal hareketleri etkilemiştir. Kapitalizmin karşıtı, emeğin iktidarının savunucusu konumunda yıllarca dünya emekçilerinin umudu olarak görünmüştür. Oysa kendi içerisindeki parti bürokrasisi, yetersiz demokrasi, halk adına yönetim tarafından politika üretme ve kişi kültünü yüceltme gibi temel yönelimler Gorbaçov revizyonizmiyle birlikte SSCB'yi ortadan kaldırmıştır. Bu durum kapitalist rejimlerin sosyalizme ve kurtuluş ümitlerine ideolojik saldırının temellerini de oluşturmuştur. Artık sosyalizmin iflas ettiği, kapitalizmin seçeneksiz kaldığı ve kurtuluşun sermayenin koşullarına uyum sağlamakla, ona boyun eğmekle olacağı yaygarası kısmen de olsa kitlelerde sosyalizme olan inancı zayıflatmıştır. Hatta bir çok eski solcunun geçmişine lanet okuyarak kapitalist sisteme hızlı bir şekilde entegre olmaları, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye emekçilerini de olumsuz etkilemiştir. Örgütsüzlüğe olan inancın zayıflamasında bu tür propagandaların da hayli etkisi olmuştur. Sonuç, ideolojisizliği, boyun eğmeyi, inançsızlığı, karamsar ve örgütsüz bir emekçi kişiliğini ortaya çıkarmaya yöneliktir.

"Sosyalist sistemin dağılması, bazı sendikal kadrolar açısından, sendikalar için bir ütopyanın kaybında son aşama demekti. Sendikalar artık dünyayla ilgili bir 'siyasal ve toplumsal bir vizyon' sağlama genel işlevine sahip değildi. Bu ise sendikaların bir hizmet örgütü olarak sınıf mücadelesini örgütleme, toplumu aktif biçimde yapılandırma rolüne duyulan güvensizliğin artmasına yol açmıştır. Sermaye ile emek arasındaki karşıtlıktan arınmış sosyalizme dayalı bir toplumsal düzen vizyonunun kaybı yüzünden, sendika 'yasallığı' kavramı yaşamsal anlamını bütünüyle yitirmiştir" (21. Yüzyılda Sendikalar-Petrol-İŞ Yayınları-Mayıs 2001-s: 18)

Bu politikalar şüphesiz sendikal yapıları etkilemiş, kimileri üyelerini bu anlayıştan korumak için eğitim çalışmaları ve siyasallaşmayı dayatırken, genel anlamda sendikalarda örgütsüzlük ve ideolojisizliğin sonucu olarak emekçilerin bilincinde kapitalist ideolojiye eklemlenme mantığının kısmen geliştiğini söyleyebiliriz. Kuşkusuz bunda tekelci sermayenin egemen-

liğine giren görsel ve yazılı medyanın sistemin sözcülüğüne soyunup kitleleri yalan bombardımanına tutmalarının da büyük etkileri vardır.

"Yaşanan reel sosyalizm deneyimlerinin yarattığı bürokratik ve hantal yapılanmalar, kitlelere özgürlük yerine, açlık, sefalet ve kendi iktidarına yabancılaşmadan başka bir şey sunamamıştır. Burjuva ideologlarının eline son derece sayısız malzeme veren reel sosyalizm uygulamaları, işçi sınıfını ve bu sınıfın rotasına girmeye hazır diğer emekçi katmanları, sosyalist hareketten uzaklaştırmıştır.' (Türk Solu ve Sendikal Hareket-Yüksel IŞIK-Öteki Yayınevi -sy:19)

Anlatılan durum toplumdaki emekçi kesimleri güven bunalımına sürüklemiş, örgütsüzlüğün dayanak noktalarından birisi yapılmıştır.

c) Özelleştirme

Kapitalizmin gelişimiyle birlikte ekonomide en büyük güç olan devlet, sermayeyi koruma ve ekonomiyi yönlendirme amacıyla üretim araçlarının ve hizmet sektörünün büyük kısmını elinde bulunduruyordu. Bu durum işçi kesiminin sistem içindeki çıkarlarını da devletin koruma çabasının bir ürünüydü. Çünkü mevcut sistemin refah ortamını koruması devamlılığının da bir garantisiydi. Mevcut emekçi örgütlenmelerinin sosyalizm alternatifine yönelmemelerini sağlamak için devlet ekonomide koruyucu tedbirlere yönelmek zorundaydı. Fakat reel sosyalizmin yıkılması sonucu sözde bu tehlikenin ortadan kalkması sermayenin büyük karlar vaat eden kamu kesimine ilgisini arttırdı. Devletin elinde bulunan zorunlu kamu hizmeti olarak sunulan haberleşme, enerji ve çeşitli fabrikalar sermayenin iştahını kabartmaktadır. Bu alandaki devletin tekelini kırma ve bu sektörlerdeki ucuz hizmet yönelimini kar eden güçlü şirketlere dönüştürme isteği özelleştirme taleplerini de gündeme getirmiştir. Bu anlamda ülkemizdeki enerji sektörünü özelleştirme çalışmaları adeta yağma düzeyinde sürdürmektedir.

"Enerjinin üretim, iletim ve dağıtımı daha çok kamu işletmeleri aracılığıyla yürütülürken, son yıllarda bu sektör çok uluslu şirketlerin ilgi alanına girdiğinden, enerji sektörü liberalizasyon kapsamına alınmış ve kamu işletmelerinin devreden çıkarılması süreci başlamıştır... Enerji sektörünün liberalizasyonu süreci Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından yürütülmektedir. Bu kuruluşlar bu anlamda çokuluslu şirketlerin aracı kurumu gibi faaliyet göstermektedir." (Özgür Üniversite Forumu-Cengiz FAYDALI-sayı 14-sy: 159)

Kamu sektöründe yıllarca örgütlü bulunan emekçiler, çalıştıkları iş yerinin hizmet üretiminden kar üretimine dayalı bir işletme haline geçmesinden dolayı işverenin yoğun baskısına maruz kalmaktadırlar. Örgütlü olmanın kazandırdığı bir çok hakkın işveren eliyle tekrar alınma yoluna gidilmektedir. Kamuda geniş bir kesimde örgütlü bulunan emekçiler daha dar bir işletme alanında sendikasını ya da işini kaybetme ikilemiyle karşı karşıya bırakılmaktadırlar. Bu duruma sendikalar tarafından yeterli karşılık ve direniş gösterilmediği zamanlar da emekçi işini kaybetme korkusuna karşı örgütsüzlüğü doğal olarak tercih etmektedir. Son günlerde IMF kaynaklı olarak dayatılan re'sen emeklilik ve işten atmalar dünyadaki özelleştirme dalgasının bizde de acı sonuçlarını göstermektedir. Sendikaların günübirlik açıklama ve eylemlilik tarzları bu uygulamaları ortadan kaldırma sonuçlarından çok uzaktadır.

"Özel firmaların daha çok kaynağa el koyması, daha çok kar etmesi bir verimlilik artışı, kaynakların rasyonel kullanımı olarak gösteriliyor. Dev firmalar işçileri işten çıkarmaya devam ediyorlar. İşten çıkarmaların sayısı arttıkça karlar da artıyor ve borsada hisse senetlerinin değeri yükseliyor..." (Kalkınma İktisadının Yükselişi Ve Düşüşü- Fikret BAŞKAYA- İmge Kitapevi-Aralık 2000- 3. baskı sy: 12)

Sonuçta, özelleştirme dalgası daha fazla yoksulluk, işsizlik ve beraberinde örgütsüzlüğü dayatmaktadır. Özelleştirmeye karşı olmak örgütsüzlüğe de karşı olmak demektir. Özelleştirme hem ülke kaynaklarının yerel ve ulusal sermayeye pazarlanması hem de emekçilerin yıllarca bedeller üzerinde yaratmış olduğu değerlerin bitirilmesi, harcanması olacağı bilinci kavranmalı ve özelleştirmeye buna göre tavır alınmalıdır.

d) Yabancılaşma

Yabancılaşma en genel anlamıyla bireylerin kendi konumuna, sınıfsal değerlerine ve bulunduğu sürece uzak kalması olarak tanımlanabilir. Teknolojinin ve üretimde kullanılan araçların çok hızlı değişmesi zamanla bireyin yaptığı işe ve ürettiği metaya eklenmesi sonucunu getirir. Emekçi zamanla yaptığı işe, çalıştığı ortamdaki bir makinenin dişlisiymiş gibi bir bilinçle katılır. Ürettiği malın geniş bir fabrikada emekçinin en küçük bir parçasıymış gibi oluşması zamanla yabancılaşmayı da beraberinde getirir. Emekçilerin maddi yaşamdaki çok hızlı dönüşüm karşısında aralarındaki gelir farklarındaki artış da birbirlerine karşı yabancılaşmayı beraberinde getirmektedir. Aynı iş yerindeki iki emekçinin farklı ücret alması zamanla yaşam standartlarında da farklılıkları beraberinde getirmektedir. Bu durum-

da işçi, varolan örgütlülüğün gelir farklarını düzelteneyeceği inancıyla örgütlü kurumuna güvensizlikle birlikte yabancılaşma eğilimine girebilmektedir.

Sendika yönetimlerinin yüksek yaşam standartlarında olmaları da (yüksek maaş, makam aracı tahsisi, yolluk giderleri, sendikaların sosyal kurumlardan sınırsız faydalanmaları vb.) zamanla işçi sınıfının bilincinde yönetimiyle kendi aralarında bir uçurumun oluşmasına yol açmaktadır. Aslında bu etkilenim sonucu oluşan yabancılaşma karşılıklıdır. Yönetici, rahat yaşam standartlarından ötürü işçi yaşamından ve sorunlarından uzaklaşmakta, profesyonelliğin rahatlığını yaşamaktadır. Bulunduğu konum temsil ettiği işçi kesiminin yaşamından ve ilişkilerinden farklı olacağı için kuşkusuz yabancılaşma yaşanacaktır. Sendikalı örgütlü işçinin ise yaşadığı koşullar ile kendisini işverene karşı temsil ettiğine inandığı sendika yönetimi arasındaki uçurumun farkına vardığında örgütlü kurumuna karşı güvensizlik duyması gayet doğaldır. Bu durum zamanla emekçinin sendikalı olmakla olmamak arasındaki farksızlığı mukayesesi sonucu genellikle atıl kalmasına yol açmakta, çoğu zaman da mevcut örgütlülüğün anlamsızlığını aklileştirerek, sınıf bilincinin de eksik olması sonucu örgütsüzlüğü seçenek olarak görebilmektedir.

"Kitlelerin, kendi sorunlarına örgütleri aracılığıyla sahip çıkabilmeleri için örgütlerine yabancılaşmaktan kurtulmuş olmaları şarttır. Böylece gücü oranında sendikal organlarda yer alan taraflar, çalışmalarını sendikal örgütlenmelerinin güçlenmesi doğrultusunda yoğunlaştırarak, kitlelerin sendikadan uzaklaşmasının da önünü bir biçimde kapatmış olurlar." (Sendikal Bürokrasi ve Çözüm Önerileri- Yüksel IŞIK- Öteki Yayınevi - 1993-sy:131)

Bu anlamda sendikalardaki profesyonelleşme eğilimleri ve bürokratik yapıların sorgulanımı, zamanla, ortaya çıkan örgütsüzlüğü de kitlelerin bilincinde örgütlü olup hak kazanma bilincine ulaştıran önemli bir seçenek olacaktır.

e) Bilinç Çarpıtması

Küreselleşme olgusuyla birlikte iş ilişkilerinde, yaşamda ve bunlara bağlı olarak emekçilerin bilincinde de değişimler ortaya çıkmıştır. Uluslararası sermayenin sınır tanımayan kar güdüsü ve bunu tek engelleyecek güç olan emekçilerin örgütlülüğü bu noktada yeni bir bilinç yanılsamasını da beraberinde getirmiştir. Bu anlayışa göre 'işçi sınıfının sınırsız talepleri işyerinin kar marjını düşürmekte, sendikal örgütlenmeler emekçi-

lerin zamanla işsizleşmesini de sağlamaktadır.' Patronlar bu propagandayı işçi sınıfı içerisindeki direkt işbirlikçileriyle ya da sınırsız bir şekilde kullandıkları medya aracılığıyla yaygınlaştırmaktadırlar. Sınıf bilincinden yoksun emekçilerin bu gibi propagandalardan etkilenmeleri kaçınılmazdır. Kısa vadeli dar yaşam çıkarları, örgütlülüğün işsizliğe sebep olacağı inancı zamanla emekçilerin bilinç çarpıklığına sebep olmaktadır. Bu duruma karşı sendika bürokratları da yetersiz eğitimle örgütsüzlüğe karşı yeterli çabayı göstermemekte, işverenle uzlaşma temelinde kendi sınıfından kopuk tavırlara destek sunmaktadır. Emekçi yıllarca çalıştığı iş yerinden atılmamak için işverenin utanmazca teklif ettiği 'fedakarlık' taleplerine boyun eğmekte, zamanla bunu itaat etme seviyesine çıkararak yaşamının bir parçası haline getirebilmektedir. Kimi işçi önderlerinin sendikal bürokrasiye karşı marjinal konumda kalmalarının da emekçilerin örgütsüzlüğe karşı olan eğilimlerini arttırdığını söyleyebiliriz.

Sendikalar içerisindeki dar siyasal grupların sırf sendika yönetimine muhalefete endekslenip tabandan kopuk, kongrelere yansıyan tartışma, polemik ve kulis çalışmaları da emekçilerin sınıf bilincinin gelişmesinin önünde engel olarak durmaktadır.

"Emekçiler kendilerini gerçek yaşamlarında ne kadar güçsüz hissediyorlarsa, ne kadar dağınıksalar, görünüşteki temsilcileri de o kadar üstün bir otorite, mutlak ve karşı konulamaz bir irade gibi görünür." (Duyarsızlığın Toplumsal Kökenleri- Murat DİL- Şubat Yayınları- Eylül 2000-sy:49)

Oysa tabana yönelik, gerek işçinin konumuna, işverenin tavırlarına (amaçlarına) gerekse de sendika bürokrasisinin icraatlarına yönelik uzun vadeli bir örgütlenme çalışması bu çarpıklığın aşılması yönünde örgütlenmenin önünü açacaktır.

"... Değişimin özelliklerinin ve yönelimlerinin doğru adlandırılması önemli bir mücadele ve örgütlenme birikimine sahip, ancak eski alışkanlıklarını terketme becerisini gösteremeyen ve bu nedenle de büyük bir tıkanma yaşayan sendikal hareketin krizden çıkışı açısından önemlidir." (Özgür Üniversite Forumu- Sayı 15- sy:24)

f) Bireysellik

Kapitalizmin dünya üzerindeki ideolojik ve ekonomik geçici hükümranlığının en temel sonuçlarından biri de bireyselleşmenin toplumda yaygınlaşmasıdır. Emekçilerin yaşam koşullarını belirleyen tekelci sermayenin ideolojik bombardımanı (medya aracılığıyla) her gün yeni değer(sizlik)ler ekleyerek bireyselleşmenin gelişmesini sağlamaktadır.

Bireyin yaşamını anlamlı kılamayan sendikal örgütlülükler, dostluklar, siyasi partiler, zamanla siyasete ve çevresine güvensizliğini ve bununla beraber bireyselliğini de beraberinde getirmektedir. Bireyin özgür yaşam adı altında, bağlı bulunduğu grubun veya çevrenin baskısından kurtulup kendini yaşama inancı zamanla onu sermayenin sınırsız sömürüsü karşısında acizleştirmekte, beraberinde örgütlü yaşama olan inancını da tüketmektedir. Bireyselleşme eğilimi her ne kadar emekçinin kendine olan güvenini (özgür olma) geliştirir gibi gözükse de gerçekte örgütsüz olmaktan doğan eylemsizlik ve hak arama bilincini tüketen bir yanılsamadan ibarettir. Sermayenin bilinçli bir propagandası olan 'özgür bireyler' yanılsaması emekçinin sınıf bilincine olan mesafesini arttırmakta, bireyselleşerek sınırsız kar güdüsünün zamanla etkisiz bir bileşeni olmaktan kurtulamamaktadır.

Bireyselleşme, emekçinin gerek sosyal çevresiyle gerekse de sendikasıyla arasına mesafe koymasına hatta uzaklaşmasına, örgütsüzleşmesine sebep olmaktadır. Bireyselleşmeye sermayenin etkisi kadar sendikal bürokrasinin de büyük katkısı vardır. Sendika içerisinde kendisini ifade edemeyen, yönetimlerin belirlenmesinde kulis faaliyetleriyle atıl kalan, siyasallık adı altında kendisini merkeze koyan anlayışların azınlıkları yönetimde yok sayma anlayışı, bürokratikleşme gibi nedenler emekçilerin örgütlülüğe olan inancını zayıflatmaktadır.

g) Irk-Cins Ayrımı

Geleneksel sendikal bakış açılarında örgütlülük genel bir dogmatizmi de beraberinde yaşatmaktadır. Bu bakış 'herkes sendikada kendisini ifade edebilir' anlayışıdır. Oysa gerçekte bu anlayış pek yaşatılmaz. Kadınlar bu anlamda sendikalarda kendilerini yeterince ifade etmekten uzaktır. Bu durum kadınların örgütlü yaşamdaki atıl tutumu kadar örgütlülüklerin de kadınlara yeterince gelişim olanağı sağlamamalarından ileri gelmektedir. Mevcut sendikal yapılara baktığımızda, genellikle sendikacıların kadına bakış açısı ayrımcılığa dayalı bir zihniyetin ürünüdür. Kadının mücadeleci yönü mevcut örgütlülükler sayesinde törpülenerek, evine mahkum olması adeta zorunlulaştırılmaktadır. Kadınların yönetime gelmeleri de çoğunlukla görüntü anlamında eşitliği sağlamak için erkek egemen çoğunluğun inisiyatifiyle gerçekleştirilmektedir. Yönetimlere gelen kadınlar da söz hakkından yoksunlaştırılıp, sayıyı tamamlamak için değerlendirilen birer üye olmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durum sistemin kadına biçtiği rolden farklı değildir. Sendikal yaşam içerisinde ayrıcalıklı tutulan,

örgütlülüğün karar mekanizmasından yoksun, eylemliliklerde atıl, yönetimlerde azınlıkta ya da hiç bulunmayan kadının sonuçta örgütsüzlüğün, güvensizliğin, siyaset üretmekten yoksunluğun kaderi olduğuna olan inancı pekişmektedir. Bu durum egemen bakış açısını değiştirecek olan sol sendikal anlayışlarda, dini veya liberal kimlikli sendikalardan pek farklı değildir. Sol kimliğin gereği olan yaşam standartlarını yaşamayan bir birey, solcu kimliğiyle gerek ev yaşamında gerekse örgütlerde kadının atıl konuma sürüklenmesine seyirci kalmakta hatta çoğu zaman rahat yaşama keyfiyle bunu teşvik bile etmektedir. Yaşamı, ilişkileri, siyaseti, sendikayı sorgulayan bir kadın portresi kuşkusuz ev yaşamında da farklı olacaktır. Erkek egemen yaşamı tehdit eden bu anlayış şüphesiz bir çokları tarafından gizliden de olsa kabul görmeyecektir.

"Ocak 1999 itibarıyla Türkiye'deki toplam sendika üyelerinin % 12.9'unun kadın olduğu Çalışma Bakanlığı'nın kayıtlarında gözükmektedir." (97-99 Petrol-İŞ Yıllığı- Mart 2000- sy:170)

Bu durumda zaten erkek örgütlülüğüne göre neredeyse % 90 geride olan kadın çalışanların zayıf olan örgütlülükleri sendikalarda atıl konumda daha da geriletilmektedir. Toplumun genel bakış açısı olan kadının ikincil konumu sendikalarda da pekiştirilmekte, örgütlü yaşamdan uzaklaşmalarına seyirci kalınmaktadır.

Kadının örgütlü yaşam içerisinde kendisini ifade etmesinin yolu aktif mücadelesinden geçmektedir. Bu sorumluluk esasen kadına düştüğü gibi erkeğin de bu mücadeleye katkısıyla, özverisiyle, samimiyetine olan inancıyla orantılıdır.

"Ekoloji, eğitim, sağlık, kadın, cinsel ayrımcılık, etnik ve cinsel kimlikler üzerinde yaşanan baskılar ve her türden ayrımcılık alanlarında oluşan tepkilere başta sendikalar olmak üzere her türden sınıf örgütlenmeleri yanıt vermede, kapsamada yetersiz kalmışlardır." (Özgür Üniversite Forumu- Sayı:15- sy: 63)

Sendikalardaki milliyete bağlı ayrılıklar ise sendikal bütünlüğün zamanla ortadan kalkmasına neden olabilmektedir. Özellikle Kürt kökenli emekçilerin batıda göz ardı edilmesi gizli bir milliyetçi dalganın sendikalarda da baş gösterdiğinin belirtisidir. Geçmiş dönemlerde özellikle kamu çalışanlarının sendikalarında baş gösteren, kimi işçi sendikalarında da görülen bu durum karşılıklı yanlışları da beraberinde getirmiştir. Kürt illerinde de ulusalcı yaklaşımın Türk kökenli sendikacıları dışlama eğilimleri birleşik mücadelenin gelişimi önünde engel oluşturmaktadır. Özellikle batıda milliyet ayrılığına dayalı olan bu yaklaşım sendikalardaki aktif bir

çok emekçinin mücadelenin dışında kalmasına sebep olmaktadır. Bu yaklaşım, sermayenin örgütlü gücü dağıtarak emekçileri daha iyi denetleyebilme olanağını arttırmaktadır. Bir çok sendikada bu bölünme ve dışlamalar azınlıkta kalanların zamanla örgütlülükten uzaklaşmasına sebep olmaktadır.

"Güçlü sendikalar, güçlü sınıf hareketleri sayesinde ortaya çıkmışlardır. Güçlü sınıf hareketleri ise sınıfın içindeki bütün mesleki, cinsel, ırksal, siyasi vb. ayrımların aşılması ve bütün farklılıklarıyla sınıfı oluşturan bireylerin kendilerini aynı sınıftan görmeleri ve kendi karşıtlarını da tanımlamalarıyla ortaya çıkarlar. Bu ise sınıf içi ilişkilerin gelişmesi yani sınıfın siyasallaşması ile mümkündür." (Özgür Üniversite Forumu- Sayı:15- sy:27)

Sendikalardaki ırk ve cins ayrımcılığına dayalı olan bu yaklaşımları aşmanın şimdilik çözümü kota uygulamasının aktif bir şekilde yaşama geçirilmesiyle mümkün görünmektedir. Fakat bu geçici bir çözüm yoludur. Sendikalardaki üyeler mücadeleyi omuzlayanlara karşı ayrım yapmazlarsa -ki bu sınıfsal tutum gereğidir- sınıf bilinçli emekçilerin aktif olmaları zamanla ayrımların da tükenmesine zemin hazırlayabilecektir.

h) Taşeronlaştırma

Özelleştirmenin bir başka biçimi olan taşeronlaştırma gerek kamuda gerekse özel sektörde örgütlenmeyi ciddi bir biçimde tehdit eden bir uygulamadır. İşverenin örgütlü olan emekçiyi devre dışı bırakarak aracılar kanalıyla üretilen hizmet ve işi en ucuza mal etme yöntemi taşeronlaştırmanın kısa açıklamasıdır. Bu yolla herhangi bir ürün taşeron aracılığıyla, tamamen sosyal haklarından yoksun, işi en ucuza yapabilecek işçilerin sırtından üretilmektedir. Özellikle bunalım dönemlerinde toplumda işsizliğin yaygınlaşmasıyla beraber ucuz emek işverenin iştahını kabartmaktadır. Çalıştırdığı pahalı maliyetli emekçiyi işten çıkartarak ya da ücretini kısarak, profesyonel aracılara (taşeron-müteahhit) tamamen ticari bir zihniyetle işlerini yaptırır.

"Esnek üretim teknikleri, kısmi zamanlı çalışma, eve iş verme sistemi, taşeronlaştırma gibi yöntemlerin, sendikal örgütlenme ve mücadeleyi tüm dünya çapında tıkanma noktasına getirdiği açıktır." (Özgür Üniversite Forumu- Sayı:15- sy:23)

Bu durum sendikalı işçilerin de işten çıkarılma riskini her an göz önünde bulundurmalarını beraberinde getirir. Emekçi sendikal yapının güvensizliğini yaşarsa ya da işverenin tehditleri karşısında geri adım atarsa örgütsüzlük onun için kısa vadeli bir kurtuluş olarak gözükebilir. Ama zamanla örgütsüzlüğün sonucunda kazanılan hakların kaybedilmesi işçiyi daha zor durumlara sürüklemektedir.

ı) Sendikal Bürokrasi

Sendikaların profesyonelleşmesi zamanla tabandan kopuk bir yönetim tabakasının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Oluşan bu tabaka, yönetimin tanıdığı avantajlardan faydalanarak zamanla kendi tabanından kopuk, emekçilerin taleplerini göz ardı eden, işverenle uzlaşmayı öncelikli hedeflerden sayan bir yapının oluşmasını da sağlamaktadır.

"Rastlantılar dışında profesyonel sendikacılar genellikle çalışanların işverenlere pazarlanması işini üstlenmiş durumdadırlar. Üyeler bu durumda sendikaya yabancılaşırlar." (Sendikal Bürokrasi Ve Çözüm Önerileri- Öteki Yay. sy:105)

Profesyonelliğin sendikal mücadeleye getireceği ve kazandıracağı pek fazla bir kazanım olamaz. Özellikle işçi sendikalarının yöneticilerine tanıdığı bir çok ayrıcalık ve ekonomik koşullar bu konumlarını genellikle kalıcı kılmaktadır.

"Bürokratik ve hantal yapılar haline dönüşen işçi sınıfının ekonomik mücadele örgütlerinin yöneticileri de birer devlet görevlisi rolüne bürünmüşlerdir." (Türk Solu Ve Sendikal Hareket-Yüksel IŞIK- Öteki Yay. sy:40)

Bu duruma örnek olarak, bir çok sendika yöneticisinin işverene karşı radikal söylemler tutturup daha sonra bir çok ödün vererek uzlaşmasını yakın tarihimizden rahatlıkla görebiliriz.

Sendikal bürokrasiye karşı örgütlenemeyen ve dışlanan, sınıf eksenli hareket eden bir çok sendikacı ise emek mücadelesinin dışına itilmektedir.

"Sendikal bürokrasinin özellikle 80'li yıllarda ortaya çıkan ve giderek güçlenen bir özelliği de işçi ödentileri dışında yeni bir kaynağa egemen olmasıdır. Bu kaynak, işçi aidatlarının gayrı-menkul ve finans piyasalarında kullanılarak elde edilen ve işçinin denetleyemediği fonlardır. Sendikalarda bürokratik yönetimin asıl uğraşı, artık büyük bir işletme haline gelen bu yapıların mali, fon yönetimi ve bürokratik sorunları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bürokratik sınırların dışına çıkamayan muhalefetler de bu fonların olanaklarından yararlanmaya dönük bir rekabete girmişlerdir." (Özgür Üniversite Forumu- Sayı 15- sy:59)

Sendikal bürokrasiyi ortadan kaldırmanın en uygun yolu; tabana dayalı, bireylerin kendisini özgürce ifade edebileceği, sınıf eksenli bir örgütlenmenin yaratılmasıdır. Bu örgütlülük emekçilerin sendikal yapı içerisinde sadece ekonomik mücadeleyi değil, yönetime katılmayı, özgür bilincin gelişimini, inisiyatif geliştirmeyi, muhalif bilinci ve sonuçta sınıf bilincinin gelişimini hızlandırır.

Çözüm Önerileri

"İleriye doğru atılan her adım,
her gerçek gelişme,
bir düzine programdan daha önemlidir."
Karl MARKS

Dünyada ve buna bağlı olarak ülkemiz özgülünde yaşanan sendikal kriz, kuşkusuz emekçilere örgütsüzlüğü ve çözümsüzlüğü dayatmaktadır. Fakat yaşanan kriz her ne kadar kapitalizmin son versiyonu olan küreselleşmeye dayandırılsa da bu olumsuzluklar içerisinde emekçileri temsil ettiğine inanılan öncü kadroların dar ve geleneksel bakış açıları da örgütsüzlüğün yaygınlaşmasını beraberinde getirmektedir. Geçmişe sıkı sıkıya bağlılık, değişen koşullara göre kendini yenileyememek, mevcut statükoda ısrar ve somut koşulların doğru tahlilinin yapılamaması gibi nedenler emek örgütlenmelerini her gün daha da zayıflatmakta, emekçilerin hak arama anlayışlarını, ideallerini mevcut sisteme kanalize etmelerini sağlamaktadır. Hatta kimi anlayışlar küreselleşmenin vazgeçilmez olduğunu, bu koşullarda varlıklarını koruyabilmek için mevcut koşullara uyum sağlayıp 'ne koparırsak o kadarı kardır' anlayışıyla eklenme mantığının politika-(sızlığını)sını üretmektedirler.

Umutsuzluk her türlü yönelimin baş düşmanıdır. Birey beklentilerini somut değerler üzerine kurup buna yönelik mücadele etmezse, sonuçta kapitalizmin batağına düşmekten kurtulamayacaktır. Günümüzde bir çok reformist, işbirlikçi, emek mücadelesinden yoksun bireyler, sendikal bürokrasinin can damarını oluşturmaktadırlar.

Sendika kongrelerinde bir çok ayak oyunlarıyla, politik olmayan çeşitli sahte ittifaklarla, emekçi psikolojisinin zayıf yönlerini iyi kullanarak ya da bunlar da yetmezse çeşitli mafyavari yöntemlerle sendika yönetimleri işbaşına gelebilmektedirler. Bir kere yönetimi ele geçiren grup bu gücü kullanarak her türlü delege seçiminde, üye kayıtlarında, işverenle uzlaşmada söz sahibi olarak tabanı devre dışı bırakmakta, yönetimin nimetlerini kaybetmemek için her türlü yolu denemektedir. Böyle bir yönetimin işçi haklarını savunmak bir yana, kendi koltuğunu sağlama almak için yapmayacağı dalavere, olumsuzluk kalmayacaktır.

Aslında küreselleşmeyi en iyi tahlil edenler de bu sendikal bürokrasinin yarattığı bireylerdir. Bencil, köşe dönmeci, uzlaşmacı, kendi çıkarı için her türlü işçi hareketini bastıran, sermayenin kutsallığına tapan bu zihniyet, kapitalizmin emekçi düşmanı özünü en iyi kavrayanlardır. Bu anlamda patronlara yaranmak için, işçi çıkarılmasına, ücretlerin dondurulmasına,

erken emekliliğe, sosyal güvenlik yasasına, kriz senaryoları için fedakarlığa sistemin bekası için yardımcı olurlar. Sermayenin ve onun biricik koruyucusu devletin emekçileri daha fazla sömürmek için çıkardığı her türlü yasayı göstermelik eylemlerle protesto eder görünüp onaylarlar. Bu yapıları örneklemek için gazetelerin sendikalarla ilgili haberlerini takip etmek yeterlidir. Bayram Meral bu yapıya uygun bir örnektir. Fakat sadece o mu? kendisine sol sendika adını takan, evrensel değerleri savunduğunu iddia eden yapıların mevcut icraatları da bu konuda pek iç açıcı değildir.

Son dönemlerde sendikal hareket içerisinde TÜMTİS'in farklı bir yeri olduğunu belirtmek gerekir. Gerek eylem pratiğiyle, gerek işverene karşı direngen tavrıyla Türkiye'de sendikal anlayışlara örnek bir tutum sergilemektedir. Kuşkusuz, devletin baskıları ve genel başkanları Sabri Topçu'nun gözaltına alınıp işkence görmesi de sermayeyle barışık olmadığının ayrı bir göstergesidir. Kongredeki mevcut demokratik ortamın delege bilincindeki hak alıcı pratiği körüklemesi kaçınılmazdır. Kendisini ifade ettiğine inanılan bir kongrede emekçiler sendikasını daha fazla sahiplenecektir. TÜMTİS bunun olumlu bir örneği olduğunu gelecekteki duruşuyla da emekçilere göstermek zorundadır.

Mevcut sendikal krizin aşılması ve örgütlülüğün daha güçlü bir şekilde oturtulabilmesi için sendikaların ve yöneticilerinin tabanlarına güven vermek gibi bir zorunlulukları vardır. Bu anlamda mevcut sendikal krize çeşitli çözüm önerileri sunulabilir. Bu önerilerin geliştirilebilmesi ve zenginleştirilmesi emekçilerin yaşamsal katkılarıyla olacaktır.

a) Yönetimlerde Şeffaflık Anlayışı

Üyelerin oylarıyla oluşan yönetimler zamanla üyelerin denetiminden uzak, kendi bildiğini okuyan bir tarza bürünmüştür. Bu durum genel merkezlerden en alt temsilciliklere kadar bir salgın hastalık düzeyinde yaygınlaşmıştır. Bunu önlemenin en önemli adımlarından birisi; sendikaların mali durumlarından tutun da en alt düzeydeki kararların bile üyelerin denetimine açık olmasıdır. Bu denetim, tabanın kendi kurumları olan bu örgütlerin her türlü icraatını ve harcamasını kapsamalıdır. Üyelik bilincine sahip olan emekçi böylece kafasındaki kuruntuların ve şüphelerin açıklığa kavuşması sunucu örgütüne güven duyarak sahiplenme ihtiyacını da hissedecektir.

Öte yandan, üyelerin denetimine açık bir örgütte yönetim kapalı kapılar ardında kendi tabanına gizli saklı faaliyetlere yönelemeyecek, sürekli tabanın denetimini duyumsayarak kurumun asli faaliyetlerini (politik, ideolojik ve ekonomik) yürütme ve koordine etme işlevine sahip olacaktır.

Yönetimlerin aşırı ekonomik güçlenmesi onları zamanla tabanın taleplerine uzak duran, denetimi gücü sayesinde engelleyen özerk bir yapıya bürünmelerine de yol açmaktadır. Bu anlamda özellikle sendikal yönetimlerin üye denetimine açık olması, bu güçlenmenin de önünü kesecektir. Çünkü üyelerin aktif denetimi merkezlerdeki belli güç yığılmasını önleyecek, zamanla sendikal bürokrasinin oluşumunu da ortadan kaldıracaktır.

b) Üyelerin Periyodik Olarak Eğitilmesi

Sendikalar sınıf eksenli hareket eden emekçi örgütlenmelerdir. Sendikalara üye olan sınıf bilincinden yoksun sıradan emekçilere sınıfsal bakış açısına yönelik bir eğitim ve pratik zamanla kazandırılmazsa üyelerin sendikalara bakış açıları da sermayenin aktif politikalarıyla atıl, eleştirmeyen, kararları onaylayan, ekonomik bakışlı, bireysel davranan, işini kaybetmemek için her türlü hak gaspına ses çıkarmayan bir emekçi yapısının oluşması da kaçınılmazdır.

"Üye işçilerin eğitimi de bu bürokratik yapılanmadan payını almıştır. İşçinin sınıf bilincine sahip olmasında ve sınıf mücadelesinin etkin fiili önderleri haline gelmesinde ve örgütsel mücadelenin gelenekselleştirilmesinde önemli işlevler gören örgüt içi eğitim de bürokratik bir iş haline gelmiştir. Öyle ki özellikle son yıllarda sendikaların eğitimci kadrosu uzman adı altında sendika memurlarına dönüşmüştür. Uzmanlar, sınıf bilincinden, asgari genel kültür, politika ve sosyal bilgilenmeden yoksun 'cahiller' haline gelen sendika liderlerinin danışmanları haline gelmiştir. İşçinin eğitimi ikincil görev olmuştur. Eğitim yöntemi ve araçları açısından eskiyen eğitim çalışmaları, işçilere bir eziyet haline gelmiştir. Eğitim, yayın etkinlikleri bir nemalanma kaynağı olarak kullanılmaktadır." (Özgür Üniversite Forumu- Sayı:15- sy:59)

Ülkemizde sendikal yapıların çoğunluğunun üyelerine sınıf bilincini kazandıracak yeterlilikten yoksun olduğunu söyleyebiliriz. Bu tarzda yapılacak bir sendikal mücadele de(!) sadece günü birlik ekonomik taleplere dayalı bir pratik ortaya çıkaracaktır. Oysa sendikal mücadelenin önündeki en büyük engel de ekonomik mücadeleyi tek hedef olarak koyan mücadele tarzıdır.

"Ekonomik taleplerle ve kendi çevresiyle sınırlı bir mücadele, sadece kendiliğinden bilince ilişkindir ve sendika bilinciyle sınırlı kalır. Bu yapısıyla mücadele her zaman yozlaştırılmaya, yanlış hedeflere yöneltilmeye yatkındır." (Türk Solu Ve Sendikal Hareket- Yüksel IŞIK- Öteki Yay. sy:129)

Bu anlamda sendika tabanının sınıf bilincine sahip ideolojik bir sendikal mücadeleye yönelik eğitim çalışmalarına katılması mücadelenin gelişimini arttıracaktır. Yönetimlerin eğitim çalışmalarına yönelik antipatilerine karşın duyarlı olan tabanın ve sınırlı da olsa kimi sendikacıların bu çalışmaları yönlendirmeleri ve yaygınlaştırmaları sendikal mücadelenin de sınıf eksenli, hak alıcı tarzda gelişimini destekleyecektir.

Sendikalara eleştirel bakan bir çok anlayış alternatif anlamda hiçbir sendikal eğitim programı koyamamaktadır. Oysa sendika yönetimlerinin icraatlarının ve politikalarının eleştirilmesinin yanı sıra alternatif bir çalışma programı ve eğitimiyle tabanın eğitimi gerçekleri daha etkin bir şekilde gün yüzüne çıkartacaktır. Sendika binaları bu anlamda yönetimlere rağmen fiili bir şekilde kullanılabilir. Gerçekten mücadele etmek isteyen emekçiler bunun çabasını aktif bir şekilde vermek zorundadırlar. Bir çok emekçinin sendikal mücadelenin tarihçesini, sosyalist

sendika anlayışını, pratiklerini, kazanımlarını ve alternatif örgütlenme biçimlerini öğrenmesi sınıf bilincinin gelişimine katkı sunacaktır.

c) Örgütlenme Modelinin Yenilenmesi

Sendikalarda genel anlamda örgütlenmenin tabanın taleplerine doğru orantılı olarak geliştiği, kararların genellikle tartışılarak, tabanın görüşlerine dayalı olarak alındığı söylenir. Bu durum da 'Demokratik Merkeziyetçilik' ilkesine dayandırılır. Görünüşte gayet demokratik, tabanın taleplerine dayalı bir özgür yapılanma gibi yansıtılır. Oysa işleyen mekanizma çok farklıdır; kararlar genellikle merkezden alınarak tabana kabul ettirme anlayışıyla yürütülmektedir. Merkezlerin aldıkları kararlar tabanda tartıştırılır, görüşülür fakat sonuçta istenilen karar onaylattırılır.

"Bürokratik merkeziyetçilik, işçi ile sendikal organlar arasında bürokratik yapıyı yeniden üreten bir temsil krizini derinleştirmiştir. Sendikaların fiili olarak ortadan kalkmasına neden olacak duruma gelmiştir. Bu durum, sendikaların mevcut sürecin karmaşık sorunlarına yanıt üretebilecek, dinamik yapılar haline getirilmesinde bireysel veya örgütsel iç müdahalelerin gerçekleştirilmesi önünde engelleri daha da aşılamaz hale getirmiştir." (Özgür Üniversite Forumu- Sayı:15 sy:63)

Genel anlamda demokratik bilince sahip olmayan bir yapılanmada doğal olarak üyelerin, karar alınırken aktif bir katılımı da söz konusu olamaz. Bilinçli olan ve genellikle azınlıkta kalan muhalif unsurlar da marjinal kaldıkları için üyeleri etkileme yeterliliğinden yoksun bırakılırlar. Demokratik merkeziyetçilik ilkesi sendikalardaki bürokrasi tarafından

kendi çıkarları doğrultusunda işlemektedir. Bu durum da doğal olarak emekçilerdeki inisiyatif geliştirme bilincini zamanla köreltti̇ği için sendikalara karşı güvensizliği doğurmaktadır.

Sendikalarda demokratik mekanizmanın ideal bir şekilde işleyebilmesi için üyelerin demokratik katılımı aktif hale getirilmelidir. Bu durum en alt temsilciliklerden en üst genel merkez yönetimlerine kadar güçlü olanın değil haklı olanın, hak edenin yetkilendirilmesi esasına göre şekillendirilmelidir. Yönetimler üyeleri adına karar alan değil, üyelerin taleplerini organize eden ve buna yönelik planlayan tarza gelebilmelidir. Bunu uygulayabilmenin en ideal yollarından birisi de politik grupsal kaygılardan uzak, doğrudan demokrasinin işletilmesiyle olanaklıdır. Yani üyenin bilinçli, grupsallığı aşıp siyasal anlayışın belirlediği sınıfsal bakış açısına sahip, kendisini aktif bir şekilde ifade eden, düşüncelerinin değer bulduğuna inanan, eleştiren, geliştiren bir yapıya büründürülmesidir. Tabanın inisiyatifini hayata geçirebilecek bir örgütlenme modeli sendikal krizin aşılmasında etkin bir rol oynayacaktır.

d) Kadın Üyelerin Örgütlülüğe ve Yönetimlere Aktif Katılımı

Kadınların hem işyerinde hem de evde ikincil önemde tutulduğu bir toplumun içerisinde kadınlar sendikal yaşam içerisinde de geri planda kalmaktadırlar. Bu durum kadının örgütlü yaşamı kaldıramayacak apolitizasyonu kadar, erkek egemen toplumun kadını önemsememe ve güven duyulmamasıyla da orantılıdır. Her ne kadar sendikaların yöneticilerinin eşitliğe dayalı açıklamaları her fırsatta dile getirilse de kadın geleneksel konumunun dışına çıkamamakta, çıkarılmamaktadır.

Toplumdaki genel kanı, erkeğin aileyi geçindirdiği, kadının ise anne ve ev kadını olarak aileye katkı sunduğu yönündedir. Kadın çalışma yaşamına katılsa bile, egemen kültürün etkisiyle gerek işyerinde, gerek sendikalarda korunan, esirgenen, yönlendirilebilen, erkeğine bağımlı, eşinin inisiyatifinde yönetimlere katılan; erkek egemen toplumun lütfuyla da görüntü anlamında görülen bir konumdadır.

Düşüncelerin yukarıdaki gibi şekillendiği bir toplumda kadının sendikal mücadeleye katılımı doğal olarak görüntüden ibaret kalacaktır. Kadınların aktif mücadeleye katılımı, örgütlerinde kendi inisiyatiflerini geliştirmeleriyle doğru orantılıdır. Geçmişte kol gücüne dayalı işlerin yoğunluğu erkeklerin daha fazla sendikal alanda varolmalarını sağlıyordu. Oysa günümüzde emek daha çok büro alanına doğru yaygınlaşan bir tarza bürünmektedir. Bu durum daha çok bürolarda çalışan kadın emekçilerin

sendikal alanda yoğunlaşmalarını da getirmektedir. Erkek egemen toplumun kol gücüne dayalı iş anlayışı yerini beyin gücüne bırakmaktadır.

Kadın emekçiler aktif bir biçimde gerek geleneksel değerlere gerekse bunları kendi örgütlerinde gayrı-resmi barındıran yönetimlere karşı katılımı aktif bir şekilde zorlamalıdırlar. Kadın hem evde hem işyerinde hem de sendikada kendi başına bir birey olduğunu, mücadeleye kendi inisiyatifiyle katılabileceğini her alanda haykırmalıdır, bu alanları zorlamalıdır.

Günümüzde sendikalarda azınlık konumunda olan kadın üyeler, yine bu üyelerin örgütlü çalışmasıyla, erkek egemen toplumun zincirlerini zorlamasıyla, kendine güven duyarak, sınıf bilincini özümseyerek hemcinslerini alanlara taşımasıyla örgütsüzlüğünü aşabilecektir.

e) Sendikal Bürokrasinin Aşılması

Bilindiği gibi günümüzde sendikalar kendi tabanlarının taleplerine yabancılaşmışlar, yönetim olarak merkezi bir anlayışla, işverenle uzlaşma adına sendikaların esas konumundan uzaklaşarak bürokratik bir yapıya bürünmüşlerdir. Sendikaların profesyonelleşmesi zamanla merkezi yapının güçlenmesine, merkezde ekonomik yığılmaya, yöneticilerin konformist yaklaşımlar içerisine girmesine sebep olmaktadır.

Özellikle işçi sendikalarında yönetici maaşları ve ödenekleri bunları emekçilerden ayrıcalıklı bir konuma sürüklemiştir. Aynı akıbeti zamanla memur sendikalarının yöneticilerinin de paylaşacağını söylemek sanırım hayalcilik olmaz. Çünkü profesyonellik, bürokratizmin beslenme kaynağıdır. Sendika başkanlarının aldığı maaşlar ve sendikaların mali kaynakları üzerindeki etkin konumları nedeniyle, zamanla bu kişiler bulundukları konumu terk etmeme eğilimiyle birlikte statü kaybetmemek için yapmayacakları uzlaşma (işçileri işverene pazarlama) kalmamaktadır. Artan hak gaspları karşısında yöneticilerin keskin nutukları sadece göz boyama, günü geçiştirme amaçlıdır.

Sendikalarda öncelikli olarak yönetici maaşlarının normal bir işçi maaşının üzerine çıkmaması ilk koşul olmalıdır. Bu konum ekonomik olarak cazibe merkezi olmaktan çıkarılmalıdır. Sendikaların aşırı maddi birikimi doğal olarak bu kurumların yöneticiliğine ilgiyi artırmaktadır. Sendikaların zorunlu harcamaları dışında (grev fonu, çalışanların ücretleri, kira giderleri vs.) ekonomik birikim önlenmelidir. Mevcut maddi birikimin sendikal eğitime yönelmesi, aidatların düşürülmesi, yayın çalışmalarına ağırlık verilerek bunların her üyeye ulaştırılması, birikimlerin maddi koşulları olumsuz olan emekli işçilere veya işsizlere aktarılması zamanla

sendikal yapının daha sağlam temeller üzerine oturmasını sağlayacaktır. Ancak bunların denetiminin yönetimden bağımsız, tabandan seçilmiş komisyonlar aracılığıyla yapılması güveni artıracaktır.

Yöneticilerin seçiminin ve görev süresinin daraltılması buradaki profesyonelleşme eğilimlerini azaltacağı gibi daha fazla emekçinin yönetim sürecine katılımını, eğitimini artıracaktır. Böylece koltuk bağımlısı olmayan, delege pazarlıklarını yönlendirmeyecek, özverili çalışacak bireyler yönetimde bulunabilecektir. Bu tarz, yönetimde adeta kastlaşan yöneticilerin oluşumuna da engel olacaktır. Tabanda aktif olan her emekçinin yönetime girebilme şansı da artmış olacaktır.

Yöneticilerin her an değiştirilebilmesine yönelik bir tüzük çalışmasına girilmelidir. Yönetimler her an taban tarafından değiştirilebileceğini, görevden alınabileceğini düşünerek kendi bireyselliğini aşmak zorunda kalacaktır. Ancak böyle bir uygulama sınıf bilincine sahip üyelerin tabanda yoğunlaşmasıyla uygun hale gelebilecektir.

Sendika aidatlarının maaşlardan kesilmesi uygulamasının kaldırılarak üyelerce direkt ödenmesi uygulanmasına geçilmelidir. Bu durum gerçekten sendikasına sahip çıkan üyelerin ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Bilindiği gibi üyelerin merkezi esasta aidat ödemeleri sonucu bir çok üye sendika binasının yerini bile bilmemektedir. Oysa aidatını direkt elden ödeme yoluna giden bir emekçi zamanla kurumunu, işlevlerini, yöneticilerini daha rahat tanıma imkanına sahip olacaktır. Bu durum ayrıca sendika yöneticilerinin de sık sık üyelerle bir araya gelmesini, üyelerin sorunlarını daha rahat tespit etmelerini ve zamanla bürokratizmin de ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

f) İşyeri Örgütlülüğü Esas Alınmalıdır

Bütün sendikaların tüzüklerinde genel bakış açısı; tabana dayalı örgütlenmenin ön plana çıkarılmasıdır. Fakat bu, uygulamada pek karşılığını bulamamaktadır.

Temel anlamda sendikaların güçlülüğü ve sermaye karşısında pazarlık gücünün olması, üyelerinin sendikal mücadeleye aktif katılımıyla orantılıdır. Örgütlülükte işyerine dayalı örgütlülük esas alınmalıdır. Bu anlayış sözde değil, yönetimlerin işyeri temsilciliklerini aktif hale getirmeleriyle vücut bulur. İşyeri temsilciliklerinin aktif hale getirilmesi için mevcut konumları güçlendirilmeli, işverene karşı yasal konumlarının arttırılması için çalışılmalı, belli dönemlerde eğitim çalışmalarına tabi tutulmalıdırlar.

Özellikle işyeri temsilcilikleri doğrudan demokrasinin hayata geçirildiği alanlar haline getirilmelidir. Tabandaki demokratik paylaşım ve aktif karar almaları emekçilerin zamanla politikleşmesinin de önünü açacaktır. İşyeri esasına dayalı örgütlülük anlayışı zamanla yönetimlerin de birer eşgüdüm mekanizması haline gelmelerini sağlayacaktır. Sendika yönetimlerinin işçilerin bir amiri gibi davranmaları sonucu zamanla emekçiler, bu yöneticilere karşı atıl kalmakta ve sendikalardan uzaklaşmaktadırlar. Oysa sınıf bilincine sahip işçilerin tabanda yaygınlaşması mücadelenin gerçek sahiplerine geçmesine sebep olacaktır.

İşyeri örgütlülüğünü geliştirecek bir başka yol da tabanda konsey, meclis, inisiyatif, grev ve mücadele komiteleri gibi alt örgütlenmelerin yaratılarak, emekçilerin karar alma, inisiyatif geliştirme yeteneklerini en üst düzeylere ulaştırmayı amaçlayan politikalardır. Tabandan oluşan merkezi bir yapılanmayla kurumlaşan bu alt örgütlenmeler sendikaların tabana yabancılaşmasını aşabilecek, demokratik bir mekanizma yaratabilecektir.

g) Ortak Örgütlenmenin Dayatılması

Emekçilerin işçi-memur anlayışına dayalı olarak farklı alanlarda örgütlenmeleri, sistemin emekçilerin mücadelesini bölme amaçlı politikalarının bir ürünüdür. Geçmişte birbirine çok yabancı alanlarda çalışan mavi ve beyaz yakalılar artık gerek ekonomik gerekse yaşam standartları açısından birbirine çok yakındırlar.

İşçi ve memurların ortak örgütlenmesine dayalı bir sendikal anlayış öncelikle emekçilerin kurumlarında tartışılmalı, bu birlikteliğin zemini bilinçte oluşturulmalıdır. 'Emekçilerin kurtuluşu ortak birlikteliğindedir' anlayışı hayata geçirilmelidir. Emekçilerin birlikteliğini amaçlayan bir konfederasyon güçlü bir muhalefet cephesinin oluşumunu da aralayacaktır. Ortak örgütlenme gerek emek cephesinde gerekse toplumsal yaşamda sermayenin karşısına emekçilerin daha güçlü ve organize bir şekilde hak aramalarını sağlayacaktır.

Uluslararası şirketlerin tüm piyasalara egemen olması emek mücadelesinin evrenselleşmesini de dayatmaktadır. Bir çok şirket dünyanın her alanında örgütlü konuma gelmiştir. Sermayenin yapısında ortaya çıkan bu yayılma dünyanın herhangi bir bölgesindeki emek hareketini de uluslararasılaştırmaktadır. Gelişmekte olan bir ülkede yapılan greve şirketin merkez bölgesindeki emekçilerin de destek vermesi hak kazanımını zorlayacaktır. Bu durum evrensel anlamda sınıfsal bilincin gelişimine de katkı sunacaktır. Örneğin; Bosch fabrikasında çalışan işçilerin Türkiye'deki bir

grevine Almanya'daki aynı fabrikada çalışan emekçilerin de aktif destek vermesi hak alıcı kazanımı zorlayabilecektir. Ya da dünyanın herhangi bir bölgesindeki emekçilerin mücadelesine aynı şirketin çalışanlarının destek vermesi uluslararası dayanışmayı arttıracaktır.

Bu nedenle emekçilerin uluslararası alanda örgütlenmenin koşullarını yaratmak için sendikal yönetimlere baskı yapması, sendikal örgütlenmenin gelişimi ve geleceği açısından hayati önemdedir.

Kaynakça:
1)Solda 'Sivil Toplum' Gerçekler ve Yanılsamalar - Metin Çulhaoğlu, Can Soyer - Özgür Üniversite Defterleri-sy:6
2)Yenilgi Tuzağı - Fikret Başkaya - Ütopya Yay. - 2001
3)97-99 PETRO-İŞ Yıllığı Mart 2000
4)Türk Solu ve Sendikal Hareket - Yüksel Işık - Öteki Yay. - 1995
5)21. Yüzyılda Sendikalar - PETROL-İŞ Yay. - Mayıs 2001
6)Özgür Üniversite Forumu - sy:14
7)Özgür Üniversite Forumu - sy:15
8)Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Düşüşü - Fikret Başkaya - İmge Kitabevi 3. Baskı - Aralık 2000
9)Sendikal Bürokrasi ve Çözüm Önerileri - Yüksel Işık - Öteki Yay. - 1993
10)Duyarsızlığın Toplumsal Kökenleri - Murat Dil - Şubat Yay. - Eylül 2000

www.arsivakurdi.org

Sadık KOLUSARI

Günümüz Kapitalizminin Nitelikleri, Geçmişte ve 21. Yüzyılda **KOMÜNİST** ÖRGÜTLENME

Komünist partilerinin ve politikalarının krizde oldukları doğrudur ve bu kriz, günümüz Marksistlerinin günümüze uygun teorik ve pratik üretim yapamama krizidir. Dolayısıyla Marksizm'in krizi olarak nitelendirilemez. **Marksist felsefenin, ekonomi politiğin ve bilimsel sosyalist bakışın geliştirilmesi, değişen koşullara göre bir üst boyutta yeniden üretilmesiyle birlikte örgütlenmenin de yeniden şekillendirilmesi dünya komünistlerinin güncel görevidir.** Komünistlik adına geliştirilecek her olguda olduğu gibi örgütlenmede de Marksist bilimi temel almak zorundayız. Unutmayalım, Marksizm herhangi bir bilim değil, tüm bilimlerin toplamıdır. Zaten komünistlerin, sosyalizmi çarpıtarak savunan veya sosyalistlik/komünistlik iddia eden sapmalardan temel farkı, olayları ve olguları incelerken özü Marks, Engels ve Lenin tarafından ortaya çıkarılan tarihsel materyalizme sıkı bağlılıktır. Marks ve Engels ile başlayan, 19. ve 20. yüzyıldaki gelişmelerle büyük bir miras bırakan geçmişimiz, bu günü ve geleceği kavrama ve kurmada vazgeçilmez dayanağımız olacaktır. Bu temeli yok sayarak, komünist olmada belirleyici bir ilke olan mevcut toplumsal ve politik durumu doğru analiz etmemiz ve bu ana- lize uygun politik stratejiyi belirlememiz asla mümkün olamaz.

Tarih insanların dışında gelişmiyor. Tarihsel gelişmelerde insanın/toplumun rolü/müdahalesi her zaman kaçınılmaz olmuştur. Hedeflenen müdahaleyi yapmak ve değişikliği yaratmak için bir teorik/pratik yönlendiriciye/örgüte ihtiyaç vardır.

Kapitalizmin uluslarüstü bir gelişim seviyesine ulaştığı 21. yüzyılda, günümüz komünist örgütlenmesinin nasıl bir örgütlenme olması gerektiği sorunu, dünyadaki tüm komünistlerin olduğu gibi ülkemiz komünistlerinin de önüne araştırma/tartışma ve üretme görevini koymuştur.

Kapitalizmin gelişimine paralel olarak Dünya Komünist Hareketi de bu gelişime uygun bir yükseliş göstermiştir. Kapitalist üretim ilişkilerinin ulusal pazarlardaki gelişimine denk ülkesel çapta komünist partileri doğarken, kapitalizmin evrenselleşme eğilimine yanıt olarak komünistlerin evrensel çapta örgütlenme girişimleri vücut bulmuştur ki bunları kısaca dile getirmekte yarar vardır.

Dünya Komünist Hareketi'nin Geçmişi

Komünist Manifesto'nun son sözü **"Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz"** oldu. O günden bugüne kadar komünistlerin temel amacı, tek tek ülke işçi ve emekçilerinin kendi burjuvalarının etkisinden çıkması, sınıf bilincine erişip Dünya Komünist Hareketi'nin bir parçası olduğunu anlaması ve bu anlayışa uygun olarak dönemin komünist örgütlenmesini yaratması oldu. Bir taraftan komünistlerin dünya çapındaki örgütlenmesi, diğer taraftan dünya örgütlenmesinin her ülkedeki parçası olan ülkesel bazda komünist örgütlenmeler üzerine kafa yoruldu, teoriler üretildi, pratikler sergilendi. Bu süreç devam ediyor.

Bugüne kadar Dünya Komünist Hareketi'nin birliğini sağlama yöntündeki önemli girişimlere kısaca değinmek istiyorum. 17. yüzyıldaki İngiliz devriminde **Nivellerler**, 18. yüzyıl Fransız devriminde **Babouvistler**, 19. yüzyılda (1838-1850 arası) yine İngiltere'deki Chartistler, Komünistler Birliği, I., II. ve III. Enternasyonal ile Leninist parti örgütlenmesi zincirinin son halkası olabilecek olan günümüz örgüt sorununun ortaya çıkartılması yakıcı bir hal almıştır. Nasıl ki Leninist parti modeli ilk üç oluşumdan beslenerek, gıda alarak ortaya çıkmışsa, bugünkü örgütlenme modelinin ortaya çıkartılmasında da Leninist parti modeli ve geçmiş tarihimizin tecrübelerinden yararlanılacak, yeni örgütlenme modeli bu mirasın üzerine, onu aşarak oturtulacaktır. Günümüzdeki örgütlenme biçimine gelmeden önce tarihteki önemli komünist örgütlenmeler üzerinde biraz duralım.

Komünistler Birliği (1847-1852)

Komünizmi, tarihte ilk kez materyalist bakış açısına dayanarak bilimsel olarak hedefleyen örgütlenme Komünistler Birliği'dir. Komünizmi hedefleyen

örgütlenme olarak bir programa ilk kez sahip olan yine O'dur. Komünistler Birliği'nin öncülü Haklılar Birliği, Alman işçi sınıfının ilk politik örgütü olarak oluştu ve daha sonra uluslararası bir nitelik alarak 1836'da Paris'te kuruldu. Kuruluş süreci 1838, hatta Almanya'da illegalitenin zorluklarından dolayı 1840 yılına kadar devam etti. Ocak 1847'de Marks, Haklılar Birliği'ne girdi.

Aynı dönemde yani 1847 yılı başlarında Marks ve Engels gizli bir propaganda örgütü kurmaya karar verdiler. Amaç, ulaşılabilen her yere komünist düşünceleri ve komünist bakış açısını iletmek, işçi ve emekçilerde sınıf bilincini geliştirmekti. Ülkesel bazda komünist partileri henüz kurulmamış, komünizm ideali belirli dar bir grup dışında bilince çıkarılmamıştı.

Başta Almanya olmak üzere uluslararası işçi sınıfının ilk uluslararası devrimci örgütlenmesi ve I. Enternasyonal'in öncüsü Komünistler Birliği, ilk kongresini Marks ve Engels'in önderliğinde 2-9 Haziran 1847'de Londra'da yaptı. Kuruluş süreci II. kongreyle tamamlandı. II. kongresi 1947 kasım sonu ve aralık başlarında gerçekleştirilen Komünistler Birliği, bilimsel sosyalizmi rehber edindi. Haklılar Birliği adına son verilmesi ve Komünistler Birliği'nin kurulmasıyla birlikte o zamana kadar temel şiar olan **"Tüm İnsanlar Kardeştir"** yerine **"Tüm Ülkelerin Proleterleri Birleşiniz!"** slogan belirlendi. Yayınlanması kararlaştırılan "Komünist Gazete"nin ancak bir deneme sayısı çıkabildi.

Komünistler Birliği'nin en önemli işlerinden biri propaganda ise bir diğer ve en önemli işi de Marks ile Engels'e "Komünist Parti Manifestosu" yazma görevini vermesi oldu. Böylece, Komünistler Birliği'nin programı niteliğinde olan ve Dünya Komünist Hareketi'nin gelişiminde oldukça önemli rol oynayan Komünist Parti Manifestosu şubat 1848'de yayınlanmış oldu.

I. Enternasyonal (1864-1876)

Burjuva demokratik hareketlerin yoğun olarak gündeme geldiği, baskı altındaki ulusların ulusal özgürlük mücadelelerinin yükseldiği, işçi sınıfının politik bir uyanış dönemine girdiği ve Avrupa'nın bir çok ülkesinde devrimci başkaldırıların mayalandığı 1860'lı yıllarda, bilimsel sosyalizmin kurucuları Marks ve Engels proletaryayı yeni bir sınıf kavgasına hazırlayacak, yol gösterecek yoğun bir teorik üretim gerçekleştirdiler. Bu yıllarda Marks ve Engels, ortaya çıkan koşullara uygun olarak uluslararası proletaryanın birlik ve dayanışması, mücadelesi ve mücadelenin koordinesi temelinde yoğun bir propagandaya giriştiler. Kapital'in birinci cildi bu yıllarda çıktı ve Engels Alman komünistlerinin yayın organı "Demokratik Temel Sayfalar"da, nisan 1868'de Kapitalin birinci cildi için **"Dünyada kapitalistler ve işçiler olduğundan bu yana, işçiler için bu kadar anlamlı bir kitap çıkmadı"** diye yazıyordu.

Yeni teori ve pratik içerisindeki en önemli gelişmelerden biri olarak, 28 Eylül 1864'te çoğu Batı Avrupa ülkelerinin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin (hemen

hemen tüm Avrupa ülkeleri, Kuzey ve Güney Amerika, Avustralya, Yeni Zelanda ve Hindistan) proleterleri Londra'da bir araya geldi ve I. Enternasyonal, yani Uluslararası İşçi Birliği kuruldu. Yönetici organ olan Genel Konsey'in üyeleri arasında Karl Marks da vardı. 1870'ten itibaren Engels de Genel Konsey'de yer aldı. Marks ve Engels'in işlerinden en önemlisi ise Enternasyonal içerisinde etkili olmak oldu. I. Enternasyonal işçi sınıfının sermayeye karşı mücadelesindeki hazırlık oldu, mücadelenin ilk temel taşını döşedi.

I. Enternasyonal'in görevi; uluslararası işçi hareketi içerisinde doğup gelişen değişik ideolojik akımları birleştirmek ve bu birleşimi (örgütü) liberal burjuvazinin ve küçük burjuvazinin etkisinden çıkarmak ve geliştirmekti. 1866 yılında Paris, Londra, Brüksel ve Almanca olarak İsviçre'de dört yayın organına sahip olan I. Enternasyonal'in kitlesel gelişimi hız kazandı. 1869 yılında İspanya'da 20.000 üyeye sahip 195 örgütlenme (parti, sendika, dernek vs.), Belçika'da 64.000 üye ve Portekiz'de 1873'te 15.000 üyeye sahipti.

I. Enternasyonal'in başarısı sadece uygun koşullardan değil, aynı zamanda Marks'ın bu örgütlenmenin başına geçmiş olmasından da kaynaklanıyordu. 28 eylül 1864'te Londra'daki St. Martin's Hall'de bir araya gelenler arasında olan, **"kurulan hakkında açık ve net olan daha 1848'de tüm dünyaya "Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz"** diye haykıran Karl Marks'tı, der Engels. Enternasyonal'in organizatörü, lideri ve nefesi Marks'tı. Programını ve önemli bir çok çağrısını, açıklamasını, kararlarını, raporlarını Genel Konsey başkanı durumundaki Marks yazdı. Marks'ın en büyük destekleyicisi ise Engels'ti.

2-7 Eylül 1872'de yapılan Haag Kongresi'nde Marks, Engels ve taraftarları her türlü sapmalara, özellikle de sekter düşüncelere karşı ideolojik mücadelelerini başarıyla sonuçlandırdılar. Anarşist düşünceler mahkum edildi ve liderleri Bakunin örgütten atıldı. Haag Kongresi kararları ülkesel bazda bağımsız işçi örgütlenmelerinin gelişimi için önemli bir temel ve yol gösterici rolünü üstlendi. Anarşizmin kurucularından Fransız küçük burjuva ideolog Proudhon'un yanı sıra Marks'ın sapmalarla mücadelesinin en önemli örneklerinden bir tanesi yine bu yıllarda Ferdinand Lassalle ile oldu. Ekonomi politikte Marks'ın bir öğrencisi olan Lassalle seçimler yoluyla sosyalizme geçiş, devletten alınan paralarla güçlenme gibi tezlerle Marksizm'i sulandırmaya çalıştı. Engels, 28 Temmuz 1869'da "Karl Marks" başlıklı yazısında Lassalle'den söz ederken şöyle der: **"Lassalle yüksek yetenekli, çok yönlü yetişmiş bir beyin, büyük bir enerjiden oluşmuş ve hemen hemen sınırsız bir Versatilität bir insan: Her koşul altında politik bir rol oynamak istiyordu. Fakat ne Alman işçi hareketinin eski bir önayağı ne de orijinal bir düşünürdü. Yazılarının tüm içeriği aktarılmıştır, bunlar yanlış anlamaksızın değildi. Bir önceli ve entelektüel üstü vardı. Yazılarını kabalaştırırken onun varlığından söz etmiyordu. Ve**

bu entelektüel üstün adı Karl Marks'tır." 1872'de yazdığı "Konut Sorunu Üzerine" yazısında ise Engels, "**Proudhon ve Lassalle arasındaki fark, sadece, Lassalle'nin gerçek bir hukukçu ve Hegelci olması, Proudhon'un her şeyde olduğu gibi, hukuk ve felsefede, tam sıradan biri olmasıydı**" diye belirtir.

I. Enternasyonal'in Philadelphia'daki konferansında, 1876'da, I. Enternasyonal resmen sona erdi.

II. Enternasyonal (1889-1914)

14-20 Temmuz 1889 tarihinde Paris'te yapılan Uluslararası İşçi Kongresi'nde, 22 ülkeden 393 delegenin katılımı ile kuruldu. Tarih bilinçli olarak seçildi; büyük Fransız Burjuva Devrimi'nin 100. Yıldönümü gününde ve Paris'te yapıldı. Toplantı yeri Marks ve diğer tanınmış işçi önderlerinin resimleriyle süslendi. "Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz!" şiarı büyük bir pankart olarak asıldı. Toplantının yönetiminde sosyalist işçi hareketinin önderlerinden Liebknecht, Jules Guesde, Paul Lafargue ve August Bebel yer aldılar. 1907'de Stuttgart'ta, 1910'da Kopenhag'ta, 1912 yılında Basel'de kongreler yapıldı.

II. Enternasyonal'in görevi; tek tek ülkelerde komünist partilerin kurulması, kitleselleştirilmesi ve sendika vb. proletarya örgütlenmelerinin yaratılması, burjuva ideolojisinin işçi hareketi içerisindeki etkisinin kırılması, işçi sınıfının ekonomik ve politik mücadelesinin uluslararası düzeyde koordine edilmesi ve işçi sınıfını iktidar mücadelesine hazırlamaktı. II. Enternasyonal'in kurulması Marksizm'in yayılması ve işçi sınıfı hareketinin gelişiminde önemli bir rol oynadı. 1900 yılında 4,4 milyon insan sosyalist adaylara oy verdi ve 10 ülkenin parlamentolarında toplam 217 sosyalist milletvekili yer aldı. Avrupa'daki sosyalist partilerin üye sayısı 300.000'i buldu. Marksizm'in etkisi hızlı ve güçlü hissedildi. II. Enternasyonal'in kurulmasından sonra da göze çarpıcı gelişmeler devam etti. Lenin, Rosa Luxemburg, Clara Zetkin, Georgi Plechanow, Karl Kautsky, Rudolf Hilferding, Franz Mehring, Otto Bauer ve Antonio Labriola gibi düşünürler Marksizm'in gelişimi üzerine önemli girişim ve tartışmalara girdiler.

Görkemli etkiler yaratan II. Enternasyonal, emperyalizmin yeni döneminin sorunlarına yanıt olamadı ve dağıldı. 19. yüzyıl sonlarına doğru kapitalizm emperyalizm aşamasına girdi. Emperyalizmin saldırgan dış politikası ile baskıcı iç politikası, işçi hareketi için tamamen yeni mücadele taktikleri ve buna denk düşen örgütsel yenilenmeler gerektiriyordu. Teorik gerilik buna elvermeyince büyük zorluklarla karşılaşan II. Enternasyonal'de parçalanma başlayıp, öncü rol oynayan Almanya Sosyal Demokrat Partisi içerisinde oportünizmin doğmasına ve dal-budak salmasına yol açtı. Enternasyonal içerisinde belli başlı üç çizgi ortaya çıktı. Bunları Lenin şöyle dile getirir: Birincisi, sözde sosyalist gerçekte

ise şovenist olan sosyal şovenler; ikincisi, sosyal şovenler ile enternasyonalistler arasında bocalayan "merkezciler"; ve üçüncüsü, enternasyonalistler. Birinci grup için Lenin, "Bunlar bizim sınıf düşmanlarımızdır. Onlar burjuvaziye katıldılar" belirlemesinde bulunur. Bu grupta yer alanlar arasında, yine Lenin'in belirlemesiyle Rusya'dan Plechanow ve yandaşları, Almanya'dan Scheidemann ve adamaları, Fransa'dan Renaudel, Guesde ve Sembat, İtalya'dan Bissolati ve adamları, İngiltere'den İşçi Partisi önderleri, İsveç'ten Branting ve destekleyicileri, Hollanda'dan Troelstra ve partisi, Danimarka'dan Stauning ve partisi, Amerika'dan Victor Berger ve diğer ihanetçiler yer alıyordu. İkinci grupta ise Almanya'dan Kautsky, Haase ve Ledebour, Fransa'dan Longuet, Pressmane ve azınlık olarak tanınan diğerleri, İngiltere'den Philipp Snowden, Ramsay MacDonald ve İşçi Partisi'nin diğer bir çok yöneticisi, Amerika'dan Morris Hillquit ve diğerleri, İtalya'dan Turati, Treves, Modigliani vs., İsviçre'den Robert Grimm vs., Avusturya'dan Victor Adler ve yandaşları, Rusya'dan Axelrod, Martow, Tschcheidse, Zereteli ve diğerleri bulunurken; enternasyonalistler arasında parti olarak sadece Lenin'in partisi Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi ile Almanya'dan Karl Liebknecht'in ait olduğu "Enternasyonal Grubu", Fransa'dan Loriot ve arkadaşları, İngiltere'den William Russel, Maclean ve diğerleri, Amerika, Hollanda, İsveç, Bulgaristan, İtalya, Polonya, İsviçre ve Avusturya'dan tekil veya grup olarak bir çok komünist yer aldı.

İlk yıllarında Engels ve devrimci Alman Sosyal Demokrat Partisi (Komünist Parti) etkisinde olan ve Marksist bir politika güden II. Enternasyonal, kapitalizmin emperyalist aşamasının iyice ortaya çıkmasıyla birlikte, reformizm, revizyonizm vb. akımlarda ifadesini bulan oportünizmin saldırısına maruz kaldı. Sözde sosyal demokrat partiler ve Kautskyci düşünce sahipleri, 1919'da II. Enternasyonal'i yeniden fakat anti Marksist bir biçimde yapılandırdılar. 1921'de Kautsky ve benzerleri İkibuçukuncu Enternasyonal'i kurdular ve 1923'te bunlar, Sosyalist İşçi Enternasyonali denilen kurumla birleştiler. Sosyalist İşçi Enternasyonali, İkinci Enternasyonal'in oportünist ve reformist düşüncelerinin takipçisi oldu ve 1940'ta sona erdi. Günümüzde halen devam eden Sosyalist Enternasyonal, 1951'de Frankfurt (Main)'de kuruldu. Bu kurum günümüzde de işçi hareketinin doğru yoldan çıkması için mikroplarını saçmaya devam ediyor.

Kendi içerisindeki sosyal şoven veya sınıf uzlaşmacı akımlara karşı Marksist teori ve pratik geliştiremeyen II. Enternasyonal, I. Dünya Paylaşım Savaşı'na karşı ve o dönemdeki gelişmelere yanıt olamadı, tarihsel misyonunu yerine getiremeyince de dağıldı. Burada gözden kaçırılmaması gereken öz, Marksizm ile revizyonizmin uzlaşmaz tutumudur; ikisinin bir arada yaşama olanaksızlığıdır.

III. Enternasyonal

II. Enternasyonal'in dağılmasından sonra, başta Lenin olmak üzere komünistler için, uluslararası işçi hareketinin birliğini yeniden sağlayacak olan bir enternasyonalin kurulması zorunluluktu. Birinci Dünya Paylaşım Savaşı esnasında oportünizme ve sosyal şovenizme karşı mücadelede bir çok ülkede komünist partileri kuruldu. Bu partilerin kuruluşu III. Enternasyonal için temel teşkil etti ve bundan dolayı aslında III. Enternasyonal'in gerçek temeli Ekim Sosyalist Devrimi ve bir çok ülkede komünist partilerin kurulması sonucu 1918 yılında atılmış oldu. Fakat resmi kuruluşu Mart 1919'da Moskova'da oldu. II. Enternasyonal'in birikimlerine sahip çıkan III. Enternasyonal, oportünizme ve sosyal şovenizme karşı amansız bir mücadeleye girişerek işçi sınıfının hedefleri için, sosyalizm için mücadeleyi bayrak edindi.

Lenin ve onun düşüncelerinden derin bir şekilde etkilenen III. Enternasyonal, devrimin üç temel gücü olan ilk işçi-yoksul köylü devleti Sovyetler Birliği, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ve ulusal bağımsızlık hareketleri için yanıt oldu.

III. Enternasyonal'in görevi; en başta, ilk sosyalist devlet, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ve ulusal bağımsızlık hareketlerinin emperyalizme karşı mücadelesini organize etmek, emperyalizme karşı Birleşik Cephe politikasını pratiğe geçirmekti. III. Enternasyonal, demokratik merkeziyetçilik ilkesine göre kurulmuş ve en üst organı kongre idi. İki kongre arası etkinlikleri Yürütme Komitesi yönetiyordu. Kuruluş kongresi olan **I. Kongre**'de asıl hedef Komünist Enternasyonal'in oportünistlerle ayrımını net bir şekilde ortaya koymak ve Enternasyonal'in temel düşüncelerini belirlemekti. **II. Kongre**'de (Temmuz/Ağustos 1920) asıl olarak Lenin'in "Sol Radikalizm, Komünizmde Çocukluk Hastalığı" eserinden hareketle, dar tutum ve zihniyetleri mahkum etmek, işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmak perspektifi üzerinde duruldu ve tüm komünist partilere kitleselleşmek için tüm olanaklardan yararlanma görevi verildi. Köylülüğe ve ulusal kurtuluş hareketlerine yaklaşım, devrimde komünist partinin rolü de üzerinde durulan diğer önemli konular oldu. **III. Kongre**'de (Haziran/Temmuz 1921) devrimci hareketin zayıflaması ve sermayenin saldırısında somutlaşan yeni mücadele koşulları üzerinde duruldu ve somut koşullardan hareketle "yığınlara" şiarı öne çıkarılarak, proletarya için birlik cephesi konusunda üretime yönelme gündeme geldi. **IV. Kongre**'de (Kasım/Aralık 1922) Birleşik Cephe politikası sağ ve sol akımlara karşı savunuldu ve proletarya diktatörlüğüne geçişte bir aşama olarak öne çıkartıldı. **V. Kongre**'de (Haziran/Temmuz 1924) komünist partilerin önüne Marksizm-Leninizm'le bütünleşme ile Bolşeviklerin tecrübelerinden gerekli dersleri çıkarma ve başta sendikalar içerisinde, iş yerlerinde çalışan yığınlarla buluşma eğilimi kondu. **VI.**

Kongre'de (Temmuz/Eylül 1928) hızlı değişen koşullar, emperyalizmin sürekli hale gelen saldırıları ve anti komünist sosyal demokrasinin sağcı liderlerinin politikaları ile gittikçe büyüyen savaş tehlikesi karşısında doğru tutum geliştirme ve yeni politikalar belirleme gündemdeydi. Bu, kolay kolay becerilemiyor, bazen çelişkili tutumlar içerisine girilebiliniyordu. (Örneğin; bir taraftan sosyal demokrasinin emperyalist burjuvazinin temel dayanağı olduğu tezi, diğer taraftan faşizme karşı en geniş güçlerin Birleşik Cephesi gibi birbirine uyum sağlamayan belirlemeler aynı dönemde ortaya atıldı). **VII. Kongre**'de (Temmuz/Ağustos 1935) uluslararası alandaki değişiklikler ve dünya komünist hareketinin tecrübelerine dayanarak sonuçlar çıkarmaya çalıştı. Özellikle III. Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'nin Kasım/Aralık 1933'te yaptığı toplantı kararlarının derinleştirilmesi ve yetkinleştirilmesi, VII. Kongre'nin önemli bir sorunu oldu. Derinleştirme ve yetkinleştirme, faşizmin karakteristik yapısı, faşizme karşı emekçilerin haklarının savunulması, kapitalist ülkelerde faşist rejimlerin yıkılması ve demokratik ilişkilere dayalı toplumsal yapıların oluşturulması gibi konularda yoğunlaştı. Barış uğruna mücadele temel bir görev olarak belirlendi. Tüm bu işlerin yapılabilmesi için en önemlisi olarak görülen işçi sınıfının birlik cephesinin yanı sıra Kongre, anti faşist Halk Cephesi'nin kurulmasını yönelim olarak karara bağladı. VII. Kongre'de temel konuşmayı, Yürütme Komitesi Genel Sekreterliği'ne seçilen G. Dimitrov yaptı. Konuşma konusu "Faşizmin Saldırısı ve Faşizme Karşı Mücadelede Komünist Enternasyonal'in Görevleri" idi. Kongre kararları faşizme karşı geniş bir halk hareketinin oluşturulması ve bu hareketlerin iktidarı ele geçirmeleri, böylece sosyalist sistemin oluşumuna temel teşkil ettiler. Söz konusu süreçte komünist partilerin yığınsallık kazandığı, uluslararası komünist hareketin Marksizm-Leninizm'le bütünleştiği ve yeni tip kitle partileri haline geldiği, bu partilerin Marksizm-Leninizm'i kendi ülkelerinin somut koşullarına göre bilimsel bir şekilde uygulayabilecekleri bir durumun ortaya çıktığı ve bundan sonraki gelişmeleri artık kendi başlarına başarabilecekleri, dolayısıyla Komünist Enternasyonal'in misyonunu tamamladığı düşüncesinden hareketle Komünist Enternasyonal 1943'te feshedildi.

Kapitalist Toplumda Mevcut Tarihsel Sürecin Özellikleri

Gerek ülkesel bazdaki örgütlenmeler gerekse de Dünya Komünist Hareketi'nin gelişimi, dönemin nesnel ve öznel gelişmelerinden, birikimlerinden, olanaklarından, kapitalist toplumun vardığı gelişme düzeyinden soyut ele alınamaz. Bu her tarihi süreçte olduğu gibi bugün de geçerli olan genel bir doğrudur. Bu genel doğru çerçevesinde günümüzün kapitalist toplum durumunu

değerlendirmek ve bundan hareketle günümüz komünist örgütlenmesinin özelliklerini açığa çıkarmak gerekiyor.

Serbest rekabetçi kapitalizm, tekelci kapitalizm, tekelci devlet kapitalizmi derken, **bugün uluslarüstü tekelci kapitalizm** dönemindeyiz. Elbette günümüz kapitalizmini ne Marks'ın yaşadığı tekelcilik öncesi kapitalizm ne de Lenin'in teorik tespitlerde bulunduğu 20. yüzyıl başlarındaki tek tek devletler düzeyindeki, yani ulusal düzeydeki tekelci veya tekelci devlet kapitalizmi olarak değerlendirmek mümkün değildir. Fakat ne Marks'ın ne de Lenin'in kapitalizm hakkındaki tespitleri asla bir dönem için geçerli ve günümüzde gereksinmeyen düşünceler olarak değerlendirilemez. Ne Marks'ın düşünceleri tekel öncesi kapitalizminin geride kalmasıyla, ne de Lenin'in teorik ve pratik adımları emperyalizmin başlangıç yıllarının geride kalmasıyla tarihe karışmış olmayacaktır. Marks'ın ve Lenin'in düşüncelerinin önemli bir bölümü kapitalizmin şu veya bu evresinden ziyade kapitalizmin genel nitelikleriyle ilgilidir. Örneğin; emperyalizmin günümüzdeki en önemli ve belirleyici özelliği yine tekelciliktir. Tekelciliğin, tekelci devlet kapitalizminden uluslarüstü tekelciliğin egemen olduğu bir düzeye varması, onun tekelci niteliğini asla değiştirmez. Lenin'in belirttiği gibi emperyalizm hala tekelci kapitalizmdir; fakat tekelci kapitalizm tekelci devlet kapitalizmi değildir; ulusal tekelci devlet kapitalizmi de tekelci uluslarüstü kapitalizm değildir.

20. yüzyıl başlarından itibaren tekelcilik aşamasına varan kapitalizm hızlı bir gelişim gösterdi ve özellikle de bir taraftan açlık, yoksulluk ve ölüm getiren, diğer taraftan sermaye birikimi ve merkezileşmesinde büyük rol oynayan 1. Dünya Paylaşım Savaşı yıllarında tekelci kapitalizm, tekelci devlet kapitalizmi aşamasına vardı. Üretimdeki yoğunlaşma ve sermayedeki merkezileşme, ulusal sınırlardan çıkıp uluslararası alanda vuku bulmaya başladı. Kapitalist sistemin yeniden düzenlenmesi, burjuva egemenliğinin ve sömürüsünün koruyucusu bir mekanizmayla olabilirdi ki bu da ulusal devletti. Ulusal devlet, ulusal pazarda üretimin düzenleyicisi ve sömürücü işleyişin koruyucusu oldu. Devlet bir bütün olarak oligarşik sistemin işleyişini, güçlenişini, oligarşinin ekonomik, politik, sosyal ve ideolojik yapılanmasını üstlendi.

Lenin dönemindeki tekelcilik, sadece ulusal düzlemde yani o devletin sınırları içerisinde yapılanmış tekelci devlet kapitalizmidir. Günümüzde ise ulusal pazarlar kaynaşmış ve tek bir dünya pazarı meydana gelmiştir. Bu evrensel pazardaki egemen kapitalizm, artık üretimdeki yoğunlaşma ve sermayedeki birikimin evrenselleştiği tekelci dünya (uluslarüstü) kapitalizmidir. Bu kapitalizmin en önemli özelliği, sermayenin ve siyasetin uluslarüstü merkezileşmesidir; spekülasyon egemen kazanç durumuna gelmiştir. Uluslarüstü tekelci kapitalizmdeki ekonomik, politik, askeri ve ideolojik merkezileşmeyi sağlayan ve

sürecin gelişimini bir bütün olarak elinde tutan motor güç uluslarüstü tekelcilik-tir. Bu, uluslararası tekelcilikten farklı bir olgudur. Uluslararası tekelcilikte farklı ulusal tekellerin bir araya veya yan yana gelmeleri yaşanırken, uluslarüstü tekelcilikte ulusal tekeller yok oluyor. Şu veya bu ulus burjuvazisinin tekelleri yerine, ulusallığa karşı olan, ulusal nitelikleri yok olan, tüm ulusal çitleri (ekonomik, politik, askeri ve ideolojik olarak) parçalayan veya gevşeten uluslarüstü tekeller gündemdedir.

Havana Üniversitesi profesörü Ruben Zardoya'ya göre, **günümüzde üretimden elde edilen gelir toplam gelirlerin % 10'unu teşkil ederken, spekülasyon yoluyla elde edilen gelir toplam gelirlerin % 90'ını oluşturuyor. Gelinen aşamada sermaye birikimi asıl olarak artı-değer sömürüsüyle değil, spekülatif sermaye ile oluyor** ki bu, emperyalist kapitalizmin asalak niteliğinin yeni ve bir üst boyutudur. Bu kapitalizm 1. ölen kapitalizmdir. Bu kapitalizmin en önemli özelliği, artı-değer sömürüsü yerine işler ağırlıklı olarak spekülasyonlarla yürütülmektedir. Yani doğal işleyiş yok, suni müdahale var. Doğal dokuları işlemeyen kapitalizm tarihsel ve fiziksel sınırlarının sonuna gelmiştir, 2. ömrünü uzatabildiği kadar uzatmasının en önemli yolu krizler ve savaşlardır. Bu krizler ve savaşlar yoluyla gerek teknolojik olarak gerekse de insani düzey olarak varılan gelişimi tahrip etmek, yakmak, yıkmak ve yeniden "inşa etmek" pratiğini sergilemektedir. Ölen kapitalizm dediğimiz bu **"kapitalizm kendiliğinden ölmeyecektir, onu öldürmek zorundayız."** (Prof. Ruben Zardoya).

Günümüzde kapitalizmin yoğunlaşması ve merkezileşmesi evrensel bir boyut kazanmıştır. Günümüz komünistlerinin çoğunluğunun iddia ettiği, ABD, Avrupa ve Japonya başta olmak üzere emperyalistlerin dünyayı yeniden paylaştıkları tezine katılmıyorum. Daha I. Dünya Paylaşım Savaşı esnasında dünyada paylaşılmayan pazar kalmamıştı. Dünyayı paylaşan emperyalistlerin, kendi egemenliklerindeki pazarlar üzerinde yeniden kavgası II. Dünya Paylaşım Savaşı ve devam eden yıllarda olmuş, bu kavgada ABD tüm rakiplerini yenilgiye uğratmıştır. Yenilgiye uğratılan rakiplerin ABD'ye bağımlı hale getirilmesi 2. Paylaşım Savaşı'nı takip eden yıllarda tamamlanmış, ardından sosyalist blok ülkeleri de bozguna uğratılmıştır. Böylece paylaşılan toprakların bloklaşması veya değişik emperyalist ülkeler kavgası biçiminde yeniden paylaşımı tarihsel olarak esasen kapanmıştır. Bundan dolayı yeniden paylaşım tezine katılmıyorum. Bu konuda zaman zaman daha önceki yazılarımda da bazı rakamlar vermiştim. Burada da II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında ABD'nin kapitalist dünya hakimiyetini nasıl ele geçirdiğini anlamaya yardımcı olacak bazı gelişmeleri kısaca dile getirmek istiyorum.

İddiam şudur ki ABD emperyalizmi II. Dünya Paylaşım Savaşı ile diğer emperyalistleri nihai yenilgiye uğratmış, ekonomik ve siyasi olarak kendi egemenliğinin dayanakları haline getirmiştir. ABD, Japonya ve Almanya'nın ekonomik ve siyasi yapısını kendi eliyle ve kendine bağımlı olarak yeniden düzenledi. II. Paylaşım Savaşı'nın hemen ardından Ekim 1947'ye kadar çeşitli dallardaki 247 Alman sanayi şirketi, Almanya'nın ulusal sermayesini güçsüzleştirmek için devreden kaldırıldı. 1948'de Alman Ülkeleri Bankası kuruldu, fakat savaşı kazanan devletlerin oluşturduğu bir komisyon denetiminde. Almanya Merkez Bankası ise yine işgal güçleri denetiminde 1949'da yeniden kuruldu. Savaşın hemen ardından işgal güçleri tarafından Almanya'nın 200.000 civarında dış patentli ve 150.000 iç patentli mal üretim vesikası ortadan kaldırıldı, binlerce Alman malının Almanya'ya ait olma hakkı kaldırıldı ve bunlar yabancı şirketlerin emrine verildi. Sadece bu durum Almanya'ya 8-10 milyar DM'ye mal oldu.

ABD'nin özel sermaye yatırımcıları 1957-1964 yılları arasında yurtdışı yatırımlarını %75 arttırmıştır. Söz konusu yatırımcılar Batı Avrupa ülkelerindeki yatırımlarını ise aynı yıllarda %191, Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkelerinde %221 ve Batı Almanya'da ise %257 oranında arttırmışlardır. 1946 yılında Almanya'da 160 Amerikan şirketi mevcutken, bu sayı 1957'de 350, 1965'te 1150'ye varmıştır. 1958'de Batı Almanya'nın en önemli 390 anonim ortaklığındaki toplam yabancı sermayenin (3.045 milyon Alman Markı) % 31,3'ü (954 milyon DM) ABD'ye aitti; bu oran 1965'te toplam yabancı sermayede (6.522 milyon Alman Markı) % 39,1'e (2.550 milyon DM) yükseldi. Söz konusu yabancı sermayedeki tüm Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun payının 1965'te %28,4 (1.853 milyon DM), Fransa'nın payının 1958'de %6,5 (198 milyon DM), 1965'te %6 (389 milyon DM) olduğu düştünüldüğünde, ABD'nin diğerleri karşısındaki tartışılmaz üstünlüğü ortaya çıkar ki bu sadece bir üstünlük olarak ifade edilemez; bu durum diğerlerine ABD karşısında diz çöktüren bir durumdur. 1948'de kapitalist ülkelerdeki toplam sanayi üretiminin %4,2'sine sahip olan Batı Almanya, 1960 yılında %9,6 ile İngiltere'nin de önüne geçerek ABD'den sonra ikinci sırayı kaptı. 1954'te 500 milyon DM üzerinde sermayesi olan hiçbir şirket yokken, bunların sayısı daha 1966'da 15'i buldu. Fakat savaştan yenilgiyle çıkan Almanya'nın sırrı şudur ki bu üretim ABD'ye bağımlı ve ABD sermayesinin damgasını taşımaktadır.

ABD sermayesinin Avrupa'daki temsilcisi durumuna getirilen ve diğerleri karşısında öne çıkarılan Batı Almanya, ekonomik olduğu kadar siyasi alanda da Avrupa'da belirleyici duruma yükseltilmiştir. Daha 1963'te Avrupa Ekonomik Topluluğu adına toplam 1711 görevlinin 407'si (yaklaşık dörtte biri) Batı Almanyalı, 372 Fransalı ve 313'ü İtalyalı idi. Bu başarı savaştan yenilgiyle çıkan

Batı Almanya'nın değil, Batı Almanya'yı kendine koltuk değneği yapan ABD'nindi.

Ekonomik ve siyasi alanda olduğu gibi askeri alanda da Batı Almanya tamamen ABD'nin eline düştü. Avrupa'daki Amerikan Savaş Güçleri'nin Ana Karargah Raporu'na göre, 1 Temmuz 1952'den 30 Haziran 1953'e kadar, yani bir yıl içinde ABD, Avrupa devletlerinin önüne toplam değeri 1,596 milyar dolar olan 350 silah üretim işi verdi. ABD tarafından sadece Batı Almanya'ya ise 1951, 1952 ve 1953 yılları için 10 milyar dolarlık silah üretimi görevi verildi.

1960 yılında kapitalist dünyanın en büyük 100 şirketinden 12'si Amerikalılaşan Almanya'nın, 4'ü Fransa'nın, 2'si İngiliz-Hollanda'nın, 1'i Hollanda'nın, 1'i de İtalya'nındı. Bu en büyük 100 şirketten 66 tanesi ise ABD'nindi. ABD'nin bu 66 şirketi, söz konusu 100 şirketin sermaye hisse senetlerinin %70'ini, kazancının %83'ünü, satıştan ele geçen paranın % 74'ünü ellerinde bulunduruyorlardı. Bir tarafta koskoca kapitalist dünya, diğer tarafta ABD, buyurun rakamları karşılaştırın. (Rakamlar, Horst Hemberger, Lutz Maier, Heinz Petrak, Otto Reinhold, Karl-Hein Schwank yazar grubu tarafından birinci baskısı 1965'te yapılan Imperialismus Heute, Der staatsmonompolitische Kapitalismus in Westdeutschland "Bugünkü Emperyalizm, Batı Almanya'da Tekelci Devlet Kapitalizmi" adlı kitaptan alınmıştır). Bütün bunlara rağmen halen bloklardan, rakip emperyalist merkezlerden söz etmek doğru değildir.

Sosyalist sistem varolduğu müddetçe ABD, Japonya ve Almanya emekçilerinin ses çıkarmamaları için bu ülkelere bazı ekonomik ve politik avantajlar tanımıştır. Sosyalist sistemin devre dışı bırakılmasından sonra, kimilerinin iddia ettiği gibi Almanya ve Japonya'nın rekabeti daha fazla gündeme gelmemiş, tam tersine bu iki ülke önemli avantajlar kaybetmiştir.

Dünya Komünist Hareketi'nin Mevcut Durumu

Marks ve Engels I. Enternasyonal ile **proletaryanın uluslararası örgütsel birleşimini** ve bu birleşim (I. Enternasyonal) gerçekleştikten sonra bu birleşime bağlı olarak tek tek ülkelerde komünist partilerin kurulmasını önlerine koymuşlar, kapitalizmin doğuşu sürecinde bile bu konuda önemli bir yol almışlardı. Onlar, kapitalist ekonomideki her gelişmeyi değerlendirmiş, her gelişmede **oportünist yaklaşımlara karşı komünist mücadeleleri** desteklemişlerdir. Marks "Gotha Programının Eleştirisi" (1875) adlı yapıtında bilimsel komünizmin önemli bir çok sorununa önemli teorik açıklamalar getirmiş, **sosyalist devrim, proletarya diktatörlüğü, kapitalizmden komünizme geçiş süreci, komünist toplumun iki aşaması, sosyalizmde üretim ve toplumsal üretimin paylaşımı, proletarya enternasyonalizmi ve işçi sınıfının partisi** hakkında önemli belirlemelerde bulunmuştur.

Siyah olarak belirlediğim bu konular, günümüzde kapitalist ekonomi ve burjuva sistemin, diyalektik ve tarihsel materyalist bakış açısına dayalı bilimsel analiziyle birlikte yeniden üretilmelidir. Daha önceki bazı yazılarımda bunların bir çoğu konusundaki düşüncelerimi yazdığımdan dolayı, burada günümüzde tüm bu belirlemelere nasıl yaklaşılması gerektiği üzerinde durmayacağım, ancak bazı tersliklere değineceğim.

1-) Proletaryanın Uluslararası Birliği/Örgütlülüğü, yani Marks ve Engels'in proletaryanın sınıf mücadelesinde başa aldıkları olgu, bugün hemen hemen tüm ülkelerde komünist partilerin/örgütlerin varlığına rağmen mevcut değildir. Kendilerine komünist diyen örgütlenmelerin ise bu konuda rahatlarını bozmadıklarını gözlemekteyiz ki bu bile komünist olmaya yabancılaşmanın önemli bir işaretidir. Günümüzün sayılı komünist partileri arasında bulunan Alman Komünist Partisi'nin (DKP) son kongresinde, bir çok komünist partisinin katıldığı bir görüş alış verişinde bulundum. Bir çok komünist partisi yeni bir Uluslararası Komünist Hareketin Birliği'nin gerekliliğinden söz etti. Bundan hareketle ben, "Madem ki bunun gerekliliğine inanıyoruz, bu sorunun tartışılacağı bir toplantı tarihi belirleyelim ve böylece ilk adımı atalım" dediğimde bazıları desteklerken, önemli bir kesim, özellikle de DKP Başkanı Heinz Stehr "Bunu Atina'daki toplantıya bırakalım" dedi. Toplantı sona erdiğinde Heinz Stehr'e gittim ve "Düşüncenizi pek anlamadım, sizin partinizin kongresinde böyle bir adım, partiniz için de anlamlı olurdu" dedim. Kendisi bana, "Hayır, hayır, Atina'daki toplantıya kalsın" dedi. Atina'daki toplantıda yokturn, fakat bildiğim bir şey var ki bu konu toplantıda gündeme getirilmedi. Bu hantal tutumları bir an önce terketmemiz ve sorunlarımıza sahip çıkmamız, yani kendimize dönmemiz komünistleşmemizde belirleyici rol oynayacaktır.

Diğer taraftan, günümüzde proletaryanın evrensel birliği olacak bir örgütlenmenin Marks, Engels veya Lenin dönemindeki "uluslararası" niteliği yerine **"uluslarüstü"** bir karaktere sahip olması gerektiğine inanıyorum. Örgütlenme, toplumun ekonomik temeline göre şekillenir. Kapitalist toplum ekonomisi Marks, Engels ve Lenin döneminde uluslararası bir nitelik durum arz ettiğinden, o dönemde proletaryanın dünya örgütlenmesinin de uluslararası olması tespit edilmişti. Günümüzde ise kapitalist toplum ekonomisi uluslarüstü bir nitelik arz etmektedir; yani ulusal ekonomilerin yan yana gelmesi (uluslararasılık) yerine, ulusal pazarların kaynaşması ve tek bir dünya pazarının (uluslarüstülük) oluşmuştur. Bu durumda komünist partilerin/örgütlenmelerin ulusal coğrafyada (tek tek ülkelerde) varlıklarını sürdürmeleri ve güçlenmeleri olanağı iyice daralmış olup bu daralma olanaksızlaşmaya doğru yol almaktadır. Komünist partilerin sürekli kan kaybetmelerinin en önemli nedenlerinden bir tanesi budur, onların örgütlenme biçimidir.

1) **Oportünizme Karşı Mücadele** olmadan bilimsel sosyalist üretim ve Marksizm'in günün koşullarına göre yeniden üretilmesi mümkün değildir. Marks, Engels ve Lenin bilimsel sosyalizmin tahrif edilmesine karşı amansız bir mücadele vermişlerdir. Marks ve Engels'in başta İngiltere ve Almanya olmak üzere kapitalizmin geliştiği ülkelerdeki küçük burjuva sosyalistlerine, Proudhonculara, anarşizme karşı başlattıkları mücadele günümüzdeki "modern" oportünizme karşı yeniden üretilmek/geliştirilmek zorundadır. August Bebel'e yazdığı 18/28 Mart 1875 tarihli mektubunda Engels, "**Bizim partimizin teorik anlamda, yani program için belirleyici olanda, Lasalcılardan öğreneceği hiçbir şey yoktur; fakat Lasalcıların ondan (öğreneceği vardır, s.k.). Birleşmek için ilk şart sekterlikten, Lasalcılıktan vazgeçmeleridir...**" derken, komünistlerin kendi programlarından taviz vermemeleri gerektiğini, komünistlerle örgütsel birlik oluşturacakların kendi programlarından vazgeçmeleri ve komünist programı kabul etmeleri gerektiğini çok açık bir şekilde dile getirmektedir. Bugünkü terslik ise komünistlerin özellikle teorik düzlemde oportünistlerle aralarında olması gereken ideolojik ve örgütsel alandaki kalın çizgi yerine vurdumduymazlık temelinde bir belirsizliğin, sessizliğin (sanki uzlaşmanın) hüküm sürmesidir ki bu da komünistliğe yabancılaşmaktan başka bir anlam ifade etmemektedir.

2) **Demokratik Merkeziyetçilik:** Günümüzde gevşetilen, sulandırılan olgulardan bir başkası, Marks ve Engels'in Komünistler Birliği döneminde ortaya çıkardıkları, komünist örgütlenme işleyişindeki Demokratik Merkeziyetçiliktir. Son süreçte özellikle de örgütlenmenin merkeziyetçi yönüne saldırılar ve merkeziyetçilikten/ disiplinden hızla uzaklaşma yaşanıyor. Örgüt kendi üyeleri ve taraftarları tarafından yaşatılır ve korunur. Fakat her üyenin özel durumuna uymak, örgüt için mümkün değildir. Tek tek üye veya taraftarların kendi bireysel çıkarlarını veya bireysel düşüncelerini genel örgütsel çıkar ve düşüncelere tabi kılması gerekir ki bu olmadan ortak aktivite/eylem gücünün ortaya çıkması mümkün değildir. Ortak eylem gücünün ortaya çıkartılması, DİSİPLİN OLMADAN OLMAZ. Devrim örgütünün kolay işleyebilmesi ve büyük/güçlü etkileyebilmesi için parti disiplininden/merkeziyetçilikten vazgeçilemez. Merkeziyetçiliğin dozajı ise, a) üye ve taraftarların kendi işlerini kendi başlarına ne kadar yerine getirip getiremediklerine (örneğin, görevlerini yerine getirmeyen bir üye veya komitenin çalışmalarına üst organ tarafından daha fazla müdahale gerekliliği); b) mevcut sistemin genel olarak halka, özel olarak söz konusu örgütlenmeye ne kadar hak tanıyıp tanımadığına bağlıdır. Örneğin, illegal çalışmalarda örgütün ve çalışmaların güvenliği açısından daha fazla disipline/merkeziyetçiliğe ihtiyaç duyulacaktır.

Disiplinin kabulü ve uygulanması sınıf bilinci edinmeyi gerektirir. Sınıf bilinci ise yaşamın çeşitli alanlarında yaşananların/tecrübelerin, sınıflı toplum ve sınıf mücadelesi bilinciyle/teorisiyle yoğrulmasından elde edilir.

Kapitalist toplumun gelişimi boyunca, kapitalizme karşı mücadelenin gelişimi de söz konusudur. Sistem ve toplumdaki değişiklikler mücadelenin kendisinde, araç ve yöntemlerinde de değişikliklere yol açmak durumundadır. Mücadelenin en önemli unsuru olan insanın/toplumun, hele de komünist insanın değişmesi ve yetkinleşmesi zorunlu bir gerekliliktir. Son 20-30 yıldaki ekonomik ve siyasi dev değişikliklere uygun örgütsel, taktiksel ve stratejik değişiklikler yaratamayan, hele hele bu değişimlere uygun doğmayan, yeni insan tipini yakalayamayan komünistler bir sıkıntı yaşıyorlar; komünistliğin kendisine yabancılaşıyorlar. Bugünkü komünist partileri içerisinde karakterleri, davranışları ve fikirleri komünistlikle bağdaşmayan, yobaz, dedikoducu, laçka, yüzsüz veya çok yüzlü, ne olduğu belirsiz insancıkların sayısı oldukça kabarıktır. Bunları ya değiştirmek ya da kovmak mevcut zorluklarımızdan kurtulmanın gerekliliklerinden biridir.

Bu söylenenlerden hareketle, günümüzde komünistlerin komünistliğe yabancılaşma gibi bir sorun yaşadıkları ve komünist olmak iddiasında bulunanların bir an önce komünistliğin gereklerini yerine getirmeleri gerekmektedir. Mevcut kapitalist toplumdaki ekonomik temele göre ekonomik, politik ve ideolojik olarak proletaryanın sınıf mücadelesinin yeniden bilimsel bir şekildeki örgütsel bir yapılanışla yükseltilmesi gerekmektedir.

Kapitalist ekonominin bugünkü durumu, uluslarüstü bir örgütlenmedir. Sermayenin ekonomik ve siyasi mekanizmaları dünya çapında merkezileşmiş, bu merkezileşmede ulusal burjuva devletlerin yan yana gelmeleri biçiminde değil, uluslara göre örgütlenmeyi aşmış uluslarüstü bir organizasyon söz konusudur. Bu durumun, yani uluslarüstü tekelci kapitalizmin gelişiminde, ayakta durmasında ve ölüm çanlarına rağmen yaşamak için direnmesinde motor gücün uluslarüstü tekeller olduğu gerçeğini gözardı edenlerin, günümüz komünist yapılanmasını yaratmaları mümkün değildir. Söz konusu kapitalizme karşı mücadele edecek belirleyici özne, kapitalizme karşı mücadelede motor güç, işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının tarihi, kapitalizme karşı mücadele tarihine dönüştüğü oranda, kendisi için tarih yaratmış olacaktır. İşçi sınıfı kendisi için yeni bir tarih yaratmak sorumluluğuyla karşı karşıyadır ki bu yaratıcılıkta, dün olduğu gibi bugün de en büyük sorumluluk komünistlere düşmektedir.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan Komünist Hareketi'nin Geçmişi

Bu yazımda Türkiye Komünist Hareketi'nin 1970'li yıllardan bu yana olan dönemini değişik yönlerden ele almak ve bazı sonuçlara varmak istiyorum.

Bu dönemde Türkiye ve Kuzey Kürdistan Komünist Hareketi'nin yaratılmasının girişim başlangıcı olarak her ne kadar Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) varlığı ve mücadelesi kabul görse de, Türkiye ve K. Kürdistan'da komünistlik Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu-Mücadelede Birliği (THKO-MB) yıllarında gerçek bir olgu haline gelir. Ve bu olgudan hareketle Türkiye Komünist Emek Partisi (TKEP) ve TKEP süreciyle iç içe Kürdistan Komünist Partisi (KKP) gerçekliğine kavuşulur.

THKO, THKO-MB ve TKEP ile KKP aynı politik gelişimin birbirini takip eden ürünleridir. Bu süreci kendim anlatmam yerine, süreci, bu sürecin emektarı ve baş mimarı durumundaki Teslim Töre yoldaştan dinleyelim. Güneş gazetesinden Turhan Aytul ile yaptığı ve söz konusu gazetede bazı bölümleri çarpıtılarak 13 Haziran 1987 tarihli sayısında yayınlanan röportajda Töre yoldaş, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da komünist hareketin doğuşu, gelişimi ve sorunları hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Türkiye Komünist Emek Partisi Merkez Yayın Organı olan "KOMÜNİST"in Ocak 1988 tarihli 18. sayısında da yer alan söz konusu röportaj, bu coğrafyadaki komünistliğin geçmişi hakkında önemli bilgiler içerdiğinden, bazı bölümlerini aktarmak istiyorum.

"T. AYTUL: *Türkiye Komünist Emek Partisi'nin, ne zaman, kimler tarafından ve de hangi koşullarda kurulduğunu, nasıl geliştiğini ve politik hedeflerini açıklar mısınız?*

T. TÖRE: "TKEP'in tarihi kökleri Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'na (THKO) uzanır. THKO, anti-emperyalist temellerde, Marksizm'den etkilenmiş, yurtsever, sol devrimci demokrat bir hareket olarak doğmuştur. Emperyalizme, özellikle ABD'nin ülkemiz üzerindeki egemenliğine ve işbirlikçi iktidarlara karşı eğilmez bir direniş örneği vermiş olan THKO, aynı zamanda o güne kadar devrimci harekete dayatılmış olan salt "parlamenter yol" kaosunu da aşarak, burjuvazinin uyguladığı siyasi zora devrimci zorla karşılık verileceğini de göstermiştir. Ne var ki bu mücadele içinde THKO kısa bir süre içinde, iktidarın yoğun baskıları sonucu lider kadrolarını kaybederek ağır bir yenilgi almıştır. THKO'nun lideri Hüseyin İnan ve önemli kadroları Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan yoldaşlarımız, Demirel Hükümeti ve 12 Mart Cuntası işbirliğinde idam edilmiş, Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alpaslan Özdoğan yoldaşlarımız Nurhak dağlarında şehit edilmiştir. Bu büyük yenilgi, THKO'luları yeni bir arayış içine sokmuştur.

Bu arayış sürecinde THKO içinde iki görüş ortaya çıkmış, THKO'luların bir bölümü Mao Zedung düşüncesini, bir bölümü de Marksizm'i savunmuştur. Bu ayrı ideolojik çizgilerin netleşmesi 1976'da THKO'nun ikiye bölünmesine yol vermiştir. Bu ayrılıktan sonra, benim de içinde yer aldığım Marksist-Leninist kanat, THKO-MB (THKO-Mücadelede Birliği) adı altında örgütlenme çalışmalarını sürdürmüştür.

Aralık 1977'de bir örgüt Konferansı düzenleyen THKO-MB, bu konferansta partileşme görevini önüne koymuş, örgütün ideolojik, politik, programatik görüşlerini netleştirme sürecine örgütsel olarak da proletaryanın sınıfsal temeline dayanacak bir partileşme sürecinin eşlik etmesini karara bağlamıştır.

1977 Konferans Kararları doğrultusunda 1980'e kadar çalışmalar sürdürüldü. Bu süreçte elde edilen ideolojik, politik ve örgütsel birikimler üzerinde 24 Nisan 1980'de I. Kongre toplandı. Kuruluş Kongresi olarak da adlandırdığımız I. Kongre Türkiye Komünist Emek Partisi'ni kurdu ve 1 Mayıs 1980'de TKEP'in kuruluşu kamuoyuna ilan edildi. "Kimler tarafından kuruldu" şeklindeki sorunuza, I. Kongre'de hazır bulunan delegeler tarafından kuruldu şeklinde cevap vermekle yetineceğim.

Partimiz, ülkemizin çok zor günler yaşadığı, Türkiye'de çeşitli bölgelerde sıkıyönetim uygulandığı koşullarda kongresini toplayarak kuruldu. Kuruluşundan 4 ay sonra 12 Eylül harekatıyla karşı karşıya geldi. 12 Eylül faşist darbesinin devrimci harekete bütün gücüyle saldırdığı o ağır koşullar, daha yeni kurulmuş olan partimiz için bir felaket olabilirdi. Ancak, köklü devrimci birikim ve değerler üzerine temellenen TKEP'in Merkez Komitesi, Kasım 1980'de gerçekleştirdiği II. Plenum'da, Genel Sekreter ve kimi görevli kadrolar dışında hiçbir parti kadrosunun yurtdışına çıkmayacağı, her ne pahasına olursa olsun, ülke topraklarında, faşizmin baskılarına karşı direnerek mücadeleyi sürdüreceği kararını aldı. Bu kararsa tavizsiz uygulandı ve bugüne kadar yürürlükte kaldı. Bugün de devam ediyor. Her devrimci parti ve örgüt gibi partimiz de önemli kayıplar verdi kuşkusuz. Ama ülke içinde örgütlü ve merkezi faaliyetini sürdürerek tutunmayı başardı. Bu durum, gelişim açısından TKEP'e önemli politik prestij kazandırdı, kaybettiği nicel güce karşın, nitel birikimini artırdı. Ve TKEP, Türkiye sol güçleri arasında hakettiği önemli bir siyasal güç olma niteliğini ve yerini aldı.

TKEP'in gelişmesini sağlayan temel öğelerden birisi de Demokratik-Merkeziyetçi örgüt işleyişini parti içi yaşamın bütün alanlarında en geniş şekilde uygulamasıdır. Parti içi demokrasiyi ağır illegalite koşullarına rağmen parti içi yaşamda vazgeçilmez kural olarak yerleştiren TKEP; hataları ve eksiklikleri üzerine açık eleştiri tutumunu, parti içinde çıkan her sorunu parti ve devrimci kamuoyu önünde açık açık tartışmayı, tabandan-tavana seçim ilkesini uygulamayı önemli bir gelenek haline getirerek, işçi sınıfından devamlı taze güçler kazanmış, eski kabuğundan sıyrılarak ileriye doğru duraksamasız bir gelişim eğrisi tutturmuştur. (...)

TKEP'in ulusal ve enternasyonal planda gelişmesinin yarattığı önemli değerlerinin başında; şehitleri gelmektedir. Partileşme sürecindeki kavgada düşen şehitlerimize, 12 Eylül'den sonra şehit düşen yoldaşlarımız da eklenerek, işçi

sınıfi davasına yüce değerler kazandırmışlardır. TC tarihinde ilk kez asılarak idam edilen halkımızın kahraman evlatları, inanmış devrimciler olan Deniz, Hüseyin ve Yusuf yoldaşlarımızın onurunu ve mirasını taşıyan partimiz kadroları Seyit Konuk, İbrahim Ethem Coşkun ve Necati Vardar, 12 Eylül'ün diktiği idam sehpalarına aynı kararlılık ve onurla yürümüşlerdir. Yusuf Ali Erbay, Halil Uluğ ve Kazım Çakır yoldaşlarımız, teslim olmayı reddederek işkencede şehit düşmüşlerdir. Filistin ve Lübnan halkıyla birlikte İsrail Siyonizmi'nin işgaline karşı savaşarak şehit düşen Mustafa Çetiner, İmam Ateş ve Cevat Saim Çelen (Teğmen Ali) yoldaşlarımız partimizin tarihine enternasyonalist şehitlerimiz olarak geçmişlerdir. (...)

Ayrıca, TKEP'in ideolojik, politik çizgisinin, ülkenin ekonomik-politik yapısı üzerine tahlillerinin yaşanan hayat tarafından da doğrulanması partimizin gelişip güçlenmesinde temel role sahiptir. (...)

(...) TKEP'in esas hedefi Türkiye'de sosyalist toplumsal sistemi kurmaktır. Ancak TKEP, gündemimizdeki devrimin niteliğini bir sosyalist devrim olarak belirlememekte, Demokratik Halk Devrimi yoluyla sosyalizme kesintisiz geçişi hedeflemektedir. (...)

(...) Yıllardır yaşayarak gördüğümüz gibi ülkemiz koşullarında ya emperyalizm ve tekelci egemenlik altında faşizm veya siyasi gericilik ya da emperyalizm ve tekelci azınlığın egemenliğinin olmadığı koşullarda demokrasi ikilemi kendisini açıkça ortaya koymuştur. Ülkemizde ikisi bir arada yaşayamamaktadır. Şunu hemen belirteyim ki tekelcilik koşullarında da bir takım demokratik haklar ve özgürlükler elde edilemez demiyoruz. (...) Ama elde edilecek demokratik kazanımların korunup kalıcılaştırılması ve garanti altına alınması için; bu hakların elde edilmesiyle yetinilmemesi, emperyalist ve tekelci egemenliğin son bulması için çalışılması gerektiğine inanıyoruz. Çünkü biliyoruz ki, demokrasiyi koruyup garanti altına alacak bir iktidara ulaşılmadıkça, emperyalist ve tekelci egemenlik bunları en kısa zamanda ortadan kaldırmaya çalışacaktır. (...)

Demokratik Halk Devrimi'nin zaferiyle kurulmasını öngördüğümüz demokratik halk iktidarının, işçi sınıfı öncülüğünde, kent ve kır küçük burjuvazisi, orta sermaye katmanları, Kürt ulusal güçleri ve diğer demokrasi güçlerinin ittifakından oluşması gerektiğini söylüyoruz. (...)

T. AYTUL: *TKP Lideri Haydar Kutlu, partisinin TİP ve sizin partinizle birleşme girişimleri içinde olduğunu açıkladı. Bu konudaki gelişmeler hangi aşamadadır? Bu birleşmenin şekli üzerinde bilgi verir misiniz?*

T. TÖRE: Sayın Haydar Kutlu'nun bu konuda size nasıl bir açıklama yaptığını -belirtmediğiniz için- bilmiyorum. (...) TKEP, I. (Kuruluş) Kongresi'nde, Türkiye'de komünist ve devrimci hareketin güçlerinin dağınık olduğunu, bu dağınıklığın giderilmesi için çalışılması gerektiği tespitini yaparak, komünist ve

devrimci hareketin birliğini sağlamayı partinin görevlerinden birisi olarak belirledi. Bu yolda kimi birlik deneyimleri de yaşadı. TKEP II. Kongresi, partimizin bu politikasını kararlar düzeyinde netleştirdi. Bu kararlardan biri "Birleşik Halk Cephesi" başlıklı 4 no'lu kararıdır. Bu kararla II. Kongremiz, tüm devrimci demokrasi güçlerinin "birleşik halk cephesi" içinde birleştirilmesi görevini partinin önüne koymuştur. Bu direktif doğrultusunda TKEP, 1982'de kurulan Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC) içinde yer aldı. TKEP, FKBDC içinde yer almakla yetinmeyip, FKBDC dışındaki sol güçlerle de eylem birliği çalışmalarına girdi. TKEP'in tüm devrimci, sol güçleri kapsamayı hedefleyen birlik politikası, dar kabuğunun dışına çıkmak istemeyen kimi FKBDC güçlerince hoş karşılanmadı. TKEP'in FKBDC üyeliğini dondurmaya yöneldiler. Sonunda FKBDC dağıldı. TKEP, birlik politikasındaki ısrarını sürdürdü. Bugün SOL BİRLİK'i oluşturan güçlerle eylem birliği çalışmalarını arttırdı. (...) II. Kongremizin 5 no'lu kararı ise, "Komünist Hareketin Birliği Üzerine"dir. Kongremiz, bu kararında komünistlerin birliğinin hangi temel esaslar üzerinde ve tek parti şeklinde nasıl sağlanması gerektiğini açık bir biçimde belirlemiştir. Kuşkusuz, kongremizin bu kararı Türkiye'deki komünist müfrezelerden biri olarak gördüğümüz TKP'yi de kapsamaktadır. (...)".

T. AYTUL: *Türkiye Kürdistan'ı dediğiniz Güney-Doğu Anadolu konusunda siyasi, ekonomik ve sosyal düşünceleriniz nelerdir, ayrıntılı olarak izah eder misiniz?*

T. TÖRE: Bizim Türkiye Kürdistan'ı dediğimiz yer, bugünkü TC sınırları içinde kalan Kürdistan'ın kuzey parçasıdır. (...) TKEP, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etmesi -ayrılıp devlet kurma hakkı da dahil- hakkını savunuyor. (...) Bize göre T. Kürdistan'ında yaşayan Kürt ulusu "sömürge" değil, bütün ulusal demokratik hakları elinden alınmış, Türk burjuvazisi tarafından ulusal onuru çiğnenmiş ezilen ulustur. Siyasi statü olarak ezilen ulus statüsündedir. Ekonomik olarak ise, -Türkiye kesiminden geri de olsa- T. Kürdistan'ında kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğunu, tekelciliğin sömürü ve artı kar sisteminin T. Kürdistan'ında da işlediğini söylüyoruz. Kapitalist üretim ilişkilerinin T. Kürdistan'ında da egemen olması, iki ülkenin pazar birliğini gerçekleştirmiş, yasalar karşısında "Kürt" olduğunu söylememek, "dağlı Türk" olduğunu söylemek kaydıyla Türk halkıyla Kürt halkı aynı sömürü sisteminin içinde bütünleşmiştir. (...)

Yapılanması Türk ve Kürt proletaryasının birleşik partisi niteliği taşıyan TKEP'in KKP programıyla bütünlük oluşturan programında, Ulusal Demokratik Kürdistan Cumhuriyeti'yle Türkiye Halk Cumhuriyeti'nin birleşik bir Sovyetik Cumhuriyet oluşturmaları savunulmaktadır. Birlikte örgütlenme, birlikte mücadele ve birlikte bir tek devrim sürecinden geçerek oluşturulacak

olan özgür koşullarda, iki halkın gönüllü birliği ve hak eşitliği temelinde birleşik bir cumhuriyet yaratmalarını savunuyoruz. TKEP'in yapılanması da bu yaklaşıma uygun birleşik bir yapılanmadır. TKEP, ulusal bir parti değil, iki ulus ve azınlıkların proleterlerinden oluşan birleşik karakterli bir partidir. Ulusal komünist parti olan Kürdistan Komünist Partisi (KKP) -T. Kürdistan'ı özgülünü kapsıyor- ile birleşik bir yapı oluşturmuştur. Parti olarak, T. Kürdistan'ındaki tüm faaliyetlerinde özerk ve tasarruf hakkına sahip olan KKP, aynı zamanda TKEP içinde de temsil edilmekte, birleşik tek merkezde (abç, s.k.) bütünleşmektedir. Birleşik parti olarak TKEP'in birleşik Kongre, Konferans ve Merkez Komitesinin kararları Türkiye ve T. Kürdistan'ı genelini içerir. Ama T. Kürdistan'ı özgülünde KKP tam yetkiye sahiptir. Kürdistan özgülünde birleşik parti TKEP, Kürdistan Komünist Partisi'nin (KKP) programını hayata geçirmek için çalışır. TKEP'in bu yapılanması, kurmayı hedeflediğimiz birleşik demokratik cumhuriyetin siyasal bileşimine denktir. O hedefe uygundur.

(...)

T. AYTUL: *PKK'nın Güney-Doğu Anadolu'daki eylemleri hakkında ne düşünüyorsunuz?*

(...) Kürt halkının sadece varlığının tanınması ve bir takım ulusal haklarının verilmesiyle yetinilmesini değil, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının tanınmasını savunuyoruz. (...) T. Kürdistan'ı Kürtlerinin kurtuluşu dağlarda değildir. Ve önemlisi salt ulusal çıkışlı bir kurtuluş hareketi de değildir. Ulusal ve sınıfsal kurtuluş mücadelesi iç içe geçmiştir. Bu kurtuluşun öncüsü ise köylülük değil, işçi sınıfıdır. Bu öncünün temel mücadele alanı ise dağlar değil, fabrikalardır, tarlalardır, diğer üretim alanlarıdır. T. Kürdistan'ının kurtuluşu ayrı bir Kürt hareketi yaratmakla değil, Türkiye işçi sınıfı ve emekçileriyle birlikte mücadele yürütmesiyle mümkündür (...)".

Türkiye Komünist Emek Partisi (TKEP) ve Kürdistan Komünist Partisi (KKP) 1990 yılına kadar yukarıdaki düşünceler ve örgütlenme temelinde, birleşik örgütlenme ve ortak düşmana karşı ortak mücadele anlayışıyla yürüdüler. Peki bu anlayışın doğru yani olumlu olup geliştirilmesi gereken yönleri ile yanlış veya zaaflı yani olumsuz olup giderilmesi gereken yönleri nelerdi? TKEP ile KKP neler yaptı?

Yukarıdaki röportajda da belirtilen yanlış ve zaaflı yani olumsuz olup giderilmesi gereken en önemli birkaç nokta şunlardı: **"Demokratik Halk Devrimi yoluyla sosyalizme kesintisiz geçiş"**; ki ülkelerin ekonomik ve sosyal yapısının tahlilinde ve devrimin sınıf mevzilendirmesinde önemli oranda doğru tespitlere rağmen sosyalist devrim değil de Demokratik Halk Devrimi kullanıldı ve yanlışlık daha çok kavram düzeyinde yapıldı. Töre yoldaşın, **"TKEP, FKBDC**

içinde yer almakla yetinmeyip, FKBDC dışındaki sol güçlerle de eylem birliği çalışmalarına girdi. TKEP'in tüm devrimci, sol güçleri kapsamayı hedefleyen birlik politikası, dar kabuğunun dışına çıkmak istemeyen kimi FKBDC güçlerince hoş karşılanmadı" biçiminde ifade ettiği sınırsız ve frensiz birlik/cephe politikası ile **"II. Kongremizin 5 no'lu kararı ise, 'Komünist Hareketin Birliği Üzerine'dir. (...) Kongremizin bu kararı Türkiye'deki komünist müfrezelerden biri olarak gördüğümüz TKP'yi de kapsamaktadır"** şeklinde ifade edilen ve oportünistleri de komünistlerin birliğine davet eden düştünce... Kimmiş bu "müfrezeler"? Birlik sorununa aşırı değer ve enerji verildi. Birlik istemeyenlerle birlik/cephe anlayışı zorlandı, komünist olmayanlarla ve komünist olmayan düştüncelerinde ısrar edenlerle Komünistlerin Birliği temelinde dans yapıldı ve bu sınırsız açılıma ne kendi içinden ne de KKP'den yerinde müdahale ve karşı duruş geliştirilemeyince TKEP, Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin (ÖDP) miline yuvarlandı, çırpındıkça battı, batıyor. Türkiye halkının değerli ve yiğit komünist evlatlarının kanları ve emekleriyle yaratmış olduğu bu ülkedeki biricik komünist örgütlenme intihara teşebbüs etmiştir; sonuç ise henüz belirsiz. Beklentim, kendine gelmesi ve günümüz koşullarına uygun bir örgütlenmeye yönelmesidir.

Olumlu yönlere ve yapılması gerekene geçmeden önce yukarıdaki süreçte KKP'nin olumsuzluklarına da kısaca değinelim: Ulusal Demokratik Halk Devrimi anlayışı, beyinlerde epey aşılmasına rağmen programda hala yer alıyor. 1990 yılında yapılan III. Kongre'de Birleşik Yapı ile tüm organik bağlarını kesmekle birlikte -ki bu sadece KKP'lilerin değil, TKEP'lilerin de isteğiydi- III. Kongre'de **"Türkiye proletaryasının politik öncü örgütü Türkiye Komünist Emek Partisi (TKEP) ile, iktidar hedefinde birbirini tamamlayan bir politik yönelişi hedefler"** anlayışı korundu. Fakat 1998'de gerçekleştirilen IV. Kongre'de **"Türkiye Komünist Hareketi ile iktidar hedefinde birbirini tamamlayan bir politik yönelişi hedefler"** ibarelerine yer verildi. Böylece KKP, bir bakıma kendi yaratıcısı olan TKEP'in yaptığı yanlışa ve bu partinin sessiz sedasız devre dışılığına onay veriyordu.

TKEP olması gereken alandan uzaklaştıkça, KKP'de ulusalcılığa vurgu artmıştır. **"KKP, öncelikle sınıf temeline dayandırılmış bir ulusal meclisin yaratılmasını hedefliyor" (Dengê Kürdistan, Mart 1993).** "Sınıf temeline dayandırılmış ulusal meclis" ibaresi kendi içerisinde önemli bir belirsizlik taşımaktadır. Genel anlamda söylüyorum, sınıf temeline dayandırılmış herhangi bir birlik, sınıfsal mücadeleyi temel alan güçlerle olur. KKP dışında sınıfsal mücadeleyi temel alan başka bir örgütlenme olmadığına göre ve onlarla (ki bu Kuzey Kürdistan'da olsa olsa PKK olur, başka güçlerin öyle bir konumu zaten yok) yapılan birlikteliğe mevcut durumda komünistler kendi damgasını vuracak

durumda/güçte olmadıklarına göre, böylesi bir birlik nasıl sınıfsal temele sahip olacak. Söylenen sınıfsal temele dayalı bir birlik yerine, YDD aktörlerinin etkisindeki bir ulusalcılığın peşinden sürüklenme tehlikesini o zaman nasıl gidereceğiz?

TKEP birlik derdi olmayanlarla ille de birlik gütmüşse KKP de benzerini yıllarca yapıyor. **"PKK kendi dışında hiçbir Kürdistan'lı örgüt ya da partiyi K.U.M'un (Kürdistan Ulusal Meclisi'nin, s.k.) birlikte yaratılması mücadelesine çağırmış değildir. PKK 'Kürdistan'da ben varım ve yaklaşımım eleştirilemez, benim dışımda kalan ve perspektifimi kabul etmeyen herkes reformist, işbirlikçi, hatta haindir' şeklindeki tutumunu başından beri ısrarla sürdürmektedir"** dediği yukarıdaki yazıyı şu cümleyle bitiriyor: **"PKK'yi K. Kürdistan adına tüm diğer güçler ile ulusal meclisi yaratmak gibi gerçekçi hedefleri belirlemeye çağırıyoruz"**. Neyse, bence uzatmama gerek yok. Sorun şu: İçli dışlı, bütünün birer parçaları olan bu iki partinin dolaşırken birbirine değen elemanları, birbirlerine önemli oranda sırt dönmüş, birlik ve çözümü başka yerlerde, uygun olmayan güçlerle bir araya gelmekte arıyorlar. Bu arayışın yersiz olduğunu ve sonuçsuz kalacağını belirtip geçmişteki olumluluklarımıza ve bu olumluluklardan hareketle önümüzdeki süreçte ne yapmamız gerektiğine gelelim.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan Komünist Hareketi'nin Geleceği

Coğrafyamızdaki komünistliğin geleceği, Dünya Komünist Hareketi'nin geleceğine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu anlamda gözümüzü geleceğimize dikmek zorundayız. Dünya Komünist Hareketi'nin coğrafyamızdaki bir parçası olarak, tek tek ülkelerdeki komünist örgütlenmelerden uluslarüstü bir örgütlenmeye nasıl geçeceğimizin yoğun araştırmasını yapmak görevi ile karşı karşıyayız. Geçmişteki zaaflarımıza çakılıp kalmak veya bu zaaflardan hareketle umutsuzluğa kapılmak komünistliğe yakışmaz. Yapılması gereken, zaaflarımızı görmek, fakat doğrularımızı/olumluluklarımızı öne çıkarmaktır.

Geçmişteki olumluluklarımızı, somut olması açısından, Teslim Töre yoldaşın röportajından aktardığım cümlelerde arayacağım: **"II. Kongremizin 5 no'lu kararı ise, 'Komünist Hareketin Birliği Üzerine'dir. Kongremiz, bu kararında komünistlerin birliğinin hangi temel esaslar üzerinde ve tek parti şeklinde nasıl sağlanması gerektiğini açık bir biçimde belirlemiştir."** Burada özellikle "hangi temel esaslar üzerinde ve tek parti şeklinde" kelimelerinin altını çizmek gerekiyor. Gerçekçi olalım, bugün coğrafyamızda yani Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da, Marksist-Leninist temelde birleşebilecek ve tek parti şeklinde birlikte çalışabilecek olan, KKP ile TKEP dışında hangi parti veya çevre var? YOK!

"Köklü devrimci birikim ve değerler üzerine temellenen TKEP'in Merkez Komitesi, Kasım 1980'de gerçekleştirdiği II. Plenum'da, Genel Sekreter ve kimi görevli kadrolar dışında hiçbir parti kadrosunun yurtdışına çıkmayacağı, her ne pahasına olursa olsun, ülke topraklarında, faşizmin baskılarına karşı direnerek mücadeleyi sürdüreceği kararını aldı" tavrını kendi devrimci birikimleri üzerinde büyük bir kararlılıkla geliştirerek uygulamak, **"Demokratik-Merkeziyetçi örgüt işleyişini Parti içi yaşamın bütün alanlarında en geniş şekilde uygulamak"**, bir bütünün parçaları durumundaki bu iki partinin **"ulusal ve enternasyonal planda gelişmesinin yarattığı önemli değerlerinin başında; şehitleri"**nin değerleri üzerinde enternasyonal alana açılmak, **"iki ülkenin pazar birliğini gerçekleştirmiş (...) Türk halkıyla Kürt halkı aynı sömürü sisteminin içinde bütünleşmiştir. (...). Birlikte örgütlenme, birlikte mücadele ve birlikte bir tek devrim süreci (...) TKEP'in ideolojik, politik çizgisinin, ülkenin ekonomik politik yapısı üzerine tahlillerinin yaşanan hayat tarafından da doğrulanması (...)"** gibi belirlemelerden hareketle her iki komünist gücün tek ülke örgütlenmesini aşarak, Töre yoldaşın deyimiyle önce iki parti olarak -ki mümkünse buna bölgedeki diğer komünist örgütlenmeler de çekilmeli- **"birleşik tek merkezde bütünleşmek" ve bununla yetinmeyip sonuç itibariyle ülke sınırlarını aşan uluslarüstü bir örgütlenme yaratmak, işte günün görevi budur!**

Burada belki **"TKEP'in ideolojik, politik çizgisinin, ülkenin ekonomik politik yapısı üzerine tahlillerinin yaşanan hayat tarafından da doğrulanması"** tartışma konusu yapılacaktır. Elbette dün savunduğumuz her şey doğru değildi, fakat Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da bilimsel sosyalist tespitlerde TKEP ve KKP'nin alternatifi yoktu, halen de yoktur. Sosyalizm ve devrim adına hareket edenler arasında Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da başka komünist bir örgütlenme yoktur. Komünistlerin Birliği'ni isteyen ve bunun bilincine varan kişi veya kesimlerin, Türkiye ve Kuzey Kürdistan Komünistlerinin üretimi ve birikimini içinde barındıran bu iki örgütlenmenin sağladığı temel üzerinde, elbette Dünya Komünist Hareketi'yle birlikte, yeniden ve üst boyutta bir ideolojik, politik ve örgütsel üretimi koşulsuz kabul etmeleri gerekiyor. Lasalcılarla birleşmekten söz edenlere Marks ve Engels'in yanıtı çok net olmuştur: "Lasalcılıktan vazgeçsinler". Komünistlerin birliği, sadece komünistliği lafta değil, teori ve pratikte kabul edenlerle gerçekleştirilir. Bu kadar!

Bazı yoldaşlar "TKEP edebiyatı yapmanın gereği yok, TKEP bitti" diye itirazda bulunabilirler. Doğrudur, TKEP, her ne kadar resmi olarak sonunu ilan etmediyse de bundan sonra TKEP olarak devam etmeyeceğini, yeni bir olguya ihtiyaç olduğunu söylüyor. Zaten ben de TKEP'in yeniden kurulmasından değil, yeni olgudan söz ediyorum. Bu yeni olgunun/örgütlenmenin coğrafyamızda

nasıl ortaya çıkarılacağının en başta bu iki çevrenin hüneri olacağını, olması gerektiğini, başka bir örgütlenme veya çevreden bunu beklemenin yanlış olacağını, bu iki çevre olarak kendi birikimimizin gücünü bilince çıkarmamız gerektiğini, kendimize olan güvenimizi tazeleyerek 21. yüzyılın komünist örgütlenmesinin yaratılmasına önce coğrafyamızdaki ayağını yaratarak katkıda bulunmamızı belirtmek istiyorum. Töre yoldaşın "TKEP miadını doldurdu" iddiası bir biçimiyle doğrudur ki bu bir anlamda tüm ulusal (ülkesel) bazdaki örgütlenmeler için geçerlidir. Yani bunu "tek ülkede örgütlenme miadını doldurdu" biçiminde anlamak gerektiğine inanıyorum. Böyle olunca tümden yersiz bir iddia değildir. Fakat yeni örgütlenme için ilk adım olarak Kuzey Kürdistan ve ardından bölge komünistlerine yönelme yerine, Töre ve yoldaşlarının tekrar ülkesel (Türkiye) bazda "güçlü" bir örgütlenme yaratmaya yönelmesi yanlıştır. Bu yanlıştan bir an önce kurtulmanın yolu bulunmalıdır. Türkiye'deki (ülkesel bazdaki) en iyi/güçlü (nitelik olarak) örgütlenme TKEP'ti, bunu aşabilecek bir örgütlenme ancak Kürdistan ve bölge komünistlerinin birliğine dayanan bir örgütlenme olabilir. Bu örgütlenmenin niteliği, bölge komünistlerinin bu örgütlenmede yer alması oranında artacaktır. Ha, bu örgütlenmeyi, yani bölgeseli aşacak örgütlenme ise 21. yüzyılın uluslarüstü komünist örgütlenmesidir. **21. Yüzyılın Komünist Örgütlenmesi, değişik "ulusal" komünist partilerin yan yana gelmelerinden değil, kaynaşmalarından meydana gelecektir.** Yöntemüzü bu şekilde belirledikten sonra, başarı kaçınılmazdır. Bu sürecin nasıl yol alacağı ve ne zaman şekilleneceği sadece bize bağlı değildir, bölgenin ve dünyanın diğer komünist güçlerine de bağlıdır; fakat bizim ne yaptığımız da etkili olacaktır. Kürdistan Komünistleri olarak biz, mevcut durumda kendi (ülkesel) projemizi/örgütlenmemizi geliştirmeliyiz. Fakat koşulları oluştuğu zaman Türkiye veya bölgenin diğer komünist hareketleriyle birleştirmeye her an hazır olmak durumundayız. Koşullar diyorum, çünkü Türkiye'nin komünist örgütlenmesi TKEP işlemez durumda ve arayış içerisinde. Türkiye Komünist Hareketi'nin adresi yeniden belli olmadan ülkesel bazdaki örgütlenmeyi aşmamız mümkün değil. Ülkesel bazdaki örgütlenmeyi aşmak, kuşkusuz, diğer bölge ülkelerinin komünist örgütlenmeleriyle birleşmek şeklinde de aşılabilir ki, şu anda gerekli ilişkilerin eksikliği ve partimizin zayıflığı göz önünde bulundurulduğunda hemen atılabilecek bir adım değildir. Böyle olunca, mevcut durumda yüklenmemiz gereken ve verim alabileceğimiz, ülkesel bazdaki örgütlenmeyi güçlendirme çalışmalarıdır. Ülkesel örgütü, önce güçlendirmek, sonra aşmak...

Kuzey Kürdistan, Türkiye ve bölge komünist örgütlenmeleriyle Dünya Komünist Hareketi birbirinden bağımsız olarak ele alınamaz. Birbirinden kopuk yüründüğü orada söz konusu örgütlenme ihtiyaca uygun bir şekillenme ola-

maz, yeni örgütün gerekleri yerine getirilemez. Mevcut koşullarda ya Dünya Komünist Hareketi kendi içerisindeki bir hareketlilikle komünistlerin uluslarüstü birliğini gerçekleştirecek ya da bu yol döşenmez ve yürünemeyecekse, önce Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da yüzümüzü birbirimize dönmeli (yolumuzu belirlemeli), ardından Kürdistan'ın diğer parçaları ve bölgenin diğer ülkelerinin komünistleriyle daha üst bir örgütlenmede kaynaşmalı, oradan da Dünya Komünist Hareketi'ne akmalıyız.

Sonuç olarak, uluslarüstü kapitalizme karşı yanıt olabilecek birlik, Dünya Komünist Hareketi'nin uluslarüstü birliğidir. Şu veya bu şekilde Uluslarüstü Komünist Hareket yaratılmalıdır. Fakat her halükarda komünistler ile komünistlerin dışındakiler arasında kalın bir çizgiye sahip olmak zorundayız.

Kapitalist Küreselleşme Hareketi de kendi içerisinde yavaş yavaş netleşecektir. Kapitalizmin sadece küreselleşmesine karşı olanlarla, bir bütün olarak kapitalizme karşı olanlar belli bir süre birlikte yol alacaklar ve büyük bir ihtimalle, kapitalist sistemin tehlikeye girdiği süreçte, sadece küreselleşme karşıtı olanlar durağanlaşacak ve pasifleşeceklerdir. Hatta belki bir bölümü komünistlerin karşısında bile yer alabileceklerdir. Gelişmelerin böylesi bir seyir izlemesi halinde, eğer komünistler kendi içinde perçinleşmiş bir komünist birliğe/örgütlenmeye sahip değillerse, zorlanacak ve başarıları başka bir girişime kadar ertelenebilecektir. Bu demektir ki komünistler küreselleşme karşıtı hareketle yürürken kendi örgütlenmeleriyle yürümeli, örgütlü bir şekilde küreselleşme karşıtlarıyla yürünecek yere kadar birlikte yürümelidirler.

Ülkesel bazdaki örgütlenmeyi nitelik ve nicelik bakımından, fakat özellikle de nitelik bakımından güçlendirmek, zamanı geldiğinde aşmak ama daha şimdiden aşmaya hazır olmak, bölge ve dünya komünistleriyle birleşerek Uluslarüstü Komünist Hareketi yaratmak .... İşte yolumuz, işte geleceğimiz!

Selim MURAT

Kürdistan'da Örgütlenmenin Tarihçesi ve YENİ DÖNEM İçin Bazı Perspektifler (I)

I) Politik Mücadelede Süreklilik Önemlidir

Bir ulusun mücadelesinde, özellikle politik örgütlenme tarihinde, süreklilik ve miras devri son derece önemlidir. Tarihi ve toplumsal bilinci geliştirmenin, kuşaklar arasında sağlam köprüler kurmanın önemli yollarından biri de bu alanda sürekliliğin sağlanmasıdır.

Oysa, yüzyılı aşkın Kürdistan ulusal demokratik hareketinin en zayıf yanlarından biri tarihsel olarak kuşaklar arasında yaşanan kopukluktur. Kürt tarihinde kuşaklar arasında politik örgütlenme alanında tarihsel deney ve birikim aktarımı son derece zayıftır. Bunun; baskı, yoketme, asimilasyon ve bizzat kendimizden de kaynaklanan nedenleri var. Bu, yazılı tarihi zayıf olan, inkar ve imhanın yaşandığı toplumlarda, gelecek kuşakları karanlığa mahkum etmenin en başarılı yollarından biridir. Her yeni kuşak, işe başlarken, bir önceki dönemin birikimlerini adeta dişle-tırnakla kazıyarak keşfetme durumunda kalmıştır. Kuzey Kürdistan'da 1938'den sonraki kuşak bunu çok acılı bir şekilde yaşadı. Kürt tarihi, Kürt politik örgütleri, ulusal başkaldırılar, sanki buz üzerine yazılan yazı gibiydi. Buzlar erimiş yazılar kaybolmuştu. Her yeni belge, ulaşılan her yeni kaynak, paha biçilmez bir hazine idi.

Kürdistan'da kuşaklar arası kopukluk en fazla siyasal mücadele ve siyasal örgütlenme alanında yaşanmıştır. Politik mücadele alanında bir kuşak kendisinden sonra gelen kuşağa organik olarak çok az şey bırakmıştır. Bir dönemin öncüleri, edindikleri deney ve birikimi, başarı ve başarısızlıklarının ürünlerini, kendileriyle birlikte göttürmüşler. Yazılı alana gelince, döneminin en güçlü örgütleri bile, arkalarında hatırı sayılır belge ve yazılı bir birikim bırakmamışlar.

1960-1980 kuşağı, Kürdistan ulusal demokratik mücadele tarihinin yakın geçmişinde, geçmiş ile gelecek arasında bir köprüdür. Bu kuşaktan gelen aydın ve siyasetçilerimizin her birinin 30-40 yıllık bir politik mücadele ve örgütsel yaşam deneyimi var. Bu kuşağa büyük görevler düşüyor. Geçmişi bugüne ve geleceğe taşımanın görev ve sorumluluğu büyük ölçüde bu kuşağa düşüyor. Tarihimizin bu trajik geleneğini devam ettirmek istemiyorsak, yaşadıklarımızı yeni nesillere aktarmak zorundayız. Geçmişte örgüt kuran, yöneten ve örgütsel süreçleri yaşayan kadroların tarafsız bir yaklaşımla bilgilerini, deneyimlerini, birikimlerini genç insanlara aktarmaları gerekiyor. Sürekli ve yaşayan bir tarih yaratmanın yolu budur. Geçmişini bilmeyenler geleceklerini de doğru kuramazlar. Dolayısıyla burada, yaşayan birer tarih olan bu insanlarımızı; yaşadıklarını, örgütsel deney ve birikimlerini genç insanlarımıza sunmaya çağırıyorum. 20-30 yaş kuşağının en azından 1960-1980 dönemini iyi bilmesi gerekmiyor mu?

Biz unutmaya, unutturulmaya mahkum edilmiş bir toplum haline geldik/getirildik. Tarih bilincimiz yokedilmek, toplumsal belleğimiz silinmek istendi, isteniyor. Kürt aydınları, Kürt siyasetçileri de bir ölçüde buna hizmet ettiler. İnkarcı ve tarihi kendisiyle başlatma anlayışı bu alanda en tahripkar olan anlayışlardan biridir. En uç örneğini PKK sundu ve buna devam ediyor. Öncesini inkar eden ve tarihi kendisiyle başlatanlar, onu kendileriyle birlikte bitirmek isterler. Bu onların kaderidir.

Kürdistan'da politik örgütlenmenin perspektiflerini tartışırken, teorik bazı soyutlamalara gitmekten çok tarihsel deneyimlerimize dayanmak gerektiğine inanıyorum. Elbette örgütlenmenin teorik çerçevesini, ez azından ideolojik tercihlerimizi koymak zorundayız. Bu saatten sonra dışarıda örgüt modeli aramak ve bunu Kürdistan'a taşımak asla kabul edilemez. Kürt halkının kurtuluş mücadelesini ancak bu toplumun içinden çıkan ve onun gerçeklikleri üzerinde yükselen örgüt/örgütler başarıya götürebilir. Tarihimiz, hiç olmazsa yakın dönem tarihimiz, bu alanda yeterli birikime sahiptir.

Bu amaçla bu yazımda, yeni dönemin örgütsel perspektiflerini vermeden önce, Kürdistan'da politik örgütlenmenin bir tarihçesini vermek istiyorum. Özellikle 1980 ve sonrası kuşağın buna ihtiyacı olduğuna inanıyorum. Kürtlerin 19. yüzyılın sonlarında başlayan politik örgütlenme serüveni, Kuzey Kürdistan'da 1960'lı yıllarda başlayan yeniden örgütlenme çalışmaları, 1970'li yıllardaki örgütsel oluşumlar ve sorun bağlamında yapılan teorik tartışmalar, yaşanan pratik deneyimler, 1980'li yıllarda başlayan çözülme ve dağılma süreci, PKK'nin yükselme ve gerilemesinin neden ve sonuçları vb. sunulmadan, geliştirilecek yeni perspektiflerin nesnel temellerini kavramanın zor olacağına inanıyorum.

II) Kürdistan'da Siyasi Örgütlenmenin Tarihçesi

Tarihte işbölümünün, sınıfların ve devletin ortaya çıkmasıyla birlikte ekonomik, siyasi ve toplumsal olarak en geri toplumlar bile belli bir tarihsel düzeye tekabül eden şu veya bu biçimde örgütlü toplumlardır. Aynı şey Kürt toplumu için de geçerlidir. Ancak, feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde Kürt toplumu, sömürgecilik koşullarında geleneksel örgütlenme yapısından modern bir örgütlenme düzeyine ulaşma yönünde yoğun bir politik gelişme ve örgütlenme sürecini yaşamıştır. Kürdistan'da siyasi örgütlenmenin tarihi derken ve 19. yüzyılın sonlarından itibaren yaşanan siyasal örgütlenme deneyimlerini incelerken, esas olarak bu dönemi ele alıyoruz. Yoksa feodalizm zaten bir sistemdir ve belli bir siyasi ve toplumsal örgütlülük temeline dayanıyor. Kürt toplumunun özgünlüklerinden biri olan ve günümüze kadar varlığını koruyan aşiretsel yapı da hiyerarşik temelleri olan bir toplumsal örgütlenme biçimidir. Kapitalizm gelişip uluslaşma süreci derinleştikçe çağdaş düşünce akımları da hızlanmış ve bu temelde modern bir ulusal örgütlenme süreci başlamıştır. Bu süreç Kürdistan'da oldukça ağır gelişmiştir. Politik örgütlenme sürecinde geleneksel ve çağdaş öğeler çoğunlukla yanyana, içiçe ve birlikte olmuşlar. Programlarında ulusal hedef ve talepleri ifade eden ve görece modern bir siyaset izleyen ilk Kürt politik örgütlerinin kurucularının çoğu ya aşiret, ağa ve şeyh kökenlidir ya da belli bir feodal aristokrat çevreden gelmedir. Kürt örgütleri genellikle siyasal talepleriyle modern ama kurucu ve öncü kadrolarıyla geleneksel bir yapıda olmuşlar. Bu dualist yapı Kürt politik örgütlenmesinin tarihsel özelliklerinden biridir. Toplumun ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmesine bağlı olarak Kürt politik örgütlenmesinin çağdaş ve demokratik nitelikleri de sürekli olarak gelişme göstermiştir. Bu yazıda bu gelişme süreçlerini ve sonuçlarını da kısmen vermeye çalıştık.

Tarihte Kürt yurtseverliğinin kaynağı 17. yüzyılda yaşayan büyük Kürt şair ve düşünürü Ehmedê Xanî'ye dayanıyor. Kürdistan'da feodal bir düzen hakim olmasına rağmen Ehmedê Xanî, daha o dönemde Kürt ulusalcılığının ilk işaretlerini vermiş, bunun tohumlarını ekmiş, Kürt yurtseverliğinin öncülüğünü yapmıştır. Ancak modern anlamda Kürt milli hareketi 19. yüzyılın ortalarından itibaren tarih sahnesine çıkmıştır. 19. yüzyılın ortalarından başlayarak Kürt milliyetçiliği hem siyasi düşünce planında hem de ulusal ayaklanmalar biçiminde eylemsel bir aşamaya gelmiştir. Bununla birlikte çağdaş anlamdaki Kürt ulusal hareketinin siyasi örgütlenme tarihi 19. yüzyılın sonu ve 20 yüzyılın başına dayanıyor.

İlk Kürt örgütü olarak bilinen Kürdistan Azm-i Kavî Cemiyeti, 1900'de İstanbul'da kurulmuştur. O dönemde İstanbul Kürt milli hareketinin önemli siyasi merkezlerinden biridir. İlk Kürt örgütlerinin çoğunun temelleri burada atıldı. İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra, 1908-1920 yılları arasında İstanbul, Diyarbakır, Bitlis, Van, Elazığ, Erzurum, Süleymaniye, Musul, Mahabat gibi kentlerde bir dizi siyasi, kültürel ve toplumsal amaçlı yeni örgüt ve şubeleri kuruldu. Kürt Teavûn ve Terakki Cemiyeti (1908), Kürt Teali ve Terakki Cemiyeti (1908), Kürt Neşr-i Maarif Cemiyeti (1910) Kürdistan Teşrik-i Mesaî Cemiyeti (1912), Hêvî-Kürt Talabe Cemiyeti (1912), Kürdistan Teali Cemiyeti (1918), Kürt Bağımsızlık Komitesi (1918-1919 yurtdışında), Kürt Amele Teşkilatı, Kürt İstiklal Fırkası, Teşkilat-i İçtimaiye Cemiyeti bunlardan bazılarıdır. Kürdistan Teali Cemiyeti'nde olduğu gibi bu örgütler dönemin koşullarında önemli görevler yerine getirdiler. Kürdistan Teali Cemiyeti, 10 Ağustos 1920'de imzalanan Sevr Antlaşması görüşmelerine Kürtleri temsilen katılmış ve uluslararası diplomasi alanında önemli başarılar sağlamıştır.

Tarihte ilk Kürt gazetesi olan KÜRDİSTAN, 22 Nisan 1898'de Kahire'de Miqdat Bedirxan tarafından yayınlandı. Kürdistan gazetesi Kürt milliyetçiliğinin bir nevi manifestosu niteliğindeydi. Kürt milliyetçiliğinin siyasi, felsefi ve kültürel temelleri bu gazete ile atılmaya başlanmıştır. Bu gazeteyi kısa bir zamanda Kürd Teavûn ve Terakki Gazetesi (Kurdistan), Rojî Kurd, Yekbûn, Hetawî Kurd, Hêvî ve diğer bazı yayınlar izledi. Çağın gelişmelerinden de etkilenen milliyetçi Kürt aydınları daha sonra bir dizi yeni gazete ve dergi çıkardılar. Kürt dili, tarihi, edebiyatı, kültürü, folkloru vb. konularda yoğun çalışmalar başladı.

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Kürt örgütlerinin varlığında ve çalışmalarında bir gerileme görüldüyse de Sevr görüşmeleri ve sonrasında, faaliyetler yeniden canlılık kazandı. Yine de Kürt örgütleri ve dönemin

siyasi önderleri Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı elverişli ortamdan yararlanamadılar. Oysa aynı dönemde Balkanlar'da ve Arap yarım adasında bir çok halk Osmanlı İmparatorluğu'ndan koptu, yeni milli devletler kuruldu. Musatafa Kemal önderliğindeki "Türk Kurtuluş Savaşı" Kürt ulusal hareketinin kendi toprakları üzerinde etkin bir örgütlenmeye gitmesi önünde önemli engellerden biriydi. TC'nin kuruluşuyla sadece Kürt örgütlenmeleri yasaklanıp dağıtılmakla kalınmadı, Kürtlerin milli ve tarihi varlığı inkar edildi, Kürtlerle ilgili ne varsa yasaklandı ve yok edildi.

1919-1938 yılları arasındaki Kürt ulusal hareketlerinin örgütlendirilmesinde ve yönlendirilmesinde, dağılan Kürt siyasi örgütlerinin kadarolarından oluşan Hevî ve Azadî örgütlerinin önemli bir yeri vardır. Bu adımlara rağmen, bu dönem boyunca (1900-1938 yılları arasında) Kürt ulusal hareketine önderlik yapabilecek güçlü bir Kürt siyasi örgütlenmesi yaratılamadı. Koçgiri, Şeyh Sait, Dersim, Ağrı hareketlerinin ve diğer yöresel ayaklanmaların bastırılması ardından çok sayıda Kürt önder kadrosu yurtdışına çıkmak zorunda kaldı. Bunların büyük çoğunluğu Suriye ve Lünban'da toplanmışlardı. 1923'te kurulan Azadî örgütünün ve Şeyh Sait hareketinin ileri kadrolarının bir kısmı aşağı (Binê Xetê) inmişlerdi. 1927 yılının Şubat ayında Lübnan'ın Behandung kazasında toplanan Kürt Ulusal Kongresi'nde,1900'lü yıllardan beri oluşan Kürt örgütlenmelerinin önemli bazı kadrolarının içinde yer aldığı üç örgüt ve bağımsız bazı kadrolar birleşerek, Xoybûn (Bağımsızlık, Diriliş) adında birleşik yeni bir örgüt oluşturdular. Xoybûn, Kürt ulusal tarihinde ilk siyasal birlik deneyimlerinden biri ve belki de en önemlisidir. Bugün bile bu deneyden çıkarılacak dersler vardır. Xoybûn, Türkiye'nin işgali altındaki Kürdistan topraklarında bağımsız bir devletin kurulması için içte ve uluslararası alanda önemli çalışmalar yürüttü. 1930'da patlak veren Ağrı direnişine İhsan Nuri Paşa komutasında önemli bir güç gönderdi. Xoybûn'un etkileri Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar sürdü.

1923'te Lozan Antlaşması ile Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesi Kürt politik örgütlenme tarihinde önemli dönüm noktalarından biridir. O tarihe kadar Kürt ögütleri çok net olmasa da Kürdistan'ı bir bütün olarak görüyor, hedeflerinde "bağımsız" ve kimi zaman "birleşik" bir Kürdistan teması yeralıyordu. Kürdistan iki parçaya bölünmüştü ama, Kürtler arasında siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkiler oldukça güçlüydü. 1923'ten sonra Kürt siyasi örgütlenmesi ve dolayısıyla Kürt ulusal hareketi her parçanın bağlı bulunduğu devletin sınırları içinde şekillenmeye başladı. Teorik tespitler bir yana, pratikte bugüne kadar Kürt siyasal örgütlenmesi bu durumu aşmış

değildir. "KDP" ve onun diğer parçalardaki "seksiyon türündeki örgütlenme" girişimlerine rağmen bu gerçek değişmedi. Doğu, Güney, Kuzey ve Batı Kürdistan parçalarında ortaya çıkan örgütler hep kendi parçalarını esas aldılar. Bununla birlikte dört parçadan Kürt siyasi örgütleri ve ulusal hareket arasında belli bir düzeyde dayanışma, yardımlaşma ve birliktelik sürmeye devam etti. Örneğin; Ağustos 1945'te Türkiye, Irak, İran sınır üçgenindeki Dalanpur Dağı'nda yapılan ve dört parçadan temsilcilerin katıldığı toplantı, Kürdistan'ın dört parçaya bölündüğü 1923 tarihli Lozan Antlaşması'ndan sonra dört parça arasında görülen ilk önemli ulusal birlik girişimidir. "Pêymana Sê Sînor" (Üç Sınır Antlaşması) olarak bilinen bu birlik girişimiyle "büyük bir Kürdistan" için "Ulusal Birlik" yönünde adım atılmak isteniyordu. Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun parçalanmışlığını reddeden bu antlaşma (peyman) yakın tarihimizde önemli bir olaydır. Pêymana Sê Sînor, Kürtlerin Lozan Antlaşması'na gösterdikleri bir tepki olarak da değerlendirilmelidir. Dört parçaya bölünmesine ve ulusal hareketin parçalara göre şekillenmesine rağmen Kürt ulusal hareketi milli, siyasi ve örgütsel alanda daima birbirini etkilemiş ve fiili bir işbirliği içinde olagelmiştir. Siyasi örgütlenme alanında bunun en somut örneğini "KDP"lerin oluşumunda görüyoruz.

Doğu Kürdistan'da ilk modern örgüt olarak 16 Eylül 1942'de Komele kuruldu. Komele 1945'te İran Kürdistan Demokrat Partisi (İKDP) adını aldı. Güney Kürdistan'da 1939'da Hêvî, 1946'da Irak Kürdistan Demokrat Partisi (IKDP) kuruldu. Güney Kürdistan'da 1932'den başlayarak Rizgarî, Kürt Komünist Partisi, KJİK vb. değişik görüşlere sahip, farklı toplumsal kesimlere dayanan daha bir çok siyasi örgüt ve parti kuruldu. Batı Kürdistan'da ise (Suriye Kürdistanı) 1956'da birkaç grubun birleşmesinden oluşan Suriye Kürtleri Demokrat Partisi (SKDP) kuruldu. Bu süreç Kuzey Kürdistan'da 1965'te TKDP'nin (Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi) kurulmasıyla tamamlandı.

Kuzey Kürdistan'da 1938'de Dersim hareketinin bastırılmasından sonra 20-30 yıl süren sessiz ve suskun bir dönem yaşandı. 1938-1965 yılları arasında Kuzey Kürdistan'da legal veya illegal siyasi bir örgütlenme olayı görülmedi. Ancak, 49'lar Olayı'nda görüldüğü gibi, politik örgütlenme yönünde ciddi bir fikir tartışması yaşanıyordu. 49'lar operasyonunda yakalanan belgelerden biri de sözde kurulması istenilen "Kürt İstiklal Partisi" adlı bir partinin program ve tüzüğü idi. Yasalar, baskı ve zulüm politikası, Kürtlerin her alandaki çalışmalarının önünü kesiyordu. Politik alanda adım atmak özveri ve cesaret istiyordu. Ulusal ayaklanmalara

katılan önder kadroların bir kısmı idam edilmiş, bir kısmı da ülke dışına çıkmak zorunda kalmıştı. Geriye kalan aydın ve siyasi unsurlar sinmiş, her biri kendi köşesine çekilmişti. Bu dönem boyunca Kürt aydınlarının çalışmaları daha çok yayın planında, bireysel ve "Doğu Sorunu" etrafında yasal bir çerçevede sürdü. Yayınsal alandaki faaliyetler giderek artış gösteriyordu. Dışarıya çıkan çok sayıdaki kadronun içe yönelik çalışmaları ise ciddi bir sonuç vermedi.

1938-1960'lı yılların en önemli özelliklerinden biri de Kürt toplumunun çobansız kalan bir sürü gibi örgütsüz ve öndersiz kalmasıdır. Kürtler, sömürgeci Türk devletinin ağır zulüm ve baskısına tanık oldular. Kürt halkı üzerinde, geçmiş ulusal ayaklanmalardan dolayı adeta bir cezalandırma siyaseti uygulanıyordu. Halk ve aydınlar sindirilmişti. En önemlisi kuşaklar arasında siyasi ve örgütsel miras, deney ve tecrübe aktarımı alanında derin bir kopmanın yaşandığı dönemdir bu. Daha sonraki kuşaklar kendilerinden önceki siyasal çalışmalardan habersiz bırakıldılar. 1938-1960 tarihleri arasında Kuzey Kürdistan ulusal hareketinde ciddi bir siyasi ve örgütsel kopukluk dönemi yaşandı.

Kuzey Kürdistan'da yaşanan sessizliğe karşın, 1940-1960 döneminde Doğu ve Güney Kürdistan'da ulusal hareket yükseliş içindeydi. Güney Kürdistan'da Barzani kardeşler tarafından sürdürülen direnme hareketi aralıklı olarak 1931'den 1945'e kadar sürdü. 1945 sonlarında Barzani kuvvetleri ile bazı Hêvî kadroları Doğu Kürdistan'a geçmek zorunda kaldılar. 22 Ocak 1946'da Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin kurulması ile Doğu Kürdistan, Kürt ulusal hareketinin çekim merkezi durumuna geliyordu. Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin 16 Aralık 1946'da yıkılması, bazı önder kadroların idam edilmesi, Barzani ve yanındaki insanların Sovyetler Birliği'ne gitmesi ve orada 12 yıl gibi uzun bir süre kalmaları, iki parçada, Doğu ve Güney Kürdistan'da, yeni bir sessizlik dönemine yol açtı. 14 Temmuz 1958'de Irak'ta gerçekleşen darbe, Barzani'nin Sovyetler Birliği'nden dönmesi, IKDP'nin yasal bir konum kazanması, Kürt ulusal haklarının Irak Anayasası'nda güvence altına alınması vb. gelişmeler bu parçada ve genel olarak Kürdistan'da yeni bir dönemi açıyordu. Kürt ulusal hareketinin çekim merkezi bu kez Güney Kürdistan'a kayıyordu. Bu süreçte Güney Kürdistan'da politik örgütlenme, dil, kültür, edebiyat, tarih, folklor vb. alanlarda önemli gelişmeler yaşandı. Bazı yeni politik gruplar ortaya çıktı.

1961 Anayasası ile başlayan nisbî demokratikleşme süreci, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki olaylar, dünyada ve bölgedeki gelişmeler, Kürt

toplumunu siyasi olarak derinden etkiliyordu. 1950'lerden başlayarak Kürdistan'da yaşanan ekonomik ve toplumsal gelişme ve derinleşen uluslaşma süreci harekete ivme kazandırıyordu, feodalizm çözülüyor, Kürt toplumu dışa açılıyor, dünyada yaşanan ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketleri Kürt halkını etkiliyor, okuma-yazma oranı her geçen gün artıyor, ulusal ve sınıfsal bilinç gelişiyor, geleneksel ulusal çizginin yanında sol ve sosyalist görüşler toplumda yer ediniyor, yeni bir ulusal aydın tipi ortaya çıkıyor ve Kürt toplumu yeni bir aydınlanma çağına giriyordu.

Bu gelişmelerin etkisi altında 1959'da "49'lar Olayı" yaşandı. 49'lar Olayı'nda devlet aslında yüzlerce Kürt aydınını yakalayıp idam ederek Kürt sorunundan bir dönem için de olsa kurtulmak istiyordu. Senaryo böyle kurulmuştu. Ancak, bazı iç ve dış baskılar nedeniyle senaryo 50 Kürt aydını ile sınırlı kaldı. Zindanlara doldurulan 50 yurtseverden biri içeride şehit oldu, dolayısıyla olay tarihe "49'lar Olayı" olarak geçti. 49'lar Olayı siyasi bir örgüt olayı değildi. Ancak bu olay Kürt yurtseverlerinin siyasi bir örgüte duydukları ihtiyacı çıplak bir biçimde ortaya koymuştu. Ardından 1963'te 23'ler Olayı yaşandı. Dönemin iktidarı, olayı, Türkiye'yi bölerek bağımsız bir Kürt devleti kurmak isteyen dış güçlerin bir oyunu olarak ilan etti, bir çok Kürt aydınını sudan gerekçelerle ağır cezalara çarptırdı. Devlet Kürt sorununda hiçbir şekilde legal ve demokratik açılıma olanak tanımıyordu. 49'lar Olayı, 23'ler Olayı, TKDP'nin kurulması, Doğu Mitingleri ve ardından 1969'dan başlayarak peş peşe kurulmaya başlayan DDKO'lar yakın tarihimizde çok önemli gelişmelerdir. Bu gelişmeler Kuzey Kürdistan'da yeni bir dönemin açıldığını simgeliyordu. Kürtler yeni bir aydınlanma çağına giriyorlardı. 20-30 yıl süren sessiz ve suskun dönem kapanıyor, sanki ölü toprağı serpilmiş aydınlarımız yeniden devreye giriyor, yeni bir dönemin perdesi açılıyordu. Kuzey Kürdistan'da siyasal örgütlenmenin tarihindeki kopukluk gideriliyor, geçmişten farklı çizgiler taşıyan yeni bir örgütlenme sürecine giriliyordu.

İşte bu gelişmelerin etkisiyle 1965'te TKDP kuruldu. 1965'te kurulan TKDP, Kuzey Kürdistan'da 20. yüzyılın ikinci yarısında kurulan ilk Kürt politik örgüttüydü. DDKO, Hêvî'den sonra Kuzey Kürdistan'da kurulan Kürt öğrenci gençliğinin ilk demokratik örgütüdür. Bugünkü Kürt siyasal örgütlenmesinin kökleri işte bu gelişmelere dayanıyor. 1970'li yıllarda ortaya çıkan Kürt siyasi örgütlerinin önder kadrolarının çoğu 49'lar, 23'ler, TKDP, DDKO ve Doğu Mitinglerinin yarattığı ortamın ürünüdür. Özellikle DDKO'ların (Doğu Devrimci Kültür Ocakları) gerek o dönemde oynadıkları rol ve gerekse yetiştirdiği kadrolar bakımından yakın dönem

Kürt ulusal hareketinde önemli yeri vardır. 1970'li yıllarda kurulan bazı örgütlerin kurucu kadrosu buradan gelmektedir.

1961 Anayasası'nın getirdiği nisbî demokratik ortamda sosyalist hareket önemli bir gelişme, ivme kazandı. Türkiye'de yaşanan bu süreç Kürdistan'ı ve Kürt aydınlarını da derinden etkiledi. Kürt ulusal hareketinde etkin rol oynayan bazı kadroların geçmişi ve kökeni bu sürece dayanıyor. Bu kadrolar Türk solu örgütleri içinde; özellikle TİP, FKF ve DEV-GENÇ içinde şekillendiler. Bu süreç 1970'li yıllara kadar sürdü. 1960'lı yılların sonlarından başlayarak Kürt aydınları Türk solundan kopmaya ve Kürdistan gerçekliğine dönmeye başladılar. Bu, Türk solundan bir kopuş süreciydi. Türk Solu'ndan kopmanın özünü Kürt sorunu oluşturuyordu. Bu kopuş süreci yakın tarihimizde önemli ve farklı diğer bir gelişmedir. O dönemde ideolojisi, örgütsel yapısı ve siyasal konumuyla TKDP bu kopuş sürecini değerlendiremedi ve sürece cevap veremedi. TKDP, yurtsever-demokrat bir hareketti, ideolojik olarak bu kadroları kucaklayabilecek durumda değildi. Bu kadrolar 12 Mart 1971 askeri-faşist darbesinden sonra hapishanelerde yeni siyasal odaklaşmalara giderek, 1970'li yılların ortalarında politik birer grup olarak ortaya çıkmaya başladılar. 1960-1971 ve esas olarak 1970'li yılların ortaları Kürt ulusal hareketinin siyasi ve örgütsel olarak yeniden şekillenme dönemidir. Bu dönem Kürt politik örgütlenme tarihinde üçüncü dönemi ifade ediyor. Dünyada ve Türkiye'deki sol gelişmelerin de etkisi altında Kürt ulusal hareketi ideolojik olarak kendi içinde bir ayrışma sürecini yaşıyordu. İdeolojide ve teorideki farklılaşma siyasal alanda çok sesliliği, bu temelde irili-ufaklı yeni siyasi grupların ortaya çıkışını beraberinde getirecekti. Güney Kürdistan ulusal hareketinin 1975'teki trajedik yenilgisi bu farklılaşmayı ve ayrışmayı, politik olarak yeniden şekillenmeyi hızlandıran ulusal düzeydeki önemli faktörlerden biriydi. Kürdistan'da ulusal hareket giderek solculaşmaya başlayacaktı. 1980'li yıllara gelindiğinde Kuzey Kürdistan'da siyasi örgütlerin sayısı bir düzineyi buluyordu. ALA RİZGARÎ, DDKD, KAWA, KUK, ÖZGÜRLÜK YOLU, PKK, RIZGARÎ, TEKOŞÎN dönemin faal örgütleriydi. Bunun yanında Türk solu gruplarından Kurtuluş ve TKEP'in birer Kürdistan Seksiyonu oluşmuştu. Kürt siyasi örgütlerinin 1970'li yıllardaki oluşum ve gelişim biçimi özel olarak incelenmesi, günümüz için ders çıkarılması gereken önemli bir süreçtir. Çünkü Kürt ulusal hareketinin bir çok probleminin temelinde bu dönemin sorunları yatıyor.

1960-1970'li yıllar boyunca Kürt ulusal hareketinde iki çizgi hep yanyana olmuştur. Birincisi; geleneksel ulusalcı çizgi. Bu Kürdistanî çizgi,

temsilini TKDP ve onun devamı olan örgütlerde buluyordu. İkincisi; Türk solundan gelen ve önce solcu, sonra ulusalcı olan kadroların temsil ettiği ulusalcı sol çizgidir. Bu iki çizginin kökleri bir bakıma İttihat ve Terakki dönemine kadar uzanıyor. Dr. Abdullah Cevdet, İshak Sukuti ve arkadaşları ikinci çizginin öncülleridirler. İkinci çizgi bağlamında, 1970'li yıllarda kurulan kimi Kürt siyasi örgütlerinde, ideolojik olarak ve Kürt sorununa önerdikleri çözüm yolu itibariyle bir türlü Türk solundan radikal kopuşu sağlayamayan bir eğilim hep varolagelmiştir. Genel olarak 1970'li yıllarda Kürdistan'da kurulan yeni örgütler bir ölçüde Türk solunun ideolojik ve siyasal tezlerinin etkisi altındaydılar. Türk solundan kopuş ve Kürdistan'a dönüş süreci dolayısıyla bir yönüyle Türk solunun kimi hastalıklarının da Kürdistan'a taşınmasını beraberinde getirmiştir.

Diğer yandan Türk solu bu kopuş sürecini bir türlü hazmedemedi. Türk solu 1970'li yıllar boyunca ve bugün bile Kürt devrimci hareketini milliyetçilik, bölücülük, Bundçuluk vb. olarak eleştirmiş, eleştirmektedir. Bazıları da tipik örneği Aydınlık çizgisinde görüldüğü gibi, eleştirmeden öte suçlamış ve politik olarak mahkum etmek istemiştir. Kürtlere yönelik "halk", "azınlık", "ulus" tartışmaları giderek aşılmış; yerini "sömürge" ve "bağımsız örgütlenme", "ortak-ayrı mücadele", "UKKTH" vb. tezlerin tartışılması almıştır. Kürt hareketine zaman kaybettirmesine rağmen bu tartışmalar Kürt siyasi kadrolarını da geliştirmiş, Kürdistan devriminin bazı tezleri bu tartışmalar içinde netleşmiştir.

Diğer yandan 1970'li yıllarda Kürt kadroları ve siyasi grupları kendi aralarında örgütlenme ve parti sorunlarını tartışmaya başladılar. Örgütlenmenin niteliği, biçimi, tek parçada örgütlenme veya Kürdistan'ın dört parçasında (merkezi) örgütlenme, bağımsızlık-federasyon-otonomi, mücadele tarzı, ittifaklar vb. tartışılan konular arasındaydı.

III) 1970'li Yıllardaki Tartışmanın Boyutları ve Örgütlenmenin Düzeyi

1970'li yıllar Türkiye'de ideolojik, teorik ve siyasi sorunların yoğun olarak tartışıldığı bir dönemdir. Gecikmeli olarak Kürt örgütleri de bu tartışmalara katıldılar. Kürt siyasi kadrolarının hem kendi içinde hem de Türk solu ile tartıştıkları önemli konulardan birini de "örgütlenme" sorunu oluşturuyordu. Kürt siyasi kadroları bu dönemde örgütlenme sorununu üç boyutta tartıştılar.

1) Türk solu ile yapılan tartışma, ki bu tartışma esas olarak, "birlikte örgütlenme" mi, yoksa "ayrı örgütlenme" mi konusunda yoğunlaşıyordu.

2) Kürt solu içinde sürdürülen "tek parçada örgütlenme" veya "Kürdistan genelinde (merkezi) örgütlenme" tartışması.

3) Kürt siyasi çevrelerinin kendi içinde örgütlenmenin niteliği konusunda yaptıkları tartışma. Nasıl bir örgütlenme? Parti, cephe ve ittifaklar sorunu... Birlik ve mücadele tarzı vb. tartışılan konular arasındaydı.

Bu tartışma noktalarını biraz açmakta yarar vardır.

Birincisi: Daha önce belirttiğimiz gibi 1970'li yıllar boyunca Türk solu sürekli olarak birlikte örgütlenmenin teorik ve pratik gerekçeleri üzerinde duruyordu. Bir-iki grup dışında genel olarak Türk solu Kürdistan'ın sömürge statüsünü reddediyor; bağımsız örgütlenmeyi "milliyetçilik", "bölücülük", "proletaryayı bölme", "mücadeleyi zayıflatma", "Bundçuluk" vb. olarak görüyordu. Türk solu, görüşlerine temel olarak "Misak-ı Milli" sınırlarını veya "örgütlenmede devlet sınırları"nı esas alıyordu. Türk solu, Kürt sorununu daima ikincil bir sorun olarak görmüş, sorunun çözümünü devrimden sonraya bırakmıştır. Türk soluna göre, Kürt ulusal hareketi, Türkiye devriminin (sosyalist veya demokratik halk devriminin) yedek bir gücüdür. Türk ve Kürt proletaryası tek bir parti içinde örgütlenmelidir. Kürdistan'da niteliği ne olursa olsun her türlü ayrı örgütlenme "milliyetlere göre örgütlenme"dir. Kürdistan'da "ayrı örgütlenme" ve Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin farklı bir yol izlemesi, Kürt feodallerinin ve Kürt burjuvazisinin peşine takılmak olur. Kürt sorununu milli baskı ve temelde bir toprak sorunu olarak gören Türk solu, bunun da ancak, Türkiye'de proletarya önderliğinde bir devrimle çözülebileceğini savunuyordu. Bu da devrimden sonra UKKTH ilkesi çerçevesinde mümkündü. Bu nedenle Türk soluna göre birlikte örgütlenmek ve birlikte mücadele etmek gerekiyordu.

Buna karşın Kürt devrimcileri "bağımsız" örgütlenmenin hem teorik hem de nesnel koşulları konusunda karşıt görüşler savunuyorlardı. Onlar, bağımsız örgütlenmenin teoride doğru devrimci bir görüş, pratikte zorunlu olduğuna inanıyorlardı. Çünkü, Kürdistan sömürge bir ülkedir, Kürt ulusu parçalanmış ve her türlü ulusal haklarından yoksun bir ulustur. Kürdistan'da gündemde olan ulusal demokratik devrimdir. Yani öncelikli görev, ülkenin ve ulusun sömürgecilik boyunduruğundan kurtulması ve toplumun demokratikleştirilmesidir. Bu doğrultuda Kürdistan devrimi farklı bir yol ve süreç izliyor ve izleyecektir. Kürdistan'da sömürgecilik ve ulusal baskıdan dolayı verili bir devrimci durum yaşanıyor ve bu Türkiye'ye göre ileri bir devrimci süreçtir. Marks'ın İrlanda ve İngiltere örneği, Kürdistan ve Türkiye için de geçerlidir. Kürt ulusal sorunu sadece Türkiye ile sınırlı bir

sorun da değildir. Sorun, dört sömürgeci ülkeyi ilgilendiren, Ortadoğu düzeyinde bir sorundur. Kürt ulusal sorunu aynı zamanda bölünmüş bir ülke ve ulus sorunudur. Kürdistan devrimi aynı zamanda ülkesel bir devrimdir. Türkiye'de sol saflarda sosyal şövenizm egemendir ve kitleler hala köklü demokratik dönüşümlere bile hazır değildir. Kürt sorununu Türk devletinin sınırları (Misak-ı Milli) içinde görmek yanlış, sosyal-şöven bir yaklaşımdır. UKKTH aynı zamanda tüm sınıf ve tabakalarıyla bir ulusun istediği biçimde örgütlenme hakkıdır. Kürt ulusu bu hakkını zaten şimdiden ve sadece Kuzey Kürdistan'da değil, tüm parçalarda pratikte hayata geçirme çabası içindedir. Böyle bir süreçte birlikte örgütlenmeyi savunmak, teoride yanlış, pratikte daha ileri devrimci bir sürecin daha geri bir sürece tabi kılınmasıdır. Kürdistan'da bağımsız örgütlenmenin neden ve gerekçeleri tarihi ve bugünkü siyasi, ekonomik, toplumsal durumdan kaynaklanıyor. Bu nedenler bir bütündür. Bu nedenle bağımsız örgütlenme sadece iradi bir istem değil, aynı zamanda nesnel koşulların bir dayatmasıdır. Ve bu her şeyden önce Kürtler için siyasi olarak bir haktır. Her ulusun istediği biçimde örgütlenmesi onun en doğal hakkıdır. Bir başka ulusu ezen ulusun kendisi de özgür değildir. Yani, ezen-ezilen ulus bağlamında, egemen bir ulus olarak Türk ulusunun kendisi de özgür değildir. Türk halkının özgürleşmesi ve Türkiye'nin demokratikleşmesi esasen Kürt ulusunun kurtuluşuna bağlıdır. Çünkü, Türkiye, İran, Irak, Suriye'de ve hatta Ortadoğu'da gericiliğin en önemli kaynağı Kürdistan'ın sömürgeleştirilmiş olması olgusunda yatıyor. Doğru devrimci çözüm Kürdistan'da bağımsız örgütlenme, fakat ezen ulus halklarıyla ittifaklar temelinde birlikte mücadele perspektifinden geçmektedir...

İkincisi: 1970'li yıllarda Kürt örgütleri arasında yazılı ve sözlü olarak şu veya bu düzeyde yapılan tartışmalardan birini de "merkezi örgütlenme" (yani Kürdistan genelinde örgütlenme) sorunu oluşturuyordu. Bu tartışma bugün de tümüyle aşılabilmiş değildir. Merkezi örgütlenme görüşünün ayrıca Kürdistan'da geçmişten günümüze gelen pratik bir boyutu vardır. Örneğin; "KDP" deneyimini aslında bu çerçevede ele almak gerekiyor. Her iki parti de programsal olarak otonomi savunmalarına rağmen, Kuzey Kürdistan'da 1965'te kurulan TKDP, temelde IKDP'ye bağlı "seksiyon" bir örgütlenmeydi. IKDP merkez (ana) parti, TKDP onun Kuzey Kürdistan'daki kolu durumundaydı. TKDP zamanla kendi içinde tartışmalara sahne oldu. Parti içindeki geleneksel kadrolar IKDP'ye bağlılıkta ısrar ediyorlardı. Bu durum 1977'de yapılan TKDP'nin III. Kongresi'ne kadar sürdü. TKDP'nin III. Kongresi'nde parti içinde gerçekleşen bir dizi

değişikliklerden biri de bu konuda idi. TKDP ve daha sonra TKDP/KUK olarak örgütlenen ilerici kesim Kuzey Kürdistan parçasını temel almaya (kendi parçasında örgütlenmeye) başladı. O dönemde TKDP dışında Kawa ve Rizgarî de "merkezi örgütlenmeyi" savunan örgütlerdi.

Kürdistan bölünmüş bir ülke, Kürtler parçalanmış bir ulustur. Bu, Kürt halkının iradesine rağmen ortaya çıkan fiili bir durumdur. Ülke ve ulus olarak bölünmüşlük ekonomik, toplumsal, siyasi vb. farklı süreçler ortaya çıkarmıştır. Bu, Kürtlerin dört ayrı ulus olarak biçimlendiği anlamına gelmiyor. Kürtler, uluslaşma sürecinde bölündüler, uluslaşma süreci sömürgecilik ve bölünmüşlük koşullarında gelişip derinleşmesine rağmen, bugün Kürtler bir ulustur. Sorun, dört parçaya bölünen topraklar üzerinde bir ulusun toplumsal bünyesinde bazı farklı süreçlerin yaşanıyor olmasıdır. Daha önce belirttiğimiz gibi bu süreç esas olarak Lozan Antlaşması ile başlamıştır. 1920'lerden sonra Kürt ulusal hareketi siyasi olarak her parçanın içinde yer aldığı devletin sınırlarına göre biçimlenmeye başlamıştır. Ama Kürt ulusunun ve onun yurtsever güçlerinin bağımsız birleşik bir Kürdistan özlemi hep olmuştur. Dört parçada birden (merkezi) örgütlenmeye gitmedikleri halde, TKSP hariç, Kuzey Kürdistan'daki örgütlerin hemen hepsi bağımsız ve giderek birleşik bir Kürdistan'ı savunuyorlardı.

Kürdistan'da siyasi örgütlenme tarihinin birinci aşaması olan 1900-1920 döneminde bazı siyasi örgütlerin program ve çalışmalarında ülke olarak Kürdistan'ı ve ulus olarak Kürtleri kapsayacak hedefler yer alıyordu. Yine bu dönemin ulusal hareketlerinde bu istek güçlüydü. Şeyh Ubeydullah Nehrî hareketinde görüldüğü gibi tek ve "Büyük Kürdistanı" hedefleyen bir yönelim vardı. Ancak, Kürdistan'ın yeniden sömürgeleştirilmesi süreci derinleştikçe koşullar her parçanın kendi içinde örgütlenmesini, ama parçalar arasında birlik ve dayanışmayı öne çıkardı. Kuzey Kürdistan'da 1938-1960'lı yıllar arasında sessiz ve suskun geçen örgütsüz ve dağınık bir dönem yaşanırken, diğer parçalarda siyasi örgütlenme alanında önemli mesafeler katedilmişti. Diğer parçalarda KDP'ler ve iriliufaklı çok sayıda politik örgüt kurulmuştu. Belli aralıklarla kesilmiş olsa bile bu dönem boyunca iki parçada mücadele silahlı bir düzeyde seyretmişti.

Her parçadaki siyasal örgütlerin stratejik hedefleri, mücadele biçimi ve taktikleri, ezen ulus devrimcileriyle ve Ortadoğu'daki diğer güçlerle itifakları o parçanın somut koşulları nedeniyle farklı düzey ve biçimlerde formüle edilmektedir. Doğu Kürdistan'da politik güçler otonomiyi, Batı

Kürdistan'dakiler "ulusal ve demokratik haklar" istiyorlar. Yakın zamana kadar Güney Kürdistan'da tüm politik güçler "Irak'a demokrasi Kürdistan'a otonomi" derken, şimdi federasyonu savunuyorlar. Kuzey Kürdistan'da birleşik Kürdistan, bağımsızlık, federasyon, otonomi, kimlik ve kültürel haklar gibi değişik hedefler savunuluyor.

Kürdistan'ın ekonomik ve toplumsal olarak en gelişkin parçası Kürdistan'ın Kuzey (Türkiye işgalindeki) parçasıdır. Üst yapıda feodal kalıntılar etkili olmasına rağmen egemen üretim biçimi ve ilişkileri kapitalisttir. Bu parçada sınıfsal ve toplumsal farklılaşma ileri boyut kazanmıştır; köylülük kendi içinde farklılaşarak yeni gruplara bölünmüş, burjuvazi ve işçi sınıfı gibi modern sınıflar gelişmiş ve netleşme süreci derinleşmektedir. Türkiye'de kapitalizmin gelişmişliği, dışa açılma ve uluslararası kuruluşlarda yer alma, Avrupa ile olan ilişkiler, nisbî demokratik bir ortamın varlığı gibi nedenler, Kuzey Kürdistan toplumunu etkilemiş ve etkilemektedir. Diğer parçalarda benzer gelişmeler geri bir düzeydedir. Doğu ve Güney Kürdistan'da feodal yapılar hala güçlüdür. Üretim güçleri ve üretim ilişkilerinin gelişme düzeyi geridir. Bu durum örgütlenme sürecini ve örgütlenmenin niteliğini doğrudan etkilemektedir.

Bugün artık Kürdistan'ın her parçasında değişik programlara sahip, nisbî de olsa farklı ideolojik, siyasi ve toplumsal özellikler taşıyan yapılanmalar temelinde Kürt toplumu şu veya bu seviyede bir politik örgütlenme düzeyini yakalamış bulunuyor. Güney Kürdistan'da uzun bir silahlı mücadeleden sonra bir ulusal parlamento ve ulusal hükümet kuruldu. Bu parçada Kürt toplumu kendi örgütlenmelerini yaratmış ve bunları geliştirmektedir. Doğu Kürdistan'da KDP 1945'ten beri vardır ve mücadele vermektedir. Suriye işgalindeki Kürdistan parçasında (Batı Kürdistan) halkımız şu veya bu düzeyde kendi politik örgütlenmelerini yaratmış bulunuyor.

Bu durumu görmezlikten gelerek merkezi örgütlenmeyi savunmak bir bakıma bu parçalardaki siyasal örgütlenme düzeyini kabul etmemek ve buralara müdahale etmek anlamına geliyor.

Siyasal örgütlenme canlı toplumsal bir olaydır. Sınırları zorla belirlenen, insanları tel örgüler, mayın tarlaları, sayısı yüzbinleri bulan ordularla ayrılan, kaçakçıların bile zorla gidip gelebildiği bir coğrafyada insanları merkezi bir örgüt içinde örgütlemek mümkün değildir. En azından bugünkü koşullar sürdükçe bu böyledir. Gelecekte tarihsel koşulların önümüze ne gibi görevler çıkaracağını bu aşamada net olarak belirleyebilmek mümkün değildir. Ülkenin ve ulusun birliğini savunmak ise tarihsel bir hedeftir. Bu,

aynı zamanda bir haktır. Tarihsel koşullara bağlı olarak Kürtlerin ulus olarak ve Kürdistan'ın ülke olarak birliği de gündeme gelebilir. Koşulları yaratıldığında bu birliğin hangi yollardan sağlanacağı o günün sorunudur.

Üçüncüsü: Yine 1970'li yıllarda Kürt siyasi örgütleri hem kendi içinde hem de birbirleriyle nasıl bir örgüt/parti olayını tartıştılar. Bu tartışmanın derin ve geniş boyutlu olduğunu, sağlıklı sonuçlar doğurduğunu söylemek mümkün değil. Kuzey Kürdistan'da "nasıl bir örgüt/parti" sorunundaki tartışmalar oldukça yüzeysel tartışmalardı. Bir kere Kürt siyasi örgütleri "örgütlenme sorununu" sağlıklı bir düzeyde tartışabilecek durumda değillerdi; çünkü önce örgütler oluşturulmuş, örgütlenme sorunları daha sonra tartışma gündemine alınmıştı.

Kuzey Kürdistan'da politik örgütlenmenin iki farklı kökenden geliştiğini belirtmiştik. Birincisi "KDP" ve bu kökenden gelen örgütlenme süreci. 1965'te kurulan TKDP'ye dayanan KUK (Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları) ile 1971'de kurulan Dr. Sait Kırmızıtoprak'ın (Dr. Şivan) partisine (Türkiye'de KDP, T-KDP) dayanan KİP-Kürdistan İşçi Partisi (veya o dönemde kamuoyunda DDKD olarak bilinen örgütlenme) bu sürecin ürünüdür. Kendi içlerindeki iç çatışmalara rağmen bu gelenekten gelen yapılar 1970'li yılların ortalarına kadar geleneksel yapılarını korudular. Bu gelenekten gelen hareketler, içinde etkin bazı kişilerin varlığına rağmen aslında kitlesel nitelikteki hareketlerdi.

İki Sait Olayı, TKDP Genel Sekreteri Sait Elçi ile T-KDP Genel Sekreteri Sait Kırmızıtoprak, bu iki Kürt önderinin öldürülmesi, yakın tarihimizin en trajik olaylarından biridir. İki Sait Olayı, genelde Kuzey Kürdistan'da ulusal demokratik hareketin, özelde bu parçada politik örgütlenme sürecinin ağır bir darbe almasına yol açmıştır. Ayrıca bu öldürülme olayı iki Saidi izleyen DDKD ve KUK arasında uzun süre düşmanca bir ortamın sürmesine neden olmuştu.

1970'li yıllarda ortaya çıkan diğer örgütler ise çoğunlukla Türk solundan koparak Kürdistan'a dönüş yapan kadarolar tarafından oluşturulmuştur. Bu, 1970'li yıllarda ortaya çıkan politik grupların biçimlenmesini etkileyen, onların niteliğini belirleyen önemli bir özelliktir. Bunlar, ya belli bir şahsiyetin etrafında veya elit bir grubun inisiyatifiyle önce bir yayın organı, bir yayınevi vb. etrafında biçimlenmiş ve daha sonra politik birer örgüte dönüşmüşler.

Türk solundan kopan kadrolar Kürdistan'da örgütlenirken geldikleri yerin bir çok konudaki görüşlerini birlikte getirdiler. TİP ve o geleneğe yakın örgütlerden gelenler Kürdistan'a onun izlerini taşıdılar. DEV-GENÇ,

THKP-C, THKO, TİKKO vb. örgütlerden gelenler, bunların Kürdistan'daki protipini yaratmaya çalıştılar. Türk solundan gelen kadrolar ideolojik ve politik olarak bir ölçüde zaten şekillenmişlerdi. Böyle bir süreçte Kürdistan'da oldukça şematik bazı örgütsel yapılar ortaya çıkmıştı. Diğer yandan bu yeni oluşumların her biri kendisini "proleter devrimci", "Marksist-Leninist", "sosyalist", "komünist " vb. olarak ifade ediyor; diğerlerini "milliyetçi", "revizyonist", "reformcu", "goşist", "maceracı" vb. olarak tanımlıyordu. Örgütlenmede modeller hazırdı, bir başka ülke, bir başka örgüt/parti örneği Kürdistan için model olarak benimseniliyordu. Bu küçük burjuva aydın örgütlenmeleri kendilerini "sınıfın" (işçi sınıfının) ve gerektiğinde ulusun yerine koyabiliyor, toplumu tanıma ve sağlıklı örgütlenme kanalları açma yerine, toplumu kendilerinin belirledikleri kalıplara sokmak istiyorlardı. Bütün örgütler sosyalizmde tercih yapmışlardı, bu ideolojik olarak ileri bir düzeydi. Ancak giderek artan "solculuk" eğilimleri bütün örgütleri sarmıştı. SBKP, ÇKP, AEP gibi merkezlerin ve Türk solunun tesiri bu solculuk eğilimini körükleyen önemli nedenlerdi. Güney Kürdistan ulusal hareketinin 1975'teki yenilgisi bu eğilimin daha çok gelişmesine neden oldu.

1975-1980 döneminde diğer bir çok sorun gibi Kürdistan'da örgütlenme/partileşme sorunları da sağlıklı bir şekilde tartışılamadı. Tartışmalar oldukça soyut, klişeleşmiş değerlendirmeler, klasiklerden alınma sol ve soyut bir literatür veya başka ülkelerin deneylerini kopya etme düzeyinde kaldı. Kürt tarihi, toplumun iktisadi, sosyal, sınıfsal durumu yeterince kavranılmadı ve örgütlenme alanındaki teorik birikimle toplumun somut koşulları arasında uyum kurulamadı. Diğer yandan Türkiye'de yaşanan hızlı siyasallaşma ve Kürdistan'da artan ulusal bilinçlenme süreci örgütsel yapıları aşıyordu, örgütlenme alanında kendiliğindenci bir durum egemendi. Yeni yeni oluşan örgütler programatik olarak netleşmemişti, neyin nasıl yapılacağı belli değildi. Örgütlenmede dostluk ilişkileri ve mahalli etkenlerden ekonomik, siyasi ve kültürel durumlara kadar bir çok faktör rol oynuyordu. Hangi örgütün hangi sınıfsal gücü temsil ettiğini, hangi toplumsal temele dayandığını açık ve net olarak belirlemek mümkün değildi. Bu örgütlenmelerin ortak özelliği küçük burjuva kökenli sosyalist ve yurtsever-demokrat örgütler olmalarıydı.

Kürdistan'da yoğun bir politize olma süreci yaşanıyordu. Türk ve Kürt solu yayınlarında tartışılan konular derneklerde, kahvehanelerde, okullarda da tartışılıyordu. Kürt örgütleri legal veya illegal olarak çok sayıda yayın çıkarıyordu. Okuma, araştırma, tartışma yoğundu. Bu dönemde tartışılan

tüm konulara değinmek burada mümkün değildir. Ancak, konumuz bağlamında, kısaca 1970'li yıllarda Kürt örgütlerinin "örgütlenme", "parti", "cephe" ve "ittifaklar" vb. konulara, örgütlerin o günkü niteliklerine kısaca değinmek gerekiyor.

1970'li yıllarda faaliyet gösteren örgütlerin tümü illegal örgütlerdi. Ancak bu örgütlerin legal alanda dernekleri, yayınları, etkin oldukları sendikalar vb. vardı. Dönemin siyasi yapılarını "örgüt" ve "parti" olarak da ikiye ayırmak gerekiyor.

KDP, başından beri (1965) parti olarak kurulmuştu. 12 Mart 1971 askeri-faşist darbesinden sonra çok sayıda DDKO ve TKDP kadroşu yargılanarak cezaevlerine konuldu. Kürt siyasi örgütlenmesi hem illegal hem de legal örgütlenme alanında ağır bir darbe aldı. DDKO'lar kapatıldı. TKDP ise ağır iç sorunlar yaşadı, ancak kısa bir duraksamadan sonra tekrar toparlanmaya başladı. İki Said Olayı'ndan sonra, KDP kökeninden gelenler iki koldan farklı örgütler olarak faaliyetlerine devam ettiler. TKDP/KUK, KİP veya DDKD olarak.

Dr. Şıvan'ın partisinin devamı olarak, bir iki isim denemesinden sonra, KİP (Kürdistan İşçi Partisi/Partîya Karkerên Kurdistanê-PKK) kuruldu. Bu partinin siyasal varlığı kamuoyunda ve legal planda Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri-DDKD olarak biliniyordu. KİP'in parti olarak varlığı geniş siyasi çevrelerde ve halk arasında ancak 12 Eylül 1980'den sonra bilinmeye başladı. KİP, illegal merkezi yayın olarak Pêşeng dergisini çıkarıyordu. Bunun dışında legal alanda Devrimci Demokrat Gençlik, Tîrej, Jîna Nû gibi legal yayınlar da çıkardı.

Sait Elçi'nin partisi olan TKDP 1977'deki III. Kongresi'ne kadar aynı adla faaliyette bulundu. 1977'de yapılan kongrede ortaya çıkan bölünmeden, esas olarak 1 Mayıs 1978'den sonra, ilerici kesim faaliyetini TKDP/KUK adıyla sürdürdü. TKDP'nin illegal merkezi yayın organı XEBAT-Jibo Şoreş (Devrim İçin MÜCADELE), TKDP/KUK döneminde XEBAT-Jibo Rizgarîya Kurdistan (Kürdistan'ın Kurtuluşu İçin MÜCADELE) olarak yayınına devam etti. TKDP/KUK taraftarları legal alanda DGKD (Devrimci Gençlik Kültür Dernekleri) adı altında örgütleniyordu.

TKSP (Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi) 1974 yılı sonlarında kuruldu. Böyle bir partinin varlığı sınırlı bazı siyasi çevrelerde biliniyordu. TKSP, Özgürlük Yolu adıyla legal bir dergi çıkarıyor ve siyasal çalışmaları da kamuoyunda bu isim altında (ÖY-Özgürlük Yolu) biliniyordu. TKSP, legal alanda DHKD (Devrimci Halk Kültür Dernekleri) adı altında bir çok yerde legal dernekler açmıştı. Ayrıca Roja Welat adında Türkçe-Kürtçe 15

günlük bir gezete çıkarıyordu. 1990'lı yılların başında isminin başındaki 'T' (Türkiye) ekini kaldıran bu parti günümüze kadar aynı isimle faaliyetlerini sürdürmektedir.

PKK, 1976'da kuruldu. Ondan önce UKO'cular, Kürdistan Devrimcileri, Apocular gibi isimlerle bilinen metropol çıkışlı bir gruptu. PKK, legal örgütlenmeye şiddetle karşı çıkıyor ve bu alanda örgütlenenleri ağır bir dille eleştiriyordu. Yayın olarak bazı iç broşürler yayınladı.

Rizgarî, aynı adla legal alanda yayına başlayan derginin (Rizgarî) adıyla tanınan bir siyasi grup olarak ortaya çıktı. Rizgarî, ASK-DER (Anti Sömürgeci Kültür Dernekleri) adı altında bazı yerlerde demokratik dernekler kurdu. Rizgarî, 1978'de bölündü ve ayrılan grup Ala Rizgarî olarak örgütlendi. Ala Rizgarî, aynı adla bir de dergi çıkarıyordu.

Siyasi bir örgüt olarak faaliyete başlayan ve aynı zamanda legal bir dergi olarak çıkan Kawa, AEP-ÇKP (Arnavutluk Emek Partisi-Çin Komünist Partisi) arasındaki ideolojik bölünme temelinde Kawa ve Dengê Kawa olarak ikiye ayrıldı. Kawa, Arnavutluk Emek Partisi'nin, Dengê Kawa ise Çin Komünist Partisi'nin çizgisini izliyordu.

Tekoşîn, Kurtuluş'tan ayrılan bir grup tarafından Mart 1978'de kuruldu. Ve daha sonra PKK'den ayrılan bir grup da buna katıldı. Aynı adla, Tekoşîn, yarı legal bir dergi çıkarıyordu.

Kısaca tanıttığımız bu örgütlerden parti olanlar kendilerini "işçi sınıfının önder partisi" (en azından sınıfın ideolojik-politik öncüsü), gruplar ise aynı misyona aday "partileşme sürecinde" hareketler/örgütler olarak görüyorlardı.

Bu yazıda, o dönemdeki örgütlenmenin niteliği ile düzeyi, parti ve partileşmeden ne kastedildiği konusunu derinlemesine irdeleyecek durumda değiliz. Partileşenlerin programları ve tüzükleri vardı, ancak bunun Kürdistan koşullarına ne kadar uyduğu, üzerinde durulması gereken bir konudur. Diğer yandan partileşme sürecinde olduğunu söyleyen yapıların da bundan ne anladığı açık değildi. Hala grup düzeyinde olan bazı yapıların ise ne programları ve ne de yazılı olarak belirlenmiş iç işleyiş kuralları (tüzükleri) vardı.

1970'li yıllarda hala oluşum dönemindeki bu yapıların hemen tümü 1970'li yılların sonlarında bir ayrışma, bölünme ve kopma süreci yaşadılar. Ortak noktaları öne çıkarmaktan çok, ayrılık yanlarını derinleştirme, diğer bir ifadeyle ayrışma ve bölünme, dönemin tipik özelliklerinden biriydi. Her grup kendisini devrime aday tek alternatif olarak görüyordu. Birlik, dayanışma ve hoşgörü ilişkileri yerine örgütler arasında rekabet, kara

çalma, iç çatışmalar daha ağır basan ilişkilerdi. 1980'li yıllara kadar birlik yönünde UDG (Ulusal Demokratik Güçbirliği) dışında hiçbir adım atılmadı. DDKD, KUK ve ÖY arasında kurulan UDG ancak 6 ay sürebildi. O da kağıt üzerinde. Bazı örgütler kitleselleşmişti; işçi, köylü, esnaf, gençlik vb. içinde oldukça etkili olmuşlardı. Buna rağmen, 1960'lı yılların sonlarından 1980'lere kadar Kuzey Kürdistan'da yaşanan hızlı siyasallaşma sürecine ve kitleselleşen ulusal demokratik hareketin ihtiyaçlarına cevap verebilecek durumda değillerdi.

1970'li yıllarda Kürt örgütleri, oluşum süreci ve biçimiyle olsun, yapılanmaları ve savundukları görüşleriyle olsun, çocukluk-gençlik döneminin özelliklerini ve sorunlarını taşıyorlardı. 12 Eylül 1980 ile başlayan dönemde bu durum tüm çıplaklığıyla ortaya çıkacaktı. Kürt örgütleri genç ve deneyimsiz olduğu kadar yapısal zaaf ve sorunlar taşıyordu. Zor döneme girildiğinde ve bölünme, ayrılma, kopma biçimindeki çözülme süreci derinleştikçe, Kürt politik örgütlenmesinin sorunları daha net ortaya çıkıyordu.

1980'li yılların başında aynı durumu yaşayan PKK, yeniden bir toparlanma sürecini başlatıyordu. 15 Ağustos 1984'te başlayan silahlı eylemlerle PKK giderek yükselen bir güç haline geliyordu. PKK'nin başlattığı silahlı mücadele geliştikçe, diğer örgütlerin toparlanma ve yeniden örgütlenme zemini daha da daralıyordu.

PKK'nin ortaya çıkışı ve niteliği, 15 Ağustos 1984'te başlayan silahlı mücadelenin bilinen ve bilinmeyen yönleri, bu mücadelenin Kürt halkına kazandırdıkları ve kaybettirdikleri, Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin ardından yürürlüğe konulan Yeni Strateji (İmralı Süreci) gibi konular, Kürtlerin politik örgütlenme ve mücadele tarihi içinde özel olarak incelenmesi gereken son derece önemli ve geniş bir konudur. Ayrıca, örgütlenme sorunu tartışılırken, PKK'nin örgüt yapısı, daha doğrusu "PKK sistemi" ve bu sistemin yarattığı "mekanizmalar" mutlaka tahlil edilmesi gereken bir olgudur.

Yazımızın ikinci bölümünde, Kürt politik örgütlenmesinin tarihsel deney ve birikimlerine de dayanarak, günümüz ve gelecek için "Kürdistan'da nasıl bir örgütlenme" sorusuna cevap aramaya, yeni dönemin örgütlenme perspektiflerini sunmaya çalışacağız.

M. ÖZCAN

SOSYALİST ÖRGÜT

ve

ÖNDERLİK

Modern toplum örgütlü toplumdur. Milyonlarca insanın görece, dar mekanlarda birarada bulunduğu büyük kent yaşamı irili ufaklı yüzlerce orgnizasyonun günlük faaliyetiyle yürütülüyor. Kapitalist sınıf egemenliği de ordudan basına, özel timden reklam şirketine, devletin merkezi idari örgütlemesinden belediye ve köy muhtarlığına, parlementodan esnaf derneklerine kadar özel-genel, merkezi-yerel örgütler toplamının varlığı ve işleyişi temelinde sürüyor.

En gelişkin burjuva organisazyon tekeldir. Tekeller son derece rasyonel, etkin, verimli ve yetkinleştirilmiş işleyiş-yönetim ilkelerine göre kurulan örgütlerdir. Devlet de tekelci dönemde, tekeller düzenin yönetim kurulu gibi çalışıyor. Devletin bir üretim biçiminin ve sınıf egemenliğinin sürekliliğinin güvence altına alan temel işlevi ona, bir baskı ve zor aracı olma karakteri vermiştir. Ancak hiçbir düzen çıplak zorla ayakta durmuyor.

Silahlı da olsa, bir azılığın büyük çoğunluk üzerinde sistematik bir egemenlik kurması daha kapsamlı ve karmaşık bir örgütler sistemiyle mümkündür. Bir düzen ya da yönetimin değiştirilmesi, yıkılması da eninde sonunda bir örgütlülük sorunudur.

Amaçları işlevleri, toplumsal bileşimleri ve çalışma tarzlarıyla birbirinden çok farklı örgütlerin hepsi için geçerli tek bir tanım yapmak doğru değildir. Ancak herhangi bir insan topluluğunu (örgüt) yapan bazı temel ölçütler de vardır. Ortak hedef ve amaçlar için faaliyet gösterme iradesi ve pratiği bu iradenin zora ya da gönüllüğe dayanması, örgütün varlığıyla değil karakteriyle ilgili bir sorundur. Yöneten-yönetilen ilişkisi yaratmak durumunda olan bir işbölümü, bütün bunların yazılı ya da yazılı olmayan çerçevesini belirleyen işleyiş ve hukuk kuralları.

Komünist örgüt; düzen dışı, öncü, siyasal bir sınıf örgütüdür. Hareket noktası varolan düzenin bilimsel, kültürel, estetik vb. eleştirisi ve reddi olduğu. Oluşumun, bu düzenin hukuku dışında, özgürce oluştuğu için düzen dışıdır. Toplumda ve hatta işçi sınıfı içinde organik olarak bir azınlığı temsil ettiği, aynı zamanda kendisinden ötesini, evrensel kurtuluşu temsil ettiği için öncü örgüttür. Öncü örgüt azınlık görüşü olmanın zayıflığıyla geleceğin örgütü olmanın üstünlüğünü birlikte taşır. Başarısını zaafını giderirken üstünlüğünü korumasına çalışırken devrimci dönüştürücü niteliğini sürdürmesine bağlıdır.

Parti en başta, işçi sınıfının genel ve uzun erimli çıkarlarını başa alan siyaseti ve sınıfın aktif-öncü kesimleriyle birleşme yeteneğiyle sınıf partisi olur. Sınıf-temsil ilişkisi sınıf savaşımının ve kitlesel harekete bağlı olarak dinamik bir karekter taşır. Komünist partisinin ilk hedefi, siyasal iktidarı alarak işçi sınıfını yönetici sınıf yapmaktır. İktidarı almayı değilde, Türkiye'de son yıllarda örneklerine çokça rastladığımız gibi, 'muhalefet' olmayı hedefleyen bir örgüt parti değildir. Burada kritik sorun iktidar için savaşımı kendi başına bir amaç ve salt yönetsel bir el koyma işlemi olarak algılayan, makyavelist ve oportünist baştan çıkarcılara karşı bağışıklı olmaktır.

Leninci parti teorisinin çoğu bilinen ama yanlış yorumlardan sakınmak için yinelenmesinde yarar olan bazı temel ilkelerini böylece ve kısaca saydıktan sonra konuyu daha da açabiliriz. Kapitalist devlet, toplum ve tekel örgütlenmesiyle komünist örgütlemenin bunların tümünün örgüt olmasından gelen ortak yanları ve sorunları vardır. Etkin rasyonel ve verimli çalışmak her örgütün sorunudur. Merkeziyetcilik-yerellik, çeşitlilik, yönetenyönetilen ilişki ve çelişkileri her örgütün karşılaştığı problemlerdir.

Devrimci komünist örgütlenme, varolan düzeni reddeden yeni toplum habercisi bir örgütlenme olduğu için hizmet ve görev kavramlarıyla tanımlanamaz, işlevlerinden yanlızca birine indirgenemez. Komünist örgütlenme teknik anlamda örgüt, aygıt olmaktan öte bir toplumsal-siyasal hareketlilik ve öznedir. Tüm aygıtlar için geçerli bir özellikler bu temel karekter üzerinde bir anlam ifade eder. Kapitalizm insana bir meta gibi bakıyor. Artıdeğer ve kar üreten, altın yumurtlayan bir makina, tüm kapitalist üretim ve toplum yaşamı bu ilke üzerine kurulmuştur. Kapitalizm, üretim süreçlerini çalışan insanı robotlaştıran, kendisine yabancılaştıran bir içerikte örgütlüyor. Yanlızca karın azamileştirmesi mantığıyla üretilen, ona göre seçilen metalar dünya çapında adeletsizliği körüklüyor. Önü alınmaz bir tüketim çılgınlığı üretiyor, çevreyi kirletip doğal dengeyi bozuyor, insanlığı fiziksel yaşamını sürdüremez bir-noktaya getiriyor.

Komünizm ise; amacı insandır, bir kaç kuşağı feda ederek, insanlığı kurtarma ve sosyalizmi kurma biçimindeki düşünce. Özünde insana araçsal bakan burjuva düşüncesinin saflarımızdaki izdüşümden başka bir şey değildir. Bunun örgüt pratiklerindeki yansıması, kadrolara alet, enstrüman gibi bakmaktır. Bugün özellikle de bizim gibi ülkelerde devrimci özveri ve ciddi kişisel risklere katlanmadan devrimci komünist bir yaşam sürdürmenin olanağı yoktur. Bu çok açık ancak, açık olması gereken bir başka noktada pragmatik, hatta oportünist güdülerle sansasyon yaratmak vb. nedenlerle komünist bir siyasetin ifadesi olmayan, arkasında ciddi ve sürekliliği belli ölçülerde güvence altına alınmış bir örgütlülük bulunmayan intihar uçuşlarının komünizmle hiçbir ilişkisi bulunmadığı gerçeğidir. Devrimci komünist partisi, koşullar gerektirirse sonucunun yenilgi olacağı belli bir savaşa girebilir. Militan bir komünist ölüme de gidebilir. Bunlar başkadır ama hiçbir örgüt, toplumsal olarak meşru gerekçeler olmadan insan öğesi üzerinde bu düzeyde tasarrufta bulunamaz. Hiç kimse kadrolar üzerinde kumar oynayamaz.

Kuşkusuz komünist örgütlenme ve organlaşmanın da işlevsel verimli olması gerekiyor ama kapitalizme göre kapitalizmi izleyerek değil. Komünizme göre ve kendi üstün yanlarını öne çıkararak. Komünizme göre de şunu anlamak gerekiyor. Örgütlü komünist insanın yaratıcı özgür katkısını çoğaltmak, kadronun-militanın-sempatizanın gizil ve kullanılmayan kapasitesini aktivize etmek. Komünist örgütlenme de ise kilit kavram yöneticilik değil önderliktir. İkisi arasında sözcüklerin yansıttığında büyük fark var. Bir kez yöneticilik yaşamın bir alanıyla ve mesai saatleriyle sınırlı bir iş ilişkisidir. Komünizm ise yaşamın bütün alanlarında ve 24 saat bire bir yaşanması gereken bir ilişkidir.

İkincisi, burjuva tip örgütte işi yürüten görevli ya da yönetici, düzen içindeki işlevi belli hazır bir mekanizmanın düzenli çalışmasını sağlamakla yükümlüdür. Ana yöntemi, çalışanın işini kaybetme korkusuna dayanan açık disiplindir.

Komünist önderlik ise varolan toplumun içinde savaşarak ona saldırarak yeniyi, yarını bugünden kurmaya çalışan bir sürekli yeniden üretim işidir, temel yöntemi ikna ve gönüllülüktür.

Üçüncüsü, komünist örgütlenmenin öncü bir örgüt olması, komünistlerin yanlız merkezleriyle bütün yerel birim ve örgütleriyle, bütün kadrolarıyla önder olması anlamına gelir. Bu global önderlik görevinin küçük bir yönetici çekirdek ölçeğinde daratılması komünist örgütlenmenin özüyle çelişir.

80 sonrası örgütlenmelere baktığımızda görevli memur, bürokrat tipi kadrolara çok rastlamışızdır. Ellerinde birer tane bond çanta, toplantılara veya panellere geldiklerinde kimseyle konuşmaz sadece sorumlu insanlarla irtibat kurar, diğer kadrolar ve başka örgütün insanlarına hiç selam vermez, sohbet dahi etmez görevli bürokrat gibi çıkar gider. Evet komünistler daha üstün olmak zorunda fakat yoldaşlarına karşı değil. Burjuvaziye karşı üstün olmak lazım, kendi yoldaşlarımıza ve diğer sosyalist insanlara karşı saygı duymalıyız.

Komünist önder kendisine verilen iş listesini uygulamaya koyan bir memur değil, işe talip olan yoktan vareden devraldığını çoğaltan yoldaşlarını geliştiren, her türlü zorluğu yaratıcı bir iradeyle aşan insandır. Olağan üstü olmak zorundayız farkımız komünist olmak, abartısız bu böyledir. İnsanın kapasitesi sınırsıza yakındır ve komünizm yolunu seçmiş insanın gizil gücünü açığa çıkarmak adına layık bir komünist örgütlenme ve kadro tipi yaratmanın ana halkasıdır.

Aydın PARILTI

Artık Hiçbir Şey Eskisi Gibi
OLMAYACAK/OLMAMALI

Emperyalizm, 11 Eylül'de Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan saldırı sonrasında ağız birliği yapmış gibi hep o cümleyi tekrarlayıp duruyordu; "Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak!"

Bizim yıllar önce söylememiz gereken cümle ne yazık ki emperyalistlerin salyalı dudakları arasından dökülüyor. Evet, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak, olmamalı. Dünyanın her karışında emekçilerin şiar edinmesi gerekiyor bu cümleyi. Bu cümlenin sokaklara, caddelere, alanlara dahası beyinlerinin, bilinçlerinin en küçük hücresine kadar kazınması artık bir zorunluluk.

Dünyayı yöneten çokuluslu şirketlerin kurduğu, yıktığı kukla hükümetlerin yoksul figüranlığından kurtulmak için emekçiler iki kat, on kat daha iyi düşünebilmeli ve tarihin en namuslu savaşı olan sınıflar mücadelesindeki adımlarını sağlam atmalıdır.

Dünya artık yüzyıl öncesinin dünyası değil; bilim, teknoloji, komünikasyon alanlarında düşüncenin sınırlarını zorlayan boyutlarda hızla gelişiyor. Savaşlar bile uzaydan yönetilip, basit birer kompitür oyunuymuş gibi canlı yayınlarla sıradan insanların gözünün önünde sergilenebiliyor. Emperyalizm bugün artık dünden daha iyi organize olmuş ve daha iyi saldırabilme yetisine kavuşmuş durumda. Savunma ve propaganda enstrümanlarını ellerinde bulunduranlar, emeğin direnişini kırmayı, kamuoyu yaratmayı ya da gündem belirlemeyi, kısacası savaş alanlarını seçebilmeyi, usta satranç oyuncuları kadar basit ve çabuk yapabiliyorlar.

Küreselleşme Emperyalizmin Cicilenmiş Paketidir

Öte yandan, yaşamı örgütleyen büyük kalabalıkların, gelişen bu muhteşem organizasyon karşısında ciddi bir varlık gösterebildiklerini söylemek, marjinal birtakım örgütlerin yarın devrim olacakmış gibi ateşli sloganlar atması kadar inandırıcıdır. Gerçek şu ki; devrimci cephe doğuşundan bu yana en zayıf, en dağınık ve en güven vermeyen bir konum içerisinde yalpalayıp durmaktadır. Sermayeyi ve erki ellerinde tutan çokuluslu şirketler "Yeni Dünya Düzeni, globalizm ve küreselleşme" gibi süslü sözcüklerle emperyalizmin yeni kostümünü cici gösterebilmek için zaman zaman adına sol etiketini yapıştıran ciddi bir kesimi de yanına alabilmeyi başarmış durumda.

Oportünizmin yeni temsilcileri küreselleşmeyi kadermiş ve önlenemezmiş gibi önümüze sürme çabası içerisindeler. Öte yandan yalpa solcuları, leş bulmuş asalaklar gibi Sovyetler Birliği'ndeki çözülmeyi fırsat bilip ganimet toplamak için Marksizm'e ve Leninizm'e saldırmak için kolları sıvamışlardır.

Toplumun hemen her kesiminde sömürü, baskı ve yozlaşma had safhasına gelmişken, bu aklı evvel yalpacılar 12 Eylül faşizmine katkıda bulunmak için rengarenk tüyler içerisine girip, daha fazla mücadele, birlik ve toparlanma diyen devrimcilerin önünü kesmeye çalışmışlardır. 12 Eylül cuntasının darmadağın ettiği oluşumlar ayakta kalan unsurlarına kavuşabilmek, onlarla gündemi tahlil edip mücadeleye kaldıkları yerden devam etmek istediklerinde, karşılarına işte bu yalpa güruhunun kafalarda yarattıkları kararsız ve güvensiz gölgeler çıkmıştır.

"Marksizm'i yeniden tahlil etmeliyiz. Nasıl bir devrim? Nasıl bir sosyalizm istiyoruz? Demokrasi mücadelesi mi verelim, yoksa sosyalizm mi?..." vb. sözler ilk bakışta samimi, ayakları yere basan cümleler, doğru soru-

lardır. Ancak faşizmin şiddetli saldırıları altında inim inim inleyen yığınların şu anda bunu tartışmaktan daha acil ve öncelikli görevleri var. Kaldı ki bu tür ahkamlar kesen kalın bıyıklı beyzadelerimizin pratiğine baktığınızda böyle bir dertlerinin olmadığını çok net bir şekilde görebilirsiniz.

Korkaklığın, yılgınlığın, sistemle adapte olmuş kafaların, aczini bastırmak için sarhoş masalarında söylediği bu sözlerin tam karşılığı "Vallahi kardeşim işin gerçeği, ben kendimde o cesareti bulamıyorum"dur.

Proletaryanın mücadele tarihine baktığımızda, her yenilgi dönemi sonrasında bu türden lümpen filozofların bulunduğunu görebiliriz. Bunlar tıpkı çürüyen her nesne üzerinde doğan asalaklara benzerler. O çürümüşlükten hayat bulur ve bu çürümüşlüğü, zayıflığı kendi yaşamlarını idame ettirmek için teşvik ederler.

Örgütlenme Güvenle Başlar

Yazımızın başında da söylediğimiz gibi artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak, olmamalıdır. Emeğin bayrağını taşıyan neferler, içinde bulunduğumuz siyasi kirlilikleri, yozlaşmayı ve güvensizliği ciddi ve somut adımlarla aşmak zorundadır. Bugün hayatın her alanında emekçilerin örgütlülüğü hayati önem taşıyor. Büyük büyük sözlerle alanlara taşınanlar, üniversitelerde, fabrikalarda, kamuda çalışan milyonlarca emekçi mücadelenin gereksizliğini savunuyor. Toplumda büyük bir yılgınlık ve güvensizlik psikolojisi hakim durumda. Bunların bir an önce çözülmesi gerekiyor. Bu içimizdeki en ciddi ve öldürücü hastalıktır. Hastalığı iyileştirmenin en iyi yolu ise ilk önce hastalığın yerini ve nedenini iyi tahlil etmekten geçiyor.

İnsanlar sosyalistlere güvenmiyor. Neden güvensinler ki? 80 parçaya bölünmüş, birbirlerinin düşüncelerine tahammül edemeyen gruplar alanlarda kavga etmeye bayılıyorlar. Dergilerinde, çeşitli yayın organlarında sistemden çok kendi dışındaki anlayışların tu kaka olduğunu ısrarla savunmayı, herkesin ortasında biri diğerine küfretmeyi marifet sayıyor. Sözlerini, yeminlerini yerine getiremiyorlar. Sayalım isterseniz: Mahir'in, Deniz'in, İbrahim'in ve tüm devrim şehitlerinin öcü alınacak dendi, kimin alındı? Maraş'ın, Çorum'un, Fatsa'nın, Sivas'ın hesabı sorulacak dendi, ne yapıldı? Mamak'ta, Ulucanlar'da, Metris'te, Bayrampaşa'da ölüm oruçlarında, işkencelerde katledilenlerin hesabı sorulacak dendi, hani nerede? Katliamı gerçekleştirenler şimdi sırça köşklerindeki yumuşak koltuklarından dışarıya bakarak, hesap soracağız diyenlerin acizliğine, parçalanmışlığına şükredip kadeh kaldırıyorlar. Büyük bir yozlaşma içerisinde yaşıyoruz.

Geçmişte insanlara yaşam tarzlarıyla örnek olan sosyalistler, şimdilerde yoksullukla, alkolle, kir pas içinde giysileri, uzamış sakallarıyla halkın içinde dolaşıyor. Geçmişte faşizme karşı direnenler bugün yoksulluk içerisinde kıvranıyor. Bir şekilde aile kurabilenler, geçim sıkıntısı içerisinde ekmek parasını, kirasını, çocuklarının okul masraflarını karşılamak için en yoğun işlerde en kötü koşullarda yaşamak zorunda bırakılmış durumda. İnsanlar eylemlilikleri içinde tutsak düşme sonrasında, bakmakla zorunlu olduğu insanların nasıl bir sefaletle karşı karşıya gelebileceklerini yaşayarak öğrendiler.

Yeniden Uyanış Çabuk Bitti

12 Eylül diktatoryasının sonrasında direnişin ilk tohumları, kentlerde ve kırlarda ilk kez 1984 yılında görülmeye başlandı. Kimi örgütlenmelerin koyduğu eylemler sonrasında, dört yıldır yaşadıkları korkunç sessizliğin bir şekilde yıkılması gerektiği vurgulandı, bunun için de acilen geride kalanların bir araya getirilerek güne damgasını vuracak politikaların belirlenmesine çalışıldı. Toparlanma süreci adını verdiğimiz bu dönemde, çalışmalar sonradan farkına vardığımız gibi eskinin hastalıklarıyla birlikte yapıldı. Askeri gücü olanlar spekülatif eylemlerle ayakta olduklarını sempatizanlarına duyurmaya çalışırken, diğerleri Cağaloğlu yokuşunda bir dergi yeri kapma yarışına girdi.

Beş kişiyi bir araya getiren, bir dergi bürosundan diğerine eleştiri bombardımanı yapmak için bütün vaktini, enerjisini ve parasını harcadı. Özellikle kendilerini bir şekilde yurtdışına atabilenler, geride kalanlara her fırsatta akıl vermeyi ihmal etmediler. Ülkede kalanlara adi birer lejyonermiş gibi, "siz orada mücadeleyi örgütleyin, biz buradan size ekonomik, siyasi destek verelim" diyebildiler. Mültecilik, muhalif siyasetin hele özellikle de proletarya mücadelesinin tarihinde zaman zaman maalesef görülen ve taktik için yapılan bir zorunluluktur. Ancak bu, ülkemizde zamanla tecimsel kaygılar güdülerek yapılmaya başlandı. Rant kapısı haline gelen siyasi mültecilik kavramı, içinin boşaltılması sonucunda ülkede kalanlar içinde ciddi kırgınlıklara yol açtı. Avrupa'nın burjuva demokrasisi, henüz feodaliteden kurtulamamış devrimcileri şımarttı, yozlaştırdı. Başlangıçta ekonomik ve siyasi destek veririz diyen on binlerce mülteci zamanla ülkede kalanlara, siyasal mücadelelerine ve direnişlerine burun kıvırmaya başladı.

Öte yandan, 1986 yılına gelindiğinde Türkiye'de sivil toplum örgütlerinde gözle görülür bir artış ve hareketlilik gözlenmeye başlandı. Öğrenci gençlik ve cezaevlerinde yaşanan katliamlara karşı direnen aileler, gün-

dem belirlemeye, merkezi güç haline gelmeye başladı. Eskiden beri ateşleyici güç olduğuna inanılan devrimci gençlik hayatın diğer alanlarında da örgütlenmenin fitili olmayı başardı. Bu sırada işçi ve memur sendikalarında yaratılan örgütlülük, proletarya adına inanç ve güven kaynağı oldu.

İnsanlar büyük bir susuzlukla, korkarak, çekinerek de olsa bu tür organizasyonların içinde bir şekilde yer bulmaya başladı. Birkaç kişinin önderliğinde başlatılan örgütlülükler zamanla alanları doldurdu. Artık insanlar daha çok tartışıyor, daha açıktan muhalefet edebiliyorlardı. Adeta 12 Eylül öncesindeki sel yeniden doğmuş, herkesi bir yerinden yakalayarak sürüklüyordu. Ancak bu sel aynı zamanda eski hastalıkları da beraberinde getiriyor, bünyesi en zayıf olandan başlayarak mikrobunu da yerleştiriyordu. Çok geçmeden, aynı saflarda dövüştüklerini zannettiğimiz insanlar eskiden olduğu gibi sidik yarışına girmeye geç kalmadılar.

Öğrenci dernekleri, sendikalar, demokratik kitle örgütleri, sanat dergileri bile ben daha sosyalistim diyenler tarafından parsellendi. Oysa o sırada yanıbaşımızda çok ciddi savaşlar yaşanıyordu ve insanlar birer papatya gibi kafalarından kopartılıyordu. Yediğimiz ekmeğin, içtiğimiz suyun içinde kan vardı. Bir çoğumuz görmüyorduk.

Güneydoğu kan gölüne çevrilirken, cezaevleri tabutluklara dönüştürülürken, sokaklarda yargısız infazlar, çeteler, yoksulluk elini kolunu sallaya sallaya gezinirken, biz adı bilmem ne kadar muhteşem olan dergimizin, derneğimizin, sendikamızın veya partimizin ne kadar güçlü olduğunu ve tek doğrunun biz olduğumuzu kendimize ispat etmeye çalışıyorduk.

Kaynakçası yazısından büyük yazarlar, aydın(!)lar, sanki adını anmazsa muhalifliği onanmayacakmış kaygısıyla Marx'ı, Engels'i, Lenin'i şahit göstererek ve onların konuyla ilgili ne kadar makalesi, broşürü ve kitabı varsa üçer beşer cümle araklayıp kurtuluşun reçetelerini yazmayı marifet sayıyordu.

SSCB'deki çözülme sonrasında Stalin düşmanlığında ifadesini bulan sosyalizm düşmanlığı, globalizm, küreselleşme ve Yeni Dünya Düzencilerinin safsataları, savaşanlara sınıf çelişkisini unutturacak boyutta gündem oluşturmaya başladı. Biz, Yeni Dünya Düzeni'ni tartışırken, gözümüzün önünde yaşanan katliamlara, siyasal ve ekonomik krize gözlerimizi, kulaklarımızı kapattık.

Yaşadığımız bütün sorunları kendimiz dışında herkese bölüştürmeyi, dışımızdaki herkese siyasal tarihimizin en çirkin alışkanlığı ile etiketler yapıştırmayı günü kotarmanın yegane aracı olarak belledik. Eleştiri, dünya

sosyalistlerinin en büyük silahıdır. Çünkü eleştiri, gelişmenin ön aşaması, alternatifin ilk basamağıdır. Aydın, gününü sorgulayan ve yarınına ışık saçan, yol gösteren, birikim sahibi sorumlu yurttaş ve dünya insanıdır. Eleştiri, salt suçlama, karalama ve kendini başkalarının yanlışlarıyla ifade ve idame etme aracı asla değildir. Bu nedenle önce kendimizden başlayarak var olduğunu iddia ettiğimiz sorunların çözümüne ne gibi katkılar sağlayacağımızı çok net, dolandırmadan ve herkesin anlayabileceği bir dille (terminolojiyle) söylememiz gerekiyor.

Örgütlenmenin Önemi

Örgütlenme, bir grup insanın bir araya gelip ortak bir amaç (kültürel, sanatsal, ekonomik, ekolojik, dini veya siyasal) uğruna çalışma yapması demektir. Bizi ilgilendiren daha çok politik kısmıdır. Çünkü bize göre politika zaten diğer tüm saydıklarımızı da bünyesinde barındırır, içerir. Bizler politikanın da en meşakkatli olanının, muhalifliğin dahası devrimci politikanın derdinde olan saftayız.

Sınıflar savaşı hiçbir dönem sancısız, kavgasız, gürültüsüz olmamıştır. Hele sosyalist mücadele, kapitalizme karşı verilen o şanlı mücadele tarihi tam bir katliamlar tarihidir adeta. İlk meyvesini 1917'de aldığımız bu güzel ağacı ilk dikenler de bunu daha o günlerde görmüş ve yarına dillendirmişlerdir. Sosyalizm mücadelesinde zaferle noktalanan en yakın tarih 1979 Nikaragua direnişidir. Orada yaşanan, Daniel Ortega liderliğindeki Sandinist hareketin muhteşem savaşı, dünya devrimcilerine esin ve cesaret kaynağı olmuştu. Köylüsü-kentlisi, erkeği-kadını, genci-yaşlısı bir şekilde direnişin içindeydi ve tavır koyuyordu. Ve bu tavır 79'da Somoza'nın ülkeyi terketmesinin ardından, halka sokaklarda marşlar söyleme özgürlüğünü tattırdı. Devrimci harekete şu ya da bu şekilde katılan her insanın, öz yaşamlarını örnek aldığı roman kahramanları vardır; "Seni Halk Adına Ölüme Mahkum Ediyorum" adlı romandaki Mitka gibi, Partizan gibi, "Direnme Savaşı" gibi... örnekler çok. Ama aklınıza getirebileceğiniz tüm örneklerde kahramanlardan çok, direnişi örgütleyen asıl faktörün güven olduğunu saptarsınız. Öncelikle de partiye güven. Çünkü kapitalizm insanı ne denli yalnızlaştırırsa parti o kadar güçlendirir.

O halde güven bunalımının yıkılması tüm devrimcilerin asıl ve en acil görevidir diye düşünüyorum. Ancak o zaman kitlelerle buluşmayı sağlar ve büyük değişimin öncüsü olabiliriz.

Neyi Nasıl Yapmalı?

Fırat'ta Yaşam Gazetesi'nde yazdığım bir yazının konu başlığı "Hayatı Örgütlemek"ti... Hayatı örgütlemek değişimi örgütlemenin temel koşuluydu ve bu nedenle belki yüzlerce sayfaya sığacak bir konuyu bir makaleyle dillendirmiştim. Hayatı örgütlemek deyiminin açılımı; kısaca üretim ve yaşam nerede sürüyor ve sürdürülüyorsa devrimcilerin oraları sahiplenmesi ve yönetmesi demektir.

Bugün Kürt ve Türk devrimcilerinin büyük bir bölümünün içine düştüğü en büyük yanılgılardan biri de, belki oturdukları yerlerden, hele ki cezaevleri ve yurtdışından yaşadığımız coğrafya üzerine karar verme ve yönetme inadıdır. Bunlara bir de tarih sayfalarından aşırdıkları reçeteleri eklersek içinde bulunduğumuz durumu açıklamak hiç de güç olmaz sanıyorum.

Dil Sorunu

Şimdi hep birlikte yüksek sesle düşünelim istiyorum. Mevcut sistemi beğenmiyoruz, bizimle birlikte başkalarının da beğenmediğini görüyoruz. Ancak tek başımıza varolan sistemi değiştirebilecek gücümüzün de olmadığı gayet açık; en basit mantıkla ve en basit anlatımla, memnun olmayanların birlikte hareket etmelerini sağlamak zorundayız. Çünkü biliyoruz ki beğenmediğimiz sistem bizlerin dağınık halde bulunmamızdan besleniyor ve güç buluyor. Öyleyse gayri memnunları bir araya getirmenin yollarını tartışmamız, bulmamız lazım. İnsanlar en basit bir iş yaparken bile birlikte çalışacakları insanları iyi tanımak isterler ve onların bilgilerine, işlerine olan düşkünlüğüne bakarlar. En ciddi birlikteliklerin başında "MERHABA" vardır. Örgütlenmenin bence en önemli basamağı da bu beğenmediğimiz merhabadan geçer. İçinde yaşadığımız toplumsal mozaiği iyi tanımak gerekiyor. Onlarla neyi hangi dille konuşacağımız çok ama çok önemli. Dil öteden beri devrimcilerin gerçekten önemli bir sorunu olmuştur ve olmaya da devam ediyor. Mücadeleye katmayı hedeflediğimiz kitleyle daha işin başındayken, yani merhaba derken, farklı olduğumuzu gösterme çabası içine girersek, onlardan sıcak bir cevap beklememiz aptallıktır.

Gazetelerimize bakın, dergilerimize bakın, hemen hepsinde bir yığın insan birlikte yaşadığı milyonların anlamadığı ya da anlamak için çatladığı kendine özgü yarı Fransızca, yarı İngilizce, yarı Osmanlıca cümleleri bir bir tekrarlayıp duruyor. İslamcıların Kuran'ı kimse anlamasın diye bir türlü Türkçeleştirmeme çabası gibi bizler de yazılarımızda veya günlük ilişkileri-

mizde ideolojilerimize güvenmiyormuşuz gibi ille de Marksist literatürü seçiyoruz. Şimdi ben buna Marksist terminoloji dersem daha mı çok şey bildiğimi anlayacaksınız? Ya da jargon diyelim. Sadece bir örnek olarak verdiğim yukarıdaki cümle gibi binlerce örnek verebiliriz. Oysa bizim örgütleme derdinde olduğumuz kitle çok iyi biliyoruz ki okumaktan çok televole seyretmeye, maçlarda küfretmeye, arabesk dinlemeye, içki içmeye ve karı kız muhabbetine bayılıyor. Ülke yansa da iki Vatan-Millet-Sakarya sözü ile kendinden geçiyor. Bizim sıkıntımız onları bir araya getirmek değil mi? Yıllardan beri yapılan keskin devrimci tartışmalardan, yeni sosyalizm kuramlarından bizlerin dışında kimlerin haberi var? Gelin kendi kendimize itiraf edelim, yazdığımız yazıları, çıkarttığımız gazeteleri, dergileri, bırakın sıradan insanları yani o muhteşem proletaryayı, bizlerden kaç kişi sonuna kadar okuyor? Kendimiz çalıp kendimiz mi oynuyoruz yoksa?

Açıkçası ben biraz umduğum şeyleri bulamadığımı düşünüyorum. O halde ne yapalım, onlar gibi içki içip, maç izleyip, futboldan mı konuşarak örgütleyelim diyenler, anlattıklarımı yavan bulup karikatürize edenler olabilir. Benim anlatmaya çalıştığım şey, örgütlemeyi hedeflediğimiz kitlenin dilini iyi bilip, onlarla ortak sorunların çözümü için anlayabileceği ve bizleri yadırgamayacağı bir frekans yakalama zorunluluğudur.

Bunu yapmamızın bir nedeni de yıllardan beridir sistematik bir şekilde sosyalist değerlere küfretme geleneğini yerleştiren emperyalistlerin ve onun bilerek veya bilmeyerek işbirlikçiliklerini üstlenmiş unsurların, halkın sosyalistlere ve onların kullandığı dile olan antipatisidir. Halk zaten örgütsüz ve korkuyor. Ve yaşadığı zamanlarda görmüş ki devlet bunlarla dostluk kuranları bile anasından doğduğuna pişman ediyor. Bizleri görünce öcü görmüş gibi olanlara git de sosyalizmden bahset!..

Komünist partilerin profesyonel kadroları veya sosyalizmi öğrenmek isteyen sempatizanlar dışında, sosyalizmi her önüne gelenle tartışmanın kimseye yararı olmadığını düşünüyorum. Umarım yanılıyorumdur da herkes sosyalizmi öğrenmek ve uygulamaya geçmek için can atar.

Nereden Başlamalı?

Doğaldır ki her örgütlenmenin bir önder kadrosu, motoru bulunur. Bu kadro yaşadığı coğrafyanın sosyal, ekonomik, kültürel yapısını, sorunlarını, kaynaklarını ve kendi organizasyonunun gücünü çok iyi tahlil edip, acil ve uzun çözüm planları yapmak zorundadır. Hepimizin çok iyi bildiğimizi sandığımız, fakat bir türlü pratikte uygulamaya sokamadığımız "taktik ve strateji" bunu ifade eder. Örgütlenme hedefiyle buluşulan kitlenin acil

sorunları giderilmeden, cennet vaat eder gibi her şeyi sosyalizm sonrasına havale edersek baştan kaybetmeyi göze almak zorundayız.

Bugün sendikalarda, derneklerde yaşanan gerilemenin temel sebebi de mevcut sorunların aşılması yolunda mücadelenin dışında her türlü şeyin tartışmasının yapılmasıdır. Dernekler ve sendikalar üyelerinin ortak amaçları için kurulan örgütlerdir. Özellikle sendikalar çok önemli siyasal güçler olmasına rağmen kuruluşlarının en önemli varlık sebebi ekonomiktir. Sözlükler sendikaların tanımını yaparken "bir iş kolunda çalışanların ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi çıkarlarını korumak için kurulan birliklerdir" diyor. Dikkat ederseniz, en başta kullanılan sözcük "ekonomik"tir. Sıradan insanlar bir sendikaya üye olduklarında öncelikle kendi ekonomik ve sosyal geleceklerine daha iyi koşullar sağlayacakları inancıyla sendikalı olurlar. Ancak bugüne baktığımızda gerek işçi sendikalarında gerekse de kamu sendikalarında kurulmuş oldukları tarihlerdeki coşkuyu ve inancı kaybettiklerini gözlemliyoruz. KESK'i sorgulayan arkadaşlarımız, bu işi salt eleştiri olsun diye mi yapıyorlar? Hayır! Artık mızrak çuvala girmiyor. Sendikalar elbette sadece ekonomik mücadele vermezler, sadece böyle yapsın diyen de yok. Ama elli partinin tartışma alanı veya paylaştırılmaya çalışılan bir pasta görünümünden de çıkmalı sendikalar. Kimi marjinal grupların kendini gösterme çabasına kurban da edilmemeli. Siyasal çalışmaları sendikalardan ayrı tutmak ne kadar aptallıksa, sendikaları birer siyasi parti gibi görmek de o kadar aptallıktır.

Sendikalar gibi kimi meslek odaları ve derneklerin de gerçek işlevlerini yerine getirdiklerini iddia etmek oldukça güç. Aşağı yukarı her siyasal oluşumun bir şekilde kurduğu bu tür kuruluşlar da adını aldıkları eylemden çok sendikalarda yapılan yanlışlıklar içerisinde bulunuyor. Örneğin kültür dernekleri; kültür dernekleri cidden emperyalizmin kültürel yozlaşma çabasına karşı durulacak en önemli mevzilerken, basit ve günlük çalışmaların dışına çıkamıyorlar.

Oysa bir bakıyorsunuz emperyalizm, elindeki olanakların büyük bir kısmını insanların yozlaşması uğruna harcıyor. Televole kültürü bunlardan bir parça değil mi? Müzikte, tiyatroda, resimde, edebiyatta belki onlar kadar paramız yok ama önemli bir altyapımız var. Bu tür dernekleri çoğaltıp, emekten yana olan halk kültürünü yaşatmak ve geliştirmek, politikasızlaştırılmaya çalışılan gençliği kazanmak için önemli bir mücadele alanıdır.

Bunun içindir ki kendi televizyonlarımızı, sinemalarımızı, tiyatrolarımızı, görsel ve işitsel anlamda yayın organlarımızı çoğaltmak zorun-

dayız. Pek çoğumuzun burun kıvırdığı kültürel ve sanatsal çalışmalar, yarını biçimlendirecek insanların önemli ihtiyacıdır.

Sadece ajitasyona yönelik marşlar söylemek yetmez, politikanın alternatifliğine soyunduğumuz gibi sanatın da, edebiyatın da, aşkın da, çevre bilincinin de alternatifi olduğumuzu göstermeli, bu konuda tutarlı üretimler yapmalıyız.

Bu amaçla kurulacak organizasyonlar ekonomik olarak da kendilerini idame ettirmeyi başarabilecekleri gibi aynı zamanda çeşitli nedenlerle ekonomik sorunlarla karşılaşan insanlarımızı üretimin içine sokacaktır. Örneğin; yerel radyolar, turne tiyatroları, yerel basın direkt insanlarla kontak kuracağı gibi kendi kendini de yaşatıp çoğaltabilir.

Lokal çalışmaların daha başarılı olduğu ve dönüştürücü etkisi yaşanan deneyimlerle kanıtlanmıştır. Bu nedenle salt merkeziyetçilikten uzaklaşıp bizzat hayatın içinde olanların alacakları kararları biçimlendirmek daha doğru olur diye düşünüyorum.

Siyasetin Temeli Ekonomidir

Sosyalizm, ekonomik bir sistem olan kapitalizmin alternatifi bir örgütlenme biçimidir. Onun da temelinde ekonominin gidişatının biçimlendirilmesi yatar. Yani biz sosyalizmi öncelikle ekonomimiz düzelecek diye istiyoruz. Ekonominin düzelmesi beraberinde gündelik yaşamdaki yozlaşmayı da ortadan kaldıracak yasaları getirir. Eğitim, sağlık, güvenlik ve benzeri güvenceler adına ahlak dediğimiz yaşama şeklimizi de değiştirecektir kuşkusuz.

Sosyalizmi fakirler ister doğal olarak, emeğinden başka satacak şeyleri olmayanlar. Marx, "Zincirlerinizden başka kaybedecek bir şeyiniz yok" derken, yoksul bırakılan milyonlara seslenir. Doğru bir sesleniştir bu. Adam gibi bir yaşamın anahtarı, bugün horlanan, iliklerine kadar sömürülen, zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri kalmayan milyonların iki parmağı arasındadır. O milyonlar kendisini yönlendirecek akıllı sosyalistlere, akıllı sosyalistler de onlara muhtaçtır.

Parasızlık, ezilmişlik, yokluk her türlü ihanetin müsebbibidir. İki kuruş için bin bir takla atanların çoğaldığı kriz dönemlerinde hiçbir söz sıcak bir ekmeğin yerini tutamaz. İnsanlar karınlarını doyuramıyorsa, çocuklarına iyi bir sofra sağlayamıyorsa, kim ne derse desin, gözlerinde açlığın korkusunu duyan insanlara bir şey yaptıramazsınız. Yakın tarihimizde koruculuk sisteminin böylesi yaygınlaşmasının bir nedeni başkılarsa, diğer önemli nedeni de ekonomiktir.

Sosyalistler açlıktan nefesi kokan insanlara fedakarlıktan başka neler vaat etmiştir? Kırsalda feodal sitemin acımasızlığıyla kıvranan, cahil bırakılan halkın gözünde devlet çok önemli bir güvence ve güç olmuştur. Kürtleri Kürtlere kırdırma politikasının başarısının altında aslında bu görmezden geldiğimiz yoksulluk başrol oynamıştır. Keza aynı sistemin gelir düzeyi daha yüksek yerlerde. Örneğin; Karadeniz'de denemesi yapılmış ve umulan katılım sağlanamamıştır. Oysa dünyanın her tarafında, tarihin her döneminde sol adına hareket edenlerin aslında hayatı örgütlemek için ne kadar da deneyimi ve projesi vardır. Üretim ve tüketim kooperatiflerine ne oldu? Neden özellikle kırsal alanlarda tefecilerin, ağaların elinde inim inim inleyen üreticilerin organizasyonuna sahip çıkmıyoruz? Yoksul insanları ev sahibi yapacağız diye söğüşleyen fırsatçılar aslında bu fikirleri bizlerden çalıp deforme etmediler mi? Geçmişte toprakları işgal edip yoksullara elleriyle evler yapan bizler değilmiydik, inşaatlarda harç karan kızlarımızı hangi yoksul unutabilir?

Bugün İslamcılar geçmişte biz ne söylemişsek, neleri planlamışsak onları taklit ederek örgütleniyorlar. Alternatif kooperatifler, marketler, işyerleri kurarak siyasal çalışmalarına önemli miktarda katkıda bulunuyorlar. Özel okullar, kreşler ve yurtlarla kendi ideolojilerini çoğaltma ve yayma şansına sahipler. Kendimize baktığımızda ise, bir kenarda oturmuş dünyayı seyrederek değiştirmeyi bekliyoruz. Her şeyi sadece eleştiriyoruz. Hangi yangın üstüne su tutulmadıkça zarar vermeden söner?

Fettullah Gülen taraftarları ordu içerisinde, 30 yıl sonrasında şimdiki bir öğrencinin general olacağının planlarını yaparak örgütleniyor. Biz ise zaten en kötü koşullarda yaşayan insanlarımızdan daha fazla fedakarlık isteyerek sabır denemesi yapıyoruz. Bu sabrın sonu da görünen o ki gelmiş de geçiyor. Şimdi bir avuç sosyalist, kafamızı ellerimizin arasına alıp düşünüyoruz. Nerede yanlış yaptık?

Lamı cimi yok, kapitalizm öyle kolay kolay lafla filan yıkılmaz. Karşısında duracak insanın da en az düşmanı kadar sağlıklı bir bünyeye sahip olması gerekiyor. Ezilenlerin yanında veyahut önünde olmak da her babayiğidin işi değil, öncelikle direnenlerin önderliğine soyunmuş örgütlerin, doğru zamanda doğru eylem şeklini iyi tespit etmesi gerekiyor.

Örgütlenme Açısından Komplekslerimiz ve Eylem

Sosyalistlerin kendi aralarında yaptıkları ideolojik savaş 70'li yıllar sonrasında kötü bir geleneği de kemikleştirdi. Bu gelenek, sözcükler üzerinde durarak insanları gereksiz yere sınıflandırmayı sağladı. Örneğin; sendikal

mücadeleden bahsederken, sendikaların ekonomik mücadelesinin, böyle bir misyonunun olduğunu yazdığımda birden bire ekonomizmi savunuyor diyecekler diye korktum. Aslında hiç de öyle bir niyetim olmamasına rağmen hah işte bir hata buldum diye sanki düşman yokmuş gibi yazıma saldıracak çok kimsenin olduğuna eminim. İşte bu bir komplekstir. Bunu hepimiz yaşıyoruz. Geçtiğimiz haftalarda Fırat'ta Yaşam'da ordu ve polis de dahil hayatın her alanında sosyalistlerin örgütlenmesi gerektiği üzerine bir yazı yazmıştım. Silahlı güçlerin direkt düşman olmadıklarını, asıl düşmanın onları bizlerin üzerine saldırtan sistem olduğunu yazmama rağmen, bir dostumuz "Bizi gecekondulara sokmuyorlar, ordu ve polise mi sokacaklar?" diye yazmış. Bu arkadaşı ayıplamıyorum. Bu da kötü geleneğimizin bir parçası ve kompleksimiz. Elbette hiç kimse, gelin, bu alanda da varolun demeyecek ama biz oraları da almak için çaba göstermeliyiz. Geçmişteki POL-DER örgütlenmesini hiç kimse hafife alamaz.

Önemsediğim ve sık sık tartışmak için yazılar yazdığım diğer bir husus da, son yıllarda ortaya konan eylem biçimlerinin örgütlenme önündeki kötü etkileridir.

1900'lü yıllarda başlayan sosyalist hareket, zamana ve döneme göre eylem ve slogan biçimleri geliştirmiştir. Taktik ve stratejik bu devinimler zaman zaman halkın nabzını elinde tutmuşsa da son yıllarda işçi sınıfının ruhuna aykırı, neredeyse küçük burjuva taktik ve eylem biçimleriyle on binlerin enerjisi boşa harcanarak kitlelerin moral çöküntüsüne yol açmıştır.

Kimsenin ciddiye almadığı imza kampanyaları, tatil günlerinde yapılan güya iş bırakmalar ve mitingler vs. hiçbir mantığı olmadığı gibi yaptırım gücü de yoktur. Üstelik maliyetini kabaca hesaplarsanız, her Ankara eylemi neredeyse büyük bir TV'nin başlangıç maliyeti ile eş değerdir.

Demirel değil midir "yollar yürümekle aşınmaz" diyen, Özal dememiş miydi "alışırlar, alışırlar" diye... Işıkları bir söndürüp bir yaktığımız "sürekli aydınlık için bir dakika karanlık " eylemine dönemin Adalet Bakanı Şevket Kazan "mum söndürdü eylemleri" demedi mi? Faşizmin en şiddetli saldırıları karşısında, burjuva demokrasilerinde yapılan eylem biçimleri enerji ve para kaybetmekten başka hiçbir sonuç vermiyormuş. Bunu kamu sendikaları mücadele tarihinde gözlemlemedik mi? Sonuçsuz eylemler güç kaybettirir. Hadi gelin bana pragmatist deyin! Ben yine de inadına diyorum ki yapılan eylemlerin bedeli kazanımdan çok olmamalı.

Örnek eylem mi istiyoruz? İşte söyleyeyim. Kapitalizmin en büyük korkusu nedir? Karlarının düşmesi... Öyle kırıp dökmeye de gerek yok diyenler için söylüyorum; bir ay Cocacola almama kampanyası başlatalım. Gelin hep birlikte, yabancı sigaraya karşı almama tavrı koyalım. Arabası olanlar bir ay akaryakıt almasınlar, vergi verilmesini engelleyelim... Bu örnekler çoğaltılabilir. Eğer bunun öncülüğünü yapabilirsek TÜSİAD bile

mevcut sisteme tavır almak zorunda kalacaktır. Ve böylesi bir eylemin sonuç alması sonrasında, halk bu eylemi sosyalistler organize etti diyebilirse, örgütlenmenin önündeki en büyük engel yani "solcular sadece muhalefet eder, başka bir şey yapamaz" anlayışı kırılacaktır.

Eylem Birlikleri

Devrimciler tarih boyunca eylem birlikleri kurma yollarını defalarca denemiş, kimi zaman bu mümkün de olmuştur. Ancak yine tarih bizlere bu birliklerin çoğunun ne kadar çürük bir temele dayandığını da acı deneyimlerle göstermiştir. FKBDC (Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi) bunlardan sadece bir tanesi. Cezaevlerinde yaşananlar hala sıcak birer örnek olarak karşımızda duruyor. Farklı komünler kurulmuş, herkes ayrı kaptan yemek yemeyi örgüt disiplini ilan ediyor.

Aslında sayılacak çok olumsuz örnek var ama ne gereği var envanter tutmanın? İşin özeti, hayatın ve mücadelenin her alanında ilkeli mücadele birlikleri kurmak, sempatizanları memur zihniyetinden uzaklaştıracak örgüt içi demokrasiyi işlevselleştirmek gerekiyor. Bunların yanı sıra bilim ve teknoloji kullanarak dünyada bulunan diğer sosyalist ve komünistlerle enternasyonalizm mantığıyla ittifaklar oluşturarak gündem yaratabilmeliyiz. Unutmayalım ki sistemden alacaklı olan biziz; ezilen, sömürülen, zindanlara atılan, yakılan, öldürülen milyonlar biziz. Kısacası biz halkız. Nazım ustanın dediği gibi;

"...günler ağır
günler ölüm haberleriyle geliyor
en güzel dünyaları
yaktık ellerimizle
ve gözümüzde kaybettik ağlamayı
-bizi bir parça hazin ve dimdik bırakıp
gözümüzden göz yaşlarımız gittiler-
ve bundan dolayı
biz unuttuk bağışlamayı...
varılacak yere
kan ter içinde varılacaktır.
Ve zafer
artık hiçbir şeyi affetmeyecek kadar
tırnakla sökülüp çıkarılacaktır."

Yapacağımız tek şey, "gayrı yeter" demek ve kalkmak oturduğumuz yerlerden. Çünkü artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır, olmamalıdır. Zafer direnenlerin ellerinin arasında, ona yapışmak için şimdi tam zamanı.

Rabia SENGÖR

ONLAR "NESNE OL" DİYOR

YA BİZ?

"Yaşamın tüm kavgaları
bize bir şeyler öğretir.
Yitirdiklerimiz bile"
(Beşinci Dağ'dan)

Güzel amaçlarla yola çıkan herkes güven veriyor mu? Ya da iyi niyet gösterisi günü kurtarmaya yarıyorsa bile geleceği kurtarmada yeterli oluyor mu? Yoksa güzel, sömürüsüz, mutlu yarınlar yola çıkanın dilinde zaman içinde dil alışkanlığıyla söyleniveren hoş bir sedaya mı dönüşüyor?

Örgütlenme konusunda yazılan klasik metinlerden yararlanma olanağım iyice azaldığı için bu yazıda onlardan yararlanamıyorum.

Amacım kesinlikle reçete vb. sunmak değil. Cezaevinden dışarıya ilişkin bu reçetelerin pek de doğru olduğunu sanmıyorum. Soyut oluyor, oturduğun yerden ahkâm kesmek oluyor. Neyse uzun bir girizgah oldu galiba, geçiyorum. Yazılı metinlerden yararlanamıyorum dedim. Yine de ustaların söyledikleri ezberimde olmasa bile yaşadığım pratik 'örgütlenme' konusunda niye bir arpa boy yol gidemediğimizi her gün yeniden yeniden gösteriyor bana.

www.kurdi.org

Şeyh Bedrettin'in şu sözünü bir turnusal kâğıdı gibi kullanıyorum: "Saygıdeğer amaçlara, saygıdeğer araçlarla ulaşılır." Bu yanlışla doğruyu ayırt etmemde en büyük yardımcı oluyor. Saygıdeğer araçlarla ilerleyen kimsenin saygıya değmeyecek birşey yaptığına tanık olmadım şimdiye dek. Amaç kadar araç da önemli.

Örgütlenme önümüzde ciddi bir sorun. Ülkemizde ve dünyada çok ilginç şeyler yaşanıyor. (Bir arkadaşım bana "ilginç zamanlarda yaşayasın inşallah" diye beddua etmişti, galiba ahı tutuyor.) Bir tarafta korkunç bir zenginleşme, diğer tarafta sefalet ve yoksulluk. En temel insan haklarının bile askıya alındığı yönetim biçimleri, ekolojik dengedeki bozulma, boyutları saptanamayan bir silahlanma, kitlesel göç hareketleri, savaşlar... Her şey o kadar hızlı oluyor ki sanki bir jet uçağındayız ve hızdan beyinlerimiz dumura uğruyor, sesin şiddetinden hiçbir şey duyamaz oluyoruz. "Tarihin sonu" diyenlerin aksine tarih tekerleğini döndürerek sürüyor. Jet hızıyla... Daha ne olduğunu anlamadan gündemin değişikliğine tanık oluyoruz. Yetişemezmişiz, müdahale edemezmişiz gibi geliyor.

Zaten küreselleşmenin mimarları da bunu istiyorlar. Küreselleşmenin anlaşılamaz, müdahele edilemez, değiştirilemez bir şey gibi algılanmasını istiyorlar. Ona boyun eğmemizi istiyorlar. "Don Kişotluk yapmayın" nasihatı binlerce uğultu arasında her dakika bilincimize kazınıyor. Don Kişotluk yapmayın, küreselleşmeye karşı savaşmazsanız, bu büyük devasa güce karşı koyamazsınız. O sizi iliğinize kadar sömürecek hem de siz daha anlamadan!

Kapitalist küreselleşmeyi kaçınılmaz bir olgu gibi göstermelerine rağmen mimarlarının da inanamadıkları birşeyler var. Onlar tüm korkularıyla bir gerçeği ister istemez dile getiriyorlar: "21. yüzyıl ayaklanmalar yılı olacak".

Sorunu böyle tesbit eden egemenler yüzyıllarında getirdiği yönetme tecrübesiyle önlemlerini almaktan çekinmiyorlar. Her alanda örgütleniyorlar.

Bu çok önemli, iktidarlarının kıymetini biliyorlar. Kapitalizm saygıdeğer bir sistem olmadığı için örgütlenirken kullandıkları araçların saygıdeğer olup olmamasının hiçbir önemi yok.

Sosyal hakları budayorlar, rant kavgasını körüklüyorlar, darbe tezgahlıyorlar, gizli operasyonlara imza atıyorlar. İhtiyaçları olan enerji kaynaklarını elde etmek için halkları boğazlıyorlar, hırsızlık yapıyor terör ortamı yaratıyorlar. Hepsi de çok örgütlü suçlar. Bunlar: IMF, Dünya Bankası, MAI, MIGA, CIA, CNN, AB, NATO, Gladio... hepsi de emper-

yalizmin amaçlarına hizmet etmek için kurulmuş örgütler. Dünyanın en büyük örgütleri. Halklara her gün "örgütlerin ağına düşmemeleri için uyanık olmaya çağıran ağızlar dünyanın en büyük örgütlerinin temsilcileri ya da unsurları "İdeolojik hareketlerden uzak durun, ideolojilerin sonu geldi" çığlıkları atanlar tam da ideolojik konuşuyorlar. Tüm organları ile bize seçeneksiz olduğumuzu hissettirmeye çalışıyorlar. Yabancılaşmada belli bir yol kat etmek onlar için çok önemli ideoloji dışı söylemleriyle aslında tam da ideolojik davranan ve sistemin devamına hizmet eden ideolojik örgütlerini güçlendiren onlar. Onlar savaş alanı insanların zihni o arenada süregelen tanksız topsuz savaşta örgütlü olan kazanıyor. Çünkü savaş göründüğüyle sınırlı değildir vahşet ve gözyaşının arkasında daha önemli sonuçları vardır. O tamamiyle organize bir harekettir. Mevzileri doğru belirlemeyi, hedefe tam ve şaşmaz bir kararlılıkla yürümeyi hayatın hiçbir alanını boş bırakmamayı gerektirir. İyi organize olan kazanır.

Örgütsüzlüğümüz onlara kazandırıyor. Kaybettiklerimiz ise çok büyük. Ülkemiz devrimci harekâtı bu yanıyla ağır bir dönem geçiriyor. İnsanların beyinleri örgütsüzlüğü vaaz eden ideolojik saldırılar ile zehirlenirken var olan örgütlenmelerimiz maalesef alternatif üretebilmekten çok uzak. Hangi programı okursak okuyalım "yığınları örgütlemekten" bahsediliyor. Ama benim bu bir yana daha farklı şeylere gözüm takılıyor.

Temeline insanı koymayan, Marksizmi bir dizgeye dönüştüren hiçbir hareketin mücadeleyi sonuna kadar aynı pırıl pırıl emellerle götüreceğine inanmıyorum ben. İnsan bitmek tükenmek bilmez bir yaratık değil. Aksine bir devrimcinin yetişmesi yıllar alıyor. Nice kavgalar, nice sınavlar, nice emeller gerekiyor. İnsanın nesne haline getirildiği bu düzende birey olma mücadelesi ile devrimci mücadele iç içe ve birbirini belirleyerek gelişmek zorunda. Birey olamadan örgütlenmenin sancılarını çekiyoruz. (Birey olmak her insanın varlığının biricik olması ve bu durumun getirdiği hakların bilincinde olmak. Yoksa kapitalist sistemin propagandasını yaptığı güya özgür bireyden bahsetmiyorum . "Bir gider bin geliriz" demişti Ozan Hasan Hüseyin. Bu güzel dize devrimi içselleştirmiş bir kişinin dilinde tevazunun ifadesi olabilir ama aynı sözler bir örgütün temel söylemlerinden biri oluyorsa orada insana dair kimi eksiklikler olduğunu düşünüyorum. Ölümcül eksiklikler.

Her şeyden önce her gidiş arkasından binleri getirmiyor, gelenler ise gidenin yerini değil kendi doldurmaları gereken yeri dolduruyorlar. Ölen devrimci birikimi, pratiği, deneyimi ile bir birey. Yani tek. Nesne değil. Zaten temel insan hakları da bireyin tek ve bu yüzden de korunması

gereken varlık olduğundan hareketle savunulmuyor mu? Gidenlerimiz müthiş bir iradeyle gidiyorlar, cesaretle gidiyorlar (bu sözü pek sevmiyorum ama) destanlar yazarak gidiyorlar.

Ya kalanlar? Kulağıma bu noktada pek de hoş olmayan bazı tesbitler çalınıyor. Çok açık söylenmiyor ama "yaşayanların eksik, yetersiz" olduklarını ima etmek kesinlikle dil sürçmesi falan değil. Altında Soyalizmin nasıl kavrandığına dair çok önemli veriler içeriyor. Devrimciye salt aktivist muamelesi yapmaktır bu. Dahası onu nesnelleştiren yabancılaştıran kapitalizmin yaptığından farklı birşey yapmadan onu nesne halinde görmektir. Oysa sosyalizm mücadelesi bambaşka birşey. O aynı zamanda bir özneleşme mücadelesi ve gerçek insanlaşmadır. Devrimcinin bu mücadele içinde geleceği görmesi hayati önem taşıyor. Yaşayanlarımız kıymetli. Hemde ucuz yatırımlar olarak görülemeyecek kadar kıymetli.

Evet kapitalizmin binlerce silahı var. Hem ideolojik hem de fiziki. Onun karşısında en önemli gücümüz kararlı insan iradesi. Emperyalistlerin asıl korkuları da bu. ABD'li terör uzmanları bir "intihar eylemcisi bizim nükleer gücümüz kadar etki yapabilir" diyordu. Onlar ısrarla insan unsuruna vurgu yaparken bizim komünizme verdiğimiz kökten bir "ekonomik dönüşüm" gibi kitabi bir tanım ve bunun yaşama uygulanışı çok yetersiz kalmıyor mu? Kalıyor ! Hem de nasıl?

www.arsivalti.org

Haluk YURTSEVER

KOMÜNİST ÖZNE

Yüzyılın başından bu yana dünya, nesnel-maddi koşullar bakımından komünizme hiç bu kadar olgun ve yakın, dönüşümü üstlenecek toplumsal-siyasal öznelerin durumu bakımından ise hiç bu kadar hazırlıksız ve uzak olmamıştı.

Toplumsal süreçler hep ileriye doğru yaşanıp genellikle geriye doğru anlaşıldığından, tarihsel dönemleri, bunları başlatan ve sona erdiren olayları tanımlamak her zaman kolay değildir. Buna rağmen, Sovyetler Birliği'nin çözülüşünün bir milat olduğu kesin.

Sovyetler Birliği'nin çözülüşüyle birlikte, dünya çapında sınıfsal-siyasal güç ilişkileri köklü biçimde değişti. Dünya işçi sınıfı ve sosyalist hareketinin üzerinde biçimlendiği eksen ve odaklar kaydı. Bu şiddetli sarsıntının ardından koyu ve süresi belirsiz bir gericilik dönemi sökün etti. İşçi ve emekçi sınıflar, halen sürmekte olan bu dönem boyunca siyasal, ekonomik güç ve etkinlikleriyle birlikte, elde edilmiş ekonomik-demokratik kazanımlarını da yitirdiler. Komünist, devrimci sol hareketler ise büyük bir likidasyon ve dağılma dalgasının içine düştüler. Sovyetler Birliği'nin çözülüşü, sınıf hareketindeki gerileme ve komünist hareketteki likidasyonun eşzamanlı ve birbirine paralel gelişmesi rastlantı değildir. Üçü birbirine sımsıkı bağlı süreçlerdir.

Bu üçlü çözülüş, yenilgi ve gerileme ortamında "sosyalizm"e, işçi sınıfının "tarihsel misyonu"na ve "komünist partisi"ne duyulan güven ve umudun bizzat işçi ve aydınlar arasında da sarsılması ise sorunun kök derinliği bakımından dramatik bir veri oluşturuyor.

Öncesiyle sonrası arasında bağ kurmak için eklemek gerek: SBKP'nin başında ve merkezinde yer aldığı "dünya komünist hareketi" ya da partileri, 70 yıllık bir tarih dilimi içinde, ayrığıyla sağa kaymış, bürokratik bozulmalara uğramış, aralarındaki enternasyonal dayanışma zayıflamıştı. Gerileme ve yenilme sonrası dönemde bu parti ve kasnakları üzerinden komünist bir yeniden yükseliş gerçekleştirmenin ne siyasal ne moral ne de örgütsel koşulları vardı.

"Sovyetik" olmayan, dahası "anti-Sovyetik" olmayı varoluş nedeni yapan siyasal akımlar da yukarıda özetlenen çözülme-dağılma süreçlerinden aynı biçimde etkilenmekten kurtulamadılar. Bu yelpazeden de ideolojik-örgütsel bir yenilenme ve atılım çıkmadı.

Geleneksel komünist harekete zaman zaman haklı eleştiriler yönelten, bazı gerekli tartışma başlıkları açan, bazı ülkelerdeki devrimci hareketlerden etkilenen ve onlar üzerinde etkili olmayı deneyen "yeni sol" akım ise sosyalizmin teorik sorunlarında olduğu kadar enternasyonal siyaset ve parti-örgüt alanlarında da olumlu açılımlar geliştiremedi. Dünya komünist-devrimci hareketini eleştirel enerjisiyle etkiledi ama ideolojik, siyasal, örgütsel bütünlüğü olan bir akım olarak var edemedi. Yeni solun etkilediği kesimler, süreç içinde büyük çoğunluğuyla globalci-liberal bir çizgiye evrildiler.

Devrimci toplumsal-siyasal öznelerin bugünkü zayıflığı ve hazırlıksızlığı özetle böyle bir sürecin ürünüdür. Tablo budur. Komünist özne sorununun kritik noktası burasıdır.

Komünizmi, yeniden toplumsal bir akım, dünyada ve Türkiye'de olayların gidişine yön verecek gerçek bir siyasal güç durumuna getirme savaşımının ana halkası partidir. Bu alanda ilerlemek için varolan tablonun devrimci bir tarzda aşılması gerekiyor: Reddi miras, sıfırdan başlama kolaycılıklarına kapılmadan ama aynı zamanda kopuş ve yenilenme görevlerinin üstünden atlamadan. En önemlisi, dönemin öne geçen eğilimi olan örgütlülükten kaçışa prim vermeden.

Verili dağınık ve sorunlu toplamın üzerine, bir de emperyalizmin yeni saldırısı geldi. "Küreselleşme" kod adlı bu saldırının, tartıştığımız konu üzerindeki doğrudan etkileri, aslında hiçbiri yeni olmayan şu üç noktada toplanıyor:

Birinci olarak, ulusal devletin sınıfsal-siyasal savaşım çerçevesi olmaktan çıktığı, dolayısıyla devrimciler için de tek geçerli savaşım ve örgütlenme çerçevesinin uluslararası, hatta uluslarüstü olması gerektiği öne sürülüyor.

İkincisi, çok uzun süredir yapıldığı gibi işçi sınıfının, emekçilerin bir toplumsal dönüşümün baş aktörü olmaktan çıktığı, yeni dönemde bu görevin yeni toplumsal güçler tarafından yerine getirileceği yineleniyor.

Üçüncüsü, siyasal iktidar hedefli, merkezi, hiyerarşik biçimde örgütlenmiş parti yerine, doğrudan iktidarı hedeflemeyen, federatif, gevşek, kendi liğinden ve geçici "yeni örgüt" tipleri öneriliyor.

Bunların her biri ayrı ayrı ve uzunca ele alınmayı hak eden ve zaten tartışılan konular.

Ulusal devlet tartışması bir yana, "küreselleşmeyle" emeğin serbest dolaşım hakkının, işçi-emekçi sınıf bireylerinin ve örgütlerinin ortak hareket ve dayanışma olanaklarının genişlediği savlarının gerçekle hiçbir ilişkisi yok. Devletler, sınırlar bugün en başta emeği bulunduğu ülkeye hapsetmek için var. Bugünün dünyasında ulusal devlet çerçevesinde, tek tek ülkelerde siyasal ve örgütsel varlık göstermeyen, "üs" edinemeyen bir hareketin ne hapishane duvarlarını aşma ne enternasyonal alana çıkma ne de enternasyonalizme herhangi bir katkı yapma şansı bulunuyor. Ayakları yerden kesik, bulutsu bir enternasyonalizm söylemi, pratikte örgütsüzlüğü sürekli kılmak anlamına geliyor. Kendini, bulunduğu topraklarda var eden komünist bir hareket için ise enternasyonalizm varlığına eşdeğer önemde bir ilke olmak durumundadır; enternasyonal bayrağını da ancak böyle bir hareket yükseltebilir.

İşçi sınıfının devrimci rolü ile ilgili tartışmalar eskidir ve bu konuda söylenebileceklerin çoğu söylenmiştir. Bugün, canlı emeğe olan gereksinimi giderek azaltan teknolojik gelişmelerin sonucu olarak, kapitalist merkezlerde doğrudan artı-değer yaratan mavi tulumlu işçi gerçeği daralırken, hizmetliler kesimi genişlemekte, yarım gün, götürü usul, sözleşmeli çalışanların ve işsizlerin sayısı artmaktadır. Ama bunların tümü işçi sınıfı kapsamı içinde yer almaya devam ediyor. Hiç kuşkusuz, burada değinilen ve değinilmeyen değişikliklerin siyasal savaşım ve örgütlenmeye getirdiği yenilikler olacaktır. Ancak işçi sınıfının yapısındaki, bileşimindeki değişiklikler onun kendi koşullarını değiştirirken kapitalist düzeni değiştirmeye zorunlu bir sınıf olmasından kaynaklanan devrimci rolünü ortadan kaldırmıyor. İşçi sınıfı "yerine" ileri sürülen toplumsal kesimler, tek tek ya da toplu olarak, kuşkusuz devrimci bir potansiyel taşıyor, ancak işçi sınıfı türünden bir toplumsal özne özelliği göstermiyorlar.

Öte yandan, emperyalist global saldırı ve barbarlık karşısında yalnız işçi sınıfı, cinsel, etnik nedenlerle ezilenler vb. değil, dünya nüfusunun büyük çoğunluğu komünist yürüyüşün gizil, rezerv güçleri içinde yer alıyor.

"Yeni", "anti-global" hareket ve çıkışlara gelince.

Fransız köylü önderi, aynı zamanda anti-global örgütlenmenin önderlerinden sayılan José Bové bir süre önce şunları söyledi:

*"150 yıldan beri, toplumsal dönüşüm belli bir kalıp içinde tanımlandı. İçinde bulunduğumuz küreselleşme başladığından beri, yeni tür toplu eylem türleri ortaya çıkmaya başladı. Biz iktidarı talep etmiyoruz, karşı iktidar oluşturuyoruz... Uluslararası planda bu yeni meşruiyetin temsil araçlarının yaratılmasını ve yerleştirilmesini beklerken, doğrudan söz alma, katılımcı demokrasi ve sorunlarımızın ortak paydalarında birleşmek üze- rine dayalı bir siyaset, bugün insanların gözünde değer bulmayan siyasetin de yeniden saygınlığını kazanmasını sağlayacaktır. Bu sayede dünya, tepedekiyle aynı hızla tabanda da küreselleşecektir."**

"Karşı iktidar oluşturmak", "tabanda küreselleşmek" türünden sözler kulağa hoş geliyor; ünü McDonald kulübesini yıkan çıkışından gelen José Bové ve arkadaşlarının eylemleri kapitalist global saldırıya karşı koyulabileceğini somut olarak göstermesi bakımından bir anlam ve değer de taşıyor. Ancak el yordamıyla geliştirilen, eşgüdüm anlamında bile süreklilikten yoksun bu tür hareketlerle 150 yılın dönüşüm yöntemlerini aşan, "karşı iktidar oluşturan" bir model geliştirdiğini ileri sürmek son derece naif ve aldatıcı kalıyor.

José Bové bu sözleri söylediği günlerde, dünya kapitalizminin rafine sözcülerinden *The Economist*, Prag olaylarını konu edindiği sayısındaki, "*Öfke ve etkinlik*" başlıklı özel dosyada, protestocuların önderlikten yoksun, "küçük eğilim grupları"ndan oluştuğunu, buna karşı Çek polisinin FBI ve İngiliz polisiyle işbirliği içinde önlem aldığını yazıyor ve ekliyordu:

*"Eğer, yalnızca sorunlarını ifade etmekle kalsalardı, kuşkusuz sivil toplum örgütlerinin etkisine ve protestoculara bir itiraz olmayabilirdi. Protestocuların çoğu, bu noktayı aşarak kapitalist alt yapıyı sabote etmeye, tahribe kalktılar. Eğer yollarına devam ederlerse, öyle görünüyor ki bu demokrasinin zaferi değil, yenilgisi olacak... Protestocuların çıkarlarını savunduklarını iddia ettikleri dünya yoksullarının durumunu iyileştirecek ödünler alınacak olsa ona da tamam denebilirdi. Bu bile çok kuşkulu görünüyor."***

The Economist'in İngiliz egemenlerine özgü ince ve ironik dille söylediği şudur: İleri giderseniz, hem "demokrasiden" olursunuz hem de

ekonomik ödün filan alamazsınız! Zayıf ve geçici örgütlenmenize güvenmeyin, bakın orada yalnız Çek polisi değil, Amerikan ve İngiliz polisleri de sizi bekliyor!

Kapitalistler, sınıf savaşımının çıplak mantığını bu denli yalın kavrayıp ona göre davrandıkları için bu haksız düzeni ve yöneten sınıf olmayı sürdürebiliyorlar.

Amerika'yı yeniden keşfetmeye de sınıf savaşımının acımasız mantığını burjuvalardan öğrenmeye de gerek yok. Küçük bir azınlığın büyük çoğunluk üzerindeki sömürü ve baskısının hangi mekanizma ve örgütlenmelerle sürekli kılındığı, devrimci kalkışmaların karşılarında hangi güçleri bulduğu onlarca deney üzerinden biliniyor.

Siyasal öznenin varolma ve örgütlenme ilkeleri, komünistlerin istek ve tercihlerinden, ya da yalnızca kurmak için savaştıkları toplumun örgütlenme anlayışından çıkmıyor; bugünkü toplumsal iş bölümünden, varolan gerçeklik ve zorunluluktan çıkıyor. Daha açık söylemek gerekirse, burjuva örgüt modeli belli özelliklerini karşıtlarına da dayatıyor.

Beğenelim beğenmeyelim gerçek bu.

Devrimci siyasal özne, hem bu dayatmayı tersyüz edecek, hem de toplumu sonul hedefe taşıyacak niteliklere sahip olmak gibi zor bir işi başarmak durumundadır.

Örgüt sorunlarını tartışırken hep akılda tutulması gereken bir nokta daha var: Örgüt, statik değil dinamik bir kavramdır. Bütün zamanlar ve durumlar için geçerli bir örgüt modeli olamaz. Komünist örgütün, evrensel, "olmazsa olmaz" varoluş ilkeleri ile somut durum ve konjonktöre bağlı olarak değişebilir yönleri arasındaki ayrım çizgisinin farkında olmak bu bakımdan önemlidir. "Olmazsa olmaz"ları, bilineni yenileme pahasına da olsa yeniden bilince çıkarmak, bugün son derece önemli görünüyor.

En başta, yeni bir toplumsal düzen kurmayı amaçlayan her oluşum, başlangıçta bir *öncü azınlık* hareketi olmak durumundadır. Eski toplumu tümüyle yadsıyan yeni bir toplumsal düzen düşüncesi önce bir azınlık içinde mayalanıyor. Değişiklikten çıkarı olan sınıf ve katmanlara bu azınlık öncülük ediyor. Öncülük, önceden görebilmek ve yol gösterebilmektir. Kapitalist toplumsal işbölümü bu öncülük ve önderlik işlevini zorunlu kılıyor. Öncü örgütlenme, öncüyü çoğaltarak toplumsal bir özneye dönüştürme aracıdır. Dönüşümün gerçekleşmesi için matematiksel çoğunluğa ulaşmak gerekmiyor ama öncü kavramının toplumsal dönüşümü sürükleyecek ölçülere büyümesi gerekiyor. Bilinçli bir azınlığın öncü hareket ve örgütlenmesi olmadan, sınıfı savaşa kaldırmak da komünizme ulaşmak da mümkün değildir.

İkincisi, kapitalizm altında örgütlenme, kaçınılmaz olarak bir *merkez ve hiyerarşi* oluşturma demektir. Kapitalist üretim biçimi, sürekli merkezileşme ve tekelleşme üreten doğası ve küçük bir azınlığın büyük çoğunluk üzerindeki egemenliğini sürekli kılmak zorunda olan yapısıyla devletten tekellere kadar merkezi ve hiyerarşik tipte örgütler yaratıyor. Bunların karşısına, emekçilerin tümünü kendiliğinden kapsadığı varsayılan, yaygın, yatay, sürekliliği olmayan örgütlenmelerle çıkılamaz. Kaldı ki sermayedeki otomatik merkezileşme eğilimi emekte olmadığı için emekçi örgütlenmesi, merkezileşmek için bilinçli, sistematik bir çaba göstermek zorundadır. Yönetme, ast üst ilişkisi oluşturma ve benzeri uygulamalara, her türlü yönetme ve hükmetme durumunu yok etmek için yola çıkmış komünistlerin hoşlandıkları için değil, zorunluluk gereği başvurduklarını unutmamak gerekiyor.

Öte yandan, merkezileşme ve hiyerarşi oluşturma ihtiyacı, asla burjuva devlet ve baskı örgütlerinin izdüşümünü yaratmak olarak anlaşılmamalıdır. Komünist merkezileşme, örgüt kuruculuk ve işleyişinin yukarıdan aşağıya karakterinin, eylemlerin merkezi eşgüdüm gereksinmesinin sonucudur ve sınırını da bu gereksinimler belirler.

Üçüncüsü, işçi sınıfı ve bağlaşıklarının, maddi ön koşulları ne kadar olgunlaşmış olursa olsun amaçlanan toplumsal dönüşümü gerçekleştirmek için siyasal iktidarı almaktan başka bir seçeneği yoktur. Siyasal iktidar hedefi, devletten başlayarak eski düzenin bütün temel dayanaklarını ve örgüt biçimlerini yıkıp yerine yeni tipte örgütler kurmak içindir. İktidarı hedeflemeyen bir oluşum ise bütün bunlar bir yana siyasal bir örgüt bile olamaz. Yürüyüşün yön belirleyici öğesi siyasettir; *temel amaç ve ilkelere bağlı, siyasal iktidarı hedefleyen bir siyaset.*

Kuşkusuz özne ve örgütlenme sorunları burada bitmiyor; belki de başlıyor. Kapitalizmin içinde, ona son vermek için oluşturulan örgütlenmenin, burjuva örgütlenme modeliyle olan çakışma noktaları, bir sorunun da kaynağını oluşturuyor. Öncü, merkezi ve hiyerarşik örgütlenmenin zorunluluğuyla bu tarzda örgütlenmenin bürokratik bozulmalara, kendini amaçlaştırmaya elverişli yapısı arasında bir çelişki olduğu açıktır.

150 yıllık sosyalizm tarihinin olumlu ve olumsuz deneyimleri bu çelişkinin çözümü yönünde de bir çok ders ve çözüm biriktirmiştir. Eylem birliği ve yukarıdan aşağıya örgütlenmenin zorunlu ürünü olan merkeziyetçiliğin herkese açık katılım ve karşılıklı denetim mekanizmalarıyla dengelenmesi, yerel örgütlerin özerkliği, açık tartışma hakkı, Paris Komünü'nden bu yana hep yineleyegeldiğimiz bürokratik bozulmayı önleyecek önlemler vb...

Öte yandan, örgüt alanındaki çelişki ve sorunların çözüm yöntemi akademik tartışma değildir.

Çelişkinin olumlu çözümü, siyasal özne ve örgütün, yanıt vereceği toplumsal gereksinimlere göre, kendisini her aşamada yeniden vareden, dönüştürebilen dinamizm ve esneklikte olmasından geçmektedir.

Parti, devrim sürecinin en başat, en önemli örgütüdür; ama parti de içinde olmak üzere bütün örgütler temel amaç ve ilkelerle tanımlanan bir büyük yürüyüşün araçlarıdır. Yürüyüşün otomatik sigortaları yoktur; en büyük sigorta ya da güvence özne amaç kaynaşmasıdır. Amaç disiplini, bütün biçimsel yapı ve yaptırımların üstündedir.

Sınıf, kendisi için olduğu zaman devrimcidir; parti ise komünizm için olduğu zaman.

*Aktaran: Ahmet İnsel, Küresel Karşı-İktidar Arayışı, Radikal İki, 29 Ekim 2000

**The Economist, 23-29 September 2000

Serdar YÜCE

Yeni Bir AYDINLANMA Hareketi
Yeni Bir ÖRGÜTLENME Kültürü

"Kimliğinizin anayasasında benim bilme ve tanıma, katılma ve eleştirme haklarım yoksa, her an vazgeçebileceğim sofuca iradeci iyi bir niyet dışında hangi temelde sizinle dayanışmamı isteyebilirsiniz."
Aijaz AHMED

Reel sosyalizmin çözülmesinden bu yana yer yerinden oynadı. Ekonomiden siyasete, kültürden sanata kadar hayatın her alanında bulanık bilinç yaşamı kuşatarak kaos halini derinleştiriyor. Ekim Devrimi'ni de tarihin yanlış adımı olarak niteleyenler bu bulanık bilincin ürünüdürler. Evet kelimenin tam anlamı ile söylemek gerekirse, reel sosyalizmin çözülmesi ile dünyanın çivisi de çıktı diyebiliriz. Son yıllarda Marksizm-Leninizm'in misyonunu tamamladığının ileri sürüldüğü ve bu bilimsel doktrinden dünya ölçeğinde bir kopuşun yaşandığı süreçle yüz yüzeyiz.

Sol açısından bakıldığında, reel sosyalizmin çöküntüsünün altında yine sol/sosyalist hareket kaldı. Bir çokları tasını tarağını alıp burjuvazinin limanlarına sığındı, bir çokları ise halen sarsıntının yaralarını sarmakla meşgul.

Çözülmenin sonuç ve sancılarını bugün tüm dünya halkları vahşi kapitalizmin estirdiği terörle günübirlik yaşıyor.

Sosyalizmin çözülmesine neden olan etkenlere bakıldığında ilk elden göze çarpan; sistem içerisindeki bürokrasi, emperyalizmin dört bir yandan kuşatması, üreticilerin doğrudan yönetimde söz sahibi olamaması, Marksizm'deki sosyalizmden kopuş ve katı devlet sosyalizminin uygulanması, silah sanayinde emperyalizmle girilen rekabet gibi sorunları sıralayabiliriz. Bu sayılan etkenlerin bazıları koşullar gereği olması gereken, fakat biraz da aşırı düzeyde ileri gidilmesindendi. Silahlanma buna bir örnek olarak verilebilir. Yıkılmaya neden olan temel etkenler doğrudan sistemin kendi içinde boy veren sorunlardan ve bu sorunlara karşı izlenen yöntemlerden kaynaklanmıştır.

Sosyalizm; üretim araçlarının özel mülkiyetine son verildiği, kimsenin kimseyi sömürmediği, üretici güçlerin kendi kendilerini yönettiği, kısacası sınıfsız ve sömürüsüz bir toplumsal sistemdir. Sosyalizm, diğer toplumsal sistemlerden farklı olarak diyalektik ve tarihsel materyalist felsefenin bilimsel temellerde gelişip boy verdiği bir toplumsal temele de oturur. Yani uygarlık tarihinin yaratılması yürüyüşünde, diyalektik maddeci bilimsel bir yöntem tarzıyla problemleri ele alarak süzgeçten geçirir. Sosyalizm sadece bir sınıfın diğer bir sınıf üzerindeki hakimiyetini ortadan kaldırmakla kalmaz, ayrıca genel anlamda insanın bir bütün olarak kendi öz doğasına dönüşünün nesnel alt yapısının oluşturulmasının ve bu eksende toplumsal yapının zeminlerini inşa etmenin bir çabası olarak karşımıza çıkar. Daha özünde komünizm mücadelesi, her türlü yabancılaşmanın yok edildiği, tüm kapıların özgürlüğe, bilgi ve bilime açıldığı, insan olmanın/insanlaşmanın kavgasıdır. Peki 70 yıllık sosyalizm pratiğinde ne kadar yol aldık? Çözülmenin nedenleri sadece kimi küçük eksikliklerden mi kaynaklandı, yoksa kimi yapısal sorunların aşılamamasından mı?

Günümüzde bilimsel teknolojik determinizmin toplumsal gelişme ve tarihsel ilerlemedeki rolü şüphesiz herkesçe kabul görür. Öyle ki toplumsal ve tarihsel bilincin gelişimi dönemin egemenlerince politik cinayetlerle hep engellenmek istenmiş, fakat buna rağmen ilerleme durdurulamamıştır. Bu yöntemler bugün de davam etmektedir. Günümüzde burjuvazi soysuz bilim adamlarını maddi ve manevi olarak satın alarak bu süreci daha etkin düzeyde kullanarak derinleştirmektedir. Doğa bilimsel gelişmenin geldiği düzey ve kriz yaşayan burjuva felsefesi de bir bunalım sürecindedir. Geçmiş tarihin somut örneklerinde olduğu gibi, mevcut her tarihsel gelişim siyasal devrimlere gebedir. Emperyalist burjuvazi bunun bilincinde ve şuan

yaşanan krizlerle de bunun ip uçlarını veriyor. Bilimsel gelişme ve ilerlemedeki yoğunluk iradi olarak burjuvazi tarafından engellendiği için bu, bir nevi bilimin ve mevcut sistemin krizine dönüşerek toplumsal yaşamdaki tüm alanlara bir bütün olarak olumsuz düzeyde yansıyor. Sorunların kördüğüm olduğu ve somut yol alma konusunda ilerlemenin olmadığı bu koşullarda doğal olarak Marksistler de etkilenmektedir. Bilimdeki hızlı değişim ve ilerleme felsefede yeni bir problem bilincini, yeni bir perspektifi talep etmektedir. 20. yüzyıla damgasını vuran ve en yüksek doruğuna ulaşan, neden sonuç ilişkisi olan pozitivist yöntem bugün bilimsel gelişmenin geldiği boyutla sorunların çözümünde yetersiz kalmaktadır. Geçmişte toplum bilimleri kendilerine temel dayanaklar bakımından doğa bilimlerini temeller alarak, teorik doğrularını ayakları üstüne oturtuyorlardı. Fakat 150-200 yıllık bir değişim ve ilerleme söz konusu ve özellikle Marksistler açısından bu değişim ciddi düzeyde sorgulanmaya değer. Çünkü Marks, Engels ve Lenin tüm bilimsel teorilerini ortaya koyarken doğa bilimlerinden bağımsız tez oluşturmadılar. Onların yüzlerce yıl önce ortaya koydukları tezler gelişim karşısında kimi yönleri ile zaman aşımına uğramış durumda dersek, kimse kızmasın.

Kuantum mekaniği (fiziği), kısaca yeni bilim felsefesi dediğimiz bir sürecin içinden geçiyoruz. Yani atomun diyalektiksel özgürlüğü tüm dünyada hakimiyetini kurmuş durumda. Burjuvazi tarafından bu yeni bilim felsefesinin getirmiş olduğu gelişim, ilerleme ve bakış açısı ideolojik bir kalkan olarak oldukça etkili kullanılmaktadır. Belirsizlik ve kesinsizlik ilkesinden hareket ederek tarihin sonu, ideolojilerin sonu yaklaşımları özellikle günümüz post-modern aydınları tarafından dillendirilerek sol literatürde de bilinç karmaşası yaratılmaktadır. Atom altı parçacıkların fiziksel yapılarını, konumunu, momentumunu...vb. gibi yönlerini matematiksel bazı denklemlerle açıklama sistematiği. Yani maddenin hem dalga hem parçacık özelliği göstermesi hali. Bugün Kuantum teorisinin yardımı ile atomların, moleküllerin iç yapılarına nüfuz edilebilmektedir. Günlük hayatta kullanılan dijital saat, elektronik hesap makinesi, başından kalkmadığımız televizyon, ve bilgisayarların kalbi transistörler gibi alıştığımız sıradan aletlerin yanı sıra modern biyoloji ve kimya biliminin temelleri DNA üzerinde yapılan çözümlemeler ve nihayet lazer teknolojisini de bu yeni bilim felsefesine borçluyuz.

Bu yeni bilim felsefesinin toplumsal yaşamın tüm alanlarında derinliğine etkisi ve ortaya çıkardığı sonuçlar göz ardı edilerek sorunları çözmeye kalkmak gerçekçi bir yaklaşım olamaz. Bu yeni bilim felsefesi mev-

cut geçmişin üzerine adeta örtü çeker nitelikte tüm ideolojilere meydan okuyor. Bu noktada yeni gelişen bilimsel teori ile Marksist ideolojinin köklü bir karşılaştırılması ve yeniden üretilmesi zorunluluğu ile Komünistler olarak yüz yüzeyiz. Yani tarihsel materyalizmi yeniden yapılandırmak gibi köklü ve ağır sorunlarla yüz yüzeyiz dersek ukalalık etmiş olmayalım.

Öyle ki Avrupa merkezli tarih ve görüş, uygarlığı bütünsel bir süreç olarak görmeyi reddediyor. Avrupa merkezci batı uygarlığı kendilerince Yunanistan'da doğmuş, Roma üzerinden Ortaçağ'a ve oradan da bugüne gelip dayanmıştır. Bu yaklaşım Yahudilik ve Hıristiyanlık'ta da dinsel motif şeklinde yaklaşımlarla sergilenmektedir. Hatta bugün dahi küreselleşmiş vahşi kapitalizmin önde gelen sözcüleri, "gelişmişlik" bakımından geri kalmış ikinci ve üçüncü dünya ülkelerinin kurtuluşunun da kendilerinden geçtiğini her fırsatta dile getirerek, IMF aracılığıyla acı reçeteleri, kendi çıkarlarını koruyan ekonomik politikaları bu halklara dayatarak yıkımın eşiğine getirmektedirler. Avrupa merkezci ilerleme teorileri özellikle Avrupalıların Türklerle olan savaşları ve 1680'lerdeki savaşlarda galip gelmeleriyle birlikte Newton fiziğinin genel kabul görmesi ile de kimi yazar ve düşün adamları Doğu'nun bilgeliğiyle Avrupa'nın doğal felsefesini birbirinin karşısına koymaya başladılar. Tabii akabinde Avrupa'nın ekonomik ve endüstriyel alanda ilerlemesi ile birlikte dünyanın diğer kıtalarına yayılmalarıyla (sömürgecilik) Avrupa'nın uygarlık üstünlüğü düşüncesi daha da güç kazanmıştır. Fakat Sokrates'in öğrencilerinden biri olan Epinomis'in belirttiği bir gerçek var ki dünün ve bugünün Avrupa merkezci ilerleme ve uygarlığının savunucularının suratına bir şamar gibi iner. "Ve bilelim ki Yunanlılar, yabancılardan ne aldılarsa sonunda onu daha mükemmel bir hale getirdi." (Martin Bernal, Kara Athena, Kaynak yay. s.291). Bu yaklaşım ne kadar doğru ne kadar yanlış, ayrı bir tartışma konusu, fakat Epinomis'in belirttiği bir gerçek var ki o da; Yunanlıların Doğu'nun bilimsel kaynaklarından çok şey (çaldıkları) aldıklarıdır. Yine Oliver Goldsmith, Yeryüzünün Tarihi adlı kitabında Epinomis'i doğrularcasına şöyle der: "İnsanlığın başka ırkları arasında icat edilmiş olması mümkün olan sanatlar mükemmelliğine burada (Avrupa'da) ulaşmışlardır." Ayrıca Yılmaz Öner'in bir belirlemesini de unutmamak gerekir: "Eski Yunan kahinleri, filozofları yaşamlarının belli bir döneminde hep sırra kadem basarlardı. Hint ve Çin'den E. Mısır'a kadar gelenekleri bellemeyi meslek edinmişlerdi. Ama Doğu'nun kültürel geleneğinin özünü değil sadece soysuzlaşmış ritüel uygulamalarını kavrayabilmişlerdir. Bu kavrayış kısırlığından Batı hala kurtulmuş değildir."

Bu noktada biz Komünistler tarihsel felsefi geleneğin aydınlanma projektörlerini öğrenirken üzerinde yaşadığımız coğrafyanın özgün kültürünü ve örgütlülüğünü, tarihsel mirasını günümüz koşullarında yeniden üretmek gibi acil bir görev bizleri bekliyor. Buna; ileri giderken geçmişi doğru kavrayabilmek, eski ile yenin güçlü sentezini oluşturmak da diyebiliriz.

Geçmişte, doğa bilimsel alanlarda temel alarak açılım sağlayan toplum bilimleri, yeni bilim felsefesinin ortaya çıkması ile birlikte bunalım sürecine gelip dayanmıştır. Bu bunalımı aşacak olan burjuvazi değil, yine Marksistler olacaktır/olmalıdır. Mevcut pozitif bilimlerin gelişerek alt kollara ayrılması ve insanların bunları kavrayabilmesi için ayrı uzmanlık alanları gerektirdiği de göz önüne alınarak yeni bir birleşik bilim teorisinin diyalektiğini bir bütün olarak sentezlemeyi ve Marks'ın yaptığı gibi bunu bir yaşam kültürüne dönüştürerek ideolojik yenilenmeyi sağlamayı uygarlık açısından kaçınılmaz bir süreç olarak görüyorum.

Tarihsel materyalizmi yeniden yapılandırmak demiştik. "Tarih, geçmişteki olayların yaratılması ve yorumlanmasıyla ilgilenir. Tarih, pratik olarak insanların yaşamlarını kurduğu, yalnızca geçmişi değil, aynı zamanda bugünü ve geleceği de içeren global bir süreçtir" diye belirtir Jorge Carrain. Buda biz komünistler açısından tarihsel materyalizmi salt geçmişin analizinin kavranması bilimi olarak görmemiz gerektiğini bizlere gösteriyor. Bugünün ve yarının biçimlendirilmesinde bilim olarak karşımıza çıkıyor. Marks'ın bizlere bıraktığı bu doktrini yeniden üretmek günümüz koşullarında öncelikli görevlerimizdendir. Bu sorun bugünün koşullarında aşılmadığı sürece ne örgütlenme ne de kurulacak bir sosyalizm öncekinin akıbetinden kurtulamaz.

Geçmişte Marksizm'in savunusu adına Ortodoks'ça körü körüne bakışın ortaya çıkardığı sonuçlar da en az burjuvazi kadar Marksizm'e zarar vermiştir. Çin, Sovyetler Birliği ve Batı Avrupa Marksizm'i (Euro komünizmi) arasındaki çatışmaların yaratığı muğlaklığın faturasını yine en çok dünya komünist hareketi ödemiştir.

Marksizm'in farklı yorumlanması ve iç ideolojik çatışmalar halen almış başını gidiyor. Bu durumdan nasıl çıkılacak? Yeni insan, yeni toplum, yeni bir uygarlığı yaratabilmek için bugün hangi noktalardan kalkış yapacağız?

Tarih, toplum ve bireylerin kendi karmaşık ilişkileri içerisinde kavranması, günümüzde gerekli öğeleri içeren bir pratik teorisinin tarihsel materyalizmin yapılandırılmasında büyük bir paya sahip olacağı gün gibi ortada. Marks da bu teoriyi yapılandırırken Paris Komünü gibi toplum ve bireylerin pratiklerini sentezleyerek oluşturmuştur. Marks, "İnsanlar tarih-

lerini kendileri yaparlar ama kendi istedikleri gibi değil, aksine doğrudan hazır buldukları geçmişten aktarılan koşullar altında yaparlar" diye belirtmiştir. Burada doğrudan insanın mevcut nesnel koşulları pratik aksiyonları ile değiştirip dönüştürmenin açılımını yapar Marks. Pratik sadece fiziki doğayı değil, aynı zamanda insanların kendilerini de dönüştüren, amaç gözeten bir aktivitedir. Şöyle de denilebilir: Bir bütün olarak toplum pratiğin ürünüdür. Ve Marks, "Hangi biçimde olursa olsun toplum nedir sorusuna; insanların karşılıklı hareketinin ürünüdür" diyerek cevap verir. "Ağacın kurdu kendi içindedir" diye bir halk deyimi vardır. Marksizm'i ideolojik anlamda salt savunmakla en iyi komünist olduğunu zannedenler şunu iyi bilmeli ki pratikten yoksun teorik tartışmaların, felsefi düşünsel üretimden yoksun kısırlığın ideolojiyi matlaştırarak Marksizm'in yeniden üretilmesine engel teşkil ettiğini bugün biraz daha net görmelidirler günümüz komünistleri. Marksizm'in felsefeyle olan bağının koparılması tüm bu sorunların kaynağıdır. Marksizm'deki ara akımların felsefi olarak kaale alınması ve dünün Sovyet, Batı Avrupa ve Çin eksenli Marksist yorumların köklü bir irdelenmesinin zamanı geldi de geçiyor sanırım. Bu yapılmadığı sürece Karl Konsch deyimiyle, "Diyalektiğin ampirik bilimlerdeki yöntem gelişmelerini izleyip ayıklamaya ve yeniden düzenlemeye ihtiyacı var. Yoksa Marks'in kuramı geri kalmış sahte bilimlerle mitolojinin ve sonunda reoksiyoner ideolojinin bulanık karmaşası olmaktan kurtulamaz." Korsch adeta ülkemizdeki küçük burjuva popülist devrimci hareketlerin içine düştüğü durumun güzel bir resmini çiziyor bizlere.

Evet, 21. yüzyıldayız. Her tarihsel sürecin kendine özgü üretim, sanat ve örgütlenme biçimini uygarlık yürüyüşünde geride bıraktık. Fakat mutlak koşulların olmadığı özgür bir din, tanrısız, kimsenin kimseyi zorlamadığı, küçük basit çıkarlar uğruna yaşamı ve insani etik değerlerin küçültülmediği, yaşarken ölümü dahi hak edebilme pratiğini insanın temel kültür dokusuna işleyen bir toplumsal kültürü ve örgütlenme geleneğini ne yazık ki oluşturamadık. Bunu yaratabilmek için yarınların hesabına borç bırakmayan, yarından beklenen beklenmeyen ne varsa hepsinin bir an önce yarınların bağrından kopup geleceği/getirileceği yaşam karşısında güçlü, korkmadan 'geleceği varsa göreceği de var' diyebilecek çok yönlü devrimci/komünist kadroların yaratacağı örgütlü toplumsal bir kültürü oluşturmak görevi bizleri bekliyor. İşimiz zor ve yürüyeceğimiz yol da alabildiğine uzun ve sarp.

Her toplumsal sürecin kendine özgü üretim tarzı ve üretim ilişkileri olduğu gibi kendine has enerji kaynakları, örgütlenme biçimi ve insan pro-

fili mevcuttur. Bugünün bilgi toplumunda dünün vasat enerji kaynaklarını kullanmak, bilimsel bilginin tek tek her insanın yaşamına nüfuz ederek otoritesini sağladığı günümüzde cahillik, açlık, işsizlik... servet ve sefalet, bilgi ve bilgisizliğin, daha doğrusu yaşamın her alanında karşıtların en uç düzeyde yer alarak böylesi köklü gelişmelerin bir niteliksel patlama ile değişime evrimleşmesi tarihin ilerlemesinin önünde engel olmak isteyen burjuvazinin temel politikasıdır. 20. yüzyılda Marks, Engels ve Lenin tarafından mevcut sorunlar irdelenirken genel olarak toplumcu bir bakış açısı temel eksen alınarak çözümler üretilmiştir. Günümüzde toplum içerisinde bireyin konumu göz ardı edilerek soruna ultra bir bakış açısı ile yaklaştığımızda, biraz geçmişi tekrar etmeyecek miyiz? Dün sosyalizm adına da olsa insanları ve toplumu ideolojik kalıplarla koşullamak, bireylerin özgür gelişimlerinin önünde engel teşkil eder ki bu da kapitalist sanayi uygarlığının toplumsal formasyonuna uygun düşer. Uygulanan reel sosyalizmde bu türlü hatalar maalesef yapıldı. Yabancılaşmayla beraber, benliğin alabildiğine geliştiği, hatta bunun anne-çocuk ilişkisini dahi alabildiğine etkilediği bir dönemdeyiz. Bireyin toplumun öznesi olduğu özne-nesne ilişkisinde etkin olanın her geçen gün soyutlaşarak edilgen olanın nesne olduğu bir kültürel şekillenme sürecinden geçiyoruz. Al işte daha dün buz gibi bir gerçekle yüz yüze kaldık. 11 Eylül 2001'de Amerika'daki ikiz kulelere yapılan saldırının sonuçları irdelendiğinde görülür ki mevcut bilimsel bilgi ve insan iradesinin birleştiği noktada dünyanın çehresini değiştiren çok somut gelişmeler olduğu/olabileceğidir. Bugün böylesi bir noktada bireyin toplum içerisindeki rolünü göz ardı ederek örgütlenme sorununa yaklaşmak ne kadar doğru olur. Birey-toplum, toplum-yaşam öğelerini sentezlemek ve yaşamın evrensel tanımını özgürlükle bütünleştirebilmek gibi ağır sorumluluklarla yüz yüzeyiz. Örgütlenme ve siyasal mücadele bizler açısından sadece siyasal iktidara talip olmanın nedeni değildir. İktidar insanların özgür yaşadığı, sömürü ve baskının olmadığı bir dünya yaratmak bakımından bir geçiş aşaması, bir kalkan olarak görüldüğünden biz komünistler açısından elzemdir. Ayrıca 70 yıllık reel sosyalizm pratiğinde olduğu gibi bu zorunluluk kendi içinde devletçi sosyalizm geleneğini beraberinde yaratır ki bundan sonra mevcut iktidar bürokrasi ve militarist bakımdan güçlenir ve üreticilerin (gerçek iktidar sahipleri olan) halk yığınlarının sistemden kopuşunu beraberinde getirir. Sosyalist sistemde ise gerici güç ilişkileri asla ve asla olmaz/olmamalıdır. Reel sosyalizm bu ve benzeri eksikliklerden dolayı kendi insan modelini yeterli diyebileceğimiz ölçüde yaratamadı. Bu türlü gerici siyasal hastalıklara neden olan sorunlar ancak bilimsel bilgiyle donanmış insan ve toplum-

ların, özgür iradenin gelişip boy vermesiyle aşılabilir. Özgürlük fiili olan gerçekliktir. Özgür yaşamaksa gerçekçi yaşamaktır. Kendi doğrularımız bilimsel süzgeçten geçirilip doğayla bütünleştirilerek tarihin öz yaratıcı gücü bilince çıkarylmalydyr. Yaşamı ve pratiğini bilimsel teorik felsefi değerlerle özümsemiş kaliteli insanı üretip, bu eksende kadro ve örgütlenme politikasını oluşturmaktır. Bu topraklarda zor olmakla beraber geleceğin perspektifini bugünden adım adım örmeyi de beraberinde getirecektir. Yani kapitalizmin yarattığı kurallar üstüne kurulu bir dünyada özgür düşünecek ve yaşayacak bireyi yaratmak zorundayız. Aksine dünün ahbap çavuş ilişkilerine dayanarak, feodal sosyal zeminler üzerinde politika yapıp suni etkileşimlerle bulanık bilince sahip insanlardan oluşan bir örgütlenme tarzıyla ancak günümüz örgütsel yapıları ortaya çıkar ki varın bu örgüt ve tarzlarının neyi ne kadar ürettiğine sizler karar verin.

Sosyalizme gönül vermiş ve bu ölçekte örgütlü mücadeleye gönüllü birlik temelinde katılmış herkesin beyin gücünü hür bırakmak ve bunu gönüllü kollektivite içinde eritebilmek gibi yeni politik perspektifi yaratmalıyız. Böylesi değişimin olabileceğine inanıyorum. En azından bilgi toplumunun göstergeleri ibreyi ağırlıklı olarak bu yöne vuruyor. Bilgiyi kutsamak sofistlik değildir, belki geçmişte öyleydi fakat günümüzde bu bir zorunluluğa dönüşmüştür. Tabii, bunun pratikle sentezini oluşturmak gibi bir görevi unutmamalıyız. Değişime inanmayanlar ve bildiğini dünyanın merkezi sayanlar, cehalet mutlaktır felsefesini yapıyorlar, ötesi yoktur.

Burjuvazi dahi esnek üretimin getirdiği yoğunlaşmayla birlikte artık fabrikalarda işçileri salt verilen görevi yapan bir makine konumundan alıp yeniden üretim sürecinde irade ve düşünce üreten bir konuma çekebilmek için kalite çemberleri oluşturuyor. Diğer bir somut gerçek, sermayenin özel üniversitelerle ihtiyaç hissettiği kalifiye elemanı bizzat kendisinin yetiştirmeye yönelmesini de ayrıca eklemek gerekiyor. Değişim her yönüyle ilerliyor. Ulusal devletten aileye; teknolojik determinizmden küreselleşmeye varana dek kapitalizm kendisini revizyona tabi kılıyor. Ulus ve ulusal devletin her geçen gün aşıldığı, uluslararası kurumların siyaset ve ekonomiyi doğrudan belirleyici düzeyde etkileyip uluslararası sermayenin çıkarlarına göre düzenlediği bir dünya bu. Devletin sosyal, kültürel, ekonomik yapısı eritilerek doğrudan sermaye tekellerini koruyan ve kollayan militarist yapısının güçlenmesine ağırlık verildiği bir dönemde tüm dünyada işçi-emekçi sınıfın ve onun öncülerinin yüklü teorik ve örgütsel sorunlarla boğuştuğu günümüzde öncelikle değiştirmemiz gereken yönlerimizi ayrıntılarıyla irdelemek gerekiyor.

Dünya Marksist hareketinin değişen dünya konjonktüründe yeniden yapılanması ve bilimsel sosyalizmin yeniden günümüz koşullarında kurgulanarak buna uygun örgütlenme ve mücadele biçimlerinin yaratılması gerekiyor. Kürdistan Komünistleri olarak bu sorunları tartışıyor ve kendi özgülümüzde pratik çalışmalarda somut yaşamla bağını kurmaya çalışıyoruz. Daha açıkçası 21. yüzyılda yeni devrim dinamikleri geleceğin yaratılması bakımından tüm dünyada biz komünistleri buna zorluyor.

Toplumsal yapıdaki değişimde yaşanan kaos, "tarihin sonu"na inanan tövbekarlarından post-modern belirsizliğe, "bu toplum adam olmaz" deyip küresel lightlığın lirik solcularına, "entelektüel lafazanların" dejenerasyon kültürüne ve tatlı su solcularının arabesk devrimciliğine varana dek dünya sosyalist hareketi hem içte hem de dışta tam bir kuşatma altında yol almaya çalışıyor. Kuşkusuz yol uzun ve sorunlarla yüklü. Buradan hareketle tarihin akış yönünü değiştirmek isteyenler, örgütlü ve bilinçli olarak bu coğrafyada siyaset yaşam ilişkisini yeniden kurgulamak; yapacağı veya yapamayacağı şeyleri Marksizm'in bilimsel verileri ışığında bilince çıkartmak zorundadır.

Şüphesiz ki örgütlü mücadelenin temel materyali ve belirleyici unsuru insandır. Güçlü bir siyasal özne, güçlü kadrolar yaratır. Bunun tersi de doğrudur. Bu iki öğe birbirini doğrudan tamamlayan ve etkileyen canlı bir siyasal organizma da diyebiliriz. Kapitalizmin toplum ve insan üzerinde yarattığı yozlaşma ve dejenerasyon insanın kalitesinin düşmesini de beraberinde getirmiştir. Bencilliğin duygu ve düşüncede, sosyal ve kültürel yaşamdaki darlık, monotonlaşma, benliğin tüketim kültürüne doğrudan endekslendiği, doğru kaba halk deyimi ile "çıkar dünyası"na dönüştüğü bir yapılanma içindeyiz. Güvenin, samimiyetin, dürüstlüğün daha açıkçası etik insansal değerlerin "enayilik" olarak algılandığı keşmekeş bir ortamın değişiminde tükenen insanlığımız... Evet, geleceği yaratmak istediğimiz genelde devrimci kadrolar özelde de biz komünistlerin içinde bulunduğu toplumun zaaf ve eksikliğini de birey olarak bünyemizde barındırıyoruz. Sorun, bu eksikliklerin bilincine vararak aşabilmektir. Devrimci bir kadroyu sıradan bir insandan ayıran temel fark; insan olarak varlığının bilincini kavramış birey olmasıdır. Bu bilinç dönüşümü insanı tarih ve topluma olan sorumluluğu ile yüzyüze getirir. Tarih ve toplum karşısındaki sorumluluk duygusu benden bize, bireysellikten kolektif paylaşım ve üretim kültürüne, ben merkeziyetçilikten eleştirel demokratik düşünsel bir yaklaşıma gidişin somut kapılarını aralar. Despotik doğu toplumlarının biyatcı geleneğini kırmak, modern kolektif düşünsel örgüt aksiyonunu yaratmak ülkemizde elbette kolay değil. Ama sosyalizmin filizlenmesini başara-

bilmek için bu zoru başarmak zorundayız. Tersinden 'yollar yürümekle aşınmaz' diye bir yaklaşım vardır. Devrimci hareketin yürüdüğü bu yol (tarz) ölü bir toprak yarattı. Daha açıkçası örgütlenmenin temel kaynağı olan halk toprağı yoruldu ve bitkin düştü, bunu yeniden diriltmek yeni bir örgütlenme kültürünün getireceği devrimci dinamiklere ihtiyaç hissediyor. Devrimci hareketlerdeki daralmanın kaynağı da burada aranmalı diye düşünüyorum. Bu noktadan itibaren ya kapitalizme, faşizme karşı verdiğimiz insanlaşma mücadelesini zafere nikahlayacağız ya da insansal değerlerimizden vazgeçip yozlaşacağız. Tercih bu kadar net, açık ve kılıç ağzı gibi keskindir.

Küreselleşen kapitalizmin Yeni Dünya Düzeni'nde belirleyici olan tek şey pazarlamadır. Böylesi çürümüş, tüm değerlerin metalaştırılarak pazara indirgendiği bir toplumsal süreçte insan ilişkilerindeki dejenerasyonun olumsuz etkileri elbetteki sola da yansıdı. Örgütlü yapılarda ve kadrolardaki siyasal zehirlenmeyi de buna borçluyuz sanırım.

Solun dünya ölçeğindeki kriziyle birlikte örgüt içi sorunlar da zeytinyağı gibi su yüzüne çıktı. Hücre esasına dayalı piramital örgütlenme modeli, demokratik merkeziyetçilik siyaseti ve başı olan bürokrasiyi de kendi içinde barındırıyor. Kendince örgütsel yaşamda risklerden ve problemlerden hoşlanmayan, düşünsel olarak mutlakıyetçi yani her şeyi kendi sabit fikir güvencesine alarak bu kara delikten geçirmeye çalışan zihniyetler bir süre sonra örgüt ve parti içerisinde tasfiyeciliği de beraberinde getirmektedir. Kendi değirmeninde öğütemediği buğdayı olgunlaşmamış sayan mantık aşılamadığı sürece örgüt içi bürokrasi de aşılamaz. Ya da tabandan eleştirel demokratik bilinç bilgiyle donanıp bu zihniyete karşı durmadığı sürece bürokrasinin saltanatı hiçbir alanda kırılamaz.

Devrimci örgüt ve partilerin her geçen gün eridiği herkesçe aşikârdır. Kitleselleşme, politik ve örgütsel aktivite adına alan örgütlenmesine yönelmek de bugün bunun somut örneğidir. Salt örgütlenme, çoğalma adına Mevlana tekkeciliği bir kültüre dönüştü. Sistemin ablukaları karşısında gerçek kimlikten koparak Atılımcılar, Alıntericiler, Newrozcular, Kurtuluşçular gibi isimlerle kendilerini ifade etmeye koyuldular. Sistemin istediği gibi devrimci komünist kimlik kamuoyunda meşruluk adına eritilerek geriletildi. Parti niteliği taşımayan partiler, örgüt niteliği taşımayan örgütler mantar gibi yerden bitmeye başladı. İşçi sınıfının partisini yaratmak yerine birbirine, "ben senden daha devrimciyim, yok sen daha az komünistsin" gibi yaklaşımlarla değerler, siyasal ahlak ve devrimci diplomasi ayaklar altına alınarak, çürüme devrimci hareketlerde derinleştirildi. Meşruluk adına öz kimlikten kopuş olan alan örgütlenmesi adına araçların

eskitilmesi sürgit devam etti/ediyor. Hemen yeri gelmişken şunu belirtmek istiyorum: Ülkemizde sosyalist devrimci politika yaşamı kucaklayan bir ölçeğe büründürülecekse, politikayı üreten siyasi kadroların ve hareketlerin birbirine karşı kelimenin tam anlamıyla dürüst ve içten olmaları aranan ilk koşuldur diye düşünüyorum. Birlikte iş yapma, birlikte yürüme, ilkeli, bilinçli, kararlı olma başta gelen niteliklerdir. İnsan birlikte yola çıktığı yoldaşlarına karşı siyasi terbiyesini, devrimci ahlakını ve devrimci diplomasiyi zedeleyince birlikte iş yapmanın, politikayı yeniden üretmenin ne anlamı olabilir.

Örgütlü faaliyette belirleyici olan, bireylerin inanç ve ideal ettikleri bir toplumsal sistemin kurulması için, toplumsal ilişkilerin sosyal, ekonomik ve kültürel olarak sağlıklı oluşabilmesi bakımından oluşturulan siyasal birlikteliktir. Doğal olarak alternatif bir kültürü sisteme karşı oluşturmak zorundayız. Örgütlenme sorununda otorite neye ve kime karşı kullanılacak. Örgütün kendi içine karşı mı, yoksa faşizan burjuva devlet mekanizmasına karşı mı? Elbette ki sisteme karşı bir otorite sağlanacak. Zaten örgütlenme sonuç itibariyle burjuvazi ve proletaryanın güç ilişkilerinin sonucu olarak kendisini dayatıyor.

Demokratik merkeziyetçiliğin özgür irade ile bütünleştirilerek kökleşmesini sağlamak halen güncelliğini koruyor. Şöyle de diyebiliriz; özellikle bizim gibi şark toplumlarının karakteristik kültürel şekillenmesi de göz önünde bulundurularak bizler açısından (doğu toplumları) demokratik merkeziyetçiliği bir kültür olarak tüketip aşmış değiliz. Diğer bir yönüyle, örgüt içi bürokrasi kalkışlı doğrudan demokrasiyi veya yarı temsili demokrasi havariliğini ayakları yere basmayan bir bakış olarak görüyorum. Sonuçta, yaşamda olduğu gibi tüm değerler insan üzerinde somutlaşıyor. Yani tüm toplumsal değerlerin yaratıcı özü insandır. İnsanı yücelten, diğer canlılardan ayrı kılan temel öğe düşünce ve bilgiyi kullanma kapasitesine sahip olmakla birlikte yaşamdaki pratik aktivitesidir. Tüm değerlerinin yerli yerinde toplumsal bir kültüre dönüşebilmesi, bu değerlerin üreticisi insanın gelişimi ile doğrudan bir paralellik arz eder. İnsandan koparak örgütü/partiyi kavga adına kutsamak doğru bir bakış açısı olamaz.

Proletaryanın siyasal mücadelesinde temel öz olarak, sömürü ve baskıya karşı eşitliği, özgürlüğü temel alan bir toplum tasarımı söz konusudur. Bu ideal topluma ulaşabilmek için örgüt de parti de birer araç konumundadır. Ama insan asla araç olamaz/olmamalıdır. Parti içi mücadelede çoğunluğun ya da etkin olan birilerinin hatalarını, zaaflarını üstün körü kabullenmeyi de göz göre göre kabul etmek, demokratik merkeziyetçiliğin perdesi arkasına sığınılarak kabul edilemez. Ayrıca bunu

kabul etmemek hizipçiliğe de girmez. Tersinden diğeri, iş yapma adına alternatif olmadığı gerekçesiyle olumsuzlukları kabullenmek, hareketi kökten tasfiye etmenin bilinçli ya da bilinçsiz ta kendisidir. 'Giden gider kalan sağlar bizimdir' mantığından öteye gitmemektir, böylesi yaklaşım ve tutumlar.

Bu yaklaşımlar bizleri kötünün iyisine mahkum etmeye zorlar. Hareketteki karar mekanizmaları kendi öz ve güçlü dinamikleri ile sorunlar karşısında tavır ortaya koyamıyorsa bu mekanizma tekil kişilerin iradesine mahkum olur ki büyük tehlike de bu noktadan itibaren başlar. Doğal olarak, güçlü, ne yaptığını bilen (öğrenen değil) yönetici kadroların oluşturduğu, profesyonel devrimcilerden oluşan karar mekanizmaları yaratılmak zorundadır. Sistemle olan mücadelede öncelikler ve ardıllar yerli yerine oturmadığı sürece ortaya konulan çaba akıntıya kürek çekmenin, sil baştan tekrarın ta kendisi olarak her fırsatta karşımıza çıkar.

Öncelikler bakımından tutarlı iç örgütlenme sağlanmadığı sürece her yeni adım yeni sorunları beraberinde getirecektir. Modern toplum ilişkilerinin gerisinde kadro politikası yedeklemek örgütsel bakımdan politik intihardır günümüz koşullarında. Kısacası bu ve bunlara benzer yüzlerce belki de binlerce sorun sıralanabilir. Önemli olan, ideal ettiğimiz toplum tasarımına uygun kadro tipi ve örgütlenme tarzını yaratma sorunudur. 21. yüzyılda yeni bir bilim felsefesi ile birlikte yeni bir aydınlanma hareketinin kapıları aralanmış durumda. Ve kendisine has bir toplumsal yapı inşa ederek ilerliyor. İlerlemenin yönü biz komünistlere doğru fakat bizden talep ettikleri şeyler var bu aydınlanma hareketinin. Siyasal parti, sendika, kitle örgütleri, ulus-ulusal devlet ve üretim biçimi, mevcut enerji kaynakları vb. olguların 100-150 yıllık bir tarihsel süreci var. Tarihin belli bir evresinde doğdular, belli bir evresinde ise aşınıma uğrayarak yok olacaklardır. Modern endüstri toplumunun zeminleri üzerinde gelişip boy veren bu değerler kimi yönleriyle bugün sorgulanıyor. Sorgulamanın temel nedeni elbette ki bilgi toplumu, medya, enformasyon ilişkilerinden veri tabanlı dijital bilgisayar teknolojisine uzanan insanlığın yarattığı günümüz toplumu. Yeni oluşan bu sürecin bizlerden ne talep ettiklerini bilince çıkartarak derinliğine kavramak yeni bir örgütlenme tarzının anahtarını da içinde barındırıyor. Komünistler geleceğe ve sorunlara yaklaşırken, yükseklerde uçan kartallar gibi geniş bir bakış açısına, demokratik teamüller bakımından okyanus gibi derinliğe, kapitalizmden kaynaklı günümüzdeki yeni toplumsal hareketleri ve Anarşizm, Troçkizm gibi Marksist ara akımları yüksek bir yapıda bir arada tutan harç olma niteliğini yeni örgütlenme kültüründe yaratmalıdırlar.

Sibel ÖZBUDUN - Temel DEMİRER

ÖRGÜT(LENME) ÜZERİNE

"Seni diğerlerinden farksız yapmaya
Bütün gücüyle gece gündüz çalışan bir dünyada,
Kendin olarak kalabilmek,
Dünyanın en zor savaşını vermek demektir.
Bu savaş bir başladı mı,
Artık hiç bitmez!"[1]

"Bugün insanların çoğu, büyük davaların, uğruna savaş verilecek büyük nedenlerin olmadığına inanıyor. Bu yanlış. Bugün, çok daha büyük davaların dönemi: Yeryüzünü medenileştirmenin dönemi. Ancak bu ütopyaya bir şekil vermek zor. Gerek Seattle'da gerekse Porto Allegre'de yaşananlar küresel meydan okumaya karşı küresel bir yanıt verilmesinin gerekliliğinin anlaşıldığını gösterdi. Buraya kadar iyi. Zor olan insanları bir araya getirmek, temel çıkarları ve ihtiyaçları farklı olan Avrupalının Afrikalının aynı amaç uğrunda birleşmesini sağlayabilmek,"[2] diye nitelenebilecek bir kriz döneminden geçerken; örgütlenmeden söz etmek hiç de kolay değil; ama bu bir o kadar da elzem...

www.arsivakurdi.org

A. Gramsci'nin ifadesiyle, "Kriz, eskiden ölmek üzere olup, yeninin doğmamasından kaynaklanır; ve bu ara dönemde de çok çeşitli sağlıksız belirtiler ortaya çıkar"sa; monist bir söylem ve tartışılmaz hükümlere prim vermemesi gereken örgütlenme tartışmaları; pratik eylemle anlam kazanan örgüt sorununu teorisist bir sözelliğe indirgeyen tüketicilikten de uzak durmalıdır.[3]

* O halde öncelikle örgütlenmeyi tartıştığımız "geçiş süreci"ne ilişkin şunları saptayarak başlayalım: i-) Şiddet ve dehşeti tırmandıran kapitalist küreselleşmenin "Korku Çağı"nda, başkaldıramayan örgütsüz insan(lık) yalnız, çaresiz ve tutsaktır... ii-) "Korku", kar topunu andıran bir hastalık gibi büyüyerek toplumu sarmaktadır... iii-) Korkunun kollarındaki yalnız, çaresiz ve tutsak insanın, önemsiz ve değersiz olduğu duygusu içine yerleşmişken, özgüveni de sarsılmıştır...

Bu durumda kapitalist tahakkümün tek yönlü bilinç oluşturma kampanyalarının ve düşünce(sizlik) bombardımanına boy hedefi haline gelen birey(ler); kendisini yalnızca değersiz değil, aynı zamanda korunmasız hissederken, kendi yönetimini elinde tuttuğu hissi giderek zayıflamakta ve bu da "korku" ile "kaygı"yı büyütmektedir...

İnsanı paylaşmaktan alıkoyan, yalnızlaştıran ve çözüm aramayı güçleştiren "korku" ve "kaygı"nın kollarında birey(ler)in ayrılmaz bir parçasına dönüşen değersizlik duygusu ve yalnızlık, kişiyi başkalarına karşı kuşkucu ve güvensiz kılar; "paranoid" özellikler kazandırır... Bu da insanın i-) Yaptıkları için haklı nedenler bulamaması; ii-) Yaptıklarına anlam verememesi; iii-) Kendi gözünde değersizleşmesi; iv-) İşe yaramadığı duygusunu kapılmasına yol açarken; öte yandan da v-) Neyin, neden yapıldığı bilinmeyen; vi-) Başlangıçtaki amaçların kaybedildiği; vii-) Yapılanların umulanı vermediği; viii-) Giderek beklenmeyen sonuçların ortaya çıktığı; ix-) Yapılanların insanların hiçbir işine yaramadığı içe dönük bir işlevsizliği körükler...

Tüm bunlar da sürüleştirilmiş bireylerden oluşan toplumların yaşadıkları ruhsal kırılmayı (kendine verdiği değerde düşüşü) ve ruhsal travmaları (yaralanmaları), sonradan da agresif (saldırgan) veya maladaptif (uyumsuz) davranışları devreye sokar...[4]

Bunlara bir de; "Eğilen baş kesilmez"; "Bükemediğin eli öp"; "Köprüyü geçene değin 'ayıya dayı' de"; "Koyun çobansız olmaz"; "Ar dünyası değil, kâr dünyası"; "Züğürt oğlu olacağına zengin kulu olmak yeğdir"; "Beş parmağın beşi bir değildir"; "Bugünün tavuğu yarınki kazdan yeğdir"; "Azıcık aşım, ağrısız başım" diyen atasözlerini içselleştirmiş Türk(iye) insanının "toplumsal davranış.özellikleri" de eklenmelidir.[5]

* "Pragmatizm"in (faydacılık), "agnostisizm"in (bilinmezcilik) ve "postmodernizm"in prim yapıp, revaçta olduğu bu tablo; geçiş sürecine denk düşen tarihsel kesittir...

Böylesi bir karmaşanın ortasında "örgüt" sorununu, onun kapsaması gereken potansiyelleri tartışmak için diyalektik düşünce yöntemine her zamankinden çok daha fazla muhtacız.6 Çünkü Ellen M. Wood'un, "Postmodern Gündem Nedir?" başlıklı çalışmasında ifade ettiği gibi: *"Şimdi yaşamakta olduğumuz şey, salt eylem yetersizliği, ya da gerekli mücadele örgütünün ve araçlarının yokluğu değil (kuşkusuz zayıf zeminlerde olsalar da). Mesele, sadece kapitalizme karşı nasıl davranmamız gerektiğini bilmememiz değil, ona karşı nasıl düşünmemiz gerektiğini de unutuyoruz."*

Gerçekten de, Platon'un deyişi ile, "Bilmek ile bilmemek arasında, doğru düşünmek diye bir olgu vardır." Doğru düşünmekle birlikte anımsanması gereken bir diğer şey de Goethe'nin şu uyarısıdır: "Doğada hiçbir şey tek başına ve yalnız değildir. Doğada her şey öteki şeyler ile ilintilidir."

O halde "örgüt" sorununu, onun kapsaması gereken potansiyelleri tartışmaya açmak, Marksist düşünme yöntemine ilişkin şu saptamaları anımsatmamızı "olmazsa olmaz" kılar: i-) "Marksizmde belirleyici olan şey... sahip olduğu devrimci diyalektiktir." (V. İ. Lenin.) ii-) "Marksizm her şeyden önce analizlerin -ama metinlerin değil, sosyal ilişkilerin analizlerinin- bir metodudur." (Leon Troçki.) iii-) "Diyalektik, siyasetin biliminin ve tarih yazımının tam da iskeletidir." (Antonio Gramsci.)

"Pragmatizm"in, "agnostisizm"in ve "postmodernizm"in prim yaptığı, revaçta olduğu mevcut koordinatlarda her başlangıç, ileri adımlarını kendini içinde boğulup, belirsizleştirildiği, kişiliksizleştirilip kimliksizleştirildiği genellemelerden ayrıştıracak türde ve istikamette atmalıdır. Bunun için de "örgüt"ün ve kapsaması gereken potansiyellerinin ne olduğu kadar, ne olmadığının da tanzim ve tasnifinin izahı gerekiyor... Ama bundan, yani sosyalist örgüte içkin "Ne ve Nasıl?"a dair "yanıtlar"a girişmeden, kısa da olsa bir "durum tespiti" gerekiyor

I-) Krizin T."C"si

"Hayal gücünün mutlu bir çabaya girebilmesi için biraz da sıkıntı görmesi gerekir."[7]

* "Daralmadan krizden çıkamayız... Müthiş bir fedakârlıktan geçeceğiz... Fedakârlığı bir, iki kuşak yapacak... Bugün 20 yaşında olanlar kayıp kuşaktır..."[8] diye betimlenen kapitalist yıkımın Türkiye versiyonuna[9] gelince...

Ø "İktisatçı Mustafa Sönmez, Türkiye'deki krizden rantiyenin yine en kârlı çıkan kesim olduğu belirterek[10] ekliyor: Rantiyeye bütçeden yapılan faiz ödemeleri 2001 yılında 40.5 katrilyon lirayı bulurken, bu, toplam bütçe gelirlerinin yüzde 52'sine tekabül ediyordu. Bireysel ve kurumsal rantiyelere 40.5 katrilyon lira aktarılırken işgücünün yüzde 35'ini oluşturan 7.2 milyon tarım üreticisine verilen desteğin ise 1 katrilyon lirayı bile bulmuyor."[11]

"Milli geliri 2001 yılında 145 milyar dolara inen Türkiye'de kişi başı gelir de 2 bin 250 dolara indi. Ekonomideki küçülme, dışarıdan ve içeriden borçlanma ihtiyacının Türkiye'ye 1 yılda getirdiği yük 127 milyar doları buldu. Bu, 2001 milli gelirinin yüzde 88'ini buluyor."[12]

Ø "Kişi başına günlük 1 dolarlık gelir esas alınarak yapılan hesaplamaya göre Türk halkının yüzde 15'i, 1.5 dolar esas alınarak yapılan bir hesaplamaya göre ise yüzde 38'i yoksul... Yoksulların yüzde 42.2'sini 0-14 yaş grubundaki çocuklar oluşturuyor. Yoksulların yüzde 52.7'sini 15-64 arası yaş grubundakiler, yüzde 5'ini ise 65 yaşın üzerindekiler oluşturuyor."[13]

"Devlet Planlama Teşkilâtı'nın (DPT) 8'inci Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında oluşturduğu 'Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele İhtisas Komisyonu' tarafından hazırlanan rapor, 66 milyon nüfusu bulunan Türkiye'nin 25 milyon yurttaşının yoksullukla boğuştuğunu ortaya koyuyor. Türkiye'nin yoksulluk haritasına göre, nüfusunun üçte birinden fazlası açlık sınırında yaşıyor. Kişi başına 1 dolarlık gelir yoksulluk sınırı olarak esas alınarak yapılan hesaplamalar, nüfusun yüzde 15'inin, 1.5 dolar esas alınarak yapılan hesaplamalar ise yüzde 38'inin yoksul olduğunu ortaya çıkardı. Özellikle Doğu Anadolu ve Karadeniz'de nüfusun yarısının yoksul olduğu belirlendi."[14]

"Çalışma Bakanlığı raporuna göre, Türkiye'deki en zengin yüzde 10, en yoksul yüzde 10'un 14 katını kazanıyor. Çalışanların yüzde 58'inin sosyal güvencesi yok. Türkiye'deki işsiz sayısı 1 milyon 567 bin düzeyinde. Bu rakamın yüzde 77.6'sını 1 yıldan az bir zamandır iş arayan kişiler oluşturmakta. 2001 yılının ilk 8 ayında toplam 14 bin 875 işyeri kapanmıştır. Bu işyerlerinin 3 bin 848'i ekonomik sorunlar, 911'i iflas, 540'ı devir birleşme, 417'si sermaye yetersizliği, 203'ü finansman yetersizliği, 520'si ölüm, 51'i mahkeme kararı, 144'ü ortak şirket yönetimi ihtilafı nedenleriyle kapanmıştır. 8 bin 57 şirketin kapanma gerekçesini ise diğer nedenler oluşturmaktadır."[15]

"The New York Times, Türkiye'de aylık ücretin ortalama 94 dolar olduğunu yazdı."[16]

Ø "2001 yılında Türkiye'de her yurttaş, yıllık gelirinin 1.083 dolarını kaybederken, 1.5 milyon kişi de işsiz kaldı."[17]

"Türkiye'de istihdam edilenlerin sayısı 2000 sonunda 20 milyon 182 bin kişi iken, 2001 yılı Mart sonunda 19 milyon 222 bin kişi olarak belirlendi. Yani toplam istihdamda 960 bin kişilik azalma oldu. Ayrıca, lise ve daha yukarı eğitimli 15-24 yaş grubuna dahil olanların arasındaki işsizlik oranı aynı dönemlerde yüzde 22.7'den, yüzde 23.7'ye yükseldi."[18]

"Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun (TİSK), yayımladığı "Ekonomik Kriz Sürecinde İşyeri Sorunları ve Kaynakları Anketi"nin sonuçları, Kasım krizinden bu yana, işyerlerinin yüzde 51'inde üretimin durduğuna dikkat çekiyor; anket sonuçlarına göre, toplam 45 bin 369 kişi de son 1 yılda işten ayrıldı. İşyerlerinin yüzde 43'ünde taşeron işçi çalıştırmanın olduğunu da ortaya çıkaran ankete göre, işyerlerinin yüzde 29'unda, çalışanlar topluca izin kullanmak zorunda kaldılar."[19]

Ø "2002 yılı 'dar bütçe' öngörüsüne göre, vergi gelirlerinin yüzde 74.2'si faize aktarılacak."[20]

"Türkiye, 1994-2000 döneminde borç faizi olarak tam 138.1 milyar dolar ödedi. Buna 2001 ve 2002 giderleri de eklendiğinde faize giden para 194.9 milyar dolara çıkacak Türkiye, 1994-2000 döneminde topladığı 215.9 milyar dolarlık verginin, 138.1 milyar dolarını borç faizine verdi. Vergi gelirleri, 2001 ve 2002 yılları dahil edildiğinde 1994-2002 döneminde 279.3, faiz ödemeleri ise 194.9 milyar dolara ulaşacak. 2002 Yılı Programı verilerinden yapılan hesaplamalara göre, 1994-2000 döneminde Türkiye, 1 trilyon 276.9 milyar dolarlık milli gelir elde etti. Bu dönemde 215.9 milyar doları vergi olmak üzere 270.1 milyar dolar gelir elde eden devlet, toplam 371.1 milyar dolar harcadı. Bu harcamanın 138.1 milyar doları bizzat borç faizlerine gitti. Yani devlet, vergi gelirlerinin yüzde 64'ünü faiz ödemelerine verdi. Bu yıl ki gerçekleşme tahminine göre de, devlet 31.3 milyar dolar vergi toplayabilecekken, faize 33 milyar dolar verecek."[21]

Ø "Transparency International'ın her yıl yayımladığı Yolsuzluk Duyum Endeksi'nde Türkiye, 91 ülke arasında 54'üncü sıraya yerleşti. Türkiye'ye 'oldukça kirli' sayılan 3.6 puan verildi."[22]

"Büyük ihaleler yok; sadece günlük ilişkiler çerçevesinde, devletin değişik kurumlarına işi düşen yurttaşların, iki yılda verdiği rüşvetin toplamı: 413 milyon 697 bin 146 dolardır!"[23]

"Türkiye'deki rüşvetin dağılımı: Trafik polisi yüzde 23, gümrük yüzde 20, trafik dışı polis yüzde 13, ilk-orta öğretim yüzde 12, tapu daireleri yüzde 11, devlet hastaneleri yüzde 7, mahkemeler yüzde 7, belediyeler yüzde 6, vergi daireleri yüzde 6'dır."[24]

Ø "Ekonomik kriz yaşantınızı nasıl etkiledi?: Yaşam kalitemi düşürdü: yüzde 64; Hayatımı altüst etti: yüzde 19; Ev ve aile düzenim bozuldu: yüzde 12; Yaşamımı etkilemedi: yüzde 5...

Harcamalarınızı azalttınız mı?: Evet: yüzde 95; Hayır: yüzde 5...

Türkiye'den göç etmeyi düşünüyor musunuz?: Evet: yüzde 57; Hayır: yüzde 43...

Bankada tasarrufunuz ya da yastık altında döviziniz varsa, bunları harcamaya başladınız mı?: Böylesi birikimlerim yok: yüzde 64; Yavaş yavaş başladım: yüzde 15; Hayır, henüz düşünmüyorum: yüzde 10; Harcamaktan korkuyorum: yüzde 6; Biraz daha bekleyeceğim: yüzde 5..."[25]

Ø Ve onlardan birinin; Uğur Civelek'in deyişiyle; "Bir yıl öncesine göre Türkiye'nin sıkıntıları çok büyük: Borç yükümüz çok arttı, satın alma gücümüz önemli ölçüde geriledi, gelir dağılımı iyice bozuldu ve işsizlik artmaya devam ediyor. (...) Mali piyasalardaki iyimserlik semt pazarlarına yansımıyor, toplumun geniş kesimleri tarafından paylaşılamıyor ve inandırıcı da bulunmuyor zaten... İşin tuhafı bu yapay iyimserlik program uygulamasını da olumsuz etkiliyor: Olumlu fiyat hareketleri gelir dağılımından iyi pay alanların yüzünü güldürürken, zorunlu ihtiyaçlarını karşılayamayan geniş kesimleri daha fazla fedakârlık yapmaya ikna etmek pek mümkün olmuyor; direnç artıyor, güven bunalımı etki alanını genişletiyor... Üst kat ve alt kattakiler yalnızca mali piyasalarda olumsuz rüzgârlar eserken ortak bir paydaya gelebiliyorlar. Bu çelişki olmazsa olmaz konumdaki toplumsal uzlaşmayı zora sokarak kalıcı çözümlerin bir başka bahara ertelenmesi sonucunu yaratıyor.

Gelişmelere bakılırsa, bazı istisnalar dışında iş dünyası ve siyaset gereken dersleri çıkarabilmiş değil. İş dünyası ve siyasetin korkuları, toplumunkilerden farklı olduğu ve ortak paydaya gelmek yönünde çaba harcanmadığı sürece kısırdöngüden kurtulmak, içine düştüğümüz labirentin çıkış yolunu bulmak kolay olmayacaktır..."[26]

* Aşağıda tartışmaya açacağımız Açık Sosyalist Parti'nin bu gerçekleri gündemde tutup, eylemini örgütlemesine 'olmazsa olmaz' gözle bakıyoruz. Türkiye, daha önce "yaşamadığı" türden bir krizin kolları arasındayken; genel kural şudur: Bir krizi yaratan ortam ortadan kalkmadığı sürece krizden de çıkılmaz...

Bunların böyle olması; "YDD" egemenliğinin tek yol, tek ideoloji ilan ettiği neo-liberal serbest piyasa ekonomisi, mali sermaye egemenliğindeki küresel talandan başka bir şey olmadığının da kanıtıdır... Kapitalizmin iç çelişkilerini de hızlandıran bu süreçle durgunluk, bunalım, işsizlik, sefalet,

doğanın talanı, savaşlar, insanlık yaşamında büyük dramlar ve kitlesel tepkilere tekrar tarihin sahnesine çıktı... Bu da kaçınılmaz olarak "neo-liberal ilerleme ve değişim"e mahkûm olmadığımıza ilişkin düşünce ve umutları yeniden filizlendirdi...[27]

Bu koşullarda postmodern hurafelere prim vermeyen ve onlara karşı mücadele eden Açık Sosyalist Parti için; neo-liberal saldırının rafine ürünü olan "küreselleşme" talanı "geri döndürülemez" değildir, pekâlâ tersine çevrilebilir. Unutulmasın: "Bir politikanın yaptığını bir başka politika bozabilir"! Bu nedenle insan(lık) neo-liberal saldırganlığa da, onu nedeni olan kapitalizme de mahkûm değildir!

* Neo-liberalizme karşı mücadeleye "yeni bir toplum" için mücadele eşlik etmelidir. Her sosyal fikir ve tasarıda, kaçınılmaz olarak bir "ütopik boyut" vardır.

Sosyalizme yönelik neo-liberal saldırının "ütopya karşıtı" bayrakla sürdürüldüğü unutulmamalı! Sosyalizm de, aynı ihtiyaçla yeniden karşı karşıyadır! Bu ihtiyaç Açık Sosyalist Parti için ütopyadan kurama, hayallerden gerçekliğe geçmektir...

Özellikle 1990'lı yılların ve günümüz sosyalist hareketinin küresel zayıflığı, siyasal yaşamının en göze çarpan olgularından biriyken; anti-kapitalist politika da savunmacı bir niteliktedir. Bu zaafların aşılması için Açık Sosyalist Partinin de sermayenin küresel saldırısına karşı militan bir direniş sergilemesi; ideolojik ödünler verilmemesi; ve sosyalizmi kapitalizm karşıtı bağımsız bir çizgi olarak örgütlemesi kilit önemdedir...

Bunun biricik yolu da "ihtilalci geleneğe", başta da "Marx'a dönmek"tir. Şunu da söylemeli: Marksizme dönüş, özellikle sınıf fikrinin, sosyalizmin siyasal düşüncesinin merkezine yeniden oturtulması anlamınadır.

* O halde Açık Sosyalist Parti için devrimin gerçek öznesi her kesimiyle işçi sınıfı ve işçileşen insanlıktır. Emek cephesinin konjonktürel olarak edilgen olduğu koordinatlarda yapılması gereken ondan vazgeçmek değil; aksine, ısrarla çoğulcu, doğrudan ve devrimci bir sınıf hareketinin; yani işçi ve emekçilere ilişkin üç temel -ideolojik, politik, ekonomik- mücadele alanındaki görevlerin üstesinden gelebilecek; ve de işçileri aydınlaştıran,[28] aydınları işçileştiren sosyalist bir örgütlenme oluşmasına çalışmaktır....

Burada eklemeden geçmeyelim: Ekonomik-politik koşullar, toplumsal ölçekli sigortaları -yani tampon mekanizmalarını- oldukça aşındırmıştır. Bu bağlamda içe dönük toplumsal patlamayı devasa bir çürüme ile yaşayan toplumun dışa dönük tepkisel patlaması "her an imkan dahilinde"dir. Ve

unutulmamalıdır ki, "Yoksulluk nesnel bir olgu olduğu kadar psikolojik bir durumdur"[29] da...

"Bunlar iyi güzel de, bu iddialar açısından işlerin ters gitmesine ne demeli" mi?

II-) "İşler Neden Ters Gidiyor"?!

"Büyük iyilikleri tanımak için,
küçük kötülükleri tanımamız gerekir."[30]

* Toplumların yerle yeksan edildiği, halkların birbirine düşman kesildiği, yıkıldığı iddia edilen duvarların yerine yeni ve daha yüksek engellerin örüldüğü koşullarda kapitalizm, "YDD", "küreselleşme", evrenin efendiliğine soyunuyor. Başını ABD'nin çektiği küresel terör, tek tek bireylerden emekçi insanlığın tümüne yöneliyor; korumasız insani değerler, dört iklim yedi düvelde yıkılıp yok ediliyor...

Sosyalist hareketin geçmişin dersleriyle bugünde siyaseti toplumsallaştırarak geleceğin yolunu açan devrimci tasarımdan, teori ve pratik "bütünsellik"ten yoksun olması yanında; uluslararası sosyalist hareketin örgütsüzlükten malûlken ve de "İnsanlık Durumu" giderek ağırlaşmaktayken; sınıf ile sosyalist hareketin teori ve pratik krizinin de eklenmesi gereken bu tablo bir "Geçiş(sizlik) Süreci"ne denk düşmektedir...

Sürecin negatiflerine karşın işçi sınıfı ve sınıf hareketinin türevleri hiçbir zaman durağan olmadığı; bunun da esas nedeninin kapitalist üretim tarzının kendi işlevinde ve iç yapısında yattığı anımsanırsa; mevcut olumsuzluğun bir olumlanmaya mündemiç olduğu kavranabilir. Zira küreselleşme ile bir yandan üreten bir sınıf olan işçi sınıfı, ürettikçe yoksullaşıyor ve mülksüzleşiyor. Öte yandan ise üretilen bütün maddi değerlere el koyan ve el koydukça yeni bir mülkiyet ilişkiler sistemi yaratarak zenginleşen bir egemen yapıyla karşı karşıyayız.

Bu yapıyı oluşturan bir avuç zenginler oligarşisi ile yoksullaştırılarak mülksüzleştirilen milyonlarca emekçi arasında üstü örtülmesi mümkün olmayan nesnel çatışma varlığını hep sürdürdü ve sürdürecek. Bundan kaçınma olmadığı gibi suskunluktan da bahsedemeyiz. Düzeyi ve niteliği açısından tartışmalı da olsa çok ciddi bir mücadele yürütüldü. Ama bu mücadelenin omurgasını kendisi için bir sınıf olma mücadelesinden çok (ki sınıf kendi öncüsünden yoksundu) kendiliğindenliğin egemen olduğu bir karakterde gelişti.

O anlamda kendi öncüsünü yaratmış ve sınıf bilinciyle donanmış modern bir sınıf hareketinden bahsedemeyiz. Şimdiki arayış, sınıf kapsamının

da genişlemesiyle birlikte, bu büyük dünyayı kucaklayacak ve onu kendi bilimi ile buluşturacak bir öncüyü yaratmasının sancılı süreci olarak gelişiyor olmasıdır.

Tam da bu koordinatlarda unutulmaması gerekiyor: Tarihte insanal kimliğin ve insana özgü olan bütün değer yargılarının metalaştırıldığı dönemlerde, insanı yeniden tanımlayarak kurmak gerekir. Çünkü sosyalizmden başka hiçbir düşünce insanal kimliği yeniden var edemez. Şimdi çağımız öyle bir dönemden geçiyor. Dolayısıyla sosyalizme bir kat daha fazla görev düşüyor. Mesela bugün dünyamızda sınıf hareketinin ana karakteri, insanal bir devrimi öne çıkarmamızı gerektiriyor,

Devrim, insana özgü ve onun bir eseri olacaksa, her şeyden önce insanı tanımlayarak, onu kendi değerleriyle buluşturmaktan geçmelidir. Bunun bir yanı da aydınlama devrimini yaratacak düşünsel-felsefi ve sanatsal-kültürel bir yapının atılımını yaratmaktır. Buradan çıkarılması gereken sonuç şudur: Artık yeni bir devrim basit düzeyde politik araçların el değiştirmesi süreci olarak algılanamaz. Başka bir deyişle basit bir iktidar değişim düzeyiyle sınırlı bir devrim süreci değildir bu. Devrimin kapsamının en büyük ayraç noktası, insanı var eden etik değerleri sahiplenerek bir iktidar yürüyüşünün gerçekleştirilmesidir.

* Bir kez daha altını çizelim: Küresel kapitalizm, epeyce bir zamandır, kendini tarihin galibi yani insanlığın kaderi ilan ederek onu körleştirmeye çalışıyor. Aslında tüm iktidar mekanizmaları böyledir; Romalılar dünyayı Roma İmparatorluğu olarak görüyorlardı. Modern toplumdan önce, insanlara, köle ile efendinin eşit doğan insanlar olduğunu anlatamazdınız. Binlerce yıl, köle köle, efendi efendiydi, bu tabii kabul ediliyordu. Küresel kapitalizmin doğallık iddiası, tarihin sonu, insanlığın kaderi olduğu tezleri, bundan farklı değil. Tarihin önceden belirlenmiş bir planı yok, varsa da bunu bizim bilmemize imkân yok. Bize düşen; insanlığa reva görüleni sorgusuz sualsiz kabul etmek olmamalı...

Tarihin muktedirleri, insanlığın çoğunluğunun insanca yaşama talebini hiçe sayarak, onun pahasına, tarihe kendi güçlerinin imzasını atmak istiyorlar. İnsanlığa yakışan, bu imza hakkını geçersiz saymak, tüm insanlığın altına imza attığı bir yeni tarih yazmaya çalışmak olmalı.

"Tarihin Sonu" falan gelemedi. Emek-sermaye çelişkisi de sona ermedi, şekil değiştirdi, çeşitlendi, karmaşıklaştı, hepsi bu. Dahası, sermaye gittikçe başına buyruk, emekten uzak ve kopuk bir hal aldı. Büyük sermayenin dışında kalan sınıfın borsada oynaması gibi şeyler, sınıflar, çıkarlar arasında çelişki ve çatışmaları ortadan kaldırmıyor, muğlaklaştırıyor.

Kısacası, küresel kapitalizmin insanlığı körleştirme çabalarından, takmaya çalıştığı at gözlüklerinden kurtulmanın yollarını aramak zorundayız. Bu yolların başında, tarihin çöplüğüne atılmaya çalışılan insanlık değerleri var. Emek ise kuşkusuz bunların en önde geleni.

* Böylesi bir başlangıç "somut koşulların somut tahlili"nden hareketle "neo-liberal saldırganlığın, yerkürenin mülkiyet biçim ve ilişkilerine 'küreselleşme' müdahalesinin yol açtığı sarsıntıların bir sonucu(nun) da, XXI. yüzyılın büyük işçileştirme dalgası olduğunu görür. Bu süreçle birlikte işçi sınıfı, dünya çapında nicelik ve nitelik olarak görülmemiş bir hızla genişlerken, muazzam eşitsizlikleri ve derin toplumsal-politik sorunları ile XXI. yüzyıl da yeni bir toplumsal devrimler çağı olmaya doğru ilerlemektedir. XIX. yüzyıl'da sınai kapitalizmin temelini oluşturan toplam işçi kitlesi 2-3 milyonu bulurken, son 30 yılda 1 milyarı aşkın üreticinin işçileşmiş olması gerçeği dahi bu tezi 'kehanet' olmaktan çıkarmaktadır.

Bu niceliksel büyüme kuşkusuz devrimci süreçlerin gelişimini öngörebilmek açısından tek başına yeterli bir ölçüt oluşturamaz. Çünkü bu muazzam büyüklükteki kitlenin yeni bir tarihsel mücadeleler çağını başlatacak maddi bir güç haline gelmesi sorunu, esas olarak niceliksel bir genişleme sorunu değil, işçileşen kitlelerin devrimci bir politik güç olarak örgütlenmesi sorunudur. Önümüzdeki dönemin temel eğilimlerinden birisi olmaya devam edeceği anlaşılan işçileşme dalgasının aynı zamanda, proletarya hareketinin yeni bir siyasallaşma süreci olarak da anlaşılması gerekmektedir.

Daha şimdiden dünya çapındaki toplumsal muhalefet hareketlerinin temel ve motor gücünü oluşturmaya başlamış olan yeni işçi sınıfı hareketleri, yakın gelecekte kaçınılmaz bir biçimde yerel ve uluslararası düzeyde sermaye egemenliğine karşı verilen mücadelelerin belirleyici unsurlarına dönüşeceklerdir.

Bugünse ortaya çıkmakta olan bu yeni toplumsal güç, yalnızca çeşitli taleplerle kapitalist dünya sistemini sorgulamakla kalmamakta, kendi toplumsal konumunu da sorgulayarak, mevcudu değiştirmek hedefiyle kendisine özgü bir politikleşme süreci yaşamaktadır. Ancak bu politikleşme sürecinde henüz işin başında olunduğu açıktır ve ezilen sınıf muhalefetindeki mevcut dağınıklık, çok parçalılık ve süreksizlik sorunları da esasen bu durumdan kaynaklanmaktadır. Yeni işçi hareketi kendisini insanlık açısından yeni bir kurtuluş hareketi olarak formüle etmediği, yani kendisini bir toplumsal devrim programının öncülüğünü üstlenen maddi-devrimci bir güç (proletaryanın devrimci hareketi) olarak örgütleme yetkinliğine ulaşamadığı sürece de, bu sorunun üstesinden gelinemeyecektir. İşçi

sınıfı hareketi bugünkü tarihsel koşullarda bu yetkinlik düzeyine ancak, yeni işçi kitlesinin genel politikleşme sürecinin bir ürünü olarak ulaşabilecektir.

Söz konusu gelişimin belli uğraklardan geçmesi kaçınılmazdır. Örneğin bu yolda işçi sınıfının her tarihsel kitlesi başlangıçta 'reaksiyoner' bir eğilimli etkisi altındadır: İçinden geldiği toplumsal statüye geri dönüş özlemiyle hareket eden mülksüzleştirilmiş emekçiler kitlesi, yeni koşullara karşı koymak için yüzünü geriye çevirir.

İşçi sınıfı, hareketinin gelişimi ikinci uğrak, 'ekonomist-korporatist' uğraktır. Bu uğrakta işçi sınıfı, bir sınıf olarak varlığını bilince çıkarır ve yeni durumunu kabul eder. Kitlesel örgütlenmesinde sınıfsal ayrımları birinci plana koyar ve bu örgütlenmesi aracılığıyla üretimin yönetimine katılmayı; bölüşüm sürecinde, burjuvaziyle kendi arasında bir denge oluşturmayı hedefler.

İşçi sınıfı hareketinin gelişiminde üçüncü uğrak devrimci uğraktır. Bu uğrakta, işçi sınıfı yalnızca varlığını değil, çıkarlarını da bilince çıkarır. Kendisini kuşatan toplumsal koşulları ortadan kaldırıp, toplumu yeni bir temel üzerinde örgütlemek üzere harekete geçer. Bu uğrağında işçi sınıfı hareketinin kitlesel örgütlenmesi, kolektif mülkiyete dayalı yeni bir üretim düzeneğine temel oluşturacak bir toplumsal iktidarın (Komün, Sovyet, vb.) -ve politika alanını işçi sınıfının politik süreçlere katılımını temel alan bir biçimde yeniden yapılandırarak, işçi sınıfı kitlesinin bütününü politik bakımdan aktifleştiren yeni bir politik iktidarın- organları (proletarya diktatörlüğü) halinde şekillenir

Ve denilebilir ki dünyanın hemen her yerinde yeni işçi hareketinin 'reaksiyoner evre' olarak tanımlanabilecek momentinin görüntüleri hâlâ egemenliğini sürdürüyorken"[31] "ekonomist-korporatist" evre ile devrimci uğrağın iç içe geçtiği kesite doğru ilerlenmektedir.

Bu kesit, sosyalizmin mücadele tarihinde daha önce de yaşadığı çalkantılı-sıkıntılı bu evre Marksist sosyalizmin bağımsız sancağı altında siyaseti toplumsallaştıran yaratıcı bir tarz-ı siyasetin kolektif üretinin örgütlenmesiyle aşılabilecektir.

II.1-) "Solculuk" mu "Sosyalistlik"mi?

"Söylemenin en iyi yolu yapmaktır."[32]

* "Bazı terimler, tanımlamak istedikleri olayı, nesneyi, olguyu ya da akımı açıkça tanımlamaktan çok, karıştırırlar. Türkiye'de, 'solculuk', böyle terimlerden biridir. 'Solcu' terimi, yaygın olarak 1960'tan sonra, özellikle de Türkiye İşçi Partisi'nin 1961'de kuruluşundan sonra komünistleri, sosya-

listleri, sosyal demokratları, Kemalistlerin bir bölümünü kapsayan terim olarak kullanılmaya başladı. Bir yandan, 'komünistim, sosyalistim' demeyi göze alamayanlar için kolaylık sağlıyordu, diğer yandan da temel bazı sorunlarda ortak görüşlere sahip olan bir grup aydını adlandırıyor; onlar arasındaki kimi görüş ayrılıklarını örtüyordu.

Örneğin 'kalkınma' sorununda devletçiliği benimsemek, askeri, siyasi, diplomatik bakımdan Amerika'dan bağımsızlığı savunmak, sanat ve edebiyatta halkçı-gerçekçi, kültürel bakımdan Batıcı Aydınlanmacı olmak, solcu olmanın ölçütleri gibiydi. Siyasal bakımdan işçi sınıfının örgütlenmesi ve toplumsal hareketin öncü gücü olarak düşünülmesi, sermaye ve emek arasında net, kesin ayrım gözetmek ve emekten yana açık tavır koymak, işçi sınıfının iktidarını hedeflemek 'solculuğu' tanımlamak için o kadar önemli görülmüyor, bunların sözü edilmiyordu. Bu yalnızca, 'sol' içindeki çok önemli olmayan ayrım noktalarından biri olarak görülebiliyordu. 'Elbette sosyalistim, ama proletarya diktatörlüğüne karşıyım!', 'elbette sosyalistim, ama milli özel teşebbüsse karşı değilim!', 'benim için sosyalizm, İsveç sosyalizmidir!' diyenlerin hepsi 'solcu' sayılıyordu. 'Proletarya devrimini' savunanlar da, 'parlamenter rejim dışındaki bütün yollara gayri-meşrudur' diyenler de, ya da enternasyonalistlerle milliyetçiler de, 'sol' ortak kavramının altında toplanabiliyordu.

Terimin kapsamı bunca geniş tutulunca, tanımlanmasında kullanılan ölçütler de genelleşiyor, kapsadığı varsayılan grupların görüşlerinin ortak ve genel özelliklerini berraklaştırma uğruna darlaştırıyordu. Tanım öğeleri azaldıkça terimin kapsamı genişliyordu. Örneğin Mete Tunçay, 'Türkiye'de Sol Akımlar-1' adlı eserinin 'Giriş' bölümünde, terimin 'ideolojik içeriği'ni, şöyle özetliyordu: 'Solun çıkış noktası, insan, insanın akıl gücü, insan doğasının değiştirilebilirliği ve insanın eylem yoluyla kendini geliştirebileceği, yetkinleştirebileceği inancıdır. Bunun için solculuk, her insanın eşit özgürlüğe hakkı olduğunu ileri sürer.'[33]

Görülebileceği gibi, 'sol'un tanımı, bu içeriğiyle Aydınlanma'nın ve Fransız Devrimi'nin temel felsefi önermelerine kadar indirgenmiştir. Kuşkusuz bu öğeler, aynı zamanda herhangi bir ülkenin komünistleriyle, sosyal demokratlarını olduğu kadar, liberalleri, hümanistleri de özdeşleştirebilir. Öyleyse, 'solcu' terimi, bir bakıma kapsadığı kavramları temel özellikleri bakımından belirsizleştirirken, kimi ikincil özellikleri öne çıkarmaktadır. Birbirlerinden farklılıkların esas olarak sınıf mücadelesi ölçütünde bulacak bu grupları açıklayıcı olmayan bir genelleme içinde eritmesi, terimin siyasal bakımdan da işlevsiz olmasına yol açmaktadır.

Ayrıca, temel olmayan özellikler bakımından yapılan genellemeler, terimin kapsamı içinde görülebilenlere, üstlenmedikleri siyasal işlevler de yükleyebilmektedir. Bu yüzden, asla bir araya gelemeyecek olan siyasal görüşler, sınıf tavırları, 'birleşebilir', 'birleşmesi gerekli' akımlar gibi algılanabilmektedir. Her ideoloji, toplumsal örgütlenme ve sınıf mücadelesinin hedefleri içinde oynadığı rol bakımından anlamlıdır. Bu hedefler, tutumlar söz konusu edilmeksizin, 'sol' kavramının kendisinin birleştirici olabileceğini düşünmek yanıltıcıdır. (...)

'Sol'u, bir ideoloji olarak tanımlamak, ama onun hangi sınıfın ideolojisi olduğunu belirsiz bırakmak doğru olmaz. Sınıf niteliği netleştikçe, 'sol'un kapsamı daralır. (...) Türkiye'de 'sol'un tanımının genellikle sınıf ölçütünü dışarıda bıraktığı görülebilir. 'İlericilik', 'insancılık', 'değişime inanmak' gibi özellikler, açıkça emek ve sermaye arasındaki ayrımdan söz etmeksizin ve hangi sınıfın hangi yöndeki ilericiliği, hangi insan, hangi değişim gibi soruları yine sınıf açısından tanımlamaksızın açıklayıcı olamazlar. Günümüzde genellikle 'ilericilik', 'çember sakallı, örümcek kafalılara karşı olmak, başörtüsü takan öğrencileri üniversiteye sokmamak' biçiminde anlaşılmakta, ama bu terim çürümüş kapitalizmi savunup savunmamayı kapalı tutmaktadır. (...) Örneğin Kemal Derviş, 'kalbim soldadır' da demiştir."[34]

* Küresel barbarlığın dünyasında ve Anadolu'sunda "sol" artık yetersiz bir tanımdır; anlamını yitirmiş bir genellemedir... Çünkü "sol" denilen yelpaze; küreselleşmecilerden postmodernist kültür teorisyenlerine, üçüncü yolculardan radikal demokrasi kuramcılarına ya da vd'lerine kadar geniş bir çevreyi kapsıyorken; Marksist sosyalizmi bu çerçevede anmaya, anlamlandırmaya kalkışmak; ona haksızlık etmekten başka bir anlam taşımaz...

Örneğin postmodernist çözümlemenin ağırlık merkezini; kültürel, ideolojik ve psikolojik... yani "merkezsiz özne konum"u... vs... vs... nitelerken; "sol" olarak anılan postmodernizmin sınıftan arınmış paradigmatik söylemi ile, Marksist sosyalizmin ne alâkâsı olabilir? Ya da kapitalizmin dönüşümünü olanaklı gören radikal demokrat "sol" ile Marksist sosyalizmin ne ilişkisi vardır?[35]

Evet; "sol" ile "sosyalizm" ayrıştırılmalı, ayrı ayrı anılmalı ve bunun altı özenle çizilmelidir. Bu ertelenemez bir zorunluluktur. Özetle Marksist sosyalizm, "solculuk" kapsamında tanımlanmayı reddetmelidir...

* Bu gereklidir! Yoksa... Alın size bir "Solcu": Esenyurt belediye başkanı Gürbüz Çapan, "yolsuzluktan" yargılandığı İstanbul 1 No'lu DGM'deki savunmasında aynen şunları diyor: "*Elhamdülillah solcuyum.* (...) Hem asiyim hem isyankâr: Benim kökenim Dağıstanlıdır. Yedi ceddimiz asidir. İsyankârdır.

Ben de ecdadıma layık olmaya çalıştım. Bizim gibiler ya çürütülür ya öldürülür. Yavuz Sultan Selim'in 12 yılının dört yılı tarikatlarla savaşarak geçti. Ama sadece 'Kızılbaşların' katledilmesiyle anılmıştır. Bu onu karalamak için söylenir. Mustafa Kemal Cumhuriyet'i kurdu ama eşitlik eksik kaldı. Nâzım Hikmet 'eşitlik, eşitlik' dediği için sürüldü. Şimdi gelelim bana. Ben 17-18 yaşlarında solcu oldum. Sülalemin tek solcusuyum. Ben bu ülkenin erdemiyim, yüzakıyım, onuruyum, diğer yarısıyım. (...) *Bana bir zamanlar da 'Apocu' diyorlardı. Öyle olmadığımı ispatlamak için Dev-Genç'li olduğumu söyledim. 'Komünist' dediler. Ama komünistlik kolay değil. Küçük burjuva devrimcisi oldum.*"[36] "Başım dik, alnım açık karşınızdayım. (...) Doğruyum, çalışkanım, Türk'üm. Türkiye'nin iktidarında olmayı düşünüyorum. Benim için çoban diyorlar, bu ülkenin çobanıyım, hep eşitliği savundum."[37]

Dikkat edin "Apo'cu olmamak için Dev-Genç'li... Komünist olmamak için de küçük burjuva devrimcisi olan" Çapan da "Elhamdülillah solcuyum," diyen postmodern "sol"dan... Kendini; bu "tarif"lerden, "yenilikçi" yorumlardan, İsmet Berkan gibi "sol" paparazzilerden ayırmayan bir Marksist sosyalizm olabilir mi?

* Bir an düşünün: Kendine ait olmayanların postmodern büyüsüne kapılmış "sosyalizm" olabilir mi?! Olabilir! Örneğin "parlamenter bir sol...", "özgürlükçü demokratik cumhuriyet...", "kapitalist küreselleşmenin insancıllaştırılması...", vb'lerinden söz ederek -gerçekte- katılamadığınız, müdahale edemediğiniz, katkıda bulunamadığınız, elinizin kolunuzun bağlı olduğu, duyup fakat dilsiz kaldığınız, görüp fakat kör olmak zorunda bırakıldığınız bir süreçten yarar ummaya başlayıp da bunu adını "çağdaş solculuk" koydunuz mu? Artık sizin de "Solculuk" kapsamındaki "Reality Show"unuz başlıyor demektir...

İsmet Berkan "Reality Show"larının "solculuk"u bir nevi "light"lıktır. Yani postmodern anlayışın hafifliğidir... Söz konusu hafiflik, kitlesel olmakla, popüler olmakla iç içedir... Gelip geçiciliği vurgulayan hafiflik, eğlencelik niteliği taşıyor, ciddi olandan belli bir ölçüde uzaklaşmayı belirliyor... Ancak Marksist sosyalizmin böylesi bir sorunu yoktur; ve asla olmamalıdır da...

"Reality Show"larının "light solculuk"u; şekilsiz, köşesiz ya da pazar ekonomisi söylenceleri labirentinde kaybolan ve "özel mülkiyete" karşı "gıkı" çıkmayan bir belleksiztir... "Ortaklaşmacılığa", bu yoldaki isyana, bunun kaçınılmaz fedakârlıklarında somutlanan cürete yabancılaşmıştır... Başkaldıran insanlığın ortak kalıtına aidiyet duyguları körelmiş ve

Spartaküs'e yabancılaşmıştır... *Yani serbest piyasa ekonomisi ve özel mülkiyete karşı çıkmayan sol da, çağdaş sağın bir versiyonu; ya da SAĞIN SOLUNA dönüşmüştür... Örnek mi DSP, CHP ve hatta ÖDP, bugün -iktisadi ve siyasi olarak!- mevcut düzen sağının solunda konumlanmaktan başka neyi temsil etmektedir ki?*

* Burada yeri gelmişken; "Türkiye'de solun devlete benzer ve paralel çürümesinin en temelinde yatan sorun, fikirde, zikirde ve tarz-ı siyasette sistemden bağımsızlaşamamasıdır. Yani temel sorun devletçi ve milliyetçi bir ideolojiden kopamamış, kendini dünyalı ve demokrat kılamamış oluşundadır.

Sol partiler sağ partiler gibi yönetici ve delege bazında örgüt rantı ya da küçük dükkânının rantıyla geçinen bir siyaset esnafının tekelinde. Bu kesimde şeytanlığın beşiği esas olarak KİT sendikacılığı; sarı sendikacılık geleneğinin yarattığı kirlenme. Asıl bunun yarattığı tahribat işçi hareketinde ölümcül etkiler yaratacak düzeye çoktandır ulaşmış durumda.

Yöneticiliği meslek edinmiş, kendisini yenilemek de dahil son yirmi yıl hiçbir hüner geliştirememiş; yönettiği orduları yenilgiden yenilgiye sürüklemiş bir küçük bürokratlar, 'şef ve küçük şefler' topluluğu solun tabanındaki bütün yenilenme eğilimlerinin önünü tıkamaya devam ediyor,"[38] diyen Ahmet Haluk Ünal'a sormak gerek: Burada ifade edilen "sol", SAĞIN SOLUNA dönüşmüşlerden başka neyi ifade etmektedir? Bu potansiyelle kapitalist düzen değiştirilebilir mi? Ya da BU "sol"dan soyutlanmamış, ayrı durmayan bir sosyalizmin şansı olabilir mi?

II.2-) "Solculuk"la Sınırlanmayan Sosyalizm....

"Bu dünyada
iyi gitmeyen bir şey var:"[39]

* Yerkürede gitgide büyüyen sorunlar, geçmişteki herhangi bir dönemden çok daha fazla uluslararası hale geldi. Açlık, yoksulluk, işsizlik küreselleşti. Kapitalist küreselleşmenin yarattığı bu sonuçlar, mali piyasaların denetlenemeyen oyunları, yeni liberalizmin tahripkâr politikaları, borçlu azgelişmiş ülkelerin iflasları, çevre ve doğanın tahribatı, silahlanmanın yeniden artması dünya çapında çözüm bekleyen konulardır. Yıllar önce Manifesto'da Marx ve Engels'in işaret ettikleri gerçek işte bu küreselleşmedir. Yani "burjuvazi kendine benzer bir dünya yaratıyor"du. Manifesto, işte bu egemenliğe karşı uluslararası mücadele çağrısı yapıyordu...

Bugün aşırı zenginlik, aşırı yoksulluk, bunların yarattığı yeni siyasi egemenlik türleri, yeni direniş biçimleri, yeni bloklaşmalar globalleşme

sürecinin her geçen gün tayin edici olmaya başlayan olumsuz yönlerine, eşitsizliğe, adaletsizliğe ve bunların beslediği çatışmalara işaret ediyor. 1.2 milyar insan günde bir doların altında parayla geçiniyor. Her dört çocuktan birisi açlık sınırında bulunuyor. 1960'ta dünya nüfusunun en zengin yüzde 20'sinin geliri en fakir fakir yüzde 20'sinin 30 katıydı. 1995'te bu fark 82 kata çıktı. 1997'de ise 225 kata. 225 en zengin kişinin yıllık geliri, dünya nüfusunun yüzde 47'sinin, yani 2.5 milyar insanın gelirine eşit...

11 Eylül saldırısını ve ardından başlayan diğer saldırıları, oluşmakta olan yeni uluslararası güç dengesini bu rakamlarda aramak gerekir. Zira asgari ekonomik imkânların, onurun, toplumsal olanın kaybı, hemen her zaman, başka "toplumsallaşma"lar üretiyor. Çatışmaların ve eşitsizliklerin bu denli tayin edici olduğu dönem ve düzenlerde sosyalist düşüncenin dünyaya bir şeyler söylememesi düşünülemez. Eşitlik ve adalet arayışı, bu arayıştan kaynaklanan değişim söylemi hemen her tür sosyalist düşüncenin merkezinde yer almıştır.

* "YDD"nin kaotik koşullarıyla yaşanan insanlık trajedileri, Marksistler için sürpriz değil. Belki dünyaya kendi mikro kosmoslarından bakan, konforlu ve güvenli dünyalarından başka dünyaları yok sayan kişi, kesim ve ülkeler için yaşananlar, şaşırtıcı ve ürkütücü olabilir.

Örneğin Marksizm, bugün dünyanın üçte birini mutlak açlığa, kalanın yarısından fazlasını yoksulluğa, yaşamsal mallarda kıtlığa, buna karşılık insanlığa karşı üretim alanlarında aşırı birikime yol açan, dolasıyla bu birikimi masetmek üzere savaşları ve şiddet kullanımını zorunlu kılan, insanlar, sınıflar, ülkeler arasındaki eşitsizliği meşrulaştıran, insanın insani özünü boşaltan, insanları egoizme, acımasız bir kâr ve rekabet dürtüsüne sürükleyen, emeklerine yabancılaştıran, birbirlerine düşman kılan, atomlaştıran, tüm insani ilişkileri parçalayan ve böylece insanları yalnızlık, mutsuzluk ve doyumsuzluk içinde bırakan koşulların kapitalizmin varoluşsal temelini oluşturan sömürüden kaynaklandığını, sistemin sömürü olmaksızın ayakta kalamayacağını söylerken, tümüyle maddi dünyanın gerçeklerden yola çıkar

Marksizm, kapitalizmin tarihselliğini ortaya koyarak, kapitalizm de dahil olmak üzere tarihi yaratanın ve gelecekte de tarihe yön verecek olanın insan iradesi olduğunu gösterir. İşte burjuva dünyasını asıl korkutan, bu iradeyi harekete geçiren Marksist siyasetin devrimci özüdür. Marksist siyaset, meta üretimine ve paranın aracılığına dayanan bir ekonomi yerine insan ihtiyaçlarına dönük bir ekonominin, insanın insan tarafından sömürülmeyeceği bir düzenin, kulluk, kölelik ve baskının olmayacağı bir

toplumsal örgütlenmenin, zengin-yoksul, güçlü-güçsüz, ezen-ezilen karşıtlığının olmayacağı bir yaşamın, insanların eşitçe, kardeşçe ve barış içinde bir arada yaşayabileceği bir dünyanın nasıl gerçekleşeceğini de gösterir.

Nitekim burjuva dünyası, Marksizmi ütopyacılıkla suçlarken Ekim Devrimi, ütopyadan gerçeğe uzanan köprüyü kurdu, tüm saldırılara ve çözebildiği veya çözemediği tüm sorunlarına rağmen kapitalizm karşısında bir alternatif olabileceğini kanıtladı. Ekim Devrimi'nin kendisi ve tarihi mirası, bugün global ölçekte bir tıkanıklığa ve çok yönlü bir iflasa sürüklenen, gelecek adına hiçbir şeyin vaat edilmediği, uygarlık ideallerinin çapsız küçük anlatılara feda edildiği karanlık bir dünyada yalnız 'ötekiler' için değil bütün insanlık için hâlâ bir umut ışığıdır; Marksizmin sözünü ettiği uygarlık mücadelesinin en önemli referansıdır.

O halde şunun altı özenle çizilmeli: "Marx'ın açtığı parantezin kapanmadığını ve çok uzun bir süre kapanamayacağını düşünüyorum. XIX. yüzyılda açılan parantezin Lenin'in düşüncesi ve 1917 devrimiyle kapandığını düşünenler ne kadar yanılmışlarsa, aynı parantezin bugün (Marx, eksi Lenin, eksi ulus devlet ölçeğinde kopuş, eksi reel sosyalizm, artı küreselleşme, artı "küreselleşme karşıtlığı", artı radikal demokrasi, artı sivil toplum türü düzenlemelerle) kapatılabileceğini düşünenler de o kadar yanılmaktadırlar.

Geçmişte Marx'ın ve Lenin'in yaptığı çözümlemeler, kendi bağlamları ve tarihsellikleri içinde kuşkusuz köşeli, çekiştirmeye elverişsiz kesinlikte ve bu anlamda "nesnel" değerler taşır. Ancak, bu köşelilikler bile bize lineer bir uzanımla mutlak ve kesin bir siyasal hat dayatmaz; sağlam temellerin üzerinde her zaman bir belirsizlikler ve olumsallıklar alanı yer alır ve bu alanda ancak pratikle, deneyimlerle yol alınabilir.

Marx ve Lenin'in mirası ile yorumlanan güncellik insanlığı yeni aranışlara, denemelere ve girişimlere yönelttiği sürece, XIX. yüzyıl ortalarında açılan parantez hiç kapanmayacaktır."[40]

* Ancak burada durup sormak gerekiyor: Evet Marksizm, ama hangi Marksizm?[41]

Sınıfın teorisyeni Marx'ı yeniden okumak bir zorunluluk. Dogmatizmi olduğu kadar nostaljiyi de işin içine katmadan yapmalıyız okumamızı. Bu arada geriye dönüp bakmak, devrimci düşüncenin katkılarını, yanı sıra başarısızlıklarını ve trajedilerini araştırmak da şarttır. O, bugün, aşılmaz bir başvuru metni, hele hele bir din kitabının dogmalar tomarı olmaktan çok, açıklamalarda birer araç, çoğulcu bir sorgulamada çıkış noktasıdır.

Marx'ta önemli olan, her şeyden önce gerçeğe varmada izlediği yol, yani "düşünme yöntemi"dir. Bir dört yüzyıl önce Descartes ile Bacon'ın, daha sonra Hegel'in yani modern insanlığa yeni bir düşünme yöntemi önermiş olanların arkasından, onun da adını ebedileştiren, bu konudaki katkısı, yani "materyalist diyalektik" yöntemdir. Geri kalanı ayrıntıdır.[42]

* "İyi de ya reel sosyalizmin likidasyonu" mu?[43]

Tekrarlayalım: Neo-liberalizmin egemenliğini kurduğu küreselleşmenin dünyasında Marksizmin söyleyecek çok sözü var. Emperyalizmin ya da yeni sunumuyla "YDD"nin, yani tekeller hesabına küreselleşmenin büyük insanlığın sorunlarına çözüm getirmekten aciz olduğu gerçeği hiçbir zaman bugünkü kadar açık seçik gözler önüne serilmedi. Aşılmaz duvarlarla çevreleyerek dünyadan soyutlamaya uğraştıkları, dünya üretiminin arslan payını tüketmekte olan bir avuç zengin ülke dışında büyük insanlığın yoksulluk ve çürümenin en derinlerine itilmiş olması, şu anda Afganistan'da, dün Ortadoğu, Balkanlar ve üçüncü dünyanın geri kalan bölgelerinde en gelişmiş teknolojinin ürünü silahlarla tezgahlanan katliamlar, buna misilleme olarak New York'un göbeğinde çifte kulelerin, Washington'da Pentagon'un yerle bir edilmesi, Seattle'da, Prag'da, Cenova ve Göteborg'da on binlerce genç insanın "Ya sosyalizm, ya barbarlık!" sloganı ile büyük insanlığın kanla dayatılan bu "YDD"ni reddedişini dile getirmesi sosyalizm hedefinin her zamankinden fazla tarihin gündeminde olduğunu kanıtlamıyor mu?

Evet, çözüm, yaratıcı bir tutumla uygulanacak olan Marksizmin gösterdiği yoldur. Ve Ekim Devrimi, bugün de ilerici insanlığın esin kaynağıdır. Yaratıcı Marksizm diyoruz. Sosyalizme iyi gözle bakmayan tarihçiler bile Ekim Devrimi'ni gerçekleştiren Bolşevik kadronun sosyalist kuruluş konusunda farklı görüşlere sahip kimseler olduklarını, bunların aynı parti çatısı altında demokratik bir ortam içinde tartışarak siyaset ürettiklerini teslim ederler. Bolşeviklerin ilk kurdukları düzen plüralist bir düzendir. İlk devrim hükümeti de bir koalisyondur. Tarihte sosyalist demokrasi örneği arıyorsak onu Ekim Devrimi'ni izleyen dönem Rusya'sında bulabiliriz. Yetmiş yıl yaşadıktan sonra SSCB'nin dağılması emekçi halktan koparak bürokratikleşen bir yönetimin Ekim Devrimi'nin ruhuna ters düşen durumlara düşmesindendir.

Yeri gelmişken Ertuğrul Kürkçü'nün konuya ilişkin şu saptamalarını aktaralım: "...'Gözümüzün önüne çok dik, çok yüksek ve bugüne dek kimsenin doruğuna çıkamadığı bir dağa tırmanmaya çalışan birini getirelim. Dağa tırmanan kişi, eşi görülmemiş güçlüklerin ve tehlikelerin üstesinden

gelmiş ve kendinden öncekilerin ulaşamadığı kadar yükseğe çıkmış ama hâlâ doruğa ulaşamamış olsun. Bir an gelsin ki, seçtiği yönde ve doğrultuda ilerlemek artık yalnızca çok güç ve tehlikeli değil, aynı zamanda imkânsız bir hal almış olsun. Bu durumda tırmanıcı geri dönmek, belki de kendisini doruğa ulaştıracak başka bir yol aramak zorunda kalır. Hayali dağcımızın kendisinden önce başka hiç kimsenin erişemediği bu yüksekliken aşağı inmesi, belki de yukarı tırmanmasından çok daha tehlikeli olacaktır. Kolayca ayağı kayabilir, tutunamayabilir, yukarı tırmanmanın, hedefe ulaşmakta olmanın verdiği şevkten yoksun kalır vb...'

'Beline bir ip bağlamak, ayağını sokabileceği bir oyuk açmak için kayaları çekiçle kırması ya da ipi sağlamca geçirebileceği bir halkayı tutturmak için saatlerce uğraşması gerekebilir. Bu çok tehlikeli ve ıstıraplı inişin nerede bitebileceğini ya da yukarıya yeniden daha hızlı ve daha dolaysız bir tırmanış için bir dönüş yolu olup olmadığını bilmeksizin kaplumbağa hızında ilerleyerek hedefinden adım adım uzaklaşır...'

Bu alıntı, Lenin'in 1922'de devrimden 5 yıl sonra yazdığı 'Bir Yayıncının Notları' başlıklı bir makaleden. 'Dağcı' mecazı, devrimin uluslararası gidişinin duraksaması olasıklarına gönderme yapıyordu. 'Dağcı', düştü... 85 yıl sonra dağ yerli yerinde durmaya devam ediyor hâlâ.

Mecazlardan hakikatlere dönecek olursak, belki de insanlık tarihinde ilk kez Marx ve Lenin'in bütün insanlığı kucaklayacak bir devrimin gerekliliğine ilişkin çıkarsamaları bu kadar göze görünür oluyor. Kapitalizmin küreselleşmesi 'birkaç zengin, milyarlarca yoksul' doğurarak kaplıyor dünyayı. Böylesine lanetli bir çukurda debelenmeye layık olmadıklarını düşünenler ister istemez gözlerini yeniden 'doruğa' dikecek ve kendilerinden öncekilerin ayak izlerini takip edecekler, ediyorlar... Ekim Devrimi, insanlığın kapitalizmden kurtuluşu yolunda tarihte bırakılmış en derin iz"dir.[44]

* Bu "derin izi" aşmak yerine, onu eleştirisi adına "ters-yüz" edilmesiyle iştigal ederek, "XXI. Yüzyıl Sosyalizmi" tellallığına soyunanlar şunları diyebilirler: "Sosyalizm, ezeli bir sorun olan insanlar arası eşitsizlik sorununu aşmak için tarih boyunca verilen mücadelenin modern zamanlardaki adı ve mecrasıdır. Bütün bu süreç boyunca ekonomi ve siyaset düzeyindeki eşitsizliklerin, yani ürünlerin bölüşümü ve yetkilerin kullanımı bahsindeki eşitsizliklerin, o temel sorunun kaynağı olduğu farz edilerek; eşit bölüşümü sağlayacak bir mülkiyet ve devlet düzeni ile amaca varılacağı düşünülmüştü.

On yıl önce, hemen tümü de çöken 'sosyalizmi inşa deneyleri' bu kadim, geleneksel faraziye ve düşünüş tarzının yanlışlığını kesin olarak gösterdi. Gerçi son 20 yılda tüm dünyada yoksulluğun yaygınlaşması, zengin birey ve ülkeler ile yoksul birey ve ülkeler arasındaki uçurumun derinleşmesi ve genişlemesi, o geleneksel düşünce, deney ve modellere nostaljik bir ilgi uyandırır gözükse de; sosyalizmin tarihsel amacına varma sürecine girmesi için, o geleneksel rotaya bir kere daha girmekten bilhassa sakınması gerekir.

Her tür mülkiyet ve bölüşüm düzeyindeki eşitsizlikler, temeldeki eşitsizlik sorununun yüzeysel görünümleri, sonuçlarıdır ancak. Bu temele, kaynağa yönelen bir harekete sosyalist düşünüşün bizahiti kendisinde, öncelikle burada bir devrime, bir zihniyet dönüşümüne ihtiyacımız var bugün."[45]

Ancak unutulmamalıdır ki: Sovyetler Birliği yıkıldığına göre Ekim Devrimi'nin dayandığı düşünce ve kavramların artık bir anlam taşımadığını iddia edenler var. Teorinin geçerli olup olmadığını, o teorinin pratiğe geçirilmesiyle gerçekleşen devrimlerin yaşam süresini hesaplayarak belirlemek saçmalıktır. Büyük Fransız Devrimi'nin başlangıcı sayılan Bastille'in halk tarafından zaptedilmesi (1789) ile Bourbon Hanedanı'nın yeniden Fransa tahtına oturtulması (1814) arasında 25 yıl geçti. Paris Komünü sadece yetmiş gün yaşadı. Bu devrimlerin dayandığı bütün insanlığın kazanımı olan düşünce ve kavramları ret mi edeceğiz? Marx'ın hayran olduğu tarihsel kişilik Spartaküs idi. Antik çağın o yaman devrimcisine biz de hayranız. Kimdi Spartaküs? Sonunda yenilgiye uğrayan bir köle isyanının lideri. Bu isyanın yenilgiye uğraması kölelik düzenini haklı mı çıkarmış olacak?

III-) Örgüt: Ne ve Nasıl?

"Örgütlü güce
sadece örgütlü güçle
karşı çıkılabilir."[46]

* Sosyalizmin ideolojik, siyasal ve örgütsel planda bir döneminin daha kapandığı ortada.[47] Bu kez kapanan, 12 Eylül ve dünya sosyalizminin yenilgisi ardından başlayan "arayışlar dönemi"dir. Sosyalist hareketinin çeşitli parti, grup ve öbeklerinin birbirlerinden kopup içlerine kapanacakları kesintili bir geçişe denk düşmesi olası olan "kapanan dönem"; çoğulcu sosyalist örgüt ve mücadele fikrinin vazgeçilemez olduğu noktasından hareket eden yeni bir sürecin örgütlenme gereksinimini muştulamaktadır.

Bu aşamada *SOSYALİST MÜCADELE, GEÇMİŞİN ÖZELEŞTİRİSİ ÜZERİNDEN DEĞİL, KAPİTALİZM KARŞITLIĞI VE SOSYALİST İKTİDAR PERSPEKTİFİ ÜZERİNDEN ÖRGÜTLENMEK ZORUNDADIR.* Yeni dönem bir tepki örgütleme dönemi değil, yeniden inşa dönemi özelliği kazanmalıdır. Yeniden inşa yolunda ayrım çizgilerinin çekilmesini gereklidir. (Bu elbette, "mutlak hakikatin ve nihai/en doğru sosyalist konumun keşfedildiği" türünde abartılara da yaslanmamalıdır.)

Kitlesel bir sosyalist partiye gereksinimin büyüdüğü bugünde açık parti formu, sosyalist hareket için kayıtsız kalınması mümkün olmayan bir kanalken; birlikte olunacaklar açısından yeni sürecin sağlıklı örgütlenmesi için "genel perspektif ortaklığı" vazgeçilemezdir. Yani birlik yolundaki adımların sağlıklı olarak atılabilmesi için tarz-ı siyasette - belirli bir- yakınlık "olmazsa olmaz" bir gerekliliktir.

Demokratik merkeziyetçilik ilkesinin, bir diğer "olmazsa olmaz"ı olduğu çoğulcu parti anlayışının, kanatlı parti biçiminde yorumlanıp bu içeriğiyle yaşama geçirilmesi de mümkündür. Çoğulculuk, verili bir uğrakta, sosyalizme ilişkin kendi ayrı kuramsal, ideolojik ve siyasal çerçeveleri olan, bu anlamda bütünlüklü ve kapsayıcı konumlara oturan grupların aynı parti çatısı altında birlikteliğini de içerir ki, "kanatlı parti"den kastedilen de budur.

Unutulmamalıdır ki bir sosyalist partide çoğulculuktan söz edilebilmesi için, gerçek tartışma süreçleri sonucunda alınan kararların uygulamaya sokulduğu araçların da oluşturulması ve işletilmesi gerekir. Çoğunluğu oluşturan bir kesimin, salt bu çoğunluktan hareketle temel ve belirleyici kararları tartışmadan ve tartıştırmadan alabilmesinin çoğulculukla ilgisi yoktur. Buna karşın, tartışma süreçleri sonucunda alınan kararların uygulanmasına direnmek de siyasal mücadeleyi kilitlemekten ve dinamizminden yoksun bırakmaktan başka anlama gelmez.

Çoğulculuktan ve demokratik merkeziyetçilikten vazgeçmesi mümkün olmayan sosyalist örgüt, devrimci mücadelenin her çözümleme aşamasında bir araçtır. Parti modeline ilişkin görüş ve tartışmalara, bu gerçeği sillikleştirecek ölçüde ağırlık tanınmasını doğru değildir.

Buna bağıntılı olarak sosyalist bir parti açısından bakıldığında, devrim stratejisinin temel çizgilerinin netleşmesi ve bu stratejinin süreklilik temelinde yeniden üretilmesi, partinin: i-) Kuramsal ve ideolojik açılardan sağlam ve canlı bir Marksist temele; ii-) İşçi sınıfı ve emekçi kesimlerle giderek güçlenen bağlara ve; iii-) Geliştirilen siyasal açılımları yaşama geçirecek bir örgütlülüğe sahip olmasını gerektirir.

Ve bir artı daha: Sosyalist bir partinin, ittifaklar konusuna yaklaşımında kimi temel ilkelerin mutlaka gözetilmesi gerekir. Bir kere, ittifaklar konusu, ancak, kendi iktidar hedefini ve bu hedefe ilişkin stratejisinin ana hatlarını belirlemiş bir parti için anlamlı bir gündem oluşturabilir. İkincisi, ittifakların gerçek zemini, yönetimler düzeyinde yapılan görüşmeler ve ulaşılan anlaşmalardan çok, farklı siyasal yapılanmaların kitlesel tabanlarının ortaklaştığı somut hedeflerle ortaya çıkar. Sosyalist bir partinin, bu anlamda bir ittifak ya da ittifaklar zemini oluşmadan gireceği ilişkiler ancak işbirliği ve destek gibi kavramlar çerçevesinde ele alınabilir. İşbirliği ve destek eylemleri ise, sosyalist bir partinin siyasal mücadelesinin ana eksenini oluşturamaz.

* "Sol" ya da "solcu" kapsamında nitelenmeyi ve düzen sağının "solu" olmayı kesinlikle reddeden[48] sosyalist parti, "Alamut Kalesi" değildir. Sosyalist parti, bölücüdür; çünkü içinde yaşadığımız toplum bölünmüş bir toplumdur. Bir tarafta, her türlü üretim ve geçim aracından yoksun bırakılarak mülksüzleştirilmiş ve yaşamak için emek gücünü satarak çalışmak zorunda bırakılmış büyük çoğunluk, yani proleterler; diğer tarafta, bizleri sömürerek servetlerine servet katan asalaklar, yani kapitalistler... Bir arada yaşamak, proleterlerin köle onların efendi olarak kalmalarıyla mümkündür. Bu köle-efendi ilişkisine karşı çıktığı için sosyalist parti bölücüdür.

Kapitalizmin sadece sonuçlarına değil, varoluşuna yani ücretli emek ve sermaye ilişkisine karşı olan sosyalist parti, birleştiricidir. Çünkü, ezilenlerin kendilerine ait yeni bir dünya kurmaları için bir araya gelmelerine hizmet eder. Özetle kapitalistler ve onların hizmetkârları dışında kimseyi dışlamayan sosyalist parti, böldüğü ve birleştirdiği için siyasidir...

Tam da bunun içindir ki sosyalist örgüt ve mücadelede:[49]

Ø Marksizmi bir eylem kılavuzu olarak ilan etmekle ve özel olarak Marksizmin işçi sınıfına ait tarihsel misyonla ilgili teorisini kabul etmekle partinin örgütlenme ilkeleri arasında doğrudan ve organik bir bağ vardır.

Marksizmin içinden işçi sınıfının tarihsel misyonu ya da öncü rolü ile ilgili teorik arka plan çıkarıldığı zaman geriye yalnızca "dünyayı kavrayan ama değiştiremeyen" bir felsefe anlayışından başka bir şey kalmaz.

İşçi sınıfının tarihsel misyonu, kendisini kurtarırken kendisiyle birlikte tüm ezilenleri ve tüm insan uygarlığını da kurtarmaktır.

Ø İşçi sınıfı ile "toplumsal muhalefet" aynı kategoriden olgular değildir. İşçi sınıfı tarihsel bakımdan oluşmuş kapitalizme özgü iki temel sınıftan biri olarak sosyolojik bir olgu iken, "toplumsal muhalefet", belirli bir poli-

tik anda varolan ve somut güçler tarafından oluşturulan sosyo-politik bir olgudur.

İşçi sınıfı kapitalist üretim biçiminin gelişmesi sürecinde bileşimi, katmanlaşması, işgücünün niteliği, niceliği, dolayısıyla sınıf mücadelesine katılışının örgütsel ve pratik biçimleri bakımından değişime uğrasa da, onun burjuvazi ile olan çelişkisi uzlaşmaz sınıf çelişkisi olarak kalır. İşçi sınıfı "muhalif" bir sınıf değil, toplumun en devrimci sınıfıdır.[50] O, parlamentonun ya da "sokağın" muhalif gücü değil, kapitalizmin bağrında onun mezar kazıcısıdır.

"Toplumsal muhalefet" ise o andaki sınıfsal bileşimi ve politik eğilimleri somut olarak belirli, farklı sınıf ya da katmanların geçici ya da nispeten kalıcı örgütlerinin ya da kendiliğinden hareketlerinin oluşturduğu değişken bir olgudur. O, parlamentonun ya da "sokağın" o andaki muhalif gücüdür. Toplumsal muhalefet bir tarihsel durumda devrimci, bir başka tarihsel durumda evrimci olabilir.

"Toplumsal muhalefet", yani o anda (gelecekte değil) fiilen ekonomik, sosyal ve politik taleplerle ortaya çıkmış somut güçler anlamındaki "toplumsal muhalefet" eğer işçi sınıfının kendi partisiyle öncülük ettiği bir hareketse devrimci bir perspektife sahip olabilir.

Ø Sınıf ile "muhalefet" arasındaki ayrımın ikinci adına silikleşmesi partiyi o anda politik konjonktürün gereği olarak öne çıkmış sloganlar, hedefler temelinde oluşan "toplumsal muhalefet"in peşine takan çok ağır sonuçlar doğurur. Tıpkı "Bir Dakika Karanlık" eylemlerinde olduğu üzere...

Susurluk çetelerine karşı yürütülen "bir dakikalık karanlık" eylemi bu eklemlenmeyi parlak biçimde ortaya çıkartmıştır. Bu kampanya gerçekten de ortaya bir "toplumsal muhalefet" hareketi çıkartmış ya da mevcut potansiyeli harekete geçirmiştir. Mevcut sosyalist ya da sosyalizm esinli partiler bu "toplumsal muhalefet" hareketi saflarında bütün gücüyle yerini almıştır. Ne var ki, mevcut partilerin bu "toplumsal muhalefete" işçi sınıfı saflarındaki gücüne dayanarak öncülük edemediği çok kısa zamanda ortaya çıkmıştır. Militarist çevreler, Susurluk çetelerine ya da kirli savaş makinesine karşı patlayan bu hareketi bir gece içinde "şeriat karşıtı" bir harekete dönüştürdüğü anda parti eli kolu bağlı kalmış, militarist müdahaleyi boşa çıkartamamış ve hızla gelişmelerin peşine takılmıştır. Militarist çevrelerin bu müdahalesi ile Susurluk çetelerine karşı birleşmekte olan geniş emekçi kitleler bir çırpıda laik-anti laik kutuplar arasında parçalanırken, sözkonusu partiler bu parçalanmaya karşı açık bir politik çizgi geliştirememiştir.

Sendikalardaki gücünü "laik ve İslâmcı işçilerin hükümete ve sermayeye karşı birlik" politikasıyla harekete geçirmek şöyle dursun, bunların şeriat karşıtı "toplumsal muhalefetin" peşine takılmasını ve giderek sendikaların adım adım 28 Şubat'ın etkisine sürüklenmesini önleyememiştir.[51]

İşçi sınıfının tarihsel misyonu hakkındaki bulanık düşünceler ve "güncelci" bir anlayışla "toplumsal muhalefet"i sınıfın yerine fiilen ikame eden yaklaşımlar partinin sınıf temelini işçileştirmenin de, partiyi kitleselleştirmenin de önünde engel haline gelmiştir.

Ø Bir parti işçi sınıfının tarihsel misyonunun kendisini kurtarırken tüm ezilenleri ve günümüzde tüm insan uygarlığını kapitalist yıkımdan kurtarmak olduğunu açık bir biçimde kavramadıkça işçi ve emekçi sınıfların kitlesel partisi olma perspektifini yitirir. Bu aynı zamanda sosyalist amacı bütünüyle bulandırır ve onu bir "ütopya" derecesine düşürür.

Ø İşçi ve emekçilerin kitlesel partisi olmak, partide "sınıfsal çoğulculuğun" olamayacağı anlamına gelir. Bu da partide "liberal" burjuvaziye dayanan "sol liberal" ya da milliyetçi burjuvaziye dayanan sol-milliyetçi programlara yer olamayacağı demektir. İşçi ve emekçilerin kitlesel partisinde çoğulculuk sosyalist çoğulculuktan başka bir anlama gelemez. Sosyalist amaca karşıtlık hiç kuşkusuz parti üyeliği ile bağdaşmaz.

Ø İşçi ve emekçilerin kitlesel partisinde burjuva anlamda "ideolojik çoğulculuk" da olamaz. İşçi ve emekçilerin kitlesel partisinde çoğulculuk "sosyalist çoğulculuk"tur. Sosyalist çoğulcu partide ideolojik açıdan Marksizmin birbirinden farklı bütün yorumlarına yer vardır. Sosyalist amaca götürecek birbirinden farklı bütün programatik yaklaşımlar sosyalist çoğulculuk açısından meşrudur. Parti inşası ile ilgili birbirinden farklı bütün örgütsel yaklaşımlar sosyalist çoğulcu partide yan yana yer alır. Anti kapitalist yönelimli çevreci, feminist ve pasifist hareketler sosyalist çoğulculuk içinde kendilerini özgürce ifade ederler.

Ø Sosyalist çoğulcu parti işçi sınıfının kitlesel partisi olduğuna göre, Marksist olmak parti üyeliğinin ön koşulu değildir. Marksizm bir inanç konusu ya da dogma değil, parti programını, o programa uygun sosyalizme giden politik ve örgütsel yolu işaret eden bir yöntemdir. O nedenle partinin programını ve tüzüğünü benimseyen her emekçiye partinin kapıları açıktır. Emekçinin Marksist olması ne denli önkoşul değilse, parti yönetimlerinin görevi emekçileri Marksizm temelinde eğitmeleri o denli önemlidir. Partinin kitleselleşmesi programa uygun ajitasyon-propaganda ve örgütlenme çalışmasının ürünü iken, Marksizm temelinde eğitim parti kadro politikasının esasıdır. Kitleselleşme ve kadrolaşma birbirini tamamlar. Birincisi

olmayınca parti bir sekte dönüşür, ikincisi olmayınca biçimsiz bir yığın halini alır.

Ø Sosyalist çoğulculuk ilkesi partiyi inşa etme sürecinin diyalektik gelişme yasasından çıkartılan bir ilkedir. Partiyi inşa etme süreci, diğer özelliklerinin yanı sıra karşıtların birliği ve çatışması yasası tarafından belirlenir. Parti sürekli olarak ayrışma ve daha üst düzeyde sentez yoluyla kurulur. Bu, sınıf mücadelesi sürecinin partiye, doğrudan değil, fakat örgütlü bilinç prizmasından geçerek yansımasından başka bir şey değildir. Partinin kolektif bilinci ne ölçüde düşükse sınıf mücadelesinin partiye yansıması o ölçüde yıkıcı olur. Eğer partide sosyalist çoğulculuk ilkesi reddedilirse, sınıf mücadelesinin henüz olgunlaşmamış sorunlarının kaçınılmazlıkla farklı görüşlere yol açması durumunda partide bölünme, tasfiyecilik ve "düşmanca kamplaşma" da kaçınılmaz hale gelir. Böyle durumlarda eğer partinin kolektif bilinç düzeyi düşükse, o bilinç düzeyine en uygun düşen görüşlerin partiye egemen olması, diğer devrimci görüşlerin elenmesi önlenemez. O nedenle Sosyalist çoğulculuk ilkesi partinin çeşitlilik içinde birliğini güvence altına almakla kalmaz, aynı zamanda örneğin kariyerist unsurların ihtilalci unsurları saf dışı ederek partiyi yozlaştırmasına karşı da bir güvence olur. Sosyalist çoğulculuk ilkesinin devrimci içeriği de buradan gelir.

Kitlesel işçi-emekçi partisinde bürokratik yozlaşmanın, ve parti düzeyini en geri unsurların düzeyine indirerek ihtilalci görüşleri bastırmanın önlenmesinde sosyalist çoğulculuk ilkesi büyük bir güvencedir.

Ø Sosyalist çoğulculuk, demokratik merkeziyetçiliğin değil, bürokratik merkeziyetçiliğin zıddıdır. Demokratik merkeziyetçilik ilkesi her tarihsel somut durumda özgün olarak ete kemiğe bürünür. O nedenle kitlesel işçi-emekçi partisi için, önceden hazırlanmış, tek ve değişmez bir örgütlenme ve örgütsel işleyiş modeli olamaz. Parti sınıf mücadelesinde işçi sınıfının devrimci aracı olduğuna göre, onun örgütlenme biçimi ve örgütsel işleyişi sınıf mücadelesinin ihtiyaçları tarafından belirlenir. Demokratik merkeziyetçilik ilkesi bu temel yaklaşım açısından ele alınıp, somut koşullara uygulanmalıdır.

Demokratik merkeziyetçilik ilkesi, iradi tek bir kararla değil, ancak parti içi eğilimlerin harmanlanma ve yeniden saflaşma sürecine paralel olarak yaşama geçirilebilir. Sosyalist çoğulculuğun en geniş biçimde uygulandığı böyle bir süreç, aynı zamanda parti üyelerinin sosyalist içerikli demokratizm ruhunda eğitiminin tamamlanması süreci olacak ve demokratik merkeziyetçiliğin bürokratik yönde yozlaşmasına karşı parti saflarında güçlü bir birikim sağlanacaktır.

Ø Son bir şey daha: "Genel olarak sosyalist siyasette kadro/birey ile kolektivite ve genel olarak siyaset arasındaki ilişkilenme önem taşıyan bir konudur. Burada bir kadronun, eleştirel ve sorgulayıcı aydın tutum ile siyasal bağlanması özel bir önem taşımaktadır. Bir kadronun ideolojik-siyasal bağlanması, örgütsel bağlanmasına göre öncelik ve belirleyicilik kazanmalıdır. Türkiye'de ya salt yüzeysel ideolojik-siyasal temalardan ya da kimlik ve kişilik bulunan bir yer olarak örgüt/parti/hareket fetişizmine varılabilmiştir.

Bu tür yanlışlardan kaçınabilmek için kadronun entelektüel yani kuramsal, düşünsel, çözümleyici ve etik bir bireysel ön çerçevesi olmalı, bunu edinmeli, kolektivite de buna yardımcı olmalıdır. Kadro ve kadro hareketi da tarihsel-toplumsal öncülüğünün bilincinde olan bir parti, ihtilalci halkçılık ile ihtilalci seçkinliğin sentezini oluşturmak durumundadır. Bununla birlikte bir kadro, kendi özel ilgi alanlarını oluşturabilmeli, siyasetini, etkin insan oluşunu, solukluluk ve tutarlılığını besleyici girdilere sahip olabilmelidir. Siyaseti dünyayı dönüştürücü ana halka olarak yakalayan kadro, bir yanıyla siyasete aşkın olabilmeli, böylece siyasetin kendisine de hükmedebilmelidir. Tarihsel kimi yanlışlara ve güncel siyasetin kimi vantuzlarına karşı korunabilmek, ayrıca yeni bir güncel ve tarihsel devrimci konumlanışı inşa etmek açısından bu nokta büyük önem taşımaktadır."[52]

IV-) Tarihsel Arka Plan

"Şurada, burada güçlü adımlarla dolaşmaktansa, doğru yolda sekerek yürümek iyidir."[53]

* David Riazanov'un belirttiği üzere, "Marx'ın örgütsel çalışmaları, araştırıcılar tarafından hemen hemen tümüyle es geçilmiştir. Marx adeta bir manastır düşünürüne dönüştürülmüştür. Kişiliğinin en ilginç yanlarından biri inkâr edilmiştir."[54]

Örneğin, "İktisatçılar nasıl burjuva sınıfının bilimsel temsilcileriyseler, sosyalistler ve komünistler de proleter sınıfın teorisyenleridirler. Proletarya bir sınıf olarak kendisini oluşturacak ölçüde henüz yeterince gelişmediği sürece bunun sonucu proletaryanın burjuvaziyle mücadelesi henüz politik bir nitelik almadığı sürece ve üretici güçler burjuva toplumunun içinde proletaryanın kurtulması ve yeni bir toplumun kurulması için zorunlu olan maddi şartların varlığına işaret edecek kadar gelişmediği sürece bu kuramcılar ezilen sınıfların ihtiyaçlarını gidermek için doğaçlama sistemler üreten ve ıslah bir bilimin peşinde koşan ütopyacılardan ibarettir.

Ama tarih ilerledikçe onunla birlikte proletaryanın mücadelesinin hatları daha da belirginleştikçe, bunların kafalarının içinde bilim aramalarına artık gerek kalmaz; gözlerinin önünde olup biteni saptamaları ve bunun sözcüleri durumuna gelmeleri yeterlidir. Bilim aradıkları sistemler kurmakla kaldıkları sürece sefaletin içinde sefaletten başka bir şey bulamazlar, sefaletin içinde eski toplumu alaşağı edecek devrimci yıkıcı yönü göremezler. Tarihsel hareketin bir ürünü olan bilim, bu andan sonra kendisini bilinçli olarak tarihsel hareketle birleştirmiş, doktriner olmaktan çıkmış ve artık devrimci olmuştur,"[55] diyen Marx, işçi sınıfı ile sosyalistler arasında dolaysız bir ilişki kuruyordu.

Tanımlanan bu dolaysız ilişkiden Marksistlerin varlık nedeninin işçi sınıfının varlığı olduğu sonucunu rahatlıkla çıkarabiliriz. Fakat bu ilişkinin bir dizi boyutu olduğunu ve boyutların da tartışmamıza yön verecek üç ana başlık içerdiğini belirtmemiz gerekiyor.

Bunlardan birincisi, işçi hareketinin kendine içkin olan komünistlerle kuracağı dolaysız ilişkisi; Marx'a göre özgürleşme teorisini üreterek proletaryayla birlikte hareket edecek olan kesim proletaryanın en önde gelen kesimi komünistlerdir. "Komünistler, demek ki, bir yandan, pratik olarak, bütün ülkelerin işçi sınıfı partilerinin en ileri ve en kararlı kesimi bütün ötekileri iten kesimidirler; öte yandan ise, teorik olarak, proletaryanın büyük yığını üzerinde, hareket hattını, koşulları, ve proleter hareketin sonul genel sonuçlarını açıkça anlama üstünlüğüne sahiptirler."[56]

İkincisi proletaryanın burjuva ideolojisine kapılmaksızın kapitalizmi kendi gücüyle yıkmasının zorunlu olduğu, dolayısıyla bir iktidar mücadelesi perspektifi taşıması gerektiği; Marx'ın örgütsel çalışmalarının tarihsel boyutu içindeki kimi gelişmelere bakarak anlamaya çalışacağımız bu bölümde 1848 yılı önemli bir dönüm noktasıdır. Bunun hemen öncesinde Brüksel'de "İşçi Eğitim Derneği"nde faaliyet sürdüren Marx ve Engels bu dernek aracılığıyla Avrupa'nın pek çok ülkesini dolaşırlar. Bu ülkelerde pek çok ilişki kurarlar. Uluslararası örgütlenme fikri de ete kemiğe bürünmeye başlar. "Haberleşme Komiteleri" üzerinden Londra'da bir toplantı yapmaya karar verilir. Toplantı sonucunda "Komünist Liga" içinde birleşme kararı alınır. Geçici olarak kabul edilen tüzüğün başlangıç maddesi farklı yorumlara yer bırakmayacak kadar açıktır. "Liga'nın amacı burjuvazinin devrilmesi, proletarya iktidarı, sınıf zıtlıklarına dayanan eski burjuva toplumunun yıkılması ve özel mülkiyetin olmadığı, sınıfsız, yeni bir toplumun kurulmasıdır."[57]

Marx devrim sürecini değerlendirirken şunları yazmıştı: "İnsanlar tarihlerini kendileri yaparlar, ama kendi keyiflerine göre, kendi seçtikleri koşulları içinde yapmazlar, doğrudan belirli olan ve geçmişten gelen koşullar içinde yaparlar. Bütün ölmüş kuşakların geleneği, büyük bir ağırlıkla yaşayanların beyinleri üzerine çöker. Ve, onlar kendilerini ve şeyleri, bir başka biçime dönüştürmekle tamamı ile yepyeni bir şey yaratmakla uğraşır göründüklerinde bile, özellikle bu devrimci bunalım çağlarında, korku ile geçmişteki ruhları kafalarında canlandırırlar, tarihin yeni sahnesinde o saygıdeğer eğreti kılıkla ve başkasından alınma ağızla ortaya çıkmak üzere, onların adlarını, sloganlarını kılıklarını alırlar."[58]

Üçüncü önemli nokta; kesintisiz devrim için mücadele edecek işçi sınıfının bunu ancak partileşerek yürütebileceği gerçeğidir. Belirli bir program etrafında şekillenerek çeşitli üye ve sempatizanlarla var olan parti kavramı XIX. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkıyor. Marx işçi sınıfının örgütlenmesini sürekliliği hiç kaybolmayan bir faaliyet olarak tanımlamakla birlikte bu faaliyet sırasında çeşitli koşullardan kaynaklanan bir yığın zorluğu da dikkat çekiyor. En başta da sınıfın kendi içindeki sorunlar geliyor. Ne olursa olsun kesintisiz olarak devam eden sürecin önündeki en ciddi engel işçi sınıfı içindeki çatışma ve rekabet.

Marx'ın proletaryanın gerçek bir sınıf olarak oluşması için en genel anlamda kullandığı kavram ise "tarihsel anlamda parti". Proletaryanın kurtuluşunun ancak kendi eseri olabileceği önermesinden hareketle kendini siyasal bir taraf olarak oluşturması gerçeği tarihsel bir zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor: Proletaryanın bağımsız olarak örgütlenmiş partisinin gerekliliğinden bir an için bile kuşku duymadan kesintisiz devrimi için yürütülecek faaliyetin ancak bu zeminde mümkün olacağı belirtiliyor. Formül çok açık; hangi koşulda olursa olsun işçi sınıfı kendi kaderini tayin etmek istiyorsa tarihsel olarak kendine biçilen misyonu, kendi partisini gerçekleştirerek yerine getirebilir. Marx tarihsel olarak sınıfın çoğunluğunu bir araya getirecek bu oluşumun bir anda ortaya çıkacağı gibi yanılsamayı hiçbir zaman barındırmıyor.

I. Enternasyonal'in bu konudaki en ciddi adımı, 1871 Londra Konferansı'nda tüzüğe şu maddelerin eklenmesiydi: "Mülk sahibi sınıfların kolektif iktidarına karşı mücadelesinde proletarya ancak mülk sahibi sınıfların oluşturdukları bütün eski partilere muhalif ayrı bir siyasal parti kurmak suretiyle bir sınıf olarak davranabilir.

Proletaryanın bir siyasal parti içinde bu inşası, Toplumsal Devrim'in ve onun nihai ortadan kaldırılması hedefinin zaferini gerçekleştirmek için zorunludur."[59]

Ve de bu uğurda "Komünistler, proleter hareketini oluşturmak ve biçimlendirmek üzere hiçbir sekter ilke koymazlar" diyen Marx ve Engels ekler: "Komünistler, öteki işçi sınıfı partilerine karşıt ayrı bir parti olmazlar."[60]

* Buraya kadar değindiklerimize bağıntılı belirtmeden geçmeyelim: "Birleşmeden önce ve birleşebilmek için, ayrım çizgilerini net ve kesin olarak belirlemeliyiz,"[61] diyen Lenin ekler: "Her örgütün karakteri, doğal ve kaçınılmaz olarak, onun eyleminin içeriğiyle belirlenir."[62] Bu bir...

İkincisi: "Parti içinde eleştiri özgürlüğü ile Partinin eylem birliği arasındaki ilişki tümüyle yanlış anlaşılmıştır. Yalnızca Parti toplantılarında değil, fakat aynı zamanda halka açık toplantılarda da, eleştiri, Parti Programının ilkelerinin sınırları içinde, özgür olmalıdır. Böyle eleştiri yasaklanamaz. Parti'nin siyasal eylemi ise birleşik olmalıdır. Belirlenmiş eylemlerin birliğini bozan hiçbir çağrıya, ne halka açık toplantılarda, ne Parti toplantılarında, ne de Parti basınında izin verilemez.

Açık ki, Merkez Komitesi, eleştiri özgürlüğünü yanlış ve çok dar, eylem birliğini de yanlış ve çok geniş tanımlamıştır... Demokratik merkeziyetçilik ilkesi ve yerel Parti örgütlerinin otonomisi, belirli bir eylemin birliğini bozmadığı sürece, tam bir eleştiri özgürlüğü demektir; Partinin kararlaştırdığı bir eylemi bozan ya da güçleştiren hiçbir eleştiriye de izin vermez."[63]

Üçüncü ve sonuncusu: "Tüm bilgilerin dahilinde doğru olarak kabul ettiğin bir teoriyi, onu bozmak isteyen haksız girişim ve saldırılara karşı savunmak, senin tüm eleştirilerin düşmanı olduğun anlamına gelmez. Biz, Marx'ın teorisini bitmiş ve dokunulmaz bir şey olarak değerlendirmiyoruz. Tam tersine, sosyalistlerin, yaşamla birlikte ilerlemek istiyorlarsa mutlaka her yönde geliştirmeleri gereken yalnızca bir temel taşı koyduğuna inanıyoruz."[64]

V-) Geçiş Örgütü

"Her eser,
belli bir zamanın aynası ve ürünüdür,
onu bu zamana göre kavramak,
yorumlamak gerekir."[65]

* Genel olarak radikal solda, legaliteyi küçümseme, onu oportünizmle eşitleme eğilimi söz konusudur. Koşullara göre legal olanaklardan şu ya da bu biçimde yararlanılır ama devrim bu düzende hiçbir zaman legal olamayacağına göre, "Sosyalist Parti de legal olamaz" anlayışı var. Bu anlayış bazen açıkça dile getiriliyor, bazen derinlerde duruyor ama mantığı belirliyor.[66]

Legalitede sosyalistler için bir tek koşul vardır: Ajitasyon, propaganda ve siyasal çalışma özgürlüğü. Bunlar yoksa legalite işçi sınıfına ihanettir. Bunlar varsa illegalite işçi sınıfına ihanettir. Legalite, ödünler, uzlaşmalar, ittifaklar sistemidir. İkiz kardeş aramayacaksın. Ayrılık değil, birlik noktalarını öne çıkaracaksın.

Dolayısıyla, hem dil, hem program buna uygun olmalı. Legalite olanağı varsa, şunu bileceğiz ki, legalite, ödünler, uzlaşmalar, ittifaklar sistemidir. Böyle bir ortamda, "uzlaşmasız, ittifaksız, manevrasız başı çekeceğiz, işçi sınıfına öncülük edeceğiz" denirse, hele bunu diyenler, adları ne olursa olsun, küçük ve iktidarsız gruplar iseler, tutumun yanlışlığı açıktır.

"Legal olanaklardan yararlanma", ya da onun en üst aşaması olan "legal parti" kimi çevrelerde her zaman küçümsendi. Bilinçaltında legalite daima oportünizmle eş oldu. Dolayısıyla, soyut ilkeleri, somut yaşamın üzerine kondu, legalitenin can alıcı önemini küçümsendi.

Legalite oportünizm demek değildir. Oportünizme de, devrimciliğe de yönelebilir. Tıpkı, illegalitenin de, yerine göre devrimcilik ya da en sünepe oportünizm olabileceği gibi. Ancak şurası tartışılmaz ki, legalitenin sağladığı olanakları hiçbir illegalite sağlayamaz.

Toplumların günlük yaşantısında çok hızlı değişimler yaşıyoruz. Değişim aşırı biçimde hızlandı. Bizim teorimizin de dayanak noktası, evrenin ve toplumun değişim yasasıdır. Bu yasanın, ilkelerimizin en başında durduğunu unutmamalıyız. Donuklaşmalar, katılaşmalar, hep bu ilkeyi unutmaktan doğuyor. En başında, her şeyin sürekli olarak değiştiğini kabul etmek gerekiyor. Değişimleri anında yakalayabilen ve onun getirdiği görevleri hemen yüklenen bir parti olmak gerekiyor.

Sürekli ve doğru olarak Marksizmin bilim olduğunu yineleriz. Ancak önemli bir ilkemizin de şu olduğunu unutmamalıyız: Komünistlerin dayanağı yalnızca Marksizm değil, tüm bilimdir. Kılavuzumuz bilimin ve insanlık kültürünün tümüdür.

Ayrıca, toplumun genel olarak iyiliği için çalışan, insanı incitmemek, sömürmemek, ezmemek doğrultusunda çalışan tüm partileri, toplumsal grupları, bireyleri destekleyici bir parti anlayışımız olmalıdır.

Genel olarak farklı düşüncelerin seslendirilmesi, parti içi tartışma, bunlara fazlaca bir itiraz gelmiyor ama konu partide farklı platformlara yer olmasına gelince çoğumuz bunu kabul edemiyoruz. Oysa, parti içi demokrasinin en önemli yönlerinden birisi budur.

Azınlık görüşünün propagandasının önünü kesersen, öte yanda, "istersen bir sonraki kongreye getirebilirsin" dersen, bunun demokratiklik-

le hiçbir ilgisi olmaz. Demokrasi, azınlık görüşlerin de çoğunluk olabilmesinin olanağının varlığı demektir. Azınlık görüş her platformda kendini savunamazsa, parti merkezinin ajitasyon, propaganda ve örgütsel disiplin gücünün karşısında, bırakalım tartışmayı kazanmayı, yaşamasının olanağı olmaz. Demek ki, platformlara, partinin somut eylem kararlarını bozmadıkları sürece varlık hakkı tanımak zorunludur. Partinin eylem birliğini bozmadan, azınlık görüşlerin, her platformda kendisini dile getirmesinin yolunun açık olması gerekir. Parti içi demokrasinin kurallarına uyan ve eylem birliğini bozmayan, öte yanda, azınlıkları tasfiyeye yönelmeyen bir anlayışı geliştirmek durumundayız.

Her insan, akım ya da örgütte genel olarak şöyle bir yaklaşım vardır: "Bizim görüşlerimiz en doğrusudur." Bu anlaşılır bir tutumdur. Bunların en doğru görüşler olduğuna inanmasak zaten onları savunmayız. Ancak, "en doğru", yaşamın içinde giderek "tek doğru"ya dönüşüyor ve bağnazlığa varıyor. "Bizim doğrularımızdan başka doğru yoktur" demeyelim. Bu tutum, "benden başka komünist yoktur"a varır.

Ve nihayetinde bu yaklaşım, dünya sosyalist hareketinin bir tarih boyu vardığı yere varır: "Marksizm-Leninizm bilimse, bu bilimle partimiz bu doğruyu koymuşsa, fikirler de gökten düşmüyorsa, her fikir sonuçta bir sınıfın ya da katmanın nesnel çıkarını yansıtıyorsa, buna karşı çıkanlar, sınıf düşmanıdırlar. Cezalandır!

Bugünün sosyalist partisi, sosyalistler arasındaki tek bir anlayışın partisi olarak kurulmamalıdır. "Bizim görüşlerimizi kabul eden gelsin" diyen bir yaklaşım yanlış olur.

İyi de farklı düşüncelere, anlayışlara kapıyı kapatmamak nasıl olabilir? Programa ya da tüzüğe, "farklı sosyalizm anlayışlarına izin verilir" diye yazarak değil herhalde. Ancak, bu yaklaşımın programatik belgelerde bir biçimde yansıması da gerekir. Programda nasıl yansır bu yaklaşım? Sosyalist partisinin programı, temel noktaları koyan, dar kapı tanımlamalar içermeyen bir program olmalıdır.

Böyle yapmak gerekir. Aksi taktirde teorik tartışmanın sonu gelmez, teorik tartışma bitmez. Doğrular da zaman içinde değişir, gelişir ya da ortadan kalkar. Bu bir süreçtir, dünyada insanlar olduğu sürece devam edecektir. Bu yolda: i-) En başta, sınıfların varlığını ve dolayısıyla sınıf mücadelesini ve işçi sınıfının mücadelesinin sosyalizme varacağını tanımak. ii-) Böyle bir düzene ancak devrimle varılabileceğini kabul etmek. iii-) Proletarya enternasyonalizmini tanımak. iv-) Üretim ve yerleşim temelli örgütlenme ile demokratik-merkeziyetçi anlayışından vazgeçmeden, farklı

görüşlere, platformlara yaşam (yani eğilim) hakkını inkâr etmeyip, "monolitikliği" reddetmek. v-) Tüm üyelere sürekli parti içi eğitim ile "toplumsal kalkış dönemleri dışında, partinin genel görevi devrimci ajitasyon ve propagandadır" anlayışına dayalı örgütlenme. vi-) Ulusal sorunu savunmak... gerekir...

* Yeri gelmişken belirtmeden geçmeyelim: Toplumsal mücadelelerin handikaplarından birini de "araçların fetişleştirilmesi" sorunu oluşturuyor. Belli bir hedefe ulaşmak üzere ortak paydalarda oluşup parti, dernek, sendika gibi mücadele aracı kuran kadrolar, bir süre sonra yarattıkları araçların kölesi olabiliyorlar. Sıkça fetişleştirilen araçlardan biri de siyasal partilerdir. Önceleri "her şey toplumsal kazanımlar içindir" anlayışı, bir süre sonra "her şey partiyi korumak içindir" anlayışına dönüşebilmektedir. Partiyi, derneği ya da sendikayı koruma pahasına verilen tavizler, fetişleştirmenin boyutunu gösteren ilginç örneklerdir. Amaca ulaşmak için yaratılan araçların kölesi olmamak gerekiyor.

Fetişleştirme olgusunun ağır bedellerini neredeyse her gün yaşadık, her gün yaşıyoruz. Elbette yaratılan kurum korunur, korunmalı da. Burada sözü edilen ve eleştirilen korumanın fetişleştirmeye dönüşmesidir. Yaratılan araca taparcasına bağlı olmaktır. Kendi varlığını onun varlığıyla özdeşleştirmektir. Yaratılan aracın kendisine yabancılaşmaktır.

Toplumsal mücadelelerde kullanılan araçların hiçbiri diğerinin alternatifi ya da karşıtı değildir. Ya da hiçbiri "olmazsa olmaz" değildir. Her araç bir, ihtiyacı karşılamak için doğmuştur. ihtiyaç karşılandıktan sonra da araç kendiliğinden gereksiz hale gelir.

Ayrıca eklemeden geçmemek gerek: İllegal örgütlenmeler zorunlu değildir. Bunu zorunlu kılan koşullar oluşmadıkça illegal örgütlenmeye yönelmek yanlıştır. Daha büyük kitlelerle buluşmak için legal çalışma olanakları sonuna kadar zorlanmalıdır. Ne legal parti anlayışını, ne de illegal parti anlayışını fetişleştirmemek gerekiyor. Her ikisi de genel mücadele içinde birer araçtırlar. Hangisinin nerede ve nereye kadar kullanılacağını koşullar belirler.

* Açık sosyalist bir partinin içinde bulunduğumuz konjonktürde Leninist bir parti olamayacağını belirterek eklemek gerek: Uluslararası burjuvazi ve onun Türkiye'deki uzantıları sınır tanımaz özelleştirmelerle, sosyal güvenlik sistemlerinin çökertilmesi politikalarıyla, taşeronlaştırmalarla, sendikasızlaştırmalar veya varolan sendikaları birer NGO'ya (Hükümet Dışı Örgütler) dönüştürme istemleriyle, yoksul çiftçileri topraklarından eden tarım politikalarıyla ve küçük esnafı boğmaya çalışan adım-

larıyla çok sert bir sınıf mücadelesi sürdürüyorlar. Kuşkusuz bu mücadelenin bu kadar dizginlerinden boşalırcasına ilerlemesinde "Sovyet" sisteminin çöküşünün de büyük payı vardır.

Geçerken şunu belirtelim: Özellikle daha önceki "Soğuk Savaş" döneminde emperyalist merkezlerde işçi sınıflarının "düşman kampa" kaymasını engellemek için geliştirilmiş olan sosyal devlet yapıları artık gereksizleştiği gibi, bu ülkelerin burjuvazilerinin vahşi rekabetinin önünde engel oluşturduklarından pervasızca yıkılmaya çalışılıyorlar. Tabii bu sınıf mücadelesi tek taraflı değildir. Uluslararası büyük burjuvazinin sınıf mücadelesi eğer çok sertse, bunun kaynağında uluslararası işçi sınıfı ve ezilenlerin farklı biçimlerde süren direnişi ve mücadelesi yatıyor. Herkes bu mücadelenin baskın odağının başının ABD'li emperyalist tekeller olduğunu görüyor.

Dünya işçi sınıfı ve ezilenleri bu olanağa hazırlıklı olmak zorundadır. Ne XIX. yüzyılın sonunda ne de XX. yüzyılın başlarındayız. Yaşadığımız dönem çürüyen kapitalizmin barbarlık evresine geçiş yıllarıdır, hatta belki de bu evrenin ilk yıllarını tamamlamaktayız. Dünya ve bölgemiz işçi sınıfının yarışı zamana karşı bir yarıştır. Bu yarışta işçi sınıfının ağırlıklı kesimleri start mahalline sokulamazsa kayıp gene kaçınılmazdır. Söz konusu olan "felaket tellallığı" yapmak değildir. Felaket zaten kapımızdadır. Kaldı ki, kitlesel bir sınıf partisinin kendisi de yaklaşan felaketin tek başına panzehiri olamaz. Devrimci bir programa dayalı politikalar olmadığı sürece zaferin garantisi yoktur. Ama her şeyden önce araç yaratılmalıdır. Bu araç da burjuvaziden ve onun devletinden bağımsız sosyalist partiden başkası değildir![67]

Kuşkusuz böyle bir partinin inşasının ön şartı sınıf mücadelesinin yükselmesidir. Bu topraklarda sınıf mücadelesinin çok sert sürdüğü ortadadır; ama bu tek başına işçi sınıfının kendi mücadelesinden kaynaklanmaz, bizzat burjuvazinin çılgınca saldırıları bu mücadeleyi körüklemektedir. İşte bu diyalektiktir ki, işçi sınıfının mücadelesinin önünü açıyor, dolayısıyla sosyalist partinin inşa imkânlarını da alabildiğine arttırıyor. Öte yandan uluslararası burjuvazinin uluslararası işçi sınıfına karşı dünya çapında sürdürdüğü saldırı politikası, günümüzde, böyle bir partinin inşasının sadece bu topraklarda değil dünyanın hemen her bölgesinde kurulmasına elverişli bir zemin hazırladığı gibi, enternasyonal bir işçi hareketinin de yeniden ayağa kalkmasına da fırsat sunuyor.

Sosyalist partinin inşası iki kanaldan yürütülmek zorundadır. Birinci kanal, burjuvazinin; sendikal örgütlenme, toplu sözleşme, istihdam ve

sosyal güvenlik gibi en temel kazanımlara karşı sürdürdüğü saldırıyı ön plana çıkararak örgütlü işçi kesimlerini (yani sendikalı işçileri) bu alanlarda kazanarak parti inşasını başlatmaktır. İşçi sınıfının örgütsüz kesimlerini bu mücadeleye katmak başlangıçta çok daha zordur. Onlar partileşme yoluna ister istemez ilerleyen mücadele sürecinde gireceklerdir. Bu arada, bu emekçileri de görmezden gelmemek için örgütlü işçiler aracılığıyla bölge çalışmaları yürütmek anlamlı olabilir.

Parti inşasının ikinci ve mutlaka birinciyle bütünleştirilmesi gereken diğer kanalı ise hangi sendikadan olmasına bakılmaksızın gerçek bir sınıf mücadelesi yürüten bir dizi sendika yöneticisinin böyle bir partinin inşası sürecine aktif olarak dahil edilmesidir. Unutulmasın birinci Türkiye İşçi Partisi deneyiminin başlatılması tam da bu şekilde olmuştur. Başlangıçta az sayıda da olsa sınıf mücadeleci işçi önderinin partileşme faaliyetinin içinde yer alması geniş işçi yığınları için bu partiyi ciddi bir çekim merkezi haline getirecektir.

Sonuç olarak, sosyalist partinin inşası, tabanda gerçek sınıf çıkarları üzerinden faaliyet gösteren doğal işçi önderleriyle militan sendikal faaliyet gösteren işçi önderlerinin mücadele içinde bütünleşip kaynaşmasından geçecektir.

Yani sınıfsal çıkarlar temelinde örgütlenme hedefini önüne koyan, devletten ve sermayeden bağımsız sosyalist parti projesi bütün yanılsamaları ortadan kaldıracak tek araçtır. Gün, artık, her ne pahasına olursa olsun, öncelikli olarak her türden sosyalisti (liberalinden devrimci Marksistine kadar) biraraya getirmeyi hedefleyen bir projeden değil; dolaysız sınıf çıkarları temelinde işçi sınıfının mücadelesini birleştirmeye çalışırken devrimci Marksistleri de bir araya getirebilecek olan bir sosyalist parti projesini hayata geçirmeyi "olmazsa olmaz" kılmaktadır.68

* Çünkü böylesi bir açık sosyalist parti:

Ø Burjuvazinin yürüttüğü politik, ideolojik, örgütsel saldırılara karşı koymak, krizi kendi çıkarları doğrultusunda çözebilmek ve bütün ezilen kitleleri burjuvazinin hegemonyasından kurtarmak için;

Ø Burjuvazinin dünya çapında işçi sınıfına karşı başlattığı özelleştirme, taşeronlaştırma, sendikasızlaştırma saldırılarını göğüsleyerek etkisiz hale getirebilmek için;

Ø İşçi sınıfının bağımsız politik örgütlenmesine yönelmediği koşullarda, sınıf işbirliğine dayanan çeşitli politik kampların etkisi altında kalacağı gerçeğinden hareketle sınıf uzlaşmacı ve burjuva karakterli siyasi projelerin parçası olmaması için;

Ø Geniş işçi ve emekçi yığınlarını etkisi altına alarak uyuşturan Siyasal İslâm, Türk milliyetçiliği gibi genci düşünceler yerine gerçek sevgi ve kardeşlik olan işçi kardeşliği için;

Ø Nihayet yıllardır bizleri bir avuç sermayedarın iktidarına bırakarak yoksulluk açlık ve sefalet içinde yöneten azınlık burjuva iktidarı yerine ezici çoğunluğunun iktidarını hedeflemek için, vakit geçirmeksizin inşa edilmeye başlanmalıdır."[69]

V.1-) ÖDP "Parantezi"

"Bilirken susmak,
bilmezken söylemek kadar çirkindir."[70]

* Sosyalist hareket açısından bir imkan olan ÖDP deneyimi; kimi "abartılar"daki üzere ne "hep" ne de "hiç"ti...

Kimilerinin "zeytin dalı için bir kaldıraç",[71] kimilerinin "parlamento için bir basamak",[72] kimilerinin de "Kürt hareketinin her koşuldaki ihtiyat gücü"[73] olarak gördüğü (ve göstermek) istediği ÖDP deneyimi bir süredir kriz içindeydi.[74] Kriz sadece ÖDP'nin değil; tüm "sol"un, sosyalistlerin ve hasılı Türkiye'nindi. Kapsayıcı kriz; bir tehdit olması yanında, imkândı da. Büyüyen imkân ve tehlikelerin iç içe olduğu Türkiye'de ÖDP soru(n)ları, ÖSP'nin devreye soktuğu "keyfi/ kasıtlı hukuk sorunları"ndan öte, "Aşka-Hayata-Başkaldırıya" dair soru(n)lar olmalıydı... Ama olmadı... Olması gerekenin yerine ÖSP, "Borjiyalara rahmet okutan manevralar ile Bizans entrikaları"na müracaat etti!

İşte bir örnek: "10 Haziran 2001 PM toplantısına SEP'lilerin katılmamasını fırsat bilen ÖSP yöneticileri soruna nasıl yaklaştıklarını bütün açıklığıyla ortaya koymuşlar. Toplantıda tutulan notlara gire konuşma tutanaklarındaki bazı inciler şöyle:

Oğuzhan Müftüoğlu: 'Burada aldığımız kararla SEP konusuna nokta koymalıyız. SEP'lileri atmadan SEP'i nasıl atacağız? Üye yenilenmesinin tüzük konferansı sonrasına kalması yanlıştır. PM, 'SEP hukuk dışıdır' kararını alır. Hiçbir yerde SEP zihniyetli faaliyet olamaz. Tek umudumuz Eylül'e kadar adamlar çeker gider, biz de rahatlarız.'

Atilla Aytemur: 'Danışma Meclisi'nin kararı gereği SEP hiçbir hakkını kullanamaz. Bu bütün örgütte uygulanmalı. Uygulamayan kurullar ve kişiler parti dışına çıkarılmalı. Bu politik bir karardır, parti olanaklarından yararlanamaz. Aksini yapan üyeler disipline verilip atılmalı, kurullar görevden alınmalıdır. Görevden alma tüzükte yoksa da Siyasi Partiler Yasası'nda var, yaparız.'

Yıldırım Kaya: 'Tüzük PM'ye görevden alma yetkisi vermiştir, görevden alırız. PM için bugün karar alalım, üç kez toplantıya gelmeyenin üyeliğini düşürelim. SEP'in yaptığını yapan veya göz yuman yöneticileri kesin olarak ihraç edelim. Atılanları parti binalarına almayalım. Danışma Meclisi'ne mazeretsiz gelmeyen il-ilçe başkanlarının istifasını isteyelim.'

Saruhan Oluç: 'Yıldırım'a katılıyorum. SEP'in PM'deki 24 üyesi disipline verilmeli ve atılmamış olanlar da atılmalıdır. SEP hukuk dışıdır, parti imkânlarından yararlanamaz, faaliyet yürütemez, 4. Maddedeki haklarını kullanamazlar. İsim değiştirip CEP yaparlarsa onlara da aynı şey yapılmalıdır. Bu kararları alıp, yürüyüp, gidelim.'

Yıldız Temurtürkan: 'SEP'ten kurtulmuş durumdayız. SEP'siz bir toplantı yapma fırsatını kullanalım. Şiddet yolunu kullansaydık bir ayda SEP sorununu çizerdik, ancak Gökkuşağı projesinin de altını oymuş olurduk. Cenazeyi sonbaharda kaldıralım. Disiplin kurulları sırf uçkur meseleleri için değil politik konular için de kullanılmalıdır.'

Gençler daha heyecanlı oluyor tabii, işte iki tane de genç PM üyesinin konuşmaları;

Gökhan: 'Partinin siyaseti ve bu temelde örgütlenme yapısı ve modeli değişmelidir. Hukuku kalmamıştır zaten. Kırmadan dökmeden değil gerekirse çamura batarak yapılmalıdır. ÖDP artık ÖSP düzlemine geçmelidir. Bu işi daha fazla uzatmamalıyız.'

Salim: 'Örgüt bu işi nasıl çizerseniz çözün, diyor. Üyelik ve yöneticilik düşürmekten sakınmayalım. Sonbahara kadar bekleyemeyiz, parti biter. ihraçlar yukarıdan aşağıya hemen başlatılmalıdır.'"[75]

"Ufuk Uras: 'Biz aslında bu arayışın adıyız. Kendimizle yüzleşmemiz gerekiyor. Yani simyacıların, 'bütün metalleri birleştirirsek altın olur' arayışının siyasette de karşılığı olmadığını gördük. Siyasi simyacılıktan vazgeçtik. Solun birliği yeterli değil. Gerekli, ama halk açısından bu bir şey ifade etmeyebiliyor. Birlik bir ortalamacılığa, bir mutabakat anlayışına dönüşünce sizin ayak bağınız oluyor."[76]

* ÖDP'yi tasfiyeye niyetli "postmodern kahramanlar"ın, partiyi daraltan grupçu hesapları "ÖDP'yi yok edip", onun enkazından ("Geleceği Birlikte Kuralım"cı "Yeniden"in "Bir Adım" mamûlatı) "ÖSP Partisi" kotarıp; bunu da "XXI. Yüzyıl"cı "milenarist" yaygaralarıyla kutsadılar![77]

Geçmişsiz "XXI. Yüzyıl" yaygaralarına anımsatmadan geçmeyelim: "İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar, ama keyiflerine göre, kendi seçtikleri koşullar içinde yapmazlar, doğrudan veri olan ve geçmişten kalan koşullar içinde. Bütün ölmüş kuşakların geleneği büyük bir ağırlıkla, yaşayanların beyinleri üzerine bir kâbus gibi çöker."[78] Bu bir...

İkinciye gelince: "Zaman zaman değiştirse de insan, ancak tarihinden emin olabiliyor. Gelecek ise sınırların ötesidir ve sınırda yaşayanlar için hep meçhuldür. Yine de yaşamların en güzeli, sınırda yaşamaktır."[79]

Andre-Clement Decoufle'nin, "Yeri doldurulamaz bir umutla doludur devrim," saptamasını tekzip eden bir umutsuzlukla sınırda yaşamayı göze alamayıp,[80] kendi tarihlerini yapmak yerine, -demokratikleşme adına- egemen tarihin aksesuarlığına soyunan "postmodern kahramanlar", "Düşmanlarımız dışında dövüşen herkes dostumuzdur," diyemedikleri ve bunun yerine "Zeytin Ağacı"nı[81] ikame ederek militarist MGK despotizmine, IMF talanına, Kürt Realitesinin inkârına,[82] "huyu değişmeyen" bozitlere karşı, "İşçilerin Birliği Halkların Kardeşliği" sosyalist mücadeleyi askıya aldılar...

"F-Tipi"ne karşı verilen mücadelede yer alan (SEP kanadından) ÖDP'lileri disiplin kurullarına sevk ettiler. Hem de şu genelgeye "Hayır" dendiği için: "Acil Duyuru... İl ve İlçe Örgütlerinin dikkatine... Yaşanılmakta olan son gelişmeler ve ortaya çıkan provokatif ortam nedeniyle Başkanlık Kurulu aşağıdaki kararları almıştır: A. (...) ölüm oruçlarına ilişkin sokak etkinliklerinin tümü bir sonraki karara kadar iptal edilmiştir. (...) C. Bazı ilçe ve il örgütlerimizde MYK, il ve ilçe örgütlerinin kararlarına ve parti eylemine karşı bazı ÖDP'lilerin açlık grevleri derhal sona erdirilecektir. D. Tutuklu ailelerinin örgüt binalarımızda ilgili il ve ilçe yönetimimizin kararlarına ve denetimine aykırı olarak hareket etmeleri kesinlikle engellenecektir. ÖDP Başkanlık Kurulu, 12 Aralık 2000."[83]

* Bu durumda, "ÖSP'nin 'Mutabakat bitti, istediğimi yaparım. Ve o da yetmez, madem çoğunluğum, parti benim, size güle güle' demesi"ne[84] karşı -ÖSP'li olmayan- ÖDP'liler; "Sosyalistlerin birlik zemini olarak ÖDP'de sağlanan kazanımların savunulmasını, Parti Meclisi çoğunluğuna karşı eğilimlerin tasfiyesi girişimlerinin durdurulmasını, görüş farklılıklarının parti içi meşru organ ve zeminlerde açık olarak tartışılmasını savunuyor"du[85] savunmasına; ama ne çare; ÖSP tasfiyede kararlıydı... (Hem bu koordinatlarda Oğuzhan Müftüoğlu'nun, ÖDP gibi ÖSP'ye de, "ya bizden yanasın, ya da karşı" ikilemini dayatmasıyla; ÖSP'nin "güvercin"leri de ya "şahin"leşmiş ya da "baykuş"laşmışlardı![86])

"ÖDP söylediklerinde tutunamıyor. Kuruluş Manifestosunda yazılanların günümüze getirdiklerinin kanıtlı anlamlarını; en azından ipuçlarını verebilecek bir paradigmanın kurucusu, arayışçısı olmaya son vermeye karar vermiş birileri. (...) ÖDP'nin içten yırtılma sesleri TİP deneyimini mi çağrıştırıyor?"[87]

"Reformistler kendi içlerindeki güdük devrimci tınıya sahip seslere karşı dahi hoşgörüsüzdür. ÖDP içindeki hâkim Özgürlükçü Sosyalizm Platformu (ÖSP) kanadının Sosyalist Eylem Platformu kanadını tasfiyesi gündemdedir."[88]

* ÖDP'deki kriz ve tasfiyeler konusunda hukuk illüzyonları ile "ip cambazlığı" yapmak ÖSP'nin "darbe hârekatı"nı asla aklayamaz. ÖDP'deki soru(n)ların devrimci çözümü için biricik yol olan sosyalist çoğulculuğun gereklerinin askıya alınmasından ÖSP sorumludur.

Birileri istediği için kimileri (yani SEP'li muhalifler) disipline verildi, sudan sabundan gerekçelerle ihraç edildi. Oysa ÖDP'de birileri "hükümdar", "öteki" ilan edilen muhalifler "tebaa" değildi, olmamalıydı... Ve olan oldu! Böylelikle partide "XXI. Yüzyılcılar"ın, "XX. Yüzyılcı" ilan ettiklerine karşı "Cadı Avı" başladı.

Burada anlaşılmayan şey: Ne olmuştu da dünün hızlı "doğrudan demokrasi" savunucusu ÖSP'liler, birden disiplin kurullarını tam istim çalıştıran "tepeden demokrasi"ciliğin "KENDİME DEMOKRASİ" versiyonuna sarılmışlardır?

"Disiplin sorunu/hukuk" çığlıkları ile, "eli sopalı" manipülasyonları ile ÖSP'nin ÖDP'ye dayattığı "KENDİME DEMOKRASİ" operasyonu, mantığı gereği "öteki" ilan edilenlerin de tasfiyesini "olmazsa olmaz" kılmıştır. (Tıpkı ÖSP'nin, KESK GYK seçimlerinde olduğu üzere... Örneğin, "Parti Yaşamı KESK Kongresi Dikkate Alınmadan Şekillenmemeli," diye haykıran; DSD YK Üyesi, SES İzmir Şube Başkanı Mevlüt Ülgen'in de ifade ettiği gibi...)

Özetle: Senaryosu Oğuzhan Müftüoğlu'na ait olan tasfiye harekâtında başrolü; - Theodor Fontans'ın, "Bazı horozlar, güneşin onların yüzünden doğduğunu sanırlar"; Cenap Şehabettin'in de, "Meşe gölgesinde filizlenen yosunlar, çok kez kendilerini meşe fidanı sanırlar" deyişleriyle nitelenmesi mümkün olan- Ufuk Uras'a devrettiler. Rolünü büyük bir gayretkeşlikle oynayarak, "Tanrı öldü papazlar yaşıyor hikâyesi var ya. Marks'ı yineleyen papazlar ihtiyacı karşılayamıyor,"[89] diyen kimileri için "postmodern çağ"da yaşamak eğlenceli olabilir; ancak bunu seçenler için ne -ait olmadıkları- geçmiş anlamlıdır, ne de -katılmaları mümkün olmayan- gelecek!

Özetin özeti: ÖDP'yi ÖDP olmaktan çıkaran tasfiye, ÖSP'nin "KENDİME DEMOKRASİ"ci dayatmalarının, tepedeki "abiler"ce biçimlendirilen "taktik"lerin bir parçasıdır. Bu taktiğin, "yukarıdan demokrasi"nin bürokratik deformasyonundan başka bir şey olmadığı bir "sır" değildir... Ki işte tam da bu söz konusu tutum ÖDP'nin birlik projesini sek-

teye uğratmıştır. Bunun yanında "özelleşmiş başkan"ın metaforları, ÖSP tasfiyeciliğinin aksesuarından başka bir şey değildir.

O halde "Eskiden söz içeriği aşıyordu, şimdi içerik sözü aşıyor,"[90] diye betimlenebilecek bir kesitte ÖSP'ye dönüştürülen "sözde ÖDP" ile kimse kimseyi aldatmaya kalkışmasın. Çünkü, aldatmak, hırsızlığa benzer![91] Ve devrimci hareket aldatılarak, ÖDP çalınmaya kalkışılmıştır...

* İyi de ÖSP'nin çalmaya kalkıştığı "ÖDP neyi çağrıştırıyor? Hayal ve hayat kırıklıklarını... (...) Başaramamayı... Yeteneksizliği... Teori ve kitap korkusunu... Pratik korkusu olarak sokaklardan eve çekilmeyi; sokak korkusunu... Ama belki de en çok ayna korkusunu, tarih korkusunu ve öteki korkusunu... Belki de tekil ya da çoğul bir aldatılmışlık halini..."[92]

Evet, "BAŞARISIZ olduk. (...) ÖDP için birçokları 'son şansımız demişti'. Ancak sosyalizm için son şans hiçbir zaman yoktur."[93]

* İyi de ÖDP deneyimi -ağır faturası ve hasarı ile- sosyalistlere neleri-öğretmiştir diyemeyeceğim- bir kez daha "anımsatmıştır":

i-) "Derin olan kuyu değil, kısa olan iptir."[94]

ii-) "Okunu hedeften öteye atan okçu, okunu hedefe ulaştıramayan okçudan daha başarılı sayılamaz."[95]

iii-) "Kendi içeriğini temsil etmediği sürece biçimin hiçbir değeri yoktur."[96]

iv-) "Hayal kırıklıkları da, yeter ki köklü ve kesin olsunlar, ileriye doğru atılmış bir adım sayılırlar."[97]

VI-) Mücadele: Kiminle, Kime Karşı, Nasıl?

"Devrimci etkinlikte
kendi kendini değiştirme,
koşulları değiştirmekle kesişir."[98]

* Sosyalist hareket açısından, 1990'lı yıllara rengini veren iki belirleyici öğeden söz edebiliriz: İlki, kendisini yasal sol partiler, geleneksel sendikalar, "hiper-aktivist" sol örgütler, öğrenci örgütlenmeleri ve geleneksel dernek formlarınca oluşturulan eylem platformlarında ifade eden görece cılız kitle hareketleridir. İkincisi, 1990'lı yıllar solunun toplumsal mücadele dinamikleriyle kurduğu ilişkinin, bazı istisnalar hariç, 12 Eylül darbesi ve reel sosyalist devletlerin yıkılması sonrasında oluşan teorik-politik iklimi özetleyen "stratejik yenilgi bilinci" tarafından belirlenmesidir...

1990'ların bu ikliminde toplumsal muhalefetin yaşadığı sağcılaşma ve etkisizleşme; sosyalistlerin yeni liberal saldırganlığa karşı emekçi sınıfların düzen dışı eyleminin en azından başlangıç temellerini örgütlemek konusun-

da sergilediği zafiyet, hızlanan genel toplumsal çözülme sürecinde öne çıkan yeni dinamiklerin de devrimci bir nitelik kazanmasını engellemektedir. Ancak bu kuşkusuz en kestirme yanıttır ve sorunun tümünü yanıtlamamaktadır.

Sorunun daha kapsamlı bir yanıtı ise ülkenin sınıfsal yapısındaki yeni çözülme biçimlerinde aranmalıdır. Kriz sonrasında aslen iki yeni toplumsal aktör sahneye çıkmıştır: 1990'lı yıllar boyunca kentli işçi sınıfının ana gövdesi haline dönüşmüş olan örgütsüz yeni işçi kitleleri ve gelecekte daha da hızlanacak olan çözülme sürecinin ilk sarsıntılarını yaşamakta olan küçük mülk sahipleri. Ortaya çıkan tepkileri ise, bu iki toplumsal aktörün sürmekte olan yıkıma karşı en kendiliğinden ve ilkel biçimler altında gösterdikleri tepkileri temsil etmektedir. Bu yeni toplumsal aktörler, geleneksel emekçi kitlelerin on yıllardır özelleştirme, ücret kısıntıları, işsizleştirme gibi saldırı araçlarıyla maruz bırakıldıkları yıkıma karşı oluşan eylem platformlarıyla, bu platformlar kendilerini sosyal birer hareket olarak örgütleyemediği için de hiçbir temasa sahip değillerdir."

Bu söz konusu temassızlık genelde solun ve özellikle de sosyalizmin temel sorunsalıdır...

* Tam da bu koşullarda -yukarıda değindiğimiz özelliklere haiz- sosyalist örgüt ve mücadelenin:

Ø Sınıf mücadelesi ile "yeni toplumsal hareketler"i eşitlememesi;

Ø Özgürlükçülüğü eşitlikçiliğin önüne geçirmemesi;

Ø "Küreselleşme süreçlerinin" sosyalistlerin de yararlanabileceği bir "demokratik ortam yaratacağını iddia etmemesi;

Ø Avrupa Birliği'ne "sıcak" bakmaması;

Ø Sivil toplumcu bir yaklaşımla "devlet eleştirisi"nin düzen eleştirisinin önüne geçmemesi;

Ø Ulusların kaderini tayin hakkını savunması;

Ø Biçimsel demokrasi alanındaki taleplere öncelik verilmesiyle sosyal alandaki talepleri gerilere itmemesi;

Ø Tutarlı bir anti-emperyalizm ve yurtseverliği dışlayan kozmopolit bir "enternasyonalizm"i savunmaması;

Ø Devrim ve sosyalizme yönelimin somut bağlamı olan "iktidar hedefi"nden özenle kaçınmaması;

Ø Sosyalizme (toplumculuğa) rezerv konulmaması ve dışlanmaması;

Ø Reel sosyalizm deneyimlerinden en yanlış sonuçların çıkarılmaması ve anti-sosyalist egemen ideolojinin kutsanmaması;

Ø "Yeni bir kamusal alan" aranışlarının kamucu sosyalist perspektiflere baskın çıkmaması;

Ø Türkiye'de solun öncü ve ön açıcı, perspektif kazandırıcı çıkışlara en çok gereksinim duyduğu koşullarda partinin işlevini "eşgüdüm"e indirgememesi; "parti olmayan parti" yaklaşımı ile sınıf mücadelesinin dayattığı siyasal-örgütsel formlardan uzaklaşmaması; "olmazsa olmaz"dır!

* Çünkü Türkiye'de önümüzdeki dönemde izlenecek sosyalist mücadele, kaçınılmaz olarak "ulusalcı sol" ile "liberal sol"dan ayrı durarak bağımsız sınıf hattını örgütlemelidir.

Bunun yanında sosyalistlerin, sosyal demokrasi ve "demokratik sol" gibi siyasal akımlarla da MUTLAKA mesafeli durması "olmazsa olmaz"ken; "gökkuşağı, zeytin dalı" vb. oluşumlar içinde yer almaları söz konusu bile edilmemelidir.

Örneğin "Özgürlükçü Demokratik Türkiye" ya da "Demokratik Cumhuriyet" gibi sola maledilmeye kalkışılan çizgilerin en temel zaafı, temel mülkiyet ilişkilerine dokunmaksızın kapitalist sistem içi reformlarla tedrici dönüşümleri amaçlaması, ancak kapitalizminin bu tür reformist bir yönelimden KESİNLİKLE uzak olmasıdır.

Bu durumda sosyalistlerin önündeki temel görev, işçi, emekçi, aydın ve yurtsever insanlara kapitalizmden ve onun uluslararası sisteminden sosyalist kopuşu öngören sosyalist bir kitle partisi ile mücadelesini yaratmaktır.

Bu yolda "EZİLENLERİN TARİHSEL BLOKU"NUN "SOSYALİST GEÇİŞ PROGRAMI" MÜCADELESİNİN SOSYALİZME -ÇEKİNCESİZCE- BAĞLANMASI "OLMAZSA OLMAZ"DIR...

VI.1-) "Geçiş"in Vazgeçilemez Köşeleri

"Köklü bir devrim
sadece köklü gereksinmelerin
devrimi olabilir."[100]

* George Orwell'in "Büyük Birader/ The Big Brother"iyle paralellikler kurulan "Yeni Dünya Düzen(sizliğ)i"nin ("YDD") koşullarında; küreselleşme alt başlığında sunulan neo-liberal saldırganlığa karşı dövüşmek zorunda olan Açık Sosyalist Parti; karşı çıktığı şeyin emperyalist-kapitalist gericilik olduğunu bir an dahi unutmadan şunları anımsatacaktır:

Ø "YDD", neo-liberal saldırganlık ve talan olması yanında, küresel bir mali kırılganlık riski ve kaosudur da.[101]

Ø Mali krize mündemiç olan "YDD", aynı zamanda yeni bir rekabet ve paylaşım eşiğidir. Küreselleşme, -Chomsky'nin belirttiği ve liberal küçük burjuva solunun kabul ettiği gibi- emperyalizmin bir üst aşaması değil; yeni bir paylaşım dönemidir.

Ø Her yeniden paylaşım dönemi gibi "YDD"nin de tipik karakteri savaştır. Ancak bunun topyekûn bir savaşa dönüşmesinin ön koşulu olarak, paylaşım alanlarındaki çelişkiler henüz yeterince keskinleşmiş değildir. Bunun yerine "düşük yoğunluklu bölgesel savaşlar" ikame edilmektedir. Ancak 11 Eylül ve Afganistan saldırısı bu yolda önemli bir ileri adımdır...

Ø Yeniden paylaşımın en gerilimli alanını Avrasya ile Kafkaslar-Balkanlar-Ortadoğu üçgeni oluşturmaktadır. Afganistan sonra sıra Irak'a gelmektedir![102]

* XXI. yüzyıla damgasını vuracak yeni bir küresel alt-üst oluşla "Asimetrik Şiddet" ve "Asimetrik Savaş"lara doğru ilerlenen uluslararası ilişkiler düzleminde enternasyonalizmi[103] bir "sözcük" ya da kuru bir "ilke" olmaktan ötede gündelik bir eylem olarak hayata geçirmekle mükellef olan Açık Sosyalist Parti; elbette "Nasıl bir Enternasyonalizm?" sorusunu da yanıtlamakla mükelleftir...

Yanıtı ise: "Rehber devletler"e, "ulusal çıkarlar"a ve "devlet politikaları"na tâbi olmayan ve ilhamını en yakın örneğiyle Che Guevera'dan alan bir militan bir enternasyonalizm... olmalıdır...

* Ancak eklemeden geçmeyelim: Kapitalizme başkaldırmayan, sınıf mücadelesini "es" geçen bir enternasyonalizm söz konusu olamaz... O halde anti-kapitalist olmayan veya kapitalizmin reformlarla ihyasından yana olan akımlarla birlikte olmaktan veya bunları da içeren bir enternasyonalizmden söz etmek gerçekçi değildir...

Çünkü Michel Albert'in, "Her kapitalist toplum, kazanma ruhuyla ve daha fazla kazanç anlayışıyla tahrik olmayan, işin bu yönüne bulaşmamış toplumsal alanların varlığı sayesinde düzgün bir biçimde işler. Yüksek düzeyde memurun, askerin, yargıcın, papazın, sanatçının ve bilim adamının böylesi bir hırsın etkisi altına girdiği toplum yıkılıp çöker ve bu tür toplumda hangi biçimiyle olursa olsun ekonomi tehdit altındadır. Şeref, neşe, sevgi, başkasına saygı gibi insanların hayatında en soylu ve en değerli şeylerin hiçbir piyasaya gelmemesi gerekir. Bunun eksikliğini duyan hangi toplumsal küme olursa olsun, temelleri üzerinde sendeler. Kapitalizm öncesinde de varolan ve kapitalizmin ruhuna yabancı bir ahlâk, kapitalist iktisadın işleyebildiği çerçevelere uzaklığı, yerine ve zamana göre değişebilir bir süre zarfında payandalık yapar. Fakat gelişmesi ve başarısıyla, kapitalizm, kitlelerin gönlünü ve saygısını fethettiği, toplumda refah ve rahat yaşama duygusunu geliştirdiği ölçüde, toplumsal düzenin olmazsa olmaz zihniyet yapısını ve geleneksel kurumlarını kemirmeye başlar. Kapitalizmi aşındırır ve bozar,"[104] diye tanımladığı kapitalizm için her dönemde kâr elde

edilmesi, yani artıkdeğer sömürüsü, esastır. Üretim sürecinin organizasyonundan, devlet organizasyonuna kadar bütün düzeyleri bu esasa göre düzenlemeye çalışır kapitalizm. Sınıf mücadelesinin ve işçi sınıfının örgütlülüğü bu düzenlemenin önündeki tek engeldir.

Kapitalizm ancak artıkdeğerle beslenir. Artıkdeğer sömürüsü için bütün bir dünya söz konusudur artık. Aynı zamanda meta hareketlerinin, ticari hareketliliklerin ve giderek finans hareketlerinin önünde hiçbir engel kalmamıştır.

Küreselleşme, yeni organizasyonu, bir anahtar sözcük yardımı ile bütün düzeylerde inşa etmeye çalışıyor. Bu sözcük esnekliktir. Finansal düzeyden, işçi sınıfının hareketliliklerine kadar, üretim sürecinin kendisini ve giderek dağıtım ve bütün düzeylerde karar mekanizmalarını belirleyen bu esneklik kavramı, sermayenin yeni birikim rejimine de adını vermiş gözüküyor. Esnek sermaye birikim rejimi olarak adlandırılan bu rejim, neoliberal iktisat ideolojisinin gelip dayandığı aşamayı göstermesi yönüyle de değerlendirilmelidir.

Sermaye için esneklik tek bir anlam içermez. Esneklik sermaye grupları için eşit işleyen bir mekanizma değildir. Daha çok ve belirgin olarak uluslararası sermayenin kullandığı bir kavramdır. Yeni oluşan siyasal ve sınıfsal coğrafyanın avantajlarını yerinde ve iyi değerlendirerek, kârın realizasyonu sürecini, krizin aşılması amacına yönelik olarak düzenlemeyi amaçlamaktadır.

* O halde kapitalist küreselleşmeden, küresel esnek üretim ve sömürüden kopuşu gündem maddesi yapmayan gerçek bir enternasyonalizm mümkün değildir...

Çünkü "YDD" kapitalizmi artık sürdürülebilir bir sistem olabilme yeteneğini kaybetmiştir; yaratıcı hiçbir özelliği kalmayan kapitalizm, topyekûn bir yıkıcılığa dönüşmüştür. Bunun en iyi kanıtı, yerkürenin sınırlarında dolaştığı ekolojik felaket tehdididir...

Anti-kapitalist bir enternasyonalizm ile anti-kapitalist bir ekoloji hareketinin de başını çekmekle mükellef olan Açık Sosyalist Partinin mücadelesi mutlaka Marksist ekoloji mücadelesini gündemde tutmalıdır. Çünkü kapitalist vahşet "doğaya ve yaşama ilişkin her şeyi metalaştırıp pazarlarken.... ortaklaşa olmamız gerekeni yıkıyor."[105]

Unutulmalıdır ki "Sanayi Devrimi'nden beri, özellikle de XIX. yüzyılın ikinci yarısı ile, insan, ilerleme ve gelişme adına, doğal ortamı sistemli olarak yıkıp yok etmeye yöneldi. Her türden yağma ve yakıp yıkma birbirini izledi; topraklarını alt üst etti, sularını kirletti, atmosferini bozdu.

Başını alıp giden bir kentleşme, özellikle tropikal bölgede ormanların yok oluşu, denizlerin ve ırmakların kirlenişi, iklimin ısınması, ozon tabakasının incelmesi, asit yağmurları, onun başının dertleridir; kirlilik öylesine sonuçlara yol açmıştır ki, dünyamızın geleceği tehlikededir artık."[105] "İnsanlığa karşı sorumluyuz, ama onun kadar doğaya, öteki canlılara ve hayvanlara karşı da sorumluyuz. İnsanlığa karşı sorumluluğumuz, 'gelecek kuşaklar'a karşıdır da: Onlara insanca yaşanır bir toplum bırakmak zorundayız, ama aynı zamanda anlamını yitirmemiş bir doğa da..."[107]

* Anti-militarist barış eylemi ve halkların kardeşliği mücadelesinin de ön safında olması gereken Açık Sosyalist Parti; anti-militarist eylemle anti-kapitalizmin içi içe geçtiğini bir an dahi göz ardı etmemelidir...

Bu gerçeğin Türkiye'deki en iyi kanıtı Genel Müdürü Coşkun Ulusoy'un, "Kârımız 600 trilyon liraya doğru koşuyor,"[108] dediği OYAK'tır![109] "OYAK; 2000 yılında 3 katrilyon 20 trilyon liralık satış, 733 trilyon liralık ihracat gerçekleştirdi. 12 bin 572 kişinin çalıştığı OYAK, 2000 yılında 87.3 trilyon lira vergi ödedi. OYAK'ın toplam işlem hacmi ise 9.2 katrilyon lira olarak gerçekleşti..."[110]

Bunun bir diğer artısı da "19 NATO ülkesi arasında, 1 milyon 371 bin 500 askeri olan ABD'nin ardından 639 bin askere sahip olan TSK'dır. Bu arada, GSYİH'den askeri harcamalara ayırdıkları pay dikkate alındığında, Türkiye 1999'daki yüzde 5.5'lik payla NATO içinde ilk sırada yer alması"dır.'"

* Anti-militarist niteliği yanında; devletçi-kemalizm ile de hesaplaşmış olması gereken Açık Sosyalist Parti; hiçbir koşulda, "Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir. (...) Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medeni memleketi seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah vasıtası ve kaynaklarına sahip kılacağız. Milli kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkaracağız. Bunun için bizde zaman ölçüsü, geçmiş yüzyılların gevşetici düşünüşüne göre değil, yüzyılımızın hız ve hareket kavramına göre düşünülmelidir. Geçen zamana oranla daha çok çalışacağız, Daha az zamanda daha büyük işler başaracağız," diyen söylemle aynı hizada dahi durmamalı; hâlâ hep bir ağızdan "göğsümüzün tunç siperi" olduğunu haykırarak "10.Yıl Marşı" söyleyenlere "bel bağlamamalı"dır...

Haykırarak söylediği "10.Yıl Marşı"yla "İç Düşman İdeolojisi"ni büyütüp, "öteki" düşmanlığını besleyen MGK patentli tasarımın; homojen, tek bir yürek gibi atan, yek vücut olmuş bir toplum tasarımının doğal bir

ürünüdür iç düşman fikri. Bu homojenliği bozan unsurlar, iç düşmandırlar. Toplumun temiz ve saf bütünlüğünü bozan, bünyesini kemiren bir urdur iç düşman. Bu nedenle, kesilip atılması elzemdir..."[112]

Resmi ideolojik devlet politikasında somutlanan bu tasarımı (28 Şubat pratiğiyle) mutlaka karşısına alması gereken Açık Sosyalist Parti demokrasinin bir devrim sorunu olduğunu açık açık ilan etmelidir...

VI.1.1-) "Demokratikleşmeci Demokrat" Parantezi

"Senin işlerini bilirim, ne soğuksun, ne de sıcak;
keşke ya soğuk ya da sıcak olsaydın.
Böylece ne soğuk ne de sıcak olduğun için seni
Ağzımdan kusacağım."[113]

* "Atatürk cumhuriyetin kurucusudur. Cumhuriyet büyük bir olay. Mustafa Kemal ileri bir adım atmıştır. Onun pek çok şeyi ile kendi aramda benzerlik kuruyorum,"[114] diyen "İmralı Diskuru"nun kendini "gerekçe"lendirdiği "demokratikleşme retoriği" -muhatap olduğu eleştirilere aldırmadan![115] - şu noktaya ulaşmıştır: "Benim yaşamım eşittir Türkiye'nin demokratikleşmesi, o da eşittir Kürt sorununun demokratik çözümüdür. (...)

Türkiye'nin demokratik hukuk devleti temelinde değiştirilip yeniden yapılanmasını isteyen güçlerin çabaları vardır. Cumhurbaşkanı ve sanırım Derviş çizgisi bunu geliştirecek...

Dört kitap çalışması önemli. Böyle bir çalışma vardı, devam ettirilebilir. Cezaevindekiler de gelişkin insanlar, bunu yazabilirler. Kabiliyeti olanlar var, bunlar yazabilirler. Aile, olayları bilir. Köydekiler de bilir, onlarla görüşülebilir 'Apo Klanı'nın; kardeşlik, dindarlık safhası kadının durumunu da; annemin yaşamından el alabilirler. Hamza ile aile düşmanlığı ve bizim ilişkilerimizi ele alabilirler. O bölgede 4 Türk köyü var, burada aslında Kürt ve Türk aileler karışık, bunların ilişkisi var. Bu, ilk kitapta işlenebilir. Çok ilginç bir kitap olabilir.

İkinci kitap; 'Ankara Yollarında' olabilir. Ortaokulu Nizip'te okumuştum. Nizip'ten Ankara ve İstanbul'a gidişle devam ediyor. Cumhuriyeti tanıyamadık, onlar da tanıtamadı. Bu kitabın ismi; 'İnkârcı Cumhuriyet' veya 'Ankara Yollarında' olabilir. O dönemi bilen okul arkadaşlarım var hâlâ yaşıyorlar. Bir sürü Türkiye'de yaşayanlar var, onlardan yararlanılabilir.

Üçüncü kitap: Hazreti İbrahim gibi Kenan yollarında. Yürüdüğümüz noktalar da benziyor. Ben de Urfa'dan çıktım Suruç yollarına doğru. Musa gibi buyurmak Cebel-i Şeyh eteklerinde. Musa emirleri gibi laneti çözmek, bilinci çözmek.

Dördüncü kitap; İsa gibi çarmıha gerilmek. İncil bu konuda çok önemli, okuyun. Tevrat, Kuran ve İncil'in iyi okunması gerekir. Roma ilginçtir. Roma, İmparator kültüdür. İsa'yı Yahuda ihbar ediyor. Aynen bizim olayımızdaki gibi. Tarihin tekrarıdır. Çarmıha gerilmedir. İmralı'da da ne olup olmayacağı belli değil. (...)

Bir sürü, yazılacak şey var. İdeolojileri sol inkârcılıktır. Öcalan çizgisi değildir. Beni tanımamışlar. Sümerler'i inceliyorum. Değerlendirmeler yapıyoruz. Marx'ı çok aşan değerlendirmeler yapıyoruz, ideolojileri geliştiriyoruz. Biz basit şeyler geliştirmiyoruz. Ben kendimi ikna edemezsem nefes bile alamam, Arkadaşlarımız bile beni iyi tanıyamamış. Türkiye'nin krize girmesi beni anlamamakla ne kadar bağıntılı ise Kürt halkı da beni anlayamadı. Büyük acılara girdi. Ben doğru çizgiyi temsil ediyordum. '4. büyük din' diyordu Halep'teki bazı yurtseverler bu çizgiye. (...)

Benim de bir ekolüm var. Benim de milyonlarca taraftar kitlem var. Bunlara karşı görevlerimi yerine getirmem gerekir. Cumhuriyetin yapılanmasından kimse beni engelleyemez. Adam öldürmeyi yanlış buldum. Vicdanen, ahlâken, siyaseten yanlış buldum. Barış ve demokrasi sürecini geliştirmeseydim, 5-10 bin kişinin ölmesi işten bile değildi. Cehennem gibi olurdu. Başka bir şeyleri değil, canını korumak için direneceklerdi. Elbette meşru savunma yapacaklardı. Rantçılar çatışmayı derinleştirmek istiyorlar. Demokratik hukuk çizgisi Kürtler'i katacak bir biçimde geliştirilmeli. Sınırlarla işimiz yok. Sınırları büyütürüz, küçültmeyiz. Bu avantajdır. Bir devletin kitlesinin 1/3'i işsiz geziyorsa, dili yoksa, kültürü yoksa, dil yasağından dolayı konuşamıyorsa onur ve şeref sahibi olamaz. Dili ve kültürü yasaklarsan işte kriz olur. Yasağı olan üretemez, konuşamaz. Bu da Türkiye'nin kaybıdır. (...)

Yazıyorum. Demokrasiyi açıyorum. Yoğunlaşmam iyi; beni çekiyor yazdıklarım. İnanmasam yazamam zaten. Savunmam beşyüz-altıyüz sayfayı bulacak. Kapsamlı birşey ortaya çıkacak. Ben hepinizi savunuyorum. Devlet bunu biliyor. Demokratik Cumhuriyet denilen olaya inanıyorum, buna damgamı vuruyorum. Tarih, kimin haklı olduğunu gösterecektir. Ne olursa olsun Demokratik Cumhuriyet'i inadına savunacağım. (...)

Atatürk ile Kürt olayı arasındaki ilişkiyi anlayamadık. Anlayamazdık da. Ama şimdi bunu derinliğine kavramak lazım. Yaşanan acıları anlamak lazım. Mesela Şeyh Sait olayı romanlaştırılmadı hâlâ. Ölümleri romanlaştırın dedim, bir tanesinin romanı bile yok. O zaman ben soruyorum kendine aydınım diyorsun senin yüreğin kiminle, ben sana nasıl inanayım? (...)

Türkiye'de burjuvalar demokrasinin öncülüğünü yapıyor, gerekliliğini anlamış. Sendikalar tam bir aymazlık içinde, onları demokratik talepleri yükseltmeye çağırıyorum. Onlar Türk halkına yalan söylüyor. (...)

Makedonya deneyimi hayli önemli. Ayrılışa ve şiddete düşmeden demokratik hukuk çözümü örnek olarak geliştiriliyor. HADEP'in rolü bir Arnavutluk Partisi'nden bile daha önemlidir. HADEP buna benzer bir şekilde sorunu gündemleştirebilirdi. Türkiye için de anayasal demokratik çözüm gelişebilirdi. İki yıldır burada söylediğim anayasal demokratik çözümdür. Türkiye belki Derviş yolu ile bunu mu deniyor? Türkiye'nin yeni ufkudur deniliyor. Gerçekten de ABD ile birlikte yeni bir yol mu?

Demokratik anayasal çözüme gidilebilir. Derviş, liberal sol ittifak diyor; önemli bir yaklaşım. Bu liberal sol ittifak, HADEP'i, ÖDP'yi, İnönü'yü, CHP'yi, Ecevit'i içine alır. Fazilet Partisi'nin bünyesinde de Erdoğan'ın öncülüğünde liberal sağ bir gelişme olabilir. Belki pek dikkati çekmedi ama demokratik ittifaklar gerçekleşir mi ona bakmak lazım. Basın bunu yoğun tartışıyor. HADEP gibi partilerin kilit rolü olduğunu bilmeleri gerekir.

HADEP, sol liberal ittifakta özgücüne dayanarak yer alabilir.[116] HADEP'in politik düzeyde eksikleri vardır. Yaygın eğitimle sağlam demokratik kadrolar olmalı. Bu, anayasal demokratik çözümü getirebilir. Derviş'in programı başarılı olursa buna sağ da karşı çıkmaz; böylece Türkiye krizden çıkabilir. HADEP'in dürüst olması gerekir. Çok ciddi kadro, kitle eğitimi olmalı."[117]

* "Demokratikleşmeci demokrat"ın hicaz faslıyla kapitalizme teslim olan -ulusal sorunu "es" geçen- insan hakları retoriğiyle sınırlı "İmralı Diskuru";[118] "YDD" gericiliğinin dünyaya dayattığı "Demir Ökçe"yle boyveren "demokrasinin bunalımı"yla biçimsel temsilin yeterli olmaktan çıkıp,[119] aktif bir katılıma dönüşmesi gerektiğini; bunun da yasama ile yürütme arasındaki ayrımı parçalayan bir devrimle mümkün olduğunu unutan "değişimciliğe" soyunmaktadır.

Oysa "değişimi", "devrim" kapsamında anlamlandırmayan bir çözümleme (veya bir Açık Sosyalist Parti); legalitede devrimci bir misyonun sahibi olamaz; olsa olsa burjuva egemenliğin aksesuarı olabilir... Bunun için de devrimci bir çözümlemenin (ve Açık Sosyalist Partinin) önemli bir sorunu da "değişim"i, gerçek temelleri üzerine oturtarak, sistem içinde kalmayıp, daha ileriye gitmek, kapitalizmi aşmayı hedeflemektir...

VII-) "Sonuç Yerine": Anımsatmalar...

* "Sonuç Yerine" şunların altının çizilmesi oldukça anlamlı ve yerli yerinde olacaktır...

Ø "Burjuvazi, dünya pazarını sömürmekle bütün ülkelerin üretim ve tüketimine kozmopolit bir karakter verdi."[120]

Ø "Bütün dünya bir sahnedir."[121]

Ø "[Kapitalizm] bir yandan ihtiyaçların ve onları tatmin edecek araçların karmaşıklaşmasını, öte yandan da hayvanca bir barbarlaşmayı, ihtiyaçların ham, soyut, en üst dereceden bir basitleştirilmesini yaratır."[122]

Ø "Tarih bazen çok yavaş, bazen de çok hızlı ilerler. Tarihin içerisinde, yoğun bir kriz ve yenilgilerden sonra değişikliklerin taşıyıcı öznesinin ortada gözükmediği durumlar vardır. Ama özne objektif olarak mevcuttur."[123]

Ø "Marksizmin devrimci romantik boyutunu yeniden keşfetmenin ve geleceğin sosyalist perspektifini, kapitalizmin doğuşundan beri 'bencil hesaplaşmanın buzlu suları'na garkolan komünal, kültürel, etik ve toplumsal nitelikte değerlerin kıymetli hazinesiyle zenginleştirmenin önemi ortadadır."[124]

Ø "Karl Marx'ın analitik yöntemi olmaksızın hiçbir şey kavranamaz. Yalnız tarihin aşamaları vardır. Sol burada bir tür gece bekçisi rolü oynamaktan daha fazlasını yapabilir. Global ekonomiye karşı isyan mümkündür. Bu isyan insanın yabancılaştırılmak istenmesinden çıkacaktır."[125]

Ø "Sorun özgür bir toplumda yaşamayı mı, yoksa eğitimli kitleler ördek adımlarla yönetime gelmeye çalışıp bildik sloganları tekrarlarken ve toplum bozulurken, sersemlemiş bir hayvan sürüsü olarak başka taraflara yönlendirilmiş, dehşete düşmüş, vatansever sloganlarla çığlık atan, kendi hayatları için korkan ve kendilerini yıkıntıdan kurtaran lidere korku içinde hayranlık duyanlarla beraber kendiliğinden yayılan totaliter bir sistemde mi yaşamak istediğimizdir. Başkalarının bize dünyayı parça parça etmek için para ödeyeceğini umarken bizi itaate zorlayan, baskıcı devlete hizmet ederken buluyoruz kendimizi. Seçenekler işte bunlar. Yüzleşmek zorunda kaldığımız seçenek. Bu sorulara yanıtlar senin benim gibi insanların, bizim elimizde."[126]

Ø "Gelecek iki şekilde düşünülebilir. Biri şu: Kapitalizmin globalleşmesi bir realitedir. Banka ve medyanın her halükârda sosyalizmi dışlayan yeni bir dünya düzeni yarattığını kabullenmek gerekir. Öbür görüş, bu yapı içinde güçlü bir muhalefetin fışkıracağını varsayar."[127]

Ø "Dünyanın sorunu: Ahmaklar kendin emin, zekiler kuşkuyla dolu."[128]

Ø "Olanaksızı isteyerek, olası en iyiyi elde ederiz."[129]

Ø "İnsan ölümden korktukça hiçbir şey elde edemez. Her şey ölümden korkmayanındır."[130]

Ø "Örgütün amacı insanları akılcı varlıklardan kuklalara ya da vahşi yaratıklara dönüştürmek değildir: Onun amacı, insanlara zihniyetlerini ve bedenlerini güven içerisinde geliştirme, akıllarını kullanma olanağı vermektir."[131]

Ø "Komünistler inancın gerçek kültürünü yaratmayı ihmal ettiler. Yalnızca partiye inanmak... bu biraz aptalcaydı. Vatan söz konusuysa parti bir hiçtir. Komünistler katedral yerine parti evleri inşa ettikleri için aptaldılar. İnsanın irrasyonel yetenek ve heyecanları için mekânlar yaratmalıydılar."[132]

Dipnotlar

1- E. E. Cummings.

2- Edgar Morin, Le Monde, 25 Aralık 2001.

3- Unutulmasın: "Ekonomik bir sistem olarak kapitalizm, zihinsel düzlemde bireyden tek bir şey ister; (kültür emperyalizmi, bilim, teknoloji, cehalet ve hatta internet bile bunun içindir) tüketim arzusunu canlı tutmak." (Barış Korkmaz, "Zihin ve İdeoloji", Edebiyat ve Eleştiri Dergisi, Yıl:9, No:56-57, Temmuz-Ağustos-Eylül-Ekim 2001, s.65.)

4- Bkz: B. Ollman, Alienation: Marx's Conception of Man in Capitalist Society, Cambridge: Cambridge University Press, 1976.

5- İşte Türk(iye) insanına ilişkin kimi veriler:

i-) Marmara Üniversitesi Psikiyatri Anabilim Dalı Başkanı Profesör Doktor Esat Göktepe, Türk(iye) insanının psikolojik yapısının değiştiği vurgusuyla ekliyor: "Kaygı, kötü beklenti ve korku duygularımız güçlendi. Eski hastalarımızda yeni belirtiler ortaya çıktı, yeni hastalarımızın sayısı da arttı. Bu süreç hâlâ devam ediyor. Ülkenin genel ekonomik durumundaki bozulmalar, insanları tümüyle etkiledi. Ekonomik geliri ne düzeyde olursa olsun, her kesim etkilendi. Çünkü herkesin daha ileriye gitmek için ümitleri, projeleri vardır. Onların aksaması söz konusu oldu. Artık bazı şeyleri istememeyi öğrendik. Toplumsal bir depresyon eşiğindeyiz. Depresyon bir tepki olarak gerçekleşir. Asıl tehlike panik, anksiyete, hayatların kısıtlanması." (Radikal, "Ekmek, Su, Güven ve Ümit", 24 Eylül 2001, s.2.)

ii-) "...'Melekler, cinler gibi varlıklara inanıyor musunuz?' sorusuna verilen yanıtlar: Cerrahpaşa Tıp Fakültesi öğrencileri: İnanıyorum yüzde 75.9; İnanmıyorum yüzde 9.26; Olabilir yüzde 14.81... İstanbul Tıp Fakültesi öğrencileri: İnanıyorum yüzde 85.71; İnanmıyorum yüzde 9.52; Olabilir yüzde 4.76... ODTÜ fizik öğrencileri: İnanıyorum yüzde 75.00; İnanmıyorum yüzde 8.33; Olabilir yüzde 16.67...

'Kadere inanıyor musunuz?' sorusuna verilen yanıtlar: 'Evet inanıyorum', Cerrahpaşa Tıp 4. sınıf öğrencileri: Yüzde 79.07; İstanbul Tıp 4. sınıf öğrencileri: Yüzde 80.95; Kocaeli Tıp 4. sınıf öğrencileri: Yüzde 81.03; ODTÜ fizik 4. sınıf öğrencileri: Yüzde 83.33; ODTÜ matematik 4. sınıf öğrencileri: Yüzde 55.56...

Ayrıca 'İnsan soyunun Havva ve Adem'den geldiği görüşüne inananların oranı, Tıp öğrencilerinin arasında yüzde 65'ten yüksektir. ODTÜ fizikte yüzde 83'tür. Ankara elektronikte yüzde 68'dir..." (Erdal Atabek, "Meleklere, Cinlere İnanıyor musunuz?", Cumhuriyet, 8 Ekim 2001, s.4.)

iii-) "Gençlerimizin büyük bir bölümü politikadan kaçmış, memleket sevgisi diye bir şey kalmamış. Gençleri uzaklaştırdılar böyle şeylerden. Bunu onların kabahati olarak görmüyorum. Bu iki askeri darbe, baskılar derken sonunda 'neme lazımcı' oldular. Tam istedikleri gibi böyle apolitik bir gençlik yarattılar. Bilinçli olarak onları politikadan uzaklaştırdılar. Ama bu bize çok pahalıya mal oldu." (Yıldız Sertel, "Apolitik Bir Gençlik Yarattılar", Cumhuriyet, 27 Ekim 2001, s.15.)

iv-) "12 Eylül 1980 darbesinden sonra 'Nasıl olduğu önemli değil, para kazanabilmek başarılı olmaktır' anlayışı hâkim oldu. Marmara Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nilüfer Narlı, Türkiye'de 1980'lerden bugüne dek pek çok değerin 'erozyona' uğradığını vurgulayarak eğitime,

bilgiye verilen önemin azaldığını belirterek şunları dedi: 'Yöntem ne olursa olsun, para kazanmak başarının kıstası haline geldi'..." ("Eğitim Magazinleştiriliyor", Cumhuriyet, 4 Kasım 2001, s.18.)
6- Bkz: Bertell Ollman, "Marksizm ve Siyaset Bilimi: Marx'ın Yöntemi Üzerine Bir Başlangıç", Praksis Dergisi, No:3, Yaz 2001, s.131-153.
7- John Ruskin.
8- Nurhan Yentürk, "İki Kuşak Feda Edilecek", Radikal, 5 Kasım 2001, s.6.
9- Bkz: Mustafa Sönmez, Özgür Üniversite Forumu Dergisi, "2000'de Türkiye'de Gelir Eşitsizliği", No:14, Nisan-Haziran 2001, s.64-76; Nurhan Yentürk, "Türkiye Ekonomisinin Son 20 Yılı: Yangın Söndü, Arsayı Kurtardık", Foreign Policy Dergisi Türkiye Baskısı, No:2001/16, Temmuz/ Ağustos 2001, s.28-43; H. Neşe Özgen, "Kentteki Yeni Yoksulluk ve Çöp İnsanları", Toplum ve Bilim Dergisi, No:89, Yaz 2001, s.88-101; Fuat Ercan, "Dervişane Düşüncelere Derviş Referansı", Evrensel, 25 Aralık 2001, s.7; Ali Deniz Toros, "... 'Dalgalar'dan Bulanan Kapitalizm Liman Arıyor", Sosyalist Politika, No:31, Aralık 2001, s.88-100; Nilüfer Arıak, "Ekonomide Lale Devrinin Sonu", ...VS Dergisi, No:4, Kasım-Aralık 2001, s.48-49; Hayri Kozanoğlu, "Arjantin'de Yapısal Uyum ve Türkiye", Birikim Dergisi, No:149, Eylül 2001, s.17-23.
10- "90 işçinin çıkarıldığı ve fabrikasında yoğun eylemlerin sürdüğü Brisa Lastik, 23 trilyon lira ile yılın son çeyreğinde de kârlılığını sürdürdü... 2001 yılının başından beri yüzlerce bankacının işsiz kaldığı ve büyük sermaye kayıpları ile karşı karşıya olan bankacılık sektörü, kârlılığını son 9 ayda da sürdürdü. Türk Ekonomi Bankası 9 aylık net kârını yüzde 111,27 arttırarak 17 trilyon 727 milyar liradan 37 trilyon 451 milyar liraya yükseltti." (Yavuz Barlas, "Krizde Tatlı Kâr", Cumhuriyet, 27 Ekim 2001, s.12.)
11- "Türkiye'nin Kriz Piramidi", Evrensel, 29 Kasım 2001, s.6.
12- Mustafa Sönmez, "Krizin Aile Başına Maliyeti 12 Milyar TL", Cumhuriyet, 27 Kasım 2001, s.11.
13- "Günü 1 Dolara Hayat", Radikal, 14 Ekim 2001, s.13.
14- "25 Milyon Kişi Yoksul", Cumhuriyet, 14 Ekim 2001, s.13.
15- Hacer Boyacıoğlu, "Yoksulluğu İtiraf Ettiler", Cumhuriyet, 25 Kasım 2001, s.7.
16- "Halk Giderek Yoksullaşıyor", Cumhuriyet, 27 Temmuz 2001, s.1-17.
17- Sadi Özdemir, "Cebimizden 1083 Dolar Gitti, 1.5 Milyon Kişi İşinden Oldu", Hürriyet, 27 Aralık 2001, s.10.
18- Mustafa Sönmez, "Fon Yükü Arttırdı", Cumhuriyet, 28 Kasım 2001, s.11.
19- "TİSK: İşyerlerinin Yarısında Üretim Durdu", Cumhuriyet, 23 Kasım 2001, s.11.
20- "Kemerde Delik Kalmadı", Cumhuriyet, 18 Ekim 2001, s.11.
21- "Türkiye Faize Çalışıyor", Radikal, 18 Aralık 2001, s.11.
22- "Türkiye 'Yolsuz'..", Radikal, 17 Ekim 2001, s.12.
23- Yalçın Doğan, "İki Yıldaki Rüşvet: 413 Milyon Dolar", Cumhuriyet, 5 Aralık 2001, s.9.
24- TESEV, Türkiye'de Yolsuzluk, Hazırlayanlar: Fikret Adaman-Ali Çarkoğlu-Burhan Şenatalar, s.69.
25- Meral Tamer, "Krizden Etkilenmeyen, Halkın Sadece Yüzde 5'i", Milliyet, 13 Kasım 2001, s.6.
26- Uğur Civelek, "IMF ve Şeker Bayramları", Radikal, 17 Aralık 2001, s.8.
27- Bkz: Serhat Kerim, "Seattle'dan Cenova'ya Küreselleşme Karşıtı Hareket", Enternasyonal Bülten, No:8, Kasım-Aralık 2001, s.15-16; Sadık Kolusarı, "Barbarlığın Globalleşmesi ve Karşıt Hareket", Fırat'ta Yaşam, Yıl:3, No:127, 26 Kasım 2001, s.7; "Katar-Doha'da Emperyalist Savaşa Hayır Şiarı Yükseldi.", İşçi-Köylü Gazetesi, No:2001-16, 23 Kasım-6 Aralık 2001, s.1; Umut Dergi, No:1, Güz 2001; Michael Albert, "Seattle'dan Sonra...", s.20-23; Walden Bello, "Porto Alegre Anısı", s.24; Norman Solomon, "Porto Alegre Mektubu", s.29; Engin Erkiner, "Hangi Küreselleşme", Dema Nû, Yıl:1, No:19, 15-31 Aralık 2001, s.16; "Yoksullara Dünya Ticaret Örgütü Kıskacı", Devrimci Demokrasi Gazetesi, Yıl:1, No:19, 16-30 Kasım 2001, s.13; Erdal Caner, "Küreselleşme Dedikleri; Gerçek mi, Senaryo mu?", Devrimci Hareket Dergisi, No:4, Eylül 2001, s.28-31; "Dünyada 250 Milyon Çocuk İşçi Ter Döküyor", Maya Dergisi, Yıl:1, No:5, Ekim 2001, s.44; Ali Bulaç, "Küresel Trajedi", ...VS Dergisi, No:4, Kasım-Aralık 2001, s.34-35.
28- "En kolayından başla öğrenmeye,/ çoktan geldi zamanı,/ sakın geciktik falan deme!/ Alfabe yetmez ama, öğren onu,/ başla bir kez ve dayan!/ Ne yap yap, öğren her şeyi,/ ve ne yap yap, başa geç!/ Sürgünde misin, öğren!/ Zindanda mısın, öğren!/ Mutfakta mısın, öğren!/ Altmışında mısın, öğren!/ Ve ne yap yap, başa geç!/
Sen, evsiz barksız, okula git!/ Sen, tir tir titreyen, yut bilgiyi!/ Sen, aç ve çaplak al kitabı eline!/
Bir silahtır sana o,/ sarıl ona, başa geç!/
Sıkılma arkadaş, araştır, sor!/ Kulak asma her söylenene,/ Gözünü dört aç, kendini gör!/ Bir şeyi kendin öğrenmedin mi,/ onu bilmiyorsun demektir!/
İyi bak şu hesaba,/ sensin onu ödeyecek olan!/ Her koltukta oturana mim koy,/ nasıl gelmiş oraya, sor soruştur!/ Ve ne yap yap, başa geç!" (Bertolt Brecht, "Öğrenmeye Övgü".)
29- Haluk Şahin, "Türkiye Niçin Patlamadı?", Radikal, 29 Aralık 2001, s.6.
30- J. J. Rousseau.

31- "Yeni İşçi Hareketinin Siyasallaşması-I", Devrim Dergisi, No:28, Ağustos 2001, s.12-13.
32- Jose Marti.
33- Mete Tunçay, Türkiye'de Sol Akımlar-1, BDS Yay., 1991, s.18.
34- Aydın Çubukçu, "Solculuk Üzerine", Özgürlük Dünyası Dergisi, No:III, Haziran 2001, s.44-45.
35- Bkz: Bahadır Özgür, "Sınıftan Kaçış", Evrensel Kültür Dergisi, No:115, Temmuz 2001, s.30-32.
36- "Elhamdülillah Solcuyum", Radikal, 26 Ekim 2001, s.5.
37- "Çapan: Çete Değil Çağdaş Kent Kurduk", Cumhuriyet, 26 Ekim 2001, s.19.
38- Ahmet Haluk Ünal, "Kriz ve Sol", ...VS Dergisi, No:1, Temmuz 2001, s.22.
39- J. P. Sartre.
40- Metin Çulhaoğlu, "Marksizmin Diyeceği Var mı?", Radikal, 4 Kasım 2001, s.3.
41- "Sürekli bir değişimi öngören ve kendisi de farklı okumalara sonsuza dek açık bir metin olarak okumak gerekiyor Marx'ı" diyen Yıldırım Türker ekliyor: "Hayatımın hiçbir döneminde, kimi çevrelerde en muteber olduğu yıllar dahil, Marksist olmadım. Marx'tan yola çıkan kimi farklı okumalar; yol ayrımları beni daha çok ilgilendirdi. Ama Marksizmin tükenmiş, vaktini doldurup dünya salmesinden çekilmiş bir aktör olduğunu ileri süren trendin ardında yatana karşı hep uyanık oldum. Yepyeni bir enternasyonalizmin mümkün olduğuna; Marx'ın hayaletinden bunca korkulmasının kuttu bir işaret olduğuna; onun nabzını tutmuş olduğu proleteryanın yerinde yeller esse de; kaybedeceklerimiz artık zincirlerimizden fazla olsa da sonunda kazanacağımız bir dünya olduğuna hep inandım. (Yıldırım Türker, Radikal İki, "Hâlâ En Korkunç Hayalet", 31 Ekim 2001, s.3.)
42- "Marksizm öldü," diyenler, onu insan doğasına aykırı buluyorlar. Marksizm, dünyayı değiştirmeyi amaçladığına göre, Marksçılar, insanın doğasını da değiştirmek zorundadırlar. Kaldı ki, insanlığın evrensel barışa ve gönence kavuşmasını sağlayacak bilimsel içeriğe sahip tek öğreti, Marx'ın öğretisidir. Marx, özdekçi dünya ve tarih anlayışıyla, kapitalist üretimin gizinin artıdeğerde yattığını kanıtlamıştır. Bu görüş, bilim yasası olmuştur. Ödenmemiş emeği yadsımak olanaksızdır. Şimdi yapmamız gereken iş, yeni dünya düzeninde, toplumsalcı üretim biçimine geçişin geleceğe yönelik yollarını araştırmaktır. Marksizmin çöküşü olamaz. Ayrıca Habermas, "İşçi sınıfının temel rolü bitmiştir." (Jürgen Habermas, Après Marx, Fayard, Paris 1985.) diyor. Oysa üretim var oldukça, yaratan emeğin rolünün bitmesine olanak yoktur.
43- Bkz: Server Tanilli, "Bir Çöküşün 10. Yılında", Cumhuriyet, 14 Aralık 2001, s.6.
44- Ertuğrul Kürkçü, "Marksizmin Diyeceği Var mı?", Radikal, 4 Kasım 2001, s.4.
45- Ömer Laçiner, "Marksizmin Diyeceği Var mı?", Radikal, 4 Kasım 2001, s.3.
46- A. Einstein, 1941.
47- Bkz: İlhan Kamil Turan, "Türkiye'de Sosyalizm ve Sosyalizmden Kaçış", Yazın Dergisi, Yıl:20, No:96, Eylül 2001, s.14-15; "SİP Neyi Örtüyor?", Direniş Dergisi, Yıl:2, No:15, Kasım 2001, s.18-19; S. Çiftyürek, "40 Yıllık Arayış TİP'ten ÖDP'ye", Fırat'ta Yaşam Gazetesi, Yıl: 3, No:126, 19 Kasım 2001, s.5.
48 "Sol" kavramı, özellikle günümüzde, örneğin "liberal sol", "sol liberalizm" ve "demokratik sol" gibi kavramlarla daha fazla bulaşıklaşmıştır. "Sosyalizm" kavramı, kimi sol eğilimleri dışlama adına değil, "sol ama nasıl bir sol?" sorusuna yanıt olarak öne sürülmektedir.
49- Bkz: İşçi Sınıfının Komünist Programı İçin Temel İlkeler, KSD Yayınları, Kitap Dizisi:I, 2001; R. Yürükoğlu, "Komünist Parti", Doğa Toplum Düşünce Kitap Dizisi, No:1, Haziran-Temmuz 2001, s.5-28; "Kitlesel İşçi Partisi Perspektifi Ne Olmalı? Trotskiy ile 'İşçi Partisi' Üzerine Bir Tartışma", Sosyalizm Dergisi, No:25/3, Kasım 2001, s.56-63; "Ajitasyon, Propaganda ve Örgütçülük", Alınteri Gazetesi, No:16, 4 Kasım 2001, s.9; Cenk Diyar, "Devrimci Marksist Gelenekte İşçilerin Partileşmesi Sorunu-1-", Sosyalizm Dergisi, No:2, Eylül 2001, s.48-66; Haluk Yurtsever, "Örgüttü ve Özgür", Sol Dergisi, No:162, 7 Aralık 2001, s.13.
50- Ancak burada bir şeyi de anımsatmadan geçmemek gerek: "Batı'da XIX. yüzyılı belirleyen sınıf mücadelelerinin oluşturduğu geleneğe yabancıyız. Türkiye işçi hareketinin miladını oluşturan, şiddetli ve acılı mücadeleler sonucu elde edilmiş haklar değil, kısacası. Bir yaşam biçimi, bir sınıf geleneği oluşturma fırsatı bulamamış, kitlesel bağ ve destekle güçlenmiş bir hareketten söz etmek imkânsız. Haklar, tepeden inmiş. Toplusözleşme ve grev hakkının 1963 yılında tanınmış olduğunu hatırlayalım. 1962 yılında sanayi kesimi, toplam işgücünün ancak yüzde 9.8'ini temsil ediyordu. Oysa sanayileşmiş Batı ülkelerinin tümünde sanayi kesimi, bu oranın kat be katını temsil eden büyüklüğe ulaştıktan sonra işçiler toplusözleşme ve grev haklarına sahip olmuştu. Sözgelimi toplu iş sözleşmelerinin yaygınlaştığı yıllardan 1881'de İngiltere'de sanayi kesimi, faal nüfusun yüzde 50'sini kapsamaktaydı.
Bu armağan edilmiş hakları hatırlayınca yine karşımıza o çıkıp, eh bu kez nispeten genç, 'Cee!' diyor. 1963'te sendika özgürlüğü ve grev hakkıyla ilgili yasaları Meclis'e sunarken, zamanın Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'in söyledikleri, anlatmaya çahştıklarımızın tüyler ürpertici bir özeti niteliğinde: 'Batı demokrasilerinin hemen hepsinde bu kanunla Türk işçisine tanımak üzere bulunduğumuz haklar ancak uzun ve kanlı mücadeleler sonunda elde edilmiştir... Şu birkaç gün içinde bu hakları, bu tür mücadelelere gerek kalmaksızın Türk işçisine tanımak suretiyle toplum ve tarihe büyük bir hizmette bulunmuş olacağımız şüphesizdir... Batı ülkelerinde, tatbikat önden, kanunlar arkadan gelmiştir...

Bizde önce kanun gelecek, tatbikat arkadan gelecektir.'
Öyle olunca da, maalesef, lütfedilen haklar, lütfedenler tarafından, aynı rahatlıkla gasp ediliveriyor. 12 Eylül darbesi, açıkça işçi hareketini karşısına aldı. DİSK yöneticileri tutuklandı, sendikal hareketler tümüyle askıya alındı. Hemen akabinde genel olarak sendikal hakların kısıtlanmasına yönelik bir yasal ve siyasal çerçeve getirildi. Türk-İş, genel sekreterini 12 Eylül kabinesine bakan olarak verdi. 82 Anayasası'nın referanduma sunulmasında onaylayıcı tavrıyla sivrildi. Askeri rejimin yanında yer aldı." (Yıldırım Türker, "İşçi Bayram Bayramınız Kutlar", Radikal, 17 Aralık 2001, s.4.)
51- "28 Şubat olayı, Türk halkının, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin toplum mühendisliği olayı ile entegre olmasıdır. 28 Şubat birlikte yapılmıştır... Toplum mühendisi TSK ile, Türkiye Cumhuriyeti halkı... Herkes şunu bilsin ki, 28 Şubat bir halk hareketidir... Halk olayıdır... Kişilere maledilemez... Hatta... Kurumlara bile maledilemez... Bir hususu daha belirteyim... O dönemde, görevde bulunanlar başka isimler de olsaydı, yine aynı şekilde davranılırdı... Diyeceğim o ki, 28 Şubat çok iyi anlaşılmalı..." (Çevik Bir, "Çevik Bir: 28 Şubat Halk Hareketidir", Sabah, 14 Ağustos 2001, s.17.)
52- "Örgüt/ Parti, Öncülük, Leninizm, Demokratik Merkeziyetçilik vb... Bazı Merkezi Temalar ve Gerekli Olan Bazı Açılımlar", Sosyalist Politika, No:31, Aralık 2001, s.70-81.
53- Augustinus.
54- David Riazanov, K. Marx-F. Engels Hayat ve Eserlerine Giriş, çev: Ragıp Zarakoğlu, Belge Yay., 3. Baskı, 1997, s.71.
55- Karl Marx, Felsefenin Sefaleti, Sol Yay., Ankara, s.131.
56- Karl Marx-F. Engels, Komünist Manifesto ve Komünizmin İlkeleri, çev: Muzaffer Erdost, Sol Yay., 3. Baskı, 1993, s.124.
57- David Riazanov, K. Marx-F. Engels Hayat ve Eserlerine Giriş, çeviren Ragıp Zarakoğlu, Belge Yay., 3. Baskı, 1997, s.72.
56- K. Marx, Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i, çev: Sevim Belli, Sol Yay., 2. Baskı, 1990, s.13-14.
59- K. Marx-F. Engels; Selected Works, C.I, op. Cit., s.388., aktaran: J. Molyneux; Marksizm ve Parti, çev: Yavuz Alogan, Belge Yay., 1991, s.29.
60- K. Marx - F. Engels, Seçme Yapıtlar, s.46.
61- V. İ. Lenin, Ne Yapmalı?, Toplu Yapıtlar, Cilt:5, s.367.
62- V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, Cilt:5, s.440.
63- V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, Cilt:10, s.442-43.
64- V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, Cilt:4, s.211-12.
65- Taine.
66- "Legal parti esas olarak sömürge ulusların mücadele araçlarından biri değildir. Ancak çok özgün özellikler gösterse bile İrlanda ve Bask gerçeği ortada. Türkiye'deki legal parti denemeleri de bu örneklerden ders alabilmeli. Onların sistem içindeki fonksiyonları ile sistemle aralarındaki ince denge dikkate alınmalı. Her iki legal partinin 'her şey' olmadıklarını, ama "bir şey" olduklarını bilmek gerekiyor." (Welat Can, "Mücadele Araçları İçinde Legal Partinin Yeri", Stêrka Rizgari Dergisi, Yıl:6, No:19, Eylül-Ekim 2000, s.25-30.) Ayrıca bkz: "Açık Siyaset mi Legal Siyaset mi? Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinde Meşru Siyaset Araçlarının Kullanımı Sorunu", Stêrka Rizgari Dergisi, Yıl:6, No:19, Eylül-Ekim 2000, s.5-24.
67- Türkiye'de devrimci Marksist bir alternatifin yokluğu bu yoksul ve ezilen kitlenin çoğunluğunu İslâmcı ve faşist partilerin kucağına itmiş durumdadır. Ve de unutulmamalıdır ki sosyalist hareket yıllarca işçi sınıfını laik, alevi ve "Kürt" bir tabanda örgütlemenin kolaycılığına kaçtı. Bu kolaycılık sınıfın mücadele birliğini engellediği gibi, çoğunluğu da sürekli olarak "karşı tarafa" terk etti. Bu "karşı taraf" doğal olarak "Türk", İslâmcı ve Sünni oldu. Sınıf içinde "düşman kamp"ın bu kadar geniş tutulduğu bir saflaşmada başarıya ulaşmanın mümkün olmadığı görülemedi.
68- Bkz: Şadi Özansu, "Kitlesel Bir İşçi Sınıfı Partisinin Gerekliliği", Patronsuz Generalsiz Bürokratsız Sosyalizm Dergisi, No:25/1, Temmuz 2001, s.3-14.
69- Bkz: Cenk Ötkünç, "Kitlesel Bir İşçi-Emekçi Partisi Mümkün mü? (1)", Patronsuz Generalsiz Bürokratsız Sosyalizm Dergisi, No:25/1, Temmuz 2001, s.24.
70- Eflatun.
71- "Bu birleşme [ÖDP'den söz ediyor-y.n.] olmazsa, solun genel birleşmesi dediğimiz büyük proje zaten olmaz hale gelir." (Murat Belge, "ÖDP, Refah'ın Alternatifi mi?", Milliyet, 6 Mart 1996, s.18.)
72- "Toplumun şimdi ÖDP'ye meşruiyet tanıması ve onu siyaset sahnesine davet etmesi, sosyalist solun bugüne kadar ki söyleminin ve eyleminin genel kabul görmesiyle elde ettiği bir kazanım değil, kamuoyunun içinde yaşadığımız felaketin ve çıkmazın biraz olsun bilincine varması ve nihayet, bundan en az sorumlu olanlara yüzünü dönüp 'Gelin, artık siz de yerinizi alın...' demesinin sonucudur. Bu mazlı güleryüz gösteriş (teveccüh) şu tümcede ifadesini buluyor: 'Artık bu Meclis'e biraz hakiki solcu girmesi lazım'..." (Gençay Gürsoy, "Halk ÖDP'ye Nasıl Bakıyor?", Cumhuriyet, 7 Mart 1996, s.2.)
73- Bkz: Ferda Çetin, "ÖDP Kongresi", Özgür Bakış, 7 Mart 2000, s.4; İrfan Cüre, "Cenaze Namazından Sonra...", 2000'de Yeni Gündem, 19 Ekim 2000, s.6; İrfan Cüre, "İki Çizgi", 2000'de Yeni Gündem, 3 Ağustos 2000, s.6; İrfan Cüre, "Treni Sallamak", 2000'de Yeni Gündem, 17 Ağustos

2000, s.6; Mahir Sayın, "Ya Sev Ya Terket", 2000'de Yeni Gündem, 11 Şubat 2000, s.4.
74- Bkz: Temel Demirer, ÖDP'ye Kenar Notları, İnsancıl Yay., 1997; Temel Demirer-Sibel Özbudun, ÖDP: İmkânlar ve Sorunlar, Öteki Yay., 1998; Nispet Atmaz-İlker Çayla-Temel Demirer-Yücel Demirer-Evrim Kubilay-Murat K.-Özgür Orhangazi-Nida K. Özbolat-Sibel Özbudun-Gökçer Özgür-F. Ayhan Özkaya-Tayfun Şen, ÖDP Yazıları (Tartışmalar-Belgeler), Ütopya Yay., 2001.
75- Sosyalist Demokrasi İçin Kurtuluş, ÖSP, ÖDP'den Gitmelidir, Temmuz 2001.
76- Ufuk Uras, aktaran: Elif Ergu'nun Ufuk Uras ile Röportajı, "Sol Aşkım Son Aşkım", Sabah Pazar Eki, 2 Eylül 2001, s.6.
77- Bkz: Haydar Arıkuş, "ÖDP ve Devrimci Kişilikte 'Eski' - 'Yeni' Değerler", Toplumsal Özgürlük Dergisi, No:4, Haziran 2001, s.62-67; Günay Kubilay, "Topyekün Tasfiye Hareketi ve ÖDP'de Yolun Sonu", Kurtuluş Dergisi, No:10, Temmuz 2001, s.70-75; Nisan Özdemir, "Makulü Normalde Aramak", Bir Adım Dergisi, No:7, Haziran 2001, s.42-44; "Kritik Bir Süreç: Neyi, Nasıl, Kiminle Yapmalı?"; Sosyalist Politika, No:29, Haziran 2001, s.155-165; Birikim Dergisi, No:146, Haziran 2001; Erdoğan Özmen, "ÖDP ve Bilinçdışında Kardeşler", s.8-9; Hülya Demir, "ÖDP'de Bağımsızlık Bir Duruş mu, Bir Durak mı?", s.26-29; İlhan Kamil Turan "Türkiye, Sol ve ÖDP'de Mevcut Durum ve Sosyalist Görev", , Sosyalist Politika, No:28, Mart 2001, s.18-32; "ÖDP Tüzük Konferansı", Kurtuluş, No:1, Kasım-Aralık-Ocak 2001, s.14-16; "ÖDP 'Demokratik Cumhuriyet'in Neresinde?", Sol Dergisi, No:65, 10 Aralık 1999, s.36-37; Sema Kaya, "Gözler Merak ve Endişe ile ÖDP'yi Arıyor", Eşitlik ve Özgürlük İçin Sosyalist Alternatif Dergisi, No:2, Ocak 2001, s.8-9; "ÖDP'de Sorunlar", Kızılcık Dergisi, No:6, Şubat 2001, s.47-49; "Ufuk Uras ile Söyleşi-ÖDP'de Tasfiye Rüzgârları Esiyor", Özgür Gelecek Dergisi, Yıl:2, No:2001-07, 30 Mart-12 Nisan 2001, s.22-23; Günay Kubilay, "ÖSP Krizi ve ÖDP'nin Üçüncü Bunalım Dönemi", Kurtuluş Teorik-Politik Dergi, No:9, Nisan 2001, s.45-51; Özgül Saki-Oğuz Ender, "ÖDP Nereye Gidiyor?", Atılım Gazetesi, Yıl:1, No:2001 12 (36), 24 Mart 2001, s.3; "ÖDP'de Tasfiye Girişimi", Kızıl Bayrak, No:2001/03, 7 Nisan 2001, s.30; "Reform Hayallerinin Sonu: ÖDP", Hedef Dergisi, No:106, Nisan 2001, s.18; "ÖDP'de 'Aşk' Bitti", Çınar Gazetesi, Yıl:4, No:179, 4 Nisan 2001, s.7; "ÖDP'de Kriz Derinleşiyor", Çınar Gazetesi, Yıl:4, No:180, 11 Nisan 2001, s.5; Mehmet Özgen, "ÖDP'nin Krizi Üzerine", Kızılcık Dergisi, No:7, Nisan 2001, s.53-56; "M. Pekdemir ÖDP İçindeki Rakiplerini Köşeye Sıkıştırmak İçin Devrimcilere Saldırıyor... Reformizm Burjuvazinin Diliyle Konuşun...", Köz, No:12, 15 Nisan-15 Mayıs 2001, s.9.
78- K. Marx, Louis Bonaparte'ın 18. Brumaire'i, Sol Yay.
79- Yalçın Küçük, Sırlar, YGS Yay., 2001.
80- Düşünür Castoriadis'e, eleştirel düşüncesi nedeniyle, alaycı bir şeklide, "Ne yani dünyayı mı değiştirmek istiyorsunuz?" diye sormuşlar, "Hayır, çok daha mütevazı bir şey, insanların kendilerini ve dünyayı değiştirmesini istiyorum" demiş!
81- Sosyalistler açısından bu girişimi "İncir Ağacı" olarak nitelenmek daha uygunken; ÖSP'liler, Başkanlık Kurulu ile MYK ve PM'nin bilgisi haricinde bir alay şey kotardılar. İşte buna birkaç örnek: "Sol eğilimleri birleştirerek siyaset sahnesine altı yıl önce atılan 'aşk ve devrim' çocuklarının babası Ufuk Uras, altına ulaşma hayalinden vazgeçmiş: 'Solcuların bir araya gelmesi hayali, ayak bağından başka bir şey değil' (...) Erdal İnönü ile seçim ittifakı için uzlaşan Uras'a göre, siyasetteki esas sorun 'çap sorunu'..." (Ufuk Uras, aktaran: Elif Ergu'nun Ufuk Uras ile Röportajı, "Sol Aşkım Son Aşkım", Sabah Pazar Eki, 2 Eylül 2001, s.6.)
"Erdal İnönü'nün ekibi ile Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin dirsek teması su yüzüne çıktı, seçim ittifakı sinyali verildi... ÖDP ile İnönü ve arkadaşlarının kurmayı planladığı oluşum arasındaki flört, önceki akşam Murat Karayalçın'ın sahibi olduğu Sosyal Demokrat Hareket Dergisi'nin 5. yıldönümü nedeniyle verilen yemekte su yüzüne çıktı. Gecede, Karayalçın'ın özel ilgi gösterdiği ÖDP Genel Başkan Yardımcısı Yıldırım Kaya, 'Türkiye'de sol değerlere sahip bütün güçlerin beraber hareket etmesi gerekir' dedi." (Mesut Hasan Benli, "...Sol'da İlginç Flört", Milliyet, 7 Ekim 2001.)
"ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras, CHP'den istifa eden muhalefet liderleriyle bir süre önce bir araya geldi. Eski CHP Genel Başkanı Altan Öymen, Aydın Güven Gürkan ve Ercan Karakaş ile ayrı ayrı görüşen Uras'ın önümüzdeki günlerde Erdal İnönü ile de bir araya gelmesi bekleniyor. Uras'ın İnönü'ye, 'Sizin liderliğinizde yeni bir oluşuma biz de destek veririz' diyeceği ileri sürüldü. ÖDP'nin solda birliği sağlayacak yeni bir oluşum içinde yer alabileceği savunuldu." (Zihni Erdem-Ergun Aksoy, "Solda Umut Yine İnönü", 10 Nisan 2001, s.4.)
"İşte bu noktada, Erdal İnönü'nün kuracağı parti önem taşıyor. Aydın Güven Gürkan, Zekeriya Temizel, Seyfi Oktay gibi isimler bir arada hareket ederlerse, onlar da, saminî ve halka yakın bir oluşumun temellerini atmış olacaklardır. (...) Meclis'teki grup, bu sol partinin sesinin daha gür çıkmasına yol açacaktır. Ayrıca ÖDP ile ittifak kurulduğu takdirde, - bu parti liberal solu temsil ettiği için - İnönü başkanlığındaki oluşumun, geniş kitlelere daha sempatik gelmesini sağlayacaktır." (Nazlı Ilıcak, "Siyasette Beklentiler", Yeni Şafak, 17 Ağustos 2001.)
82- Bu topraklarda solcusundan sosyalistine dek içinde bulunduğumuz açmazı kavramak için, Jean Paul Sartre'ın "onlar" sözlüğün yerine "Kürtler"i koyarak okumak gerek: "Ne hale gelmiş olduğumuzu

anlamamız için, onları ne hale getirmiş olduğumuzu görmemiz yeterlidir."
83- aktaran: Teori ve Politika Dergisi, "Bir Şiddet Pratiği Alanı Hapishaneler", No:21, Kış 2001, s.195. Ayrıca bkz: Kemal Göktaş, "ÖDP ve TSİP'e F Tipi İncelemesi", Radikal, 11 Şubat 2001, s.9.
84- Alp Aydın, "ÖDP Nereye?", Toplumsal Özgürlük Dergisi, No:4, Haziran 2001, s.121.
85- Kızılcık Dergisi, No:6, Şubat 2001, s.4.
86- Şahinler yırtıcıdır. Ödün, esneklik gibi lafların esamesi okunmaz lugatlarında... Şahinler kararlıdır. Gözüpektir şahinlerin; ama aynı zamanda kördür de. Kâbus tacirliği yaparlar; marazidir; komplo teorilerine bayılırlar; bilinçaltları tuzağa düşme, oyuna getirilme, ihanete uğrama korkusuyla maluldür; işlerine gelince acması bir mağdur psikozuna sığınırlar. Şahinlerin iyi geçindiği baykuşlara gelince: Renksizdirler. Suya sabuna dokunmak istemezler. Ne kokar ne bulaşırlar. Mesafeli durmalarına karşın şahinleri severler.
87- Faruk Beşikçi, "Tarih Yapmak ya da Tarih Olmak", Toplumsal Özgürlük Dergisi, No:4, Haziran 2001, s.23-22.
88- Cemal Poyraz, "Ömer Laçiner'e Mektup", Birikim Dergisi, No:145, Mayıs 2001, s.104.
89- Ufuk Uras, V-Özgürlük, No:73, 25 Şubat 2000, s.4.
90- Karl Marx, Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i.
91- Bkz: "ÖDP'de Kritik Toplantı", Evrensel, 20 Ocak 2001, s.6; "ÖDP'de Köprüler Atılıyor", Evrensel, 18 Kasım 2001, s.6; "ÖDP 'Parti Gibi Parti' Oldu", Evrensel, 20 Kasım 2001, s.8.
92- Sezai Sarıoğlu, "Yitik ÖDP Masalları", Birikim Dergisi, No:146, Haziran 2001, s.10-25.
93- Mahir Sayın, "Son Şans Değil", Kurtuluş Dergisi, No:10, Temmuz 2001, s.23.
94- Konfüçyüs.
95- Montaigne.
96- Karl Marx, aktaran: Karl Korsch, Marksizm ve Felsefe, Belge Yay., 1991, s.85.
97- Max Planck.)
98- Karl Marx.
99- Bkz: "Merhaba Proletarya! İlkel Tepkilerden Düzen Dışı Hareketlere", Devrim Dergisi, No:27, Haziran 2001, s.12-13.
100- Karl Marx.
101- Bkz: "XX.'den XXI. Yüzyıla Girerken Dünya ve Türkiye", Kurtuluş Sosyalist Dergi, No:1, Kasım 2001, s.17-42; "Dünya Ekonomisi Yine Bunalımda", Sol Dergisi, No:157, 2 Kasım 2001, s.28-29; Rojda Demir, "Neo-Liberal İdeolojinin İflası", Devrimci Demokrasi Gazetesi, Yıl:1, No:18, 1-16 Kasım 2001, s.7; Nuray Mert, "...'Yeni Emperyalizm' Çığırtkanları", Radikal, 6 Kasım 2001, s.6.
102 Bir şeyi nakletmeden geçmeyelim: ABD politikalarını olumlayan bir yaklaşımla Osman Öcalan şunları demektedir: "Türkiye bu konuda ABD ile zaman zaman ciddi sorunlar yaşamaktadır. Bir türlü esnek bir tutuma girmeyen Türkiye, ABD'nin de bölge politikalarının başarısını tehlikeye düşürür. Savaşın Afganistan'da başlayarak Ortadoğu'ya yoğunlaştığı dönemde Türkiye'nin daha fazla çözümsüzlükte direnemeyeceğini belirtebiliriz. O belli bir çözüm noktasına gelmek zorundadır. Çözümü sınırlandırabilir, ama çözümü kabul edecektir. Çözümü kabul etmezse ABD ve diğer uluslararası güçler Türkiye ile karşı karşıya geleceklerdir. Bu karşı karşıya gelişler, belki bir silahlı çatışma biçiminde olmaz. Türkiye'ye yönelik baskılar ve çeşitli yaptırımlar biçiminde görülecektir. Son derece ağır sorunlar yaşayan Türkiye rejimi bu baskılar karşısında fazla direnemeyecek, bir yere kadar çözüme evet diyecektir. Türkiye'nin söz konusu politikasının doğuracağı sonuç, Kürtlerin Güney Kürdistan'da devlet olmasını önleyebilir. Ama devlet olması önlenirken de Kürtlerin statü kazanmasını da kaçınılmaz olarak kabul edecektir." (Osman Öcalan, Yedinci Gündem Gazetesi, 20-26 Ekim 2001.)
"Washington Büyükelçisi Faruk Loğoğlu'nun Irak operasyonuna 'sarı ışık' yakan sözlerini yayımlayan 'Defence News'ten sonra Amerikan Forbes dergisi de 'Türkiye'nin yardımıyla Saddam'ı yok edelim' diye yazdı... CIA eski Başkanı James Woolsey ise 'namluyu Saddam'a çevirme zamanı geldiğini' belirterek işi Ankara'ya ihale ediyor ve Kuzey Irak'a girilmesi halinde Türkiye'ye 'garantör devlet' statüsü verilebileceğini belirtiyor... Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakoğlu'nun tam da bu sırada Irak'a askeri operasyon konusunda 'yeni şartlar'dan söz etmesi rastlantı olabilir mi?" (Derya Sazak, "Tehlikeli İhale Kuzey Irak", Milliyet, 30 Kasım 2001, s.21.)
"Türkiye'yi Irak'ı vurma planlarına çekmek isteyenler Musul kartını oynamaya başladı. (...) Peki buna teşne olan var mı? Var. Irak Kürtleri zaten Washington'daki şahinlere çağrı üstüne çağrı yapıyorlar. (Örneğin, Türkiye'nin güneydoğudaki ticareti canlandırmak amacıyla Irak'la açmak istediği ikici sınır kapısını, 'Saddam'ı güçlendirir' diye ihbar edenler onlar.) Bu kervana HADEP'lilerin de katılabileceğinin işaretini aldık. HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak, dünkü basın toplantısında, 'Kuzey Irak'a müdahale senaryoları' üzerine partisinin görüşü sorulduğunda, bakın ne dedi: 'ABD tek büyük güç olarak, bütün dünyada yeniden düzenleme yapma arzusundadır. Afganistan operasyonunun bitirilmesini istiyoruz. Irak'a sıçraması temennimiz değildir. Türkiye'nin Kuzey Irak'a girmesinin de doğru olmadığı düşüncesindeyiz'... HADEP liderinin bu noktaya dek söyledikleri, Başbakan Ecevit, MHP lideri Bahçeli, ya da Genelkurmay Başkanı Kıvrıkoğlu'nun söylediklerinden çok farklı değil. Fark bundan sonra ve insana 'bu soruya, bu yanıt nereden çıktı' dedirtiyor: 'Kuzey Irak'ta Kürt ve

Türkmenler var. Müdahale (her şeye rağmen olursa) sonrasında, bu bölgede yaşayanların istemesi ve Türkiye'nin de onaylaması durumunda, bir birleşmenin mümkün olabileceğini düşünüyoruz.' HADEP, 'bölgedekilerin uygun görmesiyle' Musul'un Türkiye ile birleşebileceğini düşünüyor." (Murat Yetkin, "Türkiye'ye Musul Tuzağı", Radikal, 30 Kasım 2001, s.6.) Ayrıca bkz: Kasım Cindemir, "Saddam'ı Devirelim Kerkük'ten Pay Verelim", Hürriyet, 7 Kasım 2001, s.18; Çevik Bir, "Türkiye Üstüne Düşeni Yapmalı", Cumhuriyet, 25 Kasım 2001, s.12.

103- "Enternasyonal" deyince, kapitalist toplumu sosyalist topluma dönüştürmek ve işçi partilerini dünya çapında bir federasyonda birleştirmek amacıyla, bu partilerin kurdukları örgütler anlaşılıyor. 1795'te Eşitler Komplosu'nu canlandıran Babeuf ve Londra'da Komünist Birliği'ni (1847-1852) kuran Marx ve Engels, bu enternasyonalist fikrin öncüleri olmuşlardır. Arka arkaya dört Enternasyonal kurulmuştur.

"Birinci Enternasyonal" adı verilen Emekçilerin Enternasyonal Derneği, 28 Eylül 1864'te Londra'da kurulur. İkinci Enternasyonal, Avrupa sosyalist ve sosyal demokrat partilerince, 1889 Temmuzu'nda Paris'te kurulur. 1939'da etkinliklerine son verirse de, "Sosyalist Enternasyonal" adıyla, 1951'de Frankfurt Kongresi'nde yeniden kurulur.

Üçüncü Enternasyonal'i, 1919 Mart'ında Moskova'da Lenin kurar. Stalin, 15 Mayıs 1943'te Üçüncü Enternasyonal'i dağıtır. Bir Dördüncü Enternasyonal, Trotsky'nin girişimiyle 1938'de kurulur.

104- Michel Albert, Kapitalizm, çev: Cemil Oktay-Hüsnü Dilli, Afa Yay., 1991.

105- Server Tanilli, Değişimin Diyalektiği ve Devrim, Adam Yay., 2001, s.1.

106- Server Tanilli, Değişimin Diyalektiği ve Devrim, Adam Yay., 2001, s.12.

107- Server Tanilli, Değişimin Diyalektiği ve Devrim, Adam Yay., 2001, s.15.

108- "OYAK Krizde Büyüdü", Radikal, 23 Kasım 2001, s.15.

109- "OYAK'ın bazı ortaklık ve iştirakleri: OTOMOTİV: OYAK Renault, Mais, Omsan, Omsan France SARL, Omsan GMBH şirketleri, Selyak, Good Year... ÇİMENTO: Adana Çimento, Adana Kâğıt Torba AŞ, Çimsa, Bolu Çimento, Ünye Çimento, Mardin Çimento, Elazığ Çimento, OYSA Niğde Çimento ve OYSA İskenderun Çimento... FİNANS: Aksa OYAK Holding, Aksa OYAK Sigorta, Aksa OYAK Hayat Sigorta, OYAK Menkul Değerler, OYAK Bank, OYAK Bankerbank, Europen Finance, O/B Yatırım Menkul Değerler, OYAK Portföy Yönetimi, OYAK Leasing... GIDA-KİMYA: Tektaş, Tukaş, Tan Gıda, Eti Pazarlama... HİZMET: OYAK İnşaat, Oytur, Oytaş, Oycan, Oypa ve OYAK Güvenlik AŞ... Toplam 643.1 trilyon liralık aktif büyüklüğe sahip bulunan OYAK, 12 bin 572 personel çahştırıyor..." ("40 Yıl Sonra Perde Kalktı", Cumhuriyet, 23 Kasım 2001, s.11.) Ayrıca bkz: "Ordu ve Kriz Yağmacısı OYAK", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/37, 1 Aralık 2001, s.9.

110- "En İlginç Holding OYAK'ın Büyüklüğü 9 Katrilyonu Aştı", Hürriyet, 17 Kasım 2001, s.11.

111- "Bütçe Orduya Çalışıyor", Evrensel, 24 Aralık 2001, s.9.

112- Bkz: Mete Kaynar, Devletin Ülkesi ve Milleti, Özgür Üniversite Kitaplığı:33, Maki Yay., 2001.

113- İncil, Yuhanna'nın Vahyi 3. Bab, 15-16.

114- Abdullah Öcalan, "Halkla Hukukun Birleştiği Yerde Demokrasi Olur", Özgür Halk Dergisi, Yıl: 12, No: 118, 15 Haziran 2001, s.19.

115- Bkz: "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları: Özgürlük ve Sosyalizm XXI. Yüzyıla Damgasını Vuracak!", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2002/01 (41), 5 Ocak 2002, s.16-17; "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları: 27 Kasım, Teslimiyet ve İhanete Karşı Kürdistan Emekçilerinin Direniş Bayrağıdır", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/37, 1 Aralık 2001, s.20-21; "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları: Devlet Bastırıyor, İmralı Partisi Yalvarıyor!", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/38, 8 Aralık 2001, s.21; "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları: Emperyalist Savaş, Avrasya, Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/30, 13 Ekim 2001, s.18-19; "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları: Emperyalist Savaşın Gölgesinde Türkiye ve Kürdistan", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/32, 27 Ekim 2001, s.25; "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları: Kürtler Açısından Barışın Anlamı", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/24, 1 Eylül 2001, s.21; "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları: 15 Ağustos, Devrimci Direniş Zirvesi; 2 Ağustos, Yenilgi, Teslimiyet ve Tasfiyeciliğin Adıdır", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/22, 18 Ağustos 2001, s.20-21; "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları: Teslimiyet ve Tasfiyeciliği Teorileştirme Çabaları", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/21, 11 Ağustos 2001, s.24; "PKK Devrimci Çizgi Savaşçılarının Açıklaması: 'Tehditler Devrimci Yürüyüşümüzü Engelleyemez'...", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/25, 8 Eylül 2001, s.21; "PKK Devrimci Çizgi Savaşçıları: 'Savaşınız Ha...' Demogojisi, İç Huzursuzlukları Bastırmaya Dönüktür!", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/17, 14 Temmuz 2001, s.17.

116- Bkz: Veysi Sarısözen, "Ulusal Sorunda Uzlaşma, Sınıfsal Sorunda Uzlaşmama", 2000'de Yeni Gündem, 5 Temmuz 2000, s.4; İrfan Cüre, "Birbirimizi Doğru Anlamaya Mecburuz!", 2000'de Yeni Gündem, 27 Temmuz 2000, s.6; Ragıp Zarakolu, "Demokrasi Hareketi Üzerine", 2000'de Yeni Gündem, 8 Temmuz 2000, s.4; Mehmet Metiner, "Demokratik Cumhuriyet İçin Büyük Buluşmaya Doğru", 2000'de Yeni Gündem, 2 Aralık 2000, s.5; Altan Tan, "HADEP ve Demokratik Sosyalizm", 2000'de Yeni Gündem, 17 Aralık 2000, s.3; Dara Bager, "HADEP'li Belediyeler: 'Böyle mi Olacaktı?'...", Sol Dergisi, No:157, 2 Kasım 2001, s.18-19; Taha Akyol, "HADEP'i Tanımak",

Milliyet, 30 Kasım 2001, s.17; Tuncay Özkan, "Abdullah Öcalan'ın Merak Ettikleri", Milliyet, 3 Aralık 2001, s.16.
117- Abdullah Öcalan, "Benim Yaşamım Eşittir Türkiye'nin Demokratikleşmesi, o da Eşittir Kürt Sorununun Demokratik Çözümüdür", Özgür Halk Dergisi, Yıl: 12, No: 117, 15 Mayıs 2001, s.18-19-20-22.
118- "Apoculuk XXI. yüzyıl sosyalizm mücadelesinin kendisidir," (Özgür Halk Dergisi, Yıl: 12, No: 117, 15 Mayıs 2001, s.24.) denen "Abdullah Öcalan, Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 101 sanık ile yargılandığı dava için talimatla verdiği ifade şunları dedi: 'Direkt olarak kimseyi öldürmedim, kimseden herhangi bir gasp yapmadım, faili belli olmayan şekilde adam öldürmeye katılmadım. Suç tarihinde, örgütün, anayasal düzeni silahla yıkıp yerine başka bir sistem kurmak gibi bir amacı yoktu. Sadece teorik değerlendirmeler yapıyorduk. Bölücülük suçlamasını kabul etmiyorum. Benim üzerime atılan suçların planlamasından da, yapılmasından da haberim olmadı. Benim onaylamadığım pek çok eylemler yapıldı. Suç tarihinden önce Apocular ve Ulkocular olarak teorik ve propaganda anlamında eylemlerim oldu. Örgütle de çatışmaya girdim. Çünkü benim teorik düşünceme göre öngördüğüm hususları örgüt gerçekleştirmedi. (...)
Fakat örgütü kurup yöneticisi olduğum için bunlarda olan sorumluluğumu kabul ediyorum. Ben, 'söz konusu eylemleri yapın' diye bir şey söylemedim, fakat benim adıma eylemler yapılmış. Benim sorumluluğum, objektif bir sorumluluktur. (...) Benim bu konuda örgütle çatışmam da oldu. Çünkü ben meşru savunma hakkının doğru kullanılmasını söylememe rağmen, bazı elemanların, köyleri basıp çocukları öldürdükleri oldu. Bunları kabul etmem mümkün değil. Yapılan silahlı soygun ve öldürmeleri de azmettirmem mümkün değil'..." ("Öcalan: Kimseyi Direkt Öldürmedim", Cumhuriyet, 14 Eylül 2001, s.11.)
119- Burjuva temsili yönetim, demokrasinin gereklerine yanıt vermede tek başına yeterli değildir artık; çünkü, yurttaşların siyasal haklarını, temsilcilerin bir sıradan belirlenişine indirgemektedir.
120- K. Marx-F. Engels, Komünist Manifesto, s.46.
121- William Shakespeare.
122- Karl Marx, 1844 El Yazmaları, Sol Yay., 1993, s.148.
123- Samir Amin, Soldan Ne Geliyor? Derleyen ve çev: Zekiye Çebi, Tarih ve Özne Yay., 2001.
124- Michael Löwy, Dünyayı Değiştirme Üzerine, Ayrıntı Yay., 1999, s.33.
125- Jean Ziegler, Soldan Ne Geliyor? Derleyen ve çev: Zekiye Çebi, Tarih ve Özne Yay., 2001.
126- Noam Chomsky, Media Control: The Spectacular Achievements of Propaganda, New York: Seven Stories, 1997, s.57.
127- Tony Benn, Soldan Ne Geliyor? Derleyen ve çev: Zekiye Çebi, Tarih ve Özne Yay., 2001.
128- B. Russel.
129- İtalyan Atasözü.
130- Tolstoy.
131- Spinoza.
132- Alfred Hrdlicka, Soldan Ne Geliyor? Derleyen ve çev: Zekiye Çebi, Tarih ve Özne Yay., 2001.

GÜN YAYINLARI

Kavga ve Aşkın Adrenalin Çiçeği Katrin ..... İnan Kaspar

30 Şubat ..... Hüseyin Bakır

Türkiye'de Politik İslamın Gelişimi ve MNP-FP Gerçeği ..... Mustafa Peköz

Kapitalizmin Tarihsel/Fiziksel Sınırları (Kürdistan İşçi Sınıfı) ..... S. Çiftyürek

Ulusal Soruna Somut ve Tarihsel Yaklaşım ..... S.Çiftyürek

Kadro ve Gelecek ..... S. Çiftyürek

Savunma ..... Kürdistan Komünist Partisi Dosyası

Marksizm ve Sorunlarımız ..... Teslim Töre

Kürt Halkına Karşı Nasıl Savaştık ..... Yavuz Erkal

Filistin İşçi Hareketi ..... Esad Sakar

Gotinen Peşiyan en Kurdi (Kürt Atasözleri) ..... A. Bali

Antolojiya Helbestvanen Kurd ..... A. Bali

Vakayiname ..... Musa Anter

Devlet İşkence Buyurdu ..... Vedat Güzel

Sevgi Emektir ..... İbrahim Aslan

Kapitalizm Sosyalizm Örgüt ..... Teslim Töre

Açık Parti Tartışması ..... Kürt Solu

Marksizmin Kürdi Programı ..... Kürt Solu-1

Kürt Solunun Doğuşu-Gelişimi-Bugünü ..... Kürt Solu-2

İşçi Sınıfı ..... Kürt Solu-3

Avrupa Birliği ..... Kürt Solu-4

Aydınlanma-1 ..... Kürt Solu-5

Aydınlanma-2 ..... Kürt Solu-6

Örgütlenme -1 ..... Kürt Solu-7

Yurtsever Sosyalist İşçiler Deklarasyonu

www.arsivakurd.org

"...Dünya komünist hareketinin özel olarak da bizim kapsamlı teorik-ideolojik sorunlarımız var. Üstelik bu sorunlar kimi dönemler küçülüp büyüyebilir, fakat tıpkı yaşam gibi süreklidir. Örgütlenme salt pratik-politik bir sorun değildir. Hatta bugün örgütlenme esas olarak teorik-ideolojik bir sorun olarak önümüzde duruyor. Örgütlenme teorisinin köklü bir şekilde yeniden irdelenmesi gerektiğine inanıyoruz. Örgütlenme sorunu bütün yakıcılığıyla komünistlerin önünde dururken; sorun, ihtiyaç duyulan bir ilgi ve sorumlulukla ele alınmıyor ya da ele alınamıyor. Özgülümüzde ele alındığında, sonu gelmeyen iç hesaplaşmalar ve eski örgütlenme tarzlarının sorgulanmasından hareketle yeniye ilişkin örgütlenmeden çok önerileri geliştiriliyor..."



www.arsivakurdi.org

ISBN: 975-8881-05-8